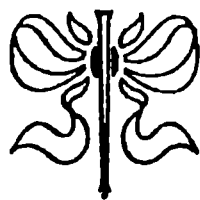

Encyklopaedie katechismová.

Napsal

P. Václav Melichar, C. SS. R.

Příloha „Hlasu“ v r. 1908.

Předmluva.

Veliká nevědomost' u víře svaté zavinila odpadlivost' přemnohých křesťanů od živé víry vůbec a od katolické víry zvlášt'. Mnozí, neuvažující pravd náboženských, upadli v lhostejnost' a netečnost'; přemnozí neznajíce spasitelných zjevení Božích, pohrdli jimi a přidali se k táboru nekatolíků a nevěrců. Tomu hledí odpomoci tato encyklopaedie neboli souhrn všech vědomostí náboženských. Má-li každá věda svou encyklopaedii, má ji zajisté přede vším věda theologická vůbec a katechetická zvlášt'. **Neníť důležitější vědy na světě nad vědu a umění Pána Boha znáti a milovati, Jemu sloužiti a Jeho přikázání svědomitě zachovávatí a k tomu potřebných prostředků užívati, a takto věčného účelu svého, neskonalé blaženosti, dosíci.** Tot' právě jest obsah a účel této encyklopaedie. Slove zde katechismová, protože se drží formy katechismu, podávajíc v otázkách a odpovědích veškeru vědu náboženskou pro snažší pochopení a pamatování.

Jako věrný syn svaté, římské, katolické církve podrobuji na základě nařízení papeže Urbana VIII. ze dne 13. března 1625. a 5. června 1635. všecko, co zde psáno, rozsudku svaté, apoštolské a neomylné Stolice, nepřikládaje uvedeným příkladům žádné jiné, než lidské hodnověrnosti.

Věnuji pak a zasvěcuji celé dílo toto větší oslavě našeho božského Vykupitele, Pána Ježíše, a Jeho nejsvětější panenské Matky a všemocné Orodovnice a přelaskavé Královny naší. Ó, Panno Maria, Matko Ustavičné Pomoci, vypros mně a všem milým čtenářům této encyklopaedie, abychom tímto učením samospasitelné církve ve všem se řídili. Let' již tedy světem, ty milá Encyklopaedie katechismová, poučuj nevědomých, porad' pochybujícím, potěšiš zarmoucené a uved' pokleslé na pravou dráhu ctnosti a blaženosti!

Psáno v Baltimore, Md., u sv. Václava dne 16. května 1908.

ÚVOD.

1. Co jest katechismus?—Učení o Pánu Bohu a o našich povinnostech k Němu.

2. Co jest encyklopaedie?—Souhrn všech záhad a úkolů některé vědy.

3. Co jest encyklopaedie katechismová?—Souhrn všech věd a úkolů náboženských.

4. Které hlavní povinnosti máme k Pánu Bohu?—

1.) Musíme všemu věřiti, co nám Pán Bůh zjevil.

2.) Musíme všechna přikázání zachovávat, která nám dal buď Sám nebo skrze Církev Svou.

3.) Musíme všech prostředků užívati, jichž nám k dosažení Své milosti a pomoci k tomu ve sv. svátostech podává.

5. Jak se tedy dělí tato encyklopaedie katechismová?—Na tři díly:

I. naučení víry.

II. naučení mravů.

III. naučení svátostí.

DÍL I.

Naučení víry.

6. O čem jedná naučení víry neboli věrouka?

O významu a původu a předmětu víry, dále o pohnutkách, o nutnosti, o vlastnostech a o vyznání víry, o nevěře a kacířství.

I. Víra svatá.

7. Co nám jest nejprve věděti o víře?—

A a) význam, b) původ a c) příčinu víry.

B Předmět svaté víry: a) písmo sv., b) tradice.

A

8 a) Jaký jest **význam** víry? Co znamená věřiti?

Za pravé míti pravdy neb věci, o kterých jsme se sami nepřesvědčili, kterých jsme sami neviděli neb neslyšeli, protože nám jiní o nich svědectví vydávají.

9. Co upevňuje v nás tuto lidskou víru?

Hodnověrnost' pravdy neb věci samé, poctivost' a množství svědků. Čím hodnověrnější jest věc sama, o níž se mluví, čím poctivější jsou lidé, kteří o ní vypravují, a čím více takových svědků máme, tím raději a tím pevněji té věci věříme.

10. Jaký jest rozdíl mezi "věřiti", "věděti" a "domnívati se?"

"Věděti" znamená, něco svým vlastním rozumem pochopiti, o pravdě některé se přesvědčiti, neb smysly svými, svýma očima atd. o některé pravdě neb věci

přesvědčení nabyti. "Domnívati se" jest nebýti přesvědčenu o některé pravdě, o nějaké věci ještě býti v pochybnosti. "Věřiti" jest pevně za pravé míti, nepochybovati o nějaké věci, o které nám jiní svědčí.

11. Co jest nadpřirozená, božská víra?

Bohem nám vštípená ctnost', kterou všecko za pravé máme, co Bůh nám v písmě svatém neb v ústním podání zjevil.

12. Proč se tu praví: "Bohem nám vštípená ctnost'?"

Protože jest tato svatá víra dar Boží, ctnost', kterou nám Pán Bůh na křtu svatém dal spolu s nadějí a láskou.

13. Proč se dí: "Co Bůh nám v písmě svatém neb v ústním podání zjevil?"

Protože předmět svaté víry jest slovo Boží i v písmě svatém, i v ústním podání obsažené!

14. Proč sluje sv. víra "božská" ctnost'?

Protože Bůh jest předmětem a příčinou víry naší. My totiž věříme jen "slovu Božímu",—a jen proto, že Pán Bůh to řekl, jenž pravda věčná a neomylná jest, nás oklamati, ani se mýliti nemůže, jsa vševědoucí.

15. Proč se nazývá "nadpřirozená" ctnost'?

Protože i původ i předmět její nadpřirozený jest, že víry svaté nemáme ze sebe, nýbrž od Pána Boha jsme ji darem obdrželi, a že věci, kterým zde věříme, převyšují rozum náš a přirozenými silami jich dostihnouti nemůžeme.

16. Jak popisuje sv. Pavel tuto božskou ctnost'?

"Véra jest nadějných věcí podstata, důvod neviditelných. Žid. 11, 1.

17. Jak to vykládá sv. Tomáš Aquinský?

Věrou začínáme doufati, neboť nedoufáme statků nebeských, nevěříme-li napřed v ně. **"Důvod neviditelných"** jest přesvědčení, že neviditelné předměty víry pravdivé jsou; pochází od pravdomluvnosti a vševědoucnosti božské, které nás k uvěření mocně pobádají!

(Dicitur fidei esse sperandarum rerum substantiam, quia prima inchoatio rerum sperandarum in nobis est per assensum fidei; argumentum non apparentium est ipsa firma adhaesio intellectus ad fidei veritatem.)

18. V kolikerém smyslu užívá písmo sv. slova "víry"?

V čtverém smyslu:

1) v smyslu nadzmněném: Žid. 11, 1. Tot' jest víra podmětná, v nás věřících.

2) v smyslu předmětném, za souhrn všech nám zjevených věcí: Gal. 1, 23: Pavel, který se nám někdy protivil, již sám káže tu víru.

3) v smyslu živé víry, kterou totiž životem svým etnostným vyznáváme: Řím. 3. 28: Máme za to, že člověk ospravedlněn bývá **skrze víru** bez skutků zákona (Mojžíšova).

4) v smyslu důvěry naší v P. Boha: Mark. 9, 23: **Věřím, Pane; spomoz nedověře mé**: Gal. 2, 20: Živ jsem u víře v Syna Božího, který zamiloval mne.

19b) Jaký původ má sv. víra naše?

Dvojí, jsouc *) dílo milosti boží, **) dílo svobodné vůle naší.

20*) Jak má víra původ v Bohu?

Člověk nemůže sám od sebe uvěřiti, nemá síly, aby se zcela Pánu Bohu a Jeho zjevným pravdám oddal a dle nich žil. Jsout' nad náš rozum, rozumu našemu nepřístupné. Proto musí Pán Bůh rozum náš osvítiti, abychom pravdy Jeho poznali a přijali, musí i vůli naší svobodnou přiměti, aby je ráda přijala a dle nich se řídila.

21. Jak tomu učí Mat. 16, 17?

Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův, nebo tělo a krev nezjevilo tobě (toho, že jsem Syn Boží), **ale Otec Můj, kterýž jest v nebesích** (to jest, nepoznal jsi toho tajemství vtělení Syna Božího obecným, každému člověku přirozeným vtipem a rozumem, ale působením Otce Mého nebeského).

22. Jak tomu učí Jan 6, 44?

Žádný nemůže přijíti ke Mně, **leč Otec, který Mne poslal, přitáhne jej**: každý, kdo slyšel od Otce, a naučil se, jde ke Mně.

23. Jak tomu učí Efes. 2, 8?

Milostí spasení jste skrze víru, **a to ne sami ze sebe; dar zajisté boží jest** (to).

24. Jaké příklady uvádí nám písmo sv. na důkaz této pravdy?

Skutky apošt. 16, 14 vypravují o Lydii, prodavačce šarlatu, z města Thyatirských, že poslouchala kázání sv. Pavla, a že Pán **otevřel srdce její**, aby pozorna byla na to, co se od Pavla pravilo, a že pokřtěna byla i s rodinou svou. To se stalo r. 52. v městě Filippi.

25. Jak toho dotvrzuje ještě jasněji povolání setníka Kornelia v Cesarei roku 40.?

Skutky apošt. 10, 1: Byl pak nějaký muž v Cesarei, jménem Kornelius, setník zástupu, který slove Vlaský, nábožný a bohabojný se vším domem svým, čině mnohé almužny lidu, a modle se Bohu **vždycky**. Ten viděl u vidění zřetelně asi v hodinu denní devátou anděla božího; a všel k němu a řekl: Korneli! **Modlitby tvé a almužny tvé vstoupily na paměť před tváří Boží**. A nyní pošli muže do Joppe, a povolej nějakého Šimona, který má příjímí Petr. Ten jest hospodou u nějakého koželuha, jehož dům jest u moře. Ten tobě poví, co bys měl činiti." Poslal tedy Kornelius tři muže do Joppe k sv. Petru, který přišel a pokřtil Kornelia i jeho příbuzné a přátely poučiv je. Zde patrně jeví se, že víra svatá jest dílo milosti boží, která Kornelia k víře svaté povolala. Čím si toho však Kornelius zasloužil? Almužnami a ustavičnou modlitbou.

26. Co z toho plyne?

Povinnost, modliti se za dosažení a rozmnožení i zachování naší svaté víry, jakož i za obrácení kacířů a nevěrců, poněvadž Pán Bůh obyčejně jen těm dává milost' a pomoc Svou, kdož Jej za ni pokorně prosí.

27. Ale, namítá zde kdosi, je-li sv. víra darem božím, proč nemají tak přemnozí lidé žádné víry? Proč žije a umírá tolik milionů v nevěře a kacířství?

Sv. Augustin na to odpovídá: Proto, že všickni nemají dobré vůle. Kdo má dobrou vůli a zachovává přirozený zákon a šetří věrně hlasu svědomí svého, jistě jej božská Prozřetelnost přivede k svaté víře, kdyby i anděla s nebe seslali měla, jak tvrdí sv. Tomáš Aquinský. Tak to vidíme na svrchu uvedeném Korneliu, tak se stalo i mouřenínu, komorníku královny mouřenínské Kandace, jež pokřtil sv. Filip. Skutky apošt. 8, 26.

28. Jak to dějiny dotvrzují?

Tak došel křtu svatého pohanský stařec v Indii, k němuž misionář se puzena cítil se uchýliti ze silnice, kterou krácel. Přijda k němu, viděl jej, an již smrti blížek byl. I otázal se ho: Znáš Pána Boha? Odpověděl: Víím, že jest nejvyšší bytost, která mi život dala; neznám jí, ale rád bych ji poznal. Misionář: Tato nejvyšší bytost poslala mne k tobě, abys ji poznal. Ale pověz mi, nezabils nikoho? Pohan odpověděl: "Nikoliv. Já si nepřeji, aby mi kdo život vzal; proto nesmím i já nikomu života vzíti." "Ale nekradl jsi nikdy?" Pohan: "Nikoliv; mám velmi málo, mám jen svou sekeru, své lučiště a své šípy. Nepřeji si, aby mi to někdo vzal." Misionář: "Nelhal jsi?" Pohan: "Nikoliv; když se někoho tážu, přeji si, aby mi pověděl pravdu. Musím tedy i jiným to činiti, čeho si přeji, aby jiní činili mně." Když misionář takto celý přirozený zákon s ním prozkoumal, shledal, že dobrý stařec Pána Boha nikdy těžkým hříchem neurazil. Proto poučil jej v svaté víře katolické a pokřtil jej. Stařec pak brzy na to šťastně a pln svaté radosti zemřel.

29. Jak to stvrzuje povolání k víře urozeného vojevůdce sv. Eustacha?

Za panování císaře Trajana (98—117) žil v Římě bohatý a udatný vojevůdce Placidus, jemuž manželka

povila 2 synáčky. Ač oba manželé posud žili v pohanství, přec zachovávali, co dobrého hlas svědomí jim kázal. Zejména byl Placidus povinností vojenských přísně dbalý, a byl milosrdným otcem lidí chudých a opuštěných. Jednoho dne vyjel si Placidus s družinou přátel a služebníků na hon, a spatřiv krásného, velkého jelena, hnál se za ním do hlubokého lesa, až osaměl. Unaven jsa honbou, posadil se na skálu a přemýšlel o pošetilem modlářství pohanském, srovnávaje s ním čisté mravy a obětovnost' křest'anů, kteří za svou víru nejhroznější muky snášeli a rádi i smrt' podstupovali. Pojednou slyší nad sebou šumot, a pozdvihna zraku, spatřil na skále jelena, za nímž se byl do lesa přihnal. Jelen stál klidně, ani se nehýbaje. Tu zpozoroval lovec mezi parohama jelena lesknoucí se kříž s Ukřižovaným a uslyšel slova: Placide, proč mne honíš? Ját' jsem Kristus, jenž pro spasení tvé i celého světa, zemřel na kříži. Uvěř ve Mne! Viděl jsem tvoje almužny i jiné dobré skutky. Proto chci tebe uloviti. Jdi tedy k biskupovi křest'anů a dej se pokřtiti. Placidus padl na kolena, a dotknut jsa milostí Boží, uvěřil v Ježíše Krista. Vráťiv se domů, vypravoval manželce své vidění v lese, a dorozuměv se s ní, dovedl ji i s dítkami svými k papeži, prose ho, aby je vyučil u víře Kristově a pokřtil. Tak se i stalo. Placidus přezván byl na křtu sv. Eustachem; manželka jeho dostala jméno křestné Theopista a oba synové dostali jméno Agapet a Theopist. Všickni zamilovali si svatou víru Kristovu tou měrou, že dle ní žili a pro ni i mučnickou smrt' podstoupili. Poněvadž všickni před pohanským soudcem slavně víru v Ježíše Krista vyznali, a ani sliby, ani hrozbami od ní odvrátiti se nedali, byli šelmám na pospas dáni; když však dravá zvířata jim neublížila, byli do měděné peci, do žhava roztopené, v podobě vola zhotovené, uvrženi a tak umučeni v Římě roku 120.

30. Proč má víra svatá původ svůj **) též v naší svobodné vůli?

Protože Pán Bůh žádného nenutí k přijetí svaté víry, žádného nenutí k spravování života svého podle Jeho božských přikázání, žádného do nebe nenutí. "Věřiti" není toliko články svatého učení Kristova přijati a je pro Krista za pravé míti, nýbrž je upřímně milovati, v srdci svém utvrzovati a v životě svém celém vždy a všude vyznávati a dle nich žíti. Musíme tedy rozum svůj učení Pána Ježíše podrobiti, vůlí svou svobodnou pro ně se rozhodnouti a celý život svůj dle něho zaříditi. Tohoto spolupůsobení našeho žádá Pán Bůh naprosto od každého, slibuje nám za to odměnu života věčného, a hrozí věčným ohněm pekelným všem, kdož zlovlně aneb lehkovážně odporují a katolického náboženství nepřijímají.

31. Jak tomu učí Pán Ježíš u sv. Jana 5, 24?

Amen, amen pravím vám, že kdo slyší slovo Mé a věří Tomu, který Mne poslal, má život věčný, a nepřijde na soud, to jest, k odsouzení věčnému, jehož se vinými stávají, kteří učení Mé zavrhnou.

32. Jak témuž učí Pán Ježíš u sv. Matouše 19, 17?

"Chceš-li" vjíti do života, ostříhej přikázání.

33. Jak témuž učí sv. Pavel v 2. listu ke Korintským 10, 5?

Jímáme všeliký rozum v službu Kristovu, to jest podrobujeme rozum svůj pravdám učení Kristova, ač převyšují pochopení rozumu našeho, jen pro Krista, abychom Jemu dokázali svou poslušnost' a poddajnost'.

34. Jak tomu učí sv. Jan Zlatoústý?

"Jako země žádných plodů nepřináší bez deště, a déšť' žádných úrod nepůsobí bez země: tak ani milost' neúčinkuje bez vůle, aniž vůle bez milosti."

35. Jak to stvrzuje týž Světec příkladem obrácení sv. Pavla?

"Viděl-li kdo větší zázrak onoho, jenž se stal s Pavlem? Byltě to zajisté větší div, vůli Pavlovi k sobě přivábiti a překonati, než mrtvé k životu vzkřísiti.

Nebo při vzkříšení mrtvých poslouchá příroda bez odporu toho, jenž jí rozkazuje, zde ale na svobodné vůli to záleželo, chtěla-li se pohnouti, či svého svolení odepřítí." Šavel stal se Pavlem i milostí Boží, i svým spolupůsobením s milostí Boží.

36. Jak toho potvrzuje následující příklad?

Jakýs mladík stal se nevěřícím. Rodiče jeho nábožní rmoutili se z toho velice a napomínali ho. On pak se vymlouval, že nemá daru víry svaté. Uslyšev o tom jeho duchovní pastýř, vyvrátil mu marnou výmluvu jeho takto: "Není v moci nemocného, uzdraviti se; avšak na něm závisí, užívati prostředků proti nemoci: takt' i na tobě jest, milý synu, Boha o dar víry prositi. Neníť Bůh povinen, dar víry tobě dáti; ale On slíbil jej každému, kdož zaň prosí a se přičiní. Pán Bůh udílí daru víry komu chce; ale nikomu ho neodpírá, kdo vroucně zaň žádá; neboť **chce, aby všickni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli.** Tim. 2, 4.

37. Proč marně mnozí zde namítají: "Nemáme viny, že jsme nepřišli k pravé víře, narodivše se v bludářství. Bůh nám odepřel této milosti."—"V jaké víře jsme se zrodili, v takové i zemřeme!"

Kdo upřímně P. Bohu sloužiti a spasen býti chce a zákona přirozeného (rozumu) šetří, tomu by Pán Bůh raději zázrakem milosti Své spomohl k víře svaté, než aby ho nechal v bludu žíti a umříti.—Kdybychom se zrodili z rodičů nešlechetných a nemravných aneb opovržených, zajisté neřekneme: my musíme také býti nešlechetní a nemravní neb opovržení. Rodiče nekatolictí budou si sami za sebe odpovídati před soudem Božím a my také sami za sebe. Protož poznavše blud nekatolické víry, bez odkladu se ho odřekněme a k víře samospasné se navrat' me.

38.***) Které jsou **příčiny** a důvody naší sv. víry?

*) Víra naše katolická jest zjevení, slovo samého Pána Boha.

**) Víra naše katolická jest učení neomylné Cír-
kve Kristovy.

***) Víra naše katolická jest jako učení P. Boha
a Círky katol. osvědčena.

39.*) Proč věříme Zjevení Božímu?

Protože P. Bůh nemůže a nechce nás klamati, ne-
může ani sám se mýlit.

40. Jak tomu učí 4. Mojž. 23, 19?

Není Bůh jako člověk, aby klamal, ani jako syn
člověka, aby se měnil.

41. Jak tomu učí Žalm 48, 160?

Počátek slov Tvých jest pravda.

42. Jak tomu učí Jan 7, 16?

Mé učení není Mé, ale Toho, který Mne poslal.

43. Jak tomu učí Kolos. 2, 3?

V něm (učení Kristově) skryti jsou všickni po-
kladové moudrosti.

44. Jak tomu učí sv. Augustin?

Spíše bych pochyboval o svém žití, nežli o pravdě
slova Božího.

44. Jak o tom píše básník Frýček?

"Bohu věř, On pravda věčná,
Věrnost', moudrost' nekonečná.
Bůh nás svatým pravdám učí;
Za to neomylně ručí
Nám Svou pravdomluvností
A svou věčnou moudrostí.

45. Jak tomu učil zbožný kněz podoběnstvím?

Když jakýs irský sedlák počal pochybovati o pra-
vdě slova Božího a zbožnému knězi pochybnosti a vnitř-
ní úzkosti svěřil, zaplašil zbožný kněz vrtochy jeho ná-
sledujícím příběhem: "Císař Napoleon přehlížel jedno-
ho dne vojsko své a tu vypadla mu z ruky otěž, a kůň
uběhl. V tom přiskočil jakýs prostý, ale obratný vo-
jín, a uchopiv koně, vedl jej k císaři. Císař podě-
koval, řka: "Děkuji, kapitáne!" "U kterého pluku,
Vaše milosti císařská?" tázal se vojín. "Při mé tělesné

stráži," odpověděl císař, a tryskem dále ujížděl. Voják však, spoléhaje na slovo svého mocnáře, odložil pušku a chvátal hned k vojenskému náčelnictvu a pravil: "Já jsem kapitánem u tělesné stráže." Jenerál se divil a pravil: "Ty?" "Ano, já, pane jenerále. Tak císař pravil." Tu odpověděl jenerál se vši úctou: "Ach, odpusťte, pane, toho já nevěděl." Ač vojín tento neměl ani postavy, ani šatu, jak by slušelo na kapitána, přec více platilo slovo císaře, než všecko jiné; a tak na slovo císaře uvěřil i vojín i jenerál.—A ty bys nechtěl věriti slovu nejvyššího Pána, Pána nebes i země? Na to sedlák, pochopiv jasně příčinu, proč musí věriti Pánu Bohu, nepochyboval již nikdy o pravdách svaté víry.

46.***) Proč jest pohnutkou víry naší autorita neb vážnosť Církvě Kristovy?

Protože Pán Ježíš dal nám Církev Svou katolickou za Svou náměstkyni a místodržitelku, za neomylnou učitelku a jí slíbil Svou pomoc a Ducha Svatého až do skonání světa, aby se nemohla v učení víry a mravů nikdy mýlit. Proto Církev katolická samojediná nám zaručuje původ a neporušenost písma svatého i ústního podání, ona jediná úplně chová neporušené učení Pána Ježíše a sv. Apoštolů, ona jediná nás může dovésti k nebeské blaženosti.

47. Jak tomu učí Pán Ježíš u sv. Matouše 28, 18?

Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce, **učte všechny národy**, křtíce je ve jménu Otce, i Syna i Ducha Svatého; učíce je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám. A aj, **Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.**

48. Jak témuž učí P. Ježíš u sv. Jana 14, 16?

Já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy. U vás zůstane a ve vás bude.

49. Jak témuž učí sv. Pavel v listu k Timotheovi, 3, 15?

Abys věděl, kterak máš v domu božím obcovati, kterýž jest Církev Boha živého, **sloup a utvrzení pravdy.**

50. Jak tomu učí sv. Augustin?

Poslouchej Církev, matky své; nemůže míti Boha za Otce, kdo Církev nemá za matku. Zjevno jest, že v pochybnostech víry rozhoduje vážnost' Církev katolické od založení stolcův apoštolských až na dnešní den řadou postupujících po sobě biskupův a souhlasením tolika národů utvrzená. Církev katolické se drž!! Já bych nevěřil v evangelium, kdyby mne k tomu nepřiměla vážnost' Církev katolické!"

51. Jak stvrzuje to sv. Alfons Liguori?

"Mezi všemi církvemi jest římsko-katolická Církev jediné pravá. Onat' jest od Ježíše Krista založená a od apoštolů rozšířená. Když však římská Církev pravá jest, jsou všechny, od ní odloučené a jí odporující církve docela jistě nepravé."

52. Jak učí tomu Tomáš Morus příkladem svým?

Tomáš Morus, nejvzdělanější znatel klassických starožitností, církevních dějin, anglického práva a zákoníka, právník, pak i kancléř království anglického, dějepisec, výtečník v hudbě, nevinností a čistotou mravů po celé říši proslavený, upadl v nemilost' krále Jindřicha VIII., protože nechtěl svaté církve katolické se odřici. Když proto byl na smrt' odsouzen, navštívila jej manželka jeho v žaláři. Padnouc mu do náručí, prosila ho s pláčem, aby šetřil života svého, aby pamatoval na ni a na své děti, které všechny budou stětím jeho nešťastny. "Co myslíš", odpověděl jí, "jak dlouho bych mohl ještě živ býti?" "Nejméně 20 let", odpověděla choť Alice. I vece jí: "Kdybys řekla několik tisíc let, bylo by to svůdné slovo; avšak i to byla by veliká pošetilost', pro tisíc let ztratiti věčnou blaženost'."

Když Tomáš Morus již přes rok v žaláři trpěl, byli 4. května 1535. před oknem jeho žaláře tři převorové

řádu kartouského popraveni, že odepřeli i oni uznati přísahou církevní svrchovanost' krále Jindřicha VIII. jako papeže anglické církve. Morus dívaje se oknem na popravu, řekl dceři Marketě, která právě u něho dlela: "Viz, drahé dítě, jak radostně ubírají se tito řeholníci na smrt', jakoby šli na svatbu. Rychle si je břeře Bůh; já ubožák nejsem ještě hoden milosti takové". 6. července 1535. veden byl i on na popraviště a tu vydal svědectví, že umírá ve víře svaté katolické Církve. věren Bohu i králi, políbil kata, a položiv hlavu na špalek, byl st'at. Tak zemřel přední učenec a státník, ozdoba Anglie, chlouba Církve katolické, kterou v životě i v smrti vyznával a miloval, a za niž ochotně podstoupil mučednickou smrt'.

53.***) Jak osvědčena jest sv. víra katolická jakožto neomylné zjevení Boží a neomylné učení Církve svaté?

Mnohými a znamenitými svědky pravdivosti: proctvími Starého i Nového Zákona, nesčíslnými zázraky, nedostihlou svatostí života a učení Pána Ježíše, podivně rychlým rozšířením církve katolické, nezvratností její, posvěcením a zdokonalením křesťanů a nepřehlednými zástupy svatých mučovníků v církvi katolické.

54. Jak tomu svědčí Žalm 92, 5?

Svědectví Tvá (zjevení Tvá) jsou hodnověrná velmi.

55. Jak tomu svědčí Mark. 16, 16?

Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude: kdož pak neuvěří, bude zatracen.

56. Jak tomu svědčí 2. Petr. 1, 19?

Máme pevnější prorockou řeč, kteréžto šetříce jako **svíce v temném místě** svítící, dobře činíte.

57. Jak tomu svědčí sv. Alfons Liguori?

"Musíme se obdivovati božské prozřetelnosti, jež chtěla, aby pravdy víry byly temné, abychom zásluhu měli za to, že v ně věříme, pohnutky však a důvody,

že víra katolická jediné pravá jest, jasné a přesvědčivé byly, aby nevěrci žádné výmluvy neměli, nechtějíce přijati jí. (Juste et fidelibus pro fide datur praemium, et infidelibus pro infidelitate supplicium.) Proto se zde víra zove "svíce v temném místě", poněvadž jest zároveň i temná i světlá. Temná jest, učíc nás věcem, kterých pochopiti nemůžeme; světlá a jasná jest, protože důvody a důkazy její hodnověrnosti, že totiž skutečně od Boha zjeveny byly pravdy katolické, tak zřejmé a přesvědčivé jsou, že jest to nejen nemoudré, ale i bláznivé, když jich někdo přijati, jim věřiti nechce. Ano nesmysl a zlá vůle jest to, poněvadž světlu přirozeného rozumu přímo odporuje, aby neuvěřil. Lidský rozum takřka za ruku vede člověka do svatyně víry, do školy svaté víry, zastavuje se však sám u dveří, na prahu, a praví: Odevzdávám tě výbornější učitelce, než já jsem; od nynějška, neptej se mne, nýbrž poslouchej jen naučení svaté víry. Rozum tedy napřed zkoumá důvody, zdaž pravdy svaté víry od Boha zjeveny byly; přesvědčiv pak se o tom, již nezkoumá, ale věří zjevení Božímu.

58. Jak to stvrzuje příklad obrácení sv. Justina?

Sv. Justin narodil se v městě Sichemu z rodičů pohanských. Dospěv, věnoval se dráze vědecké. Nejprv byl od rodičů poslán do Malé Asie, aby se tu vzdělal ve filosofii. Studoval tedy u Stoiků, kteří učili sice, že ctnost' jest nejvyšší dobro, ale sváděli k pýše a plánému všebožectví. Filosofie tato ho neuspokojila; proto obrátil se Justin k přívrženci nauky mudrce Aristotela. Shledav však záhy v něm lakomce, jemuž šlo

více o peníze, než o pravdu, opustil ho a přidal se k Pythagorovcům. Řecký mudrc Pythagoras učil, že svět jest souladným celkem, a že Bůh jest pouhou, všecko pořádající a pronikající, silou přírodní. Tu se však řeklo, že neznaje hudby, hvězdářství a měřičství, není schopen, vniknouti do hlubin filosofie Pythagorovy. Odmítnutý Justin odebral se do školy Platonské. Plato, jeden z nejslovutnějších mudrců starého světa, učil, že jest jeden Bůh, bytost' pouze duchová, nejvyšš moudrá, všemohoucí a spravedlivá, jemuž máme podobni býti, učil, že bude nám odměna a trest po smrti, a uznal pokorně, že člověk bude moci s bezpečnou jistotou poznati Boha teprv, až sám Bůh jej poučí. Lačně po pravdě, oblíbil si Justin tuto nauku. Aby rychleji v moudrosti prospívati mohl, stranil se lidí a vyhledával samoty.

Jednoho dne kráčel po břehu mořském, rozjímaje o Bohu a věčnosti, an tu spatřil ctihodného kmeta, který se ho tázal: "Co tě uvedlo do této nehostinné krajiny?" Justin: "Odešel jsem na poušť, abych dle návodu mudrce Platona přemítal o věcech nejvážnějších a poznal dokonale nejvyšší bytost'." Stařec: "Všickni mudrcové dohromady nevědí nic bezpečného; všecko, čemu o Bohu, o světě, o člověku, o nesmrtelnosti duše učí, jest buď' bludné a pošetilé, nebo nejisté." Justin se ulekl. Celá soustava učenosti, kterou vážil z nauk mudrců pohanských, sřítla se mu pojednou, a trapná nejistota uchvátla duši jeho. Rozechvřený uchoopil starce za ruku a zvolal: "Jestliže filosofové nic nevědí, kde tedy najdu učitele, jenž ukojí mou touhu po pravdě, kdo osvítí ducha mého a upokojí srdce mé?"

Kmet odpověděl laskavě: "Jinochu, slyš mne! Dávno před mudrci řeckými žili na světě mužové, Bohu milí a spravedliví, kteří předpovídali budoucí věci, jež zatím již se naplnily. Byli to proroci, Duchem Svatým nadaní. Ti jediní znali pravdu a zvěštovali ji lidu. Spisy jejich poučují jasně o původu a účelu všech bytostí a o jiných věcech, na jejichž dokonalém poznání mudrci záleží. Ku potvrzení pravdy nepotřebovali strojených důkazů, neboť zázraky jejich nutily každého, uvěřiti jim. Mužové ti hlásali víru v jediného, pravého Boha, Stvořitele všech věcí, i v Syna Jeho, Krista Ježíše. Modli se tedy přede vším k Bohu, aby ti otevřel brány světla, neboť ty věci nemohou od každého pochopeny býti, leč jen od toho, komu Bůh milost Svou dává!" Domluviv stařec, odešel a již se nevrátil.

Justin, mocně tím dojat jsa, zatoužil po knihách posvátných, o nichž neznámý kmet byl mluvil. Zaopatřiv si je, pilně čítal písmo svaté, radil se s učni apoštolskými a jinými křesťany a brzy přesvědčil se, jak čistě a svatě žijí, jak vespolek se milují, za víru svou trpí a ochotně za ni mučnickou smrt' podstupují. Seznámiv se důkladně s učením křesťanským, s milostí Boží, za niž pokorně prosil, shledal v něm pravou moudrost', po které tak dlouho marně se byl pachtil. Odvrátil se úplně od pohanství, přijal křest svatý a stal se mudrcem křesťanským.

I jako křesťan nosil se Justin po způsobu mudrců, aby tím snáze u Řeků a Římanů přístup měl a je Pánu Ježíši a svaté víře Jeho získal. Proto konal daleké cesty po Malé Asii a Řecku. Tak zavítal po r. 139. do Efesu, a tu měl učenou rozmluvu se židem Tri-

fonem po dva dny. Svatý Justin tu dovozoval, že Starý Zákon předobrazoval a nastíňoval Pána Ježíše, Jeho osobu, učení a skutky, a že příchodem Pána Ježíše zrušeny jsou všechny obřadné předpisy starozákonné, zejména obřízka; ukázal mu, že Kristus Pán jest pravý Mesiáš a pravý Bůh, ježto všechna mesiášská proroctví starozákonní se na Něm vyplnila, a že kdo nevěří v Krista, nevěří ani v proroky, kteří o Něm předpovídali. Po té přišel sv. Justin do Říma, kde se trvale usadil a mudrckou náboženskou školu zřídil a veřejné rozmluvy s pohanskými mudrci i učenými Židy odbýval, aby je o pravdě katolické víry přesvědčil. Bojoval proti útokům pohanů, židů i bludařů. Užíval vůbec každé vhodné příležitosti, aby svatou víru katolickou rozšiřoval. Nejvíce proslul sv. Justin svými dvěma Obránami (apologiemi), jež sepsal na obhájení křesťanů proti pomluvám kněží pohanských. První podal císaři Antonínu Piovi a druhou později císaři Marku Aureliovi. Obrany měly znamenitý výsledek. Císař Antonín Pius zakázal pronásledování křesťanů. Konečně utrpěl smrt mučnickou pro víru katolickou roku 166.

59. Co z toho plyne?

Že a) význam, b) původ i c) příčiny a pohnutky sv. víry katolické nás k tomu přivéstí musí, abychom si jí vždy nad všechny klenoty vážili, ji milovali a P. Bohu za tento největší dar tím vděčnými se prokazovali, že dle jejího učení život svůj dokonale řídíme a spravujeme.

B

60. Které jsou prameny a předměty sv. víry katolické?

- a) Písmo svaté.
- b) Ústní podání.

61.a) Co jest nám věděti o písmě svatém?

*) Co jest, **) co obsahuje, ***) v jaké řeči sepsáno bylo.

62.*) Co jest písmo svaté?

"Sbírka knih", "zvláštním osvícením a vnuknutím Důcha Svatého sepsaných" a proto od církve jako slovo Boží uznaných.

63. Proč nazývá se písmo svaté **"Sbírkou knih"**?

Protože nebylo písmo sv. sepsáno od jednoho, nýbrž od mnohých mužů, ani na jednom místě neb v jednom času, nýbrž na různých místech a v různých dobách.

64. Kdy a kým učiněna byla tato sbírka knih?

První sbírku učinil Mojžíš, jak čteme v Deut. 31, 9: Sepsal tedy Mojžíš zákon tento a dal jej kněžím, synům Levi i všechněm starším israelským.

Druhou sbírku učinil Samuel, jak čteme v 1. Král. 10, 25: Vypravoval Samuel lidu právo království a vepsal do knihy a položil ji před Hospodinem.

Třetí sbírku učinil král Ezechiáš, jak čteme v Přísl. 25, 1: Také tato jsou přísloví Šalomounova, kteráž snesli muži Ezechiáše, krále judského. O žalmech se to praví v 2. Paral. 29, 30.

Čtvrtou sbírku učinil Esdráš a Nehemiáš, jak čteme v 2. Machab. 2, 13: Sepsány pak jsou v psaních i pamětech Nehemiášových tytéž věci, jak vzdělav biblioteku shromáždil z krajin knihy, i proroků i Davida, i listy královské.

Pátou sbírku učinil Judas Machabejský, jak čteme v 2. Machab. 2, 14: Podobně pak i Judas všecky ty věci, kteréž byly potraceny skrze válku, shromáždil, a jsou u nás.

Sbírku knih Nového Zákona uvádí III. sněm v Karthagu r. 397. a čítá tytéž knihy, které po dnes v Novém Zákoně se čítají, počtem 27. Uvádí však i počet knih Starého Zákona, v témž způsobu a počtu, jak až po dnes se uvádějí.

65. Jak byly knihy písma sv. sepsány "**zvláštním osvícením a vnuknutím Ducha Svatého?**"

Duch Svatý spisovatele knih písma svatého 1) **osvítí**, jim zjevil, aby rozumem svým poznali, co mají napsati, 2) vůli jejich povzbudil, aby to též napsali, jak jim to zjevil, 3) a řídil je tak, aby to vhodnými slovy pronesli. Tímto nadpřirozeným osvícením a vnuknutím Ducha Sv. jest tudíž Duch Svatý sám původce písem svatých. Písmo sv. jest tedy vskutku **slovo Boží**.

66. Jak tomu učí 2 Tim. 3, 16?

Všeliké Písmo, **od Boha vdechnuté**, užitečné jest k učení, k napravování, ku cvičení v spravedlnosti, aby dokonalý byl člověk boží, ke všelikému skutku dobrému způsobný.

67. Jak tomu učí sv. Petr, 2 Petr 1, 21?

Nebo ne z vůle lidské přineseno jest ondy proroctví, ale **Duchem Svatým jsouce nadchnuti**, mluvili svatí boží lidé.

68. Jak o tom soudí sv. papež Klement (zemř. 100)?

On dí: Výroky Písma svatého jsou výroky Ducha Svatého.

69. Jak o tom soudí sv. Irenej (zemř. 202)?

"Písma svatá jsou slova Boží od Ducha Sv. vnuknutá."

70. Jak o tom soudí sv. Řehor Nyssenský (zemř. 403) ?

"Cokoliv praví Písmo svaté, jest výrokem Ducha Svatého."

71. Co o tom soudí sněm Florentský (roku 1439) ?

Sv. církve římská vyznává jednoho a téhož Boha původcem Starého i Nového Zákona, protože Svátí obou Zákonů vnuknutím téhož Ducha Sv. mluvili.

72. Jak o tom soudí sněm Tridentský (roku 1562) ?

Bůh jest původcem všech knih jak Starého, tak Nového Zákona. (Sessio IV. Omnes libros tam Veteris, quam Novi Testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor, nec non traditiones ipsas; tamquam vel ore tenus a Christo, vel a Spiritu Sancto dictatas . . suscipit et veneratur.)

73. Jak o tom soudí sněm Vatikánský (roku 1870) ?

Vnuknutím Ducha Svatého sepsány jsou všechny knihy Písma svatého a se všemi částěmi svými Boha mají za původce a jako takové odevzdány byly Církvi svaté. (Spiritu Sancto inspirante conscripti (libri) integri cum omnibus suis partibus Deum habent auctorem atque ut tales ipsi Ecclesiae traditi sunt.)

74.**). Co obsahuje Písmo svaté?

Zjevení Boží v 46 knihách Starého Zákona a 27 knihách Nového Zákona.

75. Které jsou to knihy, od koho, kdy a kde byly sepsány?

1. I. kniha Mojžíšova, sepsána od Mojžíše až do roku 1452 před Kr. na poušti arabské.

2. II. kniha Mojžíšova, sepsána od Mojžíše až do roku 1452 před Kr. na poušti arabské.

3. III. kniha Mojžíšova, sepsána od Mojžíše až do roku 1452 před Kr. na poušti arabské.

4. IV. kniha Mojžíšova, sepsána od Mojžíše až do roku 1452 před Kr. na poušti arabské.

5. V. kniha Mojžíšova, sepsána od Mojžíše až do roku 1452 před Kr. na poušti arabské.

Dodatek o smrti Mojžíšově připsal Josue.

6. Josue, od Josue samého až do roku 1424. před K. v Palestině, ježto 27. léta Josue po vkročení do Palestiny zemřel.—Dodatek o smrti jeho přidal dle tradice Phinees.

7. Soudců, od Samuele, dle tradice židovské, okolo r. 1077. před K. v Palestině.

8. Růth, od Samuele, dle domněnky Rohrbachovy, před K. v Palestině.

9. I. kniha královská, od neznámého spisovatele, v letech 975—588, totiž od rozdělení království na judské a israelské.

10. II. kniha královská, od neznámého spisovatele, v letech 975—588, totiž od rozdělení království na judské a israelské až do zajetí babylonského.

11. III. kniha královská od jiného neznámého spisovatele, v letech 588—535, v zajetí babylonském.

12. IV. kniha královská, od jiného neznámého spisovatele, v letech 588—535, v zajetí babylonském.

13. I. kniha Paralipomenon od Esdráše po zajetí babylonském—až do 440, v Palestině.

14. II. kniha Paralipomenon od Esdráše po zajetí babylonském—až do 440, v Palestině.

15. I. kniha Esdrášova, od Esdráše po zajetí babylonském—až do 440, v Palestině. Esdráš zemřel 440.

16. II. kniha Esdrášova, od Nehemiaše sepsána, po zajetí babylonském—až do roku 406, v Palestině.—Nehemiáš zemřel 406.

17. Kniha Tobiášova, pravděpodobně od Tobiáše sepsána, v zajetí Assyrském, v letech 701—659.—R. 701 obdržel zrak, 659 zemřel Tobiáš.

18. Kniha Judith, sepsána asi od Eliakima nebo Joachima, nejvyššího kněze v Jerusalemě, v času zajetí krále Manassesesa v Babyloně, okolo r. 648.

19. Kniha Esther, sepsána dle sv. Klementa Alexandr. a Jarolíma od Mardochea po r. 483 v Babyloně.

20. Kniha Jobova, sepsána od sv. Joba, zkrácena a přepracována 1. od Mojžíše—1452, 2. od Šalomouna—975.

21. Kniha žalmů, sepsána od sv. Davida, z částky od Asafa a Kore-ho—1015. David v Jerusalemě zemřel 1015. (David sepsal 1—40, 50—70, 90—150. Asaf sepsal 49., 72—82, Kore 41., 43—48., 83, 84., 86, 87., Šalomoun 71., 126., Mojžíš 89., Ethan 88. žalm.)

22. Kniha přísloví, sepsána od Šalomouna v Jerusalemě do roku 975.

23. Kniha Kazatel, sepsána od Šalomouna v Jerusalemě do roku 975.

24. Píseň Šalomounova, sepsána od Šalomouna v Jerusalemě do roku 975.

25. Kniha Moudrosti, sepsána od neznámého muže v Alexandrii řecky r. 200.

26. Kniha Sirach, Eklesiastikus, sepsána od Jesusa Siracha v Jerusalemě hebrejsky r. 280, přeložena do řeckého jazyka r. 230.

27. Proroctví Isaiášovo, sepsáno od Isaiáše, zemř. r. 696.

28. Proroctví Jeremiášovo, sepsáno od Jeremiáše, zemř. r. 576.

29. Pláč Jeremiášův, sepsán od Jeremiáše, zemř. r. 576.

30. Proroctví Baruchovo, sepsáno od Barucha—r. 583 v Babyloně.

31. Proroctví Ezechielovo, sepsáno od Ezechiele—r. 572 v Babyloně.

32. Proroctví Danielovo, sepsáno od Daniele—r. 534 v Babyloně.

33. Proroctví Oseášovo, sepsáno od Oseáše—r. 727 v Palestině.

34. Proroctví Joelovo, sepsáno od Joele—r. 750 v Palestině.

35. Proroctví Amosovo, sepsáno od Amosa—r. 783 v Palestině.

36. Proroctví Abdiášovo, sepsáno od Abdiáše—r. 781 v Palestině.

37. Proroctví Jonášovo, sepsáno od Jonáše—r. 823 v Palestině.

38. Proroctví Micheášovo, sepsáno od Micheáše—r. 724 v Palestině.

39. Proroctví Nahumovo, sepsáno od Nahuma—r. 700 v Palestině.

40. Proroctví Habakukovo, sepsáno od Habakuka—r. 560 v Palestině.

41. Proroctví Sofoniášovo, sepsáno od Sofoniáše—r. 620 v Palestině.

42. Proroctví Aggeusovo, sepsáno od Aggea—r. 420 v Palestině.

43. Proroctví Zachariášovo, sepsáno od Zachariáše—r. 420 v Palestině.

44. Proroctví Malachiášovo, sepsáno od Malachiáše—r. 440 v Palestině.

45. I. kniha Machabejská, sepsána od neznámého spisovatele hebrejsky, as r. 108 před K.

46. II. kniha Machabejská sepsána od neznámého spisovatele řecky, as r. 100 před K.

76. Které jsou knihy Písma sv. Nového Zákona, od koho, kdy a kde byly sepsány?

1. Evangelium sv. Matouše, sepsané od něho r. 38 v Palestině.

2. Evangelium sv. Marka, sepsané od něho r. 44 v Římě.

3. Evangelium sv. Lukáše, sepsané od něho r. 58 v Palestině.

4. Evangelium sv. Jana, sepsané od něho r. 98 v Efesu.

5. Skutky apoštolské, sepsané od sv. Lukáše r. 64 v Římě.

6. Epištola sv. Pavla k Římanům, sepsána od něho r. 58 v Korintu.

7. Epištola sv. Pavla I. ke Korintským, sepsána od něho r. 57 v Efesu.

8. Epištola sv. Pavla II. ke Korintským, sepsána od něho r. 57 v Macedonii, zvlášt' ve Filipách.

9. Epištola sv. Pavla ke Galatům, sepsána od něho r. 57 v Efesu.

10. Epištola sv. Pavla k Efeským, sepsána od něho r. 63 v Římě.

11. Epištola sv. Pavla k Filippenským, sepsána od něho r. 64 v Římě.

12. Epištola sv. Pavla ke Kolossenským, sepsána od něho r. 63 v Římě.

13. Epištola sv. Pavla I. k Thessalonickým, sepsána od něho r. 53 v Korintu.

14. Epištola sv. Pavla II. k Thessalonickým, sepsána od něho r. 54 v Korintu.

15. Epištola sv. Pavla I. k Timotheovi, sepsána od něho r. 66 v Macedonii.

16. Epištola sv. Pavla II. k Timotheovi, sepsána r. 66 v Římě.

17. Epištola sv. Pavla k Titovi, sepsána r. 66 v Macedonii.

18. Epištola sv. Pavla k Filemonovi, sepsána r. 64 v Římě.

19. Epištola sv. Pavla k Židům, sepsána r. 65 v Itálii.

20. Epištola sv. Jakuba, sepsána od něho r. 59 v Jerusalemě.

21. Epištola I. sv. Petra, sepsána od něho r. 64 v Římě.

22. Epištola II. sv. Petra, sepsána od něho r. 67 v Římě.

23. Epištola I. sv. Jana, sepsána od něho r. 98 v Efesu.

24. Epištola II. sv. Jana, sepsána od něho r. 99 v Efesu.

25. Epištola III. sv. Jana, sepsána od něho r. 99 v Efesu.

26. Epištola sv. Judy, sepsána od něho r. 68, kde, neví se.

27. Zjevení sv. Jana, napsáno od něho r. 95—96 na ostrově Patmosu.

77.*) Ve které řeči byly knihy Písma sv. psány? Knihy Starého Zákona hebrejsky, vyjmouc deuterokanonické; knihy Nového Zákona řecky, vyjmouc evangelium sv. Matouše, které psáno hebrejsky pro křesťany ze židovstva, v Palestině.

78. Které knihy jsou deuterokanonické?

1) Kniha Tobiášova, 2) kniha Judith, 3) kniha Moudrosti, 4) kniha Sirach, 5) Proroctví Baruchovo, 6) Z proroctví Danielova chaldejsky psané kapitoly 2—7, 7) knihy Esther 10, 4—16, 24. a 8) 9) 2 knihy Machabejské.

79. Proč slovou deuterokanonické?

Protože od rabínův až teprve později, po Kristu Pánu, z ničemných příčin ze sbírky knih Písma svatého vyloučeny byly. Na začátku 3. století po K. však opět od rabínů k Písmu sv. připočteny byly. Církev sv. a sv. Otcové a Učitelé církevní nikdy nečinili rozdíl toho mezi protokanonickými a deuterokanonickými knihami Písma sv.

80. Co z toho plyne?

Že musíme všechny knihy Písma sv. za slovo Boží považovati, je v uctivosti míti a život svůj a veškeré jednání, mluvení i smýšlení své dle pravidel Písma sv. řídit i spravovati.

81. Jak to činili Svátí?

Všickni svatí si na výsost' vážili písma sv. a rádi je čítali a dle něho se řídili, k. p. sv. David, který o Písmě sv. pravil: "Svíce nohám mým jest slovo Tvé, a světlo stezkám mým." Žalm 118, 105. Sv. Ssdráš, navrátiv se r 468 z Babylonu, předčítal lidu Zákon Boží od jitra až do poledne, a lid poslouchal s velikou pilností. 2 Esdr. 8. Sv. Jan Zlatoústý dnem i nocí Písma sv. čítal a rozjímal. Sv. Augustin připisoval obrácení své jedině bedlivému čítání Písma sv.

82.b)*) **Co jest ústní podání neboli tradice?**

Učení Pána Ježíše a sv. apoštolů, jež však není napsáno v Písmě svatém.

83. Proč se nazývá ústním podáním?

Protože učení Pána Ježíše neměli apoštolové napsati, nýbrž kázati; proto je nepsali, ale kázali a opět jiným kázati dali. Tak šlo učení Pána Ježíše od úst k ústům, podávalo se ústně. Z 12 apoštolů jen 2 napsali evangelium, a to jen na zvláštní prosby věřících, a ze zvláštních příčin. Podobně i epištoly psány byly jen pro zvláštní, nahodilé příčiny.

84. Jak tomu učí sv. Matouš 4, 23?

"Obcházeje pak Ježíš všecku Galilei, učil v jejich školách, a kázal evangelium království."—ale čemu učil, co kázal, toho vždy s námi nesdílí.

85. Jak to stvrzuje sv. Jan 16, 12.?

"Ještě mnoho bych měl mluvití vám: ale nemůžete snéstí nyní. Když pak přijde ten Duch pravdy, naučit' vás všelike pravdě."

86. Jak vykládá slova tato sv. učitel církevní, František Saleský?

"Jelikož praví Pán: Ještě mnoho mám mluvití vám, jest znamením, že k nim již mnoho mluvil, a že ještě mnoho jest, co by jim měl vysvětlovati. Z toho však nic nenalezáme v Písmě sv. Tudíž jest patrnó, že mnohem více jest věcí, o nichž bylo ústně jednáno, než oněch, které byly zapsány."

87. Jak tomu zřejmě učí i sv. Jan 20, 30.?

Mnohé zajisté i jiné divy činil Ježíš před obličejem učeníků svých, kteří nejsou psáni v knize této.

88. Jak i sv. Jan v 21, 25.?

Jestit' pak i mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš; kteréž kdyby měly každá obzvláště psány býti, mám za to, že by ani svět nemohl obsáhnouti těch knih, kteréž by měly psány býti.

89. Jak o tom usvědčuje nás sv. Pavel 1 Kor. 11, 34?

"Jiné pak věci zřídím, když přijdu." Tedy nepsal apoštol všeho, čeho Korintským třeba bylo věděti a činiti, nýbrž některé věci ústně přikázal. Tak není tedy všecko napsáno v Písmě svatém, ale mnoho jest církvi sv. jen ústně svěřeno a odevzdáno.

90. Jak toho potvrzuje sv. Pavel 2 Tim. 2, 2.?

Co jsi slyšel ode mne před mnohými svědky, to (zase) svěřuj věrným lidem, kteří způsobní budou, i jiné učiti.

91. Jak toho dotvrzuje sv. Jan, 2 Jan 1, 12?

Maje vám více psáti, nechtěl jsem skrze list a čer-
nidlo, nebo mám naději, že budu u vás, a ústy k ústům
mluviti budu.

92. Jak tomu učí sv. otec církevní Basil (zemř. r. 379)?

"Který ze svatých mužů zůstavil nám písemně slova ta, jež nad chlebem večere Páně a ku požehnání kalicha vyslovujeme? Nebo my nevážeme se pouze na slova ta, která apoštol ve sv. Evangeliu napsal, nýbrž před posvěcením a po posvěcení chleba a vína přidá-

váme mnohá jiná slova, jež sice psána nejsou (v Písmě sv.), avšak tajemství plna a mocna jsou.”

93. Jak učí témuž sv. církevní otec Augustin (zemř. r. 430)?

”Ne vše, co se stalo, v Písmech nalezeno bývá, avšak, že se to stalo, z ostatních důkazů se tvrdí.” ”Co nástupcové apoštolů v církvi shledali, to podrželi; čemu se naučili, to hlásali; co od svých otců slyšeli, to synům zůstavili.” ”Mnoho jest ještě, co všeobecná Církev zachovává, jež se tak věří, jako by to nařízení apoštolské bylo, ač se to nikde psáno nenalézá.”

94. Jak to stvrzuje i zdravý rozum v podobenství?

Dejme tomu, váš praotec vystavěl si před 200 lety dům, ve kterém vy nyní přebýváte. Tento praotec to stvrdil svému synu, že si tento dům sám vystavěl. Syn jeho, váš praděd, podal to ústně svému synu, vašemu dědovi. Váš děd podal to ústně svému synu, vašemu otci. Otec váš to vypravuje vám samým. Není vám toto ústní podání právě tak spolehlivé, jakoby to v knihách napsáno bylo? Tak to jest i s naší sv. vírou. Pán Ježíš nic nenapsal, co máme činiti a čemu věriti povinni jsme. Též nenařídil apoštolům Svým, aby to napsali, nýbrž jen aby to kázali. Tito tedy to kázali, ale nechtěli nikdy všecko toto zjevení Boží, učení Pána Ježíše, napsati. Jen příležitostně něco napsali. Jejich učeníci však to napsali již v prvních stoletích: sv. Klement, žák sv. Petra v Římě (zemř. 100), sv. Polykarp, žák sv. Jana v Smyrně (zemř. 163), sv. Papias, též učeník sv. Jana, v Hierapolis (zemř. 161), sv. Hermes (zemř. 162), sv. Justin (zemř. 166), sv. Irénej (zemř. 202) a jiní.

ENCYKLOPAEDIE KATECHISMOVÁ.

— NAPSAL —

P. Václav Melichar, C. SS. R.

95. Jak to stvrzují i dějiny církevní?

Dějiny církve katolické učí nás, že mnohé věci, které nejsou v Písmě sv. napsány, jeň ústním podáním se zachovaly nám až po naše dny, k. p. že Pán Ježíš sstoupil do předpekli, že blahosl. Panna Maria byla bez poskvrny hříchu dědičného počata, a že zůstala do své smrti ustavičnou pannou, že svrchu udané knihy jsou Písmem svatým, že se máme žehnati sv. křížem a užívati svěcené vody, že máme místo svobody neděle světiti a 40denní půst zachovávat, že rozkaz apoštolský na sněmu Jerusalemském, krve nejísti, není již závazný (Skut. 15, 29), že umývání nohou není závazné (Jan 13, 14), že jest 7 svátostí, ne více, a ne méně; že křest nemluvňátek jest platný, že i křest kacírův jest platný, že se na křtu sv., při biřmování a svěcení kněžstva nezrušitelné znamení duši vtiskuje, že tudíž tyto svátosti jen jednou se přijmouti smějí, že v nouzi každý člověk pokřtiti může, že obřady křestné od apoštolů pocházejí, že i nižší svěcení od apoštolů zavedena byla, že Církev sv. má od Pána Ježíše moc sliby prominouti a manželství nedokonané z důležitých příčin rozvázati atd.

96. Co z toho plyne? Že musíme ústní podání právě tak v uctivosti míti jako Písmo svaté, a jeho učením a pravidly právě tak se řídit a spravovati, jako učením a pravidly Písma svatého.

II. Tradice neboli ústní podání.

A. Nutnost' tradice.

1. Proč jest ústní podání druhým pramenem svaté víry katolické? Proč musíme slovu a zjevení Božímu v tradici obsaženému právě tak věriti, jako v Písmě sv.

napsanému? Protože tradice neboli ústní podání tak jistě zákon Boží nám hlásá, jako Písmo svaté.

2. Jak to dokazuje 2 Thess. 2, 14? **Protož, bratří, stůjte, a zachovávejte ustanovení, kterýmž jste se naučili buďto skrze naši řeč, aneb skrze náš list.** (State et tenete traditiones, quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram.) V těchto slovech apoštol Pavel patrný rozdíl činí mezi ústním podáním a mezi písmem sv., stejnou váhu klade na obé, a napomíná křesťanů v Soluni, aby obého stejně se drželi a je zachovávali.

3. Jak témuž učí sv. Pavel v 2 Tim. 3, 14? **Ale ty zůstávej v tom, čemu jsi se naučil, a co ti svěřeno jest, věda, od koho's se naučil.**

4. Jak to stvrzuje Pán Ježíš sám u Mat. 10, 20? **Dí: Nebo nejste vy to, jenž mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.** Tím učí nás P. Ježíš, že Duch Svatý mluvil skrze sv. apoštolu, a jich všeho bludu chránil, nejen když psali, nýbrž i když mluvili slovo Boží, že tudíž musíme stejnou měrou i písmu sv. i tradici věřiti jako učení Pána Ježíše.

5. Jak tomu učí Církev svatá?

Po všecky časy věřila Církev sv. a uctivě přijímala a nám k věření předkládala tradici: k. p. na 7. sněmu všeobecném v Nicei r. 787, (Si quis omnem ecclesiasticam traditionem, sive scriptam, sive non scriptam, rejicit, anathema sit.) na všeobecném r. 879., na sněmu tridentském r. 1563., kde se vyjádřila, že učení Pána Ježíše obsaženo jest i v Písmě sv., i v tradici. (Hanc veritatem et disciplinam contineri in libris scriptis, et sine scripto tradicionibus, quae ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae aut ipsis Apostolis, Spiritu Sancto dictante, quasi per manus traditae, ad nos usque pervenerunt.) Konečně na sněmu vatikanském r. 1870. učí témuž těmito slovy: "Nadpřirozené zjevení obsaženo jest v sepsaných knihách, a bez písma v ústních podáních, která Apoštolé přijali z úst samé-

ho Krista, aneb od apoštolů samých, mluvením Ducha Svatého, jakoby z ruky do ruky přenesena, až k nám se dostala.”

6. Jak o tom soudí sv. učeníci apoštolů? Sv. Ignac, žák sv. Petra, biskup Antiochenský, na cestě své do Říma k mučnické smrti r. 107., všude posiloval a napomínal věřících, aby se pevně drželi podání apoštolského.—Sv. Irenej (zemř. 202) dí: ”Ač Písmo nezměnitelné pravidlo víry jest, přece neobsahuje všeho učení; ono na mnohých místech jest temné. Protož k ústnímu podání musíme útočiště bráti.” Kdyby nějaká otázka záhadnou se stalo, nemusili bychom se vrátiti k nejstarším církvím, v nichž apoštolé obcovali, nemusili bychom odtud vzíti, což stran této otázky jest světlé a jasné? A kdyby apoštolé nebyli písem ani zanechali, nemusili bychom se řídití výpovědí ústního podání, které těm svěřili, jimž Církev odevzdali? Podle toho zřízení jsou mnozí národové, kteří věří v Krista, bez papíru a bez inkoustu, Duchem Svatým v srdcích svých majíce napsané spasení, a bedlivě ostríhajíce starodávné podání.”

7. Jak tomu učí sv. Otcové a Učitelové církevní? Všickni jednohlasně učí, že tradici právě tak jako Písmo sv. uctivě přijati, věriti a jí se řídití musíme, že tudíž tradice nám k spasení tak nutná jest, jako Písmo sv.

8. Jak o tom soudí sv. Basil (zemř. 379)?

”Učení, která se v Církví zachovávají a oznamují, máme dílem z Písma, dílem z ústního podání. Obé má tentýž význam pro zbožnou mysl. Tomu nikdo neodporuje, kdo jen prostřední vědomost' církevního práva má.” (Dogmata, quae in Ecclesia praedicantur, quaedam habemus ex doctrina scriptorum prodita, quaedam rursus ex Apostolorum traditione.)

9. Jak sv. Jan Zlatoústý (zemř. 407)?

Zřejmé jest, že apoštolé všeho nám písemně nepozůstavili, nýbrž i mnoho bez písma nám zanechali; a že

v toto rovněž věřiti musíme. (Patet, quod non omnia per epistolam tradiderunt (Apostoli); eadem vero fide digna sunt tam ista, quam illa. Est traditio; nil quaeras amplius!) Jestit' ústní podání: nic jiného nehledej!"—

10. Jak sv. Epifan (zemř. 410)?

Kdyby nám sv. Apoštolé žádného Písma po sobě nebyli zůstavili, musili bychom se pořadnou posloupností ústního učení spravovati, které odevzdali těm, jimž správu Církve svěřili. (Oportet autem et traditione uti; non enim omnia a divina Scriptura possunt accipi.)

11. Jak sv. Jarolím (zemř. 420)?

Mám za to, že se církevní podání tak ostříhati mají, jak nám od předků podána byla.

12. Jak sv. Augustin (zemř. 430)?

"V těch věcech, v kterých Písmo božské nic určitého neustanovilo, ustanovení předchůdců za zákon považována buďtež. Docela správně věříme, že co celá Církev vždycky zachovávala, a co od sněmu zavedeno nebylo, ne jinak než od Apoštolů podáno bylo. (Quod universa tenet Ecclesia, nec a Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi ab auctoritate apostolica traditum rectissime creditur.)

13. Jak sv. František Saleský (zemř. 1622)?

"Ústního podání jest třeba, 1) aby Písmo nabylo vážnosti; nebo kdo nám praví, že jsou to knihy kano-nické? Také o koranu se tvrdí, že jest s nebe seslán: avšak kdo tomu věří? Kdo nám řekl, že Evangelium přináleží Markovi, a ne spíše sv. Tomáši, ne Bartolo-měji? 2) podání jest třeba k vyrozumění Písmům: Rozumíš-li, co čteš? Skut. 8, 30. 3) ústního podání jest třeba vzhledem ku svátostem, jejich počtu a udílení. Odkud víme, že jest křest kacírův platný, že musí do kalicha k vínu vody se přilíti, že umytí nohou (na ze-lený čtvrtek) není též tak svátostí, jako křest? Někte-ré články víry známe toliko z ústního podání k. p. že Pán Ježíš do předpekli sestoupil, že nejblahoslavenější

Rodička Boží neporušenou zůstala Pannou. Církev tohoto ústního podání potřebuje jako učitele proti sektám a kacířství, jež v nově povstávají.”

14. Jak sv. učitel církevní Alfons Liguori?

”Kacíři zavrhnou ústní podání, pravíce, že Písmo sv. jediným pravidlem víry jest. 1) Avšak z Písma sv. čerpají své bludy, zkrucujíce jeho texty dle libosti své. Proto řekl dobře Luthr sám, že Písmo jest knihou kacířů. 2) Jak může se ale ústní podání zavrhovati, když od Adama až do Mojžíše žádného jiného pravidla víry nebylo, než ústní podání a žádného psaného zákona nestávalo? Sám Mojžíš dovolává se ústního podání: **Otaž se otce svého, a oznámí tobě; starších svých a povědí tobě.** V, 32, 8. 3) Bludně tvrdí kacíři, že apoštolé později všecko napsali, čemu ústně učili, kdežto Jan 20, 30: **Mnohé zajisté i jiné divy činil Ježíš před obličejem učeníků Svých, kteří nejsou psáni v knize této.** 4) Více sněmů schválilo ústní podání; tak již 1. sněm Nicejský zavrhl blud Ariův ústním podáním. 5) Bez ústního podání nemohla by si Církev jistoty zjednati, které knihy jsou Písmem svatým, který překlad jejich jest správný, v jakém smyslu se bráti mají výroky jejich. 6) Jisto jest, že ti, jimž apoštolé víru kázali, prve než ji napsali, povinni byli ji přijmouti a uvěřiti. Jak přišli k víře? Pouhým ústním podáním toho, co apoštolé kázali. Tak bylo tedy ústní podání a Církev napřed, prve než bylo Písmo svaté.

15. Jak dovozuje toho i rozum, věrou sv. osvěcený?

Rozum jasně uznává, že P. Ježíš z velemoudrých příčin nařídil, aby apoštolé Jeho učení kázali všem národům, aby všickni národové ze slyšení slova Božího uvěřili a Jeho náměstků v Církvi Jeho poslouchali, jak Řím. 10, 17: **Tedy víra (jde) ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Kristovo. Ale pravím': Zdali neslyšeli? Zajisté po vší zemi rozešel se zvuk jejich, a až do kon-**

řin okršku země slova jejich (Apoštolů). Tot' byl prostředek jistější, spolehlivější a kratší i snazší k rozšíření a zachování **svaté víry**. 2) Rozum uznává, že bez ústního podání nemáme Písma sv., že nevíme, které knihy k Písmu sv. přináležejí, v jakém smyslu se vykládati musí, že tedy bez ústního podání Písmo sv. žádné ceny nemá, k spasení nás nevede. Podobá se pokladnici drahých klenotů, k níž však nemáme klíče, a bychom si pokladnu otevřeli. 3) Rozum uznává nutnost' ústního podání zvlášt' k odklizení sporů náboženských. Když vznikne nějaká hádka u víře, my katolíci hned snadno poznáme pravdu, tážíce se ústního podání, ustavičného učení Církve; tat' nám hned ukáže, co jest pravda, a co jest blud. Nekatolíci však, neuznávající ústního podání, nemají žádného prostředku, podobné spory urovnati. Písmo sv. jim nepoví, kdo je dobře vykládá, kdo špatně; nepoví, kdo má pravdu, kdo jest v bludu. Odtud jejich steré sekty a ustavičné neshody.

16. Jak toho dokazují dějiny?

Od počátku Církve až po naše doby potíraly se bludy ústním podáním: tak k. p. poučil papež sv. Cypriana (zemř. 258), který se domníval, že by křest kacířův neplatný byl, o platnosti křtu kacířův, odvolávaje se na ústní podání: *Nihil innovetur, nisi quod traditum est. Nic nového se nezavádějž, než co nám podáno jest (od Apoštolů).* Tak odsoudil a zavrhl sněm 325. kacířství Ariovo ústním podáním o božství Pána Ježíše; 2. sněm Nicejský dokázal r. 787. z učení dědičného neboli ústního podání, že správné a chvalitebné jest, sv. obrazy uctívati, a doložil: "Kdo všeliké podání církevní, at' psané neb nenapsané zavrhuje, budiž vyobcován."

Naopak kdokoliv zavrhl vážnost' ústního podání, zavrhl i vážnost' Písma sv. i Církve svaté samé, stal se kacířem a zahynul v nevěře své, jak to vidíme na všech

arcikacířech i jejich stoupencích. Tak to tvrdí o protestantech Harnak, protestant, R. Lipsius, protestant r. 1893. v Brunšviku, protestant Hartman 1880. v Berlíně, a mnozí jiní. Tak učí i katoličtí theologové k. p. Hettinger v Freiburgu 1887. I noviny častěji přinášejí smutné zprávy, že učenci protestantští Písma svatého nepokládají za božskou knihu, za slovo Boží; nýbrž jen za obecnou knihu.

B. Námitky proti tradici.

17. Ale namítají zde někteří kacíři: "Ovšem není v Písmě sv. všecko napsáno, co Ježíš činil a čemu učil: ale tolik přec tam napsáno jest, čeho nám k spasení třeba jest."—"To jest nepravda, poněvadž marně hledáme v Písmě sv. pravd, nám k spasení potřebných, jako že v čas potřeby každý člověk křtíti může, že jest 7 svátostí, že musíme neděli místo soboty světiti."

18. Jiní namítají: "Každá pravda nemusí v Písmě sv. výslovně obsažena býti; postačí, když ji z Písma sv. poznati a správně vyvésti můžeme. Proto není tradice třeba."—Na to odpovídá sv. Alfons: 1) Taková, z Písma sv. odvozená pravda, již není slovo boží, nýbrž slovo lidské, bludu podrobené. 2) Abychom mohli z Písma sv. pravdy jistě a správně odvoditi, musíme nejprve jisti býti, že jsme našli pravý smysl slova. Této jistoty však nemůžeme míti bez výkladu Církve, skrze niž Bůh nám jasněji mluví, než skrze Písmo, protože jasněji nás ubezpečil o pravdivosti Církve, než o Písmě sv."

19. Jiní namítají: "Ale když závisí pravost Písma a tradice na rozsudku Církve: kdo jest tento sudí v Církvi?" Odpovídáme se sv. Alfonsem: "Tent' jest papež, když mluví jako všeobecný učitel Církve a jako nástupce sv. Petra, který od Krista Ježíše hlavou Církve a bezprostředným náměstkem Jeho ustanoven byl."

Známky pravé tradice.

20. Dle kterých známek jest nám rozeznati pravé ústní podání od nepravého? Dle následujících 5 známek:

a) **Co celá Církev za článek víry přijímá, to musíme za učení Pána Ježíše a sv. Apoštolů míti, ač to není v Písmě sv. napsáno.** Příčina jest, že Církev sv., sloup a utvrzení pravdy, které brány pekelné nepřemohou, mýliti se nemůže. Dle tohoto pravidla musíme za články víry míti, že blahosl. Panna Maria bez hříchu prvotního počata byla, že vždycky neporušenou Pannou zůstala, že jest 7 svátostí, že křest, biřmování a svěcení kněžstva jen jednou přijati se smějí . . .

b) **Co celá Církev zachovává, a co jediné Bůh zaříditi mohl, to musíme za nařízení Pána Ježíše a sv. Apoštolů míti, ač to v Písmě sv. napsané není.** Příčina jest, že sv. Církev mýliti se nemůže nejen v učení víry, nýbrž i v jednání svém, obřadech svých. Dle toho pravidla křtí Církev sv. i nemluvňátka, má křest kacírů za platný, promíjí sliby, rozlučuje manželství nedokonalé . . . Toho by Církev sv. sama o své újmě učiniti nemohla, kdyby neměla k tomu právomoci od P. Ježíše.

c) **Co celá Církev povždy zachovávala a co by i sama zaříditi mohla, to musíme míti za nařízení apoštolské.** Sem patří k. p. nižší svěcení, 40denní půst . . .

d) **Čemu všickni církevní otcové všeobecným souhlasem učí jakožto apoštolské tradici, at' na všeobecném sněmu, at' v spisech svých, to musíme skutečně za apoštolskou tradici míti.** Příčina jest: kdyby všickni učitelé církevní, v jakési věci souhlasíce, se mýlili, mýlila by se celá Církev. To ale nelze, poněvadž ji Kristus Pán vzdělal na skále, slíbil jí pomoc Svou až do skonání světa a učinil ji neomylnou. Dle pravidla toho mají obřady křestní: žehnání křtěnců svatým křížem, odříkání se jich d'ábla a všech skutků i vši pý-

chy jeho, pomazání jich sv. olejem a křížmem . . původ svůj v apoštolském nařízení, poněvadž tak učí sv. otcové a učitelé církevní.

e) **Co se za apoštolskou tradici vydává v kostelích, kde jest úplná a nepřetržitá posloupnost' biskupů od časů apoštolských, to jest nám za apoštolskou tradici míti.** Příčina jest, že apoštol v tomto kostele následníku svému, biskupu, odevzdal nejen úřad biskupský, nýbrž i učení své. Dokázeli se tedy, že žádný z nástupců apoštolských nového učení nezavedl, jisto jest, že zachovali všickni tradice apoštolské. Takovou nepřetržitou posloupnost' máme v Římě do dneška, a bývala v kostelích apoštolských v Jerusalemě, v Antiochii, v Efesu, v Korintu, v Alexandrii a jinde.

21. Co z toho plyne? Že musíme Pánu Bohu vroucně za velikou milost' děkovati, že jsme se zrodili v lůně katolické Církve, a tuto vděčnost' dokazovati ctnostným životem a něžnou láskou k Církvi katolické.

III. Písmo svaté.

1. Co nám ještě věděti a věřiti jest o Písmě svatém?

Rozdíl a zachování Písma sv.

A. Rozdíl Písma svatého.

2. Jak se rozděluje Písmo sv?

Na knihy Starého a Nového Zákona.

3. Proč se rozděluje Písmo sv. na knihy Starého a Nového Zákona?

Protože Pán Ježíš Kristus jest původcem i středem i předmětem všeho zjevení Božího; všech dějin církevních. Knihy Starého Zákona předpovídaly a předobrazovaly Pána Ježíše, připravovaly na Něho. Knihy Nového Zákona ukazují, jak se na Ném vyplnila všecka proroctví: obrazy Starého Zákona, co pro nás učinil a trpěl, a zejména čemu nás učil slovem i příkladem. Ka-

ždý řádek má nás přivésti k většímu poznání a milování Pána Ježíše.

4. Jak se ještě rozděluje Písmo svaté?

Na knihy dějinné, mravoučné a prorocké.

5. Které knihy Starého Zákona jsou dějinné?

Viz v I. článku seznamu knih Písma sv., v otázce 75: čísla 1—19; 45, 46.

6. Které knihy Starého Zákona jsou mravoučné?

Viz v seznamu knih Písma sv., v otázce 75: čísla 20—26.

7. Které knihy Starého Zákona jsou prorocké?

Viz v seznamu knih Písma sv., v otázce 75: čísla 27—44.

8. Které knihy Nového Zákona jsou dějinné?

Viz v seznamu knih Písma sv., v otázce 76: čísla 1—5.

9. Které knihy Nového Zákona jsou mravoučné?

Viz v seznamu knih Písma sv., v otázce 76: čísla 6—26.

10. Které knihy Nového Zákona jsou prorocké?

V seznamu knih Písma sv., v otázce 76: čís. 27.

11. Kým a kdy byly knihy Starého i Nového Zákona rozděleny na kapitoly neboli hlavy?

Kardinálem Hugo-nem a S. Caro r. 1240.

12. Kým a kdy byly knihy Starého i Nového Zákona rozděleny na verše?

Robertem Štěpánem z Etienne r. 1555.

13. Kolik kapitol a veršů čítá 46 knih Starého Zákona?

1067 kapitol a 27.570 veršů.

14. Kolik kapitol a veršů čítá 27 knih Nového Zákona?

260 kapitol a 7.855 veršů.

15. Kolik kapitol a veršů čítá 73 knih obou Zákonů?

1327 kapitol a 35.425 veršů.

B. Zachování Písma svatého.

16. Odkud to, že těchto 35.425 veršů, výroků Ducha Svatého, není i tolikerých šípů k roznícení srdcí našich ohněm lásky Boží?

Protože mnozí jich si nevšímají, jiní je zkrucují a zlovolně neprávě vykládají.

17. Komu svěřil a odevzdal P. Bůh Písmo svaté? Jen Církvi Svě starozákonní i novozákonní.

18. Kdo jest původcem a zakladatelem i zachovatelem Církve starozákonní a novozákonní?

Jeden a tentýž Bůh.

19. Jak ji zachovává Bůh?

Tím, že o ni pečuje a ji chrání, přede vším od všeho bludu Svým Duchem sv.

20. Jak odevzdal Pán Ježíš Písmo sv. Starého Zákona Církvi Svě?

Tím, že uznal pravost, původnost a neporušenost Písma sv. Starého Zákona, je schválil, vykládal a zachovati velel: Luk. 24, 27.

21. Jak odevzdal Pán Ježíš Církvi Svě Písmo sv. Nového Zákona?

Tím, že osvětil Svě apoštoly a evangelisty, aby napsali učení Jeho a Církvi Jeho je odevzdali k neporušenému zachování a ostrůhání.

22. Měli by tedy lidé Písmo sv. bez Církve Boží? Nikoliv.

23. Ale vždyť i nekatolíci mají Písmo sv.

Ovšem, ale ne pravé, nýbrž porušené.

24. Jak to dokazují nekatolíci sami?

Luther zavrhl epištolu sv. Jakuba a nazval ji "slaměnou", protože mu opak bludného učení jeho dokázala, že totiž víra katolická bez skutků dle víry je mrtvá, jako tělo bez duše mrtvé jest. Luther však učil, že dobrých skutků k spasení není třeba, že dobré skutky hříchem jsou. Když mu to katolíci vytýkali, pomohl si tím hned, že učil, že epištola sv. Jakuba nenáleží a nepatří k Písmu sv. Jar. Emser (zemř. 1527) našel v Lutherově bibli 1400 chyb, a dokázal v ní 300 důleži-

tých porušení.—Když katolíci Lutherovi dokázali, že porušil text sv. Pavla k Řím. 3, 28: **Máme za to, že člověk ospravedlněn bývá skrze víru bez skutků zákona** (Mojžíšova) tím, že přidal o své újmě slovo "toliko", odpověděl Luther: Víím, že slovo "toliko" není v textu Pavlově. Chce-li však papeženec (katolík) o toto slovo se hádati, hned mu odpovím: "Dr. Martin Luther to tak míti chce, a praví: Papeženec (katolík) a osel jsou jedna věc."—Nekatolíci 16. století si to vzájemně vytýkali, že porušili Písmo sv. Tot' jest způsob všech kacířů od počátku křest'anství, jak nám vypravuje již Tertulian v 3. století: Quotidie reformant illud, prout a nobis quotidie revincuntur. Kacíři každý den něco opravují na Písmě svatém, jakož každý den o lži je přesvědčujeme.

IV. Původnost' a neporušenost' Písma svatého.

Jaké důkazy máme i pro původnost' i pro neporušenost' Písma svatého?

A. Neomylné učení církve sv.

B. Zázraky.

C. Proroctví.

A. Neomylné učení Církve sv. dokazuje původnost' a neporušenost' Písma svatého.

a) **Jak učí neomylná Církev sv. katolická, že všechny knihy Písma sv. mají Ducha Svatého původcem a posud neporušené se u ní zachovaly?**

Jakkoli učenci se rozcházejí v tom, kdy, kde a od koho některé knihy Písma sv. sepsány byly, přec všickni s Církví sv. jednomyslně vyznávají, že původcem jejich jest Pán Bůh sám, a že jen v Církvi katolické je neporušené máme. Sv. Církev tomu učila povždy, zvlášt' pak posledně na sněmu Vatikánském r. 1870. těmito slovy: "Nadpřirozené zjevení, dle víry všeobecné Církve od sv. sněmu tridentského vyjadřené, obsahuje se v knihách psaných a mimo spisy v tradicích, které z úst samého Krista od Apoštolů přijaté, neb od samých Apoštolů za předříkávání Ducha Svatého, jako

z rukou odevzdané, až k nám se dostaly. Všecky pak knihy Starého i Nového Zákona se všemi díly svými, jakž sněm tridentský je uvádí a v staré obecné (vulgata) latině vydány jsou, musíme za svaté a kanonické přijmouti. Církev pak má je za svaté a kanonické, ne proto, že pouhou lidskou pilností sepsány a potom její vážností schváleny byly, aniž proto, že obsahují zjevení bez bludu, nýbrž proto, že vnuknutím Ducha Svatého sepsány byly a Ducha Svatého za původce mají, a jako takové Církvi samé odevzdány byly."

3. Jak to stvrzují církevní dějiny?

Církevní dějepis učí nás, že tentýž seznam knih Písma sv., který "kánon" jmenujeme, a který sněm tridentský uvádí roku 1563, že tentýž kánon uvádí papež Eugen IV. roku 1439, že tentýž kánon uvádí papež Gelasius r. 494, že tentýž kánon uvádí III. sněm karthagaský r. 397. Z toho tedy vidno, že tytéž knihy Písma sv., které v Církvi katolické dnes za svaté Písmo máme, již v prvních stoletích Církve sv. za svaté Písmo měla.

4. Jak toho svědkem jest sv. Klement, třetí nástupce sv. Petra v Římě, který byl žákem sv. Pavla i sv. Petra?

Ten uvádí výroky skoro všech knih Písma sv. v listech svých. 'Tot' jest tentýž Klement, jehož sv. ostatky sv. Cyrill na ostrůvku u Chersonesu 30. prosince 861. našel, je potom na všech cestách svých apoštolských při sobě míval a je posléze do Říma r. 868. zanesl, kde uloženy byly a posud se uctívají v starobylém chrámu sv. Klementa.

5. Jaké máme toho i jiné svědky němé sice, ale dosti výmluvné?

Nápisy kamenné, od kněze Řehoře v kostele sv. Klementa v Římě v 8. století postavené, které zřetelně kánon knih Písma sv. uvádějí; malby a dřevořezby v katakombách a v basilikách, k. p. sv. Pavla v Ostii, již před papežem Gelasiem postavených, odnášejících se k výrokům Písma sv. i Starého i Nového Zákona. Podrob-

něji to vyličuje František Blanchini (in Appendice de Scriptoribus ecclesiasticis, Ciampinius "Vetera monumenta", Aringhis "Roma subterranea", Agincourt "Storia della arte" . . .)

6. Jaké nad jiné vznešené svědky tohoto učení Církve sv. máme v svatých a učených otcech a učitelích církevních?

Aspoň některých výroky na důkaz uvádíme:

Sv. Klement římský (zemř. 100) dí: Slova Písma sv. jsou výroky Ducha svatého (Spiritus Sancti oracula).

Sv. Jan Zlatoústý (zemř. 407) nazýval jazyk a ruku svatých spisovatelů Písma sv. "péra Ducha Svatého". (Spiritus Sancti calamos.)

Sv. Augustin (zemř. 430) pokládal knihy Písma sv. za božské a kanonické. (Scripturas divinas et canonicas.)

Sv. Řehoř Veliký (zemř. 604) nazýval Písmo sv. listem všemohoucího Boha k Jeho stvoření. (Epistola omnipotentis Dei ad creaturam Suam.)

Sv. Isidor (zemř. 636) uvádí všechny knihy Písma sv. a dí: "Tot' jsou nové i staré z pokladu Páně vynesené. Tato písma svatá jsou neporušená v čísle i vážnosti; nic se nedá s nimi porovnat. Cokoliv jest mimo ně, nelze připojiti k těmto svatým a božským (písmům)." (Haec sunt nova et vetera, quae de thesauro Domini proferuntur . . . Hae literae sacrae, hi libri integri numero et auctoritate aliud cum istis nihil est comparandum. Quidquid extra hos fuerit, inter haec sancta et divina nullatenus est recipiendum.)

Dokazují-li tito svatí otcové a učitelé církevní původnost' knih Písma sv. od Ducha Svatého a totožnost' prvotního kánonu s naším posavadním kánonem neboli seznamem knih Písma sv., dokazují poslední učitelé církevní jejich neporušenost' a totožnost' až po naše doby. Pro krátkost' řeči uvedeme jen nejpo-

slednějšího církevního učitele, sv. Alfonse Liguori (zemř. 1787):

1) "Byly-li knihy Starého Zákona spolu se zjeveními, v nich obsaženými, jednou pravé, nutně musíme za to míti, že **vždycky pravé** zůstaly, protože Bůh o to starati se musil, aby zákony a pravdy, které zjevil, v ryzosti své se zachovaly. Kdyby Bůh byl dopustil, aby později porušeny byly, byl by sice založil pravé náboženství, ale nebyl by se o to postaral, aby dále trvalo."—2) "Bůh jako původce těchto sv. knih zařídil je tak, aby byly vzájemné souvislosti, o kteréž se můžeme až podnes přesvědčiti. Tím však se učinilo nemožné porušení jejich. Kdyby se porušila jedna, musili bychom porušiti všechny knihy i Starého i Nového Zákona. Takové porušení bylo by tím méně možné po zvěstování evangelia, jelikož od začátku Církve křesťanské oba Zákony po celém světě rozšířeny a v mnohé a různé řeči přeloženy byly, v řeckou, latinskou, chaldejskou, syrskou, arabskou, armenskou, etiopskou, slovanskou.... Jak by se mohly tak mnohé, v různých řečích napsané a již ve všech rukou se nalézající knihy porušiti?—3) Po zajištění babylonském Esdráš sbíral všude knihy ty s velikou pílí, porovnával je spolu s učenci doby své s jinými rukopisy a tak učinil vnuknutím Ducha Svatého; a Bůh bděl docela zvláště v oné době nad tím, aby sv. knihy neporušeny zůstaly."

4) "Stran doby po Esdráši, bylo i tu porušení knih Starého Zákona naprosto nemožné. Nebot' kdo by je byl porušil? **Pohané** zajisté ne; jim něco takového nemohlo ani na mysl přijíti. **Židé** též nemohli sv. knih porušiti, poněvadž to měli za velikou svatokrádež; poněvadž starozákonní knihy mnoho událostí vypravují, které jim k necti slouží, a mnoho proroctví obsahují o příští Mesiáše, jehož upírají, a protože byli židé rozptýleni po celé Asii, a tak písma svatá, v různé jazyky přeložená, v tak mnohých a různých skříních se uschovávala, kolik synagog tehdy bylo. Také nemožné **bude!**

bylo, aby **křest'ané** Písmo sv. porušili; neb židé by to hned prozradili. Židé však rozhodně tvrdí, že Písma sv. neporušena jsou. Proto nedopustil Bůh úplného vyhubení židů, aby posud žijící židé svědky byli neporušenosti knih Písma sv."

5) "Vzhledem ku knihám Nového Zákona dokazují původnost' a neporušenost' jejich spisovatelé sami, tvrdíce, že jen to vypravují, co sami viděli a slyšeli: 2 Petr. 1, 16: **Ne vtipných básní následujete, známu jsme vám učinili Pána našeho Ježíše Krista moc a přítomnost', ale učinění jsouce spatřovatelé velikosti Jeho. Přijalť zajisté od Boha Otce čest' i slávu, když se stal k Němu takovýto hlas od velebné slávy: Tentot' jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil; Jeho poslouchejte! A ten hlas s nebe přišlý, my jsme slyšeli, jsouce s Ním na hoře svaté. 1 Jan 1, 3: Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme vám, abyste i vy s námi obecenství měli, a obecenství naše aby bylo s Otcem i Synem Jeho, Ježíšem Kristem.**

6) Co psali sv. spisovatelé, toho potvrzovali i druzí svatí spisovatelé i jiní historikové: k. p. sv. Ignác, sv. Klement římský, sv. Hermas; Josef Flavius a pohané Porfyr, Lucian, Tacitus, Rinius Ml. a Sueton; Flegon, žid Chalcid, Makrob, Thallus a Lamprid. Tak vypravuje Chalcid: "Jiný ctihodný děj vypravuje se, že prý Bůh na zemi setoupil, aby laskavě s lidmi obcoval, a že téhož času jakás hvězda vzešla. Když několik mudrců v Chalcei tuto hvězdu spatřilo, vyhledali si novorozeného Boha, a naležše jeho velebnost' v způsobě dítky, uctili jej a obětovali mu dary, jak příslušelo tak velikému bohu." Flegon a Thallus vypravují o tmě a zemětřesení v úmrtní den Pána Ježíše. Flegon dří: "V 4. roku 202. olympiady bylo tak veliké zatmění slunce, že bylo větší všech předešlých. O 6. hodině (10. - ší 12. v poledne) proměnil se den v tak temnou noc, že bylo viděti hvězdy na nebi; a v Nicei v Bithynii zasy-palo zemětřesení mnoho domů. (Quarto autem anno

Olympiadis 202, magna inter omnes, quae ante acciderant, defectio solis facta. Dies hora 6. ita in tenebrosam aeternam versus, ut stellae in coelo visae sint, terraeque motus in Bithynia Niceae multas aedes subvertit.)

7. Jak o tom soudí rozum, věrou osvícený?

Čemu učí Církev sv. a sv. otcové a učitelé církevní, to rád uznává zdravý rozum. Kdyby totiž Písma sv. jen v jediné části porušena byla, a něco bludného učila, přestala by býti svatá, přestalo by i celé náboženství a víra naše; nebyli bychom povinni i v jiných věcech Písma sv. ostříhati. Kdo v jediné věci bloudí, může blouditi i v jiných. Rozum toho přesvědčení nabývá z církevních dějin, které svědčí, jak křesťané si povždy na výsost' vážili a v úctě měli Písma sv., jich opatrovali, jak trestáni byli ti, kteří je pohanům vydali (traditores), jak od dob apoštolských dle svatých Klementa, Ignace, Polykarpa, Justina, Ireneje, Papije, pak sv. Dionysia alexandrinského, Cypriana a ostatních spisovatelů církevních všickni věřící jednomyslně je jako sv. Písma přijímali a vyznávali a jak mnozí věřící po příkladu sv. apoštolů za ně a pravdy v nich obsažené mučnickou smrt' podstoupili, k. p. sv. sestry Agape, Chionia a Irene, které se raději upáliti daly, než aby nepřátelům Písma sv., v domě svém uschovaná, vydaly. Tak i sv. Felix, biskup z Thibary, řekl místodržiteli Maquilianu, že raději vydá tělo své k spálení, než knihy svaté. Proto do žaláře uvržen a pak i st'at byl.

8. Co vypravuje se o křesťanech, kteří zradili víru a vydali Písmo sv. pohanům?

23. února 303 vydal císař Dioklecian rozkaz, aby křesťané vydali a odevzdali úředníkům císařským svaté knihy a nádoby své. Kdo tohoto nespravedlivého rozkazu uposlechl a knihy sv. vydal, nazván byl traditor t. j. zrádce. Bohužel nebyli všickni křesťané stáli a pevní u víře, a z lásky k životu časnému a tělesnému ztratili život věčný. Sv. Cyprian, biskup v Karthagu v

Africe, (zemř. 258.) doličuje nám, jak sv. Církev trestala tyto nevěrné křesťany, když po svém pádu opět se s Pánem Bohem a Církví sv. smířiti chtěli. Kdo lehkovážně brzy pokušení podlehl, trestán byl i 12letým pokáním. Kdo dlouho trpěl a se přemáhal a teprv po hrozných mukách nevěrným se stal, dostal trest 3 neb 4 roky trvající. Z toho jde na jevo, jak si velice křesťané vážili a v uctivosti měli Písmo svaté.

9. Jak učí nás sv. Gordius, že první křesťané znali Písmo sv., rádi je čítali a i v paměť si vštípili a jím se v životě i v smrti své spravovali?

Gordius, narozen jsa v Cesarei, stal se vojínem a pro udatnost svou povýšen byl za setníka. Ač žil mezi soudruhy pohanskými a mravně zkaženými, žil přec nábožně, vyhýbal se rozpustilým zábavám, v nichž vojínové římské si libovali, a bděl bedlivě nad čistotou srdce svého. Rozjímání o věčných pravdách Písma svatého, modlitba a půst připravily jej na nastávající boj. Když totiž prohlášeno bylo nařízení císařské, že všickni křesťané říšským modlám obětovati mají, a nesčíslní křesťané, zdráhající se uposlechnouti nespravedlivého rozkazu císařského, věznění a mučení byli, jiní pak, aby unikli mukám, do hor prchali a do lesů, představil se Gordius císařskému náměstkovi a vyznal se býti křesťanem. Odvětil jemu vladař: "Zasluhuješ za to smrti několikeré." Sv. Gordius odpověděl: "Jest mi líto, že mohu pro Krista jen jednou umřít! Mučte mne, jak Vám libo. Čím více budete mne mučiti, tím větší odplaty zjednáte mi." Tu přišli jeho známí a příbuzní a prosili ho s pláčem, aby víry zapřel a tím ukrutné smrti ušel; a jiní radili mu, aby aspoň jazykem Krista Pána zapřel a v srdci jen víru zachoval; hned odpověděl jim slovy sv. Pavla (Řím. 10, 10): "**Srdcem věří se ku spravedlnosti, ale ústy děje se vyznání k spasení. Jazyk můj nikdy nezapře Krista.**" Po té s veselou tváří podrobil se mukám a byl mečem st'at.

10. Jak i v Čechách úcta a vážnost' k Písmu sv. se jevila?

Roku 1354. obdržel císař a král Karel IV. při své první cestě do Říma v Aquileji část' evangelia, o níž se tehdy domýšleli, že jest psána rukou sv. evangelisty Marka (od 12. kapitoly 20. verše až do konce sáhající). 31. října vypravil hraběte Ludvíka z Hohenlohe s tímto úryvkem evangelním do Prahy a napsal list arcibiskupovi Arnoštu z Pardubic a vši kapitole pražské, jak mají tuto sv. památku přijati a při pražském kostele chovati. Dle této žádosti císařovy vyšel arcibiskup se vším duchovenstvem pražským před město, aby dotčené evangelium slavně přijali. Také všickni jáhnové, kteří při mši sv. evangelium slavně předčítají, musili býti při tom v jáhenském ornátě.

Po té toto evangelium nosívalo na boží hod velikonoční v slavném průvodu a při slavné mši sv. kanovník z něho sám činíval čtení hlasité. Z každého kostela a kláštera pražského musili dva kněží v ornátech této mši sv. přítomni býti. Toto evangelium se posud chová v pokladnici hlavního chrámu sv. Víta, ač není rukou sv. Marka psané, nýbrž pochází z 5. neb 6. století. I takto patří mezi nejstarší památky písemní věku křesťanského. První polovice tohoto evangelia zůstala v Aquileji a nyní je v knihovně u sv. Marka v Benátkách; ale nezachovala se tak dobře jako pražská částka.

B. Zázraky dokazují původnost' a neporušenost' Písma svatého.

11. Proč dovozují zázraky původnost' a neporušenost' Písma sv?

Protože zázraky jistými a spolehlivými důkazy zjevení Božího jsou, poněvadž zázrak jest dílo jen Pána Boha všemohoucího, který jedině může něco učiniti proti zákonům přírodním, jsa jejím pánem svrchovaným. Nejsilnější důkazy pro pravdivost' zjevení Božího máme jen v zázracích, proto nemůže Bůh dopustiti,

aby d'ábel nepravými zázraky a kejkly nás mýlil a mátl. Co svět stojí, ještě se to nikdy nestalo a nestane, aby d'ábel nás zmátl.

12. Jak to tvrdí Exod. 4, 5?

Řekl Hospodin k Mojžíšovi: **Aby věřili, že se ukázal tobě Hospodin, Bůh otců jejich, Bůh Abrahámův, Bůh Isákův a Bůh Jakobův, vlož ruku svou za ňadra svá. Kterou když vložil za ňadra, vyňal ji malomocnou jako sníh. Řekl: Vlož zase ruku svou za ňadra svá. Vložil ji zase, a vyňal ji zase, a byla podobná tělu jinému. Řekl: Neuvěřili tobě a neuposlechnou-li řeči znamení prvního, uvěří slovu znamení druhého. Pakli by ani dvěma těmito znameními neuvěřili, nabeřiž vody z řeky, a vylij ji na zem a cožkoli (vody) vezmeš z řeky, obráceno bude v krev. Zde uvádí Pán Bůh sám zázraky jako jistý a spolehlivý důkaz zjevení Božího. Proto se Mojžíš vždycky těchto zázraků dovolával, aby zahanbil zlomyslnost' lidu svého.**

15. Jak tomutéž učí i Pán Ježíš u sv. Jana 10, 37?

Nečiním-li skutků Otce Svého, nevěřte Mi; pakli činím, a nechcete-li věriti Mně, skutkům věřte, abyste poznali a věřili, že Otec ve Mně jest a Já v Otci.

14. Jak u sv. Jana 5, 36?

Já pak mám větší svědectví, nežli Janovo; nebo skutkové, kteréž Mi dal Otec, abych je vykonal, ti skutkové, kteréž Já činím, svědectví o Mně vydávají, že Mne poslal Otec.

15. Jak tyto zázraky Pána Ježíše přesvědčily lid o božství a božském seslání Pána Ježíše?

Jan 3, 2: **Nikodem, kníže židovské, přišel k Ježíšovi v noci, a řekl Jemu: Mistře, víme, že jsi od Boha přišel (jako) učitel; nebo žádný nemůže těch divů činiti, kteréž Ty činíš, leč by Bůh byl s ním.**

16. Které hlavní zázraky dovozují původnost' a neporušenost' Písma sv. Starého Zákona?

a) **Desatero ran, jimiž Pán Bůh zázračně přinutil krále egyptského, aby propustil lid židovský z poroby:**

1) vody v krev obráceny, 2) žáby, 3) štěnice, 4) všeliký plod much, 5) mor všelikého dobytka, 6) vředy a pryskyře, 7) krupobití s ohněm, 8) kobylky, 9) přehrozné tmy, 10) pobití všech prvorozených i lidí i zvířat. Mojžíš pak a Aron učinili všecky zázraky, kteříž tuto psány jsou, před Faraonem. 2. Mojž. 7—11. Na památku těchto zázraků nařídil Bůh židům konati slavnost' beránka velikonočního.

b) **Zázraky v přejítí přes rudé moře:** Když Farao hebrejské zástupy, 6000 mužů kromě dětí dostihl u moře rudého, volali k Hospodinu o pomoc. Mojžíš těšil je, řka: Nebojte se; vizte veliké skutky Hospodinovy, kteréž učiní dnes: Hospodin bude bojovati za vás. Řekl Hospodin k Mojžíšovi: Zdvihni hůl svou a vztáhni ruku svou na moře, a rozděl je, aby šli synové israelští uprostřed moře po suše. A pozdvihl se anděl Boží, který předcházela vojska israelská, zašel za ně; a s ním spolu sloup oblakový, odstoupiv z místa předního, z zadu stál mezi vojsky Egyptských a vojsky Israelských. Byl obak temný a osvěcující noc, takže k sobě vespolek celý čas noční přistoupiti nemohli. A když vztáhl Mojžíš ruku na moře, odjal je Hospodin vějícím prudkým a horkým větrem přes celou noc, a obrátil moře v sucho; i rozdělena jest voda. I vešli synové israelští prostředkem suchého moře; nebo byla voda jako zed' po pravé straně jejich i po levé. A honíce je Egyptští, vešli za nimi do prostřed moře a všecka jízda Faraonova, vozové jeho i jezdci... I řekl Hospodin k Mojžíšovi: Vztáhni ruku svou na moře, ať se zase vrátí vody na Egyptské, na vozy a jezdce jejich. A když vztáhl Mojžíš ruku proti moři, navrátilo se hned na úsvitě k prvnímu místu; a když utíkali Egyptští, potkaly je vody, a uvalil je Hospodin do prostřed vln. I navrátily se vody a přikryly vozy i jezdce všeho vojska Faraonova; ani jeden-nezůstal z nich. I viděli Egyptské mrtvé na břehu mořském: i bál se lid Hospodina a věřili Hospodinu, i Mojžíšovi, služebníku Jeho. 2 Mojž. 14.

c) Zázraky při oznámení **desatera božích příkázání** na hoře Sinai: I řekl Mojžíš k lidu: Bud' teěž hotovi ke dni třetímu. A již byl přišel třetí den a jitro se osvětlilo, počala slyšána býti hřímání, a osvěcovati se blýskání, a oblak velmi hustý přikrýváti horu, a zvuk trouby více a více zněl. I bál se lid, který byl v ležení. A když vyvedl je Mojžíš vstříc Bohu z místa ležení, stáli dole pod samou horou. Všecka pak hora Sinaj kouřila se, protože sstoupil Hospodin na ni v ohni, a vystupoval dým z ní, jako z peci; i byla všecka hora hrozná. A zvuk trouby pomalu rozmáhal se více, a dále se protahoval. Mojžíš mluvil, a Bůh odpovídal jemu. I mluvil Hospodin: I. Já jsem Hospodin Bůh tvůj, .. nebudeš míti bohů cizích přede Mnou. II. Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo. III. Pomni, abys den sváteční světil. IV. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl na zemi. V. Nezabiješ. VI. Nesesmilníš. VII. Nepokradeš. VIII. Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví. IX. Nepožádáš manželky bližního svého. X. Nepožádáš domu... (statku bližního svého). 2 Mojž. 20. Na památku těchto zázraků nařídil Bůh židům, slavnost' letnic každý rok konati.

Zázraky, které činil Pán Bůh před všemi židy na poušti: 1) 2,000.000 židů vidělo každý den po 40 let na poušti **sloup oblakový**, který jim v noci svítil, ve dne jich chránil od žhavých paprsků slunečních: 4 Mojž. 9. 2) 2,000.000 židů krmil Pán Bůh 40 let vzácným chlebem s nebes, **manou nebeskou**. Též dal jim i vodu ze skály, i křepelky, jak v 4 Mojž. 20. čteme. 3) Od **ohnivých hadů štípání** a zase pohledem důvěrným a kajícím na hada měděného, na dřevě povýšeného, zázračně uzdravováni byli. 4 Mojž. 21. 4) Zázračné potrestání povstalců **Kore, Dátana, Abirona** a spojenců jejich: 4 Mojž. 16, 28: Řekl Mojžíš: Po tomto poznáte, že Hospodin poslal mne, abych činil všecko to, což vidíte, a že jsem z vlastního srdce nic nečinil:

Jestliže tak jako jiní lidé mrou, zemrou i tito, neposlal mne Hospodin: pakli novou věc učiní Hospodin, že země otevrouc ústa svá, požře je i všecko, což k nim náleží, a sstoupí-li za živa do pekla, poznáte, že se rouhali Hospodinu. Hned tedy, jakž přestal mluvit, rozstoupila se země pod nohama jejich, a otevřevši ústa svá, pozřela je, se stany jejich, i se vším statkem jejich, i sstoupili za živa do pekla.

Tento jediný zázrak svržení povstalců proti Mojžíšovi a proti Pánu Bohu do pekla za živa postačí, dokázati nám, že Mojžíš opravdu od Pána Boha poslán byl, a co napsal v 5 knihách svých, že pravda jest.

e) **Zázraky v Jordánu:** Jos. 3, 10: Po tomto poznáte, že Hospodin Bůh živý uprostřed vás jest. Aj archa úmluvy Pána vši země předejde vás přes Jordán. Připravte 12 mužů z pokolení israelských po jednu z každého pokolení. A když postaví šlépěje noh svých kněží, kteří nesou archu Hospodina Boha vši země, u vodách jordaných, vody, které zdůlu jsou, sběhnou, a nebude jich; které pak s vrchu tekou, v jedné hromadě se zastaví. Tedy vyšel lid ze stanů svých, aby přešel Jordán; a kněží, kteří nesli archu úmluvy, šli před ním. A když oni vešli do Jordánu . . . stály vody sstupující na jednom místě, a ku podobenství hory naduvše se, ukazovaly se z daleka: kteréž pak byly nižší, do moře pouště, které nyní jsou mrtvé, sstoupily, až jich nic nezůstalo. Lid pak přešel proti Jerichu . . . a veškeren lid po suchém řečišti přecházel." Na památku vysušení Jordánu 12 mužů vyneslo 12 kamenů z řečiště Jordánu a postavili je na místo, kde stany své rozbili.

f) **Zázrak při dobytí Jericha:** Jos. 6, 2: I řekl Hospodin k Josue: Aj dal jsem v ruce tvé Jericho . . . i krále jeho . . . Protož obejděte město všickni bojovníci jednou za den. Tak učiníte po 6 dní. Sedmého pak dne kněží at' vezmou 7 trub, . . . a at' jdou před archou úmluvy, a obejdete město sedmkrát, a kněží troubiti

budou z trouby. A když zavzní zvuk trouby . . . , zkřikne všecken lid křikem prevelikým, a zdi města z gruntu se vyvrátí, a vejde (do něho) jedenkaždý tím místem, proti kterému státi bude" . . Tak se stalo.

g) **Zázrak prodloužení dne:** Jos. 10, 12: Tehdy mluvil Josue Hospodinu v ten den, když dal Amorrhejského před obličejem (t. j. v moc) synů israelských a řekl před nimi: **Slunce proti Gabaonu nehýbej se, a měsíc proti údolí Ajalon. I stálo slunce i měsíc, dokud nepomstil se národ nad nepřátely svými. Stálo tedy slunce uprostřed nebe a nepospíchalo k západu za celý jeden den. Nebyl prvé ani potom tak dlouhý den, když poslechl Hospodin hlasu člověka, a bojoval za Israele.**

17. Jaké zázraky čteme i v ostatních knihách Písma svatého, jež původnost' a neporušenost' jeho osvědčují?

Přemnohé a predivné, tak k. p. Při oběti Gedeonově: Soudců 6, 20: Jemužto řekl anděl Hospodinův: Vezmi maso a přesné chleby, a polož na onu skálu, a polívkou polej. A když tak učinil, vztáhl anděl Hospodinův konec holi, kterouž měl v ruce, a dotekl se masa i chlebů přesných: i vystoupil oheň ze skály té, a maso i chleby přesné strávil; anděl pak Hospodinův zmizel od očí jeho. Mnohé zázraky čteme v knihách královských, zejména o Eliášovi, Eliseovi, v knihách Paralipomenon o zázračném poražení vojska Rabsacesova, takže na modlitbu Ezechiášovu roku 712 anděl Boží 185.000 mužů za jednu noc pobil (2 Paral. 32);—zázračné strávení oběti Nehemiášovy, zázračné uzdravení Tobiáše slepého roku 701., zázračné zachování 3 mláďenců v peci ohnivé v Babylonu roku 570., zázračné zachování Daniele ve lví jámě roku 560. a přenesení Habakuka, jemu do lví jámy pokrm nesoucího. Jak mnoho zázrakův čteme v knihách svatých proroků!

18. Jak velikými a mnohými zázraky stvrzeno jest teprve zjevení boží v knihách Nového Zákona?

Každý dobře ví, jak velikými zázraky stvrzoval Pán Ježíš učení Své, zejména vzkříšením dcery Jairovy, syna vdovy Naimské, Lazara a Svým vlastním z mrtvých vstáním!

19. Jakými zázraky stvrzovali apoštolé své učení?

Tak velikými a četnými, že jich ani úhlavní nepřátelé jejich, židé a fariseové zvlášt', upíratí nemohli.

20. Jak učí tomu Mar. 16, 17—20?

"Tato pak znamení následovati budou ty, kteří uvěří: Budou ve jménu Mém zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvíti, hady bráti, a jestližeby co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati a (ti) se dobře míti budou. A zajisté Pán Ježíš, když jim odmluvil, vzat jest do nebe, a sedí na pravici Boží. A oni šli a kázali všudy, a Pán jim pomáhal, a potvrzoval řeč jejich následujícími (na to) divy.

21. Jak učí tomu Skut. 5, 12?

"Skrze ruce pak apoštolů dáli se divové a zázrakové mnozí v lidu."

22. Jak Skut. 3, 4?

"I pohleděv naň (chromého z života matky) Petr s Janem, řekl: Hled' na nás . . Zlata a stříbra nemám; ale co mám, to tobě dám: Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod'! A ujav jej za ruku, pozdvihl ho, a hned utvrzeni jsou kloubové jeho, i nohy. A vyskočiv stál, a chodil. I vešel s nimi do chrámu, chodě a poskakuje, a chvále Boha.

23. Jak Skut. 5, 14?

"A více se rozmáhalo množství věřících v Pána, mužů i žen, takže na ulice vynášeli nemocné a kladli na ložcích a nosidlách, aby když by šel Petr, aspoň stín jeho zastínil někoho z nich, a aby byli vysvobozeni od nemocí svých. Scházelo se pak do Jerusalema i množství z blízkých měst, přinášejíce nemocné a od duchů nečistých trápené; kteří všickni uzdravováni byli.

24. Jak Skut. 9, 32?

"Stalo se pak, že Petr, když procházel všecky (církve), přišel k svatým, kteří bydleli v Lyddě. I našel tu člověka jednoho, jménem Eneáše, od 8 let na loži ležícího, který byl šlakem poražený. I řekl mu Petr: Eneáši, uzdravuje tebe Pán Ježíš Kristus; vstaň a ustel sobě. A hned vstal. I viděli jej všickni, kteří bydleli v Lyddě a v Saroně, a obrátili se ku Pánu.— V Joppe pak byla jedna učenice, jménem Tabitha. Ta byla plná dobrých skutků a almužen, které činila. I stalo se v těch dnech, že roznemohši se, zemřela. Že pak Lydda blízko byla od Joppe, uslyševše učeníci, že by tam byl Petr, poslali k němu dva muže, prosíce: Nemeškej přijíti až k nám. Tedy vstav Petr, šel s nimi. A když přišel, . . . obstoupily ho všecky vdovy plačící, a ukazující mu šaty a sukně, které jim udělala Dorcas (t. j. Tabitha). Rozkázav tedy Petr všechněm, vyjít ven, poklekl na kolena, modlil se, a obrátiv se k tělu, řekl: "Tabitho, vstaň!" Ona pak otevřela oči své, a uzřevši Petra, posadila se. A podav jí ruky, pozdvihl ji. A povolav svatých (věřících) a vdov, ukázal jim ji živou. I rozhlášeno jest to po všem Joppe, a uvěřili mnozí v Pána.

25. Jak Skut. 19, 11?

"I nemalé divy činil Bůh skrze ruce Pavlovy, takže šátky a pásy s jeho těla na nemocné nosívali, a odstupovaly od nich nemoci, a zlí duchové vycházeli.

26. Jak Skut. 20, 7?

"Mluvil k nim Pavel, maje nazejtří jíti pryč, i prodil řečí až do půlnoci. A bylo mnoho světél na síni, kdež jsme byli shromážděni. Jeden pak mládenec, jménem Eutichus, sedě na okně, pohřížil se, když Pavel dlouho kázal, v hluboké spaní, a přemožen snem, spadl s třetího podnebí dolů, a zdvižen jest mrtvý. K němuž Pavel dolů sstoupiv, spolehl na něj, a objav ho, řekl: Nermuťtež se, však jest duše jeho v něm . . . I přivedli mládence živého, a byli nemálo potěšeni. (v Troadě roku 52.)

27. Co z toho plyne?

Že tak velikými a mnohými zázraky, všude rozhlášenými, před tolika lidmi konanými, v Písmě svatém vypravovanými nejen zjevení Boží a učení Pána Ježíše potvrzeno bylo, nýbrž že i celé Písmo svaté těmito tak nepopíratelnými zázraky jako slovo Boží od všech věřících uznáno bylo, i neporušenost Písma sv. od všech hájena byla; že tudíž i my pevně věriti musíme s Církví sv., že Písmo sv. od Ducha Svatého pochází a dosud vždy neporušené zůstalo.

C. Proroctví dokazují původnost' a neporušenost' Písma svatého.

28. **Proč i proroctví v Písmě svatém od Pána Boha předpověděna a potom skutkem vyplněná, dokazují původnost' a neporušenost' Písma sv.?**

Protože jak zázraky, tak i proroctví jen od Pána Boha dítí se mohou; neboť žádný člověk a žádný stvořený duch, tedy ani žádný anděl, ani d'ábel nemůže budoucích věcí předvídati a předpovídati, zvláště takových věcí, které na svobodné vůli boží neb lidské závisí. Takové věci může předvídati a předpověděti toliko vševědoucí Pán Bůh, na Jehož božské vůli všecky věci záleží.

29. Jak tomu učí Isai. 41, 23?

"Oznamte, které věci mají přijíti v budoucím času, a poznáme, že bohové jste vy.

30. Jak se této vševědoucesti své dovolává Pán Bůh sám u Isai. 44, 7?

"Já první a Já poslední, a kromě Mne není Boha. Kdo jest Mně podobný? Ozvi se a zvěstuj... budoucí věci, a které přijíti mají, necht' zvěstují jim.

31. Jaká jsou proroctví boží v Písmě sv.?

Jistá a bezpečná, dlouho, ano sta i tisíce let napřed předpověděná, a v plnosti času pak skutečně tak vyplněna, jak předpověděna byla.

32. Která jsou čelnější proroctví v Písmě sv. Starého Zákona?

a) O zaslíbeném Mesiáši, b) o zaslepenosti a zatvrzelosti a rozptýlení židů; c) o obrácení pohanů.

33. a) Co předpověděl Pán Bůh o **zaslíbeném Mesiáši**?

Že Jej skutečně lidem sešle, kdy a kde se narodí, jaký život povede, jaké muky snášeti bude, jak zemře a z mrtvých vstane, jak na nebe vstoupí, jak Duha Svatého nám sešle, jak Církev svatou po celém světě rozšíří.

34. Jak předpověděl Pán Bůh příští Vykupitele našeho a kdy nám Jej zaslíbil?

Hned po zpáchaném hříchu Adama a Evy v ráji, tedy 4158 let napřed, než na svět přišel.

35. Jak předpověděl Pán Bůh již v ráji, že nám dá Vykupitele?

Těmito slovy: **Nepřátelství položím mezi tebou** (hade, d'áble) **a ženou** (blažoslavenou Pannou Marií), **a mezi sejenem tvým** (služebníky a otroky tvými, hříšníky) **a semenem Jejím** (ctitely nejsv. Matky Boží); **Onat' potře hlavu tvou** (neposkvrněným početím Svým přemůže nadvládu tvou, božským Synem Svým, Ježíšem Kristem zničí moc a panovačnost tvou nad hříšníky), **a ty úklady činiti budeš patě Její** (ty ji budeš stále v Jejích služebnících pronásledovati.) To se stále vyplňuje před očima našima.

36. Jak předpověděl Pán Bůh **čas**, kdy přijde tento zaslíbený Vykupitel světa?

Skrze Arciotce Jakuba předpověděl Pán Bůh, že tak dlouho čtvrtý syn jeho Juda a potomci jeho vládnouti budou nad ostatními bratry a potomky jejich, pokud nepřijde zaslíbený, od národů očekávaný Mesiáš: 1 Mojž. 49, 1: Povolal pak Jakob synů svých a řekl jim: Shromážd'te se, at' zvěstují, co se s vámi dítí bude v posledních dnech... Jůdo, tebe chváliti budou bratří tvoji; ruka tvá bude na šíjích nepřátel tvých; klaněti se budou tobě synové otce tvého. (Z tvého pokolení králové vzejdou, jimž se lidé koří.). **Nebude**

odjata berla od Jůdy, a kníže z bedr jeho, dokavadž nepřijde, který má poslán býti, a On bude očekávání národů.

37. Jak se toto proroctví Jakubovo vyplnilo?

Od tohoto proroctví skutečně až do příští Pána Ježíše, zaslíbeného a od národů očekávaného Vykupitele světa měl kmen Jůdův nadvládu nad 11 ostatními kmeny a potomky těchto 11 synů Jakubových. Kdykoli jde o panství a nadvládu, vždy Jůda a jeho kmen na prvním místě se uvádí.

38. Jak to vypravuje Josue 15, 1?

"Protož los synů Jůda po rodích jejich tento byl: A pomezí Edom... Tak i Num. 7, 11.

39. Jak to vidíme i v knize Soudců 1, 1?

"Po smrti Josue radili se synové israelští s Hospodinem, řkouce: Kdo vstoupí před námi proti Chananejskému, a bude vůdcem boje? **I řekl Hospodin: Jůdas vstoupí; aj dal jsem zemi v ruce jeho.**" Tedy hned po smrti Josuově vůdcem ostatních kmenů byl Jůdas.

40. Jak to slyšíme z úst Davida krále v 1. Paral. 28, 4?

"Ale vyvolil Hospodin, Bůh israelský, mne ze všeho domu otce mého, abych byl králem nad Israelem na věky; **nebo z Jůdy vyvolil knížata; z domu pak Jůdova dům otce mého; a ze synů otce mého líbilo se Jemu, aby vyvolil mne za krále nade vším Israelem. Tolikéž ze synů mých vyvolil šalomouna syna mého, aby seděl na stoličce království Hospodinova nad Israelem**".

41. Jak to pronesl David v Žalmu 59, 9?

"**Jůda král můj.**" Tím chtěl říci, že nadvláda jemu a jeho rodině přináleží ne zvláště, nýbrž celému jeho kmenu Jůdovu.

42. Jak to bylo s vládou Jůdova kmenu v čas zajetí babylonského?

Když 10 kmenů od Jůdy odpadlo, rozptýlil je Bůh mezi pohanské národy v zajetí Assyrských, s nimiž se i

spolčili; kdežto kmen Judův vždy spojen zůstal pro sebe, a to i v Babylonu, kde zůstali s ním potomci královští a nad ostatními vládli.

43. Jak nám to vypravuje 4 Král. 17, 18?

I rozhuňval se Hospodin náramně na Israele, a zavrhl je od obličeje Svého (vyhnal je ze země palestinské), **a nezůstalo než toliko pokolení Júdovo.**

44. Jak nám to oznamuje i 4 Král. 25, 27.?

"Stalo se pak léta 37. po zavedení Joachina, krále jüdského: pozdvihl Evilmerodach, král babylonský, hlavy Joachina, **krále jüdského**, (pustiv ho) **ze žaláře. A mluvil s ním dobrotivě, a postavil trůn jeho nad trůny králů, kteří byli s ním v Babyloně. A změnil roucho jeho, které měl v žaláři, a jedl chleb vždycky před obličejem jeho po všechny dny života svého.**

45. Jak nám to stvrzuje Dan. 13, 5?

"I ustanoveni jsou z lidu dva starci za soudce, ... kteří zdáli se spravovati lid. I odsoudili Susanu na smrt'. Tedy i v Babylonu soudil a vládl kmen Jüdův nad životem a smrtí svých soukmenovců.

46. Jakou vládu měl kmen Jüdův po zajetí babylonském až do Herodesa?

Když Cýrus propustil židy z Babylonu do Palestiny, měl Júda otěže vlády opět v rukou svých; panovníci bráni byli z jeho kmene. Jenom z milosti dovolil kmen Judův, aby nyní i ostatní kmeny Judští t. j. židé se jmenovali. Machabejští, z rodu Levi pocházející, jen proto po té vládli, že se rod jejich úplně spojil s rodem Júdovým.

47. Jak nás o tom zpravuje 1 Mach. 8, 22?

Tento jest zápis, kterýž (Římané) odepsali na deskách měděných a poslali do Jerusaléma, aby byl tam u nich na památku pokoje a společenství: Dobře budiž Římanům a **"národu židovskému"** na moři i na zemi na věky ...

48. Kdy pozbyl kmen Jüdův úplně této nadvlády? Částečně roku 63, kdy Pompejus židovskou zemi

Římanům jako provincii podmanil, a úplně roku 37, kdy Římané cizozemce, Idumejčana v osobě Herodesa židům za krále dali.

49. Co z toho následuje?

Že za času Herodesa krále vypršel čas, kde měl přijíti zaslíbený Mesiáš, poněvadž tu úplně odjata byla berla od Jůdy—a že tudíž proroctví toto skutečně se vyplnilo. Tím zjištěna jest původnost' Písma sv. od Ducha Sv.

50. Kolik roků před vyplněním proroctví tohoto bylo tedy příští zaslíbeného Vykupitele předpověděno?

1905 let před Kristem Pánem, neb toho roku 1905. zemřel patriarcha Jakub, který před smrtí svou toto slavné proroctví z vnuknutí Ducha Sv. učinil.

51. Které proroctví udalo i čas veřejného vystoupení i smrti Pána Ježíše?

Danielovo proroctví 9, 21: "Ještě jsem já mluvil na modlitbě, a aj, muž Gabriel.. rychle letě, dotekl se mne v čas oběti večerní.. a řekl mi: **"70 téhodnů ukráceno jest nad lidem tvým a nad městem svatým tvým, aby se skonalo přestoupení, a konec vzal hřích, a shlazená byla nepravost' a přivedena byla spravedlnost' věčná, a aby se naplnilo vidění i proroctví a pomazán byl Svatý svatých. Věz tedy a pozoruj: Od vyjití řeči, aby zase vzdělán byl Jerusalém, až do Krista vévody, téhodnů 7 a téhodnů 62 budou; a zase vzdělána bude ulice, a zdi v úzkosti časů. A po téhodnech 62 zabit bude Kristus, a nebude lid Jeho, kterýž Ho zapře. A město i svatyni rozmece lid s vévodou, který přijde; a konec jeho pohubení a po konci boje uložené zpuštění. Utvrdí pak smlouvu mnohým jedním týdnem; a v polovici téhodne přestane obět' a obětování; a bude v chrámě ohavnost' zpuštění; a až do skonání a konce trvati bude zpuštění.**

52. Jaké týdny jsou zde rozuměti?

Týdny roků; tedy 7krát 70 jest 490 let ukráceno, nedovršeno.

53. Kdy vyšla řeč, aby zase vzdělán byl Jerusalem?

Roku 453. před Kristem t. j. 299 let od vystavění Říma, v 20. roku panování krále Artaxerxa Longimana; protože teprve 453 dáno Nehemiáši dovolení, aby vzdělán byl Jerusalem.

54. Jak nám to líčí Nehemiáš v 2 Esdr. 2, 5?

Řekl jsem králi: Zdálit' se za dobré, králi, a jestliže se líbí služebník tvůj před tváří tvou, (žádám), abys mne poslal do Jůdstva, do města hrobu otce mého a vystavím je. I řekl mi král, i královna, která seděla podle něho: Dlouho-li budeš na cestě, a kdy se zas navrátíš? I líbilo se to králi, a poslal mne.

55. Do kterého roku měla tedy padnouti výkupná smrt' Krista Pána?

Do 33. roku Pána Ježíše, do r. 786. po vystavění Říma.

56. Proč rozdělil Gabriel 70 týdnů na 7 týdnů a 62 týdnů?

Aby zároveň naznačil vystavění města a zdí Jerusalema v těchto 7 týdnech t. j. 49 letech, od 453—404 před Kr.

57. Kdy poučil Gabriel o tom Daniele?

Neudává se tento rok nikde; ale víme, že prorok Daniel zemřel 534 let před Kristem Pánem. Tedy bylo předpověděno aspoň 534 roků napřed, i kdy měl Ježíš Kristus začítí křtem svým učitelský úřad svůj (:roku Svého 30), i kdy měl zabit býti, (roku Svého 33½).

58. Čemu nás učí tak jasné a zřetelné proroctví o úmrtí Pána Ježíše?

Že skutečně již přišel zaslíbený Kristus, náš Vévo-da, že tedy nadarmo Ho posud židé očekávají, že se to skutečně všecko tak vyplnilo na Pánu Ježíši, co o Ném Gabriel Danielovi předpověděl, že tudíž proroctví Danielovo a všecka proroctví v Písmě svatém pravá jsou, od Pána Boha pocházejí, a že tedy i celé Písmo sv. má svůj původ od Pána Boha a posud neporušené jest.

59. b) Jak předpověděl anděl Gabriel Danieli též zaslepenost', **zatvrzelost' židů** a jejich rozptýlení?

Těmi slovy: "**a nebude lid Jeho, kterýž Ho zapře. A město i svatyni rozmece lid s vévodou, kterýž přijde, a konec jeho pohubení**" Viz č. 51. otázku zde.

60. Jak se toto proroctví vyplnilo?

Židé přestali býti národem vyvoleným a Bohu milým, když zapřeli Pána Ježíše jako svého Krále a Mesiáše a Vykupitele, a když pomstu Boží za toto zavraždění Pána Ježíše na sebe svolávali.

61. Jak nám to líčí sv. Jan 19, 12?

**Od té chvíle hledal Ho (Ježíše) Pilát propustiti. Ale židé volali: Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův; neb každý, kdo se činí králem, protiví se císaři. Tedy uslyšev Pilát tyto řeči, vyvedl Ježíše ven, a posadil se na soudné stolicí, na místě, kteréž slove Sithostrotos, a židovský Gabbatha. Byl pak pátek před velikonocí, okolo hodiny šesté; i dí židům: Ejhle, král váš! Ale oni křičeli: Vezmi, vezmi, ukřižuj Ho! Dí jim Pilát: Krále vašeho ukřižují? Odpověděli nejvyšší kněží: Nemámet' krále, než císaře. Tedy vydal jim Ho, aby byl ukřižován. I napsal Pilát také nápis a vstavil jej na kříž. A bylo napsáno: Ježíš Nazaretský, král židovský. Tedy řekli nejvyšší kněží židovští Pilátovi: Ne-
piš: Král židovský, ale že On pravil: Král jsem židovský.**

62. Jak volali židé pomstu na sebe i na své potomky za nespravedlivé ukřižování nevinného Mesiáše svého?

Mat. 27, 24: **Vida Pilát, že by nic neprospěl, ale že by větší rozbroj byl, vzav vodu, umyl ruce před lidem, řka: Nevinent' jsem já krví spravedlivého tohoto. Vy vizte! A odpovědjev všecken lid, řekl: Krev Jeho na nás, i na naše syny! Tedy propustil jim Barabáše, ale Ježíše ubičovaného vydal jim, aby byl ukřižován.**

63. Jak předpověděl prorok Isaiáš 42, 19 tuto zaslepenost' a zatvrzelost' židů?

"Kdo jest slepý, leč služebník Můj? A kdo hluchý, leč ten, k němuž jsem posly Své poslal?"

64. Jak oplakával prorok Isaiáš 59, 9 této zaslepenosti a záhuby židů jménem jejich?

"Čekali jsme na Světlo, a aj tma; na blesk, a chodíme ve tmě. Makáme jako slepí stěnu, a jako bez očí hmatáme. Řvátí budeme jako medvědi všickni, a jako holubice lkajíce, úpěti budeme. Očekávali jsme soudu, ale není ho; spasení, ale vzdálené jest od nás. Nebot' rozmnožily se nepravosti naše před Tebou, Bože! Že jsme hřešili a lhali proti Hospodinu, a odvrátili jsme se, abychom nešli za Bohem naším.

65. Jak předpověděl prorok Oseáš 3, 4 rozptýlení židů za trest?

"Mnoho dní seděti budou synové israelští bez krále, a bez knížete a bez oběti, a bez oltáře, a bez efod a bez therofim."

66. Jak se toto proroctví na Židech vyplnilo a posud vyplňuje?

Když Titus r. 70. po Kristu Jerusalem oblehl, pobil 1.100.000 židů mečem a hladem, a zajal jich 97.000. a srovnal město a chrám se zemí. Když později Židé ještě povstali, poněvadž se na místě jejich bývalého chrámu stavěl chrám Jupiteru, bůžku pohanskému, zapověděl císař Hadrian všem Židům, do Jerusalema vstoupiti a vystavěl tam nové pohanské město, jež dle svého jména nazval Aelia.

67. Jak se naplnilo na chrámu Jerusalemském proroctví Pána Ježíše u Mat. 24, 2:

"Amen pravím vám, nebude tu zůstaven kámen na kameni, kterýž by nebyl zbořen." Císař Julian odpadlík chtěl světu dokázati, že Pán Ježíš nemluvil pravdy, a dal mnoho peněz židům, aby nový chrám v Jerusalemě si postavili a odevzdal všecku tu péči o postavení nového chrámu svému ministru Aypiovi, a

místodržiteli provincie judské. Hned jali se židé bořiti staré základy chrámové, a když po té počali klásti nové základy chrámové, povstalo zemětřesení a vypukl oheň ze země tak hrozný, že nechtíce, upustiti musili od nové stavby chrámu roku 363.

68. Jak se naplnilo a posud naplňuje na židovském národu slovo Pána Ježíše u Mat. 23, 37.

Jerusaléme, Jerusaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří k tobě posláni jsou: kolikrát jsem chtěl shromážďiti syny tvé, jako slepice shromážďuje pod křídla kuřátka svá a nechtěl jsi! Aj zanechá se vám dům váš pustý. Nebot' pravím vám: Neuzříte Mne od této chvíle, až i díte: Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně!" "Až podnes nechtějí Židé k Pánu Ježíši upřímnou a pokornou věrou, důvěrou a láskou se navrátiti jako kuřátka pod křídla svého starostlivého a upřímného Mesiáše Ježíše, až podnes Ho nevidí jako svého Vykupitele; pokud Ho neuzří a neuznají, dotud jim nebude spomoženo: Dům jejich jest a zůstane pustý, bez kněze, bez oběti, bez oltáře, bez efod (roucha kněžského) a dům jejich srdce zůstane pustý, bez útěchy, bez radosti v Bohu, bez víry, bez důvěry, bez lásky k Bohu, bez ctnosti, bez spasení věčného.

69. Jak o tom sv. Alfons?

"Viděli Židé, že proroctví Danielovo o času příští Mesiáše, o vyvrácení Jerusaléma a chrámu jeho, o rozptýlení Židů docela se vyplnilo. Mohli očekávati větší jasnosti? Zaslepenost' Židů nezakládala se v nejasnosti proroctví, nýbrž v jejich vlastní zatvrzelosti a převrácené domněnce, v Mesiáši, ježto očekávali od Něho ne tak věčných, nýbrž spíše časných statků, bohatství a vlády. Chtěli takového Mesiáše, který by se ukázal v bohatství a slávě a vítězil nad všemi králi pozemskými, který by lid svůj osvobodil od všeho pozemského neštěstí, jemu všechny nepřátele jeho podmanil a jej ctí a bohatstvím zahrnul. Vidouce pak Ho v chudobě a

poníženosti a opovržení, zavrhli Jež a nechtěli přijati Jež za pána svého. Zaslíbení Hospodinova byla ovšem velmi pravdiva, ale nevztahovala se k časným statkům. Co by jim také byla prospěla sláva a bohatství? Jen k pýše a lásce k pozemským statkům a zapomínání na věčné statky. Kdyby byl Pán Ježíš radostí plný život zde vedl, kdo by z lásky k Němu opustil statky a příbuzné, aby se Bohu věnoval, jak to učinili Svatí? Kdo by se z lásky k Němu vydal mukám, aby nepozbyl milosti Boží, jak to učinili sv. Mučéníci? Kristus Pán Sám osvědčil, že proroci Jemu utrpení předpovídali: **Aj vstupujeme do Jerusalema a dokoná se (tam) všecko, co psáno jest skrze proroky o Synu člověka. Nebo vydán bude pohanům a bude posmíván, a bičován i uplván; a když Jež ubičují, zabijí Ho, a třetího dne vstane z mrtvých.**

70. Co z toho souditi jest?

Že všecko proroctví o Židech a jejich zaslepenosti a zatvrzelosti i záhubě se naplnilo, a stále naplňuje před očima našima,—že tudíž všecka proroctví Písma sv. jsou pravdiva, od Pána Boha samého předpověděna, a tak že i Písma svatá těmito proroctvími jakožto božská, od Boha pochodící a neporušena býti musí.

71. c) Jak totéž vidíme z předpověděného **obrácení pohanů** na víru Kristovu?

Pán Bůh častěji předpověděl skrze proroky Své, že i pohané se k Němu obrátí skrze Ježíše Krista. Stalo-li se tak, musí býti toto proroctví Boží pravdivé; musí tedy i knihy těchto sv. proroků, Písmo sv. pravdivé býti a od Pána Boha pocházeti.

72. Jak to předpověděl Pán Bůh 1015 let před Kristem skrze sv. Davida?

V žalmu 17, 44 mluví David v osobě Pána Ježíše a dí: **"Vytrhneš Mne z odpírání lidu, ustanovíš Mne za hlavu národů (pohanských). Lid, kteréhož jsem neznal, slouží Mi; sluchem ucha poslouchá Mne."** T. j. "Otče nebeský, pro ty věci, které pohané o Mně a Mém učení

uslyší, uvěří ve Mne a budou Mne poslouchati, poučení jsouce Mými učeníky.

73. Jak to předpověděl Pán Bůh skrze proroka Isaiáše 42, 6?

"Já Hospodin dal jsem Tě (Ježíše Krista) za světlo národům (pohanským), abys otevřel oči slepých, a vyvedl z zavření vězně a z domu žaláře ty, kteří sedí ve tmách (modloslužby).

74. Jak u Isai. 49, 6?

"Aj, dal jsem Tě (Ježíše Krista) za světlo národům (pohanským), abys byl spasení Mé až do končin země." Tak vyhledává Bůh spásy i pohanů, jakoby jejich spása spásou Jeho vlastní byla.

75. Jak u Isai. 62, 2?

**"I uźrĭ národové (pohanští) Spravedlivého (ó Sio-
"I uźrĭ národové (pohanští) Spravedlivého Tvého,
(Ó Sione—t. j. Církvĭ katol.) a všickni Králové slavného
tvého (t. j. Ježíše Krista), a dáno bude tobě jméno
ti) "Korunou slávy v ruce Hospodinově, a korunou
království v ruce Boha svého. Nebudeš již slouti "Opu-
štěná", a země tvá nebude již slouti Pustá, ale slouti
budeš "Zalíbení mé v ní, ... nebo zalíbilo se Hospodinu
v tobě."**

76. Jak se tato a mnohá jiná podobná proroctví naplnila?

Tím, že Pán Ježíš, ač z počátku posýlal apoštoly Své jen k Židům, přec později jim rozkázal, i ke všem pohanským národům jíti, jim Jeho evangelium kázati, je věřící do Církvĕ Jeho katolické přijati svatým křtem a tak je cestou přikázání božích a církevních do nebe uváděti. Rozkaz ten dal nejen apoštolům, nýbrž i jejich nástupcům v úřadu apoštolském, biskupům a kněžím. Svatí Apoštolé skutečně se rozešli do celého světa, a kázali všem národům evangelium Pána Ježíše a obraceli pohany na víru Kristovu.

77. Ale co jest zde tak podivného při obrácení pohanů?

Obtíže, s kterými spojeno bylo toto obrácení pohanů: 1.) **veliké zapírání rozumu**, pokornou věrou v tajemství nejsv. Trojice Boží, vtělení Syna Božího, Nejsv. Svátosti oltářní, umučení Pána Ježíše, budoucí z mrtvých vstání všech lidí... — 2) **těžké věci a povinnosti**, jež ukládá víra v Krista Ježíše: sebe a svou vůli a své smysly zapírati, tělo své ukřižovati, v pokoře a tichosti všecky nátisky a pronásledování snášeti, ke všem pokorným a laskavým vždy býti. 3) **zakořenělé hříšné náklonnosti** u pohanů, modloslužbě a neřestem pohanským oddaných. 4) **Kazatele chudí, neučení**, bez vší moci a přízně lidské; apoštolé všech lidských prostředků zbavení, jimž nenastávalo nic jiného, než pronásledování, muky a smrt'. 5) **odpůrci víry křesťanské**, mocní císařové římské od Nerona až do Diokleciana, kteří na všecken způsob hubili víru křesťanskou a pronásledovali vyznavače její ve všech zemích v Evropě, v Africe a v Asii. Přes všecky tyto překážky podivně rychle se rozšířila víra svatá mezi pohany. Tot' úžasné, přímo zázračné.

78. Jak svědčí o tom sv. Pavel k Řím. 1, 8?

"Věra vaše rozhláší se po všem světě."

79. Jak týž ke Kolos. 1, 6?

"Evangelium přišlo k vám, jakož i po všem světě jest a roste a užitek nese."

80. Jak učí tomu sv. Klement římský (zemř. 100)?

K sv. Petru a Pavlu, kteří nebeský život vedli, připojilo se veliké množství vyvolených. (His viris, qui divinam vitam duxerunt, aggregata est magna multitudo electorum.)

81. Jak sv. Irenej (zemř. 202)?

Náboženství křesťanské jest již po všech obývaných provinciích rozšířeno.

82. Jak sv. Klement Alexandrinský (zemř. 215)?

Učení naše zapovídají králové a krutovládci již od prvního ohlášení a kázání jeho, a chtějí nás vyhubiti všemi silami; ono však tím více zkvétá a rozšíře-

no jest po všech zemích a krajinách. (Nostram autem doctrina Graeciam omnem majoremque barbararum et tyranni, nos pro viribus excindere conantes; illa autem magis etiam floret..)

83. Jak o tom Origenes (zemř. 254)?

Náboženství křesťanské podmanilo si celé Řecko a větší část nevzdělaných národů a přivedlo nesčíslné duše k té službě Boží, kterou zvěstovalo. (Christiana doctrina Graeciam omnem majoremque barbararum gentium partem subjecit innumerasque animas ad Dei cultum, quem docebat, adscivit.)

84. Jak o tom Tertullian (zemř. 245)?

Vykládáje 2. kapitulu Skutků Apoštolských, vyličuje, jak mnohé říše a provincie přijaly víru křesťanskou a dokládá: Ve všech těchto krajinách panuje jméno Krista, který již přišel. (In quibus omnibus locis Christi nomen, qui jam venit, floret, regnat.) Jinde o tom mluví takto: Tak jest veliké množství křesťanů, že jest jich skoro větší počet v každém městě. (Tanta horum multitudo, pars pene major civitatis cujusque.)

85. Jaké svědectví o tomto rychlém a velikém obrácení pohanů vydávají sami pohané a nepřátelé Kristovi, k. př. Plinius (zemř. 79)?

"Nákaza této pověry (t. j. víry katolické) nakazila nejen města, nýbrž i vesnice a sedlské pozemky. Chrámů (pohanské) jsou již skoro opuštěné, služby boží přerušené, a oběti bůžků na trhu nenalezají již jen málo kdy kupce. (Neque enim civitates tantum, sed vicos etiam atque agros superstitionis istius contagio pervagata est. Certe satis constat, prope jam desolata templa coepisse celebrari, et sacra diu intermissa repeti, passimque venire victimas, quarum adhuc rarissimus emptor inveniebatur.)

86. Co z toho musíme souditi?

Že všecka proroctví v Písmě sv. obsažená, tolik set a i tisíc let před Kristem Pánem ohlášená, i ohledně

zaslíbeného Mesiáše Ježíše Krista, i ohledně zaslepenosti Židů a jejich záhuby a rozptýlení po všem světě, i ohledně obrácení pohanů na víru Kristovu se na vlas naplnila, že žádný člověk toho nemohl předvídati, že tudíž Písmo sv. pochází jen od Pána Boha, slovo Boží opravdu jest a že zůstalo až posud neporušené; že tedy musíme Písmo sv. v největší úctě a vážnosti míti a dle jeho učení život svůj veškeren spravovati a zařizovati.

V. Výklad Písma svatého.

1. Co jest nám věděti o výkladu Písma sv.?
- A. Že Písmo sv. potřebuje vykladače nejvyššího.
- B. Kdo jest tento nejvyšší vykladač?
- C. Jak se má Písmo sv. vykládati.

A. Písmo sv. potřebuje vykladače nejvyššího.

2. **Proč potřebuje Písmo sv. nejvyššího vykladače?**

a) Protože jest v Písmě sv. mnoho temných, těžko srozumitelných věcí. b) Protože bez nejvyššího vykladače jednota u víře není možná. c) Protože bez nejvyššího vykladače ani pevná víra není možná.

3. a) **Proč jest v Písmě sv. mnoho temných a těžko srozumitelných věcí?**

Protože obsahuje v sobě pravdy nadsmyslné a nadpřirozená tajemství, kterých nemůžeme smysly svými viděti a rozumem svým chápati,—protože užívá často obrazného a jen ve východních zemích a starodávných časech obvyklého způsobu mluvení, protože mnozí čtenáři nemají vyššího, bohosloveckého vzdělání, potřebného k náležitému čtení Písma svatého, které není katechismem pro všeobecný lid, a proto mnozí lehkomyslní čtením Písma sv. pobloudili.

4. Jak o tom mluví 2 Petr. 3, 14?

"Snažte se, abyste neposkvrnění a neporušení nalezeni byli v pokoji, a dlouhočekání Pána našeho za spasení mějte, jakož i nejmilejší bratr náš Pavel, podle

dané sobě moudrosti vám psal, jako i ve všech epištolách, mluvě v nich o těch věcech; v nichžto jsou některé věci nesnadné k srozumění, kteréžto neuměli a neustaviční (lidé) převracují, jako i jiná Písma, k svému vlastnímu zahynutí.

5. Jak o tom mluví sv. Ambrož (zemř. 397) ?

"Čtení Písma sv. jest nebezpečné pro ty, kteří jsou slabí u víře. Písmo sv. jest jako zbraň, kterou se zraní ti, kteří s ní zacházetí neumějí."

6. Jak sv. Jarolím (zemř. 420) ?

"Nikdo nemá čísti Písma sv. bez vůdce. Bohužel opovažují se neučení, bez pomoci boží, bez poučení starých vykládati Písmo svaté, které, jak známo, těžko srozumitelné jest. Převráceným výkladem stává se evangelium Kristovo evangeliem člověka, neb což horšího jest, evangeliem d'ábla. (Interpretatione perversa de Evangelio Christi fit hominis evangelium, aut quod pejus est, diaboli.)

7. Jak sv. Augustin (zemř. 430) ?

Více věcí jest v Písmě sv., kterým nerozumím, než těch, kterým rozumím. (In ipsis sanctis Scriptus plura nescio, quam scio.)

8. Jak sv. Alfons (zemř. 1787) ?

Jisto jest, že mnohá místa Písma sv. temna jsou.

9. Jak soudí o tom **rozum** náš sám a zkušenost' naše vlastní ?

Ta nás přesvědčuje jasně, že ač známe mnohé řeči i východní neboli orientální, že přece mnohým výrokům Písma sv. nerozumíme: k. p. proroctví Ezechielovo, zjevení sv. Jana, apoštola Páně. Tak mluví Písmo sv. o **očích božích**:

Sir. 11, 13: **O k o Páně vzezřelo na něj v dobrém.**
Žalm 10, 8: **Na pravost' patří o b l i č e j' Jeho** (Hospodina).

Tak mluví Písmo sv. o **uchu Božím**:

Žalm 16, 6: **Bože, nakloň u c h a Svého ke mně a vyslyš slova má.**

Tak mluví Písmo sv. o rameni a ruce Boží:

Žalm 43, 3: **Ruka Tvá národy rozptýlila . . . neboť ne mečem svým opanovali tu zemi, ani rámě jejich spomohlo jim: ale pravice Tvá a rámě Tvé, a osvětlení obličeje Tvého.** . . Pán Bůh jsa pouhým duchem, nemá těla, tedy ani očí, ani uší, ani pravice, ani ramene, ani obličeje . . . Rozumějí se tedy okem vševědounost' Boží, uchem radost', kterou má, když se modlíme, a jak rád nás vyslyší. Ramenem, pravicí rozumí se Jeho moc nad všemi tvory, Jeho všemohoucnost' a ochrana . . . Tak když čteme 1 Mojž. 6, 5: **Vida pak Bůh, že by mnohá zlost' lidská byla na zemi, . . . zželelo se Mu, že člověka učinil na zemi, a bolesti srdce dotčen jsa vnitř, řekl: Vyhladím člověka z země,**" musíme to rozuměti o veliké nepravosti lidské, tak Pána Boha urážející, že kdyby Pán Bůh mohl bolesti pocítiti, že by jí nad urážkou touto velice pocít'oval.

10. Jak nám **dějiny** dosvědčují, že mnozí četli Písmo sv. a bludně jemu rozuměli?

Byli lidé prostí, kteří čtouce nadřčené výroky Písma sv., domnívali se, že Pán Bůh není pouhým duchem, že má tělo, oči, uši, srdce a t. d. jako my lidé. Byli jiní, kteří čtouce slova Pána Ježíše u Mat. 10, 38: **"A kdo nebéře (na sebe) kříže svého a nenásleduje Mne, není Mne hoden"**—doslovně to brali, a kříže si ze dřeva udělali a stále je na ramenou svých nosili a tím od všech posměch utržili.

11. Jak přišli Adamité na bezcestí své, nazí chodíce a prostopášný život vedouce?

Čtením Písma svatého, 1. Mojž. 2, 25: **Byli pak obadva (Adam a Eva) nazí a nestyděli se.** Proč? Protože neuvážili, že tak bylo před jedením ovoce ze zapovězeného stromu, že hned po spáchaném hříchu otevřiny jsou oči oboudvou; a když poznali, že jsou nazí, navázali listí fíkového a udělali sobě zástěry. 1 Mojž. 3, 7. Udělal také Hospodin Bůh Adamovi a ženě jeho sukně kožené a zoblácel je. 1 Mojž. 3, 21. Pokud duše

Adama a Evy poslušna byla Boha, poslušno bylo i tělo jejich duše: za trest neposlušnosti jejich rozkazu Božího, povstalo i tělo jejich proti duši. Odtud pramen pokušení. Pán Bůh hned dal jim roucho, jež jest nyní i prostředkem proti tělesnosti, která proto v nás se ponechává i po křtu sv., abychom stále ji přemáhali a tím koruny slávy nebeské si zasloužili.

12. Jak přišli někteří bludaři v Severní Americe k tomu, že si vyloupali oči, když jim k hříchu sloužily?

Čtením a špatným vykládáním Písma sv. u Mat. 5, 29: **Jestliže pak oko tvé pravé pohoršuje tě, vylupiž je a vrz od sebe; nebo užitečněji jest tobě, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé uvrženo bylo do pekelného ohně.** Tak se má tento výrok Pána Ježíše rozuměti, že když nás zevnější příležitost' blízká k hříchu svádí, k. p. špatná společnost', hříšná známost', román nečistý, a t. d., že se této příležitosti nebezpečné odřici musíme, byť by nám to bylo tak milé a potřebné, jako oko v hlavě, byť by nás odřeknutí toto tak bolelo a tak nemilé bylo, jako vyloupenutí oka našeho.

13. Jak zbloudili někteří u výkladu slov Mat. 5, 34: **Ale Jáť pravím vám, abyste nikterak nepřísahali, ani skrze nebe, nebo trůn Boží jest . . . , ale buď řeč vaše: jest, jest,—ne, ne; což pak nad to více jest, to od zlého jest."**

Zbloudili tak daleko, že učili, že přísahati se nikdy nesmí vůbec, že každá přísaha jest hřích. Pravý výklad jest tento. U Židů bylo tehdy obecné mínění, že zavazuje přísahání neb zaklínání jen skrze Boha samého, nikoli pak přísahání neb zařikání skrze jakékoli věci mimo Boha. Od toho bludu odváděl je Pán Ježíš svrchu uvedenými slovy, a nezapověděl jimi všecko přísahání vůbec. Tedy jest dovolená, ano Bohu milá přísaha na pravdu v důležité věci, když jsme k tomu povoláni od soudu duchovního neb světského.

14. Jak hrozně zbloudil Luther svým výkladem

slov sv. Pavla k Řím. 3, 28: **Neb máme za to, že člověk ospravedlněn bývá skrze víru bez skutků zákona?**

Sv. Pavel zde vykládá, že v Novém Zákoně nejsme povinni Zákona Starého, Zákona Mojžíšova, tedy příkázání Božích ohledně služeb božích a obětí a ohledně politických věcí zachovávat; tato příkázání vešla v neplatnost, jsou zrušena, poněvadž byla jen přípravou na Nový Zákon. Ostatní příkázání Boží v Starém Zákoně ohledně víry a mravů jsme povinni zachovávat, hlavně desatero příkázání Božích, která dal nám r. 1491. na hoře Sinajské. Dle toho vysvětloval sv. Pavel, že nejsme v Novém Zákoně povinni se obřezovat. V tomto smyslu psal tedy sv. Pavel ona slova: **Máme za to, že člověk (křesťan) ospravedlněn bývá skrze víru (živou, skutky dobrými se dokazující) bez skutků zákona (bez zachovávání obřadních předpisů Zákona Starého. Totéž pravil jasněji sv. Pavel k Galat. 5, 6: **Nebo my duchem z víry (živou věrou, skutky ctnostnými je dokazující) očekáváme naději spravedlnosti. Nebo v Kristu Ježíši ani obřízka nic neplatí, ani neobřízka, ale víra, kteráž skrze lásku působí (t. j. víra živá, láskou boží a k bližnímu dokázaná).**** Ale Luthrovi tato slova byla vítaná voda na jeho mlýn; on nechtěl skutky dobrými Bohu sloužiti; skutky dobré nazval hříchem, a hlásal všem: Udatně hřeš, ale udatněji věř! Pecca fortiter et crede fortius! Tím i sebe i sta tisíců jiných přivedl do záhuby časné i věčné!

15. Co z toho následuje?

Že Písmo svaté potřebuje neomylného vykladače, jsouc na mnoze temné a těžko srozumitelné a tím příležitost dávajíc k zhoubným výkladům, že tudíž bloudí nekatolíci, učíce, že Písmo sv. nepotřebuje nejvyššího vykladače.

16. b) Proč jest potřebí nejvyššího vykladatele Písma sv. k zachování jednoty u víře?

Protože bez nejvyššího, neomylného vykladatele každý by si Písmo sv. vykládal dle své hlavy, a tak

by nebyla žádná jednota a svornost' u víře. Bylo by kolik hlav, tolik věr.

17. Jak tomu učí Efes. 4, 3?

Usilujte zachovávatí jednotu ducha v svazku pokoje: Jeden Pán, jedna víra, jeden křest.

18. Jak tomu učí sv. Alfons Liguori (zemř. 1787)?

"Články sv. víry musí býti jisté. Ježto pak i mezi věřícími ve věcech sv. víry pochybnosti vzniknouti musily, proto bylo třeba, aby tu byl neomylný soudce, od Boha splnomocněný, rozhodnouti ve sporech víry, a aby všickni jeho úsudku se podrobili a ho poslechnouti musili, všechno za jisté majíce, co ustanoví o pravosti Písma sv., o jeho pravém smyslu a jiných člancích víry. Jinak by nebylo žádného jistého pravidla víry, spory by neměly konce a každý by si udělal zvláštní víru, ale takovou víru, která již žádná víra není, poněvadž jest nejistá. Tak by byli lidé u víře ustavičně rozděleni a nesvorni."

19. Jak nás přesvědčuje o tom **rozum** sám?

Rozum zdravý učí, že nekatolíci žádné pevné a jisté víry, pro všechny společné víry míti nemohou a nebudou, pokud se drží záhubné zásady Luthrovy: "Každý si hledej víry v Písmě sám. Každý má k tomu své zvláštní osvícení." Když každý má právo si udělati víru, jaká se mu z Písma jako dobrá představuje neb býti zdá, jak jest možno, aby všickni jednu víru měli?

20. Jak svědčí o tom **dějiny**?

Dějiny dokazují, že kacíři, ač přijímají Písmo sv., k žádné jednotě a svornosti nepřišli, nemajíce nejvyššího vykladatele Písma sv., jenž by je ubezpečil o kánonu Písma sv. a o pravém smyslu a výkladu jeho. Utíkajíce se k soukromému rozumu a osvícení, mají mezi sebou tolik nových věr a vyznání, kolik hlav mezi nimi jest. Tak to vidíme hned u arcikacířů samých. Luther sám se měnil v kacířství svém. Jednou pravil: "Vyznáváme, že v papežství (církvi katolické) mnoho křesťanského a dobrého jest; ano že jest tu všechno kře-

st'ansky dobré. Jindy ale řekl: "Všecko, co jest v papežství, jest svévole d'ábelská od hlavy do paty."—Jednou řekl: "Manželství jest svátost'." Jindy tvrdil: "Z manželství nesmíme dělati svátost'."—Jednou řekl: "Já pravím a pevně za to mám s celým křest'anstvem, že máme milé Svaté uctívati a vzývati." Jindy zase pravil: "Uctívání a vzývání Svatých jest jeden z anti-kristových zlořádů."—Jednou řekl: "Jest očistec!" Jindy zase pravil: "Není žádného očistce." Podobné odpory a nesrovnalosti nalezáme i u ostatních arcika-cířů. Proto není divu, že i u jejich sekt bludařských samé nesvornosti a hádky náboženské nalezáme.

21. Jaké hádky a nesvornosti vidíme u lutheránů?

Poněvadž jejich učitel Luther dal všem svobodu, zkoumati Písmo sv. a z něho si bráti svou víru, jak každému se zdá a líbí, proto hned zhoubné následky toho bludařství se ukázaly.—Co jeden za článek víry vydával, zavrhoval druhý jako učení d'áblovo.—Jedni učili: "Dobrých skutků jest třeba k spasení." Druzí pravili: "Dobrých skutků k spasení není potřebí. Třetí ale hlásali: "Dobré skutky jsou škodlivé."—Jedni tvrdili: "Ježíš jest přítomen v nejsv. Svátosti oltářní!" Druzí křičeli: "Ježíš není přítomen v nejsv. Svátosti." Hádky lutheránů byly zde tak vášnivé, že si vespolek strašně nadávali a se tupili a až do horoucího pekla odsuzovali. Vida to Luther, hrozil jim, že se navrátí k papežství, nepřestanou-li se hádati: "Budete-li tak dále se práti, všecko odvolám, co jsem kdy napsal a mluvil a opustím vás. Považte, co pravím."—Luther dokládal, že jen víra člověka spasí, bez skutků dobrých: "Tento článek má zůstatí na vzdor všemu světu. To pravím já, Martin Luther, evangelista! Protož žádnému at' nenapadne, jej zavrci; at' se toho neopováží ani římský císař, ani císař Turků, ani Tatarů, ani papež, ani mniši, ani klášternice, ani králové, ani knížata, ani všickni d'áblové pekelní." Kdo se toho odváží, at' jsou pekelné palmeny jeho odměnou. Co já tuto pra-

vím, má se považovati za vnuknutí Ducha Svatého." Avšak vzdor těmto slovům nepřijali toho bludu ani mnozí přátelé Lutherovi, a o této věci vzniklo 20 různých mínění, která vesměs z Písma sv. dokázati chtěli! Sám Luther řekl, že Písmo sv. má voskový nos, který se dá točiti na všechny strany,—čímž chtěl říci, že každý bludař si potvrdí bludu svého Písmem svatým. Právem říkal Jiří, vévoda Saský, že kacíři Wittenbergští dnes ještě nevědí, co zítra budou věriti. (Wittenbergenses nesciunt, quid cras sint credituri.)

22. Jak to dosvědčují mnohé sekty mezi lutherá-ny?

1) Žáci Filipa Melachthona (zemř. 1560) utvořili novou sektu Indifferentistů, též Adiaforistů zvaných. 2) Přívrženci jiní Melanchthona založili jinou sektu Confessionistů. 3) Luthrův žák Jan Agrikola (zemř. 1566) založil sektu Antinomistů a učil s Luthrem: "Ať jsi smilníkem nebo zlodějem, neb loupežníkem . . věř, a spasen budeš. (Scortator sis, fur, latro . . ? Crede et salvaberis!) Antinomisté pak učili, že není ani Boha, ani d'ábla vůbec. 4) Ondřej Osiander zavedl nové učení, že Kristus božskou přirozeností, ne lidskou ospravedlňuje člověka.—5) František Stankari učil opak tohoto bludu. 6) Ondřej Muskulus začal jim naproti učit, že božská přirozenost' Kristova spolu s lidskou na kříži zemřela. (Divinam Christi naturam una cum humana in cruce mortuam.) 7) Jan Brenz stal se lutheranem a založil novou sektu Ubikvistů, s nimiž Luthr držel, že totiž tělo Kristovo, spojené se Slovem, jest na každém místě, že tudíž jest Pán Ježíš v hostii již před konsekrací, před jejím posvěcením. 8) Kašpar Švenkfeld vykládal slova Pána Ježíše u Mat. 23, 8: "Jeden jest mistr váš"—Kristus, a ten jest v nebi; tedy není třeba Písma sv., ani kázání, ani duchovního čtení; v nejsv. Svátosti prý není přítomen P. Ježíš . . . Po té poslal své bludy, které sepsal, Luthrovi, aby je opravil.—9) Martin Chemnic učil mnohým věcem jako

Luthr, v některých věcech ale lišil se od Luthra: že dobré skutky jsou sice potřebné—ale bez zásluhy; že Pán Ježíš není žádným způsobem přítomen ve velebné Svátosti oltářní, tedy zavrhl i impanaci Luthrovu;— atd.—19) Mikuláš Storch, též Pelargus zvaný, žák Luthrův, začal 1522 novým bludům učit, že všickni, kteří jako děti již byli pokřtěni, nyní jako dospělí, znovu pokřtěni býti musí. Tak byl hlavou sekty ana-baptistů, novokřestníků.—11) Tomáš Muenzer, bývalý žák Luthrův, učil, že nejsme povinni poslouchati ani duchovní, ani světské vrchnosti, srotil 300.000 sedl-ských lidí, namlouvaje jim, že Bůh za ně bojovati bude, a vedl je do boje, v kterém poraženi byli. Válka trvala 5 měsíců, a ubohých, zaslepených a svedených lidí padlo 130.000. Druzí se rozutekli. Muenzer byl st'at r. 1525. 12) Jan Bokold, krejčí z Leydenu, dal se za krále Sionského korunovati a rozhlašovati, že měl zvláštní zjevení, že jest od Boha za krále vyvolen, vy-hnal z Muenstru biskupa a všechny katolíky, schvaloval mnohoženství a hned si vzal najednou 16 manželek, a rozdával za stolem sedě kousek chleba na způsob sv. přijímání, řka: Vězměte a jezte, a smrt' Páně zvěstuj-te! Jedna z jeho manželek, jako královna, dávala při tom z kalicha píti, řkouc: Pijte a smrt' Páně zvě-stujte! Vyvolil si 20 žáků jako apoštolů k rozšiřování bludů svých. Ale r. 1535. byli všickni na smrt' odsou-zeni. 13) Kacíř Hermann učil, že Duchem Svatým osvícen jest, aby se vydával za Mesiáše, a kázal: Zab-tež kněze a vrchnost' světskou, a činite pokání; přiblí-žilot' se království nebeské!—14) Bern. Knipperdollink kázal: Připravujte cestu Páně: Každá hora a pahrbek bude ponížen. Luk. 3, 5. Aby to uskutečnil, dal vrcho-le všech věží sraziti, děla postaviti a na nepřátely své stříleti. 1536 byl spolu s Janem Bokoldem popraven. 15) Jan Hut založil sektu Hutitů, kteří měli dobrovol-nou chudobu vyznávati. Byla to jiná sekta novokřest-níků v Augsburku. 16) Augustin Boehm založil novou

bludařskou společnost' Augustinianů, vyznávajících, že nebe se otevře až po soudném dnu.—17) Melchior Hofman zavedl nové bludařství "Melchioritů", učících, že Kristus má jen jednu přirozenost' a že není Synem Panny Marie. 18) Šimon Menno (zemř. 1559) zavedl jiný bludařský spolek "Mennonitů", bludně o nejsv. Trojici učících. Těch jest posud 175,000 ve Spojených Státech a 25.000 v Kanadě. 19) Též Georg založil nové kacířstvo "Davidianů", vydával se za třetího Davida, pravého Mesiáše a za milovaného Syna Božího, z Ducha Svatého, ne z těla počatého a odpouštěl hříchy. Roku 1556 zemřel a ujišťoval, že za tři léta z mrtvých vstane. Po 3 letech však magistrat města Baselu dal jej z hrobu vykopati a jej i s jeho spisy spáliti. 20) V té době vznikla též sekta Silentiářů nebo Klančolářů, kteří místo do kostela, do zahrad chodili a tam kázali. 21) Sekta Dábelských neb Posedlých, kteří učili, že při skonání světa d'áblové z pekla vysvobozeni budou. 22) Sekta Adamitů, od Adama Pastorisa zavedených, kteří nazí chodili, učíce, že jsou nevinní jako Adam. 23) Sekta Servetianů, od Michala Serveta založených, kteří se nejsv. Trojici Boží rouhali. 24) Sekta Kondormientů neboli Souložníků, kteří evangelickou lásku cizoložstvím projevovali. 25) Sekta Plačících, kteří tvrdili, že žádná pobožnost' Bohu není tak milá, jako ustavičný pláč a nářek. 26) Ondřej Bodenstein "Karlstadt" zvaný od rodiště svého, bývalý žák Luthrův, styděl se býti žákem jeho, proto učinil se hlavou nové sekty "Sakramentářů", kázal všecky obrazy Svatých a kříže zničiti, oltáře zbořiti, nejsvětější Hostie s oltářů na zemi shoditi a nohama pošlapati. Když se v Orlamundu setkal s Luthrem, Karlstadt, zde pastoruje, dal Luthra kamenovati a z města vyhoditi. Jindy kázal Luthr v Jeně. Po kázání navštívil jej Karlstadt a domlouval mu pro mínění jeho o nejsv. Svátosti oltářní. Luthr rozhněvav se, pravil: Dám ti zlatý, budeš-li

psáti proti mně. Vyňal zlatý z kapsy, a Karlstadt přijal zlatý, pak si připili na znamení písemního boje. Karlstadt, loučiv se, řekl Luthrovi: "Kéž tě vidím na kole!" Luthr odpověděl: "Kéž zlomíš vaz, než z města vyjdeš!" Bossuet k tomu dokládá: "To jsou skutky nových apoštolů evangelia!" 27) Rémond vypravuje, že za dob Luthrových skoro v každém koutě Německa nové kostely povstávaly a tak často se měnily, jako měsíce, a že novotáři evangeličtí té doby více než v 200. sekt se rozdělily.

23. Co z toho musíme uznati?

Že k zachování jednoty u víře nepostačí Písmo sv., nýbrž, že je třeba nejvyššího vykladatele Písma sv., který neomylně smysl slov Písma sv. udá.

24. c) **Proč však bez toho nejvyššího vykladatele Písma sv. vůbec víra není ani možná?**

Protože víra naše musí býti pevná, o zjeveném slovu Božím ani nejmenší pochybnosti míti nesmíme. Nebot' kdo pochybuje, nevěří Pánu Bohu. Kdo však nemá a neposlouchá nejvyššího neomylného vykladače Písma sv., nemůže nikdy býti jist, že se nemýlí, že špatně si vykládá Písmo sv. Proto není možné, aby při takové nejistotě a ustavičném pochybování o pravém zjevení Božím spolu trvala pevná víra. Z pochybnosti padá se rychle do nevěry. Dále bez nejvyššího Vykladatele Písma sv. nemá kniha Písma sv. žádné ceny, mizí zjevení Boží, mizí víra.

25. Jak to stvrzuje Korint. 16, 13?

Stůjte u víře, zmužile sobě počínejte a posilňte se.

26. Jak sv. Augustin (zemř. 430)?

Nevěřil bych evangeliu, kdyby mě k tomu nepohnula vážnost' Církve. (Ego evangelio non crederem, nisi me Ecclesiae catholicae commoveret auctoritas.)

27. Jak sv. Alfons Liguori (zemř. 1787)?

Co prospívá zjevení Boží bez vážnosti Církve, co prospívá i přirozený zákon, když i zjevení Boží i přirozený zákon každý si vykládáti může dle libosti? Koho

neřídí kompas rozhodnutí, učení Církve sv., nemůže bludu ujíti.”

28. Jak tomu nasvědčuje zdravý rozum?

Kdo pohrdá Církví sv., nepřijímá pokorně a upřímně nejvyššího Vykladatele Písma svatého, ztrácí všechno Písmo sv., všechno zjevení Boží, všechnu víru, stává se holým nevěrcem. Nebot' kdo takového ubezpečí o tom, že těch 73 knih Písma sv. jsou slovo Boží? Nikdo. Kdo ujistí jej, že tyto knihy, o kterých se mluví, že pocházejí od toho a onoho spisovatele, že jsou skutečně psány od něho, že tento spisovatel byl pérem Ducha Svatého? Nikdo.—Kdo může mu záruku dáti, že tyto knihy Písma sv. jsou správně přeloženy a posud neporušeny? Nikdo. Tedy neví nic jistého, nezná jistého zjevení Božího, nemůže tedy ani pevně ani vůbec žádné víry v zjevení Boží míti, jest nevěrcem, o němž praví Pán Ježíš: **Kdož pak neuvěří, bude zatracen.** Mark. 16. Tut' patrně vidíme, že spasení býti můžeme jen v Církvi katolické, ježto žádná jiná společnost náboženská, od Církve katolické odloučená, jistého Zjevení Božího nemá, víry nemá ani pravé, ani spolehlivé a bezpečné, žádné. Víra s pochybností není víra, božská ctnost'.

29. Jak to dokazují dějiny?

Dějiny vydávají smutné svědectví, že kteří pohrdali nejvyšším vykladatelem Písma sv., Církví katolickou, Duchem Svatým řízenou, v holou nevěru upadli, nebo sami se neomylnými činili nebo jiné bludaře za neomylné učitele měli. Laval, kdysi protestantský pastor v Condé sur Noireau, vyznal: Za všechny dlouhé pokusy a obtížné výzkumy dostalo mi se jen přesvědčení o mé neschopnosti, dospěti k bezpečné víře. Abych první povinnosti křesťanské zadost učinil, pobádal jsem rozum svůj k vzbuzení víry; rozum můj se ale k tomu neodvážil. Všelike nové zkoumání přineslo jen nejistotu. Domníval-li jsem se dnes, že něco v Písmě jasně nalezám, zítra již jsem o tom pochyboval, poněvadž jsem toho tak jasně neviděl. Uznáváje nutně,

jak potřebná jest pevná víra, sepsal jsem si vyznání víry a měl jsem je za neodvolatelné. Ale toto věčné vyznání víry trvalo jedva několik dní. Rozum můj počal pobluzovati od jednoho mínění k jinému, nenalezl v sobě nic stálého; cítil jen svou vlastní nestálost'. Tvrdím-li, že každý protestant nevyhnutelně do týchž nesnází padá, a že nestálost' jeho mínění tím větší jest, čím více zkoumá, nevím, které svědomí protestantské by mne mohlo ze lži viniti." Tot' bylo příčinou, že tento upřímný protestant katolíkem se stal, proč tisíce jiných protestantů ku katolické Církvi neomylně se vrátilo a posud vrací.

30. Jak smýšlel o tom Watson, protestant?

"Mám to za jistější, říci vám, kde učení křesťanské obsaženo jest, než co jest. Obsaženo jest v bibli. Máte-li ohledně učení křesťanského jiné mínění, než soused váš, než církvev, buďte přesvědčeni, že neomylnosti tak nemáte, jako jí nemá církvev" (protestantská).

31. Jak nám to stvrzuje Bossuet (zemř. 1704)?

Měl konferenci s kalvínem Klaudiem, a při té příležitosti nalezl tato slova v kalvínské učebnici: "Otázky o naučení víry se mají rozhodnouti Slovem Božím, pokud možno, v konsistoři. Když to není možno, nechat' se ta věc přednese Rozmluvě (Colloquium); odtud synodě provincialní, posléze synodě národní, kteráž konečné, právoplatné rozhodnutí učiní Slovem Božím. Kdo se nespokojí ve všem tímto rozhodnutím, a svých vlastních bludů se neodřekne, má býti vyloučen z církvev."—Tím jde na jevo, že nekatolíci si připisují neomylnost' u víře, které Církvi katolické, jediné Církvi Kristově, upírají.

32. Co z toho vyplývá?

Že Písmo svaté nezbytně potřebí má vykladače nejvyššího a neomylného, protože jest temné, na mnoze těžko pochopitelné,—protože bez takového vykladače jednota a svornost' u víře, a vůbec víra svatá a pevná ani možná není.

33. B. Kdo jest tento nejvyšší Vykládatel Písma sv.?

Duch Svatý a Jeho zástupce. Jako u lidí zákonodárce bývá prvním vykladačem zákona a k němu se každý uchyluje, kdo v pochybnosti rady a vysvětlení potřebuje: tak jest i Duch Svatý prvním a hlavním, nejvyšším vykladatelem Písma sv., poněvadž Duch Svatý jest první a hlavní Původce Písma svatého. Duch Svatý však nemluví tu ku každému člověku zvláště, neosvěcuje neomylným světlem Svým každého člověka zvláště, nýbrž osvěcuje učitelský úřad Církve Kristovy; jen tento činí neomylným v učení sv. víry a mravů. A to jsou papež sám pro sebe, a biskupové s papežem spojení.

34. Jak tomu učí Mat. 28, 18?

Dána jest Mi všeliká moc na nebi i na zemi; protož jdouce učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha Sv., učíte je zachovávatí všecko, cokoliv jsem přikázal vám. A aj, Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa. Těmito slovy odevzdal Pán Ježíš apoštolům a jejich nástupcům, biskupům katolickým, úřad učitelský, právo a povinnost, učiti všechny národy, čemu On sám učil, aby věřící přišli do nebe, a zaslíbil jim a jejich nástupcům Svou pomoc a neomylnost' v učení víry a mravů až do skonání světa, a žádnému jinému. Tudíž žádný jiný nemá ani práva, ani neomylnosti, učiti všechny národy pravé víře Kristově. Jen tito jsou posláni, jen tito jsou k tomu oprávněni a neomylnými učiněni.

35. Jak tomu učí Jan 20, 21?

Jako Mne poslal Otec, i Já posílám vás. To pověděv, dechl (na ně) a řekl: Přijměte Ducha Svatého. Tuto Pán Ježíš jasně odevzdává apoštolům Svým učitelský úřad, aby učili a činili to, co On sám činil a čemu On sám učil. K řádnému plnění tohoto úřadu a povolání udělil jim a jejich nástupcům zvláštní pomoc Ducha

Svatého, aby se nemýlili u víře a vyučování Jeho božského zákona.

36. Jak tomu učí Luk. 10, 16?

Kdo vás slyší, Mne slyší; a kdo Vámi pohrdá, Mnou pohrdá. Kdo pak Mnou pohrdá, pohrdá Tím, jenž Mne poslal. Aby apoštolové a jejich nástupci v úřadě apoštolském, biskupové katoličtí, věděli a přesvědčení byli, že jsou náměstky Kristovými a tudíž oprávnění, neobmezené poslušnosti od křesťanů u víře a mravech žádati, řekl i jim i nám, že považuje jejich slova a učení za slova Svá a za učení Své, a těmi slovy dotčenými přikázal všem křesťanům až do skonání světa, učení apoštolů a jejich nástupců v úřadě apoštolském, totiž biskupů katolických tak ochotně a dokonale poslouchati, jako kdyby On sám s nebe jim učení Své hlásal, a doložil, že kdo jich neposlechne, Jeho samého, Boha svého, neposlouchá, kdo touto neposlušností svou pohrdají apoštolů a jejich nástupců, Jím samým, ano i Otcem nebeským, Stvořitelem svým pohrdají. Odpor a vzpoura proti katolickým biskupům jest tedy odpor a vzpoura proti Pánu Ježíši, ano proti Pánu Bohu, Oci nebeskému. Proto všickni nekatolíci, odpírajíce vědomky učení biskupů katolických, odpírají Pánu Ježíši, odpírají a vzpoury se dopouštějí proti Pánu Bohu k své časné i věčné záhubě.

37. Jak to stvrzuje 2 Korint. 5, 19?

Bůh smířil s Sebou svět v Kristu, a složil na nás to slovo smíření. Protož na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh skrze nás napomínal, na místě Kristově, prosíme: Smiřte se s Bohem! Těmi slovy učí nás sv. Pavel, že apoštolové této plné moci jako náměstkové Pána Ježíše si úplně povědomi byli, a proto přísně žádali, aby věřící jich tak poslouchali, jako samého Pána Boha.

38. Jak nás o tom přesvědčuje Gal. 1, 6?

Divím se, že tak rychle se uchylujete od toho, který vás povolal v milost' Kristovu, k jinému evangelium,

kteř není jiné; než jsou někteří, jenž vás znepokojí, a chtějí převrátit evangelium Kristovo. Ale bychom pak my, neb anděl s nebe kázal vám (něco jiného) mimo to, co jsme vám kázali, proklat bud'! Jakož jsme již pověděli, i nyní opět pravím: Jestližeby vám kdo (co jiného) kázal mimo to, což jste přijali, proklat bud'! Tak přísně odsuzoval sv. apoštol Pavel všechny, kdož jemu v učení odpírali, poněvadž dobře věděl, že kdo apoštolům odpírá, Pánu Ježíši odpírá, kdo apoštolů neposlouchá, Pána Ježíše samého neposlouchá.

39. Jak o tom všickni apoštolé smýšleli v Skut. 15, 28?

Všickni apoštolové, na 1. sněmu apoštolském v Jerusalemě r. 51. shromáždění pronesli totéž učení, že Duch Svatý je řídí a neomylné činí v učení víry a mravů, a proto za této pomoci Ducha Svatého odstoupili od obřadních a občanských přikázání Starého Zákona, v tomto vědomí prohlásili je za neplatná a nezávazná v Novém Zákoně. Proto tak zřejmě na osvětlení a vedení Ducha Svatého se odvolávali a řekli: **"Vidělo se zajisté Duchu Svatému i nám, žádného více na vás břemene nevzkládati, kromě těchto potřebných věcí, abyste se zdržovali od věcí obětovaných modlám, od krve a od udáveného.**

40. Jak učil nás Pán Ježíš, že tato pomoc Ducha Svatého, kterou činil apoštolové neomylné v učení víry a mravů, zůstane v jejich nástupcích, totiž v katolických biskupech až do skonání světa?

U sv. Jana 14, 16 ujistil nás o tom, řka: **A já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy, . . u vás zůstane a v vás bude.**

41. Jak tomu učí Církev svatá na sněmu v městě Karthagu?

Biskupové vyznali: **My jsme zástupcové Apoštolů, a toutéž mocí řídíme. Církev Páně. (Apostolis nos**

successimus, eadem potestate Ecclesiam Domini gubernantes.)

42. Jak témuž učí Církev sv. roku 1563. na sněmu v Tridentu?

"K zkrocení lehkomyšlných hlav ustanovuje (svatosvatý sněm), že žádný nesmí se opovážiti Písmo svaté u věcech víry a mravů týkajících se vzdělání učení křesťanského, dle svého smýšlení zkručovati, spoléhaje na svou moudrost, a vykládati je proti tomu smyslu, kteréhož se držela a drží svatá matka Církev, již přináleží souditi o pravém smyslu a výkladu Písem svatých, aneb i proti jednomyslnému smýšlení Otců... Kdoby proti tomu jednali, potrestáni buď těž pokutami od Zákona ustanovenými." (Ad coercenda petulantia ingenia decernit, ut nemo suae prudentiae innixus, in rebus fidei et morum, ad aedificationem doctrinae christianae pertinentium, sacram Scripturam ad suos sensus contorqueno, contra eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu et interpretatione Scripturarum sanctarum, aut etiam contra unanimem consensum Patrum ipsam Scripturam sacram interpretari audeat... Qui contravenerint, ... paenis a jure statutis puniantur.)

43. Jak o tom smýšlel sv. Irenej (zemř. 202)?

"U výkladu Písma sv. musí křesťané poslouchati pastýřů Církve, pocházejících od apoštolů."

44. Jak tomu učil sv. Jarolím (zemř. 420)?

"U nás biskupové zastávají místo apoštolů." (Apud nos Apostolorum locum episcopi tenent.)

45. Jak sv. Augustin (zemř. 430)?

"Abychom přišli k pravdě Písem, musíme se spravovati tím smyslem a výkladem, jakým je Církev katolická vykládá, kteréž Písma svatá svědectví vydávají."

46. Jak nás o tom přesvědčuje rozum?

Jen Duch Svatý jest Původcem Písma svatého; tedy jen Duch Svatý může je vykládati v pravém smyslu

jeho. 2) K sepsání Písma sv. nepoužil Duch Svatý spojené činnosti věřících, nýbrž jen vyvolených k tomu mužů: tak i při jeho výkladu užívá jen k tomu zvolených náměstků Svých: papeže a biskupů s ním spojených. 3) Jako v každém království musí býti představení, kteří velí a poučují, a poddaní, kteří poslouchati a se učiti musí: tak to jest i v Církvi svaté, viditelném království božím na světě; i zde musí představení, papež a biskupové s ním spojení vyučovati a rozkazovati, a ostatní věřící musí od nich se učiti a jich poslouchati. 4) Král nerozkazuje všem poddaným osobně, nýbrž zákony své dává jim skrze úředníky své: tak i zde v království Kristově Duch Sv. neoznamuje zákonů Svých všem věřícím bezprostředně, nýbrž skrze úředníky Své: papeže a s ním spojené biskupy. 5) Rozum to rád uznává, an jest o tom přesvědčen úplně, když vidí ty ohromné spousty nesmyslů, bláznovství a nepravostí, ku kterým vedlo samovolné vykládání Písma sv. u kacířů. 6) K správnému výkladu Písma sv. potřebí jest veliké učenosti, náboženské vzdělanosti a moudrosti, které málokterí mají: proto nemůže každý je vykládati.

47. Jak o tom přesvědčují **dějiny** církevní?

Ježto křesťané od počátku Církve sv. přesvědčeni byli, že jen Duch Svatý a jeho náměstek jediným nejvyšším vykladatelem Písma sv. jest, proto čteme v dějinách církevních, že křesťané všickni ve všech nahodilých sporných otázkách utíkali se k učící Církvi sv., totiž k papeži a k biskupům, s ním spojeným: tak se stalo v dobách Docketů, Arianů, Nestorianů, Eutychnianů, Pelagianů a všech ostatních kacířů, kteří Písma sv. zle užívali k potvrzení bludů svých. Věřící odevzdali rozhodnutí sporné otázky papeži neb biskupům, s ním spojeným, kteří zavrhli bludy a jasně ukázali, v jakém smyslu výroky Písma sv., o nichž se jednalo, bráti se musí. Kdo se nepodrobil tomuto nejvyššímu výkladu Písma sv., byl jako kacíř z Církve sv. vyobcován.

48. Ale tu namítají nekatolíci: "Písmo sv. nepotřebuje vykladače; ono se samo vykládá."

Odpovídám: Tot' jest holá lež. Kdyby se Písmo sv. samo vykládalo: proč tolik hádek a sporů, proč tolik různých výkladů? 2) Jako každá kniha, jest i Písmo sv. mrtvá kniha, ta nemluví, neodpovídá žádnému.

49. Jiní namítají: "Ale Písmo sv. jest jasné a zřetelné, tak že každý pouhým rozumem svým je vyložiti může."

Že tato řeč jest nová lež, uznávají sami kacíři: 1) Tak k. p. Luther sám říkal: "V Písmě svatém umíme sotva a b c, a to ještě ne dobře. Nelze jediné slovo Písma sv. vyzkoumati; i nejučenější toho nedovedou při vší dobré vůli své. Výroky Písma sv. jsou výroky Ducha Sv., proto převyšují schopnosti lidské. Několikrát již chtěl jsem rozjímati o 10 božích přikázáních. Ale uvažuje slova: Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, již jsem se zastavil při slovíčku "Já". Tohoto slovíčka "Já" dosud jsem nemohl dobře pochopiti. 2) Flakus Illyrik uvádí 151 důkazů, že Písmo sv. jest temné.

50. Jiní opět namítají: Bůh sám nás odkazuje v sporné otázce na Písmo sv. u Isai. 8, 20: "**K zákonu více a k svědectví!**" Kristus Pán dí u sv. Jana 5, 39: **Zpytujte Písma, neb vy se domníváte život věčný v nich míti.**

Odpovídám: 1) U Isai. 8, 20 nemluví se o výkladu Písem, nýbrž o hadačích a věstcích, ku kterým Pán Bůh zapověděl choditi, jich rady prositi, jak každý pozná z předchozího 19. verše: **Když by řekli vám: Dotazujte se na věstcích a na hadačích, kteří skřípějí z kouzlích svých, rcete: Zdali ne na Bohu svém dotazovati se bude lid?** 2) Kristus Pán u sv. Jana 5, 39 neudává Písma sv. samého jako nejvyššího vykladatele a soudce v sporných otázkách, nýbrž mluví o Svém božském poslání, které dokazuje fariseům svědectvím trojím: svědectvím Otce nebeského, který s nebe volal:

Tentot' jest Syn Můj milý—; svědectvím Svých skutků a zázraků, a svědectvím sv. Jana Křtitele: **Ejhle, Beránek Boží, ejhle, který snímá hříchy světa.** Proto dovolává se Písma sv., že Mojžíš a proroci svatí o Něm předpovídali. Proto řekl fariseům nevěřícím: **Zpytujte** (ne čtěte) **Písma**, a doložil: **tat' jsou, ježto svědectví vydávají o Mně.**

51. Jiní namítají: "Ale každý má právo, vykládati si Písmo sv., neboť Pavel, apoštol, dí 1. Thessal. 5, 21: **Všeho zkušujte; co dobrého jest, toho se držte.**

Odpovídám: Jak patrně tu sv. Pavel mluví ne o výkladu Písma sv., nýbrž o mimořádných darech Ducha Svatého, pozná každý hned, jakmile čte předchozí z verše: **Ducha neuhašujte—Proroctvím nepohrdejte!** Sv. Pavel dověděl se v Korintu, kde tuto epištolu roku 53 psal, že někteří měli mimořádné dary Ducha Sv.: proroctví, řeči cizí... a slyšel, že někteří těchto darů ani nemajíce, jimi se honosili. Proto varoval křesťany od neopatrnosti a psal: **Ducha neuhašujte**, to jest: Duchu Svatému, darům Jeho nedávejte u vás zaniknouti, ale opatrně si v tom ved'te: **Všeho pak zkušujte, co dobrého jest, toho se držte.** Zde opět vychází na jevo, jak nekatolíci zkrucují Písmo svaté, jak každý kacír hledí, potvrditi bludu svého nějakým výrokem Písma sv.

52. Opět jiní namítají: "Ale to jest zpozdilé a nemoudré, připisovati vykládání Písma sv. úsudku člověka,—papeže; a to činí katolíci.

Odpovídám: "Je-li to zpozdilé a nemoudré, připisovati a odkazovati výklad Písma sv. úsudku lidskému, musím říci, že právě této zpozdilosti dopouštějí se nekatolíci, věřice výkladu člověka bídného: my pak katolíci připisujeme výklad Písma sv. ne úsudku člověka mylného, nýbrž neomylného, kterýmž Duch Svatý mluví, který jest jazykem božím, jak Luk. 10, 16: **Kdo vás slyší, Mne slyší.**

53. Opět jiní rozumáři praví: "Nesmí-li se Písmo sv. vykládati vlastním rozumem, pak jest veta po vědách biblických; pak postačí, jen Církvi se podrobiti."

Odpovídám: "Církev svatá nezavrhne rozum, ani jeho výzkumů, nýbrž naopak je podporuje a zvelebuje; ukazuje mu cestu pravou a bezpečnou, aby se vystříhal omylů, svítí mu světlem sv. víry, ukazuje mu propasti bludů, aby do nich neupadl. Rozum zase má platné práce zde, nalézá v přírodě, v historii, geologii, astronomii důkazy pravdivosti Písma svatého; bez Církve svaté však jest rozum bez světla a hyne v přeludech svých."

54. "Ale Duch Svatý osvěcuje a podporuje každého. kdo s upřímným srdcem čítá Písmo sv., aby pravý smysl jeho našel; tedy Písmo sv. nepotřebuje žádného vykladače. 1) "Kde to praví Písmo sv., kde to Pán Bůh slíbil, že **každý**, kdo čítá Písmo sv., bývá osvěcen? 2) Tak Duch Svatý, Duch pravdy, osvěcoval protestanty, že jeden říkal: "Toto jest tělo mé", znamená Toto tělo Mé jest Mé a bude vydáno za vás;—druhý říkal: Toto, co v ruce mám, jest chléb a znamená Mé tělo, jest znamením, památkou Mého těla; třetí to vykládal zase jinak a čtvrtý zase jinak,—a každý tvrdil, že jest osvěcen Duchem Svatým. Tu se tážu: může Duch Svatý tak patrné lži, tak zjevnému bludu a kacířství učiti? V otázce zde 22. v A. uvedených 26 kacířů mělo též Ducha Svatého, jakž všickni tvrdili?"

55. Jiní namítají: Sám Pán Ježíš zaslíbil Ducha Svatého všem věřícím u sv. Jana 14, 26: **Utěšitel pak Duch Svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu Mém, tent' vás naučí všem věcem, a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám.** Tato slova mluvil Pán Ježíš při poslední večeři, tedy jen apoštolům svým a jejich nástupcům v úřadě apoštolském, nikoliv ke všem věřícím. Tak to vykládají sv. Otcové s Církví sv. neomylnou. Jak dokáží Luthr, Kalvin a ostatní kacíři, že sv.

Otcové s Církví sv. neomylnou bloudí v tomto výkladu dotčených slov Pána Ježíše?

Rádi připouštíme a věříme, že každý křesťan má podíl na milostech Ducha Svatého, jenž nás stále posvěcuje, ale nikdy nepřipustíme, a nevěříme, oč tu jde, že totiž Duch Svatý každého člověka osvěcuje u výkladu Písma svatého a jej v tom výkladu neomylným činí. Tot' blud veliký a záhubný, jak jsme to u nekatolických sekt již viděli.

56. Jiní jiné věci namítají: Sv. Pavel dí ke Korint. 2, 15: **Duchovní (člověk) posoudí všecko, sám pak od žádného nebývá posouzen.** Sv. Pavel tu nepraví: každý člověk jest duchovní, nýbrž mluví tam též o tělesném člověku a dí o něm: **Tělesný člověk nechápá těch věcí, které jsou Ducha Božího, nebo bláznovstvím jsou mu a nemůže (jim) rozuměti, protože mají duchovně posuzovány býti.** Z toho tedy následuje, že nevykládá Duch Svatý Písma svatého skrze každého člověka. Duchovní člověk žije jen v Církvi katolické; jen v Církvi katolické ovládá, řídí, a posvěcuje Duch Svatý duchovního člověka. Duchovní člověk zavrhuje všecko učení jako bludné, které zavrhuje Církev svatá, jeho duchovní matka.

57. Ale sv. Jan 2, 27 činí nás každého svým učitelem a soudcem: **A nepotřebujete, aby vás kdo učil; ale jakž pomazání Jeho učí vás o všech věcech, a pravda jest a není to lež. A jakož naučil vás, zůstávejte v něm.**

Na tuto námitku odpovídám: Sv. Jan varuje v těchto slovech věřící od svůdníků a kacírů, jakž výslovně dí 2, 26: **Toto psal jsem vám o těch, kteříž vás svozují.** Těmi slovy chtěl tedy sv. Jan říci: **Vy již nepotřebujete, aby vás kdo (z kacírů) učil, poněvadž jste již od sv. apoštolů pravé víře Kristově přiučení byli; ale jakž pomazání Ducha Svatého, jeho osvícení a potěšení učí vás o všech věcech,—jakž naučil vás, zůstávejte v něm, neuchylujte se od něho.**

58. Co z toho následuje?

Že jediný a nejvyšší, neomylný vykladatel Písma sv. jest Duch Svatý a svatá Církev katolická, poněvadž jí Pán Ježíš Ducha Svatého až do skonání světa přislíbil, ji od všeho bludu sám chrání, ji neomylnou činí v učení víry a mravů; že si tedy Církve svaté ve lice vážiti a poslouchati musíme.

59. C. Jak se má Písmo svaté vykládati?

a) 1) Dle učení sv. Církve katolické a sv. Otců,
2) v smyslu literárním i tajemném.

b) Dle pravidel hermeneutických

c) s pomůckami biblickými.

60.a) **Proč a jak má se Písmo sv. vykládati dle učení sv. Církve katolické a sv. Otců?**

Protože svatý sněm tridentský takto velí. Svatá Církev dána jest nám od Pána Boha za učitelku naši; proto jejím učením ve všem se řídití musíme.

61. Proč nám velí Církev svatá, abychom se u výkladu Písma sv. též učením sv. Otců řídili?

Protože sv. Otcové jsou nejlepší vykladači Písma svatého.

62. Proč jsou sv. Otcové nejlepší vykladači Písma svatého?

Protože mají všechny vlastnosti, jichž třeba vykladači Písma svatého.

63. Které vlastnosti musí míti dobří vykladači Písma svatého?

1) Čistý, svatý život, 2) vědecké vzdělání zvláště v řečech původních Písem sv., 3) věk starý, do prvních století Církve sv. sahající.

64. 1) Jest dokázáno, že sv. Otcové vedli život čistý a svatý?

Zajisté, sic by nebyla je Církev sv. za Svaté prohlásila. Oni byli mužové horliví v modlitbách a všech ctnostech; učili slovem i příkladem.

65. Proč jest k tomu potřebí čistého života, aby kdo byl dobrým vykladatelem Písma sv.?

Protože jen čistým duším Duch Svatý se sděluje.

66. Jak tomu učí sv. Athanáš?

"Jen ti rozumějí Písmům svatým, kdož se svatým učením spojují život svatý."

67. Proč potřebí jest k vykládání Písma sv. i 2) vědeckého vzdělání a též znalosti hebrejské a řecké řeči?

Protože bez vědy jest nemožno správně Písmo sv. vykládati; knihy Písma sv. Starého Zákona byly původně psány v hebrejské, knihy Nového Zákona v řecké řeči.

68. Byli sv. Otcové vědecky vzdělání, hebrejské a řecké řeči znali?

Ano, řecká řeč byla mateřskou řečí sv. Otců na východě: sv. Irenea, sv. Jana Zlatoústého, sv. Basilia, sv. Řehoře Nazianského, sv. Řehoře Nyssenského, a jiných. Hebrejsky dobře mluvili sv. Otcové: sv. Cyrill Jerusalemský, sv. Epiphán, .. velmi plynně, tak dali si na tom záležitosti i sv. Otcové na západě, aby se dobře naučili hebrejsky. Tak k. p. měl sv. Jarolím pro hebrejskou řeč 4 učitele, 1 pro řeckou řeč. Skoro všickni sv. Otcové na západě znali též řeckou řeč, kteráž byla téhož času v římské říši řečí vzdělanců.

69. Jak pilně učili se sv. Otcové Písmu svatému?

Sv. Basilej a sv. Řehoř Nazianský obírali se 13 let výhradně studiem Písma sv. Sv. Jarolím praví o sobě, že přes 15 let žádného autora do ruky nevzal, leč Písmo sv. Sv. Augustin věnoval 15 let učení Písma sv. Proto sv. Otcové rádi vyložili skoro všechny knihy Písma sv. Nového Zákona.

70. K čemu potřebí i 3) starého věku u vykladačů Písma sv.?

Aby bylo dokázáno, že žijíce na začátku Církve svaté, čerpali své učení z úst sv. apoštolů samých, neb jejich žáků a blízkých nástupců, aby tím lépe věděli,

jak vykládali sv. apoštolové Písma svatá, a proto též jen tak Písma sv. vykládali, jak to slyšeli od apoštolů, neb jejich učenníků a nástupců. Tak tomu skutečně i bylo.

71. Jak to stvrzuje sv. Augustin (zemř. 430)?

Mluví o nich takto: "Co v Církvi našli, toho se drželi. Čemu se naučili, tomu vyučovali. Co od Otců přijali, to synům odevzdali." (Quod invenerunt in Ecclesia, tenuerunt; quod didicerunt, docuerunt; quod a patribus acceperunt, hoc filiis tradiderunt.)

72. Proč jest zde zvláště souhlas všeobecný sv. Otců velmi závažný?

Protože tu vystupují sv. Otcové nikoli jako osoby soukromé, nýbrž jako zástupci věřících svého šedého věku, nevyslovují tu svého soukromého mínění a přesvědčení, nýbrž všeobecnou víru všech věřících, za jejich doby žijících, ano jako hlasatelé Ducha Svatého.

73. Jak Církev sv. toto učení pronesla proti Nestoru na sněmu efeském r. 431?

"S nevolí odsuzujeme bezbožnou pýchu Nestorovu, že se chvástal, že on jediný a nejprve rozumí Písmu svatému, a že všickni, kteří před ním svatý úřad zastávali a slovem Božím se obírali, se mýlili a nerozuměli Písmu svatému, a že prý celá Církev se mýlila a dle jeho domněnky nevědomých učitelů následovala."

74. Které svaté muže ctí sv. Církev jako **svaté spisovatele**?

Takové muže, kteří se vyznamenali svou učeností a pravdomluvností, ale ne vesměs svatý život vedli.

75. Které svaté muže ctí sv. Církev jako **Otce církevní**?

Ty muže, kteří, jak svrchu podotknuto bylo, 1) svatý a vzorný život vedli, 2) vědecké a theologické vzdělání u vysoké míře měli, 3) v prvnějších letech žili.

76. Které sv. muže ctí Sv. Církev jako své **učitele církevní**?

Ty muže, kteří slyneli svatostí života 2) theologickou vzdělaností,—ale teprve v pozdějším věku žili.

77. 2) **Kolikýrý smysl rozeznáváme hlavně v Písmě svatém?**

Dvojí, bezprostředný neboli literný,—a prostředný neboli tajemný, neb duchovní.

78. Který smysl Písma svatého slove bezprostředný, literný?

Ten, jenž bezprostředně ze slov jde na jevo.

79. Který smysl Písma sv. sluje prostředný, tajemný?

Ten, jenž prostředně, z věci a jednání se snadno domyslí.

80. Jak nás o tom přesvědčuje Písmo svaté samo?

Písmo svaté samo často vykládá děje starozákonné jako obraz věci, které se měly státi v Novém Zákoně.

81. Jak to výslovně uvádí sv. Pavel k Gal. 4, 22?

Psáno jest, že Abraham měl dva syny, jednoho z děvky a druhého ze svobodné (1. Mojž. 16, 15). Ale ten, který z děvky byl, podle těla se narodil; kterýž pak ze svobodné, skrze zaslíbení. **Což jest duchovně praveno. Nebo tot' jsou dva zákonové. Jeden totiž na hoře Sinaj, k službě zplozující, kterýž jest Agar. Sinaj zajisté jest hora v Arabii, kteráž spojena jest s tím Jerusalemem, kterýž nyní jest, a slouží s syny svými. Onenno pak Jerusalem, který svrchu jest, svobodný jest, kterýž jest matka naše.**

82. Jaký jest zde smysl tajemný nebo duchovní?

"Jako za neplodnosti Sáry Abraham měl syna Ismaele, od něhož pošli Arabové, a v Arabii obdrželi Židé zákon na hoře Sinajské,—a později Abraham dostal od Sáry syna, zaslíbeného od Boha samého, Isáka: tak měl Pán Bůh dítky služebné v Starém Zákoně, a má nyní zaslíbené dítky, dítky od Své milé Sáry, to jest Církvě katolické; svobodné dítky v Jerusalemě, to jest z lásky Jemu sloužící, křesťany, kteří na hoře Sionské,

v Jerusalemě, ohněm Ducha Svatého k milování Boha dokonalejšímu rozničení byli, než Židé na hoře Sinajské. Proto krásně doložil sv. Pavel: **My pak, bratří, podle Isáka, jsme synové zaslíbení; a tak, bratří, nejsme synové děvky (Agar), ale svobodné (Sáry), kteroužto svobodou Kristus nás osvobodil. Stůjte (setrvejte v této svobodě křest'anské) a nevalujte na sebe opět jha služebnosti (nedávejte se již obřezovati, nekonejte oběti podle řádu Mojžíšova). Nebo my duchem z víry (skrže živou víru) očekáváme naději spravedlnosti (života etnostného a věčného). Nebo v Kristu Ježíši ani obřízka nic neplatí, ani neobřízka, ale víra, která skrže lásku působí.**

83. Jak vykládá sv. Pavel beránka velikonočního u Židů o Pánu Ježíši, a bere duchovně slova 2 Mojž. 12, 27: **A zachovávati budete přesnice. Vezmouce hovado po čeledech svých, obětujte fáse a svazeček yzopu omočte v krvi (zabitého beránka) a pokropte jí podvoje a obě veřeje. Nebo půjde Hospodin, bije Egyptské (zabije všecko prvorozené v každém domě); a když uzří krev na podvoji, pomine dvěře domu, a nedopustí bijci, vjíti do domů vašich a škoditi. Sv. Pavel ke Korint. 5, 7 vykládá onoho beránka o Pánu Ježíši a ony přesnice o čistotě našeho srdce od všelikého hříchu: **Vyčist'te kvas starý, abyste byli nové skropení, jakož jste nekvašení (přesní, čistí, slavíce pravou velikonoce): nebo beránek náš velikonoční jest Kristus. Protož hodujme, ne v kvasu starém, ani v kvasu zlosti a nešlechtnosti, ale v přesnicích (v chlebě nekvašeném, v srdci plném) upřímnosti a pravdy.****

84. Jak vykládal Pán Ježíš sám věci Starého Zákona jako obraz Nového Zákona?

U sv. Jana 3, 14 pravil: **Jako Mojžíš povýšil hada na poušti: takt' musí býti povýšen Syn člověka, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. To jest: Jako Mojžíš na rozkaz boží povýšil hada měděného na sloup, aby Židé, od hadů uštknutí, důvěrně**

na hada pohlížejíce, jako na obraz zaslíbeného Mesiáše a pro Jeho zásluhy zkroušeně z odpuštění hříchů svých prosili a tak od uštknutí a smrti tělesné zachráněni byli: tak budu i Já na kříž povýšen, a kdo ke Mně pohledne zkroušeně a pro Mou smrt' prosí za odpuštění hříchů svých, bude mu odpuštěno, bude zachráněn od uštknutí hada pekelného, od pekla.

U sv. Mat. 12, 39 pravil Pán Ježíš, že pohlcení Jonáše od velryby bylo obrazem Jeho z mrtvých vstání: **Pokolení zlé a cizoložné hledá znamení, a nebude mu dáno, jediné znamení Jonáše proroka. Nebo jako byl Jonáš v břiše velryby tři dni a tři noci: takt' bude Syn člověka v srdci země (v hrobě) tři dni a tři noci (a potom vstane z mrtvých).**

85. Jak to Pán Ježíš výslovně oznámil u Luk. 24, 44?

Všecko se musí naplniti, co o Mně psáno jest v zákoně Mojžíšově, a v proroctvích i v žalmích.

86. Jak témuž učí sv. Jarolím (zemř. 420)?

"Jednotlivá slova, slabiky, čárky a tečky v Písmě svatém jsou plna smyslu a dýchají nebeská tajemství. Nedomnívejme se, že evangelium záleží ve slovech Písem, nýbrž ve smyslu. Převráceným výkladem stane se z evangelia Kristova evangelium člověka, neb co horšího jest, d'ábla." (Non putemus, in verbis Scripturarum esse Evangelium, sed in sensu. Interpretatione perversa de Evangelio Christi fit hominis evangelium, aut quod pejus est, diaboli.)

87. Jak tomutéž učí sv. Alfons (zemř. 1787?)

"Nutno jest, udati, jak různý smysl Písmo svaté míti může. Jeden jest pravý smysl, a druhý jest přizpůsobený (accomodatitius). Pravý smysl jest ten, který Bůh vlastně chtěl a zamýšlel. Přizpůsobený jest ten, který lidé vedle, ne proti božskému smyslu v Písmo vkládají. Dále rozeznáváme smysl doslovný (litterný) a tajemný (duchovní). Obojí může od Boha

zamýšlen býti. Literární jest všude, ale tajemný není všude v každém znění Písma.”

88.b) Která pravidla mají se v hermeneutice zachovati?

1. Nikdo se neopovaž. vykládati Písmo svaté proti smyslu Církve svaté neb proti svornému smyslu a souhlasu svatých Otců.

2. Výklad, který odporuje svaté víře neb mravům, jest nepravý.

3. Slova Písma svatého beržtež se v tom smyslu, jak se jich v obyčejné řeči užívalo v té době a v té krajině, kdy a kde žili spisovatelé; ohled měj se při tom k osobám a okolnostem, s jakými a v jakých bylo spisovatelům obcovati.

4. Význam slov řidiž se souvislostí řeči—účelem písícího,—příčinou a okolnostmi, které pisatele k líčení přiměly, a zvláště též přídobností věcnou i slovnou (parallelismus).

5. Zdánlivé protivy odklizeny a urovnány buďtež rozbíravou sudbou (kritikou).

89. Proč nutno šetřiti těchto hermeneutických pravidel u vykládání Písma svatého?

Protože tato všeobecná pravidla platí pro každý výklad všelikých jiných knih a spisů.

90. Co z toho vidno?

Že není každý člověk povoláný, ani schopný, sám si vykládati Písma svatá, jak to nekatolíci činí a proto do bludů a nesmyslů zabíhají.

91.c) Kterých pomůcek biblických jest užívati u výkladu Písma svatého?

1.) Vědomost' orientálních řečí, zejména hebrejské; chaldejské a řecké, protože touto řečí psány byly svaté knihy.

2.) Znalost' archaeologie neboli starožitností hebrejských a orientálů vůbec.

3.) Znalost' dějepisu a zeměpisu.

4.) Znalost' řečnictví.

5.) Především znalost' a zručnost' v theologii neboli bohosloví, věrouce a mravouce, etnostný život dle sv. víry, a ustavičná pokorná modlitba za dar Ducha Sv.

92. Co z toho jest souditi?

Že málo, pramálo mužů schopných jest k správnému vykládání Písma svatého, jelikož málo, pramálo jest těch, kteří všecky výše dotčené vědy ovládají;— že holý nešmysl a záhubný blud to byl, když Luther zásadně učil, že každý křesťan si má víru svou sám bráti z Písma svatého, že tedy každý člověk si může a má sám Písmo svaté vykládati. Luthr sám nebyl schopný k vykládání Písma svatého, poněvadž, jak sám se přiznal, ani dostatečně neznal ani řecké, ani hebrejské řeči: "Starého Zákona nemohu pochopiti, než toliko s vaší přítomností a pomocí." (*Vetus Testamentum non potero attingere, nisi vobis praesentibus et cooperantibus.*) Kdyby, uznávaje neschopnost' svou k tomu, nebyl se pustil do věcí těch, nebyl by ani sebe ani statisíců jiných do časné i věčné záhuby uvrhl.

VI. Čtení Písma svatého.

1. Co sluší věděti o čtení Písma svatého?

A Smí každý čísti Písmo svaté?

B Musí " " " "

C Jak má " " " "

2.a) **Smí každý čísti Písmo svaté?**

Smí a může, poněvadž nikdy všeobecného zákazu nestávalo o tom; jen že musí zachovati předpisy církevní o tom.

3. Proč smí a může každý čísti Písmo sv., když při tom šetří předpisů církevních?

1) Protože Písmo svaté psáno jest pro všecky, učené i neučené, vzdělané i nevzdělané, bohaté i chudé.
2) Evangelia a epištoly se veřejně v kostele při službách božích předčítaly, před učenými i neučenými, mu-

ži i ženami. 3) Pán Bůh proto nám zachovává Písmo svaté neporušené, abychom z něho čerpali poučení, povzbuzení k lepšímu a dokonalejšímu životu a útěchu ve svých svízelech. 4) Též v Starém Zákoně mívali nábožní Židé Písmo sv. neb aspoň některé části a čítajíce pilně vzdělávali se v nábožném životě. 5) Ano sám Pán Bůh a Církev svatá a církevní učitelé nám to schvalují a doporučují, abychom, šetríce při tom předpisů církevních, rádi čítali Písmo svaté a dle něho v životě etnostném prospívali.

4. Jak tomu učí Žalmista Páně v 118. žalmu?

Vykládání řeči Tvých, (Pane!), osvěcuje a rozumnost' dává maličkým.

5. Jak tomu učí 1 Thess. 5, 27?

Zavazují vás skrze Pána, aby čten byl list tento všem bratřím.

6. Jak témuž učí 2 Tim. 3, 16?

Všeliké Písmo od Boha vdechnuté, užitečné jest k učení, k trestání, k napravování, k cvičení v spravedlnosti, aby dokonalý byl člověk boží, ke všelikému skutku dobrému způsobný.

7. Jak tomu učí sv. Justin (zemř. 166)?

Dejte se slovem Božím vyučiti. Ono jest ustavičným vůdcem, krotí nejprudší náruživosti a dusí oheň žádosti.

8. Jak o tom svědčí sv. Efrem (zemř. 373)?

"Povstanou-li v tobě zlá myšlení, neváhaje, uchop se meče, to jest obnov v sobě bázeň Nejvyššího a zvíťežíš nad všelikou mocí nepřitele. Místo trouby vezmi k ruce Písma svatá; neboť jako zvuk trouby vybízí vojíny k boji, rovněž povzbuzují Písma svatá, jichž zvuk se v naší duši ozývá, vsecky naše myšlenky k bázi boží, a z myšlenek těchto povstávají potom vojínové, kteří zmužile odporují nepřátelům Boha, krále našeho.

9. Jak témuž učí sv. Ambrož (zemř. 397)?

"K tomu zajisté dáno jest Písmo, aby nevědomým

prospívalo, nezpůsobilých napravovalo, a nešlechetných k spravedlnosti táhlo.

10. Jak sv. Jan Zlatoústý (zemř. 407) ?

"Slyšte vy, kteříkoli přítomni jste, světští a kteří manželky máte, a děti, kterak i vám Bůh obzvláště přikazuje, abyste Písma svatá četli. Zjednejte si bibli, pokrm a lékařství duše; aspoň Nový Zákon sobě opatřte. Přichází-li na tebe těžkost, utec se sem jako do nějaké lékárny; odsud si vezmi potěšení v neštěstí, buď to že se stane škoda, buď to že smrt' aneb ztráta přátel. To jest příčina všeho zlého našeho, že Písem svatých neznáme. Jdeme do boje bez zbroje: Kterak můžeme zachováni býti? Prosím vás, abyste se sem často scházeli a čtení Písem svatých pilně poslouchali; a netoliko, když sem přijdete, ale i doma bibli do rukou vezměte a užitek, v ní složený, s velikou snažností přijímejte. Z toho zajisté mnoho zisku nabudete; nebo nejprv jazyk čtením se obnovuje, potom duše jako křídla přijímá, a pozdvihuje se, a bleskem slunce spravedlnosti se osvěcuje. Písmo svaté jest brána k Bohu, jest cesta k poznání Jeho vedoucí. Vším právem nazývá se královstvím božím; neboť jest obsah všech pravd, které nám nebe otvírají.

11. Jak témuž učí sv. Jarolím (zemř. 420) ?

"Ku knihám Písma svatého posílám tebe; v nich nalezne rozum tvůj hojnost' vědomostí Božích. Kdo v knihách rád čítá, o Bohu často myslí a mluví, pozbude marnosti a nemoudrosti, bude učeným, pozná přikázání Boží, zví tajemství Boží, a bude pilen a účasten všech ctností a dobrých skutků. Písmo svaté vyučuje, kterak v štěstí a zboží nepýchati, Stvořitele nezapomínati, a kterak v neštěstí pro chudobu nezoufati. Protož rád čítej v knihách Písma sv. Nikdo zajisté nezná přikázání Božích, kdo v knihách ustavičně nečte. Jako země, čím více se vzdělává, tím více užitek ze sebe vydává: tak čím kdo více v knihách čte, tím jemu více rozumu přibývá.

12. Jak sv. Augustin (zemř. 430) ?

"V Písmě svatém zajisté poznáváme Krista, v Písmě poznáváme Církev. Z Písma sv. víra ta se váží, z níž spravedlivý živ jest, a skrze niž bez vší pochybnosti putujeme, dokud vzdálení jsouce od Pána, pout' tuto konáme.

13. Jak sv. Řehoř (zemř. 604) ?

Tak veliká jest vznešenost' Písma svatého, že netoliko slova, jež se tu od samého Pána vypravují, nýbrž i okolnosti a věci, jež se tu zdají býti jednoduše položeny, jsou plny duchovních tajemství: zve do vlasti nebeské a odvrací čtoucího od pozemských žádostí."

14. Jak sv. Isidor (zemř. 636) ?

Dvojího prospěchu poskytuje čtení Písma svatých: vzdělává mysl,—a odvrací člověka od světských marností a přivádí jej k milování Boha."

15. Jak sv. Beda (zemř. 735) ?

Písmům svatým náleží přednost' před všelikými jinými spisy a to netoliko pro vážnou důstojnost', že z Boha jsou, nýbrž i pro užitek, jelikož cestu k nebesům ukazují.

16. Jak sv. František Saleský (zemř. 1622) ?

"V líbezném sídle, jež Bůh našim prvním rodičům a nám všem připraviti ráčil, kdyby nás hřích nebyl od tamtud vypudil, byla řeka, která svlažuje tuto zemi, dělila se na čtvero ramen: tak i Evangelium stalo se nám pravou řekou, veškerou Církev, tento pravý pozemský ráj nebeskými myšlenkami, zbožnými úvahami a božským potěšením svlažující a zúrodnující, takže na tuto řeku dobře obrátiti můžeme slova Žalmu 45, 5: **Prudkost' řeky obveseluje město Boží.** Čtvero ramen, v něž se dělí řeka, jest čtvero hlavních naučení, jež Evangelium v sobě obsahuje: 1. rameno jest pravá **víra**: Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. 2. jest náležitá **naděje** a zbožná touha: Co čině, život věčný obdržím? 3. rameno jest pravá **láska** a ostříhání zákonů Božích: V zákoně co jest psáno? Milovati bu-

deš Pána Boha svého z celého srdce svého. 4. rameno jest užívání sv. svátostí: Milosrdný Samaritán . . obvá-
zal rány jeho, naliv oleje a vína. (Luk. 10).

17. Jak sv. Otcové a Svatí vůbec mluví o čtení Písma sv?

Doporučují je těmito krásnými podobenstvími: Písmo svaté jest **světlo**, člověka osvěcující, **svíce** nohám, aby člověk s pravé cesty nezbloudil; **cesta** k poznání a spasení vedoucí, — **brána** k nebi otevřená, — **pramen** s nebe tekoucí, a zem občerstvující, — **řeka** rajská, — **zrcadlo** nikomu nepochlebující, v němž sebe spatřujete, poznáváme, co ošklivého napraviti, co krásného zachovati a vykonati máme, **pokrm** a **nápoj** chleba chutnější, medu sladší, vína lahodnější, **lékařství**, jehož kdo užívá, nestůně a neumírá, **balsám** pro všelikou bolest, úzkost i smrt; **poklad**, zlata dražší, čistější stříbra. — **pole**, na němž zlaté klasy k zemi se sklánějí, **luh** pestrý, **zahra-
da**, kde rozmanité kvítí se třpytí a líbeznou vůni vydává, — **ráj**, v němž kvítí nikdy nevadne, **pokladnice**, v níž uloženo zlato, stříbro, perly a drahé kameny; **zvuk trouby**, která ozývá se v duši naší, vybízí nás k boji, abychom jako statní vojínové zmužile odporovali nepřátelům Božím a spasení našeho; **list** Stvořitele k tvorům, list Pána nebes i země k lidem poddaným, zákony a pravidla bohabojného života obsahující; **předpis** a **návod** k utvrzení víry, naděje a lásky a všech ctností, **základ** budovy ctnosti a dokonalosti, **veslo** na moři života vezdejšího. Písmo svaté jest víra a naděje proroků, sláva apoštolů, vítězství mučovníkův, světlo sv. Otců a učitelů, umění vyznavačů, čistota panen, posvěcení všech Svatých, škola dítek, ozdoba manželů, útěcha vdov a sirotek, vzkříšení mrtvých a život živých.

Sv. Otcové volají nám ve spisech svých: Čítejte rádi Písmo sv., kdykoli máte prázdnou chvíli: neboť ono učí nás, co činiti a čeho se varovati máme, táhne nás k Bohu, osvěcuje mysl, zahřívá srdce, posiluje vůle,

posvěcuje duše, zaplašuje mrákoty, nevědomosti, činí z neumělých mudrce, z malých veliké; krotí smyslnost', zapuzuje lehkou mysl, ulevuje bolesti, kojí naděje, poučuje mládež, korunuje stáří; uzdravuje nemocné, posiluje slabých; povzbuzuje lenivých, uvádí bloudící na pravou cestu; ponizuje krále, povyšuje žebráka. Písmo svaté jest kniha všech knih, jest umění všech umění, jež poskytuje pravé moudrosti, učí pokoře, tichosti, poslušnosti, lásce, čistotě, a nevinnosti, přináší pokoj, radost' a podává časného štěstí i věčné blaženosti.

18. Jak to uznává **rozum** i nepřátel Božích i Církve sv.?

Slyšme, jak Jakub Rousseau mluví o Písmě sv., náčelník nevěrcův, záhubce víry svaté: "Vyznávám, že mne vznešenost' Písma sv. úžasem naplňuje a svatost' evangelia pronikavě k srdci mému mluví. Divíte se knihám mudreckým ve vsí ozdobě jejich? Jak nepatrné jsou proti Písmu! Jest možno, aby tato zároveň tak vznešená i tak prostá kniha dílem lidským byla?... Při tom má Evangelium do sebe tak jasný a nevypodobitelný ráz pravdivosti, že by jeho nálezce podivnější byl, nežli sám v něm vypsany Hrdina" (Ježíš Kristus).

19. Jak nás o tom přesvědčují **dějiny**, že Písmo svaté tak nás posvěcuje, že proto i uctíváno a pilně čítáno bývá?

Dějiny církevní nám vypravují, jak po všecka století Písmo svaté bylo a jest posud radostí a útěchou a horlivou četbou všech Svatých, všech ctnostných křesťanů vznešených i chudých.

1) Císař Konstantin Veliký (zemř. 337) zaslal sv. Mikuláši, biskupu v Myře, skvostný opis Písma sv., zlatem a drahými kameny ozdobený.

2) Císař Theodosius (zemř. 395) opisoval vlastní rukou Písmo sv., čítal je každý den hluboko do noci, i uměl téměř celé na paměť.

3) Císař Karel Veliký (zemř. 814) zůstavil nám zde krásný příklad neb čítal Písmo sv. vždy s odkrytou

hlavou a s hlubokou uctivostí, říkávaje při tom: "Teď mluví Bůh se mnou."

4) Sv. Cyrill (zemř. 869) a sv. Methoděj (zemř. 885) byli první, již nám vyložili Písmo svaté jazykem slovanským; na to přepisovali je otcové naši, později tiskem vydali a tak bedlivě v něm čítali, že v 14. a 15. století přemnohé i prosté ženy je z paměti uměly.

5) Sv. Štěpán (zemř. 1038), král Uherský, povzbuzoval se k svatému životu pilným čtením a rozjímáním Písma sv.

6. Sv. Prokop (zemř. 1053), opat kláštera Sázavského, opsal Písmo sv. vlastnoručně, aby mohl v něm dnem i nocí čítati, obsah jeho rozjímati a jím se řídit. Opsal Evangelium literou i jazykem cyrillským, které potom císař a král Karel IV. obdržel, a pak je skvostně vázané daroval klášteru na Slovanech, nyní v Emauzích, r. 1349. založenému.

7) Godešalk (zemř. 1184), opat Želivský, věnoval hodiny, které mu po jiné práci a po modlitbách v kůru zbývaly, čtení a rozjímání Písma sv. Když ho někdo z toho vytrhl, říkával, že mu ten tak ubližuje, jako kdyby hladovému bral chleba.

8) Sv. Hedvika, (zemř. 1243) manželka Jindřicha I., vojvody Vratislavského, od roku 1201., dávala si při stole čísti z Písma sv., a tak pozorně naslouchala, že zapomínala lžici s nabranou polévkou do úst dáti, nebo sousto chleba, v ústech držené, požití, ježto jí mezi tím slze s očí kanuly.

9) Václav II. (zemř. 1304), chtěje křesťanskou moudrostí a uměním Svatých prospívati, uchyloval se rád po vyřízení důležitých úkolů knížecích do svého pokojíka, kdež pak dychtivě biskupa neb dvorního kaplana poslouchal, an Písmo sv. četl a vykládal.

10. Anna, dcera otce vlasti naší české, Karla IV. a sestra krále českého Václava IV., 1381 provdána byvši za Richarda, krále anglického, přinesla do Anglie také krásně psanou knihu Evangelii v českém, něme-

ckém a latinském jazyku, v níž pilně čítávala, tak že se tomu lidé v Anglii nemálo divili.

11) Sv. Jan Kapistrán (zemř. 1456) měl divnou paměť; neb v ní přechovával všecko Písmo sv. Nového Zákona, též knihy církevního práva. Co chtěl, mžikem z ní vytasil.

12) Když Vladislav II., nově zvolený král český, 19. srpna 1471 s velikým plesáním do Králova Dvoru na Starém Městě uveden byl, vstoupil ve veliké královské síni na trůn; tu postavili se před ním mistři vysokých škol pražských a dali mu do ruky bibli svatou, velmi čistě psanou, a skvostnými deskami ozdobenou jako dar, aby prý v ní čítal, a tak i sebe i národ český podle vůle Boží spravovati uměl.

13) Bl. Edmund Kampian (zemř. 1581), působil blahodějně i v Praze po delší čas, věnoval se studiu Písem svatých a sv. Otcův, a to mu velice prospělo později mezi kacíři.

14) Hrabě Slavata, který roku 1618, jsa místodržitelem pražským, od zbojníků z okna svržen byl, zůstal ode dne vyhození z okna po celý rok na hradě pražském v domě kněžny z Lobkovic jako v žaláři, ježto stráž před tímto domem vždy stála. V tomto času čítal stále Písma svatá pro potěšení duše své.

15) Vavřinec z Brindisi (zemř. 1619), jenerál řádu kapucínského, přečetl několikrát starý i nový zákon v původním textu; při čtení vždy klečival, říká: "Kdykoliv slovo Boží čtu, připadá mi, že slyším hlas Boží."

16) Císař a král český Matyáš (zemř. 1619) před smrtí svou naříkal si na velikou tesknotu; dal si několik kapitol z Písma sv. přečísti, a nabyl veselejší mysli.

17) Sv. Josafat Kuncevič (zemř. 1623) měl Písmo sv. každodenním chlebem a ustavičným předmětem rozjímání ve dne i v noci. Proto tak svatě žil a jako mučeník Rusínův zemřel.

18) Josef Rutski, metropolita Rusínů ve Vilně 1617—1637, studoval již záhy Písmo svaté, uměl celé odstavce z paměti a bádál po jejich smyslu.

19) Josef Dobrovský (zemř. 1829), slavný lingvista náš, byl v letech 1816—1828 často na zámku chudnickém pohostinu u šlechtného šlechtice, hraběte Eugena Černína; tu se uchýloval do stínu pod strom a čítal Písmo svaté, které s sebou vždycky nosil.

20) Josef Hurdálek (zemř. 1833), biskup litoměřický, každý den čítal i ve stáří alespoň jednu kapitolu Písma sv.

21) Jiří Palkovič (zemř. 1835), kanovník ostřihomský a probošt u sv. Štěpána, spisovatel slovenský, přeložil více než 30letou prací celé Písmo svaté, vydal je nákladem svým a množství těch knih rozdal.

22) Josef Čeněk z Wartenberka (zemř. 1843), děkan kapitoly v Solnohradě, působil dříve přes 40 roků v dioecesi králové-hradecké, a učinil si za stálé pravidlo, každý večer v řecké bibli čítati a čisté mléko zjevení Božího z nepřeborných pramenů víry katolické čerpati, aby měl z čeho svým duchovním dítkám podávati.

23) Jan Benetka (zemř. 1844), děkan ve Zvíkove, měl Písmo svaté po celý rok otevřené a každý den k čítání připravené.

24) Antonín Slomšek (zemř. 1862), kníže biskup Labudský, již v semináři studoval Písmo sv. pilně a přečetl celé. Jsa biskupem, rozpomínal se rád na ty blažené doby, jichž mu tehdy Písmo sv. poskytovalo, a proto i naléhal přísně na to, aby alumnové pilně čítali v Písmě svatém.

25) Otec Františka Sušila (zemř. 1868), profesora bohosloví v Brně, byl pilný čítatel Písma svatého. Když se synáček naučil čísti, vyhledával mu otec v Písmě svatém kapitoly a místa, o povinnostech dětí k rodičům a říkával mu: Synu můj, přečti nám tato slova, a vlož si je sám hluboko v srdce své. František po-

slechl dobré rady otcovy. Tak již tenkrát budila se v synovi láska k Písmu svatému, v němž rád čítával, a jež později stalo se jeho živlem a pramenem etnostného života.

26) Před několika lety povolán byl v české osadě kněz k nemocnému. Když mu byl udělil svátosti umírajících, pozdržel se kněz ještě několik okamžiků u nemocného stařečka, dobrého a zbožného výměnkáře. Na stolku ležela otevřená stará knížka, psaná na zažloutlém papíru; vedle ní nová, úhledná, ve které písmo jevílo dětskou sice, ale již dosti zběhlou ruku. S dovolením stařečkovým nahledl kněz do knížky a podivil se velice. Ve staré knížce vypsány byly nejdůležitější výroky Pána Ježíše z každého Evangelia v roce církevním inkoustem již vybledlým. Stařeček prohodil: Tuto knížku zdědil jsem po otci svém, jenž mi říkával: "Těmto slovům, napsaným na těchto listech, nauč se z paměti, buď podle nich živ, a budeš šťastným a spokojeným. Já jsem se těm slovům nejen na paměť naučil, ale uvykl jsem býti podle nich i živ. Za těch 80 uplynulých let zakusil jsem mnoho zlého, a ztratil jsem velmi mnoho. Vyhořel mi statek, umíralo mi jedno dítě za druhým, až mi zbyl poslední syn. Když jsem se domníval, že neštěstí již od nás odešlo, přišla zase smrt' a vyrvala mi ženu. Pravím ještě jednou: tolik jsem toho ztratil, ale zůstala mi spokojenost', třeba byla těžce zkoušena! A proto svého vnuka již od mládí přivádím k tomu, aby znal svaté Evangelium, aby si nejkrásnější slova Krista Pána pamatoval, a proto je do této knížky opisuje. Vzpomene si tak aspoň někdy na dědečka." Při tom staříčkému, zbožnému muži vstoupily slzy do očí; zakýval bílou stříbrovlasou hlavou a pravil: "Ne každý, kdo mi říká: "Pane! Pane!" vejde do království nebeského, ale kdo činí vůli Otce Mého, Jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. (Mat. 7.) Jeho vnuk znal již jako hošík desítiletý svaté evangelium na paměť, a vzbudil při veřejné zkoušce

ze sv. náboženství pravý úžas odpověďmi svými. Ó kéž tak vychovávají všickni rodiče své děti! Jak by veliké radosti z nich se dožili! Jak by je těšila v životě i v smrti nábožná mysl a ctnostný život dítek jejich!

27) Ó jak velikou úctu a lásku k Písmu svatému osvědčil švýcarský kněz, který veliké práce se podjal a spočetl, kolik slov má Písmo sv v hebrejském vydání, ano i kolik písmen. Vypočítal, že má Písmo svaté celkem 31.173 řádky, 3.666.488 slov a 7.773.652 písmena. K tomu potřeboval 2.920 hodin, neboli 121 dní a nocí.

20. Co z toho následuje?

Že každý křesťan může a smí čísti Písmo sv., když při tom šetří přikázání Církve sv.; ano máme rádi po příkladu Svatých a ctnostných křesťanů čítati v Písmě svatém, zvláště ve svatých evangeliích, která se nám v neděle a svátky při službách Božích předčítají, máme jejich výklady zbožně uvažovati a dle nich svůj život celý, tedy veškeré smýšlení a mluvení i jednání své zařizovati. Kniha evangelií a epištol pro neděle a svátky nemá scházeti nikde; v každé rodině má míti první místo a největší úctu. Zaopatřte si všickni tyto výklady evangelní a epištolní z Dědictví sv. Jana Nepomuckého v Praze, jakož i "Životy svatých" od dp. Františka Ekerta, od téhož slavného "Dědictví sv. Jana Nep." nedávno vydané, a spravujte život svůj dle těchto Svatých a Světic Božích, živých to výkladů božského evangelia.

21. B **Musí každý čísti Písmo svaté?**

Nemusí.

22. Proč nemusí každý křesťan čísti Písmo svaté?

a) Protože toho není potřebí k spasení věčnému.

b) Protože toho není potřebí k dokonalosti křesťanské.

c) Protože neobmezené čtení jeho přivádí na bezcestí.

23.a) **Proč čtení Písma sv. není potřebí k spasení věčnému?**

Protože čtení Písma sv. není všeobecným, naprosto nutným prostředkem k dosažení našeho spasení věčného; bez Písma sv. též můžeme spasení býti.

24. Jak se to může dokázat, že čtení Písma sv. není všeobecným, všem potřebným prostředkem k spasení?

1) První kniha Písma sv. jest vůbec nejstarší; byla sepsána od Mojžíše roku 1451 před Kristem, to jest 2707 let po stvoření světa. Tedy by všickni lidé od stvoření světa až do Mojžíše za celých 2707 let nemohli k spasení věčnému přijíti. Kdo to smí tvrditi?

2) Tak bylo evangelium sv. Jana napsáno až roku 98 po Kristu, když již víra katolická skoro po celém světě rozšířena byla; nebot' již r. 58. po Kristu psal sv. Pavel Římanům (1, 8), že víra jejich t. j. katolická po všem světě se rozhláší. Tak by všickni křesťané do roku 98 nemohli býti spaseni bez evangelia Jana! Kdo ten nerozum může tvrditi?

3) Kdo mezi katolíky jest tak učený, aby uměl hebrejsky, chaldejsky a řecky, aby mohl čísti sv. Písmo?—Kdo tak učený, aby si Písmo sv. sám mohl vyložit? Takových učených lidí jest pramálo. Tak všickni ostatní, kteří neumějí hebrejsky, chaldejsky a řecky a neumějí si dosti temná Písma svatá sami vyložit, a tím více všickni, kteří ani čísti neumějí, nemohli by proto spasení býti? Kdo se opováží, takovýto nerozum hlásati? Jakého bychom to měli Pána Boha, který všechny takové, bez své viny neučené, do pekla pošle? Odstup takové rouhání! Odstup od nás takové bláznovství!

4) Kdyby čtení Písma sv. všeobecně a na prosto nutné bylo k věčnému spasení, musilo by to býti od Pána Boha nařízeno pod ztrátou nebe, pod těžkým hříchem. Ale takového přikázání marně bychom hledali v celém Písmě svatém i Starého i Nového Zákona. Pán Ježíš nařídil všem věřícím, aby "**poslouchali**" slovo Boží, ale nikde nenařídil, aby čítali slovo Boží; ku př.

praví u sv. Mat. 23, 2: **Na stolicí Mojžíšově posadili se zákonníci a Fariseové**, (jsou v učení a vykládání zákona nástupníci Mojžíšovi): **Protož všecko, cožkoli vám řekli, zachovávejte a číňte!** Mat. 28, 18: **Dána jest Mi všeliká moc na nebi i na zemi: protož jdouce, učte všecky národy, . . učte je zachovávatí všecko, cožkoli jsem přikázal vám.** Tedy přikázal Pán Ježíš, aby apoštolé a jejich nástupci kázali, ne aby psali; tudíž nepřikázal všem věřícím, aby četli, nýbrž všem bez výminky přikázal, aby poslouchali apoštolů a jejich nástupců, katolických biskupů a kněží. Tak ani jeden apoštol nenařídil, že všickni věřící musí čísti všecky jejich epištoly. To není nikdež všeobecně nařízeno.

25. Jak o tom soudí sv. Otcové?

Ač rádi a schvalují sv. Otcové a učitelé církevní, abychom rádi a pilně čítali Písmo sv. a dle něho se spravovali v životě svém, přec ani jeden toho nevydával za všeobecný zákon, za všeobecný prostředek k věčnému spasení. ani jeden sv. učitel neřekl, že na čtení Písma sv. závisí naše věčná spása.

26. Jak ku př. sv. Augustin se o té věci pronesl?

"Člověk, který se opírá o víru, naději a lásku a těch pevně se drží, nepotřebuje Písma svatého, leda aby jiné učil. Proto žijí i mnozí s těmito třemi (ctnostmi) na poušti, a nemají Písem svatých."

27. Proč marně a mylně namítají mnozí nekatolíci: "Bůh chce vůli Svou lidem oznámiti skrze Písmo sv., tedy jest povinností každého, aby poznal vůli Boží a tudíž i Písmo sv. čítal."

Odpovídám: "Tento úsudek byl by pravý, kdyby člověk neměl jiného prostředku, poznati vůli Boží. Je-li však ale má lepší, úplnější a jistější k tomu prostředek, totiž slyšení slova Božího na kázání a čtení nábožných knih, patrně jest, že není povinen čísti Písmo svaté."

28. Proč jiní marně namítají: "Jako židé povinni byli, poslouchati Mojžíše a proroků, kteří k nim z

rozkazu Božího mluvili: tak jsou i křesťané povinni, poslouchati Krista a jeho apoštolů, pokud na zemi žili a kázali. Avšak Písmo sv. obsahuje jejich slova. Tedy jest každý křesťan povinen, Písmo sv. Nového Zákona čísti.

Odpovídám: "Pravda jest, že jsme povinni, poslouchati Krista Pána a Jeho apoštolů; ale povinni nejsme všickni křesťané čísti Písmo svaté 1) protože v Písmu svatém nejsou všechna jejich slova obsažena; 2) protože nám Kristus Pán dal ne Písmo svaté, ale Své apoštolý a jejich náměstky: katolické biskupy a kněze na místo Sebe a Svých apoštolů; a těchto zajisté musíme poslouchati. 3) Kristus Pán výslovně tak nám to přikazuje u sv. Luk. 10, 16: **Kdo vás** (apoštolý a vaše náměstky biskupy a kněze katolické) **slyší, Mne slyší,**— to jest, jejich slova jsou Má slova, jejich učení jest Mé učení; jejich rozkazy jsou Mé rozkazy.

29. Proč bludně namítají jiní: Kristus všeobecně nařídil čísti Písmo svaté, když řekl u Jana 5, 39: **Zpytujte Písma."**

Odpovídám: "Tento výklad oněch slov jest bludný; neboť 1) Kristus Pán zde nemluví ke všem věřícím, nýbrž jen k fariseům a zákonníkům, kteří jako učitelé ovšem povinni byli, čísti Písmo svaté. 2) Nebyl by Kristus ani fariseům a zákonníkům řekl: "Zpytujte Písma," kdyby Ho nebyli svou nevěrou k tomu přiměli. Tak Kristus Pán ani apoštolům nepřikázal, aby studovali a zkoumali Písma sv. 3) Smysl pravý oněch slov jest tento: Vy, fariseové a zákonníci, nechcete slovům Mým věřiti, že jsem Synem Božím a zaslíbeným Mesiášem, ač o mně svědectví vydal Bůh Otec při křtu mém v Jordánu, až Jan Křtitel totéž o Mně svědčil, ač skutky své, tak četné a veliké zázraky, konám. Když ani toto trojí svědectví vás nepřesvědčuje o mém božství, tedy aspoň čtěte to, co o Mně Mojžíš a proroci předpověděli, zpytujte Písma, která o Mně mluví, že jsem Synem Božím, dávno očekávaným a za-

slíbeným Mesiášem, Vykupitelem světa. Tedy jest zde zjevno, že nekatolíci zkrucují Písmo sv. i tuto, učíce, že Kristus všem křesťanům oněmi slovy: "Zpytujte Písma" nařídil, aby čítali Písmo svaté, ano aby je i zpytovali!

30. Proč bludně namítají jiní: Každý jest povinen čísti Písmo svaté, protože to nařizuje sv. Pavel k Kol. 4. 16: **A když bude přečten u vás tento list, učíte, aby i v církvi laodicejské čten byl.**

Odpovídám: 1) Sv. Pavel napsal tento list ke Kolossenským roku 63. v Římě, kde byl u vězení a poslal jim jej skrze Tychika. Příčina byla tato: Sv. Pavel dověděl se od Epafrasa, který byl v Kolossech, že přišli k nim židovští lstiví mudráci, kteří je převáděli od křesťanského náboženství na židovské; tak činili i v Laodiceji. Proto napsal jim poučení, jak se chrániti mají oněch svůdníků a falešných učitelů. Tak psal i Laodicejské obci. Proto k závěrku praví křesťanům v Kolossech, aby si dali vyložiti i list, který napsal Laodicejské obci, a naopak aby list, který napsal Kolossenským, čten byl i v Laodiceji, poněvadž titíž židovští mudráci tu i tam kazili dílo sv. Pavla, a sváděli křesťany v obou obcích. 2) Tento rozkaz nedal sv. Pavel věřícím, nýbrž představeným těchto 2 obcí, kteří již tenkrát, jak podnes se u nás děje, v neděle předčítali a pak vykládali listy sv. Pavla a jiná sv. Písma. Z toho jde opět na jevo, jak nekatolíci převrací a zkrucují výroky Písma svatého a do nich bludy své vnášejí.

31. Co z toho plyne?

Že není každý katolík povinen čísti Písmo sv., protože to není všeobecným, na prosto nutným, prostředkem k dosažení našeho spasení.

32.b) **Proč není čtení Písma svatého potřebné ani k dokonalému prospívání v ctnostech křesťanských?**

Protože čtení Písma sv. není všeobecným prostředkem k dosažení dokonalosti křesťanské.

33. Proč není čtení Písma sv. všeobecným prostředkem k dosažení křesťanské dokonalosti?

Protože v Písmě svatém jest mnoho temných, nerosozumitelných slov, kterých si každý nedovede vyložití, kterých naopak může k své zkáze si vyložití a užívatí, protože rychlejší a spolehlivější cesta k dokonalosti jest kázání slova Božího a křesťanského cvičení, poslušnost svých duchovních i světských představených, kteří mu vůli Boží a jeho povinnosti jasněji vyloží, než Písmo svaté; a zejména četba duchovních knih, které vyučují křesťanské dokonalosti a prostředky k tomu náležitě vypisují k. př. Tomáš Kempenský, Filothea sv. Františka Saleského a zejména spisy sv. Alfonsa Liguori: "Dokonalý křesťan," "Nevěsta Kristova."—"Cesta spásy,"—"Návštěvy nejsv. Svátosti oltářní,"—"Umučení Pána Ježíše,"—"Ohvály Marianské,"—"Vítězství sv. mučenníků" a t. d. Především slouží k dosažení dokonalosti křesťanské všem lidem bez rozdílu čítání a rozjímání života a utrpení Pána Ježíše, blahoslavené Panny Marie a Svatých. Tímto prostředkem nejsnáze a nejrychleji dojdeme cíle svého, křesťanské dokonalosti.

34.c) **Proč přivádí neobmezené čtení Písma svatého na bezcestí?**

Protože v Písmě sv. jest mnoho temných a záhadných míst, která se dají různě vykládati; a tak do bludů mnozí přišli, ovšem svou vinou vlastní, ale přec nebyli by do bludů padli, kdyby nebyli čítali Písmo sv. Proto Církev svatá katolická nedovoluje každému neobmezené čtení Písma sv., nýbrž obmezuje čtení Písma sv. moudrými a opatrnými zákony Svými, o kterých hned uslyšíme.

35. Jak se to dokáže, že neobmezené čtení Písma svatého na bezcestí uvedlo?

To dokazují dějiny, že skoro všickni kacíři zkroucenými texty Písma svatého bludů svých hájili: k. př.

Arius, Hus, Viklet, Luthr, Kalvin, Zvingli atd. Viz zde otázky V 10—2 3.

36. Co z toho souditi dlužno?

Že ač radno a spasitelno jest mnohým, čísti Písmo svaté v témž duchu, v jakém psáno bylo, přec není této četby Písma sv. naprosto nutno ani k spasení našemu, ani k zdokonalení našemu;—protože k tomu máme i jiné, účinnivější prostředky; a proto že neobmezené čtení Písma svatého již tak mnohé křest'any na bezcestí přivedlo.

37. C. Jak má každý čísti Písmo svaté?

- a) Jen katolické vydání.
- b) Jen s přípravnou modlitbou pokornou.
- c) Jen pozorně, s touhou po spasení a zdokonalení svém.

38.a) **Které vydání Písma sv. jest katolické, církevní?**

Dle nařízení Církve katol. musí býti kniha Písma sv. od katolíka psaná a vydaná,—od místního nejdůst. p. biskupa výslovně schválená,—a poznámkami a vysvětlivkami sv. Otců opatřena. Jen toto jest katolické a církevní vydání.

39. Kdy tak bylo nařízeno?

Od počátku Církve katolické, jakmile začali kacíři porušovati Písmo sv. a sváděti katolíky ku kacířství. Obnoveno bylo toto nařízení často, zvláště na sněmu Tridentuském. Posléze tak nařídil sv. Otec Lev XIII. 25. ledna 1896.

40. Jak zní toto nařízení církevní?

„Jelikož ze zkušenosti známo jest, že by neopatrností lidskou více škody než užitku vzešlo, kdyby se Písmo svaté v obyčejné řeči vůbec bez rozdílu dovolilo, zapovídají se naprosto všechny jeho překlady v řeči mateřské, byť i od katolických mužů zhotoveny byly, nejsou-li schváleny od Apoštolské Stolice, aneb vydány

pod dozorem biskupů s poznámkami vzatými ze svatých otců církevních a učených a katolických spisovatelů.

Zapovídají se veškeré překlady Písem svatých v jakékoli řeči obecné od kterýchkoli nekatolíků zhotovené a zvláště ty, které se rozšiřují biblickými společnostmi, nejednou od římských papežů zavrženými, protože v nich zákony církevní velmi spásonosné o vydávání Písem svatých naprosto se zanedbávají." (Cum experimento manifestum sit, si sacra biblia vulgari lingua passim sine discrimine permittantur, plus inde, ob hominum temeritatem detrimenti, quam utilitatis oriri: versiones omnes in lingua vernacula, etiam a viris catholicis confectae omnino prohibentur, nisi fuerint ab apostolica Sede approbatae, aut editae sub vigilantia episcoporum cum adnotationibus desumptis ex sanctis Ecclesiae Patribus atque ex doctis catholicisque scriptoribus.

Interdicuntur versiones omnes sacrorum bibliorum, quavis vulgari lingua ab a catholicis quibuscumque confectae, atque illae praesertim, quae per sociatates biblicas, a romanis Pontificibus non semel damnatas divulgantur, cum in iis saluberrimae Ecclesiae leges de divinis libris edendis funditus posthabeantur. Constitutio Leonis XIII de prohibitione et censura librorum I. 7. 8.)

"Všickni věřící povinni jsou aspoň ty knihy censure církevní podrobiti, které se týkají Písem božských, svatého bohosloví, dějin církevních, práva církevního, bohosloví přirozeného, mravovědy anebo podobných náboženských neb mravoučených věd a vůbec všeliké spisy, v nichž jedná se zvláště o náboženství a slušnosti mravů." (Omnes fideles tenentur praeviae censurae ecclesiasticae eos saltem subjicere libros, qui divinas Scripturas, sacram theologiam, historiam ecclesiasticam, jus canonicum, theologiam naturalem, ethicen, aliasve hujusmodi religiosas aut morales disciplinas respiciunt, ac generaliter scripta omnia in quibus

religionis et morum honestatis specialiter interesit. Ibi II. 41.)

Kdož tisknou nebo tisknouti dají knihy Písem svatých nebo vysvětlivky neb výklady jejich bez úchvaly biskupa svého, upadají do vyobcování, žádnému nezadrženého, jakmile to učiní. (Qui sine Ordinarii approbatione sacrarum Scripturarum libros vel earumdem adnotationes vel commentarios imprimunt aut imprimi faciunt, incidunt ipso facto in excommunicationem nemini reservatam. Ibidem II. 48.)

41. Co z toho nutno souditi?

Že smíme čísti Písmo svaté jen od katolíků vydané, od nejdůstp. biskupa schválené s poznámkami a vysvětlivkami ze Sv. Otců církevních a učených, katolických spisovatelů opatřené. 2) Že biblické společnosti nekatolické, na tisíce a miliony biblí rozdávající, zavržení hodné jsou od papežů Pia VII. 3. září 1816, Lva XII. 5. května 1824, Pia VIII. 24. května 1829, Řehoře XVI. 8. května 1844, Pia IX. 9. listopadu 1846 a 8. prosince 1849 a 8. prosince 1864 a t. d. odsouzeny byly vším právem, a že Církev sv. přísně všem katolíkům zakazuje, takovéto protestantské bible čísti.

42. Ale, namítá se zde, tyto biblické společnosti konají dobrou a záslužnou věc, když tak mnoho biblí rozesílají.

Odpovídám na to záporně. Důvody jsou tyto: 1) "Biblické společnosti, miliony biblí do světa rozesílající, nejsou od Pána Boha k tomu povolány, aby šířily křesťanství, protože samy křesťanské nejsou, čítajíce v lůně svém přemnoho nevěrců, kteří ani v božství Pána Ježíše, ani v nejsvětější Trojici Boží nevěří, ani křest za potřebný nemají." Tak soudil a odsoudil je Dr. Marsch, profesor na universitě Kambridžské roku 1811 a 1812, a dovozoval, že jejich dílo vede jen k indiferentismu neboli lhostejnosti náboženské a k rozpadnutí se jejich církve. 2) Toto tak usilovné rozšiřování bible s tak mnohými náklady neprospělo posud pranic.

Jen se dobře podívejme na jejich působení. Roku 1698 zřídili protestanté v Anglii bibliickou společnost "Society for Promoting Christian Knowledge," roku 1701 jinou společnost "Society for the Propagation of the Gospel in Foreign Parts, 1709 Society in Scotland for Propagating Christian Knowledge, 1750 Society for Promoting Christian Knowledge amongst the Poor, 1780 Bible Society, 1785 Society for the Support and Encouragement of Sunday Schools, 1792 v Irsku podobnou společnost "Association for Discountenancing Vice and Promoting the Knowledge and Practice of the Christian Religion. Hlavní však bibliickou společnost zařídili nekatolíci v Londýně roku 1804., jejíž prvním předsedou byl Lord Teignmouth (zemřel 7. března 1834). V Německu začaly se tvořiti tyto bibliické společnosti od roku 1813, ve Švýcarech již r. 1806, v Rusku 1813, v Asii r. 1811 v Kalkuttě, 1812 v Kolombo, 1813 v Bombay a t. d.; v Africe r. 1812, v Americe 1883 jich bylo všech dohromady v Australii 250, v Sidney, 1840 v Melbourne, 1845 v Adelaide. Roku 1883 jich bylo všech dohromady v Australii 150, v Severní Americe více než 1000, v Anglii samé 4876, a v anglických osadách a provinciích 1330, v Irsku 492, v ostatních zemích as 4000; všech bibliických společností a odvětví na celém světě (roku 1883) as 10.700. Britická společnost bibliická vydala na bible od roku 1804 až do 1881 8,990.548 liber sterlingů, vydala od roku 1805 až do 1881 91,014.448 biblí v 341 řečích, a měla k tomu roku 1880 roznášečů 469 a sice v Německu 53, v Rakousích 44, ve Francii 45, v Belgii 8, v Itálii 40, ve Španělech 20, v Portugalech 9, v Dánsku a Norvéžsku 13, v Hollandsku 6, na Rusi 24, v Turecku 22, v Asii 144, mimo to v Číně 28, v Japonsku 5, v Brasilii 3, v Argentské republice 5.

Americká bibliická společnost rozšířila od r. 1817 až do r. 1881 38,882.811 biblí a spolu s jinými společnostmi Spojených Států přes 40 milionů biblí. Berlín-

ská biblická společnost' rozšířila od r. 1814 až do 1879 4,661.796 biblí. Ostatní německé společnosti rozšířily jich od zřízení svého až do roku 1879 8,916.011 biblí. Všecky společnosti biblické rozeslaly až do roku 1882 přes 151 milionů biblí.

A co tím vyzískaly? Sám protestantský Dr Maltby vydal jim svědectví, že četba bible bez vysvětlivek jen k tomu jest vhodna, aby zmátla neučené. Professor Reus ve Strasburgu odsoudil je též a doložil, že překlady protestantské jsou práce tovární, nutně nedokonalá, a že brojí proti římské katolické Církvi.

Ale nejen nepřinesli žádného užitku, nýbrž i škodí pravé víře tyto s tak velikým nákladem rozdané a lacině rozprodané bible tím, že plodí netečnost náboženskou, uvádějí víru svatou u pohanů v opovržení a nepravým překladem a obsahem svým přizpůsobeny jsou protestantské nauce a vzbuzují odpor proti katolické Církvi. Svědky toho jsou protestanté sami k. př. O'Collaghan: Tak řečnil o tom Cottarel již r. 1813 k členům biblických společností a dokládal, že biblické společnosti mnoho k zrušení papežské vážnosti přispívají. Časopis Nouveau Journal Asiatique vypravuje o biblích, od Dr. Norisona do čínské řeči přeložených, že jich obuvníci v Číně jako obkladku na trepky užívali, anebo když jim je jednatele biblických společností tak štědře a hojně na břehu mořském poházeli, že je Číňané se smíchem sebrali a dítkám svým za hračku do ruky dávali nebo je roztrhali. Tak se stalo i nedávno v říši Siamské.

43. "Ale Církev katolická by neměla zapovídati nekatolické bible. Proč nechce, abychom poznali i dobré i zlé?"

Odpovídám: 1) Církev sv. katolická jest náměstkyně Pána Ježíše. Pán Ježíš ji ustanovil učitelkou všech národů, všech krajin, všech časů až do soudného dne; učinil ji naší neomylnou vůdkyní do nebe, a svěřil jí poklady Svých pravd, kterým sám byl učil. Proto

musí Církev sv. nám cestu do nebe ukazovati, na bludy a kacířstva nás upozorniti, v sporných otázkách neomylně rozhodnouti. Kdo jí smí vzíti tento úřad učitelský a pastýřský? Žádný člověk, žádná vláda. Pronásledujte ji, jak chcete, vždy pravdu bude hlásati. Jak to učinil sv. Pavel v Efesu roku 57, spáliv špatné knihy v ceně 15.000 zlatých: tak to musí činiti Církev Ježíšova až do soudného dne.

44. "Ale já jsem již vícekrát četl špatné a nevěrecké knihy a spisy, a nic mi to neublížilo."

Odpovídám: "Kolikrátkoli jsi je četl, bez důležité příčiny a bez církevního dovolení, tolikrát jsi hřešil proti sv. víře a proti poslušnosti, kterou ti Pán Ježíš ukládá, řka: **Kdož pak Církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.** Mat. 18, 17. Tedy poroučí Pán Ježíš, abychom takového člověka měli za pohana a publikána, to jest, veřejného, obecného hříšníka, kdo Církevních rozkazů neplní.

45. "Ale tato záповěď Církve, nečísti nevěreckých biblí a knih, týká se jen neučených."

Odpovídám: Církev sv. to zapovídá všem křesťanům bez rozdílu; dovoluje to ale jen theologům, kteří berou na sebe povinnosti, vyučovati lid a námitky proti sv. učení katolickému vyvracet. Toto dovolení může dáti jen papež a jeho plnomocníci, v čas náhlé potřeby i biskupové. Tak výslovně dí Lev XIII. dne 25. ledna 1896: "Vydání textu původního a starých překladů katolických Písma svatého, i církve východní, od kterýchkoli nekatolíků uveřejněné, ač se zdají býti věrně a neporušeně vydané, dovolují se jenom těm, kteří studují theologii neb Písmo svaté, neodporují-li předmluvy nebo poznámky článkům katolické víry.—Týmž způsobem a pod těmitéž podmínkami dovolují se jiné překlady Písma svatého, latinské neb jiné řeči neobecné, vydané od nekatolíků."

"Knihy zvláštními neb těmito obecnými výnosy zapovězené čísti neb podržeti budou moci jen ti, kteří

od Stolice apoštolské neb od těch, které k tomu Její místo zastupují, vhodné dovolení obdrželi... Biskupové a jiní preláti, kteří mají moc jako biskupskou, mohou dáti dovolení pro jednotlivé knihy a jen v případech naléhavých."

("Editiones textus originalis et antiquarum versionum catholicarum sacrae Scripturae, etiam ecclesiae orientalis, ab acatholicis quibuscumque publicatae, etsi fideliter et integre editae appareant, iis dumtaxat, qui studiis theologicis vel biblicis dant operam, dummodo tamen non impugnentur in prolegomenis aut annotationibus catholicae fidei dogmata, permittuntur.— Eadem ratione et sub iisdem conditionibus permittuntur aliae versiones sacrorum biblicorum sive latina, sive alia lingua non vulgarii, ab acatholicis editae." Constitutio Leonis XIII de prohibitione et censura librorum II. 5. 6. "Libros sive specialibus, sive hisce generalibus decretis proscriptos ii tantum legere et retinere poterunt, qui a Sede apostolica, aut ab illis, quibus vices suas delegavit, opportunas fuerint consecuti facultates.

Episcopi aliique praelati jurisdictione quasi episcopali pollentes, pro singularibus libris atque in casibus tantum urgentibus licentiam concedere valeant." Ibi IX. 23. 25.

46.b) **Proč máme čísti Písmo svaté jen s přípravnou modlitbou?**

Protože bez modlitby nedosáhneme potřebného a spaslivého světla Duha Svatého k porozumění Písmu svatému, ani poznání povinností, které nám svatá víra ukládá, ani povznesení naší slabé vůle k plnění oněch povinností. Bez osvětlení Duchem Svatého nepoznáme ani chyb svých, abychom se jich odřekli a vystríhali. Toto osvětlení rozumu a povzbuzení vůle naší dá nám Duch Svatý rád, budeme-li za to Její prositi, ale nedá bez modlitby. Proto jsme povinni, připravit se pokornou

modlitbou za osvícení a roznícení Ducha Svatého, prve než počneme Písmo svaté čísti a rozjímati.

47. Jak tomu učí Pán Ježíš u Mat. 7, 11?

Poněvadž vy, jsouce zlí (spíše k zlému, než k dobrému náchylní, přec) umíte dobré dary dávati synům svým: čím více Otec váš, jenž jest v nebesích, dá dobré věci těm, kteříž Ho prosí.

48. Jak u Luk. 11, 13?

Jestliže tedy vy, zlí jsouce, umíte dobré dary dávati synům svým, čím více Otec váš nebeský dá Ducha dobrého těm, kteří Ho prosí?

49. Jak tomu učí sv. Pavel 1 Kor. 3, 7?

Ani ten, kdož sází, jest něco, ani ten, kdo zalévá, ale Bůh, jenž dává vzrůst.

50. Jak k Efes. 6, 18?

Všelikou modlitbou a prosbou modlice se každého času v duchu, a v tom bedliví jsouce se vší ustavičností a prošením za všechny svaté, i za mne, aby mi dána byla řeč, abych oznamoval tajemství evangelium.

51. Jak tomu učí sv. Justin (zemř. 166)?

"Prosme Boha, aby nám brány světla byly otevřeny; nebo nikdo nemůže Písma chápati, a jemu rozuměti, leč by mu Bůh rozuměti dal."

52. Jak nás k tomu vede Církev svatá příkladem a slovem svým?

Nařizuje kněžím i biskupům při mši svaté před evangeliem se modliti hluboce nakloněn: Očistiž srdce mé i rty mé, všemohoucí Bože, jenž jsi rty proroka Isaiáše žhavým uhlem očistil; tak račiž dle slitování Svého i mne milostivě očistiti, abych evangelium Tvé důstojně zvěstoval. Skrze Krista, Pána našeho. Amen. Požehnej, o Pane! Pán buď v srdci mém i na rtech mých, abych důstojně a slušně zvěstoval sv. evangelium Jeho. Amen. Tak žehná i při slavné mši sv. biskup nebo kněz jahna. Proto se evangelium na pravé straně čte, jakožto na přednější straně. Pravá a levá strana se tu běře dle Pána Ježíše na kříži, na oltáři vystavené-

ho, nikoliv dle lidu v kostele. V epištole se čtou jen slova apoštolů neb proroků, v Evangeliu ale slova samého Pána Ježíše. Kněz znamená výňatek z evangelia, který má čísti, svatým křížem, na označenou, že z něho plyne požehnání, znamená i sebe svatým křížem na čele, dokazuje, že se nestydí za sv. evangelium, na ústech, že je chce ochotně vyznávati před celým světem, a na srdci, aby tím projevil, že je celým srdcem miluje a zachováti chce. Tak činí i lid a stojí při evangeliu, na důkaz své úcty k slovům samého Pána Ježíše. Lid odpovídá nebo ministrant jménem lidu před evangeliem: Gloria Tibi, Domine, Sláva Tobě, Pane, aby tím označil radost' a vděčnost' za předražený poklad v evangeliu Pána Ježíše skrytý,—a po evangeliu "Laus Tibi, Christo,—Chvála Tobě, Kriste,—aby tím projevil svou radost' a vděčnost' za blahozvěst' tuto a předsevzetí své, že chce dle evangelia Ježíšova žíti a spravovati se v celém životě svém, aby celý jeho život byl vděčným oslavením Pána Ježíše. Při slavné mši sv. jahen okurčuje evangelium na znamení libé vůně ctností, jež slovo Boží v nás působiti má a dvě svíce v pravo a v levo evangelia drží ministranti, na označenou, že Ježíš svým učením nás osvěcuje a že máme dobrými příklady a následováním Pána Ježíše všem lidem svítiti a cestu do nebe ukazovati.

53. Jakými obřady prokazovala Církev a lid v dřívějších časech svou úctu k evangeliu Pána Ježíše?

V dřívějších časech musil jahen, prve než se evangelia dotkl, též ruce sobě umýti na důkaz největší uctivosti ke knize evangelií. Paní spustily závoj přes obličej na důkaz své pokory a sebranosti mysli. Králové a knížata sňali koruny své a odložili žezla. Rytíři řádů duchovních vytasili meč z pochvy a drželi jej pozdvížený až do konce evangelia na znamení, že jsou hotovi, brániti svatého evangelia a sv. víry katolické proti nepřátelům křesťanství i krví vlastní. Jinde jen ruku na kord položili.—Muži při evangeliu odložili

svou hůl i svůj plášť na znamení, že evangelium jest jejich jedinou podpěrou v životě i v smrti, a že hotovi jsou pro Krista Ježíše všech pozemských statků se odříci. Potom přitiskli ramena a ruce k prsům na důkaz, že slova zvěstovaného evangelia celým srdcem přijímají a do srdce svého vtisknouti chtějí. Na konec pak všickni nahlas zvolali: Díky Bohu!"

54. Jak dokázala sv. Církev svou úctu k Evangeliiu?

Na sněmu Nicejském r. 325, Chalcedonském 451 a Fesském 431 uprostřed shromáždění postavili královský trůn a na něm Písmo sv. Na sv. Evangelium dává Církev sv. přísahati si. Prsty přísahajícího se vloží na evangelium, a řekne se: K tomu mi dopomáhej Bůh a Jeho sv. evangelium.

55. Co z toho musíme se učit?

Že musíme míti velikou úctu a lásku k Písmu svatému, rádi a často je čítati, před čtením se pomodliti, aby Duch svatý nás osvítil a od hříchů vymanil.

56.e) **Proč musíme Písmo svaté čísti pozorně a upřímně, s touhou po spasení a zdokonalení svém?**

Protože jen k tomu Pán Bůh dal Písmo sv. napsati, jen k tomu nám je Církev sv. čísti a rozjímati doporučuje. Kdo z jiného úmyslu čte Písmo sv., nebude jím posvěcen i kdyby celé Písmo sv. z paměti uměl.

57. Jak toho žádá Pán Ježíš u sv. Luk. 9, 44?

Řekl učeníům Svým: Složte vy v srdcích svých řeči tyto.

58. Jak tomu učí sv. Pavel 2 k Timoth. 3. 16?

Všeliké Písmo, od Boha vdechnuté, užitečné jest k učení, trestání, k napravování, k cvičení v spravedlnosti, aby dokonalý byl člověk Boží, ke všelikému skutku dobrému způsobný.

59. Jak sv. 2 Petr 3, 14?

Snažte se, abyste neposkvrnění a neporušení před Ním nalezeni byli; jakož i nejmilejší bratr náš Pavel podle dané sobě moudrosti vám psal, jako i ve všech

epištolách . . . Rost'tež v milosti a v poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista.

60. Jak sv. Jakub 1. 21?

Protož odvrhnuce všelikou nečistotu a hojnost' zlosti, s tichostí přijímejte vsaté slovo, které může spasiti duše vaše. Bud'tež pak činitelé slova, a ne posluchači toliko, oklamávající sami sebe. Nebo jest-li kdo posluchač slova a ne činitel, ten přirovnán bude muži, spatřujícímu obličej narození svého v zrcadle; i vzhlédl se a odešel, a hned zapomenul, jaký by byl. Ale kdožby se vzhlédl v dokonalý zákon svobody (zákon Pána Ježíše, který vede k pravé svobodě dítek Božích) a zůstal by v něm, nejsa zapomínavý posluchač, ale činitel skutku, ten blahoslavený bude.

61. Jak tomu učí sv. Basil (zemř. 379)?

"Jako včely nesedají na všechny byliny, a všech št'av nesaají, nýbrž jen takové a tolik, co k děláni medu potřebují: tak i my při čtení Písem toho vyhledávati máme, čeho k dokonalosti křest'anské třeba. Jako trhající růže trní se střežíme; tak při čtení Písem svatých, co škodlivého pomínuvše, jen dobrého hledejme."

62. Jak téměř učí sv. Ambrož (zemř. 397)?

"Co čteš, též i skutky plň a udělenou tobě milost' svým jednáním ukazuj." Na jiném místě praví, že Písmo sv. nebude sladkou četbou, nevedeme-li život ctnostný, pokorný a tichý: "Kterak lze, aby slova Boží sladká byla v ústech tvých, v nichž se nalezá hořkost' neslechetnosti."

63. Kterak o tom učil sv. Jarolím (zemř. 420)?

Božská Písma nechat' jsou vždy v rukou, nechat' je mysl ustavičně přemítá, aniž za to měj, že by postačovalo přikázání Boží v paměti míti a v jednání na ně zapomínati; alebrž proto se s nimi seznávej, abys konal čemu jsi se naučil." "Čtení Božího užívej místo zrcadla; neboť Písmo sv. jest zrcadlem, ukazujíc, co hnusné jest, a poučujíc, jak to napraviti."

64. Kterak o tom učil sv. Augustin (zemř. 430)?

"Pán stejně dává déšť na osení i na trní; osení však zvlažuje ku žni, trní k ohni; a přec jeden a týž jest déšť: rovněž tak slovo Boží naplňuje všecky. Viz každý, jaký má kořen, viz každý, kam dobrý déšť svádí. Užívá-li ho, aby plodil trní: zdaž proto déšť Boží má obviněn býti? .. Dobré jest slovo Boží prvé, než se dostane do zlého srdce."

65. Jak to vykládá sv. Fulgenc (zemř. 533)?

"Budeš-li s pokorou a tichostí Písmo svaté brávti do rukou, nalezneš v něm zajisté milost' ..."

66. Jak o tom sv. Řehoř (zemř. 604)?

"Písmo sv. jest jako řeka jakás, mělká i hluboká, v níž se i beránek brodí i slon plove. Písmo sv. jest podivnou řekou, tak mělkou, že ji suchou nohou přejíti může i beránek, to jest, prostý a neučený, i slon, to jest, učený a důmyslný v ní plovati, ano i pohroužiti se může."

67. Jak o tom sv. Bernard (zemř. 1153)?

"Evangelium jest proto sepsáno, aby se četlo. Nečítá se pak za jinou příčinou, leč aby se nám z něho dostávalo buď důvodného potěšení, buď zarmoucení. Marná zajisté jest útěcha světáků z hojnosti věcí pozemských; marný však jest i zármutek pocházející z jejich nedostatku. Ale evangelium jest zrcadlo pravdy; nikomu nelichotí, nikoho neoklame; v něm nalézá se každý takovým, jakým byl... Zapřisáhám vás; vzhlédněme do něho tak, abychom z toho prospěch měli, opravujeme dle něho, co na sobě shledáme, že opravy potřebuje."

68. Jak témuž učí sv. Vavřinec Justinian (zemř. 1455)?

"Nad časté, s rozvahou spojené čtení slova Božího není na této pouti nic potěšlivějšího, nic pravdivějšího, nic tak nechrání člověka, aby se neoddal světu, ničím se tak srdce neostříhá proti pokušením a rozum proti

bludům, nic tak nepovzbuzuje člověka k dobrým skutkům, (jako časté čtení a rozjímání slova Božího)."

Jak sv. Alfons (zemř. 1787)?

Prve než začneme čísti, musíme Boha prositi, aby nás osvítil, abychom poznali Jeho sv. vůli. Nesmíme čísti ze zvědavosti, nýbrž pouze z té příčiny, abychom prospívali v lásce Boží. Musíme čísti klidně a s rozvahou, a na sebe obracet, co čteme; jako při jídle nehltáme pokrmů, nýbrž je opatrně rozkousáme. Cítí-li se srdce naše nějakým osvícením dojata, pozastavme se, obrátme se k Bohu, prosme Ho za pomoc, abychom vykonali, co jsme si umínili. Tyto myšlenky zbožné vezměme si jako kytičku z zahrady, kde jsme se procházeli, a mezi dnem na ně pamatujme.

69. Jak o tom přesvědčuje nás **rozum**, věrou svatou vedený?

Rozum nás učí, že Písmo sv., od Boha pocházející, jen pro naše spasení věčně sepsáno jest,—že tudíž jen z tohoto svatého úmyslu je máme čísti a rozjímati, aby nám k tomu sloužilo, k čemu je dal Pán Bůh sepsati. Písmo sv. od čistých a sv. mužů sepsáno bylo; proto jen čisté a po svatosti toužící duše nalezají zde osvícení, posily a útěchy na cestě etnosti a dokonalosti. Proto pravil Duch sv. v knize Moudrosti 1, 1: **.. V sprostnosti srdce hledejte Hospodina; nebo v zlovolnou duši nevejde Moudrost', aniž bydliti bude v těle, které poddáno jest hříchům** (nečistým).

70. Jak tomu učí **dějiny** církevní?

Od začátku Církve svaté vždy bylo všem horlivým křesťanům čtení a rozjímání slova Božího pramenem radosti a útěchy v útrapách, zřídlem milosti Ducha Svatého a vůdcem k dokonalosti křesťanské. Proto všickni nejen Svatí, ale i nábožní křesťané často, rádi a uctivě líbali Písmo sv.

71. Jak to činila sv. Cecilie (zemř. 230)?

Ve dne i v noci nosila Písmo svaté na **prsou**, a

rozjímalala tajemství života a učení Pána Ježíše, aby ho tím více následovala.

72. Jak sv. Chrystant (zemř. 284) ?

Ustavičně čítal Písmo svaté a v něm se vzhledáje a zkoumaje, stal se věřícím a i mučovníkem Páně.

73. Jak sv. Theofila (zemř. 301) ?

Byvši od pohanského soudce k tomu odsouzena, aby v ošklivém domě o čistotu připravena byla, utekla se k Pánu Bohu, pokorně prosíc za ochranu. I vytáhla Písmo svaté, jež povždy při sobě nosila, a četla v něm. Zatím vstoupil jakýs vilník, ale hned sklesl mrtev k zemi. Druhý přišed, oslepl, a tak nikdo již se k ní nepřiblížil.

74. Jak sv. Nilus ?

Tento biskup v Suse v Persii nosil s sebou na cestách jen Písmo svaté. Roku 314 napomínal v Ktesifonu jakéhosi Papasa, který u vysoké důstojnosti stál, a vybízal ho k pokoře. Hrdý Papas se rozzuřil. Sv. Nilus podal mu Písmo svaté, aby tedy z něho pokoře se přiučil. Rozdrážděný Papas udeřil na Písmo svaté a pravil: "Nuže, mluv, evangelium!" Sv. Nilus se ulekl nad touto bezbožností, políbil Písmo svaté a pravil: Anděl Páně tě potrestá, že jsi zneuctil Slovo Boží; po dlouhá léta budeš za odstrašující příklad ochromen na jedné straně těla. Aj, hned zmrtvěla nešťastníku polovice těla, že k zemi sklesl.

75. Jak sv. Antonín (zemř. 356) ?

Ztrativ v 20. roku svém rodiče, stal se pánem znamenitých statků. Jednou v kostele slyšel slova Písma svatého: Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým; budeš míti poklad v nebi; a pojd', následuj Mne. (Mat. 19, 21.) Hle, uposlechl hned vnuknutí Božího, rozdal statek svůj, stal se poustevníkem, a často od mnichů, kteří ho navštívili, požádán jsa o pravidlo svatého života, ukázal jim evangelium, řka: Vizte, zde máte vše obsaženo, čeho k šťastnému a blaženému životu zapotřebí jest.

76. Jak sv. Jan Zlatouústý (zemř. 407) ?

Čítal Písmo sv. dnem i nocí, rozjímal v něm stále a tu nabyl útěchy i moudrosti. Říkával: K čtení Písma svatého přistupme jako do nebe; neboť čítání Písma sv. jest nebe otevřítí. Vypravuje nám, že křesťané tehdejší tak si Písma sv. vážili, že sv. evangélium všude na krku nosili a to i ženy, i dítky.

77. Jak sv. Augustin (zemř. 430) ?

Uslyšev v hořkosti své hlas: Tolle, lege! Vezmi, čti! vykládal si to za hlas boží, otevřel Písmo sv. a četl: **Jako ve dne poctivě chod' me ne v hodování a v opilství, ne v smilstvích a nestydatostech, ne v sváru a závisti, ale oblect se v Pána Ježíše Krista, a nemějte péče o tělo podle žádostí jeho.** (Řím. 13, 13.) Při těchto slovech bylo světlo jistoty do srdce jeho vylito, temnosti všeho pochybování prchly, a tak začal kající život.

78. Jak sv. Jakub Rozsekaný (zemř. 422) ?

Přišed na královský dvůr perský, dosáhl vysoké hodnosti státní. Král Jezdegerd I. byl mu nad míru přízniv. Ale tato přízeň pohanského panovníka omámila jej tak, že odřekl se víry Kristovy a povýšen byl do stavu magů, perských to kněží a mudrců, kteří obírali se modloslužbou, hvězdářstvím, hadačstvím a kouzelnictvím a tak veliké vážnosti šlechty i lidu požívali. Po smrti krále Jezdegerda I. nastoupil jeho syn Vararan, jenž byl Jakubovi tolikéž nakloněn, jehož Jakub též provázal na jeho výpravách. Než matka jeho ovdovělá a jeho manželka, dověděvše se o jeho odpadnutí od víry katolické, napsaly mu list, jak je to bolí, a doložily: Kde jest ten král Jezdegerd, jehož jsi poslechl více než Boha? On umřel a již ti nemůže prokázovati milosti, ani zbaviti tě věčných muk, kterým jsi propadl. Setrváš-li v hříchu svém, zastihne i tebe týž soud Boží, jenž potkal tvého přítele krále. I my odřekneme se tě, neboť s odpadlíkem není nám možno společenství. Jakub jal se čísti nyní v Písmě svatém,

a spasitelnou bázni tím dojat jsa, hořce litoval hříchu svého, dal se na cestu pokání a zase byl horlivým katolíkem. Král Vararan zvědév o jeho pokání a obrácení, pohrozil mu ukrutnou smrtí, neodstoupí-li od Krista. Jakub v lismě svatém vyučen jsa, řekl králi: Věz, že nepřestávám modliti se, abych zemřel tak, jak oni zemřeli; neboť taková smrt' podobá se kratičkému snu a spánku, z něhož brzo procitneme. Král odvětil: "Nedej se klamati domněnkou křest'anů, jakoby smrt' byla jen snem; vždyt' i králové se jí bojí." Na to vece Jakub: "Ovšem lekají se smrti všickni, kteří Boha neznají, neboť dí naše Písmo svaté: **"Když umře bezbožný, žádné naděje mu již nebude; naděje bezbožníků zahyne."** (Přísl. 10, 28.) Rozhněval se tím král a zvolal: "Jakže, vy křest'ané pokládáte nás za lidi bezbožné? Jaká to opovážlivost'! Vy sami jste bezbožci! Vy ničemníci, nectíte ani bohů, ani rozencův jejich slunce, měsíce, ohně a země! Jakub odpověděl: "Vy vězíte v pošetilém bludu. Boha pravého, jenž všecky věci stvořil, neznáte a nectíte, a věcem stvořeným nerozumně se klaníte." Tato rázná řeč popudila krále ještě více. Rozkázal svým magům, aby Jakuba vydali na smrt'. Učinili pález, aby byl natáhnut na skřipec a tu aby kati postupně uřezali jemu nejprve prsty, potom nohy a ruce a posléze aby mu st'ali hlavu. Tak se stalo.

Když mu katané palec pravé ruky uřízli, modlil se Jakub: "Spasiteli, přijmi dobrotivě tento proutek se stromu mého. Jest nyní useknut, ale přijde jaro, kdy zase omladne a bude ověččen." Podobně se modlil a těšil, když mu byly uřezávány ostatní prsty na rukou i nohou, snášeje s nevídanou trpělivostí a radostí nejpalčivější bolesti. Když mu byl řezán devátý prst rukou, modlil se: "V hodinu 9. (podle našich hodin v 3 hodiny odpoledne) pněl jsi, ó Pane Ježíši Kriste na kříži. Děkuji Ti, že jsi mne, služebníka Svého, hodným našel, abych pro jméno Tvé zbaven byl údů těla svého." Když mu katané připomínali manželku a matku,

řekl: Což matka i žena platí mi více, než Bůh? Kdo pro jméno Jeho ztratí život, nalezneť jej; a kdo pro něho opustí otce, matku, bratry, sestry, manželku, syny a pole, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude. Zde vidíme, jak pilně čítal Písmo svaté, jak právě toto evangelium Krista Ježíše (Mat. 10, 39; 19, 29) sílilo a povzbuzovalo jej k tak hrozným mukám pro Ježíše Krista. Když mu urázili nohu levou, modlil se: Ježíši Kriste, Pane náš, přijď ku pomoci a spasiž mne; neboť obkličují mne bolesti smrti." Tu řekli katané: Zdaliž jsme ti nepravili, že utrpení tvé bude veliké? Sv. Jakub odpověděl jim: "Zlásky k Bohu chci trpěti ještě více. Každým údem podávám Mu novou oběť. Posléze byla mu ut'ata pravá noha. Když tak ležel na zemi jako peň zbavený všech větví, holý trup bez končetin, vzdával chválu Pánu Bohu trojjedinému, a tu jeden z katanů st'al mu hlavu. Víra živá katolická a milost' Boží učinila jej divadlem andělům i lidem. Tak čerpal z Písma sv. zmužilost' v utrpení a s radostí zemřel pro Pána Ježíše.

79. Jak sv. Šimon Stylita neb Sloupostojec neb Sloupovník Písmem svatým prospíval v etnostech?

Uslyšev jako 14letý pacholík v kostele slova Písma svatého: "**Blahoslavení lkající, nebo oni potěšeni budou. Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou**" (Mat. 5, 5. 8.) tak mocně dojat byl slovy těmi, že se odebral do samoty a po celý život se tuze zapíral a umrtvoval. Odešel na lesnatý vrch, kde zřídil si k obývání chatrč, v níž po celý 40denní půst ničeho nejedl, ani nepil. Po 3 letech vystoupil Šimon na téměř hory a zřídil si tam kamennou chýši bez stropu, v níž pod širým nebem 10 let na zbožném rozjímání Písma svatého poustevničil. Když veliké zástupy lidí hrnuly se k němu na poušť, aby se mu obdivovaly a aspoň roucha jeho dotknouti se mohly, bylo mu to nemilé; a tak Šimon začal r. 423 zcela nový a posud nevidaný způsob života kajicného. Vzdělalt' si sloup asi 6 loktů

zvýší a 4 stopy zšíří se zábradlím 3 stopy vysokým, na němž od té doby přebýval. Časem zvýšil si sloup ten, nejprve na 12, později na 22, posléze na 36 loktů. Po roce 440 postavil mu lid sloup zvýší 40 loktů. Na úzkém vrcholu tohoto sloupu nebylo možno ležeti, leč jen státi neb klečeti, a tu strávil Šimon 37 let života svého, maje na těle šat ze zvířecích koží, a na hlavě čepici z kůže ovčí, vydán jsa úpalu slunečnímu, víchrům, dešťům, sněhu i mrazu. V letním parnu i třeskutém mrazu stával na sloupu svém, podpíraje se o zábradlí, s rukama rozpjatýma a očima k nebi obrácenýma. Každodenně rozjímal v Písmě svatém, potom pohnutlivě kázal a přednášel pravdy Písma svatého, a modlil se pak s příchozími poutníky. Dole pod tímto vzdušným, podivným bydlištěm svatého poustevníka povstaly časem chýšky pro učeníky jeho a příchozí poutníky, odkud podána mu byla jednou za týden chudíčká potrava. Nebylo divu, že mocná, svatou nadšeností oživená slova tohoto kazatele, jehož zjev sám byl uchvacujícím kázáním, silou neodolitelnou působila na posluchače, tak že pohané i kacíři jimi byli na víru obrázení a nesčíslní hříšníci zatvrzelí na pokání se dali. Mnohý, v nepravostech zabředlý světák jako divem stal se zcela jiným člověkem dle vzoru Pána Ježíše. Tu mnozí nemocní na jeho přímluvu zázračně uzdravení nabyli. Občapé města blízkého Antiochie utekli se k němu o přímluvu u Pána Boha za odvrácení morové rány. Sám císař Theodosius, maje postoupiti válku s Peršany, požádal ho o přímluvu a vítězství nad nimi pak přičítal zásluhám a modlitbám svatého Sloupovníka. Nejsvětější Svátost' oltářní často přinášeli kněží sousední, vystupující k němu po žebříku. Poslední rok před smrtí trpěl sv. Šimon bolestným vředem na noze, tak že mohl pouze o jedné noze na sloupu svém státi. V pátek, 2. září 459 stál, jak obyčej mívával, nepohnutě s rukama rozpjatýma a zrakem k nebi pozdviženým. Potom se náhle sklonil na zábradlí, ja-

koby unaven jsa, chtěl si odpočinouti, a v tom opustila duše sv. kajicníka a trpitele vetchou tělesnou schránku a odebrala se do radostí věčných. Teprve po 3 dnech seznali příchozí, že milý poustevník jejich již nežije. Vzali tělo a nesli do hlavního chrámu v Antiochii. Pohřeb ten podobal se vítězoslavnému průvodu, neboť účastnilo se ho kromě patriarchy i 6 biskupů, mnoho vysokých světských hodnostářů a veškeré obyvatelstvo města Antiochie i širého okolí. Pán Bůh potvrdil svatost Šimonovu již za živa a zvláště po smrti na hrobě jeho mnohými zázraky, jež daly se na přímluvu sv. Šimona, za to že ukřižován byl světu a svět ukřižován byl jemu. Ó jak zahanbuje tento příklad mnohé křesťany, kteří pro Pána Ježíše ani nejmenší oběti přinést nechtějí. Na noviny a knihy, podrývající svatou víru katolickou mají peněz i času dosti, ale na katolické noviny a na dobré, vzdělavací, katolické spisy a knihy nemají ani peněz, ani času.

80. Jak svatý žebrák Servulus čtením a rozjímáním Písma sv. stal se svatým?

To vypravuje nám sám svatý papež a církevní otec Řehoř Veliký takto: "V loubí, kterým se v Římě jde do chrámu sv. Klementa, býval muž, jménem Servulus, jehož jsem i já znal. Byl chudý ohledně časných statků, ale bohatý zásluhami. Od dětství až do smrti sklíčen byl dnou. Kterak vyličím veliké utrpení tohoto muže, jenž nemohl ani státi, ani na lůžku se vzpřímiti, ani poseděti, ani ruky k ústům pozdvihnouti, ani na druhou stranu se obrátiti? Býval obstaráván jako nemluvně od matky a bratra, jimž odevzdával almužny přijaté od dobrotivých lidí, a co zbylo po zaplacení nejnutnějších potřeb, kázal rozdati jiným chudým. Neměl sice čísti, ale přece koupil si Písmo svaté, a kdykoli možno bylo, pozval bohobojných lidí k sobě a prosil jich, aby mu něco z něho četli. Takovým způsobem nabyl dokonalé znalosti obsahu božských knih. Proto spravoval se napomenutím nábožného Tobiáše (4, 8):

Kterak budeš moci, tak bud' milosrdný; budeš-li míti mnoho, dávej mnoho; budeš-li míti málo, také z mála rád uděluj. V bolestném utrpení svém nepřestával dnem i nocí Pána Boha vděčně chvalozpěvy oslavovati, věda z Písma svatého, že **milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému.** (Řím. 8, 28.) Proto spravoval se napomenutím sv. apoštola Jakuba 5, 7: **Trpěliví buďte, bratří, až do příchodu Páně. Aj, oráč očekává drahého užitku zemského, trpělivě čekaje, až by přijal déšť ranní i pozdní. Protož i vy buďte trpělivi a potvrzujte srdcí svých, nebot' se přiblížilo příští Páně.** Když se blížil čas, aby veliká a nepřemožená trpělivost' jeho odplatu vzala, vrazila se mu nemoc z oudů vnějších do nitra. Cítě, že smrt' jest mu blízka, dal o půl noci vzbuditi cizí poutníky, které hostil v příbytku svém, a poprosil jich, aby vstali a s ním pěli žalmy za blažený odchod s tohoto světa. I zpíval s nimi; již umíraje, velice zvolal: "Umlkněte! Neslyšíte chvalozpěvů s nebe dolů znějících?" Pohříživ se v nebeský zpěv, jež v duši své slyšel, zesnul svatě v Pánu. Tu se hned naplnila světnice libou vůní, takže všickni přítomní byli občerstveni a za jistou pravdu měli, že duše zesnulého vešla do blaženosti věčné."—

Sv. Řehoř končí těmito slovy: "Viztež slavný konec tohoto muže, jenž zde na zemi tolik soužení snášel s takovou tichostí! Ont' podle slov Páně byl země dobrá, kteráž v trpělivosti vydala užitek. Zbrázděn jsa radlem protivenství, dospěl odměnou k bohaté žni. Uvažte dobře, bratří, jaké výmluvy uvedeme na přísném soudu Božím, když majíce zdravé ruce i časné zboží, jsme nedbalí v konání dobrých skutků, an tento muž, nemoha rukama svýma vládnouti, plnil přikázání Boží. Nebudet' ani třeba, aby Bůh k zahanbení našemu postavil proti nám svaté apoštoly, kteří kázáním uvedli do nebe celé zástupy křesťanů. Nebude třeba, aby postavil proti nám svaté mučovníky, kteří zjednali si vstup do nebeské vlasti prolitou krví svou. Co řek-

neme, až spatříme tohoto Servula, jehož ruce poutala ustavičná nemoc, která však nezabránila jim, konati dobré skutky? Uvažte to pilně, bratří moji, a povzbuzujte se k horlivosti v dobrém, abyste jednou mohli býti tovaryši těch duší nábožných, které dávají se nám nyní za příklad k následování."

81. Jak slouží nám sv. Theodosius zde za příklad?

Tento arciootec mnichů čítal sám i lidu Písmo svaté, a byl slovem Božím tak proniknut, že si jedině přál, následovati Krista Pána. (zemř. 529.)

82. Jak sv. Dóminik (zemř. 1221)?

Stále čítal a rozjímal blahé učení Písma svatého, a tím tak láskou k Pánu Ježíši zahorel, že Ho dokonale ve všech ctnostech následoval, pro víru v Ježíše Krista mučnickou smrtí zemřít si přál, řád kazatelský založil, aby pravá katolická víra všude hlásána byla a mnoho kacířů na víru katolickou obrátil.

83. Jak sv. Tomáš Aquinský (zemř. 1274)?

Vždy se dříve pomodlil, než Písmo svaté četl, a nepochopil-li některé místo, i se postil, aby osvícen byl od Ducha Svatého k poznání temných míst Písma svatého.

84. Jak sv. Karel Borromejský (zemř. 1584)?

Jakou uctivostí a láskou jeho duše se nesla k Písmu svatému, z toho jest posouditi, že považoval a četl Písmo svaté jako list Boží, s nebe seslaný. Proto je vždy čítával s odkrytou hlavou, klečmo, a sepjatýma rukama, a přísně ve všem myšlení, mluvení a jednání svém se řídil učením Písma svatého.

85. Jak četl jakýs boháč 5. kapitulu I. knihy Mojžíšovy?

Četl takto: **Učiněn jest veškeren čas, který živ byl Adam, 930 let, i umřel.—Bylo všech dnů Sethových 912 let, i umřel.—I bylo všech dnů Enosových 905 let, i umřel.—I bylo všech dnů Kajnanových 910 let, i umřel.—I bylo všech dnů Malaleelových 895 let, i umřel.—I bylo všech dnů Járedových 962 let, i umřel.**

... Zavřel knihu a rozmýšlel o tom u sebe. Pak pravil: Tak dlouho byli naši otcové živi, i umřeli. Bycht' i já 100, ba 1000 let živ byl, umru,—nic s sebou nevezmu, všecko bohatství, všecky radosti na světě zanechám. Nic netrvá na světě věčně. . Rozjímání toto jej pohnulo k tomu, že seznav z toho marnost' světa, opustil svět a vstoupil do řádu sv. Dominika, a byl zde svatě živ.

86. Jak četl Dobromil evangelium sv. Matouše v 18. kapitole, 5. verši?

Vojtěch, 8letý sirotek, ztratil otce, který jako voják na bojišti padl, i matku, která na úplavici zemřela, byl od všech přátel opuštěn, a chodil od domu k domu, almužnou se živit. Na 1. neděli v září, svátek to sv. Andělů Strážných, vešel do domu vážného měšťana Dobromila, který s manželkou svou právě případně evangelium o sv. Andělech Strážných četl: **A kdož přijme** (jednoho maličkého) **jedno takové pachole ve jménu Mém** (pro Mne, z lásky ke Mně), **Mnet' přijímá.**" V tom pozoroval, že malý žebráček otvírá dvěře. Po zastaviv se, pohlednul tázavě na svou manželku, jež porozuměla vzezření mužovu a pravila: Ano, manžele můj, chceme plnit, co Kristus nám přikazuje. I vzali ihned chlapce do domu svého a chovali ho jako vlastní dítě.

87. Co z toho pro nás vyplývá?

Že i nám Písmo svaté musí nejdražší knihou býti na světě, že každé prázdné chvíle k tomu použití máme, abychom čítali v něm a tak se stali též ctnostnými a svatými křesťany a následovníky Pána Ježíše.

VII. Nutnost sv. víry.

1. Proč jest nám všem nutna svatá víra?

A. Poněvadž jest nám od Boha přikázána jako podmínka k spasení.

B. Poněvadž jest nám od Boha dána jako prostředek k spasení.

A. Víra jest nám nutná jako rozkaz Boží.

2. Jak učí Písmo svaté, že Pán Bůh nám přikazuje svatou víru jako podmínku k spasení?

Písmo svaté i Starého i Nového Zákona učí nás, že Pán Bůh nám poroučí, abychom věřili v Něj a Jeho slovům, chceme-li spasení býti.

3. Jak tomu učí Sirach v 2. kapitole?

Věř Bohu.. (6. verš.) Kterí se bojíte Pána, věřte Jemu (8. verš.) Běda těm, kteří jsou rozpustilého srdce, kteří nevěří Bohu (15. verš).

4. Jak přikázal nám Pán Ježíš sv. víru?

Mat. 28, 18: **Dána jest Mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna i Ducha Svatého, učíte je zachovávat (tedy i věřiti) všechno, což jsem koli přikázal vám.**

5. Jak nám to přikázal Pán Ježíš u sv. Marka 11, 22?

Těmito slovy: **Mějte víru v Boha.**

6. Jak nám to přikázal Pán Ježíš u sv. Marka 16, 15?

Těmito hrozivými slovy: **Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření (všem lidem). Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude: Kdož pak neuvěří, bude zatracen.**

7. Jak nám to přikazuje Pán Ježíš u sv. Jana 3, 15?

Takt' musí povýšen býti (ukřižován býti) Syn člověka, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna Svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.. Kdo věří v Něho, nebude souzen; ale kdo nevěří, již jest odsouzen (neujde trestu), neb nevěří v jméno jednorozeného Syna Božího.. Kdo věří v Syna, má život věčný: ale kdo jest nevěřící Synu, neužije života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm.

8. Jak každému z nás přikazuje Pán Ježíš víru svatou u sv. Jana, v 8. kapitole?

Ját' jsem světlo světa. Kdo Mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude míti světlo života. (Kdo věří ve Mne a činí, co Já kážu a činím, vede život etnostný a bude spasen.) **Nebudete-li věřiti, že Já jsem (váš Bůh a Spasitel), zemřete v hříchu svém.**

9. Jak neuznává Pán Ježíš za Své ovce takových, kteří Jemu nevěří?

Jan 10, 26: **Skutkové, kteréž Já činím ve jménu Otce Svého, ti vydávají svědectví o Mně: ale vy nevěříte, nebo nejste z Mých ovcí. Ovce Mé slyší hlas Můj a následují Mne, a Já život věčný dávám jim. Kdo tedy nemá víry Kristovy a Jeho Církvě, není ovcí Kristovou, nemá naděje, spasenu býti.**

10. Jak sám Pán Ježíš to hříchem nazývá, když někdo Jemu nevěří?

Jan 16, 9: **Duch Svatý přijde, trestati bude svět z hříchu zajisté, že nevěřili ve Mne.**

11. Jak učí témuž i sv. Apoštolé?

Apoštolové všickni o to všemi silami i žilami se zasazovali, aby všecky lidi k víře v Ježíše Krista a Jeho učení přivedli.

12. Jak to dovozuje k. př. sv. Pavel v Skutecích apoštolských 13, 38?

Sv. Pavel kázal r. 45. na svých apoštolských cestách v Pisidici, v Antiochii, ve škole shromážděným židům takto: **"Známo vám bud', muži bratří, že skrze Toho (Ježíše Krista) každý, kdož věří, ospravedlněn bývá. Protož vizte, at' na vás nepřijde, což povědíno jest v prorocích (Habakuk 1, 5): "Vizte, potupníci a divte se, a zahyňte; nebo Já dělám dílo (vykoupení) za dnů vašich, o kterémž neuvěříte." Tedy Židé odporovali tomu, co bylo praveno od Pavla, rouhajíce se. Tedy Pavel a Barnabáš stále pravili: Vámt' (Židům) mělo slovo Boží nejprve mluveno býti; ale poněvadž je zamítáte, a sebe za nehodné soudíte věčného života,**

aj obracíme se k pohanům. Slyšíce pak to pohané, zradovali se a velebili slovo Páně, a uvěřili, což jich koli bylo předzřízeno k životu věčnému. Zde jasně vidíme, že Apoštolé se namáhali víru a učení Kristovo všude hlásati, že mnozí nepřijali a mnozí přijali je; jedni nepřijali učení Kristovo k svému věčnému zahynutí, druzí přijali je k svému věčnému spasení. A aby všickni věděli, že Pán Bůh sám apoštolům přikázal, víru v Ježíše všem lidem kázati, doložil sv. Pavel: **Neboť tak nám přikázal Pán . . I rozsívalo se slovo Páně po vsí krajině.**

12. Jak toto přikázání Boží, abychom věřili, ohlašuje i sv. 1 Jan 3, 23?

Toto' jest přikázání Jeho: abychom věřili ve jménu Syna Ježíše Krista.

13. Jak témuž učí sv. Církev?

Na všech sněmích hlásá Církev sv. tuto pravdu, že všickni musíme věřiti Pánu Ježíši. Tak na sněmu Tridentuském r. 1563. pravila: "Víra jest počátek spasení, základ a kořen všeho ospravedlnění. Na sněmu Vatikanském r. 1870. nutnost' víry svaté učí těmito slovy: "Poněvadž člověk na Bohu, jakožto Stvořiteli a Pánu svém všecek závisí, a rozum stvořený Pravdě nestvořené úplně poddán jest, jsme povinni, Bohu zjevujícímu úplnou službu rozumu a vůle věrou prokázati. Věrou božskou všemu tomu věřiti musíme, co v Písmě svatém neb tradici obsaženo jest a od Církve jako zjevení Boží nám k věření se předkládá."

14. **Rozum** zdravý nás o tom přesvědčuje, že pod ztrátou věčné blaženosti povinni jsme, věřiti Pánu Ježíši a Jeho božskému učení. Rozum náš praví nám, že Pán Bůh jest **náš původce**, náš Stvořitel a Zachovatel, náš Otec a Král; že tudíž my povinni jsme Jej ctíti a milovati a Jemu sloužiti a Jeho poslouchati,—tedy tomu i věřiti, co nám pravil a zjevil.—Rozum náš praví nám, že Bůh stvořil nás a všecky věci ve světě **jen ku Své cti a chvále**; neboť nad Pána Boha není žádného

většího pána; proto nemohl Bůh stvořiti nás k jinému účelu. My pak Jež ctíme a oslavujeme hlavně věrou, nadějí a láskou, kterouž Jeho vůli plníme. Tudíž jest opět nezbytnou povinností naší, Jemu věřiti ve všem, co nám zjevil.—Rozum náš praví nám, že **naš cíl jest jen Pán Bůh**, že naše veškeré štěstí a blaho v poznání a milování Boha svého nalzáme, že tudíž povinni jsme, všemi skutky a snahami svými o to se zasazovati, abychom k požívání Boha, k dosažení svého posledního cíle došli,—tedy Jemu věřili a sloužili. Bůh tedy nám to všem ukládá hlasem rozumu a svědomí našeho. Tyto rozumové zásady poznali a uznali pohané, proto přesvědčení byli, že povinni jsou Bohu věřiti a sloužiti.

15. Jak nás o tom přesvědčují **dějiny**?

Plato (zemř. 347 před Kr.) pravil: "Kdo ruší náboženství, ruší základ veškeré společnosti lidské."—Cicero (zemř. 43 př. Kr.) řekl: "Každé město má své náboženství. Neboť příroda umí Boha ctíti; a ten není žádným člověkem, který nemá zákona, jenž mu to ukládá." (Sua cuique civitati religio est. Deum quippe natura venerari novit; nec quisquam est homo, qui lege, quae hoc praecipiat, careat.") Plutarch, řecký dějepisec, který skoro všechny tehdy známé krajiny světa procestoval, a zemřel asi 120 let po Kristu, vypravuje o víře u všech národů nalezené takto: "Když po zemi obcházíme, nalezneme města bez zdí, bez věd a umění, bez králů, bez peněz a bohatství: ale žádný neviděl města, které by žádných chrámů a bohů nemělo, o modlitbách a obětech nic nevědělo, a mám za to, že by se dříve nějaké město utvořiti neb obstáti mohlo bez půdy a země, než nějaká obec bez víry v božství."—

16. Co z toho plyne?

Že povinni jsme pod těžkým hříchem, a pod ztrátou království nebeského a pod věčným trestem pekelným, věřiti v Pána Ježíše a Jeho veškeré učení a zjevení božské; že nevěrci našich dob nejsou ovce Pána Ježíše, že mají na sobě známku věčného zavržení, že

na věky zahynou a nešťastni budou, a věčného neštěstí svého nadarmo oplakávají budou. Proto jim to sv. Petr 4, 17 varovně na mysl uvádí těmito slovy: Jakýž bude konec těch, kteříž nevěří božím evangelium?

Ale nejen neujde nevěrec věčnému zahynutí, on již na světě život vede bídny a nešťastný. To uvidíme v 2. dílu.

B. Nutná jest nám sv. víra jakožto prostředek k spasení.

17. Proč jest nám nutná sv. víra jakožto prostředek k spasení?

a) Protože bez sv. víry nepoznáváme vůle Boží úplně a jasně.

b) Protože bez sv. víry nemáme pohnutek k plnění vůle Boží.

c) Protože bez sv. víry nemáme prostředků k spasení.

18.a) Čeho třeba nám, abychom spaseni byli?

Bráti se do nebe cestou přikázání Božích.

19. Jak tomu učí Pán Ježíš?

Mat. 19, 16: Přistoupiv jeden, řekl Jemu: "Mistře dobrý, co budu dobrého činiti, abych měl život věčný?"

A On řekl jemu: Chceš-li vjíti do života, ostříhej přikázání. Tedy učí nás tím Pán Ježíš, že jediná cesta do nebe vedoucí jest ostříhání přikázání Božích.

20. Jak ale poznáme vůli Boží, abychom ji mohli naplniti?

Jen svatou věrou, zjevením Božím lze nám vůli Boží poznati úplně a jasně, poněvadž jen sv. víra, zjevení Boží nám ukazuje, čeho Pán Bůh od nás žádá. Rozumem pouhým nám není možno, úplně a jasně vždy vůli Boží a Jeho přikázání poznati, poněvadž Bůh nás povýšil k nadpřirozenému cíli, k dosažení království nebeského.

21. Proč pouhým rozumem svým nemůžeme poznati úplně a jasně vůli Boží?

Protože Pán Bůh z pouhé dobrotivosti Své nás povýšil k nadpřirozenému, nebeskému cíli a blahu, a pouhý, přirozený rozum nadpřirozených věcí a tajemství nepoznává a poznati nemůže; ano i v přirozených vědách velmi často bloudí, jsa zatemněn hříchem dědičným. Rozum lidský podobá se tu oku našemu, které v noci nevidí, nemá-li světla, ač jest zdravé: tak i rozum lidský, ač zdravý, nevidí nadpřirozených tajemství, nemá-li světla nadpřirozeného, světla svaté víry.

22. Jak tomu učí Isaiáš 7, 9?

"Jestliže neuvěříte, neostanete (neporozumíte).

23. Jak témuž učí Isaiáš 59, 10?

Makáme jako slepí stěnu, a jako bez očí hmatáme; zavazujeme o poledni jako ve tmě, v mráкотných místech jako mrtví.

24. Jak o tom světle svaté víry mluví Pán Ježíš?

Jan 12, 35: **Ještě na malý čas jest mezi námi světlo (Já, jenž jsem světlo světa.) Chod'te, dokud máte světlo, at' vás nezachvátí tma; neb kdo chodí ve tmě, neví kam jde. Dokud světla máte, věřte v Světlo, abyste byli synové světla.. Já (jako) světlo přišel jsem na svět, aby žádný, kdo věří ve Mne, nezůstal ve tmě.**

25. Jak to vykládá sv. Pavel?

2 Kor. 4, 3: **Pakli ještě zakryto jest evangelium naše, před těmi, kteří hynou, zakryto jest před nevěřícími, jejichžto mysli bůh tohoto světa oslepil, aby se jim nezasvítilo světlo evangelium slávy Kristovy. Nebo Bůh, kterýž řekl, aby se z temnosti (nevěry) světlo zablesklo, tent' zasvitl v srdcích našich k osvětlení poznání jasnosti Boží, v tváři (zjevením) Krista Ježíše.**

26. Jak o tom světle sv. víry mluví sv. Petr?

I, 2, 9: **Vy jste rod vyvolený, národ svatý, abyste zvěstovali ctnosti Toho, který z temnosti (nevěry) vás povolal v předivné světlo Své.**

27. Jak to vysvětluje sv. Jan Zlatoústý (zemř. 407) ?

"Víra jest jako **lampa**. Jako lampa osvětluje dům, v němž svítí, tak víra osvětluje duši, aby poznala. Víra katolické Církve jest **světlo duše**, dvéře života, základ věčného spasení.

28. Jak to znázorňuje sv. Tomáš Villanovský (zemř. 1555) ?

Tímto podobenstvím: "S kým máme víru porovnáti? Podobna jest pánu, který jde do královského paláce, provázen jsa služebníkem svým. Oba jdou spolu po silnici, oba vstupují po širokých schodech vzhůru. Ale když přišli až k předsíni královské, zastavuje se služebník venku před dveřmi, pán ale vstupuje do vnitř a pohlíží na vnitřní komnaty. Právě tak kráčejí spolu rozum a víra. Kráčejí po obecné silnici viditelného světa; vstupují i po schodech, které jsou stvořené věci dle stupňů svých. Konají cestu společně; neboť všecko, čemu víra učí, vidí a stvrzuje i rozum. Víra praví: Bůh jest všemohoucí. Rozum odpovídá: To já též uznávám; neb kdo tak nesmírný svět vystavěl, musí býti všemohoucí. Víra učí: Bůh jest neskonale moudrý; rozum vyznává: I to jest mi jasné; neboť pořádek a jednota, kterou vidím v stvořených věcech, předpokládají nutně neskonalou moudrost. Víra velebí podstatnou dobrotivost' Boží: i rozum ji uznává, poněvadž Bůh učinil všecky tvory ne z nutnosti, ne pro Svůj užitek, nýbrž z pouhé dobroty. Víra učí: Bůh jest věčný; rozum ujišťuje: i já to uvažuji a chápu; neboť co má počátek, pochází od jiné bytosti; proto nemůže Bůh žádného počátku míti, jsa sám od Sebe. Takto vystupuje rozum společně s věrou po stupních viditelného světa vzhůru až k Bohu. Ale když dojdou až k bráně svatyně, zastavuje se rozum venku před síní, a víra toliko má přístup, neboť 1 Kor. 2, 10: **Duch zpytuje všecky věci, také i hlubokosti božské.**

Víra toliko vidí mimo viditelné tvory i neviditelné; přistupuje blíže až k samému trůnu božství, vidí jednu nerozdílnou bytost' ve třech osobách, zná zasnoubení se Slova (Syna Božího) s lidskou přirozeností, zkoumá hluboké soudy Boží, svobodu lidské vůle, cesty milosti, prozřetelnost' a vyvolení. S výšin božích sstupuje do hlubokostí propasti, uvažuje hrůzy božské spravedlnosti. Nekonečné věci jsou před věrou otevřeny; víra dosahuje mocně od konce ke konci."

29. Jak to poznáváme sami svým **rozumem**, že víra svatá jest naším nejjistějším vůdcem a světlem v prostřed všech lidských pochybností a zmatků, tedy neocenitelným darem Božím?

My to sami rozumem svým uznáváme a z vlastní i cizí zkušenosti to víme, že rozum náš nadpřirozených tajemství nepoznává.—že rozum náš jest nejistý, mýlný a pochybný, že naň spolehnouti všude a vždy nemůžeme, a k tomu neúplný, nedokonalý.—Víra svatá ale dává nám **světlo nadpřirozené**, kterým i nebeské, božské pravdy a tajemství nadpřirozená poznáváme, tak že co největší mudrci pohanští o Pánu Bohu, o Jeho božských vlastnostech a skutecích, o našem posledním cíli, o nesmrtelné duši naší nevěděli, nyní malé školní dítě katolické dobře umí a zná. Víra sv. dává nám **světlo neklamné a bezpečné**, jež nás všeho bludu a klamu chrání. Majíce svatou víru za vůdkyni, nemůžeme se mýliti a žádoucího cíle, věčné spásy své, minouti. Víra sv. jest **úplné a dokonalé světlo** našeho rozumu, ukazujíc nám, co **nad námi** svrchu jest: trojjediného Boha, nejsv. Pannu Marii, anděly a Svaté v království nebeském; ukazujíc, co **pod námi** jest, věčné muky pekelné jako trest za každý těžký hřích, a hrozná muky očistcové za každý všední hřích; co **v nás** jest, v našem těle: žádostivost' nezřízenou a hříšnou, pramen to tak mnohých hříchů. Víra sv. ukazuje nám, co **před námi** jest: smrt', která rozhodne nad věčným štěstím neb věčným neštěstím naším; co **kolem nás** jest, nerozumné

tvory, jež nám sloužiti mají jako prostředky k poznání Boha a k vděčné lásce a službě Jeho; rozumné tvory, spolublízní naše jako obrazy Boží, dítky Boží, spoluvykoupence Kristovy, kteří tvoří s námi jednu velikou rodinu, kteří s námi putují do věčnosti. Ó jak drahocenný dar Boží jest tato sv. víra! Ó jak velice zavázání jsme Pánu Bohu za tento dar svaté víry!

30. Jak nám totéž ukazují **dějiny?**

Dějiny nám vypravují, jak lidé bez světla svaté víry, též rozum lidský majíce, v nejhroznější bludy a nepravosti upadli a svým pouhým rozumem z těchto bludů a temnosti sami se vymaniti nemohli. I největší učenci pohanští nevěděli základních pravd víry a mravů. Thales (zemř. 537) založil školu I. Jonickou, Pythagoras (zemř. as 500 př. Kr.) založil školu II. Italskou, Xenophanes (zemř. as 500 př. Kr.) založil školu III. Eleatskou, Aristippus (zemř. 366) založil školu IV. Cyrenejskou, Antisthenes (zemř. 380) založil školu V. Cynickou, Euclides (zemř. 300) založil školu VI. Megariickou, Plato (zemř. 347) založil školu VII. Platonickou neb akademickou, Aristoteles (zemř. 322) založil školu VIII. Peripatetickou, Zeno (zemř. 260) založil školu IX. Stoickou, Pyrrhon (zemř. 275) založil školu X. Skeptickou. Jamblikus (zemř. 330) upřímně vyznal, že rozum náš nemůže poznati, co se Bohu líbí, když nám toho Bůh sám nepoví.

Ano dějiny nám zjišťují, že pohané samovraždu, pomstu... v jistých okolnostech za etné skutky, oběti lidské, obětování dítek i dospělých bůžkům za bohubilé činy považovali, ano lidem, králům i nešlechtným božskou poctu vzdávali, ba i zvířatům, v Egyptě býku, krávi, lvu, vlku, psu, beranu, ovci koze kočce, myši, vydře, lasičce; opici, hadu, krokodilu, rybě, ptáku ibisu, havranu, chroustu a jiným—v Indii ptáku, Garuda zvaném, hadu "Kapel" zvaném, bylině "Darbha" zvané a jiným rostlinám, i kamenům.—v Persii slunci a ohni se klaněli. Tak zvané bohoslužby pohané byly a jsou

posud s hanebnostmi spojené.

31. Co z toho plyne?

Že jediné svatá víra náš rozum osvěcuje, abychom pravého Boha poznali, milovali a Jemu plněním vůle Jeho sloužili,—a že nikdy Pánu Bohu dosti vděčnými za tento Jeho dar svaté víry prokázati se nemůžeme. Ó jak nešťastnými bychom byli bez svaté víry! Ó jak nešťastni jsou nevěrci a odpadlíci našich dnů a našich měst!

32.b) **Proč bez sv. víry nemáme pohnutek k plnění vůle Boží?**

Protože člověk bez víry nevěří v Boha vševědoucího, všemohoucího, nejvyššího svatého a spravedlivého, nevěří v odplatu věčnou v nebi, nevěří v pokuty věčné v pekle, nevěří v nesmrtelnost duše lidské, a ostatní učení Pána Ježíše, nemá, co by jej odvrátilo od hříchu a zločinu, neví, proč by dobré, ctnostné skutky konati měl, leč jen pro pozemský zisk neb časný, policejní trest; cítě však v sobě nezřízené žádosti tělesné, a poháněn jsa od ďábla k hříchům, pouští uzdu všem zlým žádostem svým a dopouští se hříchů, jak jen může a chce. Když není Boha, není nebe, není pekla, proč by nežil dle hanebných žádostí svých?

Naproti tomu podívejme se na člověka, který má svatou víru a dle ní žije: vizme, jak ctnostně žije, jak každého hříchu se bojí a varuje, jak ve všech ctnostech se cvičí, jak jen může. Proč? Aby neurazil Pána Boha všudy přítomného a vševědoucího, aby se připodobnil Pánu Ježíši ve ctnosti a svatosti, aby ušel věčnému peklu, aby přišel do krásného, věčného nebe. Víra svatá ale nejen hrozí peklem a slibuje nebe, nýbrž táhne nás mocně k milování a následování Pána Ježíše, a tím k svatosti.

33. Jak to stvrzuje **Písmo svaté**, že svatá víra nás k tomu pobádá, abychom hříchu každého se vystríhali a ctnosti provozovali?

Isaiáš 33, 14: Kdo z vás bude moci bydliti s ohněm

zžírajícím? Kdo z vás bude moci bydleti s horkostmi věčnými? Matouš 10, 28: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabít: než bojte se raději Toho, který může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně.

Matouš 5, 11: Blahoslavení jste, když vám zlořečiti a protivenství činiti, a všecko zlé o vás lhouce mluvíti budou pro Mne: radujte se a veselte se; nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.

1 Korint. 2, 9: Čeho ani oko nevidalo, ani ucho neslýčalo, ani na srdce lidské vstoupilo, co připravil Bůh těm, kteříž Jej milují.

Matouš 10, 37: Kdo miluje otce neb matku více, nežli Mne, není Mne hoden; a kdo miluje syna neb dceru více nežli Mne, není Mne hoden. A kdo nebéře kříže (na sebe) kříže svého, a nenásleduje Mne, není Mne hoden.

Matouš 11, 28: Pojd'tež ke Mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste; a Já vás občerstvím. Vezměte jho Mé na sebe, a učte se ode Mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete odpočínutí dušem svým. Jho Mé zajisté jest sladké, a břímě Mé lehké.

Matouš 16, 24: Chce-li kdo za Mnou přijíti (to jest Mne následovati, Mým pravým učenníkem býti a zůstati), zapřiž sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne (to jest odporuj svým nezřízeným libostem a choutkám, snášej všeliké těžkosti tohoto života trpělivě a staň se Mně podobným tichostí, pokorou, čistotou, poslušností, láskou a všemi ostatními ctnostmi).

1 Jan 5, 4: Tot' jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše. Kdo jest, ježž přemáhá svět, leč kdo věří, že Ježíš jest Syn Boží?

34. Jak toho potvrzují dějiny?

Dějiny vypravují nám, jak všickni Svatí a nábožní lidé z víry svaté čerpali pohnutky, hříchu se chrániti,

a dobré činiti,—jak naopak nevěrci jen hříchům se od-
dávali.

35. Jak to vidíme na sv. **Josefu egyptském?**

Raději šel do žaláře, než aby Pána Boha urazil
nečistým hříchem, k němuž žena Putifarova ho svá-
děla, a udal tuto příčinu z víry v vševědoucího Boha:
Kterak mohu to zlé učiniti a hřešiti proti Bohu svému?
1 Mojž. 39, 9.

36. Jak to vidíme na **Susaně v Babyloně?**

Když ji k hříchu dva nešlechtní starci vábili a
hrozili, pamatujíc na všudy přítomného Boha, odpově-
děla: "Ouzkosti jsou mi se všech stran; nebo učiním-li
to, smrt' mi jest; pakli neučiním, neujdou rukou vašich."
Raději se dala nespravedlivě a nevinně na smrt' odsou-
diti, než aby k hříchu přivolila. Kdo ji sílil u velikém
pokušení, aby nepadla do hříchu? Svátá víra to byla.

37. Jak totéž zříme na sv. mučennících Páně?

11 milionů sv. mučeníků pro Krista Pána oběto-
valo svůj život raději všem mukám, než aby hříchu
se dopustili a Krista se odřekli, smýšlejíce se sv. Pa-
vlem takto: **Živ jsem u víře v Syna Božího, kterýž za-
miloval mne, a vydal Sebe samého za mne. Gal. 2, 20.**
**Protož, kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Zdali sou-
žení? aneb ouzkost? nebo hlad? zdali nahota? čili
nebezpečnost? zdali protiventství? čili meč? Ale v
tom všem přemáháme pro Toho, kterýž nás zamiloval.**
Jist jsem zajisté, že ani smrt', ani život, ani andělé
(zlí, d'ábové), ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla
(jakákoli světská), ani jiné stvoření (slovem nic) ne-
bude moci nás odloučiti od lásky Boží, kteráž jest v
Kristu Ježíši, Pánu našem. Řím. 8, 35.

38. Jak vidíme opak toho u nevěrců?

Sotva Francouzi roku 1792. víru Kristovu zahodili,
začaly kostely a oltáře bořiti, podvody, vraždy, krá-
deže, smilstva páchat, otec zradil syna, syn zradil
otce, tisíce nevinných padlo pod gilotinou neb stínací
sekerou, ano i král Ludvík XVI. vykrvácel 17. ledna

1793 pod tímto stínadlem, i jeho manželka královská Marie Antonie 16. října 1793. Zavedena modloslužba rozumu, a 10. listopadu 1793 nesli náčelníci nevěrcův a revolucionářů hanebnou ženštinu na nosítkách jako "bohyni rozumu" do kostela bl. Panny Marie, postavili ji na oltář a tak svatý kříž šlapající hanebnici se klaňeli a vykuřovali!

39. Co z toho nám souditi?

Že víry svaté nám třeba, abychom z ní čerpali pohnutky, hříchu se varovati a ctnostný život vésti, poněvadž jen svatá víra nám vůli Boží ukazuje, jen svatá víra nám silné pohnutky k plnění vůle Boží a ostříhání přikázání Božích podává.

40.c) **Proč bez svaté víry nemáme prostředků k spasení?**

Protože jen ve svaté víře máme klíč k pokladům milostí Božích, bez kterých nemůžeme hříchu se uvarovati a dobré činiti. Nebot' člověk bez víry se nemodlí, —bez modlitby ale Pán Bůh nedá žádnému Své milosti a pomoci. Člověk bez víry nejde na mši svatou, která je zdrojem hojným milostí Božích; tak jest i tento pramen milostí, mše svatá, pro nevěřece zavřen. Člověk bez víry nepřijímá svatých svátostí. Těchto 7 svátostí jest však jako sedmero studní milostí Božích, pro naše spasení a posvěcení ustanovených. Pro nevěřece jsou zde tyto prostředky, prameny, ano studně milostí, jako by jich tu ani nebylo, bez užitku, jsou pro něho zavřené, neprospívají mu nic. Ano všecka ostatní dobrodiní Boží nevěrci nic neprospívají, celé dílo vykoupení našeho a jeho ovoce, vše, co Pán Ježíš nám výkupnou smrtí Svou na kříži zasloužil a vydobyl a v Církvi Své katolické pro nás uložil, jest pro nevěřece zmařeno. Na nevěrci ztracena krev Ježíšova, zmařeno celé vykoupení Ježíše Krista. Pro nevěřece Kristus Pán nadarmo zemřel, poněvadž nevěrec všemi těmito statky a dary Božími, těmito mocnými prostředky spasení a posvěcení svého, pohrdá, jich si nevšímá a jich

neužívá. Nevěřci tedy nemají žádného podílu na vykoupení Ježíšově, žádného podílu na Jeho věčné slávě a budou hrozná pýchy své věčně v pekle pykati.

41. Jak tomu učí sv. Písmo?

Písmo sv. nám představuje modlitbu a svátosti jako silný prostředek k dosažení milostí Božích:

Matouš 7, 7: **Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno. Nebo každý, kdo prosí, bere; a kdo hledá, nalézá: a tomu, kdo tlucte, bude otevřeno.**

Marek 11, 22: **Ježíš řekl jim: Mějte víru v Boha! Amen pravím vám, že kdožbykoli řekl hoře této: Zdvihni se a vrz sebou do moře, a nepochyboval by v srdci svém, ale věřil by, že se stane, cožkoli dí, stanet' se jemu. Protož pravím vám: všechno, začkoli modlíce se, prosíte, věřte, že vezmete, a stanet' se vám.**

Jan 3, 5: Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha Svatého, (nebude-li kdo pokřtěn), nemůže vjít do království Božího.

Jan 6, 54: Amen, amen, pravím vám: **Nebudete-li jísti těla syna člověka, a píti Jeho krve, nebudete míti života v sobě. Kdo jí Mé Tělo a pije Mou krev, má život věčný: a Já ho vzkřísím v den nejposlednější. Nebo tělo Mé právě jest pokrm, a krev Má právě jest nápoj. Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, ve Mně přebývá a Já v něm (abych jej sílil v pokušení, abych ho posvěcoval, k lásce Mé a k následování Mému povzbuzoval.)**

42. Jak tomu nasvědčují slova sv. Pavla?

Efes. 6, 14: Stůjtež tedy, majíce podpásaná bedra svá pravdou (svaté víry), přede vším **berouce štít víry, kterýmž byste mohli všechny šípy ohnivé nešlechtníka uhasiti**, a vezměte meč ducha, jenž jest slovo Boží velikou modlitbou a prosbou modlíce se každého času.

Žid. 11, 6: Bez víry nemožno jest, Bohu se líbiti.

43. Jak tomu učí sv. Otcové a učitelé církevní?

Jednohlasně učí se sv. Augustinem: "Kdo zde ne-

kráčí u víře, nebude na onom světě patřiti na Boha. Jisto jest, že nikdo nemůže k pravé blaženosti dojíti, kdo se nelíbí Bohu; žádný ale nemůže se zalíbiti Bohu, leč věrou. Víra jest základ všech statků, víra jest počátek spasení lidského. Bez víry nikdo nemůže dojíti společnosti dítek Božích, protože bez víry člověk nedosáhne ani v tomto světě milosti ospravedlnění, ani v budoucím života věčného."

44. Jak tuto vážnou pravdu stvrzují dějiny?

Sv. Pavel uvádí v 11. kapitole epištoly své k Židům mnoho příkladů svaté víry: Abele, Enocha, Noema, Abraháma, Sáru, Isaka, Jakoba, Josefa egyptského, Mojžíše, Rahab, Gedeona, Baráka, Samsona, Jeffe, Samuele, Davida, proroky, kteří skrze víru přemáhali království, činili spravedlnost', a docházeli zaslíbení, a svaté mučeníky, o nichž vypravuje, že zkusili posmívání a bití, vězení i žaláře; kamenováni jsou, sekáni jsou, pokoušeni jsou, mečem usmrcováni jsou, jichžto nebyl svět hoden. A ti všickni svědectvím víry schválení jsou. A předloživ nám i první křesťany za příklad svaté víry těmi slovy (10, 32): "Rozpomeňte se na předešlé dny, v nichžto veliký boj utrpení snášeli, pohaněním a soužením učiněni jsou za divadlo, rozchvátání statků svých s radostí trpěli," dokládá a zavírá své povzbuzení: **Protož my, majíce vůkol sebe tak veliký oblak svědků, v trpělivosti běžme k uloženému sobě boji, patříce na původce a dokonavatele víry, kterýž místo předložené Sobě radosti, strpěl kříž.** (12 kap. 1. a 2. verš).

45. Co z toho všeho následuje?

Že A. víra jest nám všem nezbytně nutna, poněvadž jest nám přísně přikázána; B. víra jest nám i proto nezbytně nutna, že jest prostředkem spasení našeho, poněvadž a) bez víry svaté nemůžeme poznati vůli Boží úplně a jasně, b) poněvadž bez sv. víry nemáme pohnutí k plnění vůle Boží a c) protože bez ví-

ry svaté nemáme potřebných prostředků k spasení svému.

VIII. Nutnost víry katolické.

Proč jest nám víra katolická k spasení nutná?

Protože jen katolická víra pravá a samospasitelná jest.

2. Jaké důkazy máme, že víra katolická jediné jest pravá a samospasitelná?

A Pravá víra jest jen jedna a tato jest jen katolická víra.

B Pravá víra jest ta, kterou Kristus a apoštolé kázali, a to je jenom katolická.

C Pravá víra má všechny prostředky k spasení našemu; a ty má jen katolická.

A Pravá víra jest jen jedna, a tato jest jen katolická víra.

3.a) Proč pravá víra jest jen jedna?

Protože víra pravá pochází od Pána Boha; Pán Bůh sám nám lidem ji zjevil.

Bůh ale jest věčná pravda, jest nejvyšš pravdomluvný; tedy nemůže lháti, nás oklamati.

Bůh jest též věčná moudrost, jest vševědoucí; tedy nemůže sám se klamati neb mýliti.

Proto nemohl Bůh různou, sobě odpornou víru neb učení zjeviti. Následovně může býti pravá víra jen jedna.

4. Jak tomu učí sv. Pavel?

Efes. 4, 5: **Jeden Pán, jedna víra, jeden křest.** To jest: jedno jest jen náboženství, k němuž všickni od jednoho Pána Boha jedním křtem povoláni jsou. Proto napomínal sv. Apoštol křest'anů v Efesu, aby jednotu víry, jednu víru si zachovali: **Usilující zachovávat jednotu ducha v svazku pokoje; . . až bychom se**

132

sběhli všickni v jednotu víry a poznání Syna Božího, abychom již nebyli (jako) maličká pacholata, sem a tam se zmítající, a netočili se každým větrem učení skrze nešlechtnost' lidskou.

5. Jak tomu učil sám Pán Ježíš?

Za tuto jednotu víry všech křesťanů modlil se Pán Ježíš před smrtí Svou, u Jana 17, 11: **Otče svatý, zachovej je, kteréž jsi Mi dal, ve jménu Svém, aby byli jedno, jako i My, ... aby všickni jedno byli, jako Ty, Otče ve Mně, a Já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli.**

6. Jak tomu učí **Církev svatá**?

Sv. Církev odsoudila jako kacířství tuto větu: "Lidé mohou v každém náboženství (víře) věčného spasení dojíti." Syll. 16. Tím tedy učí nás, že pravá víra, k spasení vedoucí, jest jen jedna.

7.b) Jak můžeme dokázat, že tato jedna, pravá víra **jest jen v katolické církvi a nikdež jinde?**

Tím to dokážeme, že jen v církvi katolické byla a posud jest jen jedna a tatáž víra katolická,—poněvadž Pán Ježíš Církvi Své katolické dal Ducha Svatého, aby jí chránil bludu a omylů, ji v pravdě a v Jeho učení až do skonání světa zachoval;—poněvadž Pán Ježíš dal církvi Své katolické a náměstkou Svému, papeži, dar neomylnosti, aby tak žádný blud se nevetřel do svaté víry a učení Jeho.

8. Jak tomu učí Pán Ježíš?

Jan 10, 16: **Mámt' i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivésti, a hlas Můj slyšeti budou, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.**

9. Jak to stvrzuje sv. Lukáš v Skutecích apoštolských (4, 32), o prvních křesťanech, že všickni měli jen jednu víru, víru Kristovu?

Praví o nich takto: **(Všeho) pak množství věřících bylo jedno srdce a jedna duše.**

10. Jak proto sv. Pavel (1 Tim. 3, 15) nazývá svatou církev katolickou: **Církev Boha živého, sloup a utvrzení pravdy.**

11. Jak dosvědčuje sv. Irenej (zemř. 202) tuto jednotu víry v církvi katolické?

Těmito krásnými slovy: "Církev, po celém světě rozvětvená, zachovává pečlivě víru, kterou přijala a stejnou víru má, jakoby obývala v jednom domu, jako by měla jednu duši, jedno srdce; čemu věří, učí jednohlasně, jakoby měla jedna ústa. Církev založené v Germanii (Německu) nevěří nic jiného, než ty, které jsou v Irsku; ty pak, které jsou zařízené v zemi Keltů, nemají jiné víry, než tu, kterou mají církve na Východě, v Egyptě, v Lybii a u prostřed světa. A jako jest jen jedno a totéž slunce, které svítí tvorům po celém světě: tak svítí i jedno a totéž světlo svaté víry všem lidem."

12. Jest také taková jednotu víry i mezi nekatolíky?

Nikoliv; o všech sektách nekatolíků platí slovo sv. Jarolíma, které o kacířích svých časů pronesl, že se nekatolíci a kacíři sjednocují jen jako Herodes a Pilát, aby Pánu Ježíši bolesti způsobili, ale mezi sebou jsou v ustavičné rozepři a hádce.

13. Jak stvrzují **dějiny** nesvornost' a různice u víře mezi nekatolíky?

Již původci a učitelé kacířstva byli mezi sebou v ustavičné půtce. Co jeden tvrdil a jako článek víry přednesl, zavrhoval druhý jako učení ďábelské. Jedni pravili: Ježíš jest přítomen v nejsv. Svátosti. Druzí odvětili: Nikoli. Svátost' oltářní jest jen znamení, památka na Pána Ježíše. Jedni pravili: "Dobrých skutků jest potřebí k spasení." Druzí učili: "Dobrých skutků není třeba k spasení, ano dobré skutky jsou škodlivé." Ano arcikacíři sami sobě odporovali ku př. Luthr pravil jednou: "Manželství jest svátost'." Jindy zase učil: "Z manželství nesmíme dělati žádnou svátost'." Jednou učil: "Já pravím s celým křesťanským lidem, že máme milé Sváté ctíti a vzývati." Jindy zase pravil: "Uctívání a vzývání Svatých jest zlozvyk an-

tikristův." Jednou řekl: "Jest očištec." Jindy řekl opět: "Není žádného očištee." Luthr učil, že víra bez skutků dobrých k spasení přivede. Na toto kacířství tak byl umínutý, že pravil: "Tento článek má zůstat na vzdory všemu světu. To pravím já, Martin Luthr, evangelista! Proto žádný nesmí jej zrušiti, ani římský císař, ani císař turecký, ani tatarský, ani papež, ani mniši, ani jeptišky, ani králové, ani knížata, ani všickni ďáblové pekelní. Kdyby se o to pokusili, ať jsou pekelné plameny odplatou jejich. Co zde pravím, to se má považovati ze vnuknutí Ducha Svatého." Avšak bludu tohoto nepřijali ani mnozí z přátel Luthrových, a co tu povšimnutí hodno jest, jest hádka, kterou mělo mezi sebou 20 lutheranů; každý ten blud jinak vykládal a každý to dokazoval z Písma svatého.

Melanchthon, přítel Luthrův, naříkal na tuto rozervanost' a nesvornost' mezi lutherany u víře a napsal: "Ani celá řeka Labe mi nemůže tolik vody podati, abych této zkázy tak rozbité a nesvorné reformace (opravy) dosti oplakal. Pochybují o nejdůležitějších věcech. Uznávám, že je to nezhojitelné neštěstí.

Kalvín si tolikéž naříkal na rozervanost' mezi svými stoupenci, že každý žije dle svých názorů, že každý si sám tvoří víru a náboženství dle své obrazotvornosti. V tom směru psal Kalvín Melanchthonovi takto: "Velice mnoho záleží na tom, aby rozepře mezi námi budoucím časům zůstaly skryté; neb jest to nad míru směšné, když jsme my, kteří se celému světu na odpor postavili, hned na samém počátku reformace tak málo svorni mezi sebou."

Podobně Kapito napsal list kalvínskému pastoru ženevskému, příteli svému Farellovi tohoto znění: "Bůh nám dal poznati záhubu, kterou jsme způsobili přeháhlým odtrhnutím se od papeže. Ted' nám lidé říkají: Já vím dosti z evangelia. Já si mohu evangelium pro sebe sám přečísti. Já již vás nepotřebuji. Duchovní nemají již žádné vážnosti; v obcích není žá-

dného pořádku. Uznávám, že jsme církvi (katolické) velice ukřivdili.”

14. Co z toho následuje?

Že víra pravá jest jen jedna a ta není v žádné jiné společnosti náboženské, leč toliko v církvi katolické. Ve všech ostatních sektách jsou samé spory a různice. Tedy jen v katolické víře spasení býti můžeme; k ní se přidejme!

B. Pravá víra jest ta, kterou Kristus a apoštolé kázali; a tato jest jenom katolická víra.

15.a) Jak se dokáže, že pravá víra jen ta jest, kterou Kristus Pán a sv. apoštolé kázali; tato pak nikde jinde není, než jen v církvi katolické?

Že víra, kterou Kristus a apoštolové kázali, jest pravá víra, svatá, božská víra, dokazuje 1) její učení, 2) božství Pána Ježíše, 3) zázraky Pána Ježíše a apoštolů.

16. Jak to dokazuje **učení Kristovo**?

Učení Pána Ježíše jest výborné a svaté, že žádný člověk tak vznešeného učení přednésti nemohl, leč jedině Bůh sám. Nebot' učí nás svrchované dokonalosti Boha samého, jeho lásee k nám,—učí nás, že máme duši nesmrtelnou, k obrazu Božímu a k věčnému požívání Boha stvořenou, že se stáváme božské přirozenosti účastnými, ano údly těla Ježíšova.—Zákony víry Kristovy čelí jen k dosažení svatosti a dokonalosti naší, přikazují nám jen ctnosti vznešené a zapovídají vše, co hřích jest.—Slibují za plnění zákona Božího věčný život, nesmírně blažený, a již zde na zemi poklid a radost,—hrozí přestupníkům zákona Božího věčným peklem a na světě neštěstím a bídou.

17. Jak to stvrzuje **Písmo svaté**?

Mat. 5, 48: Buďtež vy dokonalí, jako i Otec váš nebeský dokonalý jest.

Mat. 22, 37: **Milovati budeš Hospodina** Boha své-

ho z celého srdce svého,—a bližního jako sebe samého. Na těch dvou přikázáních všecken zákon záleží i pro roci.

1 Thess. 4, 3: **Tat' jest vůle Boží, posvěcení vaše**

1 Jan 2, 25: Totot' jest zaslíbení, kteréž nám zaslíbil, **život věčný.**

Mat. 11, 29: Učte se ode Mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem: a **naleznete odpočinutí dušem svým**

Rom. 15, 13: Bůh naděje naplníž vás **všelikou radostí a pokojem u víře.**

Mark. 9, 43: Hříšníci musí **jíti do pekla, v oheň neuhasitelný, kdežto červ jejich neumírá, a oheň nehasne.**

Řím. 3, 16: **Setření a neštěstí jest na cestách jejich (hříšníků) a cesty pokoje nepoznali;** není bázně Boží před očima jejich.

18. Jak tomu učí sv. **učitelé církevní?**

Sv. Augustin dí: "Ty (víro Kristova) učíš, jak manželé mají vespolek se milovati upřímně a svatě, jak dítky rodičů svých poslouchati, je ctíti a milovati musí, jak rodiče o své dítky, představení o své poddané starati se musí, jak bratr bratra, soused souseda milovati mají; ty spojuješ národ s národem bratrskou láskou, učíš krále, pečovati o své národy, učíš národy podrobiti se králům..."

Sv. Tomáš Akvinský (zemř. 1274): "Žádný z filozofů před příštím Kristovým nemohl s celým namáháním svým věděti o Bohu a o věcech, k životu věčnému potřebných, jako ví po příchodu Kristově jediná babička."

19. Jak pravou víru Kristovu dokazuje **božství Jeho?**

Poněvadž Pán Ježíš byl pravým a živým Bohem od Boha Otce nám za učitele a zákonodárce daným, proto Jeho učení jest naprosto svaté, božské, Jeho zákony moudré a spasitelné, Jeho život a příklad pro ná

zrcadlem a pohnutkou k následování. Tudíž musí býti i Jeho učení, Jeho víra pravá.

20. Jak tomu učí Matouš 3, 16?

Pokřtěn jsa Ježíš, vystoupil ihned z vody, a aj otevíra jsou Mu nebesa, a viděl Ducha Božího sstupujícího, jako holubici, a přicházejícího na Něj. A aj, hlas s nebe řkoucí: **Tentot' jest Syn Můj milý, v Němž jsem Sobě zalíbil.**

21. Jak Mat. 17, 5?

A aj, hlas z oblaku, řkoucí: **Tentot' jest Syn Můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil. Toho poslouchejte.**

22. Jak švédčí tomu sv. Jan 12, 28 ?

Otče, oslaviž jméno Své (co k Tvé slávě jest). Tedy přišel hlas s nebe: I oslavil jsem a ještě oslavím. Ježíš zvolal a řekl: **Kdo věří ve Mne, ne ve Mne věří, ale v Toho, který Mne poslal. Já Světlo přišel jsem na svět, aby žádný, kdo věří ve Mne, nezůstal ve tmě. A uslyší-li kdo slova Má a neostříhá-li jich, Já ho ne soudím. Kdo Mnou pohrdá a nepřijímá slov Mých, máť, kdoby jej soudil. Řeč, kterou jsem mluvil, tat' jej bude souditi v den nejposlednější. Nebo Já jsem sám od sebe nemluvil; ale kterýž Mne poslal, Otec, ten Mi dal přikázání, cobych pravil, a cobych mluvil. A víru, že Jeho přikázání jest život věčný. Protož co Já mluvím, jakož Mi pověděl Otec, tak mluvím.**

23. Co z toho následuje?

Že víra a učení Pána Ježíše každý z nás jako jediné pravou víru přijmouti a dle ní život svůj zaříditi musí; neboť Pán Ježíš, jsa Bohem živým, nemohl nic než pravdu nám zvěstovati. On jediný třikrát hlasem s nebe byl Synem Božím vyhlášen, a nám tímto hlasem Otec nebeského nařízeno bylo, Pána Ježíše poslouchati. Jeho učení jest učení samého Pána Boha, Otce nebeského. Kdo tedy neposlouchá Pána Ježíše, neposlouchá Otce nebeského, bude souzen, odsouzen v den nejposlednější k mukám věčným v pekle.

24. 3) Jak totéž dokazoval Pán Ježíš a svatí apoštolové **zázraky svými?**

Pán Ježíš mohl jen jako Bůh zázraky činiti, pravé zázraky a to jen na potvrzení pravdivosti učení svého. Tak mohli apoštolové jen mocí Pána Ježíše zázraky činiti, tolikéž na usvědčení pravdy svaté víry Kristovy.

25. Jak svědčí o tom Lukáš 7, 22?

Odpověděv Ježíš (na otázku, je-li On zaslíbený Mesiáš), řekl jim: **Jdouce, povězte Janovi, co jste slyšeli a viděli: Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní jsou očištěni, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých.**

26. Jaké svědectví vydali o skutečných velkých zázracích Krista Pána sami Jeho nepřátelé?

Jan 11, 47: **Tedy sešli se nejvyšší kněží a Fariseové v radu a pravili: Co učiníme, nebo tento člověk (Kristus) činí mnohé divy. Necháme-li Ho tak, všickni uvěří v Něho.**

27. Jak se sám Pán Ježíš na Své zázraky odvolával, aby pro zázraky Jeho uvěřili Jemu?

Jan 10, 25: **Skutkové (zázraky), které Já činím ve jménu Otce Svého, ti vydávají svědectví o Mně.. Nečiním-li skutků Otce Svého, nevěřte Mi; pakli činím, a nechcete-li věriti Mně, skutkům věřte, abyste poznali a věřili, že Otec ve Mně jest, a Já v Otci!**

28. Kterým největším zázrakem dokládal se Ježíš a vyzýval všech, aby Mu věřili?

Svým zmrtvých vstáním.

29. Co z toho plyne?

Že víra, učení, které Kristus a Jeho apoštolé kázali, pravá, tedy jediné pravá víra jest a býti musí, že tudíž každé jiné učení, které odporuje učení Kristovu, jest lež a podvod, poněvadž Pán Ježíš jest Bůh a božství Svého mnohými, velikými, nepopíratelnými zázraky, zvláště pak Svým slavným zmrtvých vstáním potvrdil.

30.b) Jaké ale máme důkazy, že ono učení, které Kristus Pán kázal a apoštolé Jeho po celém světě rozšířili, jest právě učení katolické Církve, že tedy víra Kristova a apoštolů byla a jest až podnes víra Církve katolické?

1.) důkaz jest založení Církve katolické.

2.) důkaz jest neomylnost' Církve katolické.

3.) důkaz jest trvanlivost' a nezměnitelnost' Církve katolické.

31. 1) Jak nám založení Církve katolické dokazuje, že Její posavadní učení jest učení Kristovo?

Kristus Pán založil Církev Svou, aby všem národům, všem zemím a všem časům až do skonání světa blahé učení Své zjednal, aby v této Jeho Církvi všickni lidé pravé náboženství a tím i věčné spasení své naléztí mohli. Proto jí dal ústavu a zřízení nejdokonalejší: učinil ji viditelnou, nutnou, nezávislou a samovládnou; dal jí náměstka Svého Petra a jeho nástupce za nejvyšší hlavu; dal jí trojí úřad: učitelský, kněžský a pastýřský neb královský pro všechny časy až do skonání světa, aby všickni lidé mohli snadno pravou víru u ní naléztí a spasení býti.

32. Jak tomu nasvědčuje Matouš 16. 18:

Ját' pravím tobě (Šimone), že ty jsi Petr (skála); na té skále vzdělám Církev Svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského; a cožbyskoli svázal na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožbyskoli rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi. Těmito slovy Pán Ježíš ustanovil Petra a jeho nástupce klíčником, vrchním správcem Svého domu, Své Církve, slibuje mu, že mu dá moc svázati, zapověděti, ustanoviti, a rozvázati, odpustiti, dovoliti co k spasení poddaných slouží; a co Petr a jeho nástupci papežové, na zemi ustanoví, že On, Ježíš Kristus sám, v nebi schválí a potvrdí.

33. Jak tomu učí Matouš 28, 18?

Dána jest Mi všeliká moc na nebi i na zemi; protož

jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha Svatého, učíte je zachovávat všecko, což jsem koli přikázal vám. A aj, Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa. Těmito slovy Pán Ježíš trojí úřad apoštolům a jich nástupcům až do skonání světa udělil, úřad učitelský, kněžský a pastýřský a ustanovil, že tento trojí úřad v Církvi Jeho má trvati až do skonání světa, aby jeho božské učení a Jeho víra všem lidem na celém světě po všechny věky mohla zvěstována býti.

34. Jak Pán Ježíš ustanovil papeže, nejvyšší hlavu Své Církve dle Jana 21, 15?

Pán Ježíš řekl: Šimone, synu Jonášův, miluješ Mne více, nežli tito? Dí Jemu: Ovšem, Pane, Ty víš, že tě miluji. Řekl jemu: Pasiž beránky Mé. Řekl jemu podruhé: Šimone, synu Janův či Jonášův, miluješ Mne? Dí Jemu: Ovšem, Pane, Ty víš, že Tě miluji. Řekl jemu: Pasiž beránky Mé. Řekl jemu potřetí: Šimone Janův, miluješ-li Mne? .. I řekl Jemu: Pane, Ty víš všecko, Ty víš, že Tě miluji. Řekl— jemu: Pasiž ovce Mé. Těmi slovy učinil Pán Ježíš svatého Petra nejvyšším představeným, ředitelem a správcem Církve Své, Svým zástupcem a papežem, podřídív jemu beránky, mladé ovečky, totiž všechny křesťany a věřící celého světa; a podřídív Jemu ovce, staré, matky mladých oveček, podřídil mu všechny kněze, biskupy a patriarchy celého světa.

35. Co z toho se máme naučiti?

Že Pán Ježíš založil Církev svatou, takovou jakou ji dnes a po všechny časy vidíme, že Církev sv. vykonává onen trojí úřad, a má nejvyšší hlavu, papeže, jako za dob apoštolských, že tedy i její učení až po dnes se nezměnilo, její víra jest tatáž, jakou církev Kristova měla za času Krista Pána a svatých apoštolů, že tedy jen víra církve katolické jest pravá a samospasná, že nikdo spasen býti nemůže bez víry Církve Katolické.

36. Jak nám totéž dokazuje 2) **neomylnost' Cír- kve katolické?**

Aby žádný člověk nepochyboval a s celou jistotou a přesvědčeností věděl, že nebloudí, když Církev Kri-
stovy poslouchá, učinil Pán Ježíš onen úřad učitelský,
o němž jsme vypravovali svrchu v otázce 33., **neomylný**
u věcech víry a mravů. Takto jest neomylný ka-
ždý papež sám pro sebe, když učí, jako učitel národů,
co máme věřiti, a činiti, abychom spasení býti mohli;
takto jsou neomylní i biskupové na sněmu, když ve-
směs s papežem souhlasí. K tomu cíli dal jim Pán Ježíš
Ducha Svatého, jenž jich všeho bludu chrání.

37. Jak tomu učí Jan 14, 16?

**Já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám,
aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy; u vás
zůstane a v vás bude.**

38. Jak tomu učí Lukáš 22, 31?

**I řekl Pán: Šimone, Šimone, aj satan žádal o vás,
aby vás třibil jako pšenici: ale Já jsem prosil za tebe,
aby nezhylnula víra tvá; a ty někdy obrátě se, potvrzuj
bratří svých.**

39. Jak tomu učí sv. Alfons (zemř. 1787)?

Pán Ježíš nepravil: "Já jsem prosil za vás," nýbrž
Já jsem prosil "**za tebe,**" aby ukázal, že jen Petr před-
nost' má, u víře se nemýliti. Tuto přednost' neomyln-
nosti mají i nástupci svatého Petra; neboť III. sněm
Konstantinopolitanský učil, že všecka přislíbení, kní-
žeti apoštolů, jako hlavě Církve učiněná musí považo-
vána býti, že jsou učiněna i jeho nástupcům; neboť
tato přednost' byla Petrovi proto udělena, aby mohl
všecky útoky d'áblovy proti Církvi přemoci. Tato
příčina však platí pro všecky nástupce Petrovy.

40. Co z toho následuje?

Že Církev katolická se nikdy v učení svém ne-
mýlila, vždy od začátku svého až po naše dny totéž
učení vyznává a nám k věření představuje, které Pán

Ježíš učil a jeho sv. apoštolé světu hlásali; že tudíž jen v Církvi katolické spasení býti můžeme.

41. Jak nám totéž dokazuje 3) **trvanlivost' a nezměnitelnost' Církve** katolické?

Že víra, kterou podnes Církev katolická učí a vyznává, tatáž víra jest, kterou Kristus Pán a sv. apoštolé hlásali, dokazuje její trvanlivost' a nezměnitelnost' proto, že od svého založení až po dnešní doby tatáž Církev katolická vždy zůstala a se nezměnila ani v učení svaté víry, ani v přikázáních svých mravních, ani ve svatých svátostech, ani ve svých představených, papežích a biskupech, vždy tutéž ústavu zachovávajíc, kterou jí Kristus Pán dal, a to vzdor všem nátiskům a pronásledováním od židů, od pohanů, od kacířů a špatných křesťanů. Tato stálost', trvanlivost' a nezměnlivost' v učení víry, ve svatých svátostech a zákonech nemůže býti leč od Pána Boha. Tudíž jest Církev sv. od Pána Boha samého založena a zachována nezměněna; tedy musí býti její učení pravé, božské, od Pána Ježíše pocházející, samospasné.

42. Jak nás tomu učí Matouš 16, 18?

Ty jsi Petr (skála); na té skále vzdělám Církev Svou, a brány pekelné jí nepřemohou. To jest: Já tebe, Petře, učiním základem pevným Své Církve, takže ani mocnostem pekelným, ani jiným tohoto světa nebude lze, ji přemoci a zkaziti.

43. Jak nás poučuje o tom Gamaliel ve Skutecích apoštolských 5, 34?

"Tedy povstav v radě jeden Farizeus, jménem Gamaliel, zákona učitel, vzácný u všeho lidu, rozkázal, aby na malou chvíli ven vyvedli ty lidi (apoštolé, které chtěli zabít). I řekl k nim: Muži israelští, pilně se rozmyslete při těchto lidech, co máme činiti. Nebo před těmito dny byl Theodas, právě se něčím býti, jehož se přidržel počet mužů okolo čtyř set; kterýžto zabít jest, a všickni, kteří mu věřili, byli rozptýleni a v nic obráćeni. Po něm byl Judas Galilejský za dnů při-

znávánf (popsání lidu země, a přiznávání se k dani, od vlády římské vypsané, proti níž Judas Galilejský lid bouřil); a obrátil lid po sobě; i ten zahynul, a všickni, kteřížkoli mu přivolili, byli rozptýleni. A protož nyní pravím vám, odstupte od těchto lidí (apoštolů), a nechte jich; nebo **jestliže z lidí jest ta rada aneb to dílo, rozpadnet' se; pakli z Boha jest, nebudete ho moci zrušiti**, abyste snad nebyli nalezeni i Bohu odporní. I přivolili jemu. A povolavše apoštolů, a zmrskavše je, přikázali, aby nikoli více nemluvili ve jménu Ježíše, a propustili je."—Co od lidí pochází, schází a hyne: Církev Ježíšova trvá již 19 set let a pořád kvete a vzmáhá se, a bude do skonání světa trvati, poněvadž jest dílo Boží.

44. Jaký výsledek z toho se jeví?

Nutně z toho souditi musíme, že pravá víra na celém světě jest jenom v Církví katolické, protože víra Církve katolické jest jedna a tatáž s tou věrou, kterou Pán Ježíš a Jeho apoštolé hlásali.

a) Důkazy, že tato víra Kristova jest jediné pravá, jsme svrchu viděli v tom, že jest veskrze svatá, blaživá a spásonosná, že pochází od samého Pána Boha, Ježíše Krista, který Svého božství potvrdil velikými zázraky, zvláště Svým slavným z mrtvých vstáním.

b) Důkazy, že právě tato víra Kristova až podnes nám neporušená se zachovala a to jenom v Církví katolické, jsme též uvážili v tom, že Církev katolická od samého Pána Ježíše založena a neomylností v učení svém obdařena a omilostněna byla a Jeho božskou mocí nezměněna zůstala až po dnes vzdor všem pronásledováním od pekla a světa, což dokazuje těch 11 milionů sv. mučovníků, pro víru katolickou v prvních třech stoletích Církve Kristovy.

Ohlédneme-li se však po širém světě, a zpytujeme-li dějiny všech ostatních vyznání a sekt, shledáme na první pohled, že mimo Církev katolickou žádná jiná víra od Krista Pána nepochází, nýbrž jen od bludařů,

žádný učitel jiné víry Bohem nebyl, ani jedním zázrakem nedokázal pravdivosti učení svého; shledáme, že žádná jiná církev neb sekta od Pána Ježíše založena nebyla, neomylnosti nemá a též netrvá až podnes bez proměny. Tedy nutný důsledek jest ten, že všechny ostatní víry mimo katolickou jsou holá lež, ďábelský výmysl a podvod, že tudíž jen ve víře katolické spasení býti můžeme, víru katolickou přijati a dle ní žíti musíme.

C Pravá víra má všechny prostředky k spasení našemu; tyto má ale jen katolická víra.

45. Proč musí pravá víra míti všechny prostředky, k spasení našemu potřebné?

Protože Kristus Pán, zakladatel pravé víry v Církvi Svě uložil všechny prostředky, jimiž bychom účastnými se stali ovoce Jeho vykoupení.

46. Které jsou tyto prostředky k dosažení milostí Božích a našeho spasení?

Svaté Svátosti, mše svatá, svátostiny, vzývání blahoslavené Panny Marie a Svatých a modlitba atd.

47. Můžeme těmito prostředky všech milostí potřebných k spasení dojíti?

Ano.

48. Jak tomu učí Písmo sv. o svátosti křtu?

Jan 3, 5: **Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha Svatého, nemůže vjíti do království Božího.**

49. Jak tomu učí Písmo sv. o svátosti biřmování?

Sikutky apošt. 8, 14: **Uslyševše apoštolé, kteří byli v Jerusalémě, že Samaří přijala slovo Boží, poslali k nim Petra a Jana, kteří přišedše, modlili se za ně, aby přijali Ducha Svatého. Tedy vzkládali na ně ruce, a oni přijali Ducha Svatého. Řím. 5, 5: Láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha Svatého, kterýž dán jest nám.**

50. Jak učí tomu Jan (6, 54.) o **svatém přijímání?**

"Řekl jim Ježíš: Amen, amen, pravím vám: Nebude-li jísti těla Syna člověka, a píti Jeho krve, nebudete míti v sobě života. Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, má život věčný, a Já ho vzkřísím v den nejspolečnější. Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, ve Mně přebývá a Já v něm.

51. Jak vypravuje to sv. Jan (20, 21) o **svátosti pokání?**

Tedy řekl jim (apoštolům): Pokoj vám! Jako Mne poslal Otec, i Já posílám vás (s touž mocí i k témuž cíli). To pověděl, dechl (na ně) a řekl jim: Přijměte Ducha Svatého; kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim, a kterýmž zadržíte, zadržáni jsou.

52. Jak učí tomu sv. Jakub (5, 14) o **svátosti posledního pomazání?**

Stůně-li kdo z vás, uveď k sobě staršího Církev, (kněží) a ať se nad ním modlí, mažice jej olejem ve jménu Páně; a modlitba víry uzdraví nemocného, a polehčít' jemu Pán, a jestliže jest v hříších, budou mu odpuštěni.

53. Jak tomu nasvědčuje sv. Pavel o **svátosti svěcení kněžstva?**

1 Tim. 5, 22: Nevzkládej rukou rychle na žádného (neposvěcuj nikoho rychle na kněze).

54. Jak praví to sv. Pavel o **svátosti stavu manželského?**

Efes. 5, 25: Muži milujte manželky své, jako i Kristus miloval Církev, a vydal Sebe samého za ni.. Tajemství toto veliké jest, ale já pravím v Kristu a v Církví (vypodobněno jest na Kristu a Církví).

55. Jak krásně tvrdí Církev svatá, že **mše svatá** jest pro nás zdrojem milostí?

Na sněmu tridentském pronesla toto: "V této božské oběti, která se ve mši koná, tentýž Kristus se nekrvavě obětuje, který se krvavě obětoval na oltáři kříže. Jestit' to jedna a táž obět', jeden a týž obět-

ník, zde službou kněží se obětuje, který tehdy na kříži sám sebe obětoval; jen způsob obětování jest rozdílný. Touto obětí Pán bývá usmířen, uděluje milost' a dar pokání a odpouští zločiny i hříchy veliké. Touto obětí dosahujeme přehojně ovoce oběti Jeho krvavé."

56. Jak sv. Alfons s ostatními sv. učiteli církevními mluví o milostech svátostin?

Svátostiny mají ten účel, aby se požehnání Boží skrze Krista a Jeho zásluhy na všechny tvory vylilo, jako i kletba skrze hřích Adamův na všechny tvory se rozšířila, aby těm, kteří Boha milují a důvěrně vzývají, všechny věci k dobrému sloužily. Svátostinami býváme od pokušení a škodlivého působení zlých duchů, od nemocí tělesných i duševních: nepokoje mysli, málomyslnosti osvobozeni a časnými i duchovními statky obohaceni, u víře, naději, lásce, v horlivosti v dobrém a prospívání v ctnostech posilněni.

57. Jak veliké užítky nám přináší **modlitba** zvláště pak důvěrné vzývání **blahoslavené Panny Marie a Svatých**?

Dle sv. Alfonse a ostatních církevních učitelů dobýváme si modlitbou, zvláště k blah. Panně Marii všech milostí a darů Božích, veškeré pomoci v jakékoli tísni tělesné neb duchovní. Důvěrná a pokorná modlitba činí nás nepřemožitelnými v boji s tělem, světem a ďáblem; modlitbou a pobožností k nejsv. Matce Boží býváme všeho zlého, každého nebezpečství sprostěni, v dobrém a v ctnosti utvrzeni a rozhojněni.

58. Co z toho nám jest souditi?

Že nemůžeme nikdy dosti vděčnými prokázati se Pánu Bohu, že nás k pravé svaté víře katolické povolal, z rodičů katolických zroditi se dal, a že tuto vděčnost' nejlépe dokážeme tím, že si víry katolické, samospasné, nejvýše vážíme, ji milujeme a dle její pravidel a zákonů veškeré své smýšlení, mluvení a jednání spravujeme.

59. Jak to ale dopadá s nekatolíky?

Velice špatně. Neekatolíci vesměs jsou velice nešťastní, protože jak jsme viděli v A. dílu, nemají té jedné pravé víry katolické, poněvadž tato jest jen v lůně Církve katolické. Jak jsme viděli v B. dílu, nemají té víry, kterou Kristus a apoštolé kázali, nýbrž víry nějakého arcikacíře. Jak jsme viděli v C. dílu, nemají ani prostředků k spasení a posvěcení svému a tak hynou. Nemají na mnoze ani křtu, poněvadž mnozí nekatolíci považují křest za zbytečnou věc, a proto již ani dítek svých nekřtí, nemají svátosti biřmování, nejsv. Svátosti Oltářní, této hlavní a největší útěchy a posily křesťanů; když zhřeší těžce, nemohou se vyzpovídati, poněvadž žádných kněží ani biskupů nemají; nemají v posledním boji s peklem před smrtí žádné posily, žádné svátosti posledního pomazání; manželství jejich není všude platné. Nemají svátostin, nemají nebeské Matky, blah. Panny Marie, kteréž se i rouhají. Mši svatou nazývá jejich katechismus modloslužbou! Ó jak jsou nešťastní, ubozí, zaslepení kacíři a nekatolíci! Ó modleme se za jejich osvícení a obrácení, za jejich brzký návrat do pravého ovčince Kristova, do samospasné Církve katolické!

IX. Námitky proti svaté víře.

A. Námitky proti svaté víře vůbec.

1. **"Víra prý jest dar Boží. Proč tedy tak mnozí lidé nemají žádné víry? Proč žije a umírá tolik milionů pohanů, turků, židů a kacířů v nevěře a v bludu?"**

Na tuto námitku odpověděl již sv. Augustin: "Protože všickni nemají dobré vůle. Kdo zachovává zákon přirozený a hlasu svědomí svého věrně poslouchá, toho přivede Božská prozřetelnost docela jistě k pravé víře, i kdyby mu anděla s nebe poslati měla. Tak to vidíme na komorníku královny mouřenínské Kandace

(Skut. ap. 8, 27), na setníku Korneliu v Cesarei (Skut. ap. 10.), na pohanském starci v Indii (viz zde I. článek, otázku 28.) a na mnohých jiných.

2. **"Ale jako moudrého řemeslníka povinností jest, tak utvořiti dílo své k. p. hodinky, aby sloužily účelu svému, tak jest od Boha člověku rozum dán, aby poznal náboženské pravdy a tím dosáhl cíle svého, k němuž stvořen jest. Tudíž postačí rozum lidský k poznání náboženských pravd a zjevení Božské; a takž i víra jest zbytečna.**

Odovídám: "Rozum lidský by postačil k poznání pravd přirozených a k dosažení cíle přirozeného, kdyby nebyl porušen a zatemněn hříchem dědičným, a vůle nebyla zeslabena a více k zlému nakloněna, než k dobrému. Nyní ale po pádu Adamovu a rozšířením hříchů dědičného a jeho následků na veškeré člověčenstvo nepostačí rozum lidský ani k poznání pravd přirozených, týkajících se našeho cíle; tím méně může postačiti k poznání pravd nadpřirozených a k dosažení nadpřirozeného cíle našeho, věčné blaženosti nebeské, ku které Pán Bůh nás jen z lásky a dobrotivosti povýšil. Proto bez osvícení nadpřirozeného svatou věrou člověk ni žádný pravdy nadpřirozené, vůli Boží poznati, tedy ani spasen býti nemůže."

3. **"Ale víra a náboženství již se nehodí pro náš nový věk!**

Odovídám: "Véra svatá učí nás, co Bůh nám zjevil, jak máme Pánu Bohu sloužiti, jaká přikázání zachovávat, a jakých prostředků k tomu užívati máme. Tot' jsou základní pravdy svaté víry a našeho křesťanského života. Od těch víra sv. nemůže nikdy upustiti, a neupustí. Náboženství a víru tedy modernisovati dle nevěreckých zásad, nevěreckým zvykům přizpůsobiti znamená víru a křesťanství zrušiti, Krista Pána a Jeho božské učení ze světa vyhoditi, jest ovšem pokrok, ale pokrok na cestě do pekla."

4. **"Ale osvěta a novověká vzdělanost' nahrazuje**

nám víru svatou a činí ji zbytečnou. Náboženství jest vodítko jen pro nevzdělané, jest strašák pro neučené lidi."

Odpovídám: "Člověk jest bytost' rozumná; víra sv. však zdokonaluje a podporuje rozum v poznání a dosažení cíle jeho.

Člověk jest bytost' socialní, společenská; ale společnost' neostojí bez náboženství, poněvadž ji nezkrátí žádná věda, žádná ctižádost', žádné násilí; toliko víra sv. krotí ji.

Člověk jest bytost' trpná; život lidský naplněn jest bídami; nic člověka tak nepotěší a slz jeho neusuší, jako právě svatá víra; ta má balsám útěchy pro všechny rány naše.

5. **"Ale na víře nic nezáleží, jen když poctivě žijí. Poctivostí se zalíbím Bohu a budu též spasen bez víry!"**

Odpovídám: "K poctivému, Bohu milému životu přede vším patří, abych věděl, čeho Bůh ode mne žádá a to činil. To ale řekne mi jen sv. víra, nikdo jiný. Pán Bůh ale žádá ode mne, abych Jeho zjevení, Jeho víru sv. přijal, věřil a dle ní žil. Toho žádá Bůh tak přísně ode mne, že mně zavržením věčným hrozí, ano již za odsouzeného prohlašuje, když Mu nevěřím. Marek 16, 16: **Kdož pak nevěří, bude zatracen.** Jan 3, 18: **Kdo nevěří, již jest odsouzen, neb nevěří v jméno jednorozeného Syna Božího.**

6. **"Ale náboženství jest soukromou věcí."**

Odpovídám: 1) Totě slovo dvojsmyslné, k svedení těch, kteří málo víry mají, aby tím snáze v nevěru upadli.

2) Totě slovo pokrytecké. Neobalený záměr slova toho jest: Pryč s věrou! Pryč s každým náboženstvím!

3) Totě slovo záhubné. Bylo heslem Voltaira, náčelníka nevěrců (zemř. v zoufalství 1778). Bylo heslem nevěrců na jejich sjezdu v Erfurtu r. 1891 a již v Göttingě r. 1875.

4) Písmo Starého i Nového Zákona nařizuje nám zevnější bohoslužbu;—Církev sv. tolikéž; tak učí všickni sv. Otcové.

5) Rozum zdravý žádá od nás i zevnější služby Boží. Či stvořil Bůh jen duši naši? Zdaž ne i tělo? Není Bůh Otcem i duše naší, i těla našeho?—Není účelem všeho stvoření, Boha oslavovati?—Není Bůh nejvyšším a posledním cílem naším?—Nejsme povinni úctu k Bohu, kterou v srdci máme, i zevně vyznati?

6) Neoslavují Boha všickni tvorové? Kde jest a byl kde národ nějaký bez zevnější bohoslužby? Neslyšeli jsme řeckého dějepisce Plutarcha (Si terram obeas, invenire possis urbes muris, litteris, opibus carentes: urbem vero templis diisque dstitutam, quae precibus, oraculis, jurejurando non utatur, non bonorum causa sacrificet, non mala sacris avertere nitatur, nemo unquam vidit.) (zemř. 120 po K.) vypravujícího, že po všem okrásku země našel chrámy, oběti, tedy zevnější bohoslužby?

7) Že pak nejen člověk každý, nýbrž i společnost lidská vůbec povinna jest, nejen vnitř v srdci, nýbrž i zevně, ano i společně Bohu sloužiti a víru svou veřejně vyznávati, učí Písmo sv. a Církev sv. Isaiáš 60, 12: **Národ zajisté a království, kteréžby nesloužilo Tobě, zahyne, a národové zpuštěním pohubeni budou.**

Matouš 10, 32: **Kdožkoli tedy vyzná Mne před lidmi, toho i Já vyznám před Otcem Svým, jenž jest v nebesích. Kdožby pak zapřel Mne před lidmi, zapřím i Já ho před Otcem Svým, kterýž jest v nebesích.**

Lev XIII. (zemř. 1903) v okružníku "Immortale Dei" učí tomu takto: "Příroda a rozum přikazuje, aby jednotlivci svatě a nábožně Boha uctívali, poněvadž jsme v Jeho moci, a protože jsme od Něho vyšli a k Němu opět se vrátiti máme; a tímto zákonem vázána jest i občanská společnost'. Nebot' lidé v společnosti pospolitě spojení, ne méně, tak jsou v moci Boží, jako

jednotlivci; a právě tolik milostí od Boha společnost přijímá, jako jednotlivci; neboť Jeho působením toliko se sestoupila v jednotu, Jeho milostí se zachovává, Jeho dobrodiním požívá statků nesčíslných, jimiž oplývá. Jako tedy nikomu není dovoleno, povinností svých k Bohu zanedbávat, tak i města nemohou bez hříchu tak se chovati, jakoby ani Boha nebylo, a péči o náboženství, jako neprospěšnou, zavrhovati.—Poněvadž společnost povstala k ochraně štěstí společného, nutno jest, aby tak o občany se starala, aby k dosažení nejvyššího dobra nic jim nepřekáželo, ale brž všecko jim k tomu, jak možná, prospívalo." Proto vším právem Církev zavrhla tuto 78. větu v Syllabu: "V některých katolických krajinách chvalitebně zákonem ustanoveno, aby všickni přistěhovalci tam veřejně své zvláštní bohoslužby konati měli."

7. **"Ale já nevěřím nic, protože přec nic jistého nevíme!**

Odpovídám: 1) Když ty sám nic jistého nevíš, nevědí též druzí nic jistého? Druzí aspoň vědí jisté věci svaté víry, a těch jest mnoho milionů. 11 milionů křesťanů za prvních 3 století tak jistě věděli a věřili všechny články svaté víry, že i život svůj za ně položili.

2) Co není jistého ve svaté víře? Nejprve jde tu o božství Pána Ježíše; Pán Ježíš ale potvrdil učení Svého tak mnohými a velikými zázraky, přede vším Svým vlastním z mrtvých vstáním, že žádný rozumný člověk o Jeho božském učení nepochybuje.

8. **"Ale možná, že po smrti přec nic není a nic nebude. Vůbec všecko jest nejisté. Tedy není třeba, abych se obrátil a hříchů svých zanechal.**

Odpovídám: "Jak můžeš šťastně a spokojeně žíti, když nevíš: Kdo jsi? odkud přicházíš? Kam jdeš? proč jsi na světě? Nezřídka odpoví pochybovatel: "Nestydím se vyznati, že všeho toho nevím. Proto nešťastný nejsem. Proč bych se měl proto rmoutiti, když se toho dověděti nemohu," Tedy o nejdůležitěj-

ších otázkách nic neví, a toho nedbá. Jaká to hanba! Jaká to zaslepenost'.—Když francouzský matematik Gastenli umíral, pravil: "Přišel jsem na svět, nevěda, proč. Žil jsem na světě, nevěda jak? Umírám, nevěda jak a proč?" Co prozrazuje taková řeč? Nejistotu, pochybnost', neútěšnost', zármutek; to vede k zoufalství.—Takový pochybovatel podobá se lodi na bouřlivém moři bez správce, veslářův, v největším nebezpečení, že utone. Samý strach, samá úzkost' jest život jeho. Nikde nenalézá útěchy; nespokojenost' se jeví u něho vždy a všude! Ó, jak nešťastný jest člověk bez svaté víry!

9. "Ale nemluvte mi o náboženství!"

"Ale proč nechceš mluvit o svaté víře? Zdaž není sv. víra nejvyšší učenost'? Neučí nás náboženství milovati Pána Boha a sloužiti Jemu čistým srdcem a čistým, neposkvrněným tělem? Nevede nás náboženství přímo do nebe, do věčné, nevýslovné blaženosti? Či jest v náboženství něco, co by člověka moudrého a rozumného snižovalo?—Proč ale mnozí nechtějí o náboženství, o sv. víře slyšeti, bývá příčina ta, že mají nerozumné předsudky o ní, že mají na srdci těžké hříchy, ze kterých se nechtějí zpovídati, ani jich zanechat. —Slyš a čítej rád o svaté víře, aspoň v katechismu, abys odložil nerozumné předsudky, abys se vymanil z poroby hříchu. Sv. víra potěšila a spasila miliony milionů, potěší a spasí i tebe! Nepust' z ruky této encyklopedie, nalezneš zde balsám útěchy pro všechny rány a boly srdce svého.

10. "Ale můj rozum nemůže připustiti žádných tajemství víry! Některá tajemství poznávám svým vlastním rozumem, že jest jeden Bůh, že jest Bůh všemohoucí, spravedlivý, svatý, že Bůh stvořil svět. Ale k čemu jiná tajemství, jako že Bůh jest jeden ve 3 osobách, že Bůh se vtělil, že Bůh jest přítomen ve velebné Svátosti oltářní a t. d. . . K čemu tato tajemství?

Kdo to chápe? O takových tajemstvích víry nechci vědět, ani slyšet."

Odpovídám 1): Proč nemůže rozum tvůj žádných tajemství víry připustiti? Miliony a miliony věřících je připustili a ty nemůžeš? Není to lež? Nepravíš sám, že formální zjevení Boží přijímáš, totiž pravdy i rozumem poznané, že jest jen jeden Bůh, že Bůh jest svatý, vševědoucí, všemohoucí... proč bys nemohl přijati i materiální zjevení Boží, která nejsou proti tvému rozumu, ale **nad** tvůj rozum jsou povýšena: trojici Boží, vtělení Syna Božího, nejsv. Svátost'?

2) Nejsou ti zaručena tajemství víry všecka pravdivostí Boží, neklamností a vševědoudností Jeho? Či může Bůh v některých věcech obelhati?

3) Nemá Pán Bůh **práva** svrchovaného, žádati od tebe obět' poddanosti rozumu a vůle, abys Jemu a pro Něho věřil a za pravdu měl, co On zjevil a mluvil?

4) Neslibuje ti za odměnu za to, že Jej budeš patřiti v nebi tváří v tvář a věčně s Ním za to sdíleti se o Jeho vlastní blaženost' a radost'?

5) Nehrozí ti, když Jemu neuvěříš, zavržením věčným?

6) Pán Bůh by nebyl velikým, kdybys Jej mohl dokonale poznati a svým rozumem postihnouti.

7) Nemáš již na světě tolik tajemství, kterých nechápeš?

Pověz mi, co jest světlo? Co jest slunce a měsíc? Co jsou hvězdy? Co jest vzduch? Co jest tvá vlastní duše? Jak působí tvá duše na tělo a tělo tvé na duši? Jak se promění skýva chleba, které požíješ, v tvou krev a pak v tvé tělo?

11. "Zjevení Boží a víra svatá jest dar. Daru nemusíme přijati. Tudíž jest zjevení Boží a víra v nadpřirozené pravdy nezávazna. Tedy nemusím věřiti!"

Odpovídám: Nejsem povinen, přijmouti dar, když dárce nemá práva, mne přinutiti, abych dar přijal. Jsem však povinen, přijmouti dar, když dárce právo

má, mne k tomu přinutiti, abych dar Jeho přijal. Pán Bůh však, svrchovaný Pán náš, může dary Své tak rozdávat, aby člověk povinen byl, dar Jeho přijati, a skutečně tak tomu jest; i rozdává je tak, že žádný člověk nemůže daru Jeho odmítnouti a zavrci, bez těžké urážky Boží. Víra svatá tedy a zjevení Boží nadpřirozených pravd, ač se strany Boží jest darem, pro lidi však jest přísně závazná víra svatá, dar Boží nejskvostnější.

12. "Ale víra a články víry mají v sobě mnoho nesrovnalostí a odporů.

Odpovídám: "Každé školní dítě, dobře v katechismu vycvičené, ukáže ti, že žádné nesrovnalosti neb odporu není u svaté víře, že tajemství svaté víry nikoli nejsou proti rozumu, nýbrž některá že jsou nad rozum. Proti rozumu by bylo, kdybych řekl: Jest jen jeden Bůh,—a jsou tři bohové; ale není proti rozumu, když pravím: Jest jen jeden Bůh ve třech Osobách. Proč? Protože Otec a Syn a Duch Svatý jsou jen jeden Bůh, mají jen jedno a totéž božství. Kdo vyzkoumal všechna tajemství božské všemohoucnosti a moudrosti, aby mohl všechny tvary bytnosti určit, jež Bůh tělesu dáti může?"

13. "Ale víra v tajemství jest nerozumná a krutá. Že nějaké náboženství musí býti, uznávám, aby lidé se nestali zvířaty a se vespolek nepotírali. Ale přirozené pravdy, které rozum nám ukazuje, postačí. Rozum nám krásné poučení podává, když přírodu uvažujeme: nebe s nesčíslnými hvězdami, zemi půvabnými zahradami a květinami posetou, ta rozmanitá zvířata a t. d., to vše ukazuje nám božskou všemohoucnost' a moudrost'.

Odpovídám: 1) Které tajemství sv. víry jest nerozumné? Může Pán Bůh něco nerozumného nám zjeviti? Není to hrozné rouhání a tupení neskonale moudrosti Boží?—

2) Který článek svaté víry jest krutý? Neukazuje naopak každý článek zjevení Božího, že jest Bůh ne-
skonale dobrotivý k nám, že jest přelaskavým Otcem
a Stvořitelem naším, že se otcovsky o naše tělo i o naši
duši stará a chce, aby všickni tvorové Jeho byli št'astní
a blaženi? Když nás Pán Bůh z pouhé lásky k nadpři-
rozenému cíli, k požívání nebeských radostí povolal
a k tomu nadpřirozené světlo svaté víry dal: nezaslu-
huje za to veškeré lásky a vděčnosti naší? Není Bůh
nejvyšším Pánem naším? Nemá Bůh práva žádati od
každého z nás, abychom Jemu a Jeho zjevení uvěřili?

3) Co by z nás bylo bez nadpřirozeného světla
svaté víry? Náš rozum sám o sobě nepostačí, abychom
všecky přirozené pravdy snadno a jistě poznali, poně-
vadž jest hříchem dědičným zatemněn. Tím méně po-
stačí k poznání nadpřirozených pravd, k spasení věč-
nému nás vedoucích. Proto žádné ukrutnosti ve svaté
víře není, ale samá dobrotivost' a láska Boží nevýslovná
k nám tvorům Božím, že nás omilostnil a k požívání
radosti Své povolati ráčil.

B. Námitky proti Písmu svatému.

14. **"Ale Písmo svaté nepotřebuje žádného vy-
kladatele; vykládat' se samo sebou!"**

Odpovídám: Odkud to, že jednotlivé texty Písma
svatého tak často v opačném smyslu se berou a vyklá-
dají? Či může Písmo sv. u jednoho člověka takto,—u
jiného jinak se vykládati? Jako každá jiná kniha jest
i Písmo sv. mrtvá kniha a nevykládá se sama. Ale tak
žvástají jen kacíři, aby mohli pod tímto úskokem sami
si vykládati Písmo sv., jak každý sám chce. Písmo sv.
má jim sloužiti jen za zástěrku nekalých a svůdných
bludů.

15. **Ale Písmo svaté jest jasně a zřetelně sepsáno,
aby je každý pouhým rozumem svým vyložiti mohl.**

Odpovídám: "Protivu a opak toho učí samo Písmo

sv. i sv. Otcové a učitelé církevní: Lukáš 24, 45: **Te-
hdy (Ježíš) otevřel jim (apoštolům) smysl, aby rozumě-
li Písmům.** 2 Petr. 3, 16: **Jakož i nejmilejší bratr náš
Pavel podle dané sobě moudrosti vám psal, jako i ve
všech epištolách,—v nichžto jsou některé věci nesnadné
k srozumění, kteréžto neuměli a neustaviční lidé pře-
vracují, jako i jiná Písma, k svému vlastnímu zahy-
nutí.** Sv. Jarolím (zemř. 420), který přeložil Písmo
svaté, dí o Písmě svatém, že mnohými temnostmi zaha-
leno jest. (Scriptura S. tantis obscuritatibus obvoluta
est.) Sv. Augustin (zemř. 430) praví o sobě, že v Pís-
mech svatých mnohem více věcí neví, než ví. (In aliis
innumerabilibus rebus multa me latent, sed etiam in
ipsis S. Scripturis multo nesciam plura, quam sciam.)
Ano sám Luther, předák bludařů o Písmě svatém pra-
ví: "V Písmě sv. víme sotva a b c, a to ještě ne správ-
ně. Nemožno, jediné slovo Písma svatého vyzkoumati
a z jeho hlubokosti ven vynést. Tvrdím, že ani nej-
učenější muži toho při nejlepší vůli nedovedou. Jiný
kacíř Bayle tvrdí o tom: "Nejen neučený, ale i učený
nemůže si žádné jistoty zjednat o smyslu některých
míst Písma svatého. Tak nejen Písmo a sv. otcové cír-
kevní, ale i nepřátele víry katolické učí, že slabé světlo
rozumu našeho nepostačí k výkladu pravého smyslu
Písma svatého.

16. "Ale každý, kdo s poctivým srdcem Písmo sv.
čte, bývá od Ducha Svatého osvícen, aby našel pravý
mysl; tedy nepotřebuje žádného jiného vykladače.

Odovídám 1): Odkud to víš, že každý, který čte
Písmo sv., Duchem Svatým osvícen bývá? Duch Sv.
zaslíben byl Církvi svaté, úřadu učitelskému v Církvi
Kristově, tedy papeži a biskupům, jakožto nástupcům
sv. apoštolů, ale nikoliv všem jednotlivým křesťanům.
2) Proč tedy tolik různých výkladů jednoho a téhož

místa Písma sv.? Může Duch Svatý, Duch pravdy, Sobě odporovati a jednomu tak, a druhému jinak, opáčně slova Písma sv. vykládati? Když ku př. Luther vykládal slovo Písma sv. Matouše 26, 26: "**Totot' jest Tělo Mé**"—v ten smysl, že Pán Ježíš jest skutečně a opravdově přítomen ve velebné Svátosti,—Zvingli ale totéž slovo v tom smyslu bral, že Pán Ježíš není přítomen ve velebné Svátosti Oltářní: měli oba pravdu? Měli oba Ducha Svatého? 3) Dějiny protestantské nás o tom zřejmě usvědčují: **Jan Mathiesen** (zemř. 1534) četl proroka Daniele a Zjevení sv. Jana a vykládal to tak, že roku 1533. bude konec světa, a že začne téhož roku nový, duchovní Jerusálém. **Jan z Leydenu** (zemř. 1536), krejčí Bockold, četl Písmo sv., zmocnil se města Muensteru, vzal si najednou 11 manželek, později je všechny zabil, předstíraje, že mu to Duch Svatý vnukl. Jmenoval se "Králem na Sionu."—**Heřman z Rysvicku** čtením Písma sv. byl prý puzen od Ducha Svatého, aby se vydával za Mesiáše, a volal posluchačům svým: "Zavražděte kněze a vrchnost' světskou a činite pokání; nebot' přiblížilo se království nebeské!"

Knipperdoellink (zemř. 1536) četl Písmo sv. a kázal: "Připravte cestu Páně! Všecko vysoké musí poníženo býti." Hned dal věže zkomoliti a postavil děla a střílel na nepřátely své.—Pominu ostatní nepravosti kacířů uváděti, kteří prý byli Duchem Svatým osvíceni a k těmto bláznivým ohavnostem vnitř povzbuzeni!!

17. "**Ale každý jest povinen, čísti Písmo svaté, poněvadž každý povinen jest, vůli Boží z Písma sv. poznati.**"

Odpovídám: To by bylo správné, kdyby Bůh žádného jiného prostředku nepřikázal k poznání vůle Boží. K poznání vůle Boží však přivede nás kratší a bezpečnější cestou svaté kázání, křesťanské cvičení

a horlivé čtení katechismu a jiných nábožných knih, ku př. knih a spisů sv. Alfonsa Liguori, sv. Františka Saleského, a jiných svatých spisovatelů; přede vším čtěte rádi život a umučení Pána Ježíše, abyste tím lépe učení a život i ctnosti Pána Ježíše poznali a horlivě jich následovali. Velmi prospívá tž četba Životů Svatých, kteří jasně nám ukazují, jak Pána Ježíše milovali a následovali, a jak my jich v tom následovati můžeme a máme.

18. "Ale jako Židé povinni byli, poslouchati Mojžíše a proroků Páně, tak jsou i křesťané povinni, poslouchati Krista Pána a Jeho apoštolů. Poněvadž ale Kristus Pán a Jeho sv. apoštolé již na zemi nejsou, a v Písmě svatém jsou slova jejich složena, proto jest každý povinen, Písmo svaté nového zákona čítati.

Odpovídám: Kristus Pán řekl apoštolům Svým: **Kdo vás slyší, Mne slyší.** Lukáš 10, 16. **Aj, Já s vámi jsem až do skonání světa.** Mat. 28, 20. Z těchto slov zřejmo jest, že kdo poslouchá papeže, biskupů a kněží, Krista Pána samého poslouchá, že slovo biskupů a kněží jest slovo Pána Ježíše. Tak chod'te pilně na kázání, a tu lépe uslyšíte slovo Pána Ježíše, než v Písmě svatém, poněvadž v kázání se vám vykládá slovo Boží, Písmo svaté, jadrně a spasitelně.

19. "Ale Pán Ježíš poručil nám všeobecně, abychom čítali Písmo svaté, když řekl k fariseům: "Zpytujte Písma, nebo vy se domníváte, život věčný v nich míti; a tat' jsou, ježto svědectví vydávají o Mně."

Odpovídám: Těmito slovy neporučil Pán Ježíš všeobecně Písmo sv. čísti, nýbrž fariseům a zákonníkům ta slova řekl, aby pilně četli Starý Zákon a zvláště proroky, tam že najdou, jak předpovídali o Pánu Ježíši, že jest zaslíbeným Mesiášem. Jen nevěra fariseů přimutíla Pána Ježíše k oněm slovům.

20. Ale sv. Pavel v listu ke Kolossenským (4,16) poručil křesťanům v městě Kolossech, aby četli jeho list, který napsal Laodicejským, a na vzájem dali Laodicejským čísti epištolu, kterou jim do Koloss poslal: "A když bude přečten u vás tento list, učíňte, aby i v církvi laodicejské čten byl; a ten, kterýž jest Laodicejských, i vy přečtete." Tedy nařídil sv. Pavel, aby každý četl Písmo sv.

Odpovídám: Sv. Pavel nařídil zde, jsa v žaláři v Římě, a dověděl se o zcestném učení kacířův v Kolossech, aby oba jeho listy nebo epištoly, i v Kolossech i v Laodicei i v Efesu přečteny byly, poněvadž v nich hájí katolického učení o prostřednictví Ježíše Krista a Jeho božství proti kacířům platonským. Obě epištoly sv. Pavel poslal z Říma roku 63. po Tychiku, aby je dodal představeným církevních katolických obcí v Kolossech, v Efesu a v Laodicei. Představení těchto obcí měli obě epištoly sv. Pavla čísti a vyložiti, jak to kněží v našich obcích křesťanských až posud činí, že v neděle a svátky výňatky z evangelia neb epištoly předčítají a pak vykládají. Tedy jest to nepravda, že sv. Pavel jednotlivým křesťanům nařídil, aby každý z nich Písmo svaté čítal, chce-li spasen býti.

20. "Ale Církev nemá se míchat do posuzování knih a nemá nám knih náboženských zabraňovati."

Odpovídám: "Církev svatá obdržela od zakladatele svého božského, Pána Ježíše Krista, tento úřad učitelský, aby učila všechny národy pravé víře Kristově, a ten rozkaz, aby bránila kacířství. Pán Ježíš učinil ji učitelkou všech národů; proto učila a bude učiti všechny národy učení Kristovu. Pán Ježíš učinil ji vůdkyní všech lidí na zemi; proto vedla a bude voditi všechny lidi k pravé blaženosti. Pán Ježíš učinil ji správkyň a opatrovnící pokladů pravdy svaté; proto spravo-

vala a bude spravovati tyto poklady. Pán Ježíš učinil ji neomylnou vykladatelkyní božského učení Svého, a dal jí k tomu i Svého Ducha Svatého; proto Církev sv. povinna jest vykládati neomylně pravé učení a pravou víru Pána Ježíše, a proto nezbytně musí i zapovídati špatné knihy. Sv. Církev je vždy přísně zapovídala a zapovídá po dnes v tak zvaném Syllabu, seznamu to zapovězených, bludných učení.

21. Ale tento zákaz Církve o špatných, bludných knihách platí jen neučeným a slabým hlavám.

Odpovídám: Tento zákaz církevní, aby nikdo nečetl špatných a bludných knih a spisů, jest pro všechny křesťany, učené i neučené, protože jest všem nebezpečna a záhubna taková četba.

C. Námitky proti katolické víře.

22. "Ale každé náboženství jest dobré, k čemu tedy tolik zkoumání a hádání o náboženství. Jen ti nesnášliví lidé chtějí, aby všickni tak smýšleli, jako oni!"

Odpovídám 1): Když každé náboženství jest dobré, proč nezůstal Pán Ježíš v nebi, proč sstoupil s nebes na zemi, proč tolik se namáhal a trpěl o založení a rozšíření Své svaté, katolické víry po celém světě? Či neměli Židé víru? Neměli všickni pohanští národové víru? Proč tedy řekl Pán Ježíš (Mat. 28, 19): **Jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, učíce je zachovávatí (tedy i věřiti) všechno, což jsem koli přikázal vám.** Proč řekl Pán Ježíš (Marek 16, 16): **Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude: kdož pak neuvěří, bude zatracen?** Jak může zatracen býti, kdo neuvěří apoštolům a jejich nástupcům,

biskupům a kněžím katolickým, když každé náboženství dobré jest, když každá víra dobrá jest?

Odpovídám 2): Když každé náboženství dobré jest, jak mohl sv. Pavel ke Galatským (1, 6) takto přísně mluvit: **Divím se, že tak rychle se uchylujete od toho, který vás povolal v milost' Kristovu, k jinému evangelium, kteréž není jiné; než jsou někteří, kteří vás nepokojí, a chtějí převrátiti evangelium Kristovo. Ale bychom pak my, neb anděl s nebe kázal vám (něco jiného) mimo to, co jsme vám kázali, proklat bud'!** Jakož jsme již pověděli, i nyní opět pravím: **Jestližeby vám kdo (co jiného) kázal mimo to, což jste přijali, proklat bud'!**" Jak má proklat býti, kdo jiné, převrácené evangelium káže, ne to, co Kristus a sv. Pavel kázal?

Odpovídám 3): Když každé náboženství dobré jest, jak mohl 2 sv. Jan 1, 9 říci: **Žádný, kdož odstupuje a nezůstává v učení Kristovu, nemá Boha. Přichází-li kdo k vám, a nepřináší-li toho učení, nepřijímejte ho do domu, aniž ho pozdravujte (žádných řečí s ním nemějte, zdaleka se ho chraňte). Nebo kdo ho pozdravuje, (ten) má spolek s jeho zlými skutky.** Když tedy sv. Jan, apoštol lásky, který jen lásku kázal, tak přísně praví, že nekatolík nemá Boha, že ho do domu svého přijati a s ním žádné zbytečné řeči mluvit nesmíme, abychom se nedali od něho k bludu svěsti, jak se může někdo opovážiti, říkati, že každé náboženství jest dobré?

Odpovídám 4): Když je každé náboženství dobré, musí býti každé náboženství, každá víra stejně pravá a Bohu milá. Tedy stejnou pravdu má, kdo řekne: **Není Boha, není nebe, není pekla, není očistce, jako ten, kdo tvrdí: Jest Bůh, jest nebe, jest peklo, jest očistec.** Stejnou pravdu pak má ten, kdo věří: **"Pán Ježíš jest pravý Bůh, Pán Ježíš nás vykoupil a obětuje se za nás"**

znova při každé mši svaté, která jest obnovení oběti Kristovy na kříži, jest tatáž oběť, jako oběť krvavá Krista Pána na kříži,—jako i ten, kdo opak toho věří a hlásá: Pán Ježíš není pravý Bůh, Pán Ježíš nás nevykoupil, a neobětuje se za nás při mši svaté, nýbrž mše sv. jest modloslužba! Stejně se tedy musí Bohu líbiti, kdo se Pánu Bohu klaní, kdo v nejsv. Svátosti Oltářní živému Bohu, Ježíši Kristu, přítomnému se koří, jako ten, kdo se psům, kočkám, hadům, ohni, d'áblu klaní, jako ten, kdo nejsv. Svátost' Oltářní nohama šlape! Kdož takové hrozné rouhání může míti za stejně dobrou víru, za stejně dobré náboženství? Jen ten, kdo rozumu pozbyl nebo kdo d'áblem posedlý jest.

Odpovídám 5): Když jest každé náboženství dobré, proč jest Církev katolická tak pečlivá o zachování pravé víry Kristovy? Proč posílá stále nové misionáře k pohanům a nevěrcům? Proč dalo 11 milionů katolíků život svůj v hrozných mukách za víru Kristovu?

23. "Ale já ctím každé náboženství!"

Odpovídám 1): Kdo ctí každé náboženství, nectí žádného opravdu, považuje každé náboženství za nepravé, za nespolehlivé, za zbytečné, za nicotu; jest holý nevěrec. Takovému nic nejde o to, aby cíle svého, pro který stvořen byl, došel.

2) Má sice toto slovo nějaký nátěr humanitní, lidumilné snášlivosti; ale nic není tak odporného pravé filosofii a humanitě, jako v bludu trvati a říci, že blud ctí. Nebo vlastně praví: Já ctím každé náboženství, já ctím i to náboženství, o kterém jistě vím, že jest bludné.

3) Když někdo řekne: Miluji všechny bludaře,—přeji si, aby se poznali a obrátili,—jest to zajisté křesťanské slovo: ale když někdo praví: já ctím každé náboženství, já si vážím všech náboženství, všech ná-

boženských sekt, všech bludů,—jest to zajisté bezbožné slovo.

24. **"Ale víra jako víra! Člověk může spasen býti v každé víře, jen když dobře žije."**

Odpovídám: 1) Námitka tato podobá se námitce v čísle 22. Proto jest již tam vyvrácena.

2) Nad to jest tato námitka rouhavá. Pravit' zaobaleně: Na víře Kristově nic nezáleží, jako na víře Mohameda, Aria, Nestora, Eutycha, Husa, Luthera, Kalvína a všech ostatních arcikacířů. Posmívát' se božskému, hrozivému výroku Pána Ježíše (Jan 3, 36): **Kdo v Synu věří, má život věčný: ale kdo jest nevěřící Synu, neuzří života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm.** Kdo tedy Kristu Pánu, Jeho evangelium a učení nevěří, je považuje za takové učení a náboženství, jaké kázali Mahomed, Arius, Nestor, Eutyches, Hus, Luther, Kalvín a všickni ostatní arcikacíři, dopouští se těžkého hříchu rouhání a nemá naděje na věčné spasení.

3) Kdyby byla víra jako víra, a kdyby člověk mohl spasen býti v každé víře, proč založil Kristus Pán Církev Svou katolickou? Proč jí dal Svůj trojí úřad učitelský, kněžský a pastýřský? Proč ji učinil neomylnou? Proč nám tolikrát nařídil, abychom jí poslouchali a vylučuje z ní jako hříšníky veřejné a pohany všechny, kteří jí neposlouchají? Hle, slova Jeho u sv. Mat. 18, 17: **Jestliže pak ani Církev neuposlechne, buď tiž tobě jako pohan a publikán.** Luk. 10, 16: **Kdo vás (apoštoly a vaše nástupce v úřadě apoštolském) slyší, Mne slyší: Kdo vámi pohrdá, Mnou pohrdá; kdo pak Mnou pohrdá, pohrdá tím, který Mne poslal.**

4) Kdyby byla víra jako víra, a kdyby člověk v každé víře spasen býti mohl, jak by mohla Církev svatá tolikrát prohlásiti, že mimo Církev katolickou není žádného spasení. Tak to řekla častěji zejména roku 1215

na čtvrtém sněmu lateranském: *Una est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur.*" "Jedna jest všeobecná t. j. katolická Církev věřících, mimo niž docela žádný spasen nebývá." Tak tomu učil papež Innocenc III. ve vyznání víry, předepsaném Valdenským; tak tomu učil papež Eugen IV. ve výnosu pro Jakobity; tak tomu učil Řehoř XVI. r. 1832., tak tomu učil Pius IX. v okružním listu r. 1854 a r. 1863. Tak tomu učila Církev sv. na sněmu Vatikánském r. 1870, pravíc: Řekl-li by kdo, že postavení věřících (katolíků) a těch, kteří ještě nepřišli k víře jediné pravé stejno jest, budiž vyobcován.

5) Kdyby byla víra jako víra, a kdyby člověk v každé víře spasen býti mohl: jak by mohli sv. otcové a učitelé a spisovatelé církevní učiti souhlasně, že jen v Církvi katolické můžeme spasení býti, že jest Církev katolická samospasitelná? Slyšme na příklad jen některé z nich o tom: Sv. Cyprian (zemř. 258): Nemůže míti Boha Otcem, kdo nemá Církev za matku. (*Habere non potest Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet matrem.*) Sv. Augustin (zemř. 430): "Mimo Církev katolickou může (kacíř Emeritus) všecko míti, jen ne spasení. Může míti čest', může míti svátost'; může míti evangelium; avšak nikdež nemůže neléztí spasení, leč v Církvi katolické. Sv. Fulgenc (zemř. 533): Kdo za času potopy světa nevešel do korábu Noemova, nebyl zachráněn od potopy. Kdo v zahynutí Jericha nebyl v domě Rahab, zahynul: tak v onom korábu (Noemově) a v onom domu (Rahab) předobrazována byla Církev (katolická; kdo není v Církvi katolické svou vinou, rovněž zahyne.)

6) Kdyby víra byla jako víra, pak by si každý člověk sám udělal víru a náboženství podle své hlavy a chuti, jen ne podle vůle Boží, aby se nemusil přemáhati

a zapírati, a věrně Pánu Bohu sloužiti. Jaký zmatek by nastal ve světě! Jaké nepravosti bylo by viděti na světě! Z hrozných následků těchto každý zdravý rozum uznává nerozumnost' oné záhubné námitky.

25. **"Ale aspoň smíme doufati, že do nebe se dostanou, kteří nežijí v pravé Církvi Kristově!"**

Odpovídám: 1) Právě tak zní 17. věta, v Syllabu roku 1864 od papeže Pia IX. zavržená.

2) Jest to vlastně posměch si činiti s Církví, kterou Pán Ježíš založil k spasení našemu, opak toho učiti, čemu učí Církev Kristova.

26. **Ale tak mají tedy všickni přijíti do pekla, kteří tak nevěří a nesmyslejí, jako katolíci?**

Odpovídám: 1) Pán Bůh žádného nevyklučuje z nebe, žádného nevrhá do pekla, leč toho, kdo sám chce jíti do pekla; neboť Božská prozřetelnost' stará se o každého člověka, i kacíře, i pohana, aby do nebe přišel, když tam přijíti chce; proto Pán Bůh dává každému člověku hojně milostí, aby jimi pracoval o spáse své. Kdo však těchto milostí Božích neužívá, jimi pohrdá a tak sám svou vinou v nevědomosti zaviněné, v nepravosti těžké, v nevěře neb kacířství svévolně, zlovolně žije a umírá, ten a takový nechce do nebe, a také tam nepřijde na věky.

2) Všem dáti vstupenku do nebe, kteří nevěří po katolicku a žijí pohansky, znamená zbořiti Církev Kristovu, zmařiti vykupitelské dílo Kristovo, znamená úplnou svobodu víry a mravů dáti všem nekatolíkům pod záminkou některého bludařství buď racionalistů, deistů, pantheistů; znamená všecky rozumáře, svobodáře, modláře, lháře a t. d. uváděti do nebe a postaviti je mezi kůry andělův, archandělův, cherubínů, serafínů, sv. patriarchů a proroků, sv. apoštolů a mučovníkův, sv.

vyznavačův a panen!! Komu to může správným se zdáti?

3) Obrat' me onu námitku: Ale tak mají tedy všickni přijíti do "nebe," kteří víru mají, jakou chtějí a nezachovávají ani zákona Božího, ani církevního, ani přirozeného?

27. Ale protestantská víra není nic jiného, než jiný tvar pravé křesťanské Církve, a v té může se každý Bohu tak zalíbiti, jako v katolické víře.

Od'povídám: 1) Právě tak zní 18. věta, v Syllabu r. 1864 od papeže Pia IX. zavržená.

2) Protestantské sekty se roztrýštily na tisíce kusů a zavrhují nyní obecně to, co z počátku s velikou horlivostí přijaly a mění svou víru až po dnes dle své chuti.

3) Jest to jen jiný tvar pravé křesťanské Církve, když jedni věří, že Pán Ježíš nebyl žádný Bůh, nýbrž jen zbožný filosof? Jest a může to býti Bohu milé, nejsv. Svátost' Oltářní tupiti, za kousek chleba vydávati?

28. Ale ti katolíci jsou nsnášeliví!

Od'povídám: 1) My katolíci víme a věříme, že každá jiná víra, katolické odporná, lež a podvod d'ábel'ský jest, a nás do pekla vrhá. Proto musíme býti hotovi, i život svůj mučennickou smrtí obětovati za víru svou katolickou; jinak bychom peklu neušli. Abychom se nekatolíkům zalíbili snášelivostí, máme trpěti, aby se posmívali naší svaté víře, Pánu Ježíši v nejsv. Svátosti Oltářní přítomnému, aby nám do očí rouhali se nejsv. Rodičce Boží, říkajíce, že nebyla žádná pan-na, nýbrž že byla matka, jako každá jiná matka, aby nám do očí hanebné rouhání metali, že jsme modláři, že mše svatá je modloslužba a t. d.? Máme se pro samou snášelivost' dáti odvrátiti od svaté, samospasitelné víry katolické a býti odpadlíky takovými, jakými

oni jsou? Máme s nimi z pouhé snášelivosti jíti do věčné záhuby? To není snášelivost', nýbrž nerozum a hřích.

Odp. 2): Který zákonodárce může dopustiti, aby někdo pochyboval, zdali ten neb onen zákon jeho platný jest? Který matematik neb počtář dopustí, aby někdo bral v pochybnost' základní větu jeho, z které ostatní důkaz svůj mají? Který přírodopysk připustí, aby pokusu jeho popírali, který již 1000krát byl učinil? Který řemeslník přivolí, aby řemeslo jeho se hanobilo, jako nerozumné, když každý den je s úspěchem provozuje? A my katolíci máme trpěti, aby božská víra naše, tolika zázraky Pána Ježíše stvrzená, se tupila, aby nás nepřátelé o tuto sv., jediné pravou a samospasnou víru připravili? To má býti snášelivost'?

Odp. 3): Může si nějaký člověk naříkati na nesnášelivost', že se mu toho nedovolí, aby všeliké jedy bez omezení prodával a roznášel, a tím zavedl příčinu mnohým, že se otrávil? Mohou kacíři si naříkati na nesnášelivost' katolíků, že toho netrpí, aby kdo svatou víru jejich samospasnou v posměch uváděl a tím mnohé o víru a spásu oloupil?

Odp. 4): Podívejme se nyní, jak nekatolíci nesnášeli byli: Kalvín dal Michala Serveta 27. října 1553 za živa upáliti pro kacířství jeho. S) Kalvínem souhlasila města Cuerich, Schaffhansen, Bern, Basel, a kacíři Bucer, Melanchthon a jiní. Michal Servet ale k obci ženevské ani nepřináležel. Sotva do města Ženevy na své cestě do Vlach přišel, hned byl od slídičů Kalvínových polapěn a do žaláře vsazen. Kalvín dal též básníka Grueta na skřipci mučiti a stíti; tak i Daniele Bertheiliera.—Tak rozuměl Kalvín snášelivosti! Jindřich VIII. byl tak snášeliv, že od jeho kacířství roku 1534 až do jeho zoufalé smrti roku 1547 za obět' jeho

ukrutnosti padlo dvě kardinálů, dvě arcibiskupů, 18 biskupů, 13 opatů, 500 převorů a mnichů, 2 královny, 12 vévodů a hrabat, 164 šlechticů, 38 učenců, 114 měšťanů a 110 paní!

Za Eduarda VI., syna Jindřicha VIII. byla r. 1552 ustanovena smrt' každému, kdož se přizná ku katolické víře. Alžběta, dcera Jindřicha VIII., (královala od r. 1558—1603; vydala r. 1562 zákon, že katolíci všickni, kteří ji neuznají za papežku, nejvyšší hlavu církve, do žaláře vsazeni, a když ještě tu dvakráte toho odeprou, smrtí potrestáni býti mají. Tak 120 kněží a 80 jiných i ze šlechty vykrvácelo pro víru katolickou! Jména jejich uvádí R. Challoner. Také vydala zákon pro všechny katolíky, že kdo by se opovážil, nejsv. Svátost' Oltářní přijati, 400 skůdů, (t. j. as 1000 zl. rakouské měny) pokuty zaplatí. Když to uslyšel jakýs šlechtic, prodal hned nejkrásnější dva statky své, a aby měl peníze v ruce, a mohl hned zaplatiti za každé svaté přijímání 1000 zlatých. Pravil: "Pro peníze neodstoupím od prvějšího zvyku svého, přijímati častěji svého Pána Boha."—Takovou snášelivost' mají nekatolíci!

29. Ale v které víře jsem se zrodil, v té chci i zemřítí.

Odpovídám: 1) Proč tak nemluvil též Hus, Luther, Kalvín a všickni ostatní arcikacíři? Zdaž se též nenarodili z rodičů katolických? Proč tedy tito odpadli od pravé víry Kristovy?

Odp. 2): At' jsi se narodil z nekatolických rodičů nebo ne, ty máš také svůj rozum, a svůj cíl. Jak mile tedy poznáš, že nejsi na pravé cestě do nebe, že nejsi v samospasitelné víře katolické, hned jsi povinen pod těžkým hříchem, pod ztrátou království nebeského a pod pokutou věčného zavržení, odřici se bludu a přijati ochotně jedinou pravou víru katolickou. Žádné pře-

kážky ani výmluvy tu neplatí. Jdet' tu o tvé věčné spasení a o tvé věčné zahynutí. Utíkej se úsilovnou a důvěrnou modlitbou k blahoslavené Panně Marii o pomoc; pomůže ti dojistá.

30. Ale já nemám žádné viny, že nejsem katolíkem. Mně Pán Bůh té milosti nedal; rodiče moji jsou nekatolíci a v nekatolické víře mne vychovali. Tedy mohu býti spasen.

Odpovídám: Kdo bez své viny narodil se a vychován byl v nekatolické víře, a má víru svou za pravou a "zachovává přirozený zákon a plní svědomitě desatero božích přikázání," a nikdy mu nepřijde na mysl, že by měl špatnou, nepravou víru, přináleží aspoň k duši **Církve katolické**, a může spasen býti, ač nepřináleží k tělu **Církve katolické**, to jest, takový jest srdcem a duší svou již katolíkem. Avšak takovému pomůž Pán Bůh, aby se dostal do lůna Církve katolické, kdyby i zázraku k tomu třeba bylo, dí sv. Tomáš Akvínský.

X. Sedmero důkazů hodnověrnosti katolické víry.

1. ZÁZRÁKY.

1. Jak označil Bůh Svou víru a Své božské zjevení, aby každý je rozeznati mohl od nepravé víry a od nepravého náboženství?

"Sedmi známkami, jako 7 pečet'mi, Bůh zpečetil a zjistil víru Svou tak, aby každý snadno ji rozeznati mohl od bludu a kacířství."

2. Jak zobrazil Pán Bůh těchto sedmero důkazů hodnověrnosti katolické víry ve Zjevení sv. Jana 5, 1?

Těmito slovy: I viděl jsem v pravici sedícího na trůně knihu, popsanou vnitř i zevnitř, zapečetěnou **sedmi pečet'mi.**

3. Co jsou tyto důkazy hodnověrnosti katolické víry?

Skutky zjevné, od Boha samého učiněné k potvrzení svatého náboženství katolického. Jsou to skutky zjevné, do smyslů člověka padající, aby je každý snadno poznati mohl. Jsou od Boha samého učiněné, síly lidské převyšující, na potvrzení božského zjevení.

4. Které jsou tyto důkazy neb důvody, že katolické náboženství jen od Boha původ má?

1) Zázraky.

2) Proroctví.

3) Svatost života a učení Ježíšova.

4) Rychlé rozšíření víry Kristovy po celém světě.

5) Stálé trvání.

6) Obrácení a posvěcení duší našich.

7) Statečnost nesčíslných sv. mučedníků.

5. Co nám sluší věděti 1) o zázracích?

A. a) Význam a b) rozdíl, c) možnost a d) nutnost zázraků.

B. Jaké zázraky činili a) Pán Ježíš, b) Jeho apoštolé a c) Svatí.

C. Námitky proti zázrakům se vyvracejí.

A. Význam a rozdíl, možnost a nutnost zázraků.

6. a) Co jest zázrak?

Zázrak jest 1) čin úžasný, 2) všemohoucností boží vykonaný 3) proti přírodě, 4) k spáse naší.

7. Kolikero věcí se zde vyžaduje, aby něco bylo opravdový zázrak?

Čtvera věcí: 1) čin úžasný, smysly lidskými poznáný. Žádná bytost na světě nepovstala a nepovstane bez příčiny. Každá bytost, každá událost musí míti

svou příčinu. Příčina plodí výsledek; kde tedy jest výsledek, musí býti i příčina. Jedno bez druhého mysliti nelze. Když ku př. vidím kouřiti se z komína, hned vidím příčinu toho, oheň v kamnech. Při zázraku však výsledek porovnávajíce s výsledky, které tvoří přírodní síly dle přírodních zákonů, sledáváme, že výsledek zázraku žádná příčina přirozená vytvořiti nemohla; ku př. vodu ve víno proměnit. Proto se praví "čin úžasný."—

2) Ježto však žádná lidská síla toho nedovede, musíme uznati, že jen Bůh Svou všemohoucností zde působil; neboť jenom Bůh může proti přirozeným zákonům přírodním něco učiniti, ku př. aby oheň nepálil, jak to vidíme u tří mládenců v peci ohnivé v Babylonu. Není tedy zázrakem událost', byt' sebe větší obdiv vzbuzovala, je-li vykonána přírodními silami; jak často u kejkliřů podivné věci vidíme. Na tom nezáleží, zdali s poznáním výsledku hned i příčinu poznáme, příčinu přirozenou můžeme poznati i později. U zázraku ale není nikdy příčina neb síla přirozená, nýbrž jen nadpřirozená, totiž všemohoucnost' Boží.—

3) U zázraku se vyžaduje, aby čin zázračný byl vykonán proti přírodě, proti obyčejnému běhu přírody, proti všem zákonům přírodních sil, ku př. od narození slepému dáti okamžitě zrak, pouhým slovem, bez užití prostředků. To není v moci člověka a lékaře žádného. To jest pro všechny síly přirozené nedostižným. Tedy telegrafem v kratičké době poznati, co u veliké vzdálenosti se nyní děje, jest pro nevzdělané tajemstvím, ale přec to není žádný zázrak, poněvadž se to děje příčinou, silou přirozenou; poněvadž to není proti přirozeným silám, proti přírodě.

4) U zázraku se konečně vyžaduje, aby zázračný čin se stal k dosvědčení věci nadpřirozené; neb ec jest

přirozené; může dokonale poznáno a pochopeno býti rozumem našim. Bylo by tedy zbytečné, a tudíž Pána Boha nedůstojné, aby zázrakem, nadpřirozeným způsobem přirozené věci dokazoval. Tedy při zázraku jest pohnutka jen nadpřirozená, totiž oslava Boží a naše spása, potvrzení svaté víry naší, důkaz, že to a ono jest skutečně od Pána Boha zjevené.

8. Jak se zázraky v Písmě svatém i jinak nazývají?

"Divy" u Mat. 11, 21: Běda tobě, Rorozaim, běda tobě, Betsaido; nebo kdyby v Tyru a Sidonu činění byli "divové," kteříž činění jsou v vás, dávno by byli v žízni a v popeli pokání činili."

"Znamení" u Jana 2, 18: Tedy odpověděli židé a řekli Jemu: Jaké "znamení" ukazuješ nám, že tyto věci činíš? To jest: jakým zázrakem se nám vykážeš, že máš od Boha moc, toto činiti?

"Skutky Boží" u Jana 15, 24: Kdybych byl nečinil mezi nimi "skutků", jichžto žádný jiný nečinil, neměli by hříchu; ale nyní i viděli (skutky Mé), i nenáviděli i Mne, i Otce Mého.

"Znamení" u Žid. 2, 14: Ježto Bůh spolu svědectví vydával skrze znamení...

9.b) Jaký jest rozdíl mezi zázraky?

Trojí dle stupně:

1) Mimo přírodu.

2) Proti přírodě.

3) Nad přírodu.

10. Které zázraky jsou 1) mimo přírodu?

Jsou ty zázraky, jichž výsledek přírodní síly by také vytvořily, ale nikdy tím způsobem jako u zázraku: "náhlé" uzdravení bez léků.

11. Které zázraky jsou 2) proti přírodě?

Jsou ty zázraky, jichž výsledek jest protivný výsledku přírodní síly; ku př.: keř před Mojžíšem hořel a neshořel: 2. Mojž. 3, 3. Josue 10, 12: Slunce proti Gabaonu nehýbej se a měsíc proti oudolí Ajalon: i stálo slunce i měsíc, dokudž nepomstil se národ nad nepřátely svými. Stálo tedy slunce uprostřed nebe a nepospíchalo k západu za celý jeden den. Nebylo prvé ani potom tak dlouhý den, když poslechl Hospodin hlasu člověka.

12. Které zázraky jsou 3) nad přírodu?

Jsou ty zázraky, jichž výsledek pro přírodu jest naprosto nemožný a převyšuje všechny síly přírodní ku př. mrtvého člověka vzkřísiti. Takové zázraky jsou největší. Tak vzkřísil Pán Ježíš dceru Jairovu (Mat. 9, 25.) syna vdovy Naimské (Luk. 7, 11) a Lazara, 4 dni v hrobě ležícího (Jan 11, 44.). Největší ze všech zázraků P. Ježíše bylo Jeho slavné vzkříšení. Tím nejvíce potvrdil pravdivosti božského učení Svého a Své svaté víry.

13.c) Kdo upírali možnost' zázraků?

Spinoza (zemř. 1677), Voltaire (zemř. 1778) Rousseau (zemř. 1778) a jejich následníci v nevěře.

14. Proč upírali možnosti zázraků?

Aby tímto uznáním zázraků pravých nebyli v svědomí svém přinuceni, odřící se svých ohavností a své pýchy, a pokorně učení božského Spasitele následovati.

15. Proč jsou zázraky možné?

Protože Pán Bůh jediný zázraky činí aneb dává Svým sluhům tutéž moc, zázraky činiti jménem Jeho, a protože Pán Bůh všemohoucí jest a nic Mu není nemožného; protože Pán Bůh nejvyšším Pánem veškeré přírody a všech tvorů jest a na věky zůstane, a tak celá příroda Jeho vůli božské poddána jest a sloužiti musí. Jako Pán Bůh jen svobodnou vůlí Svou celý

svět a všechny tvory v něm stvořil, tak je všechny řídí a spravuje jen svobodnou vůlí Svou. Tudíž není žádné překážky proti zázrakům ani strany Boha, ani strany tvorů.

16. Jak tomu nasvědčuje Písmo svaté?

Žalm 134, 6: Všechno, co Bůh chce, koná na nebi i na zemi i na moři. Luk. 1, 37: Nic u Něho (Boha) není nemožným.

17. Jak tomu učí Církev svatá?

Na sněmu Vatikánském (3, 4) r. 1870: "Řekli-li by kdo, že žádný zázrak státi se nemůže a proto všechno vypravování o nich, i v Písmě svatém obsažené, se má mezi báchorky a báje vřaditi, budiž vyobcován." (Si quis dixerit miracula nulla fieri posse, proindeque omnes de iis narrationes, etiam Sacra Scriptura contentas, inter fabulas vel mythos ablegandas esse, anathema sit.)

18. Jak o tom svědčí sv. Tomáš Akvinský (zemř. 1274)?

"Bůh může jednati mimo pořádek věcí, protože sám není poddán pořádku druhých příčin, nýbrž tento pořádek Jemu jest poddán, jakožto od Něho pocházející; neboť by mohl i jiný pořádek věcí ustanoviti." (Deus potest facere praeter ordinem rerum, quia ordini secundarum causarum Ipse non est subjectus, sed talis ordo Ei subjicitur, quasi ab Eo procedens. Potuisset enim et alium ordinem rerum instituere.)

19. Jak o tom soudí rozum?

1) Rozum lidský uznává rád možnost zázraků. Neboť sám svým přirozeným světlem poznává, že svět jest stvořen od Boha, že svět, výplod všemohoucnosti Boží, jest od Boha obdařen různými silami a pevnými zákony, nad míru moudrými. Rozum uznává, že tyto síly ve světě nepůsobí samy sebou, nepůsobí bez Pána

Boha, nýbrž vůlí a mocí Boží. Proto říkáme: svět závisí na Bohu, nikoli, Bůh závisí na světě nebo jeho zákonech a silách. Proto uznává rozum rád a snadno, že Pán Bůh může tyto zákony světa překročiti, nějakou výjimku v nich učiniti; to právě jmenujeme zázrak.

2) Tažme se nevěrce, který praví, že zázraky nejsou možné: Uznáváš dějepisnou jistotu zázraků Pána Ježíše a svatých apoštolů? Toho nepopírá, ale praví nám: "Uznávám, že se ty věci staly, ale za zázraky jich nepokládám." Tažme se ho dále: Mohou dějiny přesně dokázati, že Pán Ježíš a sv. apoštolé ty zázraky učinili, které se o nich vypravují? I tu musí kladně odpověděti. — A nyní, co z toho plyne? Že Pán Ježíš a sv. apoštolé musili znáti tajnou příčinu těch zázraků, které činili, poněvadž nevěrec náš praví, že zázraky nejsou možné, že se to děje tajnou skrytou silou světa. Avšak když někdo byl tak šťastným, že našel nějakou tajnou moc a síly přírody, která má pro celý svět blahodárné účinky, zajisté se o to postará, aby tento drahocenný nález a majetek světa se neztratil.

Když slavný Koperník (zemř. 1543) poznal, že země se točí okolo slunce, stal se tento nález v krátké době majetkem celého světa. Když slavný Galvani (zemř. 1798) vynalezl mocné účinky elektřiny, hned těžil celý svět z jeho nálezu a poznání oné tajné síly, stavil telegraphy a telephony a žene posud veliké stroje a osvětluje města elektřinou. A přec toto všecko není nic, u přirovnání k umění zázračnému: slepým od narození v okamžiku dáti zrak, ochromým zdravé údy, mrtvé křísiti a t. d. Toto jest pro člověčenstvo mnohem drahocennější než svrchu uvedené vynálezy.

Může tedy někdo moudře souditi, že by dějiny světové o vynálezu tajných, přírodních sil, kterým nevěrci moc zázračnou připisují, nám žádných zpráv nepodaly,

že by lidé, kteří zázraky mocí Boží činili, o použití těchto tajných přírodních sil žádného poučení světa nedali? Zajisté nikoliv! Tedy musíme vyznati: Byla-li tajná, přirozená příčina zázrakův jednotlivcům známa, pak by nám dějiny jistě nějaké zprávy o nich zachovaly. Nebot' nikoho na světě není, kdo by takových tajných, přírodních sil nechtěl znáti, nikoho není, kdo by nechtěl takovými přírodními, tajnými silami nezhojitelné nemoci vyléčiti, mrtvé vzkřísiti, člověka nesmrtelným učiniti, naprostým pánem přírody býti a jí dle vůle své poroučeti, kdyby mohl. Kolik tisíc dolarů by mnohý člověk za to dal, kdyby touto tajnou, přirozenou silou mohl svého umírajícího miláčka uzdraviti, neb již mrtvého zase k novému životu vzkřísiti! At' vypíše někdo 50.000 dolarů tomu za odměnu, který by syna jeho, od narození slepého, v okamžiku touto silou tajnou, přirozenou, uzdravil a jemu zrak dal! At' slíbí někdo miliony dolarů odměny tomu, kdo by dovedl tou tajnou, přírodní silou otce jeho mrtvého v okamžiku, ano třeba i za půl roku znova vzkřísiti! At' prohlédá celý svět, at' svolá učence a umělce celého světa. —nikoli takového nikdy nenalezne.

Z toho tedy přicházíme k nezvratnému přesvědčení, že ona tajná, přírodní síla, která prý je příčinou zázraků, jest holá lež a holý nerozum, —že pravá příčina zázraků není přirozená, jakási tajná moc a síla, nýbrž všemohoucnost' Boží, Pán Bůh sám. Tu ale ovšem mizí nevěrci půda pod nohama, který praví, že zázraky jsou nemožné, že není nic nadpřirozeného, že vůbec ani Boha není. Takoví mudrci ale patří do blázince. Každé dítě poznává skrovným rozumem svým, že když zázraky se staly, že jsou možny; jinak by se nebyly staly.

20.d) Proč jsou ale zázraky nutny?

Zázraky jsou nutny k potvrzení opravdového zjevení Božího, neboť hloubavý duch lidský není spokojen s pouhými slovy zjevení Božího, ale žádá důkazů, že to a ono Bůh sám zjevil, a praví: uvěřím, dokážeš-li mi, že to a ono Bůh skutečně zjevil. Právem tak žádá opatrný člověk, aby nebyl oklamán; též proto, poněvadž tu jde o největší zájmy člověčenstva. Co s nebe přišlo a přichází, nebem musí dokázáno býti. Těmu tedy, který nám praví: Hlásám vám pravdy života věčného, vykládám vám zjevení Boží, povím vám, co Pán Bůh od vás chce—hned voláme vstříc: "Podej důkazů, že vůli Boží nám oznamuješ, pak teprve ti uvěříme. Kdyš se zázraky neprokážeš, neuvěříme ti!"

21. Jak to dokazuje Písmo svaté samo v **Starém Zákoně**?

Mojžíš (II, 3, 10) vypravuje, že byl od Boha poslán k Faraonovi, aby vysvobodil lid israelský z otroctví egyptského. Řekl Bůh k Mojžíšovi: Toto díš synům Israelským: Hospodin Bůh otců vašich, Bůh Abrahámy, Bůh Isákův a Bůh Jakobův poslal mne k vám... Vyvedu vás z trápení egyptského do země Chananejské, ...do země tekoucí mlékem a medem... Odpověděl Mojžíš: **Neuvěří mi, ani poslechnou hlasu mého, ale řeknou: Neukázal se tobě Hospodin.** Protož řekl (Hospodin) k němu: Což jest to, co držíš v ruce své? Odpověděl: "Hůl." I řekl Hospodin: Vrz ji na zem. Vrhl ji, a obrácena jest v hada, tak že utíkal Mojžíš. I řekl Hospodin: Vztáhni ruku svou a chop ocas jeho. Vztáhl ruku a držel ho, i obrácen jest (had) zase v hůl. Řekl: **"Aby uvěřili, že se ukázal tobě Hospodin Bůh otců jejich.** Řekl opět Hospodin: Vlož ruku svou za ňadra svá. Kterouž když vložil za ňadra, vyňal ji malomocnou jako sníh (od malomocenství bílou; neb malomocenství byla zlá, nakažlivá i nezhojitelná nemoc.) Řekl:

Vlož zase ruku svou za nádra svá. Vložil ji zase a vyňal zase, a byla podobná tělu jinému. Pakliby ani dvěma těmito znamením neuvěřili, ani neposlechli hlasu tvého, nabeřiž vody z řeky a vylí ji na zem; a cožkoli (vody) vezmeš z řeky, obráceno bude v krev... **Hled', abys všecky zázraky, které jsem složil v ruce tvé, činil před Faraonem... Činil znamení před lidem, i uvěřil lid.**

Kdoby byl věřil Mojžíšovi, kdyby nebyl zázraky velikými dokázal poslání svého od Boha? Národ židovský měl opustiti zemi egyptskou, v níž obýval 300 let, měl se vydati do daleké země zaslíbené, lidu neznámé, —měl opustiti vše, co měl jisté za nejisté, měl přestáti proto celé řady obtíží a trapných svízelnů na dlouhé cestě do Palestiny. Měl tu snad věřiti slovům Mojžíšovým bez řádné záruky, že slova jeho jsou vůlí Boží? Toho si byl prozíravý Mojžíš dobře povědom sám; proto se bránil a řekl Hospodinu: Neuvěří mi, ani poslechnou hlasu mého. Tot' byla příčina, proč mu Pán Bůh přislíbil moc, zázraky činiti před lidem i před Faraonem. Tak se i stalo. Lid se rozmýšlel nad krokem tak rozhodným. Farao též nechtěl propustiti lidu israelského. Proto následovaly též zázraky na zázraky; rány za ranou stíhaly zemi egyptskou. Těmito zázraky dokazoval Pán Bůh pravdivost' slov Mojžíšových a teprve na tyto četné a veliké zázraky propustil Farao lid židovský. Jenom zázraky ověřil Bůh slova Mojžíšova, jenom zázraky dosáhl Mojžíš cíle svého.

Tak to bylo i u ostatních proroků Páně; jenom zázraky potvrdili poslání svého od Boha a pravdivosti zjevení Božího.

22. Jak to dokazuje i Písmo sv. **Nového Zákona?**
Sám Pán Ježíš častěji se dovolával Svých zázraků, aby jimi potvrdil a dokázal pravdivost' Svého poslání

a učení: tak ku př. u sv. Jana 10, 37: **Nečiním-li skutků Otce Svého, nevěřte Mi: pakli činím a nechcete-li věřiti Mně, skutkům věřte.** To jest: Kdybych nečinil zázraků, nežádal bych, abyste Mi věřili. Když ale zázraky činím, aspoň pro tyto zázraky Mi musíte věřiti, sic nemáte před Bohem žádné výmluvy. Tak i u sv. Jana 14, 10: **Což nevěříte, že Já jsem v Otci a že Otec ve Mně jest? Aspoň pro samy skutky (zázraky) věřte!** Podobně praví u sv. Jana 15, 24: **Kdybych nečinil skutků (zázraků) mezi nimi, jichžto žádný jiný nečinil, neměli by hříchu.**

Z těchto slov Pána Ježíše vidíme opět nutnost' zázraků. Kdyby byl Pánu Ježíši uvěřil, kdyby nebyl zázraků činil? Jen si to živě představme před oči své a sud'me sami. Pán Ježíš byl v očích posluchačů Svých neznámý, když v 30. roku Svém veřejně učiti začal. Pocházelt' z chudičké rodiny, která v oněch dobách nezaujímalá žádného stkvělého a vynikajícího postavení. Proto byl pokládán jen za prostého syna tesařova. V mládí Svém byl vychován způsobem u židů obvyklým, zcela jednoduchým, jako chudé, řemeslnické dítě. V žádných školách vysokých vzdělán nebyl, nýbrž žil v Nazaretě jako ostatní židé, a pomáhal sv. Josefu v tesařské práci až do 30. roku života Svého. V očích obyvatelstva nazaretského byl tedy Pán Ježíš docela obyčejným člověkem; ba i v očích všech ostatních židů. To vidíme jasně v Písmě sv. Jan 1, 45: Filip našel Nathanaele a dí jemu: O kterémž psal Mojžíš v zákoně a proroci, našli jsme, Ježíše, syna Josefova z Nazareta. I řekl jemu Nathanael: **Z Nazareta může co dobrého býti?** Mat. 13, 45: **Přišel do vlasti své (do Nazareta) učil je ve školách jejich, tak že se divili, a pravili: Odkud má tento moudrost' tu a moc? Zdaliž tento není syn tesařův? Zdaliž matka jeho neslove Mariá?**

Odkudž tedy má všecky ty věci? I horšili se nad ním (uráželi se na jeho sprostém rodu a pohrdali Jím; neměli Ho za toho, kým v pravdě byl.) **I nečinil tu mnoho divů pro nevěru jejich.** Ano sv. Lukáš (4, 16) ještě podrobněji nám to líčí takto: I přišel do Nazareta, kdež byl vychován, a všel podle obyčeje Svého v den sobotní do školy. I vstal, aby četl. A dána jest Mu kniha Isaiáše proroka. A rozvinuv knihu, nalezl místo, kde bylo psáno (Is. 61, 12): **Duch Páně nade Mnou: pročez pomazal Mne, a poslal Mne kázat evangelium chudým, uzdravovat zkroušených srdcem . . I počal mluvit k nim: Dnes se naplnilo písmo toto v uších vašich . . Právili: Zdalit' tento není syn Josefův? A naplnění jsou všickni ve škole hněvem, slyšíce to. A povstavše vyvrhli Jej ven z města, a vedli Ho až na vrch hory, na nížto město jejich vzděláno bylo, aby Jej dolů strčili. Ale On bera se prostředkem jich, ušel.**

Zde vidíme jasně nutnost' zázraků u Pána Ježíše. Jak mile vystoupil jako Mesiáš, od proroka Isaiáše (61, 12) předpověděný, jak mile se vyznal, jím býti, hned narazil u židů, i svých vlastenců, tak že Jej hned zabítí a s hory do propasti svrci chtěli. Proč? Protože si Mesiáše představovali jako slavného, mocného krále, který potře nepřátely židovské a Židy učiní národem velikým, panujícím nad všemi národy. U Pána Ježíše ale neviděli slávy a moci světské (pražádné, nýbrž jen chudobu největší; v NĚm neviděli jiného než prostého, chudého tesaře, bez všeho vyššího vzdělání. Ač věděli, že čas nastal, kdy dle proroctví sv. arcioťce Jakuba a sv. proroka Daniele měl přijíti zaslíbený Mesiáš, přec v Kristu Pánu jej nechtěli nikterak uznati. Jak se to tedy stalo, že přec mnozí židé Pána Ježíše za zaslíbeného, od proroků předpověděného Vykupitele přijali a Jej za Syna Božího uznali? Kdo to způsobil?

Snad jeho krásná slova, která jako balsám na rány člověka působila? Jeho moudrost' a láska ke všem? Připouštím, že Ježíšova vznešenost', důstojnost', láska, moudrost' a výmluvnost' veliké účinky měla na ně; ale tím toliko by Pán Ježíš nezvítězil nad srdci jejich. Celá přesvědčivá moc Kristova spočívá v Jeho zázracích; tyto tak mocně působily na židy a později na pohany, že přijali učení Jeho jako božské, že v Něj uvěřili a Jemu se oddali. Zázraků bylo třeba lidem, kteří ztěžka srdce svá otvírali pravdám nadpřirozeným, lidem, kteří chtěli míti záruku pravdivosti Jeho učení a poslání od Boha. Důkazy a záruku toho jim skutečně Pán Ježíš dal: celou řadou zázraků. Tak o tom soudí Dr. Hettinger, tak o tom Didon, který tvrdí: "Zázraky jsou podstatnou částí poslání Ježíšova; jimi dobyl víry Svých učeníků, jimi přesvědčil je o Svém vykupitelském poslání a povolání, jimi působil mocně na lid; jimi potvrdil a dokázal pravdu učení Svého. I po Své smrti, až do dnes žije uprostřed světa a zůstává podstatně zázračným."

23. Proč byly zázraky nutné i apoštolům?

Protože i apoštolé by málo víry našli bez zázraků. Zázraky jim musily býti nápomocny. Nutnost' zázraků pro apoštoly uznáme tím spíše, uvážíme-li smutné poměry společenské, které tehdáž vládly. Řím světoborný ovládal tehdy skoro celý známý svět. Římané podmanili si množství různých národů, snesli bohatství jejich do světového města svého, až v bohatství svém rozkošem tou měrou se oddali, že mravní život jejich vymizel. Mravní nákaza ta rozšířila se z Říma i mezi ostatní národy. V těchto neutěšených poměrech přicházejí apoštolé, hlásat evangelia a učí, že pán a jeho otrok jsou před Bohem bratří, že se navzájem mají milovati a si odpouštěti; apoštolé hlásají učení Ježíšovo,

že bohatí mají se sdíletí s chudými o svůj přebytek, že všickni se mají zřítí bezuzdného života svého, že mají v pokoře a sebezapírání Pána Ježíše následovati a slibují za odměnu život věčný po smrti.

A jak se chovali k tomu učení zhýřilí Římané, Řekové a ostatní pohané? Onen hrdý Říman a Řek klaní se nyní Pánu Ježíši, miluje svého otroka, považuje ho za svého bratra, dává mu často i svobodu; velmoži ujímají se nyní chudých a ctí v nich Krista Pána samého. Kterí prve nejhorších neřestí se dopouštěli a rozvášněnému tělu ani nejmenší rozkoše neodepřeli, kají se nyní přísně, a snášejí i největší muky, aby nezlomnou věrnost' a víru svou Pánu Ježíši dokázali.—Co však bylo příčinou tak hlubokého přesvědčení a tak železné vytrvalosti v lásce k P. Ježíši? Zázraky, které buď vlastníma očima u sv. apoštolů viděli neb o nich slyšeli. Tak se jeví nutnost' zázraků i u sv. apoštolů. Vůbec srostly zázraky a pravé náboženství Kristovo v jeden celek tak, že jich nelze od sebe oddělití. Kde jest jedno, jest i druhé; jedno bez druhého nemůže býti. Kdo žádá od lidu víry, od toho žádá lid důkazův, a mezi těmito důkazy pravdivosti jsou zázraky nejdůležitější, mají cenu největší. Proto pravil sv. Pavel: **Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy jest marné kázání naše, a marná jest i víra vaše.** 1. Kor. 15, 13.

24. Proč jsou zázraky nutny od časů apoštolských až podnes?

Poněvadž to Pán Ježíš předpověděl a tomu chtěl, aby zázraky v Jeho svaté Církvi katolické trvaly stále až do skonání světa,—poněvadž jsou někdy potřebné k obrácení pohanských národů,—poněvadž jimi Bůh chce zbožné křesťany v dobrém utvrditi, a nevěrce zahanbiti, kteří katolické církvi zázraků drze upírají.

25. Jak tomu učí Marek 16, 17?

Tato pak znamená následovati budou ty, kteříž uvěří: Budou ve jménu Mém zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvíti, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati a (ti) se dobře míti budou (budou uzdraveni).

26. Jak to slíbil Pán Ježíš u sv. Jana 14, 12?

"Amen, amen, pravím vám, kdo věří ve Mne, skutky, kteréž Já činím, i on činiti bude, a větší nad ty činiti bude."

27. Jak tomu učí Církev svatá?

Na sněmu všeobecném vatikánském (3 4) roku 1870. za článek víry představila tuto pravdu: Řekl-li by kdo, že žádné zázraky se díti nemohou, a proto všechno vypravování o nich, i v Písmě sv. obsažených mezi báchorky a báje čítati se mají; anebo že zázraky jistě poznati se nikdy nemohou, a že se jimi božský původ náboženství křesťanského správně nedokáže, budiž vyobcován.

28. Jak o tom soudí sv. Řehoř Veliký (zemř. 604) ?

Divy a zázraky byly potřebné za časů, když Církev povstávala; neboť zázraky musila víra mocně se vzmahati. Vždyť zaléváme také stromky, které jsme nedávno vsadili, až vidíme, že kořeny se rozšířily pevně v zemi, a potom přestáváme je zalévati.

29. Jak tomu učí sv. Alfons (zemř. 1787) ?

"Zázraky jsou nutné k ověření víry naší; převyšují síly přírody, a mohou jen mocí boží státi se. Protož jisto jest, že náboženství, jehož učení zázraky ověřeno jest, božské jest; neboť Bůh nemůže nepravému náboženství zázraky naddržovati. Ať vystoupí židé, pohané, mohamedáné a všickni kacíři a ať ukáží nám jen jediný zázrak, který se stal jim k vůli! Ovšem se utekli ku kejklířství, aby lidi oklamali; ale podvod jejich vyšel brzy na jevo. Naproti tomu nečíslné jsou zá-

zraky, které Pán Bůh skrze sluhu Své v katolické Církvi až po dnes konal. Na nich vyplnilo se slovo božského Spasitele: Kdo věří ve Mne, skutky, které Já činím, i on činiti bude, a větší nad ty činiti bude. Ovšem byly zázraky v prvních dobách Církve četnější, než dnes; přec ale nikdy nescházely, protože jsou k obrácení pohanských národů vždy potřebné. Tak činili nesčíslné zázraky ku př. František Xaverský, sv. Ludvík Bertrand a mnozí nábožní misionáři v Indii."

30. Jak tomu nasvědčuje i zdravý rozum lidský, že již není tolik zázraků potřebí, jako za prvních dob Církve svaté?

Následujícím dvojím porovnáním 1) s manželkou a 2) s hospodářem. 1) Co bychom soudili o tom, kdyby manželka od manžela svého, nebo kdyby nevěsta od zasnoubence svého, neb i přítel od přítele svého žádal zvláštních, nadobyčejných důkazů lásky a věrnosti, ku př. kdyby žádali, aby skočili do ohně, neb do vody, nebo jak vypravuje německý básník, že za dob rytířských rytíř se odvážil u prostřed lvů a tygrů a odtamtud přinesl milence své rukavičku na důkaz své lásky a oddanosti? Pravá křesťanská láska musí býti moudrá; upřímné přátelství nezná takových pánovitých rozmarů, nýbrž přestává na přesvědčení, jež má hlubší základ v duši a v srdci, láskou sjednoceném. Tak podobně nežádá Bohu oddaná duše divů a zázraků, aby uvěřila, majíc pevné přesvědčení, že Bůh jest neomylný a že Jeho božské učení nás klamati nemůže.

2) Který hospodář moudrý, máje u vedení prací a záležitostí svých pořádek pevně určený a od dávna zachovávaný, odbočí od něho snadno, pro lecjakou malichernost? Tak podobně jedná Pán Bůh, Hospodář všech hospodářů, v řízení světa, a nečiní výjimky od věčných, moudrých zákonů přírodních jen tak zhola pro

ledabylost', nýbrž jen z vážných příčin, k potvrzení božského zjevení Svého.

31. Co z toho plyne?

a) Že zázraky jsou jen dílo všemohoucího Boha na ověření božského učení Jeho v Církvi katolické, b) že jsou rozdílné, c) možné a d) nutné.

B. Jaké zázraky činili a) Pán Ježíš, b) apoštolé a c) Svatí?

a) Pán Ježíš činil k potvrzení božského učení Svého mnohé a veliké zázraky:

- 1) Na bezživotné přírodě,
- 2) na nemocných,
- 3) na posedlých,
- 4) na mrtvých.

32. 1) Jakými zázraky dokazoval Pán Ježíš pravdivost' učení Svého na bezživotné přírodě?

Pán Ježíš proměnil vodu ve víno při svatbě v Káni Galilejské. Jan 2, 1.

Pán Ježíš nasýtil 5000 mužů, nepočítaje žen a dítek, pěti chleby a 2 rybičkami: Mat. 14, 16.

Pán Ježíš nasýtil 4000 mužů, nepočítaje ženy a dítky, sedmi chleby a několika rybičkami: Mat. 15, 35.

Pán Ježíš utišil bouři velikou na moři, přikázav větrům a moři, tak že lidé se divili, řkouce: **Kdo jest tento, že Ho větrové i moře poslouchají?** Mat. 8. 24. Pán Ježíš bral se k apoštolům na loď, jda po moři (jako po suché zemi). Vidouce, an jde po moři, ulekli se a strachem křičeli. Ježíš k nim promluvil, řka: **Doufejte, Jáť jsem, nebojte se!** Mat. 14. 25.

33. 2) Jaké zázraky činil Pán Ježíš na nemocných?

Pán Ježíš uzdravoval vůbec všechny nemocné, necht' měli jakoukoli nemoc: Mat. 4, 23: Obcházeje pak Ježíš všecku Galilei, učil v jejich školách a kázal evangelium království, a uzdravoval všelikou nemoc i všeliký neduh v lidu. A rozešla se o Něm pověst' po vsí Syrii, i podávali Mu všech zle se majících, rozličnými neduhy a trápeními obklíčených, i kteří zlé duchy měli, i náměsíčníků, i šlakem poražených a uzdravoval je. Mat. 15, 30: I přistoupili k Němu zástupové mnozí, majíce s sebou němé, slepé, kulhavé, mdlé a jiné mnohé. I kladli je k nohám Jeho a uzdravoval je, tak že se zástupové divili, vidouce, ano němí mluví, kulhaví chodí, slepí vidí; i velebili Boha israelského.

Pán Ježíš uzdravoval nemocné pouhým slovem Svým: Marek 10, 16: I přišli do Jericha; a když On vycházel z Jericha, i učenníci Jeho a zástup velmi mnohý, syn Timeův, Bartimeus, slepý, seděl vedle cesty, žebře. Ježíš řekl jemu: Co chceš, at' tobě učiním? Slepý řekl Jemu: Mistře můj, at' vidím. Tedy dí jemu Ježíš: Jdi, víra tvá tě uzdravila. A on hned prohledl a šel za Ním cestou.

Mat. 9, 6: Vidě Ježíš myšlení jejich, řekl: Proč myslíte zlé věci v srdcích svých? Co jest snáze říci: Odpouštějí se tobě hříchové tvoji,—čili říci: Vstaň a chod'! Ale abyste věděli, žeť má Syn člověka moc na zemi hříchy odpouštěti, tedy dí šlakem poraženému: Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého. I vstal, a odešel do domu svého. Vidouce to zástupové, báli se, a velebili Boha, kterýž dal takovou moc lidem.

Pán Ježíš uzdravoval pouhým dotknutím: Mat. 8, 1: Když sstupoval s hory, šli za Ním zástupové mnozí. A hle, malomocný přišed, klaněl se Jemu, řka: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti. I vztáhl Ježíš ruku, a do-

tekl se ho, řka: **Chci, bud' čist.** A hned očištěno jest malomocenství jeho. Tak i tehýni Petrovu: Mat. 8, 15. Pán Ježíš uzdravoval **nepřítomné, daleko vzdálené nemocné**: Mat. 8, 5 služebníka setníkova v Kafarnaum.

Mat. 15, 22: dceru ženy chananejské, d'áblem trápenou v cizí zemi, v syrské Fenicii.

Jan 4, 48: syna královského úředníka v Kafarnaum; Pán Ježíš ale byl v Káni Galilejské, kamž přišel otec o jeho uzdravení prosit.

Pán Ježíš uzdravoval **dlouhé nemoci**: Luk. 8, 44: ženu, 12 let krvotokem trápenou, která na lékaře všechny statek svůj vynaložila.—Luk. 18, 11: ženu, 18 let sklíčenou (shrbenou, že se nemohla přímo postaviti). Jan 5, 8: člověka, 38 let nemocného u rybníka bravného Bethsajdy.

Pán Ježíš uzdravoval i nemocné, **soudně vyšetřované**: Mat. 12, 9: člověka s uschlou rukou. Jan 9, 1: člověka slepého od narození.

34. 3) Jak uzdravoval Pán Ježíš **posedlé od d'ábla?**

Mat. 8, 28: Když přišel za moře, do krajiny gerasenské, potkali se s Ním **dva posedlí, vyšedše z hrobů**, ukrutní náramně, tak že žádný nemohl tou cestou jíti. A aj, zkřikli: Co je nám a Tobě, Ježíši, Synu Boží? Přišel jsi nás před časem (dříve posledního věčného odsouzení) trápit? A bylo nedaleko od nich stádo velké vepřů, pasouc se. Zlí pak duchové prosili Ho, řkouce: Jestliže nás vymítneš odsud, pošli nás do stáda vepřů. I řekl jim: **Jděte! A oni vyšedše, vešli do vepřů.** A aj, hnalo se prudce všechno stádo s vrchu dolů do moře, a ztonuli ve vodách." Pán Ježíš d'áblům dovolil do stáda vjíti k potrestání nevěřících Gerasenů.

Luk. 11, 41: Od mnohých pak vycházeli zlí duchové, křičíce a říkajíce: Ty jsi Syn Boží!

35. Jak dokazoval z toho Pán Ježíš božské poslání a učení Své?

Když vyvrhl zlého ducha z němého člověka a farišové a zákonníci pravili: Skrze Belzebuba, knížce zlých duchů, vymítá zlé duchy, Ježíš řekl jim: **Každé království proti sobě rozdělené, zpustne a dům na dům padne.** Jestližet' tedy satan proti sobě rozdělen jest, kterakž ostojí království jeho? Nebo pravíte, že Já skrze Belzebuba vymítám zlé duchy. Jestliže pak Já skrze Belzebuba vymítám zlé duchy, skrze koho je vymítají synové vaši? Pročež oni soudcové vaši budou. **Paklit' prstem božím vymítám zlé duchy, jistět' přišlo k vám království Boží,** to jest, přišel jsem k vám dávno od proroků předpověděný Mesiáš, Syn Boží, jistět' jest učení Mé božské.

36. 4) Které **mrtvé vzkřísil** Pán Ježíš?

12letou dceru Jairovu v Kafarnaum: Mat. 9, 18.

Lazara v Bethanii, který již 4 dni v hrobě hnil:

Jan 11. 44.

Syna vdovy v Naimu: Luk. 7, 11.

37. Co z toho následuje?

1) Že Pán Ježíš mnohé a veliké zázraky konal 1) na bezživotné přírodě, 2) na nemocných; 3) na posedlých, 4) na mrtvých, a tyto zázraky tak očividné a patrné a jisté byly, že ani nejúhlavnější nepřátelé Jeho jich upíratí nemohli a vyznali: **Co učiníme, nebo tento člověk činí mnohé divy. Necháme-li Ho tak, všickni uvěří v Něho.**

2) Pán Ježíš všecky tyto zázraky činil na potvrzení Božského seslání, Božského učení Svého, na důkaz, že jest opravdu Syn Boží; neboť veliký jest rozdíl mezi zázraky sv. proroků a vůbec Svatých a mezi zázraky Pána Ježíše. Svatí činili zázraky ve jménu Pána Boha, mocí Boží; Pán Ježíš ale činil zázraky jménem Svým,

mocí Svou, na důkaz, že jest Bůh sám. Proto řekl k málomocnému: **Chci, bud' čist.** Mat. 8, 3.

3) Z toho následuje, že svatá víra Kristova, víra katolická jediné pravá, božská, samospasitelná jest, a každá jiná odporující víra lež a podvod jest, do záhuby vedoucí, poněvadž žádný jiný učitel, který proti Církvi katolické povstal, nedokázal pravdivost' svého učení ani jediným zázrakem.

38.b) Jaké zázraky činili sv. apoštolové vůbec?

Sv. Lukáš vypravuje o zázracích sv. apoštolů takto: I přicházela na všelikou duši bázeň; **mnozí také divové a zázrakové se dali skrze Apoštolý v Jerusalemě, a strach veliký byl mezi všemi... Pán pak rozmnožoval na každý den ty, kteří měli spasení býti.** Skut. 2, 43. Tak i sv. Marek (16, 19) zvěstuje nám, že Pán Ježíš po Svém nanebevstoupení kázání apoštolů Svých potvrzoval zázraky, které skrze ně činil: **Zajisté Pán Ježíš, když jim odmluvil, vzat jest do nebe, a sedí na pravici Boží. A oni šli a kázali všudy, a Pán jim pomáhal a potvrzoval řeč (jejich) následujícími (na to) divy.**

Skutky apošt. 5. 12: **Skrze ruce pak apoštolů dáli se divové a zázrakové mnozí v lidu... Scházelo se pak do Jerusaléma i množství z blízkých měst, přinášejíce nemocné a od duchů nečistých trápené, kteří všickni uzdravováni byli.**

39. Jaké zázraky činil sv. Petr?

Čtvrtý den po seslání Ducha sv. šel sv. Petr s Janem do chrámu, a muž nějaký, jenž byl chromý z života matky své, byl nesen, kteréhož kladli na každý den u dveří chrámových, aby prosil za almužnu těch, kteří vcházeli do chrámu. Ten uzřev Petra a Jana, ani vcházeli do chrámu, prosil, aby dostal almužnu. I pohleděv naň Petr s Janem, řekl: **Hled' na nás. A on pilně hle-**

děl na ně, naděje se, že něco od nich dostane. Tedy řekl Petr: Zlata a stříbra nemám; ale co mám, to tobě dám. **Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod'!** A ujav jej za ruku jeho pravou, pozdvihl ho, a hned utvrzeni jsou kloubové jeho i nohy. **A vyskočiv, stál, a chodil.** I vešel s nimi do chrámu, chodě a poskakuje, a chvále Boha. I viděl jej všecken lid, an chodí a chválí Boha. Poznali pak ho, že jest to ten, který na almužně sedával u dvéří Krásných chrámových; i naplnění jsou úžasem a divením nad tím, což se s ním stalo. **I sběhl se všecken lid, předěšen jsa.** Petr pak promluvil k lidu: Muži israelští, co se divíte tomu, anebo co na nás hledíte, jakobychom svou silou aneb mocí byli učinili, aby tento chodil? Bůh Abrahamův, a Bůh Isákův a Bůh Jakobův, Bůh otců našich oslavil Syna Svého Ježíše, kterého vy jste vydali a zapřeli před tváří Pilátovou, když on soudil, že by měl býti propuštěn. Vy pak jste Svatého a Spravedlivého zapřeli a prosili jste za muže vražedníka, aby vám byl darován: ale Původce života jste zabili, Kteréhož Bůh vzkřísil z mrtvých, čehož my svědkové jsme. **A u víře, ve jménu Jeho (mocí Ježíše) stojí tento zdráv před obličejem všech vás...** Protož činte pokání, a obraťte se, aby shlazení byli hříchové vaši... Mnozí pak z těch, kteří to slyšeli, uvěřili; **i učiněn jest počet mužů (věřících) 5000.** Skut. 3,—4.—**A více se rozmáhalo množství věřících v Pána, mužů i žen, tak že na ulice vynášeli nemocné a kladli na ložcích a na nosidlách, aby když byl šel Petr, aspoň stín jeho zastínil někoho z nich, a aby byli vysvobozeni od nemocí svých... Kteríž všickni uzdravováni byli.** Skut. 5, 14.

Stalo se pak, že Petr, když procházel všechny církve, přišel také k Svatým, kteří bydleli v Lyddě. I našel tu člověka **Eneáše, od 8 let na loži ležícího, který byl**

šlakem poražený. I řekl mu Petr: **Eneáši, uzdravuje tě Pán Ježíš Kristus. Vstaň a ustel sobě. A hned vstal. I viděli jej všickni, kteříž bydlili v Lyddě a v Saroně, a obrátili se ku Pánu. Skut. 9, 32.**

V Joppe pak byla jedna učennice, jménem Tabitha. Ta byla plná dobrých skutků a almužen, které činila. I stalo se v těch dnech, že roznemohši se, umřela. Že pak Lydda blízko byla od Joppe, uslyševše učenníci, že by tam byl Petr, poslali k němu dva muže, prosíce: **Nemeškej přijíti k nám. Tedy vstav Petr, šel s nimi. A když přišel, vedli jej na vrchní síň, kde byla mrtvá položena; a obstoupily ho všechny vdovy** plačíce, a ukazující jemu sukně a šaty, které jim udělala Tabitha (Dorkas). Rozkázav tedy Petr všechněm vyjíti ven, poklekl na kolena a modlil se; a obrátiv se k tělu, řekl: **Tabitho, vstaň! Ona pak otevřela oči své, a uzřevši Petra, posadila se. I rozhlášeno jest to po všem městě Joppe, a uvěřili mnozí v Pána.**

40. Jaké zázraky činil sv. Pavel?

Zázračné bylo jeho obrácení. Viz Skut. apošt. 9.

Sv. Pavel potrestal čarodějníka Barjesu na ostrově Cypru, v městě Pafu **náhlou slepotou.** (Skut. 13, 11.) **Vymítl d'ábla z děvečky** v městě Filippi: Skut. 16, 18. **Nemalé divy činil Bůh skrze ruce Pavlovy v Efesu tak že i šátky a pásy s jeho těla na nemocné nosívali, a odstupovaly od nich nemoci, a zlí duchové vycházeli:** Skut. 19, 11. Když v Troadě sv. Pavel prodlil řečí až do půlnoci, a jeden mládenec, jménem Eutichus, **sedě na okně, pohřížil se, když Pavel dlouho kázal, v hluboké spaní, a přemožen snem, spadl s třetího ponebí dolů, a zdvižen jest mrtvý. K němuž Pavel dolů sstoupiv, zpo-lehl na něj, a objav ho, řekl: Nermuťtež se; však jest duše jeho v něm. I přivedli mládence živého, a byli nemálo potěšeni; Skut. 20, 9.** Na ostrově Melitě,

sv. Pavel vyrazil hada jedovatého do ohně, nic zlého neutrpěl; pravili, že jest bůh. I přihodilo se tu, že otec Publia, knížete ostrova Melity, ležel, trápen jsa zimnicí a ouplavicí. K němu všel Pavel, a pomodliv se a vloživ na něj ruce, uzdravil jej. Což když se stalo, přistupovali všickni, kteří na ostrově nemoci měli, a byli uzdravováni.

41. Jaké zázraky činili ostatní sv. apoštolé Kristovi?

Zajisté mnohé a veliké, ač Písmo sv. výslovně se o nich nezmiňuje, ale církevní dějepis jich mnoho uvádí, tak že všickni ostatní sv. apoštolové mohli vším právem se sv. Pavlem říci: **Znamení našeho apoštolatu učiněna jsou mezi vámi ve vši trpělivosti, v divech a zázracích a v mocech.**

42. Co z toho vyplývá?

1) Co Pán Ježíš slíbil apoštolům, to jim splnil a dal, totiž moc, zázraky činiti: **Svolav 12 učenníků Svých, dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali, a aby uzdravovali všelikou nemoc i všeliký neduh.** Mat. 10, 1. 2) Že sv. apoštolové mnohé a veliké zázraky činili na potvrzení, že od Boha posláni jsou, že ve jménu Božím svatou víru, Božské učení hlásají, že tudíž všecko jiné učení a náboženství, které jejich učení odporuje, lživé, klamné a bohaprázdné jest a do pekla vede.

43.c) **Jaké zázraky činili Svátí od časů apoštolů až po dnes?**

Jelikož Pán Ježíš přislíbil, že i věřící Jeho zázraky činiti budou, proto musí Církev katolická stále Švaté a věřící v lůně svém míti, kteří zázraky činili a posud činí. Nebot' pravil Pán Ježíš výslovně u sv. Marka 16, 17: **Tato pak znamení následovati budou ty, kteříž uvěří: Budou ve Jménu Mém zlé duchy vymítati, no-**

vými jazyky mluvíti, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati a (ti) se dobře míti budou.

Vezmeme-li církevní dějiny nebo životy Svatých do rukou a čteme-li je, hned se přesvědčíme, že v Církvi katolické po všechny časy, po všechna století služebníci Boží mnohé a veliké zázraky činili a posud činí.

44. Jak to vidíme na sv. Pantaleonu?

Vezmeme na příklad život sv. mučedníka Pantaleona (zemř. 303). Pocházel z pohanského otce Eustorgia a křesťanské matky Eubuly a narodil se v Nikomedii. Matka mu dříve zemřela, než slova její bohabojnosti v duši jeho se vkořenila. Otec, horlivý ctitel bohů němých, vychoval jej v pohanské pověře a dal jej cvičiti ve vědách keckých a lékařských. Cestou jej cvičiti ve vědách řeckých a lékařských. Cestou do školy chodil Pantaleon denně mimo domek staříckého kněze, sv. Hermolaa. Jednou přišel Pantaleon, nadaný a sličný mladík, též k sv. Hermolaovi, vyznal mu, že zesnulá matka jeho byla zbožná křesťanka, ale že jest nucen, následovati otce ve státním náboženství; tak prý má naději, že dosáhne vysokých hodností a stane se dvorním lékařem. Sv. Hermolaus jal se mluvíti o umění lékařském, přešel pak na pole náboženské a mluvil mu o Pánu Ježíši, který jest moudřejším a mocnějším lékařem než Hippokrates a Galenus, a že léčí a uzdravuje slepé, hluché, chromé a křísí i mrtvé, a dodal, že jest mocný ochránce, pomocník a těšitel ve všech utrpeních v životě i v smrti. Za této rozmluvy stali se stařícký kněz Hermolaus a mladý lékař Pantaleon přátely. Slova Hermolaova padala na úrodnou půdu. Pantaleon navštěvoval Hermolaa každý den a rozmlouvali spolu o sv. víře katolické. Jednou kráčel Pantaleon polní cestou a spatřil u cesty mrtvé dítě a u něho jedo-

vatého hada. Hned poznal, že had to dítě uštkl. Tu zvolal: **"Ježíši Kriste, je-li pravda, čemu mne učí Hermolaus, že vládneš životem a smrtí, prosím Tě, at' oživne toto mrtvé dítě, a at' zhyne jedovatý had. Stane-li se to, uvěřím v Tebe. A hle, pojednou dítě oživlo, a had pošel.** Hned Pantaleon spěchal k Hermolaovi, oznámil mu, co se stalo, a připravoval se 7 dní postem a modlitbou na křest svatý.

Nyní se snažil Pantaleon i otce svého Eustorgia k víře katolické přivésti. Když mu jednou všemohoucnost' Ježíše Krista vykládal, přivedlo mu několik lidí slepého muže, jenž ho úpěnlivě prosil, aby zkusil na něm lékařského umění svého. Slepec ten již byl u nejvyhlášenějších lékařů, a vynaložil všecken majetek svůj, aby ztraceného zraku nabył, ale marně. Otec radil Pantaleonu, aby se nepokoušel o vyléčení tohoto slepého muže, aby mu z toho nevzešel posměch, kdyby se pokus nezdařil. Ale Pantaleon odvětil otcí: **Mám jiného a lepšího Mistra, nežli všickni ti lékaři, kteří posud marně se snažili, tomuto muži zrak navrátiti. Ujal se slepce, vštípil do duše jeho víru v Ježíše Krista, a maje silnou důvěru v Boha, dotekl se očí a vzýval jméno Páně. A hle, ihned slepec nabył zraku, a tím zázrakem obrácen byl i otec Eustorgius i zázračně uzdravený slepec a dali se pokřtiti.**

Nyní působil Pantaleon tím horlivěji ve svém povolání lékařském a staral se nejen o uzdravení chorob tělesných, nýbrž hlavně o uzdravení nesmrtelných duší svých svěřenců. Pán Bůh žehnal jeho lékařské činnosti, a proto nemocní rádi se k němu utíkali. Z této příčiny vzplanuli pohanští lékařové v Nikomedii prudkou závistí proti Pantaleonu a žalovali na něho u císaře Maximiana, že uvězněné křesťany v žalářích navštěvuje a podporuje. Maximian si předvolal Pantaleona,

vytýkal mu nevděčnost, že si jej zvolil svým tělesným lékařem a mnoho bohatství jemu udělil; on pak že se stal křesťanem. Pantaleon odpověděl císaři: "Nikoho mezi námi není, kdoby neznal původu, vášní a zločinů pohanských bohů, a ty chceš, abychom se jim klaněli? Jeden jest pravý Bůh a tent' jest Bůh křesťanů. Chceš-li, potvrdím ti pravdu víry mé v přítomnosti tvé. Císař svolil. **Přivedli tedy nemocného, kteréhož měli za nezhojitelného.** Modlářští kněží obětovali a modlili se svým bůžkům za uzdravení nezhojitelného člověka; ale člověk ten zůstal nemocen, jak byl prve. **Tu tedy udělal Pantaleon kříž nad tímto nezhojitelným člověkem, a tento okamžitě byl zdráv a zvolal: Já jsem zdráv! Já jsem zdráv. Není jiného Boha, než Boha křesťanů.** Nadarmo křičel císař: Kejkle! Kejkle! **Většina přítomných se obrátila k víře křesťanské.**

Tím byl císař tak rozhořčen, že dal Pantaleona přivésti na náměstí, železnými háky roztrhati, rány smolou napuštěnými pochodněmi páliť, a po té do kotle olovem vřícího uvrci. Svatý Pantaleon všecko mužně snášel. Po tom dal mu císař Maximian mlýnský kámen na krk uvázati a do moře vhoditi. Ani to neublížilo sv. mučedníku Páně. Nyní rozkázal císař, jej k olivovému stromu přivázati a mečem stíti. Aj, meč mu neuškodil, učiněn jsa měkkým jako vosk. Konečně byl st'at.

Po té obeslal císař i Hermola a když před císařem stál, pozdvihl Hermolaus oči svých k nebi; a ejhle tak hrozné nastalo zemětřesení v témž okamžiku, že všechny modly v městě na zemi padly. Maximian nevěda, co tu má činiti, kázal i Hermolaa stíti.

Aj, celá řada zázraků dokazuje nám zde, že jen víra katolická jest pravá, od Boha zjevená. Na tom není dosti. **Až posud krev sv. Pantaleona v městě Ra-**

vello, v území Neapolitanském, v nádobce uctivě cho-
ná, stává se každý rok tekutou, jak to sv. Alfons
guori, biskup a učitel Círky, na své oči viděl a dosv-
čil.

Z tisíců svatých vybral jsem na ukázkou jen jed-
ho Světice, sv. Pantaleona, na důkaz, jak veliké a m-
hé zázraky Svatí mocí Boží činili na potvrzení pravdi-
sti katolické víry. Ale jest zde podotknouti, že
jsme to viděli u sv. Pantaleona, že **posud** zázraky se
s jeho sv. krví, v Ravello chovanou, tak se podobné
zraky dějí **až posud** i s jinými Svatými.

45. Jak to dokazuje sv. krev mučedníka P
Januara?

I Jeho život a umučení bylo plné zázraků. Zen
jako biskup města a diecese Beneventské roku :
Zázraky ale dějí se s jeho krví svatou až podnes.
Neapoli jest nádherný chrám, jemu zasvěcený, a
se chová jeho lebka a krev, ve dvou láhvičkách sse
Obyvatelé Neapolští vzývají důvěrně tohoto slavn-
patrona svého zvláště za morn, zemětřesení a výbu-
blízké sopky Vesuvu. Pravidelně třikráte do roka,
jindy za obecného soužení, bývá lebka sv. Januara
slavném průvodu městem nosena a po té k veřejn-
uctívání vystavena. **Když se láhvička s krví jeho**
nese a na blízko lebky jeho na oltář postaví, tu již
kají tisíce přítomného lidu s největší dychtivostí
mého zázraku, jímž sv. krev Januarova mimořádn
zázračným způsobem od Pána Boha oslavena bývá.
nějaké chvíli stává se totiž seschlá krev mučedník
tekutou a vře, jakoby právě prolita byla. Na c
znamení o tomto zázraku povstává rázem v lidu, pře-
ry chrámu přeplňujícím, radostné pohnutí a výkř-
a všickni přítomní prozpěvují s duchovenstvem
Boha, chválíme!" Arcibiskup ukazuje tekutou krev

uara všem, kdož o zázraku tom vlastníma očima
vědčiti se chtějí. Tato způsobem zázračným tekutá
sv. Januara oznamuje všemu světu pravdivost
é víry katolické a tím i lež a podvodnost každé ji-
říry, nebot' Efes. 4, 5: **Jeden jest Pán, jedna víra,
n křest.** Tento zázrak se děje již po tak mnohá
etí, před ohromnými zástupy lidí, a nesčíslná svěde-
očitých svědků ze všech stavů dotvrzuje pravdi-
' tohoto **stálého** zázraku. Slovuťný Eneáš Sylvius,
mní papež Pius II. mluví o tomto zázraku a praví,
rev sv. Januara se ukazuje hned seschlá, hned teku-
čkoli již 19. září 305 pro Kristovu víru prolita byla.
46. Jak dokazuje **zázračný jazyk sv. Jana Nepo-
kého pravdivost' svaté, katolické víry naší?**

Sv. Jan Nepomucký byl ~~od~~ Václava IV. do Vltavy
n a utopen roku 1393. Tedy jest tomu letos 1908
25 let, co svatý jazyk sv. Jana Nepomuckého pro
zpovědní mlčenlivost' zachován byl a ~~jen zázrač-~~
moci Boží od zahynutí po dnes se neporušený za-
ává. Zázračný jazyk sv. Jana Nepom. přechovává
ž podnes v témž krystalovém reliquiáři, do něhož
kanonisací uložen byl. Reliquiář jest tak veliký,
jazyk sv. Jana, z předu ze skla krystalového, ve
m rámečku zasazeného; z druhé strany jest tenká
lka, místo skla, z ryzího zlata, která se může na
ob dvířek otevřítí a zavřítí, aby se do té nádoby
talové sv. jazyk mohl vložití a vyndati. Na této
lce vyryt jest tento latinský nápis: 'Tentot' jest
hnaný jazyk svatého Jana Nep., mučedníka pro
mlivost' zpovědní neporušeně zachovanou, který
hledání svatého těla jeho v posvátné hlavě řízením
mohoucnosti Boží neporušený nalezen byl roku
'." Ovšem již není tak červený, jako když roku
. při otevření hrobu sv. Jana v metropolitním chrá-

mu sv. Víta v Praze nalezen byl, a jako roku 1725., a 27. ledna opět jako živý od všech uviděn byl, ale přece zachovalý a stojí v křišťálové schránce s hrotkem vzhůru. Obvázán jest na své dolní části bílým hedbávnou šňůrou, která z předu jest na uzel svázána a pod uzlem jsou konce této hedbávné šňůry připevněné červeným voskem, pečetí arcibiskupa pražského Ferdinanda hraběte z Khuenburku, který zemřel 1731. Z toho patrno, že relikviář tento od roku 1731 otevřen nebyl, poněvadž dle zákonů církevních ne mohl otevřít napotomní arcibiskup, který by relikviář ten otevřel zase svou vlastní arcibiskupskou pečetí jej zapečetil.

Ačkoli postačí, co tuto pověděno, přec ještě v a jasnější svědectví o pravdivosti naší sv. víry známe z okolností bližších zázračného zachování jazyka sv. Jana Nepomuckého. 15. dubna 1719 o 9. hodině ranní přišla celá komise k ohledání těla sv. Jana Nepomuckého v chrámu sv. Víta v Praze; v čele jejím byl pražský arcibiskup Ferdinand hrabě z Khuenburků. Členy komise byli světící biskup Daniel Mayer z Mayernů, a jiní preláti kapitoly svatovítské, 2 svědkové, dvorní kaplan arcibiskupští, promotor fidei t. j. zástupce víry a hrdinnosti, který nesmí nechat nic za zázračné vydávati, co by se i přirozeně státi mohlo, aby se nemohlo nic vydávati za zázračné, co v skutku není zázračné, procurator causae, t. j. zástupce věci, který se stará, aby se nečinily zbytečné a zchytralé námitky proti blahobytí sv. Jana Nepom.—Pak Jindřich Germetena, veřejný notář, který musí úřední protokol o všem, co se komisi děje, do podrobnosti sepsati; dva svědkové a zástupci starožitných památek a církevních dějin, kteří mají dáti svědectví o místě, kde leží tělo sv. Jana Nepomuckého, poněvadž toho správnost prozkoumání hrobu sv. Jana Nepomuckého vyžadovala. Pak 3 lékaři slovatní: Jan Erlsf

ktor filosofie a lékařství, Jan Puchman a Šebastian
chs a dva ranhojičové.—Nejprve četl notář jména
ech členů komisních, aby se úředně zjistilo, že každý
utečně přítomen jest, a že nikdo nepovoláný tu není.
té byly všecky dvěře chrámové zamčeny a klíče ka-
tulnímu děkanu Opicu odevzdány. Venku před dveř-
stály strážce. Na to poklekli a modlili se. Potom
ll si arcibiskup na svůj trůn a dal si zavolati znalce
arozitností Jana Hameršmída, aby svědectví vydal o
stě, kde jest hrob sv. Jana Nepom. Předběžné otázky
tohoto a ostatních svědků byly tyto: Jak se jmenu-
te?—Jak stár jste? Jakého náboženství jste? Nebyl
ce pro nějaký zločin úředně trestán? Vykonal jste v
su velikonočním církevně předepsanou zpověď a sv.
píjímání? Výpověď takových, kteří v času veliko-
čním své křesťanské povinnosti nevykonali, nemají
ed sv. Sborem obřadů v Římě pražádné váhy a plat-
sti, kdyby sebe větší důstojností slynul. Po té uči-
zli všickni přísahu pravdivosti a mlčenlivosti.

Nyní všickni ubírali se k hrobu sv. Jana N. Neda-
ko hrobu jeho postaven byl veliký, bílým ubrusem
pkrytý stůl, aby se naň pozůstatky sv. Jana N. položiti
iphly. Nyní vyzvedli kámen, který měl nápis vytesa-
oř: "Joannes de Pomuk." ("Nepomuk" se jmenoval až
t roku '1841. "Pomuk.") Když zedníci zemi z hrobu
le. Jana N. na dva lokte vykopali, přišli na rakev, z vel-
h části již zpráchnivělou, dle úsudku přísežných tru-
nářů, zde přítomných, z dubového, dílem i z borového
heva zhotovenou. Nyní se objevila celá kostra sv.
ana N., všechny kosti těla jeho bez masa, které již
lně zpráchnivělo. Na první pohled viděli již, že vše-
y kosti kostry sv. Jana ležely v rakvi v nejlepším
řádku a v takové souvislosti, že od té doby, co maso
u nich spráchnivělo, žádný člověk se jich nedotekl.

Tedy bylo všem patrné, že od té doby, co sv. Jan zde pohřben byl, svatým tělem jeho hnuto nebylo. Ruce jeho křížem na prsou složeny byly. Když se kostra objevila, sestoupil do hrobu doktor Šebastian Fuchs sám, odstraňoval s největší uctivostí a pozorností hlínu, která byla na kostře, a našel částečky černého oděvu kněžského a jednu částku látky červené, které ještě úplně nezpráchnivěly. Ostatní oděv mrtvoly byl již v prach obrácen. Když celou kostru očistil, celá komise na ni se dívala, a pozorovala s největší uctivostí a vděčností, jak v hrobě ležela, a viděli, že žebra po levé straně byla št'avnatá a olejovitá, jak jen v živém těle neb krátko po smrti bývá, a že lopatka na pravé straně odražena byla, což se asi stalo při shození s mostu do Vltavy, nárazem na kamenný pilíř mostecky, a že zadní díl hlavy proražený byl.

Šebastian Fuchs pořád ještě vybíral jednotlivé kosti z téže kostry sv. Jana N. a podával je kolem hrobu stojícím kněžím, kteří je s největší uctivostí na stůl kladli. Když všechny kosti z hrobu na stole již ležely, počali je lékařové na stole ještě lépe z hlíny, na nich lpící, očišť'ovati. Obě čelisti byly se všemi zuby spojeny, až na dvě stoličky postranní, které v dolejší části scházely. V lebce bylo ponebí, to jest, vrchní kost' patra vnitř nad ústy celá zpráchnivělá. Když nyní Šebastian Fuchs hlavu neboli lebku pozvedl, aby hlínu v ní se nacházející na stůl vysypal, vypadl, jakmile hlína z lebky na stůl padati počala, z téže lebky na stůl **celý jazyk**, hlinou kol kolem poněkud potažený. <To viděli všickni okolo stolu stojící svědkové na jednou, a viděli, že jest to jazyk lidský červeně namodralé barvy, jakou obyčejně živý jazyk lidský mívá; neboť barva ta i skrze hlínu, na jazyku posud lpící, tak zřetelně prorážela, že ji svědkové hned poznali. Když lékaři z ja-

zyka zázračného všecky zbytky hlíny setřeli, objevila se barva namodrало-červená na sv. jazyku mnohem zřetelněji a jasněji. Při opětném a nejbedlivějším zkoumání přesvědčili se všickni, že tento sv. jazyk má veskrz všechny vlastnosti pravého jazyka, jak se jen u živého člověka aneb u člověka před krátkou dobou zemřelého viděti může. Svatý jazyk Janův měl nejen celou zevnější postavu a barvu lidského jazyka, byl nejen masitý, měkký, úplně ohyblivý a sliznou blanou pokrytý a úplně neporušený, nýbrž vyhlížel dle výslovného a pod přísahou vydaného svědectví lékaře Šebastiana Fuchsa právě tak, jakoby ze samých úst člověka právě zemřelého vyňat byl. Ano i celý vnitřní ústroj byl takový, jaký se jen v pravém lidském jazyku nalézá. Když ranhojič Jan Schutzbrett pochyboval, je-li vnitřní ústroj téhož jazyka, z lebky vypadlého, právě takový, jako v každém lidském jazyku, prosil přítomné komise za zvláštní dovolení, aby lancetou lékařskou, to jest, ostrým želízkem směl hrotek jazyka poněkud naříznouti a se tak na vnitřní ústroj podívati. Komise to dovolila. Tu lékaři Schutzbrett a Puchman hrotek jazyka sv. Jana skutečně nařízli, a hned se ukázalo, že sv. jazyk jest červenější, a že v něm i svaly, cevy i nervy jsou, jak to vždy jen v živém jazyku lidském bývá.

Protož vypověděli a přísahou před soudní komisí stvrдили lékařové, že jest to veliký zázrak Boží, že jen Pán Bůh všemohoucností Svou jazyk sv. Jana N. od přirozené hniloby a obyčejného zpráchnivění zachránil. — Když po několika dnech opět novou přísahu učinili před soudní komisí, odpověděli na předložené jim otázky. Dr. Jan Ersfeld dal tuto odpověď: "Mezi hlínou k ustrnutí svému nalézám jakousi hmotu, která dle podoby vláknitého vaziva a červené barvy za jazyk lidský se uznati musí, jakž jej takovým býti veřejně vyzná-

vám a spolu věřím, že byl proto neporušený zachován, jelikož sv. Jan Nep. jazykem hájil tajemství svaté zpovědi." **Dr. Jan Puchman** vydal toto svědectví před soudem: "Uprostřed hlíny nalézám hmotu měkkou, houbovitou; i soudím, že to jest opravdový jazyk obzvláště proto, že při kořenu jazyka toho spatřuji čtvero roztaženin, které považuji za čtyry svaly jazykové; mimo to jest z počátku přišpičatělý, dále a prostřed širší tak, jak vůbec jest jazyk lidský, a má též takovou červenou barvu. Že zachování jazyka jest cosi nadpřirozeného, domnívám se proto, že jazyk jest zvláštní hmota měkká, houbovitá, mnoho sliny v sobě chovající, a tudíž přesnadno zkáže podléhá; i nemůže jinak, leč patrným zázrakem přes celá 3 století neporušený zachován býti." Tak i ranhojičové **Jan Schutzbrett** a **Ferdinand Schobert** přednesli před soudem: "Zachování jazyka nedá se jinak vysvětliti, leč zázrakem."

31. května 1721. prohlásil papež **Innocenc XIII.** Jana Nepomuckého za blahoslaveného po přísném vyšetřování. Pak dovolil arcibiskupu pražskému tělo a sv. jazyk Jana Nep. z původního hrobu vyzdvihnouti a tyto svaté ostatky na oltář k veřejné úctě věřících vystaviti. Od 4. až do 12. července 1721. konala se v Praze 8denní slavnost' blahořečení Jana Nep. Svaté tělo bl. Jana Nepomuckého nesli v průvodu v křišťálové rakvi kanovníci svatovítské metropolitní kapitoly střídavě s jinými hodnostáři církevními. Za sv. tělem kráčel arcibiskup **Khuenburk**, nesá sám sv. Jana jazyk zázračný v nádobě křišťálové, průhledné, zlatem lemované. Tu každý mohl velmi snadno a dobře viděti neporušený jazyk sv. Jana N. Skutečně viděli jej tisíce a tisíce lidí z různých stavů; nejen přítomná císařovna **Alžběta**, a všecko panstvo dvorní a všecko duchoven-

stvo, ale i všickni tisícové lidu bez rozdílu. Tělo sv. Jana N. uloženo v rakvi křišťálové do druhé rakve cínové, a tato rakev do třetí rakve dubové, která se zámkem zavřela a zapečetila. Svatý jazyk ale byl v téže křišťálové nádobě zapečetěné přenesen do kaple sv. Václava, na oltář svatých ostatků k veřejné účtě a byl po celých osm dní všem k líbání podáván. Nejen tohoto roku, ale i v následujících letech přicházelo množství poutníků do Prahy na slavnost' sv. Jana Nep., a to i z cizích zemí; a i tito všickni viděli na své vlastní oči neporušený jazyk sv. Jana a tito všickni dobře si prohlédli zázračný jazyk ten, a žádný neopovážil se říci, že v tom jest nějaký podvod.

Tentýž jazyk sv. Jana Nep. byl opět vyšetřován celou **soudní komisí roku 1725.** v procesu svatořečení Jana Nep. Jeden druhému podával svatý jazyk ten do rukou, aby každý dobře a dobře se podívati mohl. Když suffragan Daniel Mayer sv. jazyk do ruky dostal, uctivě políbil, zpozoroval k nemalému užasnutí své, jak sv. jazyk se měniti počíná a upozornil hned na to všechny přítomné komisary a tak celá soudní komise opět viděla, že **sv. jazyk skutečně znenáhla nabíhá a přibývá, že jeho zamodralá barva se pomalu a sice z dola ku špičce zcela patrně mění v šarlatovou červenost,** že i naříznutí, 15. dubna 1719 v soudní komisi o lékařů Schutzbretta a Puchmana na hrotu sv. jazyka učiněné se tak silně roztahuje, že v **jazyku samém opět, jako tenkrát, viděti bylo po obou stranách nářezu jemné žilky.** Toto pozvolné a neustálé nabíhání a měnění barvy sv. jazyka trvalo celé 2 hodiny. Přítomní lékařové a svědkové z počátku nechtěli ani svým vlastním očím věřiti, a dali si všemožnou práci, aby ve vyšetřování svém nebyli nijak oklamáni. Den byl jas a předpolední slunce svítilo právě do kaple sv. Václava, kde

soudní komise shromážděna byla. Proto pozorovali sv. jazyk brzy na výsluní, brzy v stínu a to nejednou, nýbrž vícekrát po sobě. Každý lékař, a každý svědek viděl tohoto dne 27. ledna 1725, jak sv. jazyk zvolna, skutečně nabíhá více a více a se mění. Lékaři a svědci odstranili nadobro všechny barevné předměty, aby oči jejich nebyly klamány při pozorování a vyšetřování sv. jazyka nižádným odražením světla na dotčených barevných předmětech. Toto ale pranic nepomohlo; neboť i po odstranění všech barevných předmětů viděli všickni, že sv. jazyk skutečně nabíhá a přibývá, že skutečně jeho barva se mění, at' již jej položili na to neb ono místo, at' jej uvedli do té neb oné polohy, at' jej již někdo do ruky vzal neb na stůl položil.

Můžeme si toho domysleti, jak hluboký dojem všechny tyto zkoušky na přítomné učinily. Úkaz takový byl až po tuto dobu věci zhola nevidanou a neslýchanou. Svědkové přítomní byli vesměs mužové počestní, zkušení a vzdělaní, dílem u vysokých hodnostech postaveni, dílem proslulí lékařové, kteří se při takových zjevech bůjnou obrazotvorností svěsti nedají. Proto jednomyšlně **tyto změny sv. jazyka za nový zázrak** uznávali, nad ním nevýslovnou radostí žasli, a hojné slzy prolévali. Konečně všickni pokleknuvše na kolena svá s pohřbeným srdcem Pána Boha velebili a Jemu srdečně za to děkovali.

Svědectví o tomto novém zázraku vydali přítomní svědkové: Karel Řečický, děkan kapitoly svatovítské, Konst. Potůček, probošt roudnický, Šebastian Fuchs, Jan z Erlsfeldu, profesorové lékařství na universitě pražské, Jan hrabě z Vrtby, nejvyšší purkrabí, František hrabě Černín, nejvyšší soudce lenní, Linhart Meisner, profesor lékařství na vysokých školách v Praze a jiní profesorové lékařství, ku př. Assalti, Cocchi a t. d.

Blahoslavený Jan Nepomucký byl 19. března 1729 od Benedikta XIII. za Svatého prohlášen a osmidenní slavnost' svatořečení sv. Jana Nep. konala se v Praze od 9. až do 16. října 1729. Při této slavnosti sloužilo se přes 3200 mší svatých u jeho hrobu, a přes 208.000 nábožných křesťanů přijalo sv. svátosti. A ti všickni na své oči viděli ten zázračný jazyk sv. Jana. >

47. Jak dokazuje zázračný jazyk sv. Antonína Paduanského pravdivost' svaté víry katolické?

Sv. Antonín Paduanský zemřel 13. června 1321. Svatý jazyk jeho nalezen byl neporušený roku 1253., když kostel se přestavoval a Sv. jazyk byl i barvy čerstvě růžové. Slze radostí, držel sv. Bonaventura tento jazyk požehnaný v rukou a pravil: "Veleben bud' tento jazyk, který povždy velebil Boha a k velebení Jeho povzbuzoval." 20. června 1745 byly ostatky a neporušený jazyk sv. Antonína Paduanského do nové kaple přeneseny, kde až posud jsou.

48. Jak dokazuje život sv. Gerarda Majelly pravdivost' svaté víry katolické?

Tím, že celý život jeho byl téměř ustavičný zázrak; a zázračná, to jest, milostná vyslyšení proseb na jeho přímluvu se všech stran se oznamují. Viz "Hlas" St. Louis 1908 čísla 1887, 1888, 1889, 1895.

49. Jak dokazuje blahořečení a svatořečení u každého Světce pravdivost' sv. víry katolické?

Poněvadž Církev sv. žádného za blahoslaveného a za svatého neprohlásí, když mimo hrdinské ctnosti křesťanské se nezjistí aspoň dva zázraky u těch svatých, jichž ctnosti očití svědkové dokazují, a 4 zázraky, když tu není očitých svědků, kteří by osvědčili hrdinské ctnosti jeho, nýbrž jen ústní podání a listiny jeho veliké svátosti dovozují.

50. Jak přísně vyšetřuje Církev svatá zázraky

Svatých, než je za blahoslavené neb později za svaté prohlásí?

Velmi opatrně a přísně a to proto, aby docela jistě od samého Pána Boha dokázána a osvědčena byla svatost těch, kteří mají úcty oltářů požívati a všem křesťanům za vzor ctnosti sloužiti

51. Jak to dokázal kardinal Lambertin, pozdější papež Benedikt XIV?

Když jednoho dne zkoumal svědectví o zázracích jednoho křesťana, který měl býti za Svatého prohlášen, přišli k němu návštěvou dva urození angličtí šlechticové. Když s nimi rozmlouval, byl Lambertin náhle k papeži odvolán. Poprosil tedy svých hostů, aby naň počkali, až se od papeže vrátí, a dal jim čísti zatím svědectví o zázracích, která právě zkoumal. Když se po delší době opět vrátil, tázal se jich Lambertini: "Co soudíte, pánové, o těchto svědectvích?" Angličtí hosté odpověděli: "Nebude-li tento, o jehož kanonisaci jde, vyhlášen za svatého, pak již nemůže nikdo za svatého vyhlášen býti: "Tedy vám dostačují tyto důkazy, které jste četli?" tázal se kardinál. Angličané: "Více, než dosti!" Na to odvětil Lambertini: "Vězte teď, že ze všech zde uvedených zázraků ani jeden nám nepostačuje jako platný důkaz, poněvadž nejsou tyto zázraky s dostatek dokázány." Tu se velice podivili oba protestanté tak veliké přísnosti Církve u vyšetřování zázraků, a pravili všude, že mnoho k tomu patří, aby kdo byl od Církve katolické za Svatého vyhlášen.

Hle takových Svatých a Světic Božích, jichžto hrdinské ctnosti a zázraky nepopíratelnými důvody dokázány jsou, máme v Církvi katolické bez počtu.

52. Nalezáme i mimo Církev katolickou, u nekato-
líků, také nějaký zázrak?

Ani jeden zázrak není u nekatolíků, leda nějaký podvodný, jako je následující: Kalvín, arcikacíř v Ženevě, chtěl si získati pověst divotvorce. Jakýs Bruleus přišel do Ženevy a zaprosil Kalvína, aby ho doporučil městskému ústavu pro chudé. Kalvín mu to přislíbil, jestli mu poslouží mlčelivostí. Ujednali se mezi sebou, že Bruleus se bude dělati nemocným a potom i mrtvým. Kalvínští kazatelé modlili se za jeho uzdravení na kazatelně, a sbírali almužny pro Brulea. Brzy po té rozhlásilo se, že Bruleus již zemřel. Kalvín si vzal mnoho přátel s sebou a šel s nimi jako náhodou mimo dům, v němž Bruleus přebýval. Žena Bruleova nařikala a plakala velice,—ovšem jen nad zdánlivou smrtí manžela svého. Kalvín jda též okolo, tázal se, co se stalo? Řekli mu: Bruleus zemřel! Tedy Kalvín s přátely, jej provázejícími, vstoupil do domu a padl na kolena, a prosil Boha hlasitě, aby Svou moc ukázal na tomto zemřelém muži, na důkaz, že on sám, Kalvín, je pravým prorokem a zvěstovatelem pravé víry. Pak se přiblížil k zdánlivě mrtvému, uchopil jej za ruku, a přikázal mu ve jménu Božím, aby vstal z mrtvých. Ale mrtvý se nehýbá. Kalvín opakuje volání své, jednou, dvakráte, třikráte, vícekrát,—ale všecko nadarmo. Nyní chtějíce ho vzbuditi, našli, že Bruleus skutečně zemřel, že ho Pán Bůh potrestal za jeho přetvářku a podvodnost. Sotva to však manželka Bruleova poznala, pustila se do Kalvína, nazývajíce jej podvodníkem a vražedníkem a vypravovala celý podvod všem okolo stojícím, kteří s hrůzou odešli. To jest jediný zázrak, kterým Kalvín dokázal, jaké jest jeho učení náboženské, kdo jej poslal kázat a opravovat církev!

53. Co z toho vyplývá?

Že zázraky a) Pána Ježíše, b) svatých apoštolů, c) všech Svatých v Církvi katolické pravé, od Pána Boha

všemohoucností Jeho činěny byly na důkaz pravdivosti svatého učení a náboženství Ježíše Krista a Jeho svaté Církve; že musíme zvolati: **Svědectví Tvá jsou hodnověrná velmi.** Žalm 92. Z toho poznáváme jasně, že jen učení Ježíše Krista a Jeho katolické Církve jest pravdivé, každé jiné protivné že jest pouhá lež a samý podvod; že tedy se musíme držeti svaté víry Kristovy a Církve katolické v životě i v smrti, dle ní žítí a za zaslepené nekatolíky horlivě se modliti, aby i oni lži se odřeknuvše, pravou víru katolickou přijali a v ní spasení našli.

C. Námitky proti zázrakům se vyvracejí.

54. "Ale zázraky nejsou možny; vždyť matou pořádek; božské však moudrosti není důstojno, kaziti pořádek ve světě založený." (Tak Renan).

Odpovídám: 1) Zázraky nematou pořádku, božskou moudrostí v řízení světa založeného, nýbrž jsou jen výjimka v jednotlivých případech. Tak sv. Augustin:

2) Když Pán Bůh činí výjimku v jednotlivých případech pro větší, nadpřirozené dobro a blaho naše, není tu ani zmatku, ani nic, co se přičí božské moudrosti.

55. "Ale když by zázrakem výjimky se činily proti přirozenému zákonu, nejistý a nespolehlivý byl by zákon přirozený, a vědy přírodní, které na nezměnitelných zákonech přírody se zakládají, jsou zničeny. Tedy nejsou zázraky možny. (Tak Renan.)

Odpovídám: Nejistý a nespolehlivý byl by zákon přirozený, kdyby zázraky velmi často se stávaly a všeobecnému pořádku přítrž činily, neb kdyby v takových okolnostech se konaly, v kterých mimořádné působení

Boží se rozeznati nemůže. Když ale zázraky se dějí zřídka, a jen pořádku některé zvláštní příčiny přítrž činí, a když mimořádné působení Boží patrně se jeví, nestává zde zákon přirozený nejistým a nespolehlivým. Ku příkladu, tím že Pán Bůh ohni nedopustil strávití tři mládence v peci ohnivé v Babyloně roku 570 před Kr., nenásleduje, že oheň nepálí a nestráví. Tím že Pán Ježíš kráčel po moři genezaretském jako na pevnine, neučinil přítrže žádné přirozenému zákonu o tíži těles.

56. "Ale výjimky v přirozených zákonech předpokládají, že se Bůh mění."

Odpovídám se sv. Augustinem: Deus opera mutat, non consilium. Pán Bůh mění skutky, ale ne vůli Svou. Když totiž Pán Bůh svět stvořil a zákony přirozené do věcí stvořených vložil, zároveň ustanovil již tenkráte, že k objevení slávy Své, k potvrzení zjevení Svého, k osvědčení svatosti Svých služebníků, k jejich potěšení a povzbuzení a k spasení lidí v těch a oněch okolnostech, na prosbu toho a onoho Svatého výjimku v zákonech přirozených učiní. Nejvyšší zákon všech tvorů jest vždy jen vůle Boží.

57. "Ale abychom jistě poznali, že tu a tam zázrak se stal, jest třeba věděti a znáti všecky síly přírody. Těch ale všickni neznají, ježto každý den nové síly přírodní se odhadují. Tedy nemůžeme zázraků jistě a bezpečně poznati." (Tak Rousseau, Renan. .)

Odpovídám: 1) Abychom nějaké události jistě jako zázračné poznali, nemusíme znáti všech přírodních sil, postačí když aspoň některé známe, když aspoň meze známe, které příroda překročiti nemůže; k. p. že žádné léky a lékaři žádní mrtvého, v hrobě zahrávajícího, vzkřísiti nemohou, že žádný lékař pouhou vůlí svou chromého od narození neuzdraví, že nikdo slunce o je-

den den nezastaví, jak jsme to viděli u Josue, že nikdo holí vody ze skály nevyvede, jak to učinil Mojžíš. Takové vědomosti může každý člověk míti.

Odpovídám: 2) Prozřetelnost' božská činí k potvrzení pravdivosti Božského zjevení tak nápadné zázraky, že tu není a nemůže býti žádného klamu.

58. "Ale abychom mohli něco za pravý zázrak uznati, měli bychom též znáti síly andělské. Ale těch neznáme."

Odpovídám: Měli bychom věděti, čeho andělé vlastními silami nedovedou, jest pravda. Ale abychom věděti měli k tomu, jak daleko sáhají andělské síly, to není třeba. Postačí, když víme, že andělé svými silami mrtvého vzkřísiti nemohou; k tomu je potřebí všemohoucnosti boží.

59. "Ale i d'ábové činí věci podivné, které bychom mohli považovati za zázraky, ku př. antikrist bude mnohé nepravé zázraky činiti před ukončením světa, než Pán Ježíš k všeobecnému soudu přijde."

Na tuto námitku odpovídá 1) sám sv. Alfons: "Pán Bůh může dopustiti, aby d'ábové někdy podivné věci kejkle, provozovali, jak to kouzelníci před Faraonem a Mojžíšem činili; ale to nebyly žádné zázraky, nýbrž jen mámy a klamy. Avšak nikdy Pán Bůh nedopouští aby kejkle se dály k potvrzení nepravého, lživého učení nikdy nedovolí, aby d'ábel přírodní zákony zrušil k potvrzení nepravého učení, poněvadž Bůh sám by ná oklamal, kdyby se toto přihodilo; řízení zákonů přírodních přináleží prozřetelnosti Pána Boha, který zákony přírodě dal.

Odpovídám 2): Pán Ježíš to předpověděl, že z trest nevěry antikrist před soudem všeobecným nepravé zázraky činiti bude a tím mnohé k odpadlictví svede Mat. 24, 24: **Nebo povstanou falešní Kristové a falešně**

prorokové, a činiti budou divy veliké a zázraky, tak že by v blud uvedeni byli, kdyby možné bylo také i vyvolení. **Aj, předpověděl jsem vám!**" Tak starostlivě Syn Boží varoval od soudnictví d'ábla.

Odpovídám 3): Nepravé zázraky, kejkle d'ábelské snadno každý rozezná, poněvadž se dějí od d'ábla k svedení od pravé víry a k nemravnosti. Tento ráz mají vždy. Proto i pravých zázraků nikde, v žádné kacířské společnosti nenalezneme. 2 Korint. 11, 14: **Není divu, neb i satan se proměňuje v anděla světla.** Tím nás na kejkle d'ábelské upozorňuje sv. apoštol Pavel, a varuje nás od nich.

60. "Ale Bůh může i bezbožným osobám propůjčiti moc, zázraky činiti. Ti pak jí nadužívati mohou k potvrzení nepravého učení. Tedy nedokazují zázraky vždy božského učení."

Odpovídám: Ač Bůh může někdy bezbožným osobám dáti moc zázračnou, jak to učinil Balaamovi a Kaifášovi, kteří předpověděli pravé budoucí věci, přec nikdy jich Bůh nedá k potvrzení nepravého náboženství.

61. "Ale mnohé zázraky se udály tajnými silami přírody neb člověka, jeho obrazotvorností neb silnou vůlí."

Odpovídám: Pak to nejsou pražádné zázraky, nýbrž přeludy. Proto Církev katolická tak nesmírně přísně vyšetřuje zázraky.

62. "Ale mnohé zázraky udály se zvířecím magnetismem, náměsíčností a podobnými věcmi!"

Odpovídám: Nerozum to jest, hledati zázraků při těchto a podobných věcech, které se poněkud přirozenými, tajnými silami, jindy pomocí d'ábla dějí, k zlehčování pravých zázraků a k svádění neopatrných lidí k nevěře a k nemravnosti. Jen se dobře podívejme na osoby, které tak svádějí, a na prostředky, jichž k tomu

užívají, a hned poznáme, že tu o zázraku nemůže býti ani řeči.

63. Co z toho všeho vyplývá?

A. Že zázraky jsou činy úžasné, všemohoucností Boží vykonané, proti přírodě, ale k oslavě Boží a spase-
ní našemu, že jsou rozdílné, možné a nutné.

B. Že Pán Ježíš, Jeho apoštolé a Svatí mnohé a
veliké zázraky činili a činí.

C. Že jsou všechny námitky proti zázrakům lichy
a marny. Používejme jich k spáse své.

XI. SEDMERO DŮKAZŮ HODNOVĚRNOSTI KA- TOLICKÉ VÍRY.

2. důkaz. Proroctví.

1. Co nám třeba věděti o proroctví?

A a) Význam, b) známky, c) možnost' a d) nut-
nost' proroctví.

B a) Jak Pán Ježíš prorokován byl a b) proroko-
val a c) jak Svatí prorokovali.

C Námitky proti proroctví jsou liché.

A Význam a známky, možnost' a nutnost' proroctví.

2. a) **Co jest proroctví?**

Proroctví jest určitá předpověď' budoucích věcí,
které jen Bůh předvídá.

3. Proč musí býti proroctví "určitá" předpověď'?

Aby se tím vyjádřilo, že předpovědění musí býti
jasné, že nepřipouští žádného temného, dvojsmyslného
výkladu.

4. Proč se praví, že proroctví jest předpovědění
takových budoucích věcí, které jen Bůh předvídá?

Aby se tím naznačilo, že to není žádné proroctví, které předpovídá budoucí věci a události, které lze předvídati z příčin přirozených a z okolností stávajících. Proroctvím tedy jest jen to, předpovídá-li se něco budoucího, co závisí pouze na svobodné vůli člověka, nebo co závislé jest zcela na vůli Boží; neboť takové věci nemůže nikdo vědět, ani předvídati, ani andělé, nýbrž toliko Pán Bůh sám. Tedy to není proroctví, když někdo předpovídá povětrnost', ku př. znalci přírody; když hvězdáři předpovídají zatmění slunce nebo měsíce; když lékaři předpovídají brzké uzdravení neb brzkou smrt'; když státníci předpovídají blížící se válku. Proto bychom právem mohli nazvati proroctví "zázraky vševědoucnosti boží," jako jsme v předešlém článku X. nazvali zázraky dílo všemohoucnosti Boží.

5. Kdo jest tedy hlavní a jediný původce proroctví?

Pán Bůh sám; neb jen Pán Bůh může napřed znáti budoucí nahodilé věci, jež závisejí na svobodné vůli člověka, neb na svobodné vůli Boží, jelikož před Pánem Bohem nic není budoucí, nic minulé, nýbrž všechno přítomné. Lidský pak rozum budoucí věci nahodilé, na svobodné vůli Boží neb lidské závislé, nemůže poznati ani ve věcech těchto samých, poněvadž tu nejsou ani v jejich příčinách, poněvadž s příčinami svými nemají nutného spojení.

6. Mohou však i andělé budoucí věci předpovídati?

Dobří a svatí andělé mohou předvídati, tedy i předpovídati jen takové budoucí věci, které nepřevyšují přírodní síly andělské, které mají příčinu v silách přírodních, nikoliv takové budoucí věci, které jsou nahodilé, a závislé na vůli Boží a na svobodné vůli lidské.

Příčina toho jest, že jsou obdařeni od Pána Boha tak bystrým rozumem, že všechny síly přírody znají, kterých člověk ovšem nezná. Vševědoucí ale andělé nejsou; vševědoucí jest jenom Pán Bůh. Avšak i těchto přirozených vědomostí svých užívají andělé svatí jen, když a jak dalece Pán Bůh chce. Bůh však často užívá andělů Svých k oznámení Svých proroctví. Proto dí sv. Pavel: **Zřízen jest (Starý Zákon) skrze anděly v ruce prostředníka. (Mojžíš Gal. 3, 19.)**

7. Mohou i zlí andělé, d'áblové, budoucí věci předpovídati?

Jako dobří andělé jen ty budoucí věci předpovídají, které mají své příčiny v přírodních silách, tak i zlí andělé, d'áblové, jen tyto budoucí věci mohou předvídati a předpověděti ku př. jaké bude počasí v brzkém času, kde pod zemí se nalezá voda, uhlí, zlato, stříbro, poněvadž přirozené vědy Pán Bůh d'áblům ponechal, když je s nebe svrhl pro pýchu jejich. Rádi však zlí duchové těchto přirozených věd používají k svedení lidí do hříchu nevěry a jiných neřestí, poněvadž jsou nepřátelé našeho spasení. Tak to víme z pohanských věštek. Přece jsou však d'áblové pod nadvládou Boží, a nemohou bez dopuštění Božího, ani přirozených věd svých užiti k záhubě člověka, zvláště tam, kde jde o rozeznání pravého proroctví od nepravého. Tu jim toho Pán Bůh nikdy nedovolí.

8. b) Které jsou známky, dle nichž můžeme rozeznati božské proroctví od nepravého?

1. **Božské jest proroctví to, které jest stvrzeno i zázraky; které závislé jest na budoucí svobodné vůli Boží neb svobodné vůli člověka a skutečně se vyplnilo; které předpovídá události velmi vzdálené v daleké budoucnosti, a předpovídá je naprosto a bezvýminečně, jasně, určuje čas i místo, a skutečně se to vyplnilo.**

V těchto případech může jen Pán Bůh vševědoucí takové budoucí věci předem vědět a předpovědět, a žádný anděl, ani žádný člověk. Proto jest takovéto proroctví vždy jen od Pána Boha, tedy božské.

2. **Nepravé**, d'ábelské jest to proroctví, které zázraky vyvráceno, jako lež dokázána jest; které se přiči pravdě buď přirozené, buď zjevené; které předpovědělo budoucí věci **určitě** a nevyplnilo se.

3. **Podezřelé** jest proroctví, které pochází od člověka nešlechtného, neb v kterém jest ješitnost, ziskuchtivost a podobné věci hříšné. Nesluší se, aby Bůh hříšným lidem budoucí věci zjevil.

9. c) Proč proroctví jsou **možna**?

Poněvadž Pán Bůh vševědoucí jsa, všechny budoucí věci, i nutné i svobodné, dokonale zná a je též lidem zjeviti může. Tedy mohou lidé zjevením Božím budoucí věci poznati, které přirozeným způsobem nikdo vědět nemůže, a je i jiným lidem povědět. A právě to nazýváme proroctví.

10. "Může se proroctví s jistotou poznati?"

Můžeme s jistotou poznati, že nějaká událost byla předpověděna, a pak později, že vskutku se tak naplnila. Můžeme to poznati i smysly svými i svědectvím jiných osob. Tolikéž můžeme poznati se vsí jistotou a bezpečností buď z události samé, nebo z její okolností, že ten, kdo tu událost předpověděl, ji nemohl vědět ani z přirozených příčin, ani působením zlého ducha, nýbrž pouze zjevením od vševědoucího Pána Boha. A to právě je hlavní věcí u zázraku.

11. d) Proč jest i proroctví **nutné**?

Protože i proroctví také jako zázraky nejjistější jsou důkazy božské a neomylné víry naší. Vždyť pocházejí i proroctví jako zázraky od samého Pána Boha. Proto nemohou býti důkazem nějakého nepravého uče-

ní. Pán Bůh nemůže ani lháti, ani lži nadržovati. Proto Pán Ježíš sám se proroctví svatých proroků jako důkazů božského seslání a učení Svého častěji dovolával. Tak činili i sv. apoštolové Jeho.

12. Jak tomu učí Jan 5, 39 .. ?

Zpytujte Písma; neb vy se domníváte život věčný v nich míti; a tat' jsou, ježto svědectví vydávají o Mně. .. Kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste snad i Mně; nebo on jest psal o Mně. Ale poněvadž jeho písmům nevěříte, kterakž slovům Mým uvěříte?

13. Jak témuž učí Jan 15, 24?

Kdybych byl nečinil mezi nimi skutků, jichžto žádný jiný nečinil, neměli by hříchu: ale nyní i viděli (skutky Mé, zázraky Mé), i nenáviděli i Mne, i Otce Mého. Ale aby se naplnila řeč (proroctví), kteráž v zákoně jejich napsána jest: V nenávisti měli Mne darmo. (Žalm 68, 5).

14. Jak o témž mluví Pán Ježíš u Jonáše 24, 27?

Počav od Mojžíše a všech proroků, vykládal jim všecka Písma, kteráž o Ném byla.

15. Jak tomu učí Pán Ježíš u Mat. 26, 31 .. 52?

Tehdy dí jim Ježíš: Všickni vy pohoršíte se nade Mnou této noci, nebo psáno jest: Bíti budou pastýře, a rozprchnou se ovce stáda. To jest: I toto proroctví Zachariášovo 13, 7 se musí na Mně naplniti.—Tehdy dí jemu (Petrovi) Ježíš: Obrat' meč svůj v místo jeho. Zdaliž mníš, že bych nemohl prositi Otce Svého, a dal by Mi nyní více nežli 12 pluků andělů. Ale kterakž se naplní Písma, (kteráž svědčí), že tak musí býti?

16. Jak osvědčovali sv. apoštolové a dovolávali se proroctví jakožto důkazů božského poslání a učení Pána Ježíše?

Skutky apoštolské 2, 14 .. nám toho doličují takto: **"Stoje Petr s jedenácti, pozdvihl hlasu svého a mluvil**

k nim: Muži Židé a všickni, kteří bydlíte v Jerusalemě, toto vám buď známo. Nejsou zajisté tito, jakož vy se domníváte, opilí, neb jest třetí hodina na den (naše 9. hodina ranní; dle starého obyčeje nejedlo a nepilo se, zvláště o svátcích, nic před polednem); ale tot' jest, což povědíno jest skrze proroka Joele (2, 28—32): **A budet' v posledních dnech, praví Pán: Vyleji z Ducha Svého na všeliké tělo; a prorokovati budou synové vaši, i dcery vaše. . . A sice na služebníky Své a na služebnice Své vyleji v těch dnech Ducha Svého a budou prorokovati.**—Ježíše Nazaretského, muže osvědčeného od Boha mezi vámi mocmi a zázraky a znameními, které skrze Něho činil Bůh u prostřed vás, jakož i vy víte, toho z předvzdání Božího, vydaného skrze ruce nepravých, ukřižovavše, usmrtili jste, jehožto Bůh vzkřísil. Nebo David praví o NĚm: **Spatřoval jsem Pána před obličejem svým vždycky. . . nebo nenecháš duše Mé v hrobě, ani dáš Svatému Svému viděti porušení.** Muži bratří, nechat' směle mluvím k vám o patriarchovi Davidovi, že umřel a pochován jest, a hrob jeho jest u nás až do dnešního dne. Ale že byl prorok, . . předzvěděv, mluvil o vzkříšení Kristovu. Toho Ježíše vzkřísil Bůh, čehož my všickni svědkové jsme. Protož pravicí Boží jsa povýšen, a vzav zaslíbení Ducha Svatého od Otce, vylil Ho, jakž vy (nyní) vidíte a slyšíte. Nebot' David nevstoupil na nebe, ale on pověděl: **Řekl Pán Pánu mému, sed' na pravici Mé.** (Žalm 109, 1.) . . To pak uslyševše, zkroušeni jsou v srdci, a řekli k Petrovi a k jiným apoštolům: **Co učiníme, muži bratří? Tedy Petr řekl jim: Čiňte pokání, a pokřtĕn bud' jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých a přijmete Dar Ducha Svatého.** Vámt' zajisté zaslíbení stalo se a synům vašim i všem, kteří daleko jsou. . . V ten den připojilo se duší okolo tři tisíců. Tak sv. apoštolé, v

OPRAVA.

Na stránce 228., řádek 10., v minulé příloze, přehozením číslice povstala chyba v letopočtu úmrtí sv. Antonína Pad. Má býti: **Sv. Antonín Paduanský zemřel 13. června 1231.**, což tímto opravujeme.

čele majíce sv. Petra, dokazovali vzkříšení, nanebevstoupení Pána Ježíše a seslání Ducha Svatého z proctví Starého Zákona. Židé na to jim uvěřili, a hned na den seslání Ducha sv. dalo se jich 3000 pokřtiti. Z toho tedy vysvítá jasně nutnost' prorocství.

17. Jak si o tom vede sv. evangelista Matouš, který psal své evangelium pro křesťany, ze židů na víru Kristovu obrácené?

Velmi často uvádí prorocství ze Starého Zákona, která předpovídala život zaslíbeného Mesiáše. Tak ku př. uvádí početí Pána Ježíše z panny v 1. kapitole, 23. verši předpověděné od proroka Isaiáše 7, 14, místo narození Pána Ježíše v Betlemě od proroka Micheáše 5, 2 předpověděné, zavraždění nevinátek betlemských, předpověděné od Jeremiáše 31, 15; uvádí prorocství Isaiáše 53, 3, že bude v Nazaretě opovrženém přebývati, předchůdce Pána Ježíše, předpověděného od Isaiáše 40, 3; uvádí obydlí Pána Ježíše v Kafarnaum, předpověděné od Isaiáše 9, 2 a mnoho jiných prorocství, aby ukázal všem židům, že Pán Ježíš jest pravý, od Pána Boha zaslíbený, a od proroků tak často předpovídaný Mesiáš. Spasitel světa.

18. Co z toho plyne?

a) Že prorocství jest určitá předpověď' budoucích věcí, které jen Bůh předvídá, b) že dle svrchu udaných tří známek snadno můžeme pravé prorocství od nepravé-

ho rozeznati, c) že proroctví jest možné, d) a i nutné k osvědčení, že víra naše katolická od samého Pána Boha pochází, a tudíž každá jiná víra nepravá, klamná a záhubná jest, ježto žádná jiná víra nemá tohoto jasného důkazu proroctví.

B Pán Ježíš byl prorokován, sám prorokoval; Svatí Jeho prorokovali.

19. a) Co prorokovali sv. proroci o Pánu Ježíši?

1) Čas, kdy na svět přijde.

2) Okolnosti Jeho narození.

3) Okolnosti Jeho života a umučení.

4) Jeho vzkříšení, nanebevstoupení a seslání Du-
cha sv.

5) Založení, rozšíření a věčné trvání Jeho církve
katolické.

20. 1) Jak prorokovali sv. proroci kdy Pán Ježíš
na svět přijde?

Roku 1905. před Kr. prorokoval sv. patriarcha Ja-
kub, že přijde Spasitel světů, až od Judy a jeho kmene
odjata bude nadvláda panovnická. 1. Mojž. 49, 10:
**Nebude odjata berla od Judy a kníže z beder jeho, do-
kavadž nepřijde, který má poslán býti; a On bude oče-
kávání národů.** Toto proroctví vyplnilo se roku 63.
před Kr. částečně, poněvadž Pompejus židovskou zemi
Římu poddanou a poplatnou učinil, a úplně roku 40.
před Kr., poněvadž toho roku senát římský Herodesa
I. králem židovské zemi zvolil.

21. Jak prorokoval sv. Daniel (9, 22) čas, kdy
přijde Pán Ježíš na svět?

Viz to v IV. článku, v otázce 51—58.

22. Jak prorokoval sv. prorok Aggeus (2, 8) čas,
kdy přijde zaslíbený Vykupitel?

Roku 420. před Kr. předpověděl sv. Aggeus, že zaslíbený; toužebně očekávaný Mesiáš přijde, dokud ještě tento druhý, od Zorobabele vystavěný chrám státi bude. Poněvadž mnozí židé, kteří věděli, že první, od Šalomouna roku 1005. před Kristem vystavěný chrám byl daleko nádhernější a bohatší, a tento druhý od Zorobabele vystavěný chrám viděli mnohem chudší, a si proto naříkali, těšil je svatý prorok Aggeus a pravil jim, že tento druhý, ač chudší, přec slavnější bude tím, že do něho vstoupí Pán Ježíš, zaslíbený Mesiáš: "**Pohnu všemi národy, a přijde Žádoucí všechněm národům (t. j. Kristus); a naplním dům tento slávou, praví Hospodin zástupů. . Veliká (větší) bude sláva domu tohoto posledního, více nežli prvního, praví Hospodin zástupů; a na místě tomto dám pokoj.** Tedy poněvadž tento druhý chrám, od Zorobabele vystavěný, roku 70. po Kr. od Tita zbořen byl, nadarmo Židé očekávají ještě zaslíbeného Mesiáše, Krista Pána.

23. 2) Jak předpověděl sv. Jeremiáš (23, 5) r. 576. že zaslíbený Mesiáš z rodu Davida krále se narodí?

Aj, dnové jdou, dí Hospodin, a vzbudím Davidovi kmén spravedlivý, a kralovati bude jako král, a moudrý bude; a konati bude soud a spravedlnost' na zemi. Za dnů těch spasen bude Juda.

24. Jak prorokoval sv. Isaiáš (7, 14) roku 696., že zaslíbený Spasitel narodí se z Panny?

"Protož sám Pán dá vám znamení. Aj, Panna počne, a porodí Syna, a nazváno bude jméno Jeho Emmanuel (to jest, Bůh s námi).

25. Jak prorokoval sv. prorok Micheáš (5, 2) roku 724., že očekávaný Vykupitel narodí se v Betlemě?

A ty Bethléme Efrata, maličký jsi v tisících jüdských (to jest nejmenší mezi městy v Jüdsku, kteráž 1000 bojovníků do pole postaviti měla); z tebe Mi vy-

jde, jenž bude Panovníkem v Israeli, a východové Jeho od počátku, ode dnů věčnosti (to jest, ten Mesiáš ale jest od Otce nebeského zplozen již od věčnosti.)

26. Jak prorokoval Šalomoun (Žalm 71, 10) roku 975, že svatí tři králové zaslíbenému Mesiáši klaněti se budou a Jemu dary přinesou?

"Před Ním padati budou mouřenínové; králové Tharsis a ostrovové dary obětovati budou; králové arabští a sabejští dary přinesou. Klaněti se budou Jemu všickni králové.

27. Jak prorokoval sv. Jeremiáš (31, 15) roku 576. zavraždění nemluvňátek pro Krista Pána?

Toto praví Hospodin: Hlas naříkání, žalosti a pláče slyšán jest na výsosti. Ráchel pláče synů svých a nechce se potěšiti nad nimi, protože jich není.

28. Jak předpověděl sv. prorok Oseáš (11, 1) roku 727., že zaslíbený Mesiáš musí utéci do Egypta?

Těmito slovy: "Z Egypta povolal jsem Syna Svého.

29. 3) Jak předpověděl sv. Malachiáš, (3, 1) roku 440, že Spasitel světa bude míti předchůdce?

Těmito slovy: Aj, Já posílám anděla Svého, a připraví cestu před tváří Mou . . A hned přijde do chrámu Svého Panovník, Jehož vy hledáte.

30. Jak předpověděli sv. proroci trojí úřad zaslíbeného Mesiáše, že totiž bude prorokem neboli učitelem a zákonodárcem,—že bude knězem a prostředníkem Nového Zákona,—a že bude králem?

Mojžíš V., 18, 15 předpověděl 1452 let před Kristem, že Kristus bude prorokem, učitelem: "Proroka z národu tvého a z bratří tvých, jako mne, vzbudí tobě Hospodin Bůh tvůj: Jeho poslouchati budeš."

Tak i Isaiáš 55, 4: Aj za svědka národům dal jsem Jej, za vůdce a příkazatele národům.

Jeremiáš (31, 31) předpověděl, že Mesiáš nový Zá-

kon ustanoví: **Aj, dnové přijdou, dí Hospodin, a učiním s domem israelským a s domem judským smlouvu novou . . . budu jim Bohem a oni budou Mi lidem.**

David v žalmu 109, 4 předpověděl 1015 let před Kristem, že Kristus bude knězem podle řádu Melchisedehova: **Přisáhl Hospodin a nebude toho želeť: Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedehova (jenž spolu byl králem i knězem, obětoval chléb a víno, obraz to nejsv. Svátosti oltářní.)**

David v žalmu 2, 6 předpověděl i to, že zaslíbený Mesiáš bude králem: **Já pak ustanoven jsem králem od Něho na Sionu.**

31. Jak prorokoval sv. Isaiáš (35, 4), že Spasitel zaslíbený bude činiti mnohé a veliké zázraky?

"Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdáž otevrou se oči slepých, a uši hluchých otevřeny budou. Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen, a rozvázán bude jazyk němých.

32. Jak předpověděl sv. spisovatel knihy Moudrosti (8, 10), že Mesiáš bude slynouti velikou, božskou moudrostí, již ukáže v 12. roku a i po celý život Svůj?

"Budu míti slávu z ní (z moudrosti) u zástupů (obecného lidu), a čest' u starších (zákonníků), jsa (ještě) mladý; a bude shledáno, že jsem ostrovtipný v soudu; a před obličejem mocných divný budu, a tváři knížat budou Mi se diviti.

33. Jak předpověděl sv. Isaiáš (42, 2) roku 696. před Kr. pokoru, tichost' a laskavost' Mesiášovu?

Těmito slovy: "Nebude křičeti, ani bude přijímati osoby, ani slyšán bude vně hlas Jeho. Třtiny zlomené nezetře (to jest třtiny nalomené nedolomí,) a knotu kouřícího se neuhasí; podle pravdy povede soud. Nebude smutný, ani bouřlivý.

34. Jak předpověděl sv. Zachariáš (9, 9) vítěznou jízdu Krista Pána na oslátku do Jerusalema?

Těmito slovy: **Plesej velice, dcero sionská, vesel se, dcero jerusalemská: aj Král tvůj přijde tobě spravedlivý a Spasitel; sám chudý, a sedě na oslici a na oslátku mladém oslice.**

35. Jak prorokoval tentýž sv. Zachariáš (11. 12: 12, 10), že Kristus Pán bude za 30 stříbrných prodán a od všech učenníků Svých při Svém umučení opuštěn?— a že bude na rukou a nohou hřeby proklán?

I odvážili mzdu Mou třiceti stříbrných. Bíti budou Pastýře, a rozprchnou se ovce.—I bude Mu řečeno: Co jsou rány tyto u prostřed rukou Tvých? I dí: Těmi raněn jsem v domě těch, kteříž milovali Mne.—Patřiti budou na Mne, kteréhož bodli, a kvíliti budu nad Ním jako nad jednorozeným.

36. Jak předpověděl sv. prorok Isaiáš (50, 6 a 53) Kristovo umučení, bičování, uplvání, a trpělivost' a tichost'?

Těmito slovy: **Tělo Své dal jsem bijícím, a líce Své rvoucím; tváři Své neodvrátil jsem od lajících a od plijících na Mne. Nemá krásy ani podoby, a viděli jsme Ho, a nebylo vzezření; pohrdaného, a nejposlednějšího z mužů, Muže bolesti, a znajícího nemoc, . . jako skrytý byl obličej Jeho a potupený. V pravdě neduhy naše On nesl, bolesti naše On snášel; a my počtli jsme Ho jako malomocného, a ubitého od Boha a sniženého. On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše; kázeň pokoje našeho leží na Ném, a zsinalostí Jeho uzdravení jsme. . . Hospodin složil na Něj nepravosti všech nás. Obětován jest, proto že sám chtěl, a neotevřel úst Svých. . Jako ovce k zabití veden bude, a jako beránek před tím, který po strážce, oněmí a neotevře úst Svých.**

37. Jak předpověděl Šalomoun v Písni své 3, 11, (roku 975.) **korunování Mesiáše trním?**

Těmito slovy: **"Vyjděte a pohled'te, dcery sionské, na krále Šalomouna,** (jenž byl obrazem Krista Pána), **v koruně, kterouž Ho korunovala matka jeho v den zasnoubení Jeho** (to jest, vizte Jej v trnové koruně, kterou Ho korunovala matka, synagoga jeho, v den zasnoubení Jeho, v den umučení Jeho, kde smrtí a krví Svou nás vykoupí a duše naše a celou Církev Svou katolickou Sobě krásnou nevěstou učiní, která pro nesmírnou Jeho lásku k nám, a přehrozné umučení Jeho výkupné milovati Jej bude láskou nevěstinou.)

38. Jak předpověděl sv. David, Žalmista Páně (21, 17 a 68) **ukřižování Mesiáše a že bude octem a žlučí napojen?**

Těmito slovy: **"Bože Můj, shlédniž na Mne; proč jsi Mne opustil?.. Já pak červ jsem a ne člověk; pohánění lidí a povrhel obce."** Všickni, vidouce Mne (na kříži) **posmívali se Mi, mluvili rty a hýbali hlavou** (všecko to na znamení posměchu), **říkajíce: Doufalt' v Hospodina, necht' Jej vytrhne; necht' Ho vysvobodí, poněvadž chce Jemu** (to jest, necht' vysvobodí z kříže Miláčka, milého Syna Svého). **Zbodli ruce Mé i nohy Mé, zčetli všecky kosti Mé** (při náramném roztažení celého těla Spasitelova a při Jeho přibíjení na kříž třemi hřeby.) **Rozdělili sobě roucha Má, a o Můj oděv metali los.**

39. Jak prorokoval sv. prorok Amos (8, 9), roku 783, že při **ukřižování Mesiáše slunce se o polednách zatmí?**

Těmito slovy: **"I bude v ten den, praví Pán Bůh: Zapadne slunce o poledni, a uvedu tmu na zem v den světla."**

40. 4) Jak prorokovali Isaiáš a David **slavné z mrtvých vstání Mesiášovo?**

Isaiáš 11, 10: **V ten den bude kořen Jesse (Kristus, potomek Davidův) státi na znamení národům, Jemu po-
hané modliti se budou, a bude hrob Jeho slavný.**

Žalm 15, 10: **Nezanecháš duše Mé (těla Mého) v hrobě, aniž dáš Svatému Svému viděti porušení.**

Vyplněno to vidíme ve Skut. apošt. 2, 26; 13, 35.

41. Jak předpověděl sv. David v žalmu 67, 19 a 109, 1. **slavné nanebevstoupení Mesiášovo?**

Těmito slovy: **Vstoupil jsi na výsost', jal jsi vězně (vezme s Sebou do nebe Svaté Starého Zákona, jako vězně vysvobozené z předpekli).—Řekl Hospodin ku Pánu mému: Sed' na pravici Mé.**

42. Jak předpověděl sv. prorok Joel 2, 28 roku 750 před Kr. **seslání Ducha Svatého?**

Těmito slovy: **Vyleji Ducha Svého na všeliké tělo, a prorokovati budou synové vaši i dcery vaše. Nýbrž i na služebníky Své a na služebnice v těch dnech vyleji Ducha Svého.**

43. 5) Jak prorokoval sv. Isaiáš (2, 2) roku 696, že Pán **Ježíš založí v Jerusalemě novou, katolickou Církev pro všechny národy celého světa?**

Těmito slovy: **I bude v nejposlednějších dnech připravena hora domu Hospodinova na vrchu hor, a bude vyzdvižena nad pahrbky, i pohnou se k ní všickni národové. I půjdou národové mnozí a řeknou: Pojd'te, a vstupme na horu Hospodinovu, a do domu Boha Jakubova, a učiti bude nás cestám Svým, a budeme choditi po stezkách Jeho; nebo z Siona vyjde zákon, a slovo Hospodinovo z Jerusaléma. Tento dům Hospodinův jest svatá Církev katolická, která měla počátek s Novým Zákonem, od Krista Pána při poslední večeři na hoře Sionské, v Jerusalemě, uzavřeným.**

44. Jak prorokoval sv. Daniel (2, 44) r. 534 nepřetržité a ustavičné trvání Církve Mesiášovy až do skonání světa?

Těmito slovy: **Vzbudí Bůh nebeský království, které na věky nebude rozptýleno, . . . ono státi bude na věky.**

45. Co z toho vysvítá?

Že Pán Ježíš jediný jest ten zaslíbený Mesiáš, poněvadž na Něm Jediném všecka tato mnohá a veliká proroctví se vyplnila; že Jeho poslání od Boha Otce a Jeho učení jest pravé, že tedy jen Jeho víra jest svatá a samospasitelná. Kdo tedy chce do nebe přijíti, musí přijati a plniti učení Ježíše Krista a Jeho Církve katolické; neboť každá jiná víra jest blud a klam.

46. b) Co předpovídal Pán Ježíš sám?

1) O Sobě samém.

2) O Svých apoštolech a Své Církvi.

3) O židech a všech národech.

47. 1) Co prorokoval Pán Ježíš o **Sobě samém?**
Své umučení, Své zmrtvých vstání a seslání Ducha Svatého.

48. Jak prorokoval Pán Ježíš **Své umučení?**

Mat. 20, 18: **Aj, vstupujeme do Jerusaléma, a Syn člověka vydán bude knížatům kněžským a zákonníkům, a odsoudí Ho na smrt', a vydají Ho pohanům ku posmívání, a k bičování, a ukřižování, a třetího dne vstane z mrtvých. Tak i Mat. 26, 2.**

49. Jak předpověděl Pán Ježíš, že bude od Jidáše zrazen, od Petra zapřen, od všech Svých apoštolů opuštěn?

Mat. 26, 21: **..A když jedli, řekl: Amen pravím vám, že jeden z vás Mne zradí. I zarmoutivše se velmi, počali každý z nich říkati: "Zdali já jsem to, Pane?"**

On pak odpovídaje, řekl: **Kdo se Mnou omáčí rukou v míse, tent' Mne zradí.** Odpovídaje pak Jidáš, který Ho zradil, řekl: **Zdali já jsem to, Mistře?** Řekl jemu: **Ty jsi řekl.** (To jest: takt' jest, jak jsi řekl.) Tehdy dí jim Ježíš: **Všickni vy pohoršíte se nade Mnou této noci; nebo psáno jest: Bíti budou pastýře, a rozprchnou se ovce stáda.** (Toto proroctví se musí na Mně dnes vyplniti.) I odpovídaje Petr, řekl Jemu: **Byt' se pak všickni pohoršili nad Tebou, já se nikdy nepohorším.** Řekl mu Ježíš: **Amen pravím tobě, že této noci, prvé než kohout zazpívá (to jest, než se bude svítati), třikrát Mne zapřeš.**

50. Jak předpověděl Pán Ježíš **Své ukřižování?**

Mat. 26, 2: **Víte, že po dvou dnech veliká noc bude, a Syn člověka vydán bude, aby byl ukřižován.**

51. Jak prorokoval Pán Ježíš **Své z mrtvých vstání?**

Mat. 26, 32: **Ale když z mrtvých vstanu, předejdu vás do Galilee.**

52. Jak předpověděl Pán Ježíš **Své nanebevstoupení?**

Jan 6, 63: **To-li vás pohoršuje (učení o nejsv. Svátosti oltářní)? Což pak když uzříte Syna člověka, an vstupuje (do nebe), kde prvé byl?**

53. 2) Co prorokoval Pán Ježíš o **Svých apoštolech a o Své Církvi katolické?**

Jejich osvícení a omilostnění Duchem Svatým, jejich pronásledování a muky,—rozšíření Církve po celém světě a trvání její až od skonání světa.

54. Jak předpověděl Pán Ježíš **seslání Ducha Svatého?**

Jan 14, 16, 26: **Já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky. Utěšitel pak Duch Svatý, kterého pošle Otec ve jménu Mém,**

tent' vás naučí všem věcem, a připomene vám všechno, cožkoli jsem mluvil vám.

55. Jak předpověděl Pán Ježíš apoštolům pronásledování a muky?

Mat. 10, 17: **Budou vás vydávati do rad (před vyšší soud), a v shromážděních svých budou vás bičovati; a před vladaře i před krále voděni budete pro Mne, na svědectví jim a národům. Budete v nenávisti všechněm pro jméno Mé.**

56. Jak předpověděl Pán Ježíš Petrovi jeho smrt' na kříži?

Jan 21, 18: **Amen, amen pravím tobě: Když jsi byl mladší, opasoval jsi se a chodíval's, kam jsi chtěl. Ale když se zstaráš, vztáhneš ruce své, a jiný tě opáše, a povede, kam ty nechceš.**

57. Jak prorokoval Pán Ježíš nepřemožitelnost' a stálost' Církev Svě katolické až do skonání po všem světě?

Mat. 16, 18: **Ját' tobě pravím, že ty jsi Petr; na té skále vzdělám Církev Svou, a brány pekelné jí nepřemou. Mat. 24, 14: Budet' kázáno toto evangelium o království (Mesiášově) po všem světě, na svědectví všem národům, a tehdaž přijde skonání. Mat. 28, 20: Aj, Já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.**

58. 3) Co prorokoval Pán Ježíš o židech a jiných národech?

Zkázu města Jerusaléma, rozptýlení židů po celém světě, všeobecné z mrtvých vstání a soud nad všemi národy celého světa.

59. Jak předpověděl Pán Ježíš zkázu města Jerusaléma?

Luk. 19, 41: **Když se přiblížil, vida město (Jerusalém), plakal nad ním, řka: Ó kdybys bylo i ty poznalo, a to (aspoň) v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji;**

ale nyní jest to skryté před očima tvýma. Nebo přijdou na tebe dnové, a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem a oblehnou tě, a souží tě se všech stran; a porazí tě na zem i syny své, kteříž v tobě jsou, a neostaví v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého. Luk. 21, 20: Když pak uzříte Jerusalem obležený od vojska, tehdy vezte, žet' se přiblížilo jeho zpuštění.

60. Jak prorokoval Pán Ježíš rozptýlení židů po celém světě?

Luk 21, 22: Nebo dnové pomsty jsou to, aby se naplnilo všecko, co psáno jest (hrozeno od proroků Jerusalemu): Nebot' bude soužení veliké na zemi a hněv nad lidem tímto. I padati budou od meče, a zjímaní vedeni budou mezi všechny národy, a Jerusalem bude pošlapán od národů, dokudž se nenaplní časové národů (dokud nebudou národové na víru obráceni.)

61. Jak prorokoval Pán Ježíš všeobecné z mrtvých vstání všech národů?

Jan 5, 28: Přichází hodina, v kteroužto všickni, kteříž v hrobích jsou, uslyší hlas Syna božího; i půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života; kteří pak zle činili, na vzkříšení soudu.

62. Jak předpověděl Pán Ježíš skonání světa a všeobecný soud nad všemi národy?

Mat. 24, 21...: Tehdáž bude soužení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa, až dosavad, aniž (kdy) bude. Nebo povstanou falešní Kristové a falešní prorokové a činiti budou divy veliké a zázraky (nepravé). Aj předpověděl jsem vám. A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí, a měsíc nedá světla svého, a hvězdy budou padati s nebe, a moci nebeské budou se pohybovati. Tehdy se ukáže znamení Syna člověka (kříž) na nebi; a tehdy kvíliti budou všechna pokolení země; a uzří

Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností. A pošle anděly Své s troubou a hlasem velikým, a shromáždí vyvolené Jeho ode čtyř větrů od končin nebes, až do končin země (od jednoho konce k druhému, po vší zemi). Mat. 25, 31: Když pak přijde Syn člověka ve velebnosti Své, a všickni andělé s Ním, tedy posadí se na trůnu velebnosti Své, a shromáždění budou před Něj všickni národové. I rozdělí se od sebe jako pastýř odděluje ovce od kozlů, a postaví ovce zajisté na pravici Své, kozly pak na levici. Tehdy dí král těm, kteří na pravici Jeho budou: Pojd'te požehnaní Otce Mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa... Potom řekne i těm, kteříž na levici budou: Odejděte ode Mne zlořečení, do ohně věčného, který připraven jest d'áblu a andělům (služebníkům) jeho. I půjdou tito do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného.

63. Co z toho následuje?

Že pravá víra jest jen ta, které učil Pán Ježíš, poněvadž jen tato víra jest dokázaná nejen zázraky, nýbrž i tolika proroctvími Krista Pána, která se již všecka na vlas naplnila, vyjma všeobecné z mrtvých vstání a poslední soud; tato se splní až při skonání tohoto světa.

64. c) Jak prorokovali i Svatí?

Svatý apoštol Pavel prokopal v Miletu roku 58., že v Jerusalémě okovy ho čekají: **Duch Svatý mi osvědčuje po všech městech, že okovy a soužení očekávají mne v Jerusalémě. Skut. 20, 23.**

Sv. Jan, miláček Páně, celou knihu proroctví napsal roku 96. na ostrově Patmosu, v níž předkládá v obrazech budoucí boje až do úplného vítězství Církve katolické nad židovstvem a pohanstvím na konec světa.

65. Jak tomu učí sv. Alfons Liguori (zemř. 1787)?

Dle proroctví Joelova (2, 28) : **"Vyleji Ducha Svého na všeliké tělo, a prorokovati budou synové vaši i dcery vaše"** nikdy nevyhynul duch proroctví u dítek Církve Ježíše Krista. Tomu svědectví vydávají nábožné a rozumné osoby, z nichž mnohé Církev do počtu Svatých přijala. Sv. Athanáš vypravuje více proroctví sv. opata Antonína; svatý Basilej vypravuje proroctví sv. Řehoře divotvorce; sv. Bernard vypravuje proroctví sv. Malachiáše, sv. Bonaventura líčí proroctví sv. Františka, a Raimund vypravuje proroctví sv. Kateřiny Senenské. Zbožný Tauler vypravuje, že sv. Hildegarda již v 12. století předpověděla zkázu, kterou Luther na Německu způsobí. Sv. Brigita prorokovala roku 1350. zahynutí říše řecké, která za Mohameda II. dobytím Cařihradu za své vzala. Pominu mlčením mnoho tisíc proroctví, která se v životopisech Svatých od současných spisovatelů vypravují a spolu i jejich splnění uvádějí.

Kdyby někdo skutečných událostí těch popírati chtěl, musil by i upírati, že Scipio zkazil a zbořil Karthago, že Řím dříve byl republikou; ano pak by přestala vůbec všechna víra i v nejdokázanější dějiny. Je-li však již to opovázlivost', upírati událostí od pohanských spisovatelů vypravovaných, jest to ještě větší opovázlivostí, když lidé upírají věci, které nám vypravují sv. Athanáš, sv. Basilej, sv. Augustin, neb sv. Bernard; vždyť kacíři sami uznávají tyto Svaté za víry hodné svědky.

66. Nalezáme proroctví i mimo Církev Katoličskou?

Nikde. Ovšem se někteří lživí proroci chvástali svým proroctvím, ale špatně pochodili. Proroctví jejich se jim nesplnila. Tak ku př. prorokoval Muhamed, že tělo jeho brzy po smrti do nebe vzato bude. Ale pro náramný zápach, z těla jeho vycházející, bylo již 3. dne

pohřbeno.—Luther prorokoval, že zemře ve Vittenberku; nešťastník však zemřel v Eislebenu. Luther též prorokoval, že roku 1583. bude všeobecný soud. Proto mnozí přívrženci jeho rok před tím již ani nesili, a pak pykali své lehkověrnosti. Luther si dal sám, předpovídaje, tento nápis na hrob postaviti: "Pestis eram vivus, moriens tua mors ero, Papa." Za živa byl jsem tvým pádem, po smrti budou tvou smrtí, papeži! Nyní však ubohý již dobře ví, že toto proroctví se nenaplnilo a až do skonání času nikdy se nenaplní.

67. Co z toho plyne?

Že všeliká jiná víra mimo katolickou jest jen pouhý mam a klam, podvod d'ábelský, poněvadž Pán Bůh jen jednu víru, jen jedno náboženství založil, a to jest katolická víra, katolické náboženství, neboť jen toto jest od Pána Boha jako od Něho samého pocházející osvědčeno i zázraky i proroctvími, a v žádné jiné víře nenalezáme ani jednoho zázraku, ani jednoho proroctví. Protož, kdož chceš spasen býti, odřekni se nekatolického náboženství, v kterémkoli žiješ, a chutě přijmi katolické náboženství. Jen pravda vede do nebe!

C Námitky proti proroctví jsou liché.

68. "Ale proroctví v Písmě svatém obsažená, nejsou účelná proroctví a nedokazují božské víry, protože i pohané měli hadače a věštby mnohé.

Na tuto námitku odpovídá již sv. Alfons Liguori (zemř. 1787) takto: "Všecka předpovídání pohanů nebyla nic jiného než lež a podvod. Dvojí bylo předpovídání u pohanů: přirozené a umělé. Přirozené bylo vykládání snů. Umělé bylo hádání a věštění z jakýchsi známek. Ku příkladu, když se potkaly určité osoby, když někdo Ethioipa potkal, bylo to špatné znamení (au-

gurium); když někdo vyslovil při stole slovo oheň, požár, bylo to špatné znamení (*ominatio*); když někomu víno ukápllo na šaty, bylo to dobré znamení. Přemnohých a různých věcí a znamení užívali pohané, aby se dověděli budoucích věcí: ohně, vody, hřebíků, zrcadel, mouky, smoly, šalvějových listů, na něž jakás slova napsali, popele, který házeli do povětří. Také z letu a zpěvu ptáků prorokovali (*auspicium*); z vnitřností jiných zvířat předpovídali budoucí věci (*augurium*); ze zatmění slunce a měsíce, z hřímání, blýskání, z vlasatic a oběžnic prorokovali. Osvícenější pohané sami poznali, že to všecko jest jen podvod. Tak nám to osvědčuje Cicero (zemř. 43 před Kristem). (*Est in collegio vestro, inter Marcellum et Appium, optimos augures, magna dissensio, cum alteri placeat auspicia ista ad utilitatem esse reipublicae composita.*)

Právě tak ničemné byly věštby v echrámech prorockých a odpovědi, které pohané dostali od bůžků svých. Porphyr (zemř. 303 po Kr.) sebral všechny tyto věštby a zanechal nám je napsané. Kdo však je blíže zkoumá, shledá, že všechny byly dvojsmyslné, temné a podvodné. Ku př. Ajo te, Aeacida, Romanos vincere posse. Pravím ti, Aeacido, že ty můžeš zvítěziti nad Římany,—druhý smysl: Pravím ti, Aeacido, že Římané mohou tebe přemoci. (*Ibis, redibis non morieris in bello.*) Půjdeš, nevrátíš se, zemřeš ve válce. Druhý smysl: Půjdeš, vrátíš se, nezemřeš ve válce. Tak temná byla odpověď, kterou dala pythická věštba Apollona v Delphi Athénanům, aby se zachránili v dřevěných zdích. Jedni to vykládali tak, že mají se utéci do lodí; druzí to vykládali jinak, aby totiž vůbec utekli z města, jinak že zahynou. Mnohdykráté povýšili živé lidi mezi bohy, kteří věštili; tak byl Alexander Veliký v Efesu za boha

uznán a ctěn. Augustus, císař, byl od Římanů mezi bohy postaven a již za živa jako bůh uctíván. Řekové učinili Antinousa, miláčka Hadrianova, bohem.

Velmi často se odkrylo podvodnictví těchto věštek, jak nám to vypravuje prorok Daniel, že kněží bůžka Bela byli za svůj podvod smrtí potrestáni. Herodot (zemř. 409 př. Kr.) nám též vypravuje, jak mnohé takové podvody objeveny byly. Proto byly bůžkové obrazy a chrámy, v kterých se věštilo, nejvíce na horách, na jejichž stranách byly mnohé jeskyně a podzemní chodby, kde se snadno podvody konati mohly. Tak nám to popisuje sv. Justin (zemř. 166 po Kr.) o chrámu bůžka Apollona v Delphi na hoře Parnassu s jeskyní Trophionovou a o chrámu Serapidy. Kde nebyla skrytá místa od přírody, postarali se kněží pohanští, aby se tam u jejich chrámů zřídila, ku kterým vchod byl tajný. Euseb vypravuje v životopisu císaře Konstantina, že když císař nařídil, aby se chrámy pohanské zbořily, taková temná zákoutí našli, odkudž podvodné věštby se činily.

69. "Ale proroctví v Písmě svatém obsažená nejsou pravá proroctví; křesťané je tam později lživě vložili. (Tak muhamedané a jiní nevěrci).

Odpovídám: 1) Dokažte mi to, že tak křesťané učinili;—kdo? kde? kdy? jak? Na tyto otázky nikdy neodpovíte, protože nemůžete ani jednoho křesťana nám ukázati, který by to byl učinil.

Odpovídám 2): To je věc úplně nemožná, aby křesťané do Písma svatého Starého Zákona nějaké proroctví podvodně vložili, protože židé po celé Asii rozptýleni byli, Starý Zákon do různých řečí přeložený měli v tolika opisech, kolik škol neb synagog stávalo. Kdo by mohl do všech knih nesčíslných, po světě roz-

ptýlených židů nějaké proroctví podvodně vložit? Nemuselo by se to hned poznati? Židé silně a mocně hájí pravosti. Písma sv. Proto praví Segneri: Tot' jest příčina, proč Bůh nechtěl židovského národa úplně zničiti a vyhubiti, aby totiž vždy byli zde židé na důkaz, že pravé, původné a nepokažené jest jejich Písmo sv. Židé našich časů nepopírají pravosti a nepokaženosti Písma svatého, nýbrž vykládají je zlovolně, svévolně o jiném Mesiáši, který přijíti má na svět, a nechtějí proroctví o Mesiáši rozuměti o Pánu Ježíši.

70. "Ale proroctví v Písmě svatém obsažená mohou se vykládati o jiném člověku, ne o Pánu Ježíši."

Odpovídám 1): To je zhořa nemožné; poněvadž žádný člověk toho nedokázal a na věky nedokáže, že jest Bohem, že to vše učinil, co učinil Pán Ježíš.

2). Kristus Pán výslovně obrací a vykládá všechno proroctví o Sobě samém: Jan 5, 39: **Zpytujte Písma, . . . tať jsou, ježto svědectví vydávají o Mně.** Tak činí sv. apoštolé: Bůh pak, co předzvěstoval skrze ústa všech proroků, že měl Kristus Jeho trpěti, tak naplnil. 1 Petr. 1, 10: **Proroci prorokovali o milosti, jež se vám státi měla, zpytující, na který neb jaký čas ukazoval by v nich Duch Kristův;—vám přisluhovali těmi věcmi, jež vám nyní zvěstovány jsou skrze ty, kteří vám kázali evangelium.**

71. "Ale proroctví nejsou možná."

Odpovídám 1): Možná by nebyla proroctví, kdyby Pán Bůh nebyl vševědoucí, a neznal budoucích věcí, aneb kdyby Pán Bůh nemohl nám budoucích věcí zjeviti.—Ale Pán Bůh jest vševědoucí a může nám budoucí věci zjeviti. Tedy proroctví jsou možná. 2) Poněvadž se skutečně stala, byla možna.

72. "Ale proroctví a vševědounost' Boží ruší a kazí svobodu naší vůle."

Odpovídám: Proroctví a vševědoucnost' Boží neruší a neničí svobody naší, poněvadž skutků svých nekonám já proto, že je Pán Bůh předvídá, nýbrž proto je Pán Bůh předvídá, že je činím. Vševědoucnost' Boží tedy neruší dokonalé a úplné svobody vůle mé.

73. "Ale proroctví nejsou nutná, poněvadž jsou mnohá proroctví nepravá a lživá."

Odpovídám: Právě opak toho jest na jevě. Protože jsou proroctví nutná a užitečná, chtěl d'ábel a zlí lidé je padělati, aby pravdivost' božského zjevení a svaté víry zatemněna a zlehčena byla.

74. "Ale proroctví nedokazují neodolatelně božského zjevení, poněvadž mohou pocházeti i od zlých duchů."

Odpovídám: 1) D'áblové nikdy nevědí budoucích věcí, závislých na vůli Boží, ani závislých na vůli člověka; tedy nikdy takových budoucích věcí, pravých to proroctví, zjeviti nemohou.

2) Pán Bůh nikdy nedopustí, aby d'ábel mohl budoucí věci předpověděti, aby to každý člověk rozumný hned nepoznal, že jest tu podvod d'ábelský. Pán Bůh nemůže nás nechat v nejistotě, zdali to neb ono proroctví pochází od Boha neb od d'ábla.

75. "Ale proroctví nedokazují nezbytně pravdivosti zjevené víry, poněvadž se mohou vyplniti jen náhodou."

Odpovídám: Tot' se státi nemůže, protože náhoda nic není. U Pána Boha nic není náhodou, nýbrž všecko Jeho božská velemoudrost' a prozřetelnost' řídí a k dosažení cíle přivádí.

2) Zejména když se proroctví dotýká věcí budoucích, které jen všemohoucnost' boží vykonati může, žádný ostrovtip lidský jich ani tušiti nemůže.

76. "Ale proroctví nedokazují nezbytně pravdivosti zjevení božího, protože předpověď a naplnění předpovědi se vzájemně dovozují; a to je mylný závěrek (circulus vitiosus).

Odpovídám: Proroctví a jeho vyplnění tvoří spolu jediný důkaz; proroctví dokazuje svým vyplněním pravdu třetí, pravdu Bohem zjevenou. Vyplnění onoho proroctví dokazuje svým předpověděním tutéž pravdu třetí,—pravdu Bohem zjevenou. Tak tu není žádného chybného závěrku.

77. Co z toho souditi?

A. Že proroctví jest určitá předpověď budoucích věcí, které jen Bůh předpovídá, že proroctví jest možné a nutné k osvědčení božské víry naší.

B. Že Pán Ježíš mnohonásobně předpovídan byl a sám mnohé věci předpověděl, a tím božské poslání a učení Svě dokázal, a že i Svatí Jeho z Jeho vůle a moci budoucí věci předpovídali.

C. Že všechny námitky proti proroctví v niveč se rozpadají; že tudíž jen katolická Církev tímto nezvratným důkazem božského založení a původu svého se honositi může, a všechna jiná náboženství nic jiného nejsou, než máj a klam. Chopme se tedy katolické víry svaté a vyznávejme ji jazykem i celým životem svým!

XII. SEDMERO DŮKAZŮ HODNOVĚRNOSTI

KATOLICKÉ VÍRY.

3. důkaz. Svatost' života a učení Pána Ježíše.

1. Proč jest svatost' života a učení Pána Ježíše nezvratným důkazem hodnověrnosti svaté víry katolické?

Protože nic tak ducha lidského nepřesvědčuje o pravdivosti výpovědi, a zvláště učení náboženství, jako právě svatost' a nevinnost' nového učitele a svatost' učení jeho. Nic tak nebije do očí všech lidí rozumných, jako tyto dvě věci.

2. Co jest, co nás takřka nutí, přednost' dáti víře katolické před ostatními sektami?

To jest porovnání přesvatého života Pána Ježíše se životem všech arcikacířů,—a porovnání učení Pána Ježíše s učením všech ostatních arcikacířů.

3. Co nám tedy zde uvážiti jest?

A. Svatost' života Pána Ježíše.

B. Svatost' učení Pána Ježíše.

4. Jak dokazuje se svatost' života Pána Ježíše?

A. Svatost' života Pána Ježíše dokazuje se:

a) Jeho vnitřním životem.

b) Jeho zevnějším životem.

5. a) Jak dokázal Pán Ježíš svatost' Svou **Svým vnitřním životem?**

1) Svou pamětí a myslí.

2) Svým rozumem.

3) Svou vůlí.

6. 1) Jak dokázal Pán Ježíš Svatost' Svou **pamětí a myslí?**

Tím, že myšlenky Jeho byly u Boha, s Bohem spojené. Pán Ježíš měl vždy jen Pána Boha na mysli, ve všech tvorech viděl jen Boha a Jeho moc, velikost' a moudrost',—staral se jen o větší čest' a slávu Boží. Jen Bůh a Jeho oslava a naše spása byla Jeho starostí. Proto nikdy neměl žádné roztržitosti; bavení se s Bohem bylo jedinou prací a zábavou Jeho. Zbytečných myšlenek netrpěl.

7. Jak nám to osvědčil sám v Písmě svatém?

U Jana 8, 16 pravil Ježíš: **Nejsem sám, ale Já,**

a kterýž Mne poslal, Otec. Tím nás učí, že myšlenky Jeho byly u Pána Boha (že netěkaly sem tam; že Pán Ježíš byl vždy shromážděné mysli, že byl vždy s Bohem spojen, že Ho nic na světě od Boha neodvrátilo.

8. Ale tu rád někdo namítne: "Ale duše Kristova mohla stále s Bohem spojena býti a žádná roztržitost netrpěti, poněvadž s božstvím nerozlučně spojena byla."

Odpovídám: Ano, tak jest tomu; a přece Pán Ježíš užíval potřebných prostředků k tomu, aby vždy shromážděné mysli byl, aby nebyl roztržit: chránil se světa a jeho hlučných zábav, miloval samotu a mlčení, a pojímal smysly své v uzdu a míval oči své obyčejně sklopené; a to proto, aby nám příklad dal, jak i my máme Ho v témž následovati, vždy v myšlenkách svých s Bohem spojeni býti a neužitečných, marnivých myšlenek se zbavovati a tak vždycky, jako Pán Ježíš, v přítomnosti Boží žíti.

9. Jak následovali Svátí v tom Pána Ježíše?

Krotili svou obrazotvornost' a těkavost' své mysli, aby odloučení byli více od tvorů a spojeni byli více s Bohem: ku př. sv. Alois.

10. 2) Jak dokázal Pán Ježíš svatost' Svou činností svého rozumu?

Tím, že rozum Svůj spojil a srovnával vždy s rozumem Božím, že o všech věcech soudil tak, jako Otec Jeho nebeský; to za dobré měl, co Otec nebeský za dobré uznával; to v nenávisti měl a za zlé pokládal, co Otec Jeho nebeský zlým býti pokládal.

11. Jak nás Pán Ježíš sám o tom poučuje?

U Jana 5, 30: **Jak slyším (Oce nebeského, tak) soudím; a soud Můj jest spravedlivý.**

12. Jak osvědčil Pán Ježíš nám totéž u Jana 5, 9?
Amen, amen pravím vám: Nemůžet' Syn ničehož sám od sebe činiti, jediné co uzří, že činí Otec; neb což-

koli On činí, to činí podobně i Syn. Otec zajisté miluje Syna, a ukazuje Mu všechno, co Sám činí.

13. Jak následovali Svatí v tom Pána Ježíše?

Ve všem smýšlení a mluvení a jednání Svém měli, jako Pán Ježíš, vždy soudy Boží před očima svýma, sjednotili vždy rozum svůj s rozumem Božím a co Bůh miloval, milovali i oni; čeho Bůh nenáviděl, nenáviděli i oni. Tak mohli všickni svatí se sv. Žalmistou Páně (16, 2) v pravdě říci: **"Od tváři Tvé necht' vyjde soud můj."** To jest: Dej mi poznati, jak Ty, Bože můj, o této věci a záležitosti soudíš, abych i já tak soudil, jak Ty soudíš. Dej, ať rozum můj podrobuje se a připodobuje se Tvému rozumu božskému. Podobajíce se Pánu Ježíši a následující Ho v tomto sjednocení rozumu svého s rozumem božským, prosívali: Dej mi, Otče nebeský, ať soudím a smýšlím, jak slyším a poznávám, jak Ty soudíš.

14. 3) Jak dokázal Pán Ježíš Svou svatost' činností **Svého Srdce, Své vůle?**

Tím, že Otce Svého nebeského nade všechno a všemi silami Svými miloval, Jeho vůli Boží vždy dokonale plnil, a všechno činil a trpěl, co Bůh chtěl a vše k větší oslavě Boha, svého Otce nebeského konal.

15. Jak nám to Pán Ježíš vyjádřil?

U Jana 4, 34 řekl Pán Ježíš: **Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, který Mne poslal, bych dokonal dílo Jeho.**

U Jana 5, 30: **Nehledám vůle Své, ale vůle Toho, kterýž Mne poslal.**

U Jana 6, 58: **Já živ jsem pro Otce, (abych se Jemu zalíbil, Jemu radost' působil, Jeho slávu rozmnožil, všechny lidi k poznání a milování Otce Svého nebeského přivedl; abych všechnu Jeho vůli naplnil).**

U Jana, 28: **Sám od sebe nic nečiním, ale jako Mne naučil Otec, tak mluvím. Co libého Jemu jest, to Já činím vždycky.** (Jeho božské zalíbení jest pravidlo Mého jednání a celého života Mého).

8, 42: **Já z Boha posel a přišel jsem (na svět); aniž pak jsem sám od sebe přišel, ale On Mne poslal.**

8, 49. 55: **Ctím Otce Svého—a řeč Jeho zachovávám.**

12, 49: **Já jsem sám od Sebe nemluvil, ale kterýž Mne poslal, ten Mi dal přikázání, co bych pravil a co bych mluvil. Protož co Já mluvím, jakož Mi pověděl Otec, tak mluvím.**

15, 10: **Já jsem přikázání Otce Svého zachoval a zůstávám v Jeho milování.**

17, 4: **Já jsem Tě, (Otče) oslavil na zemi, dokonals jsem dílo, kteréž jsi Mi dal, abych (je) činil.**

18, 11: **Tedy řekl Ježíš Petrovi: Schovej meč svůj do pošvy. Což nemám píti kalich, který Mi dal Otec?**

Těmito a mnohými jinými slovy dokázal Pán Ježíš jasně, že Boha Otce Svého nejdokonaleji miloval, Jeho božskou vůlí toliko se vždy řídil ve všelikém smýšlení, mluvení, jednání a utrpení Svém, že všechno mluvil, činil a trpěl jen pro oslavu Otce Svého nebeského. Tot' ale jest vrchol veškeré svatosti.

16. **Jak Svatí v tom Pána Ježíše následovali?**

Uvažovali stále tyto řeči Pána Ježíše, Jeho jednání a poznávali, že ve všem Pán Ježíš Duchem Svatým veden býval, jak to výslovně praví o Něm Matouš 4, 1: **Tehdy veden jest Ježíš na poušť' od Ducha (Svatého), aby pokoušen byl od d'ábla.** Proto se vynasnažovali, Pána Ježíše vždy více poznati a tím více Jej milovati a Ho v tom následovati, aby i oni sami jako Pán Ježíš celým srdcem svým Boha, Otce nebeského milovali, Jeho cti a slávy vyhledávali, Jeho božskou vůlí vždy do-

konale plnili a pro Boha a z lásky, k Bohu všechno tiše a trpělivě snášeli. Tak všickni Svatí Duchem Ježíše Krista naplnění byli a Duchem Svatým puzeni byli k následování Pána Ježíše ve všech ctnostech, jak nám to výslovně osvědčuje sv. Pavel k Řím. 8, 9: **Vy pak nejste v těle, ale v duchu** (nevedete pozemský, smyslný život, nýbrž život duchovní), **jestliže však Duch Boží přebývá ve vás. Kdo pak nemá ducha Kristova, ten není Jeho** (není pravým křesťanem). **..Nebo kteřížkoli duchem Božím vedeni bývají, tiť jsou synové boží.**

17. Co z toho následuje?

Že i my po příkladu Svatých duchem Pána Ježíše vedeni býti musíme, Ducha Kristova míti musíme; to jest, jako Pán Ježíš 1) **myslí a paměti** Svou Bohu se oddal, stále v myšlenkách Svých s Bohem spojen zůstal,—2) **rozumem Svým** Bohu se zasvětil, jen to za pravé máje, co Bůh za pravé má,—3) **vůli Svou a srdcem celým** Boha Otce miloval: tak i my celou myslí, celým rozumem svým a celým srdcem svým Pána Boha milovati a Jemu sloužiti, Jeho vůli vždy, ve všech věcech, od rána do večera, den ode dne až do poslední chvíle své plniti musíme. To jest ten duchovní život, křesťanský život, svatý život, ku kterému nás vede Pán Ježíš slovem a příkladem Svým. Tot' jest nejskvělejší důkaz božského poslání a učení Ježíšova, nejstkvělejší důkaz božské víry Ježíšovy: Jan 7, 17: **Bude-li kdo chtít, vůli Jeho činiti, pozná o učení (Mém), zdali z Boha jest.**

18. b) Jak dokázal Pán Ježíš svatost' Svou Svým **zevnějším životem?**

Odpovídám: 1) Na své osobě. 2) V obcování s apoštoly. 3) V obcování se světem.

19. 1) Jak dokázal Pán Ježíš svatost' Svou na **Své osobě?**

Na své osobě dokazoval Pán Ježíš svatost' Svou ustavičnou shromážděností myslí Své, s Bohem spojené, ustavičnou modlitbou,—stálou laskavostí a přívětivostí ku každému, i k nepřátelům,—velikou pokorou, skromností, tichostí a trpělivostí, tak že nikdo Ho neviděl rozčileného. Dí-li Sirach 19, 26: **Po vzezření poznává se muž**; platí to svrchovaně o Pánu Ježíši; neb tak důstojně a spolu tak laskavě se choval, že Si hned srdce všech získal.

20. Jak nám to osvědčuje Žalm 44, 3?

Spanilý's tvářností nad syny lidské; rozlita jest milost' ve rtech Tvých. Sličností Svou a krásou Svou počni, št'astně pokračuj a kraluj.

21. Jak to dosvědčuje sv. Lukáš 2, 47. 52: 4, 22?

Ježíš prospíval moudrostí, a věkem a milostí u Boha i u lidí. Děsili pak se všickni, kteří Jej slyšeli, nad rozumností a odpověďmi Jeho. Divili se všickni libým slovům, kteráž vycházela z úst Jeho.—I divili se velmi učení Jeho, nebo mocná byla řeč Jeho.

22. Jak to popsal sv. Pavel?

V Kristu přebývá všecka plnost' božství tělesně. Kolos. 2, 9.

23. Jaké svědectví o tom vydal sv. Jarolím (zemř. 420)?

Tvářnost' Ježíšova měla v sobě něco tak svatého a nebeského, že všickni, kteří Jej viděli a pozorovali, láskou a úctou k Němu přilnuli; jinak by nebyli učeníci Jeho, opustivše všecko, za Ním šli, aniž by byli na zemi padli, kteří přišli v zahradě Gethsemanské, aby Jej jali. *Zrcadlo duše naší jest tvář. (Nisi enim habuissent in vultu quiddam sidereum, nunquam Eum statim secuti fuissent apostoli, nec qui ad comprehendendum Eum venerant, corruissent" ... "Speculum mentis est facies.")*

24. Co z toho následuje?

Že i my v Pánu Ježíši nejvyšší svatost', tichost', pokoru a laskavost' uznati a následovati máme dle slov sv. Basileje: Kde Kristus jest, tamt' jest i skromnost' (Ubi Christus est, ibi modestia quoque est.)

25. 2) Jak dokázal Pán Ježíš Svou svatost' v obcování s apoštoly Svými?

Za průvodce a svědky života Svého v učitelském úřadě Svém vyvolil Si Pán Ježíš 12 apoštolů, kteří neměli žádného vyššího vzdělání, ani jemné uhlazenosti. K těmto ale choval se Pán Ježíš tak pokorně, tak zdvořile a úslužně, tak vděčně a trpělivě, že jim nikdy ani slovíčkem obtížným nebyl, nýbrž naopak každým slovem a činem Svým nové poučení v ctnostném životě podával. Nikdy neviděli a nikdy neslyšeli od Pána Ježíše něco, co by jich nevedlo a nepovzbudilo k větší dokonalosti křesťanské. Ovšem jim řekl jednou: Ještě i vy bez rozumu jste? Ale to pronesl Petrovi a ostatním s takovou nadlidskou laskavostí, šetrností a důvěrností, že je tím jen k větší pozornosti při Jeho přednáškách a výkladech evangelia a k horlivějšímu následování Svému přiměl.

26. Jak nás zpravuje o tom sv. evangelista Matouš (20, 27)?

Kdo by chtěl býti mezi vámi prvním, bude váš služebník, jakož (také) Syn člověka nepřišel, aby Mu bylo slouženo, nýbrž a by sloužil.

27. Jak o tom píše evangelista Lukáš (22, 26)?

Kdo větší jest mezi vámi, budiž jako menší; a kdo předchází, budiž jako sloužící. Já jsem mezi vámi jako ten, který slouží.

28. Jak nám to ukazuje Lukáš (5, 3)?

Ježíš vstoupiv na jednu z lodí, kteráž byla Šimo-

nova, prosil ho, aby od země odvezl maličko. A sedě, učil z lodičky zástupy.

29. Jak nám sv. Jan (13, 3) ukázal Ježíšovu pokoru a lásku k apoštolům?

Ježíš stal od večere a složil roucho Své, a vzav šat, přepásal se. Potom nalil vody do mēdēnice, a počal umývati nohy učenníkům a utírat šatem, kterým byl přepásán. Když tedy umyl nohy jejich a vzal roucho Své, posadil se opět za stůl, a řekl jim: Víte-liž, co jsem učinil vám? Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem, a dobře pravíte; jsemť zajisté. Poněvadž tedy Já, Pán a Mistr, umyl jsem nohy Vaše, i vy máte jeden druhého nohy umývati. Příklad zajisté dal jsem vám, abyste jakož jsem Já učinil vám, tak i vy činili. To když víte, blahoslaveni budete, jestli to budete činiti.

30. Co z toho soudíme?

Že nestávalo laskavějšího učitele v celém světě, nad Pána Ježíše. Žádný mistr nikdy nebyl tak laskav a pokoren, jako božský mistr apoštolův. Proto z toho svatého obcování Ježíšova s apoštolý soudíme, že Pán Ježíš přesvatý život na zemi vedl, že tudíž Jeho poslání a učení božské, Jeho víra svatá a samospasitelná jest.

31. 3) Jak dokázal Pán Ježíš svatost' Svou ve Svém obcování se světem?

Svou opatrností a nevidanou laskavostí, a péčí o spasení duší nesmrtelných.

32. Jak dokazoval Pán Ježíš opatrnost' v obcování Svém se světem?

Tím, že světa se všemožně vzdaloval, a s lidmi jen tehdy obcházel, když nebeský Otec Jeho to chtěl. To jasně vidíme v tom, že 30 let úplně světu neznám zůstal, v soukromém obcování se sv. Josefem a nejsv. Matkou Svou 30 let strávil, a jen poslední 3 léta učitelskému úřadu jako Vykupitel světa se věnoval. A i tu po 3

léta, když ve dne kázal a nemocné uzdravoval, v noci se uchýloval do samoty, aby se uprázdnil k modlitbě. Celé noci trávil na modlitbách. Zvláště se vyhýbal zbytečnému mluvení s druhým pohlavím; ne že by potřebí měl této obezřetnosti pro Sebe, ale aby nám příklad dal, jak my si v této příčině vésti máme.

33. Jak nám ukázal sv. Jan (4, 25)?

Dí Mu žena (Samaritánka): Víím, že Mesiáš přijde, který slove Kristus. Ten když přijde, oznámí nám všechno. Dí jí Ježíš: Já jsem (to), kterýž mluvím s tebou. A v tom přišli učenníci Jeho, a divili se, že by s ženou mluvil. Ale žádný neřekl: Co s ní mluvíš?

34. Jak dokázal Pán Ježíš nevídanou laskavost' v obcování Svém se světem?

Ke všem lidem choval se Pán Ježíš vždy a všude s největší laskavostí, zvláště pak k dítkám a kajícím hříšníkům.

35. Jak nám to stvrzuje sv. evangelista Matouš (19, 13)?

Tehdy podávány jsou Jemu dítky, aby na ně ruce vzkládal a (nad nimi) se modlil; učenníci pak domlouvali jim (zkrátka jich odbývali, aby neobtěžovali Pána Ježíše). Ale Ježíš řekl jim: Nechte dítek, a nebraňte jim ke Mně přijíti; nebo takových jest království nebeské. A po vzkládání na ně rukou, odebral se odtud.

36. Jak nás tomu učí Matouš 9, 10?

"Stalo se pak, když Ježíš seděl za stolem v domě (Matoušově), aj mnozí publikáni a hříšníci přišedše, stolili s Ježíše a s učenníky Jeho. A vidouce to Fari-seové, řekli učenníkům Jeho: Proč s publikány a hříšníky jí Mistr váš? Ale Ježíš uslyšev to, řekl: Nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní; (nikoli spravedliví, nýbrž hříšníci potřebují pokání a božího smilování). Jdou-

ce pak učte se, co jest (to): **Milosrdenství chci, a ne oběti. Nebot' nepřišel jsem volat spravedlivých, ale hříšných.** (ku pokání.)

37. Jak dokázal Pán Ježíš Svou péči o spasení duší nesmrtelných?

Pro spásu duší našich Pán Ježíš stal se člověkem bídým a nuzným, obcházel poslední tři léta po celé sv. zemi, všude učil a kázal, aby každý uvěřil Jeho božskému náboženství, kál se z hříchů svých a v dobrém až do smrti setrval, a tak se každý spasil..

38. Jak nám to Pán Ježíš pověděl u Matouše 16, 26?

"Co jest platno člověku, byt' všecken svět získal, a na své duši škodu trpěl? Anebo jakou dá člověk výměnu za duši svou? (Tím chtěl říci Pán Ježíš: Pečujte o spasení nesmrtelné duše své: tato starost' budiž vaší nejdůležitější prací na tomto světě, nebot' nejvíce na tom záleží, abyste spasili duši svou a do nebe přišli. Kdybyste všecko zlato a bohatství, všecky radosti a rozkoše, všecku slávu tohoto světa měli, ale tím duši svou do hříchu a do pekla přivedli, co vám to v pekle prospěje, že jste se na světě tak dobře měli? Nic vám to nepomůže na věčnosti. Či jakou výměnu můžete dáti za duši svou? Žádnou. Ničím, ani zlatem, ani jinými poklady nevykoupíte z pekla duše své..Nebot' duše ztracena, všecko ztraceno; duše jednou ztracena, na věky ztracena. Člověk má jen jednu duši, jen jednou umírá, jen jednou souzen bude. Jednou odsouzen, na věky odsouzen.

39. Jak nás Pán Ježíš o témž poučuje u sv. Lukáše 10, 41?

Pán Ježíš pravil v Bethanii k Martě, sestře Marie Magdaleny: **Marto, Marto, pečlivá jsi a rmoutíš se při mnohých věcech; ale jednotot' jest potřebí. Maria**

nejlepší stránku vyvolila, kterážto nebude odjata od ní. (Tím chtěl Spasitel říci: Nepečuj, Marto, o Mé pohostění, nýbrž o duše své spasení, jako tvá sestra Marie, jež sedíc u nohou Mých, naslouchá božským slovům Mým, je uvažuje a jimi se řídí a spravuje. Tím stará se o své posvěcení; tot' ta nejlepší starost', nejlepší stránka na světě.)

40. Jak tomu učí Církev svatá?

Ve vyznání víry své na sněmu nicejském a cařihradském pravila: "Pro spasení naše sstoupil Syn Boží s nebe, vtělil se z Panny Marie skrze Ducha Svatého; byl pro nás ukřižován."

41. Co z toho důsledně poznáváme?

Že Pán Ježíš dokázal nezměrnou svatost' života Svého a) Svým vnitřním životem, Svou myslí stále s Bohem spojenou, Svým rozumem a soudem, vždy s rozumem a soudem božím dokonale srovnalým, Svým srdcem, kterým Pána Boha vždy, nade všecko miloval. b) Svým zevnějším životem dokázal Pán Ježíš Svou svatost' na Své božské osobě v obcování s apoštoly Svými a v celém obcování Svém se světem svou opatrností, Svou laskavostí a Svou péčí o spasení nesmrtelných duší. K této svatosti, k následování Svému nás Pán Ježíš stále a mocně nabádá, a praví, že kdo chce býti křesťanem, jeho učeníkem, Ho následovati musí. Mat. 16, 24: **Chce-li kdo za Mnou přijíti (Mým pravým učeníkem býti a zůstati a tak do nebe přijíti), zapři sebe sám, vezmi kříž svůj (snášej trpělivě všeliké obtíže tohoto světa) a následuj Mne.** Jan 13, 15: **Příklad zajisté dal jsem vám, abyste jakož jsem Já učinil vám, tak i vy činili.**

42. Co jeví krátké porovnání života Pána Ježíše s ostatními zakladateli nové víry, nového náboženství?

Podívejme se na zakladatele nové víry, nového ná-

boženství, od prvního, jménem Cerintha, až do posledního a porovnejme jejich život se životem Pána Ježíše: ó jak veliký rozdíl jeví se nám tu hned na první pohled! V životě všech arcikacířů, kteří nové náboženství a novou víru lživou a nepravou zaváděli, a lidi klamali a sváděli, nevidíme nic než samou pýchu a prostopášnost' a nečistotu. Ku příkladu se podívejme jen na Luthera; tento byl tak pyšný, že tupil a hanobil nejen papeže a kardinály, biskupy a kněze, nýbrž i císaře Karla V., krále, knížata a vévody. On se chvástal, že tisíc Cyprianů a 1000 Augustinů nejsou tolik, jako on; chlubil se, že před ním nikdo nic nerozuměl o Bohu, o zákonu, o svátostech, o písmě svatém. To tvrdil s takovou zběsilostí, že přívrženci jeho pravili, že se to podobalo bláznění. Slyšme, co sv. Alfons o životě Luthrově vypravuje: "Luther odpadl od svého řádu sv. Augustina, oženil se s jeptiškou Kateřinou Borovou a až do smrti své r. 1546. vedl život člověka nehodný, v hýření, opilství a nemravnosti. Zemřel v noci, když byl večer hodně jedl a obyčejné žerty tropil. Ale před svou smrtí měl dvě hodiny tak veliké bolesti, že jeho nešťastnou duši od těla odloučily a do pekla uvrhly. Před smrtí se ještě takto rouhal, na svědectví zatvrzelosti své: "Modlete se za našeho Pána Boha a Jeho evangelium, aby se mu dobře vedlo, poněvadž sněm v Trientu a ohavný papež těžce se mu protivuje."

O Kalvínově životě píše sv. Alfons Liguori (zemř. 1787): "Kalvín učil 23 let v Ženevě, byl pyšný a ctižádostivý a nezkrocené tvrdošíjnosti. Byl též nečistý a byl v mládí svém z rodného města svého Noyonu pro hanebnosti vypovězen. Zemřel 26. května 1564., sklíčen jsa bolestmi ve vnitřnostech, vzýváje d'ábly a proklínaje své učení a spisy své. Ze svých vředů nesnesitelný zápach vydávaje, sestoupil na místo své. Sami Že-

nevané ho tak nenáviděli, že již za jeho živobytí říkali: "Raději chceme s Bezou v pekle, než s Kalvínem v nebi."

Jan z Leydenu, Bockold zvaný (zemř. 1536) prohlásil se v městě Muensteru králem Sionským, ač jen prostým krejčím byl, vzal si na jednu 11 ženských za manželky své, pak je všechny zabil, ježto prý mu to Duch svatý vnukl.

Jindřich VIII. král anglický zemřel v zoufalství 28. ledna 1547. Jeho ukrutenství padli v obět': 2 královny, 2 kardinálové, 2 arcibiskupové, 18 biskupů, 13 opatů, 500 převorů a mnichů, 38 učenců, 12 vévodů a hrabat, 164 šlechticů, 123 měšťanů a 110 žen.

Když tento život učitelů nové víry porovnáme se životem Pána Ježíše, nebije nám tu do očí jasná pravda, že jen Ježíš Kristus jest od Boha poslán, že jen Ježíšovo učení a náboženství jest božská pravda, že jen v Kristově víře katolické spasení býti můžeme?

B.

Svatost' učení Kristova dokazuje jeho původ, obsah a užitek.

43. Jak dokazuje se svatost' učení Kristova?

a) Původem jeho.

b) Obsahem jeho.

44. a) Jak dokazuje **původ** učení Kristova, že jest naskrz svaté?

Protože učení Kristovo jest božské, pochází od samého Boha. Nebot' Ježíš Kristus jest opravdový Bůh. Co ale Bůh činí a čemu Bůh sám učí, musí býti svaté a neklamné, ale i závazné.

45. Jak učí Pán Ježíš sám, že Jeho učení pochází od Boha?

U sv. Jana 7, 16 dí: **Mé učení není Mé, ale toho, kterýž Mne poslal. Bude-li kdo chtíti vůli Jeho činiti, pozná o učení (Mém), zdali z Boha jest. Jan 8, 26: Já což jsem od Něho slyšel, to mluvím na světě.**

46. Jak se oznámil Pán Ježíš, že jest naším učitelem a mistrem, od Boha nám poslaným?

Matouš 23, 10: **Aniž se nazývejte mistři, nebo jeden jest váš mistr, Kristus.**

47. Jak tomu učil Pán Ježíš u sv. Jana 12, 46?

Já (jako) světlo přišel jsem na svět, aby žádný, kdo věří ve Mne, nezůstal ve tmě. A uslyší-li kdo slova Má, a neostříhá-li jich, Já ho nesoudím; nebo nepřišel jsem, abych svět soudil, ale abych svět spasil. Kdo Mnou pohrdá, a nepřijímá slov Mých máť kdo by jej soudil. Řeč, kterou jsem mluvil, tat' jej bude souditi v den nejposlednější. Nebo já sám od sebe nemluvil, ale kterýž Mne poslal, Otec, ten Mi dal přikázání, co bych pravil a co bych mluvil. A vím, že Jeho přikázání jest život věčný. Protož co Já mluvím, jakož Mi pověděl Otec, tak mluvím.

48. Jak sám Otec nebeský nám přikázal, abychom učení Pána Ježíše přijali a plnili?

Třikrát s nebe dal Otec nebeský svědectví Pánu Ježíši, že jest Jeho Synem, a poručil, abychom Pána Ježíše poslouchali: 1) Matouš 3, 16: **A pokřtěn jsa Ježíš, vystoupil ihned z vody; a aj, otevírána jsou Mu nebesa, a viděl Ducha Božího sstupujícího, jako holubici, a přicházejícího na Něj. A aj, hlas s nebe řkoucí: Tentot' jest Syn Můj milý, v Němž jsem Sobě zalíbil.—** 2) Matouš 17, 1: **Ježíš pojal Petra a Jakoba a Jana, bratra jeho, a vedl je na horu vysokou soukromí a proměnil se před nimi...A aj hlas z oblaku, řkoucí: Tentot' jest Syn Můj milý, v Němž jsem si dobře zalíbil; toho poslouvejte!** 3) Jan 12, 28: **"Otče, oslaviž**

jméno Své!" Tedy přišel hlas s nebe: "I oslavil jsem a ještě oslavím."

49. Jak předpověděl Mojžíš, že učení Ježíše Krista lidé musí poslouchati, že Jeho učení bude božské, od Boha Jemu zjevené a nám pod trestem pomsty Boží uloženo bude, Jeho učení poslušnými býti?

5. Mojžíš 18, 15: **Proroka (učitele) z národu tvého a z bratří tvých, jako mne, vzbudí tobě Hospodin Bůh tvůj. Jeho poslouchati budeš...I řekl mi Hospodin: "Proroka vzbudím jim z prostředku bratří jejich; a vložím slova Má v ústa Jeho, a bude mluvit k nim všecko, což mu přikáží. Kdož by pak nechtěl slyšeti slov Jeho, kteráž mluvit bude ve jménu Mém, Já budu mstitelem.**

50. Jak tato slova sv. Petr o Pánu Ježíši vyložil?

Skutk. 3, 22: **Mojžíš také řekl: Proroka vzbudí vám Pán Bůh váš z bratří vašich, jako Mne; Toho budete poslouchati ve všem, což mluvit bude vám. I stanet' se, že každá duše, kteráž by neposlouchala toho proroka, vyhlazena bude z lidu.**

51. Jak i sv. Pavel učí nás, že Ježíš Kristus učení Své jen od Boha Otce obdržel, že Bůh Otec sám skrze Ježíše Krista mluvil nám?

"Mnohokráte mnohými způsoby mluvíval někdy Bůh otcům skrze proroky; a nejposléze v těchto dnech mluvil nám skrze Syna, jež ustanovil dědicem všech věcí, skrze Něhož i věky učinil, kterýžto jsa oblesk slávy a obraz podstaty Jeho, sedí na pravici velebnosti na výsostech. Žid. 1, 1.

52. Jak sv. Jan (1, 17) upozorňuje nás na božský původ učení a víry naší katolické?

"Zákon skrze Mojžíše dán jest: milost' a pravda skrze Ježíše Krista se stala. Boha nikdy žádný neviděl: jednorozený Syn, kterýž jest v lůnu Otce, ten

vypravil (to jest, pověděl nám všechno, čeho potřebujeme k poznání Boha a k sloužení Bohu a tak k spasení svému.)

53. Jak mluví o tom sv. Ambrož (zemř. 297) ?

"Když samého Boha za učitele máme, ó jak rychle a jistě naučíme se tomu, v čem nás vyučuje." (Ubi Deus magister est, quam cito discitur, quod docetur!)

54. Co z toho následuje?

Že učení Pána Ježíše jest původu božského, pochází od samého Pána Boha—tudíž jest toto učení a náboženství Pána Ježíše nejvyšší svatě a šlechetně, neklamné a zcela spolehlivé, poněvadž Bůh nemůže lháti neb podváděti. A tak jest i pro všechny lidi závazné; to jest, všickni lidé musí tomuto učení a náboženství Pána Ježíše se podrobiti a je plniti, nechtějí-li za to věčně v pekle pykati. To chtěl říci Pán Ježíš slovy shora (v 47. otázce) uvedenými: **Řeč, kterou jsem mluvil, tať jej bude souditi v den nejposlednější.** Jestliže učeníci mudrce Pythagora (zemř. 500) tak si vážili slov jeho, že se vždy a všude na mistra svého odvolávali slovy: autos efa, to jest "On to řekl," mistr náš Pythagoras tak učil: čím více máme si vážiti učení Ježíše Krista, jenž jest učitelem a mudrcem všech učitelů a mudrců; čím více my máme se ve všech pochybnostech k Pánu Ježíši utíkati, a na Jeho božskou nauku se odvolávati slovy: "On to řekl!" Pán Ježíš tak pravil! O řiďme se vždy a všude božským učením Ježíše Krista!

55. b) Jak dokazuje se svatost' učení Kristova jeho **obsahem**?

Učení Kristovo obsahuje nejsvětější 1) tajemství víry, 2) zákony a 3) prostředky k spasení našemu.

56. 1) Proč jsou **tajemství víry** Kristovy nejsvětější?

Protože když porovnáme učení víry Kristovy s učením víry jiných učitelů, tak vysoko stojí učení Kristovo nad jejich učením, jako nebe nad zemí vysoko stojí. Tu není ani žádné porovnání možné.

57. Kterým tajemstvím víry učil nás Pán Ježíš?

Že Bůh jest jeden—sám od sebe, od věčnosti,—stvořitel a řiditel celého světa a všech nesčíslných tvorů,—že jest Bůh věčný, nezměnitelný, všudy přítomný, všemohoucí, nejsvětější, nejvyšš spravedlivý, nejvyšš dobrotivý, shovívavý a milosrdný. Pán Ježíš učil, že jsou tři božské Osoby: Otec, Syn a Duch Svatý, ale jen jeden Bůh, protože Otec, Syn a Duch Svatý mají jen jednu božskou přirozenost', jedno a totéž božství;—že Bůh stvořil anděly a lidi, že mnozí andělé pýchou padli a nyní d'ábové slovou a nás k zlému pokoušejí;—že člověk má nesmrtelnou duši;—že člověk stvořen jest k požívání věčných radostí nebeských;—že Bůh Otec se smiloval nad kleslým Adamem a potomstvem jeho a seslal jim Vykupitele, Její samého, Ježíše Krista, aby všecky lidi vykoupil, z jařma d'áblova a od pekla vysvobodil, jim nebe otevřel a všech milostí jim vydobyl a zasloužil smrtí Svou. Pán Ježíš učil, že z pouhé lásky k nám Bůh věčný se vtělil z Marie Panny, působením Duchu Svatého, že za nás umřel; z mrtvých vstal a na nebe vstoupil, aby nám krásné příbytky v nebi připravil; že nyní sedí na pravici Otce Svého a za nás se u Otce Svého přimlouvá; že opět při skonání světa přijde, soudit všech lidí, a dobré že vezme k Sobě do věčného nebe, hříšníky pak nekající uvrhne do věčného pekla mezi d'ábly. Pán Ježíš učil nás, že založil Svou Církev katolickou, aby Jeho božské učení všem národům zvěstovala, a Jeho milostí všem udílela, kteří vstoupí do Církve katolické. Kterí ale pohrdají Církví Jeho, jejím učením, jejími zákony a svátostmi, nemají

žádného podílu na vykoupení Kristově. Tot' stručný obsah učení víry Kristovy, víry katolické.

58. Jaké učení víry nalezáme u jiných učitelů?

Bud' úplně bludné, nebo sem tam pravé učení, ale bludy pokažené. Ovšem bylo u nejvzdělanějšího národa řeckého mnoho učitelů a filosofů, kteří založili 10 různých škol; ale co z nich vykvetlo? 1) Thales (zemř. 537) založil školu jonickou, 2) Pythagoras (zemř. 500) založil školu italskou; 3) Xenophanes (536) založil školu eleatskou; 4) Aristippus (zemř. 366) založil školu cyrenejskou; 5) Antisthenes (zemř. 380) založil školu cynickou; 6) Euklides (zemř. 300) založil školu megarickou; 7) Plato (zemř. 347) založil školu akademickou; 8) Aristoteles (zemř. 322) založil školu peripatetickou; 9) Zenon (zemř. 260) založil školu stoickou; 10) Pyrrhoun (od 325—270) založil školu skeptickou.

59. Jak to vidíme u Thalesa?

1) **Thales**, první filosof řecký, byl na sto let živ, byl rodem Feničan, pocházel z rodiny šlechtické, mluvil touže řečí, kterou židé tehdy mluvili, stýkal se s nimi, měl tudíž zajisté známost' židovského náboženství a proto se nedivíme, že učil, dle Cicerona, že Bůh jest jeden a tento Bůh že stvořil všecko z vody. (Thales autem aquam dixit initium rerum, deum autem eam mentem, quae ex aqua cuncta fingeret.) Zdá se, že četl první knihu Mojžíšovu o stvoření světa: Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země pak byla pustá a prázdná, a tma byla nad propastí, a Duch Boží vznášel se nad vodami. Podobně píše 2 Petr 3, 5: Nebesa byla prvé a země, z vody a skrze vodu trvají (z vody vyšlá a skrze vodu, na vodě upevněná) slovem božím.—Thales byl zajisté mudrcem velikým a vážným. Heslo jeho bylo: "Poznej sebe samého!" On první předpověděl zatmění slunce. On ukázal moudrost' svou při hostině

slavnostní, ku které vládce korintský Periander roku 568. před Kristem spolu s ním šest nejznamenitějších mudrců pozval: Solon-a z Athen, Pittak-a z Mytilene, Bias-a z Priene z Malé Asie, Kleobulosa z Rhodu, Chilon-a ze Sparty,—pak i Aesopa. Při této hostině vypravovalo se, že Amasis, král egyptský, dal 9 otázek králi ethiopskému, a ethiopský král odpověděl na těch 9 otázek takto:

1) Co jest nejstarší?

Odpověděl: "Čas."

2) Co jest největší?

"Svět."

3) Co jest nejmoudřejší?

"Pravda."

4) Co jest nejkrásnější?

"Světlo."

5) Co jest nejobecnější?

"Smrt'."

6) Co jest nejužitečnější?

"Bůh."

7) Co jest nejškodlivější?

"Dábel."

8) Co jest nejsilnější?

"Štěstí."

9) Co jest nejsnažší?

"Rozkoš."—

Thales však zavrhl tyto odpovědi a odůvodnil to takto:

1) Jak může býti nejstarší čas, když jej dělíme na minulost', přítomnost' a budoucnost', a budoucnost' není tak stará jako lidé.. atd.

Thales však dal ostatním filosofům jiných 9 otázek těchto a zodpovídal je též:

1) Co jest nejstarší?

"Bůh, poněvadž jest věčný."

2) Co jest největší?

"Prostora; neboť obsahuje svět a vše, co na světě jest."

3) Co jest nejkrásnější?

"Svět; neboť jest dílo Boha samého."

4) Co jest nejmoudřejší?

"Čas; neboť všecko odkryl a všecko odhalí."

5) Co jest nejobecnější?

"Naděje; neboť zůstává i u těch, kteří nic nemají."

6) Co jest nejúčinnější?

"Ctnost; neboť učí nás, jak všeho dobře a právě užívati máme."

7) Co jest nejzáhubnější?

"Nepravost; neboť všecko zkazí."

8) Co jest nejsilnější?

"Nutnost; onať jediná jest nepřemožitelná."

9) Co jest nejsnadnější?

"Co je přirozené; neboť i rozkoš unavuje."—

Z toho poznáváme, že Thales skutečně mudrcem byl;—přec kolísal u vyznání jediného Boha, a mluvil o bozích.

60. Jak to vidíme u Pythagora?

2) **Pythagoras** chodil do školy jonické, procestoval Malou Asii, Fenicii, Persii, Chaldejsko, Egypt, dle nějaký čas na hoře Karmelské, kde byla škola židovská, poznal tudíž mravy a víru židovskou, a pak se usadil v městě Krotonu v jižní Italii, a tu založil svou školu italskou. Tu učil, smysly a vášně své přemáhati a krotiti, bolesti trpělivě snášeti a rozjímati a mlčenlivost zachovávat. Všickni žáci jeho snesli jmění své a jemu k upotřebení odevzdali; a tak se zapírali a umrtvovali, žijíce dle jeho pravidel přísných, ani masa, ani ryb nepožívajíce. Pokročilejším zapovězeno i víno, Všič-

ckni nosili bílou řízu. Žili jako v nějakém klášteře. Požíval tak veliké vážnosti u žáků svých, že slovem: "Autos efa", "On to řekl," "Pythagoras, náš mistr tak pravil," ukončili všecku rozepři.

Na svých dalekých cestách poznal Pythagoras téměř celý svět, tehdy známý a vyptával se všude o víře kněží pohanských. Dle sv. Justina, sv. Klementa Alexandrijského a sv. Cyrilla Alexandrinského Pythagoras učil: že jest jeden Bůh, jenž sám v sobě žije a všecky věci učinil. Bůh jest Otcem a původcem všech, dává život všem. Bůh jest sám od sebe, od žádného není zplozený, ani učiněný. Bůh jest věčný a nezměnitelný. Čas počal, až když Bůh stvořil slunce, měsíc atd.

Avšak Pythagoras přinesl si z východních krajin též bludy o cestování duší, a učil o sobě, že se jako Euforbos účastnil války trojanské a od Menela nebezpečně poraněn byl; že potom duše jeho přešla do Hermotima; potom prý se stal rybářem Pyrrhem, potom filosofem Pythagorou. Dříve byl prý i kohoutem Mycylovým a pávem jiného člověka. Ujišťoval, že na svých dalekých cestách i v pekle byl a tam duši básníka Hesioda, řetězi k sloupu přivázanou viděl; tam prý viděl i duši Homerovu, hady obklíčenou za trest, že Hesiod a Homer bohy pomlouvali a špatné věci o nich vypravovali.

Jindy dal si Pythagoras pod svým domem v Krotonu hlubokou jeskyni vykopati, poprosil matky své, aby mu za jeho nepřítomnosti všecko dobře napsala, co se událo, a zavřel se do té jeskyně. Byl v té jeskyni celý rok. Potom vyšel, svolal lid a namlouval mu, že byl v podsvětí. Aby mu spíše uvěřili, vypravoval jim, co se za ten rok událo,—jak mu to byla matka napsala. Na to začali všickni plakati a naříkati. Mužové ho prosili, aby i jejich ženy vyučoval. Odtud pochází, že

Krotonské ženy Pythagorejskými se nazývaly. — Aj, totě učení věhlasného filosofa! Několik kapek pravdy, ostatní blud a lež!

61. Čemu učil Xenophanes?

3) **Xenophanes** narodil se v Koloponu v Ionii, ale 536 před Kristem usadil se v Elea neboli Velia v Lukanii na tyrhenském moři, a učil zde, že "jest jen jeden Bůh, který jest nade všechny bohy a lidi a lidem se nepodobá. Ale jen lidé si představují bohy zplozené, kteří mají šaty, hlas a tělo jako lidé. Bůh vidí všecko, slyší všecko, zná všecko. Moudrost' Jeho řídí všechny věci bez námahy. Bůh jest moudrost' sama. Homer a Hesiod přidělili bohům vše, co lidi zneuctívá: krádež a loupež, nečistotu a cizoložství, podvod a zradu. To jest nesnesitelné."

Jakkoli toto učení krásné a pravdivé jest, přec nebyl Xenophanes prost velikých bludů; byl pantheistou.

62. Čemu učil Aristippus?

4) **Aristippus** narodil se v Cyrene, byl žákem Sokrata, ale dbal málo jeho učení a příkladu; byl filosofem smyslnosti a vitnosti, učil, že svrchované štěstí záleží v požitkářství. **Epikur** (zemř. 270 před Kr.), jeho žák, založil podobnou školu hrubé smyslnosti. Byli bezbožci, hanbou člověčenstva! Proto se nedivíme, že republika Messinská v Arkadii je vyhnala z území svého, a město Lyktos na ostrovu Kretě je prohlásilo za nepřátely bohů a svůdníky mládeže.

63. Čemu učil Antisthenes?

5) **Antisthenes** pocházel z Athen, a byl žákem Sokrata (zemř. 399). Jako Sokrates přísný život vedl, vždy bosý chodil, jen málo jedl a pil, tak činil Antisthenes, jen že byl pln pýchy a marnivosti. Když Sokrates jednoho dne jej potkal s žebráčkou mošnou a pláštěm roztrhaným, káral jej, řka: "Antisthene, tvá marnivost'

vykukuje ze všech děr pláště tvého." Ještě hůře si vedl Antisthenův žák Diogenes (zemř. 323).

64. Jaké učení přednášel Euklides?

6) **Euklides** z Megary, učil moudrosti, která prý záleží v úplné necitnosti duše a vrcholí v nevšímavosti všelikých bolestí.

65. Jaké moudrosti učil Plato?

7) **Plato** narodil se 430. př. Kr. na ostrově Egině; velice jsa nadaný a pečlivě vychovaný a vzdělaný od filosofů, zvláště od Sokrata, dospěl cestováním po Itálii, Africe a Asii, kde největší učence navštívil, v knížete všech filosofů. I se Židy a jejich Písmem sv. prý se seznámil, jak Numenius na srozuměnou dává těmi slovy: "Co jest Plato jiného, než atticky mluvící Mojžíš?" Neoženil se nikdy, nýbrž hleděl si moudrosti a vyučoval jí v Athenách. Učení jeho jest: Bůh jest jeden, nejvyšší bytost', nejvyšší dobro a nejvyšší pravda. Bůh zjevil se utvořením světa, zvláště utvořením člověka. Moudrost' záleží v milování Boha věčného. Duše lidská jest nesmrtelná. Po smrti čeká nás odměna za dobré skutky, trest za hříšné skutky. Sám pak Plato tak se bál 3 soudců v podsvětí: Minosa, Eaka a Rādamantha, že vši silou pilen byl etnostného života.

Než i tento mudřec nebyl prost bludů: klonil se k pantheismu, učil cestování duší z jednoho člověka do druhého, jak to tehdy všeobecné mínění bylo.

66. Jaké moudrosti učil Aristoteles?

8) **Aristoteles** narodil se 384 př. Kr. v Stagíře v Macedonii. V prvním mládí svém věnoval se lékařství. Když mu bylo 18 let, zemřeli mu rodiče, a tak se odebral do Athen, kdež se stal nejhorlivějším žákem Platónovým. Po smrti jeho (347) šel k svému příteli Hermiovi a pojal jeho sestru Pythinu za manželku. Filip, král Macedonský, povolal jej k sobě za vychovatele syna

svého, Alexandra Velikého. Zde byl na dvoře královském 343—334. Potom vyučoval moudrosti v Athénách, v podloubí lycea sem tam se procházející s učeníky svými. Odtud se nazývá škola jeho peripatetická. Aristoteles sepsal více než 140 knih a předčil daleko učitele svého Platona. Proto říká o něm Doellinger, že je povšechným všeobecným učitelem starého věku, že mocným duchem svým všechny tehdejší lidské vědy pojal a předělal, logiku, ethiku a psychologii vzdělal a jako mistr filosofie po všechna následující století spolupůsobí." Nazývá se nejjasnější hlavou, která kdy svět poučila. Až po dnes slouží filosofie Aristotelova za základ křesťanské filosofie ohledně logiky, dialektiky a metafysiky.

Než přec tento druhý kníže všech filosofů nedostihl učení blahého svatého víry katolické, ježto ani slova nepřednesl proti nepřirozenému otroctví lidí, proti odhození dítek znetvořených, proti odpuzení dítek nezákonnitého počtu a t. d. Jak snadno mohl Aristoteles, máje výbojného a mocného krále Alexandra Velikého přítelem a ctitelem, skrze jeho působení lidi ku pravému poznání jediného Boha a k službě pravého Boha přivést a k milování bližního přimět! Ale toho neučinil. Z dopisu krále Alexandra a filosofa Aristotele vidíme, že jim nešlo o to, nýbrž jen o jejich vlastní čest a slávu. Alexander hledal slávy své v dobytí světa, Aristoteles hledal slávy své v dobytí vědomostí. Této slávy si ovšem vydobyli: ale co jim nyní tato sláva prospívá tam, kde jsou?

67. Jakou moudrostí prosluli Zeno, Seneka, Epiktet a Mark Aurel?

9) **Zeno** narodil se v Cittiu na ostrově Cypru, byl z mládí kupcem. Ztratil stroskotáním lodi veškeré jmění své, věnoval se filosofii, 20 let školy různé navště-

vuje. Nejsa uspokojen, založil novou školu, stoickou, a učil, že jen ctnost' jest dobro, jen nepravost' jest zlo. Ostatní věci, dobré tělu, nejsou pravé statky, nýbrž jen výhodné; naopak věci, tělu odporné, nejsou pravé zlo, nýbrž jen ostny, jimž se rádi vyhneme. Ale již Cicero o Zenonovi napsal, že Zeno sice jinak mluvil, než jiní lidé, ale právě tak smýšlel, jako jiní. (Hic loquebatur aliter atque omnes sentiebat idem, quod caeteri.)

K žákům Zenona patřil **Seneka** (zemř. 65 po Kr.) Tento byl učitelem římského císaře Nerona. Jak jej vyučil a vychoval? Nero otrávil svého bratra Britannika; svou matku dal v posteli probodnouti; svou manželku Oktavii zahnal a dal jí v lázni žíly otevřítí; druhou manželku Poppei kopl do života, že zemřela; syna svého dal utopiti. Řím dal zapáliti, aby viděl, jak druhdy Troja hořela. 9 dní hořelo město. Ano Seneka sám si vzal život, dal si v lázni žíly otevřítí, co zatím ve vedlejší pokoji jeho manželka Paulína totéž učinila. Seneka, ze školy stoické, hájil Nerona proto, že zavraždil svou vlastní matku. Jako stoik učil, že bohatstvím pohrdati máme; sám ale lichvou svou ožebračil provincie; za 4 léta vydobyl si 20 milionů dolarů. Mluvil proti velikému bohatství, a sám měl 17,510.000 drachem. Mluvil proti přepychu, a sám měl 500 stolů z cedrového dřeva, obložených kostí slonovou, a dával nejskvostnější hostiny. Sám se oddal nejhnusnějšímu smilstvu a zapletl do něho i svého žáka potomního císaře Nerona.

Jiný žák stoické školy byl **Epiktet** (zemř. as 125 po Kr.) Narodil se v Hierapoli ve Frygii, chodil do školy stoika Musonia Rufa, učil pak v Římě; byl r. 94. po Kr. z Říma vypovězen od císaře Diokletiana; učil pak v Nikopoli v Epiru, a žil chudobně a skromně. Mnohé příklady trpělivosti a tichosti zanechal žákům svým. Jeden z nich, jménem Arrian, sepsal jeho zásady

"Enchiridion," "rukověť," která později i křesťanům dobře posloužila. Hlavní zásadou jeho bylo heslo: Sustine et abstine! "Snášej (bolesti) a odříkej se (hříšných radostí). Avšak i tento dobrý filosof, stoik, učil, že Bůh ze své bytosti něco vzal a nám dal, byl pantheistou, světobožcem.

Jiný stoik byl i císař **Mark Aurel** (zemř. 180 po Kr.) Hleděl stoické moudrosti se přiučiti a v činném životě ji dokázati, sepsal svá rozjímání, znal křesťany i jejich učení; vždyt' křesťanský mudřec, sv. Justin, vyložil mu je v známé Apologii neboli "obraně." Přec pronásledoval je krutě. Císař Hadrian (zemř. 135 po Kr.) žil v nejohavnějším smilství: Mark Aurel povýšil jej mezi bohy! Bratra svého Lucia Vera, který tolikéž hanebný život vedl, povýšil též ke cti bohů. Jeho vlastní žena byla veřejnou smilnicí: Mark Aurel sepsal knížku, v níž děkuje bohům, že mu tak ctnostnou paní dali! Po její smrti učinil i ji bohyní všech novomanželů! Z toho patrně, čeho dovedla moudrost' stoiků.

68. Čemu učil Pyrrhon?

10) **Pyrrhon** narodil se v Elisiu a zabředl v učení svém do nesmyslného pochybování o všech věcech. Tu ovšem jest na jevě, že při takovém učení v jeho škole žádné vědy, žádné pravdy se nedodělají.

69. Čemu učil věhlasný řečník římský Cicero?

Cicero (zemř. 43 před Kr.) jen proto se čítá mezi filosofy, že psal filosofické knihy a rozličné soustavy řeckých filosofů do latinské řeči přeložil; ale při svém studiu filosofickém hleděl ne tak poznati pravdu a moudrost', jako spíše získati si nových prostředků k výmluvnosti. Bylt' nejvýmluvnějším řečníkem svého času. Tehdy bylo mnoho židů v Římě; znal je dobře. Řečnil proti židům, když před soudem v Římě obhajoval prokonsula Flaka, že zapověděl židům v Asii, ročně

přináseti daně do chrámu jerusalemského. Za jeho doby byl Aristobul, židovský filosof, velmi na slovo vzatý, poněvadž spojil řeckou filosofii s hebrejskou. Tedy měl příležitosti dosti, poznati pravé náboženství z knih Písma svatého starého zákona. Ale neučinil toho.

70. Co z toho všeho vyplývá?

Že učení Pána Ježíše jest nejsvětější, nejvznešenější a nejjistější. Žádné jiné učení všech mudrců celého světa se mu nevyrovná. Největší mudrci řečtí a latinští jsou proti Pánu Ježíši opravdové bludičky. Bud' přednášeli bludy, neb i pravdy naší svaté víry, ale pokazené a smíšené s nepravými názory, jak to viděli jsme u Sokrata, Platona a Aristotela. A i v čem pravdu poznali, nehlásali jí lidu obecnému a nehledali slávy Boží. O nich mluví sv. Pavel k Řím. 1, 21: **Poznavše Boha, neoslavovali ho, jako Boha.** Z toho jde na jevo, že svět potřeboval pravého učitele s nebe, Ježž nám Pán Bůh Otec v Ježíši Kristu seslal. O jak neskonalými díky za to jsme Pánu Bohu zavázáni! Bez Pána Ježíše a Jeho božského učení byli bychom jistě zahynuli! Ó držme se tedy pravého učení Ježíšova a řiďme se jím vždy a všude! Vyznávejme učení Kristovo slovy i skutky!

71. 2) Jak dokazují zákony Kristovy svatost' učení Jeho?

Zákony Pána Ježíše jsou tak svaté a dokonalé, že kdo je úplně zachovává, veliké svatosti dochází.

72. Jak nás vede Pán Ježíš zákony Svými k vrcholu svatosti?

a) Nejprvé nás očišťuje od hříchu a chrání nás nových hříchů na cestě očistné. Ukazuje nám, jak máme přemáhati pokušení těla, světa a d'ábla. Proto dopustil, aby byl pokoušen od d'ábla, aby nám podal příklad, jak i my máme bojovati a pokušení pokorou

a modlitbou a zejména varováním se blízké příležitosti k hříchu přemáhati. Ukazuje nám trojí kořen hříchů, abychom snáze se jich vystříhali: náklonnost' k bohatství, náklonnost' k pohodlí a tělesnosti, a náklonnost' k pýše.

73. Jak nás tomu učil Pán Ježíš u Luk. 13, 3?

Pravím vám: nebudete-li pokání činiti, všickni podobně zahynete. A hned na to po druhé totéž kázal: **Pravím vám: nebudete-li pokání činiti, všickni podobně zahynete.** Těmi slovy dvakrát jen to opakoval, čím začal učitelský úřad Svůj. Mat. 4, 17: **Od toho času počal Ježíš kázati a praviti: Čiňte pokání; nebot' se přiblížilo království nebeské.**

74. Jak nám ukázal Pán Ježíš trojí kořen a příčinu všech hříchů ve Svém vlastním pokušení?

Sv. Matouš (4, 1—11) vylicuje nám, jak byl Pán Ježíš pokoušen: Nejprvé byl Pán Ježíš pokoušen k smyslnosti: **Dábel řekl Jemu: Jsi-li Syn Boží, rciž, at' kamení toto chlebové jsou.** Najez se, netrp hladu. Již se postíš 40 dní a nocí. Druhým pokušením chtěl d'ábel Pána Ježíše svést k pýše a ctižádosti. **Postavil Ho na vrch chrámu a řekl Mu: Jsi-li Syn Boží, spust' se dolů.** Ukaž světu, co umíš, ukaž, aby tě svět poznal a oslavoval. Třetím pokušením chtěl d'ábel Pána Ježíše k milování světa a jeho bohatství svést: **Opět pojal Ho d'ábel na horu vysokou velmi, a ukázal Mu všecka království světa i slávu jejich a řekl Jemu: Toto všecko Tobě dám, jestliže padna, budeš mi se klaněti.** Tedy všecko bohatství, všecky poklady světa nabízel d'ábel Pánu Ježíši, aby se hříchu dopustil. Pán Ježíš ale ukázal nám, jak i my podle Jeho příkladu všecka tato pokušení přemáhati můžeme a máme: Rozjímáním slova Božího, abychom jím jako mečem proti střelám nešlechtníka d'ábelského se mohli chrániti a

brániti, modlitbou a postem. Nebot' tak o NĚm praví evangelista Matouš: **Postiv se 40 dnů a 40 nocí, potom zlačněl.**—Psánoť jest, odpověděl Ježíš d'áblu: **Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst Božích.**—Po druhé odpověděl d'áblu: **Psáno jest: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.** — Na třetí pokušení odpověděl Ježíš opět: **Odejdiž satane! nebot' psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti, a Jemu samému sloužiti budeš.**

75. Jak kázal Pán Ježíš nám, abychom se v pokušení modlili a modlitbou potřebnou sílu a ochranu v pokušení si vymáhali?

Mat. 26, 41: **Bdětež, a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno.**—Tím chtěl říci: Vy, apoštolé, máte sice dobrého ducha, dobrou vůli, sloužiti Pánu Bohu, ale nespolehejte na vlastní sílu a dobrá předsevzetí, nýbrž toliko na pomoc Boží; a tuto vám dá Bůh, když za ni prositi budete, ale nedá, když za ni prositi nebudete. Kdyby byli apoštolé poslechli tohoto rozkazu Pána Ježíše, nebyli by se tehdaž při utrpení Pána Ježíše u víře zviklali, nebyli by utekli. Zejména Petr by nebyl zapřel Pána Ježíše, kdyby se byl pokorně modlil.

76. Co z toho plyne?

Chceme-li hříchu každého se vystríhati a všelikému pokušení těla a d'ábla odolati, musíme nejprvé blízké příležitosti ke hříchu se naprosto varovati, jak nám to přikazuje Pán Ježíš třikrát za sebou u sv. Marka v 9. kapitole a u sv. Matouše v 18. kapitole těmi slovy: **Pohoršuje-li tě oko tvé, ruka tvá, nebo noha tvá, vylup to oko, utni tu ruku neb nohu a vrz od sebe, to jest svádí-li tě někdo k hříchu, odřekni se jeho společnosti, svádí-li tě něco, nějaká kniha, špatná četba, špatné, ne-**

věrecké noviny, nějaký špatný obraz... k hříchu kterémukoli, utni to a vrz od sebe, vhod' to do kamen k spálení. Proč? Protože lépe jest ti, nějaké hříšné rozkoše, špatné společnosti, špatné četby se odříci a za to čist a prost býti od hříchu a zlého svědomí a věčně v nebi se z toho radovati, než s tou bídnou rozkoší nějaký čas na světě nepořádně žíti, těžké a nepokojné svědomí míti a posléze věčné za to muky v pekle snášeti. Mimo to musíme ale i zlým naruživostem svým na odpor mužně se postaviti, je překonati, nad svými náklonnostmi nezřízenými bdíti, aby nás neobelstily a nesvedly k hříchu, a v pokušení veškerém pokorně a důvěrně tak dlouho se modliti, k Pánu Ježíši a k blahoslavené Panně Marii o pomoc volati, až to a ono pokušení přestane. Ó blaze nám, když tak vždy učiníme. Vítězství naše jest potom jisté. Krásný život zde na světě, slavný život v nebi bude za to naší překrásnou odměnou! Tak to činili Svatí. Ta to činme i my, a budeme též svatými.

77. Jak nás Pán Ježíš v Zákoně Svém novém vede k ctnostnému životu tak zvanou **cestou osvětnou**?

"Žádá od nás všech, bychom Ho následovali v ctnostech Jeho, představuje nám Své srdce k nápodobování a následování, a hrozí nám, že nás neuzná za Své učeníky a žáky, nebudeme-li Ho věrně následovati. Ano žádá od nás, abychom tak dokonalými byli, jako jest Jeho Otec nebeský.

78. Jak nám to Pán Ježíš přikazuje u Mat. v 5., 6. a 7. kapitole?

Blahoslavení jsou chudí duchem, kteří milují chudobu, jako Já.

Blahoslavení jsou tiší, kteří se nezlobí a nehněvají, jako Já.

Blahoslavení jsou lkající, a oplakávající poklesků svých, jako Já hříchů celého světa pláči.

Blahoslavení milosrdní, jako Já milosrden jsem.

Blahoslavení jsou, kteří lačnější a žízněji po spravedlnosti vždy větší, jako Já.

Blahoslavení čistého srdce, jako Mé srdce jest.

Blahoslavení jsou pokorní, kteří zjednávají pokoj mezi rozvaděnými, jako Já činím pokoj mezi Bohem rozhněvaným a pokolením hříšným, celým světem.

Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost', jako Já veliké nátisky trpím od fariseů.

Tak svět' světlo vaše (dobrých skutků, ctnostného života) **před lidmi, at' vidí skutky vaše dobré, a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.** To jest dávejte všem dobrý příklad, ale ne proto, aby vás chválili, nýbrž, abyste všecky získali pro nebe. **Bud'tež tedy dokonalí, jako i Otec váš nebeský dokonalý jest.** Mějte při všech svých dobrých skutech čistý úmysl, Pánu Bohu se zalíbiti, Jeho božskou vůli plniti a bližním svým k spasení nápomocni býti. Co děláte pro marnou chválu lidskou, to jest pro věčnost' ztracené, toho vám Pán Bůh neodplatí. Pán Ježíš zde užívá podobenství oka a těla lidského, aby naznačil nám nutnost' dobrého úmyslu při skutech našich a dí: **Svíce těla tvého jest oko tvé** (to jest oko dobrého, čistého úmyslu). **Jestli oko tvé bude sprostné** (upřímné, jen Bohu se zalíbiti hledíc), **všecko tělo tvé** (jednání tvé) **bude světlé** (jasné, krásné, Bohu libé.) **Pakli oko tvé bude nešlechtné** (tvůj úmysl je-li nepravý, hledíš-li chvály lidské získati dobrými skutky svými), **všecko tělo tvé** (všecko jednání tvé) **bude tmavé** (zkažené.)

79. Kterých ctností žádá Pán Ježíš v zákoně Svém od nás jako základu ostatních ctností?

Víry živé, naděje pevné a lásky vřelé.

80. Jak nám káže Pán Ježíš víru živou?

Mat. 7, 21: **Ne každý, kdož Mi říká: "Pane! Pane!" vejde do království nebeského; ale kdo činí vůli Otce Mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.** To jest: ne každý, kdo věří ve Mne, Boha živého, a říká: "Pane! Pane! Věřím, že jsi všemohoucí a svrchovaný Pán a Bůh," již proto spasen bude, nýbrž když dokáže víru svou ve Mne a v Mé učení i plněním přikázání Božích, a zachováváním všeho učení Mého. Jen takový jest opravdu křesťan věřící, jen takový má živou víru a přijde do nebe. Kdo věří ve Mne a v Mé učení, ale neplní učení Mého, nežije podle učení Mého, jest jalový křesťan, jest slaměný křesťan, jest křesťan jen podle jména, a přijde i se svou věrou katolickou do pekla, a bude míti v pekle ještě větší muky, než pohané.

81. Jak nám to Pán Ježíš předpověděl, že jen živá víra vede do nebe, že mrtvá víra vede do pekla?

U sv. Mat. 7, 22: **Mnozíť Mi řeknou v onen den (posledního soudu): Pane, Pane, zdaliž jsme ve jménu Tvém neprorokovali? (to jest: učili ve jménu Tvém, přiznávali jsme se k Tobě.) Tehdyť vyznám jim: Nikdy jsem vás neznal; odejděte ode Mne, kteří činíte nepravost'.**

U sv. Luk. 11, 28: **Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho.**

Luk. 12, 47: **Služebník zajisté ten, který poznal vůli Pána svého, a nepřipravoval se, a nečinil podle vůle jeho, bude bit mnohými (ranami); který pak nepoznal, a věci trestu hodné činil, bude méně bit.**

Zde jasně Pán Ježíš to pověděl, že jen víra živá do nebe uvádí, víra, kterou skutky svými dokazujeme; víra mrtvá že přivádí do pekla hroznějšího, než mají pohané.

82. Jak Pán Ježíš káže nám naději pevnou?

U sv. Mat. 6, 25: **Pravím vám: nepečujte o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Zdaliž není život více, nežli pokrm, a tělo více, nežli oděv? Pohled'te na ptactvo nebeské, žet' neseje, ani žne, ani shromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský krmí je. Zdaliž vy nejste dražší než ono? A kdo z vás přemýšleje, (svým přemýšlením a pečováním) může přidati ku postavě své (k velikosti své, nebo k dlouhosti věku, k prodloužení života svého) loket jeden?...** Vít' zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete. **Hledejte tedy nejprv království Božího a spravedlnosti Jeho; a toto všecko bude vám přidáno.** Pán Ježíš zde nezakazuje potřebné starosti o tělo a pozemské potřeby naše a našich rodin, nýbrž zakazuje přílišné pečování o pozemské statky, a poroučí nám, abychom více se starali o spasení své duše, nežli o pozemské bohatství a pohodlí, a přikazuje nám tu pevnou naději a důvěru dětinnou v prozřetelnost' Boží ve všech útrapách a strastech vezdejších.

83. Jak nám káže Pán Ježíš, abychom žili na základě těchto tří božských ctností?

Skrze apoštola svého, sv. Pavla, ke Korintským 13, 13: **Nyní pak zůstávají tyto tři (božské ctnosti): víra, naděje a láska; ale větší z nich jest láska.**

Sám pak tento základ křesťanského života takto nám v podobenství líčí u Mat. 7, 24: **Každý, kdo slyší slova Má tato a plní je, připodobněn bude muži moudrému, kterýž postavil dům svůj na skále. I spadl příval, a přišly řeky, a váli větrové a obořili se na ten dům a nepadl; nebo založen byl na skále. A každý, kdo slyší slova Má tato a nečiní jich, podobný bude muži bláznů, který vystavěl dům svůj na písku. I spadl**

přival, a přišly řeky, a váli větrové a obořili se na ten dům; i padl, a pád jeho byl veliký.

Víra živá, naděje pevná a láska vřelá k Pánu Bohu jsou ty pevné základy naší stavby dokonalosti křesťanské. Kdo živ jest u víře, naději a lásce boží, tent' setrvá i v pokušeních těla, světa a ďábla, tent' pevně stojí a obstojí i v souženích, která se naň hrnou. Kdož pak nemá tohoto pevného základu víry, naděje a lásky boží, neostojí v pokušeních a souženích, padne do hříchů a do pekla.

84. Které ctnosti nad to máme se přiučiti ve škole božského Srdce Ježíšova, abychom Jemu podobnými se stali?

Tot' jsou 2 nejoblíbenější ctnosti Kristovy: **pokora a tichost'**.

85. Jak nám káže Kristus Pán, abychom Jemu podobnými se stali v pokoře a tichosti?

Mat. 11, 28: **"Pojd'tež ke Mně všeckni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a Já vás občerstvím. Vezměte jho Mé na sebe a učte se ode Mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete odpočinutí dušem svým. Jho Mé zajisté jest sladké a břímě Mé lehké. Tím chtěl říci: Pojd'tež ke Mně, ne nohama, jako spíše věrou, nadějí a láskou, ke Mně, ježž vám Otec nebeský dal za učitele a zákonodárce; všickni bez rozdílu, neb pro všechny jsem s nebe na zemi přišel, aby všickni spaseni byli; kteříž pracujete a se namáháte o časné i věčné blaho své, a obtíženi jste hříchy a náklonnostmi i vášněmi hříšnými, a Já vás občerstvím, potěším i uzdravím. Vezměte jho Mé, Můj nový zákon evangelické dokonalosti na sebe, a učte se ode Mne, ježž vás učím slovy a ještě více příklady Svými, jak máte živi býti, abyste došli dokonalosti a spásy věčné; neboť Já jsem tichý, mírný, laskavý, odpouštím rád poklesky vaše, a**

nehněvám se pro vaše nepravosti, jen když jich litujete opravdu a se polepšiti chcete; Já jsem též **pokorný srdcem**, ne jazykem a slovem, ale vůlí upřímnou, chci potupen a ponížen býti, a mám zálibení v ponižování Svém; tak **naleznete** žádoucího **odpočinutí dušem svým**, pokoje vnitřního, jehož neznají pyšní a vášniví lidé. **Jho** zákona Mého **jest zajisté sladké**, poněvadž milost' Má podporuje a oslazuje všechny obtíže v přemáhání naruživostí, a **břímě** Mého evangelia, Mého učení a následování **jest lehké**, protože Já všechno napřed činil a trpěl, abych vám dal příklad povzbuzující, a Já Svou milostí božskou vám pomáhám a všechno těžké silám lidským činím lehké pomocí nadpřirozenou.

86. Jak nám Pán Ježíš nařizuje, abychom Ho následovali?

Mat. 16, 24: **Chce-li kdo za Mnou přijíti** (Mým pravým učeníkem býti), **zapři sebe sám, a vezmi kříž svůj a následuj Mne.**

Mat. 10, 38: **Kdo neběře** (na sebe) **kříže svého, a nenásleduje Mne, není Mne hoden.**

Jan 12, 26: **Slouží-li Mi kdo, následuje Mne.**

Jan 13, 15: **Příklad zajisté dal jsem vám, abyste jakož jsem Já činil vám, tak i vy činili.**

87. Jak o tom soudí sv. Otcové a učitelé církevní?

Právě tak, jako Pán Ježíš sám. Tak ku př. dí sv. Řehoř Nyssenský (zemř. 403): "Křest'an jest druhý, jiný Kristus" (to jest, křest'anem jest jen ten, kdo následuje Krista v ctnostech Jeho a Jej v sobě vpodobňuje).

Sv. Jan Zlatouústý (zemř. 407) dí: "Pán Ježíš nenutí, nečiní násilí, nýbrž zve a vábí všech k následování Svému. Víš-li, co to jest, jiného zapřítí, dobře poznáš, co to jest, zapřítí sebe samého. Kdo jiného zapřel, viděl jej býti, spoutati neb cokoliv jiného zlého trpěti,

a neujal se ho, nepřispěl mu, byl jako ten, kdo mu byl úplně cizím: právě tak zapírá sebe ten, kdo těla svého nešetří a se ho neujímá, když je bito, páleno neb když něco jiného trpí. (Non cogit Christus, nec vim infert, sed volentes invitat, allicit trahitque. Si intelligis, quid sit alium abnegare, tunc recte percipies, quid sit abnegare semetipsum. Qui alium abnegavit, si caedi eum virgis videat, si coerceri vinculis, quidquid aliud pati eum conspexerit, non occurrit, non auxiliatur, ceu ille, qui penitus ab eo alienatus est sic nullo pacto corpori nostro, neque si caeditur, neque si uritur, neque si quid aliud hujusmodi patitur, ei parcamus.)

Sv. Řehoř Veliký (zemř. 604) vece: "Kristus nepraví, že máme zapřítí jmění svého, nýbrž sebe samých, abychom stali se jinými, než jsme byli. Nebot' méně jest, zapřítí toho, co máme; ale velmi mnoho jest, zapřítí, co jsme. Zanechme sebe samých, jakými jsme se hříchy učinili, a zůstaňme těmi, jakými se stali milostí. Kdo byl pyšný a obrátiv se ku Kristu, učiněn jest pokorným, zanechal sebe samého. Kdo byl nečistý, a obrátil se k zdržlivosti, zapřel čím byl.. Uvažme, jak se zapřel sv. Pavel, který pravil: **Živt' jsem já, již ale ne já, živt' jest ve mně Kristus.** Přestal v něm žítí onen krutý pronásledovník, a začal žítí v něm nábožný kazatel. Nechat' tedy Pravda (Kristus) praví: **Chce-li kdo za Mnou přijíti, zapřiž sebe sám;** neboť kdo sobě samému neumře, nepřijde k tomu, jenž nad ním jest. (Ke Kristu.)

88. Jak nám toto následování Pána Ježíše ukázala prostá vesnická dívka Dorota?

Jakás vdova chudá, ale nábožná, horlila o dobré vychování dítek svých. Měla mezi jinými desítiletou dceru, jménem Dorotu, živé letory, nakloněnou k vyražením. Bojíc se o ni, aby mezi společníci se nepoka-

zila, dala ji zbožné učitelce na stravu a k učení a vzdělání mravnému. Dvě léta zůstala Dorota u zbožné učitelky své; pak se vrátila domů. Podržela si nauky učitelky své v srdci, zejména jí to utkvělo v paměti, že si máme při všem jednání svém Pána Ježíše bráti za příklad. Tak činila Dorota, a proto byla nyní doma vzorem a radostí celého domu. Byla trpělivá, poslušná, na žádného si nikdy nestěžovala. Mluvila málo, ale vždy v pravý čas, právě mluvila. Byla vždy spokojena. Při práci své, ve všech protivenstvích, která ji potkala, zůstala vždy klidna. Byla čistotná, a nepřítelkyně všeliké marnivosti. Ke každému chovala se uctivě, nemluvila o nikom zlého, jevila se ke každému ochotnou a úslužnou, a při tom byla vždy s Bohem spojena a v myslí své sebrána. Tím si získala úcty a vážnosti všech lidí v celé farní osadě. Přec, při vší nevinности své, nešla závistníkům. Některé společnice její ji podezřívaly a rozkřičely ji jako pokryteckou dívku, že se jen přetvařuje. Dorota snášela to z lásky k Pánu Ježíši tiše, a nepřestávala laskavě se chovati k těm, jež ji tak pomlouvaly. Posléze uznali lidé sami její nevinost, a pomluvy utichly k vlastní hanbě pomlouvajících dívek.

Jednoho dne navštívil ji dp. farář její a pravil k ní: "Doroto, pověz mi, jak pak strávíš celý den? Jak se chováš k soudružkám svým?"

"Důstojný Pane, odvětila Dorota, zdá se mi, že nečiním skoro nic proti tomu, co bych činiti měla. Nezapomenula jsem rady, kterou mi učitelka má dala, když mi bylo 11 let. Často mi říkávala: Ve všelikém jednání svém, beř si umučení Pána Ježíše za svůj vzor. Snažím se to činiti takto:

Když se ráno probudím a vstanu, představuji si

Jezulátko, jak Ono se při procitnutí svém Otci nebeskému obětovalo.

Když se modlím, pamatuji na to, jak Pán Ježíš k nebeskému Otci se modlil a spojuji se v srdci s Jeho pobožností.

Když pracuji, připomínám si, jak Pán Ježíš se potil pro spasení mé a jak pro mne mnoho pracoval a se namáhal.

Když se mi poručí něco těžkého, rozjímám, jak Pán Ježíš z lásky ke mně na kříži umřel, a ráda všecko obtížné vykonám a spojuji své obtíže s Jeho utrpením a tak všecko jest mi lehké.

Když mám hlad a nemám chleba, pamatuji na 40-denní půst Pána Ježíše, který z lásky ke mně na zadostučinění nestřídmosti lidí vykonal.

Když jím, představuji si Pána Ježíše, jak On skromně a střídmě jedl, aby mohl pro čest' a slávu Otce nebeského pracovati.

Když dostanu k jídlu nechutné věci, pomýšlím na žluč podávanou Pánu Ježíši na kříži pnicímu a přemáhám svou smyslnost'.

Když jsem v nějaké společnosti, představuji si, jak tiše a přívětivě Pán Ježíš s apoštolý svými obcoval.

Když zpívám nějakou píseň neb slyším zpívati, raduji se a připomínám si, jak Pán Ježíš po poslední večeri s apoštolý Svými zpíval.

Když slyším nebo vidím něco hříšného, hned prosím Pána Boha za odpuštění a představuji si, jak Božské Srdce Ježíšovo bolestí naplněno bylo, když viděl urážky Svého Otce nebeského.

Když slyším, že mne někdo uráží neb pomlouvá, mlčím, a rozjímám, jak Pán Ježíš největší urážky a potupy mlčky snášel, že byl nevinný a nezasloužil, aby

Ho tak potupili, že já ale hříšnice jsem a větší urážky zasluhuji, než trpím.

Když si připomínám nesčíslné hříchy, které se ve světě páchají, truchlím nad těmi urážkami Božími, a spojuji bolest svou s bolestí, kterou Ježíš hříchů světa oplakával na hoře Olivetské, a když řekl: Otče spravedlivý, svět Tebe nepoznal.

Když obcuji mši svaté, spojuji se s úmyslem, s kterým se Ježíš na kříži za spásu naši Oci Svému obětoval.

Když jdu k svaté zpovědi, představuji si Ježíše, jak truchlil na hříchy mými na hoře olivetské a tam a na kříži nad nimi plakal.

Když jdu spat, představuji si Pána Ježíše, který si popřál odpočinku, jen aby nových sil získal k práci, k oslavě Otce Svého, a jaký rozdíl jest mezi postelí mou a křížem, na nějž se Pán Ježíš jako beránek položil, a Bohu Oci ducha Svého a život Svůj poroučel, a opakuji slova ukřižovaného Spasitele: "Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého." —

Dp. farář podivil se tak velikému osvícení mladičké a chudičké dívky, a pravil: "Ó Doroto! Jak šťastna jsi! Jak veliké útěchy požíváš v stavu svém!"

Dorota odpověděla: "Ano, požívám veliké útěchy v službě Boží; avšak musím též boje a utrpení vystáti. Musím si násilí veliké učiniti, abych snesla příkoří, které mi činí posměváčkové, a abych přemohla silné vášně své. Pán Bůh prokazuje mi ovšem milosti, přec ale též dopouští na mne často těžké pokušení, tak že někdy jsem v hořkosti ponořena, někdy v suchopárnosti a omrzlosti."

Dp. farář tázal se jí dále: "Co činíš, abys toto pokušení přemohla?"

Dorota odpověděla upřímně: "V takovém pokušení představuji si Pána Ježíše, jak byl na hoře olivet-

ské smuten až k smrti, jak na kříži pněl, jsa opuštěn a bez vší útěchy; spojím se s Ním a dím slova, která na hoře olivetské pravil: Otče můj, ne má, ale Tvá vůle staň se!

Když přijdou na mne pokušení, abych šla do nějaké společnosti neb taneční zábavy; když vidím, že i počestné dívky takové zábavy navštěvují; když ony mne zvou, abych tam s nimi šla; když prudká žádost mne láká, abych do hříchu svolila, nebo abych si více svobody dopřála, hned si Pána Ježíše před oči postavím, jakoby mluvil ke mně: "Jak, i ty, dcero Má, chceš Mne opustiti? I ty chceš radostem světským se oddati? I ty chceš Mi vzíti srdce své a je dáti zlému nepříteli? Není již příliš mnoho těch a takových, kteří Mne urážejí? Chceš se k nim připojiti a službu Mou opustiti? Na to odpovídám Jemu z plna srdce, rozhodně: Nikoliv, Bože můj, já Tě neopustím. Chci Ti věrnou zůstat až do smrti. Kam bych šla, kdybych Tebe opustila? Vždyť Ty jediný máš slova života. Tato myšlenka hned mě posiluje a dodává mi zmužilosti."

"O čem mluvíš s tovaryškami svými, když dlíš s nimi?" tázal se dp. farář.

Odvětila: "Mluvím s nimi o těch věcech, o kterých jsem teď vypravovala. Říkám jim, aby si vzaly Pána Ježíše za vzor svého jednání, a si při modlitbě, při práci, ve společnosti a v utrpení tohoto života připomínaly, jak Pán Ježíš se zachoval v těchto příležitostech, a aby se spojily s Jeho božským úmyslem. Pravím jim, že i já se v tom cvičím a dobře se mám v tomto cvičení, že nic většího a spanilejšího není, než následovati Boha, a nic sladšího, než tak dobrému Pánu sloužiti."

Dp. farář pravil jí: "Nuže, Doroto, používej milostí, jichž Bůh ti uděluje. Ó, jak šťastná jest duše, která z víry žije a Ježíše Krista následuje!"

89. Co z toho plyne pro nás?

"Že i my Pána Ježíše takto následovati a v Jeho krásných ctnostech Jemu se připodobniti můžeme a musíme; neboť jen ti dostanou se do nebe, kteří v den soudný podobnými Pánu Ježíši nalezeni budou, jak dí sv. Pavel k Řím. 8, 29: **Nebo kteráž předzvěděl, (ty) i předzřídil, aby byli připodobněni obrazu Syna Jeho, aby On byl prvorozeným mezi mnohými bratřími.** To jest: O kterých Bůh Otec napřed věděl, že milostí Jeho nepohrdnou, nýbrž s ní věrně spolu působiti a Ježíše Krista, Syna Jeho, věrně následovati budou, ty k tomu ustanovil, aby též v slávě nebeské Pánu Ježíši podobnými byli. Čím více Pána Ježíše následujeme zde na zemi v Jeho ctnostech, tím více Jemu se připodobníme i v slávě Jeho nebeské na věčnosti.

90. Jak učil nás Pán Ježíš 8) **spojné cestě**, abychom láskou vřelou s Ním spojení byli a zůstali?

Pán Ježíš poslán byl od Otce nebeského na svět, aby napravil, co hřích dědičný zkazil, aby láskou a milostí Boží utvořil spojení člověka s Tvůrcem svým, s Bohem. Proto nejen vykoupil a vymanil nás Ježíš z poroby d'áblovy, nýbrž i cestu ukázal nám do nebe následováním Jeho ctností a příkladů, a naléhal na to, abychom očištění jsouce od hříchů, a následujícíe Jeho ctností, schopnými stali se, spojení s Ním býti a zůstati vřelou láskou a milostí Boží posvěcující.

91. Jak tomu učil nás Pán Ježíš u sv. Jana 14, 23?

Ježíš řekl: Miluje-li kdo Mne, řeč Mou zachovávatí bude, a Otec Můj bude jej milovati, a k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme.

92. Jak téměř učí Pán Ježíš u sv. Jana v 15. kapitole?

"Já jsem vinný kmen pravý a Otec Můj jest vinař. Každou ratolest', kteráž ve Mně nenese ovoce (ctnost-

ného života) odejme, a každou, která nese ovoce, očistí, aby více ovoce nesla... Zůstaňtež ve Mně, a Já v vás. Jako ratolest' nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu: tak ani vy, leč zůstanete ve Mně. Ját' jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti. Kdo zůstává ve Mně, a Já v něm, ten nese ovoce mnohé; nebo beze Mne nemůžete ničeho učiniti. Jestliže kdo ve Mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest', i uschne, a seberou jej a uvrhnou na oheň a zhoží. Zůstanete-li ve Mně, a slova Má zůstanou-li ve vás, cožkoli budete chtít, budete prositi, a stane se vám... Jakož Mne miloval Otec, i Já miloval jsem vás. Zůstaňte v milování Mém. Budete-li zachovávatí přikázání Má, zůstanete v milování Mém, jakož i Já jsem přikázání Otce Svého zachoval, a zůstávám v Jeho milování. To to mluvil jsem vám, aby radost' Má byla v vás, a radost' vaše aby byla plná. Totot' jest přikázání Mé, abyste se vespolek milovali, jakož (i Já) jsem miloval vás... Vy jste Moji přátelé, učiníte-li, co Já přikazuji vám.

93. Jak téměř učí Pán Ježíš u sv. Jana v 17. kapitole?

"Neprosím toliko za ně (apoštoly), ale i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve Mne, aby všickni jedno byli, jako Ty, Otče, ve Mně, a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi Ty Mne poslal. A já slávu, kterouž jsi Mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jakož i My jsme jedno. Já v nich, a Ty ve Mně; aby dokonání byli v jedno... A známo jsem jim učinil jméno Tvé, a známo učiním, aby milování, kterýmž jsi Mne miloval, bylo v nich, i Já v nich.

94. Jak veliké milosti plynou nám z tohoto vnitřního spojení s Bohem na cestě spojně dle uvedených slov Kristových?

1) Stáváme se **příbytkem, stánkem, chrámem Pá-**

na Boha trojjediného: K němu přijdeme (Otec a Syn) a příbytek u něho učiníme. Jan 14, 23. Kde Otec a Syn, tamť i Duch Svatý jest. Proto 1 Korint. 3, 16: Nevíte-liž, že chrám boží jste, a že Duch Boží přebývá ve vás? Jestliže pak kdo chrám boží poskvrní, toho ztratí Bůh; nebo chrám Boží jest svatý, kterýž jste vy. 1 Korint. 6, 19: Zdaliž nevíte, že oudové vaši jsou chrám Ducha Svatého, jenž jest v vás, ježž máte od Boha, a nejste svoji? Oslavujtež a noste Boha v těle svém. Zjev. 21, 3: Aj stánek Boží s lidmi, a přebývati bude s nimi; a oni budou Jeho lidem, a sám Bůh s nimi, bude jejich Bohem.

2) Stáváme se účastnými božské přirozenosti, posvěcující milosti Boží, která vždy s láskou Boží dokonalou spojena jest: Oseáš 1, 10: **Řečeno jim bude: synové Boha živého jste. Jan 17, 22: Já slávu, kterouž jsi Mi dal, dal jsem jim. Petr. 1, 4: Skrze Nějž (Krista) nám velmi veliká a drahá zaslíbení daroval, tak abyste skrze ně božského přirození účastni učinění byli. Zjevení 21, 7: Kdo zvítězí, .. budut' jemu Bohem a on Mi bude synem.**

3) Stáváme se účastnými pomocných milostí Božích, stále nám od Ježíše udělovaných: Jan 15, 4: **Jako ratolest' (větev) nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni; tak ani vy, leč zůstanete ve Mně. Jako větev uschne a k ničemu není, než k spálení, jakmile uschne, nebo se odřízne, poněvadž štáva, míza ze stromu ji neoživuje a neposiluje; tak i my uschneme a k ničemu nejsme, nic dobrého, záslužného pro nebe konati nemůžeme, jakmile od Ježíše Krista se oddělíme a odtrhneme hříchem těžkým; nepřitékají nám již pomocné milosti Boží, bez kterých nic dobrého, nadpřirozeného, nevykonáme, přikázání Božích nezachováme.**

4) Stáváme se **dokonalými plniteli příkázání Božích**; neboť v tom spočívá láska boží, že plníme vůli Boží. Čím více tedy se spojíme vnitřně s Bohem, čím více Boha milujeme, tím dokonaleji zachováváme příkázání Boží. Jan 15, 10: **Budete-li zachovávatí příkázání Má, zůstanete v Mém milování.**

5) Stáváme se **miláčky Božími, jež Bůh vždy vyslyší, začkoli prosí**: Jan 15, 7: **Zůstanete-li ve Mně, a slova Má zůstanou-li ve vás, (budete-li je věrně plniti,) cožkoli budete chtít, budete prositi, a stane se vám.** Kdo Pána Boha rád poslouchá, toho i Pán Bůh rád poslouchá a vyslychá, když za něco prosí. **Vy jste Moji přátelé.** Jan 15, 14.

6) Stáváme se **účastnými radostí duchovních, záležejících v tom vědomí, že Pán Bůh nás miluje jako drahé dítky své, a my Jemu radost děláme, a Jemu se líbíme a že bližního upřímně milujeme, a bližní naši milují nás upřímně.** Neboť kde láska Boží jest, jest i láska upřímná k bližnímu. Jan 15, 11: **Toto mluvil jsem vám, aby radost Má byla v vás, a radost vaše aby byla plná. Toto jest příkázání Mé, abyste se ve spolek milovali.**

7) Stáváme se **vždy dokonalejšími a setrváme v spojení s Bohem časně i věčně, a zabezpečíme si nebe a uchráníme se očistce a pekla**: Jan 15, 2: **Každou ratolest', kteráž nese ovoce, očistí aby více ovoce nesla.. V tomt' oslaven jest Otec Můj, abyste velmi mnoho užitku přinesli, a byli Mými učenníky (dokonalými).— Jestliže ale kdo ve Mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest', i uschne, a seberou jej a uvrhnou na oheň a hoří (v pekle pro těžké hříchy nebo v očistci pro všední hříchy.)**

95. Co z toho souditi máme?

Že největší štěstí a blaho časné i věčné pro nás v tom záleží, když nastoupíme i tu spojnou cestu duchovního života, vždy v dokonalé lásce k Bohu a k bližním a v zachovávání přikázání Božích žijíce. Chopmež se tedy této trojí cesty do nebe, které nás Pán Ježíš učí; nastupmež **cestu očistnou**, výhost dadouce všem hříchům a hříšným náklonnostem svým; nastupmež **cestu osvětňou**, následující věrně vždy a všude vznešených ctností a příkladu Pána Ježíše. Kráčeťme ale i **cestou spojnou**, dokonalou láskou Boží, v milosti Boží posvěcující stále žijíce a všechna přikázání Boží a církevní svědomitě ostríhajíce. Když tak učiníme, sami se přesvědčíme, že učení a zákony Pána Ježíše jsou svaté tak, že žádné jiné učení a žádné jiné zákony se jim nevyrovnají.

96. 3) Jak dokazují **prostředky** k spasení našemu ustanovené, svatost' učení Ježíšova?

Prostředky, které Pán Ježíš k spasení našemu ustanovil, jsou svaté svátosti a svátostiny, mše sv. a modlitba.

97. Co jsou svaté **svátosti**?

Svátosti jsou viditelná znamení, kterými se nám milost' Boží uděluje k našemu posvěcení.

98. Proč jich 7 Pán Ježíš ustanovil?

Protože jako člověk sedmera věcí potřebuje pro tělo své a pozemský život svůj: tak i sedmera milostí potřebí má pro duši svou a věčný život svůj. Člověk potřebuje totiž pro tělo své a pozemský život svůj 1) narození, 2) vzrůstu, 3) pokrmu, 4) léků v nemoci, 5) posily v slabosti, 6) vrchnosti k správě obce své, a 7) zachování a rozšíření lidského pokolení: právě tak potřebují křesťané 1) duchovního znovu-zrození na křtu svatém, 2) vzrůstu v milosti Boží v boji duchovním s

tělem, světem a d'áblem, jehož se mu dostává ve svatém biřmování, 3) duchovního pokrmu v nejsv. Svátosti Oltářní, 4) léku duchovního, když hříchem onemocněl, neb dokonce zemřel duchovně; ve svátosti pokání se mu navrací ztracená síla neb i ztracený život duchovní; 5) potřebuje zvláštní posily v slabosti smrtelné, kdež nejsilnější pokušení má přemoci; této zvláštní posily nabývá v svátosti posledního pomazání; 6) potřebuje stavu kněžského k udílení milostí Božích; na kněze se ale proto muži od Boha povolání světí, aby úřad kněžský správně konali; 7) potřebuje stavu manželského, aby buď sám mohl vstoupiti do stavu manželského a tím obdržel milosti potřebné pro stav manželský a pro vychování dítek, anebo aby vůbec manželstvím zachováno bylo pokolení lidské.

99. Jaké milosti podává nám Pán Ježíš na křtu svatém?

Přijímá nás za dítky Boží a Církvě Své, odpouští nám hřích dědičný i všechny ostatní, kdyby se jich kdo před křtem byl dopustil, i všechny časné i věčné tresty za hříchy; uděluje nám zvláštní pomoc, abychom mohli přemáhati pokušení těla, světa a d'ábla, světem pohrdati a Jemu, Kristu Pánu, se připodobniti.

100. Jaké milosti uděluje nám Pán Ježíš ve svatém biřmování?

Uděluje nám Svého Svatého Ducha a milosti Jeho, abychom víru svou slovem i životem etnostným vyznávali a jí, kdy toho potřebí, hájili.

101. Jakých milostí uděluje nám Pán Ježíš ve svatém přijímání?

Posiluje nás tímto pokrmem Těla Svého a krve Své k tomu, abychom sobě a svým náklonnostem nezřízeným umírajíce, vždy více Jemu žili, Jeho následovali a vždy více Ho milovali.

102. Jakých milostí podává nám Pán Ježíš ve svátosti pokání?

Odpouští nám všechny hříchy, a podle míry zkroušenosti a lítosti naší i část' časných trestů, naplňuje nás ošklivostí nad zpáchanými hříchy a upevňuje v nás dobré předsevzetí, nikdy již nehřešiti a všeliké příležitosti k hříchu se varovati; tím nás chrání budoucích poklesků.

103. Jaké milosti uděluje nám Pán Ježíš v posledním pomazání?

Očišťuje nás od zbytků hříchů, sílí a podporuje nás v posledním a nejhorším zápasu s ďábly před smrtí naší a uzdravuje i tělo naše, když jest to k spasení našemu.

104. Jaké milosti uděluje Pán Ježíš ve svátosti svěcení kněžstva?

Pomáhá služebníkům Svým vysvěceným, aby povinnosti stavu svého duchovního řádně plnili.

105. Jaké milosti uděluje Pán Ježíš v svátosti stavu manželského?

Pomoc zvláštní, aby manželé si věrnost' a lásku vešpolek zachovali, dítky své nábožně pro Boha vychovávali a všechny povinnosti svého stavu věrně a stále plnili.

106. Jak veliké milosti nad to uděluje Pán Ježíš ve svatých svátostech?

Ve svátosti křtu a pokání uděluje nám Pán Ježíš posvěcující milost' Boží, v ostatních nám ji rozmnožuje.

107. Jakých milostí uděluje nám Pán Ježíš ve svátostinách?

Milosti pomocné, předcházející, provázející a dokonávající všeliké dobré skutky naše,—odpouští nám všední hříchy naše, když jich litujeme, odpouští nám časné tresty naše, zahání od nás ďábla a ničí jeho útoky, zje-

dnává nám zdraví tělesné a jiná dobrodiní.

108. Které jsou tyto svátostiny?

Obřady, jichž Církev svatá užívá při udělování svatých svátostí, žehnání a svěcení, požehnané a posvěcené věci: svěcená voda, svěcené víno sv. Jana Evangelisty, svěcené svíce sv. Blažeje, svěcené růžence, medailky a t. d.

109. Jakých milostí dosahujeme nábožným slyšením **mše svaté**?

Mše svatá jest nám zdrojem a studní všech milostí a dobrodiní Božích, pro duši i pro tělo, pro nás samé i pro ty, za které ji obětujeme, a to proto, poněvadž při mši svaté Pán Ježíš sám za nás a s námi prosí Otce nebeského.

110. Jakých milostí dobýváme si **modlitbou** dobrou?

Modlitbou dobrou učiníme zadost' svým povinnostem k Pánu Bohu: klaníme se Jemu a oslavujeme Jej, —děkujeme Jemu za přijatá dobrodiní, usmiřujeme hněv Boží pro hříchy naše,—a vyprošujeme si milosti a dobrodiní Boží v každé potřebě a nouzi, duševní i tělesné.

111. Na čem se zakládá působivost' svatých svátostí, svátostin, mše svaté a modlitby?

Na zásluhách Pána Ježíše, jichž Svým umučením a Svou smrtí na kříži vydobyl a Své svaté Církvi katolické odevzdal, a skrze Církev Svou nám je rozdává ve svatých svátostech, svátostinách, ve mši svaté, v modlitbě.

Co z toho nám souditi?

Že učení Pána Ježíše svaté jest svým obsahem, neboť obsahuje a) přesvatá tajemství víry, kterým máme věriti, b) přesvaté zákony a přikázání, která máme

plniti a c) přesvaté prostředky k spasení, kterých máme užívat k posvěcení svému.

113. K jakému úsudku přicházíme, když toto tak svaté učení víry, zákona a prostředků k spasení, jak nám je Pán Ježíš v Církvi katolické podává, porovnáme s učením, zákonem a prostředky, v jiných, nekatolických společnostech náboženských?

"Že svatá víra katolická jediná jest pravá a samospasitelná a každá jiná jest lživá a záhubná; poněvadž v žádné jiné sektě nenalezáme ani pravého svatého učení víry, ani pravých přikázání božích, ani potřebných prostředků k dosažení potřebných milostí Božích. Protož děkujeme Pánu Bohu vřele každý den za nevýslovnou milost', že nám dal zroditi se z křesťanských rodičů, v lůně pravé Církve Kristovy, kde máme pravé učení Kristovy víry, pravý zákon Boží a přehojné prostředky k spasení svému, a modleme se upřímně každý den za obrácení ubohých nekatolíků, aby poznali v čas bludy své a rychle navrátili se do Církve katolické, od níž nešťastně se odvrátili neb odštěpeni byli.

XIII. SEDMERO DŮKAZŮ HODNOVĚRNOSTI KATOLICKÉ VÍRY.

4. důkaz. Rychlé rozšíření víry Kristovy po celém světě.

1. Proč jest rychlé rozšíření víry Kristovy po celém světě jasným důkazem její hodnověrnosti?

Protože to obyčejným způsobem, lidskými silami, bez mimořádného působení Božího není možno, aby v tak krátké době, době apoštolské, víra Kristova po všem světě rozšířena byla vzdor vnitřní odpornosti evangelia Kristova proti rozšířeným nepravostem, vzdor

pronásledování od nepřátel Kristových, vzdor slabým nástrojům, jež si Kristus k tomu vyvolil. Sv. Augustin toto tak rychlé rozšíření víry Kristovy po celém světě považuje za zázrak, kterýmž hodnověrnost' katolické víry se jasně dokazuje.

2. Co nám zde jest uvážiti?

A. Sv. apoštolé zvěštovali víru Kristovu celému světu.

B. Učení Kristovo odporovalo náruživostem lidským.

C. Nepřátelé Kristovi bránili víře katolické.

D. Svatí apoštolé byli k tomu slabí.

A. Jak sv. apoštolové zvěštovali víru Kristovu celému světu.

3. Které muže vyvolil si Pán Ježíš za apoštoly a poslance Své?

1. Sv. Petra. 2. Sv. Ondřeje, bratra Petrova. 3. Sv. Jakuba Většího. 4. Sv. Jana, bratra Jakuba Většího. 5. Sv. Tomáše. 6. Sv. Jakuba Menšího. 7. Sv. Filipa. 8. Sv. Bartoloměje. 9. Sv. Matouše. 10. Sv. Šimona. 11. Thadeáše, bratra Jakuba Menšího a Šimona. 12. Jidáše, který zradil a prodal Pána Ježíše za 30 stříbrných, a na jehož místo sv. apoštolé po nanebevstoupení Páně vyvolili sv. Matěje. Později, roku 37. vyvolil si Pán Ježíš přímo, způsobem zázračným, sv. Pavla za apoštola.

4. Jak si Pán Ježíš připravil apoštoly Své k zvěstování Svého evangelia?

Nejprve je poučoval, co a jak mají kázati a dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali, a aby uzdravovali všelikou nemoc a všeliký neduh; připravil je na utrpení a pronásledování a pak je rozesýlal po dvou

do měst a vesnic, kam později sám chtěl přijíti. Ale prozatím posýlal je jen k židům, nikoli k pohanům a Samaritánům.

5. Jak nám to líčí sv. Matouš v 10. kapitole?

"Svolav dvanácte učenníkův Svých, dal jim moc nad duchy nečistými, a aby uzdravovali všelikou nemoc. .Těch 12 poslal Ježíš, přikazuje jim, řka: Na cestu pohanů a do měst samařských nevcházejte, ale raději jděte k ovcím domu israelského, kteréž zahynuly. Jdouce pak kažte, řkouce: Přiblížilo se království nebeské. .A do kteréhožkoli města neb městečka vejdete, ptejte se, kdoby v něm byl (toho) hoden; a tu pobud'te, dokud nevyjdete (dokud zase z toho místa dále neodejdete). Vcházejíce pak do domu, pozdravte ho, řkouce: Pokoj bud' domu tomuto. . .Aj, Já posílám vás jako ovce mezi vlky; protož bud'te opatrní jako hadové, a sprostní jako bolubice. Střeďte pak se lidí; (to jest: větší nebezpečenství nastane vám od lidí, nežli ovcím od vlků; protož se jich hled'te). Nebot' vás budou vydávati do rad (před vyšší soud), a v shromážděních svých budou vás bičovati; a před vladaře i před krále voděni budete pro Mne, na svědectví jim a národům (to jest, budete svědčiti o Mně židům i pohanům.) . .Když pak se vám budou protiviti v městě tomto, utecte do jiného. . .Vaši pak vlasové na hlavě všickni sečtení jsou; protož nebojte se jich. . .Kdo vás přijímá, Mne přijímá; a kdo Mne přijímá, přijímá toho, kterýž Mne poslal.

6. Jak Pán Ježíš rozeslal apoštoly Své do celého světa?

Po Svém z mrtvých vstání, krátce před Svým nanebevstoupením, zjevil Se jim na hoře v Galileji, a když se sešlo spolu i mnoho učeníků, přistoupil Pán Ježíš k apoštolům Svým a pravil: **Dána jest Mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce učte vsecky národy,**

křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha Svatého, učíte je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám. A aj, Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.

7. Jaký úřad odevzdal Pán Ježíš oněmi slovy apoštolům Svým?

Trojí úřad: 1) učitelský: "Jdouce učte všechny národy"; 2) kněžský: "Křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha Svatého"; udělil jim moc všech 7 svátostí udělovati a mši sv. sloužiti. 3) Královský neb pastýřský: "učíte je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám." To jest: přidržujte všechny pokřtěné k tomu, aby zachovávali přikázání Má.

8. Jakou jim Pán Ježíš ještě jinou moc udělil?

Žádati poslušnosti od všech pod ztrátou nebe, a zázraky činiti na potvrzení božského poslání a učení svého.

9. Jak nám to líčí sv. Marek 16, 15—20?

A řekl jim: Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude: kdož pak neuvěří, bude zatracen. Tato pak znamení následovati budou ty, kteří uvěří: Budou ve jménu Mém zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvití, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati, a (ti) se dobře míti budou. A zajisté Pán Ježíš, když jim odmluvil (Svou řeč k nim dokonat), vzat jest do nebe, a sedí na pravici Boží. A oni šli, a kázali všudy, a Pán jim pomáhal, a potvrzoval řeč (jejich) následujícími (na to) divy.

10. Jak Pán Ježíš nad to zmocnil Své apoštoly k rozšíření učení Svého po celém světě?

Dal jim hojně milosti Ducha Svatého, aby jim Duch Svatý všecko připomenul a vyložil, čemu je Pán Ježíš byl učil, aby jim dal sílu a neohroženost, žádného ne-

bezpečnosti, ani smrti se pro Krista Pána a Jeho učení nebáti, aby jim dal neomylnost' v učení, aby je zapálil božskou láskou, aby jim dal dar řeči, aby rozuměli a mluvili řeči všech národů.

11. Jak nám to stvrzuje sv. Lukáš v Skut. ap. 2, 1—4?

A když se naplnilo dní padesáte (po velikonoci, či na den Letnic), **byli všickni spolu na jednom místě. I stal se rychle zvuk s nebe jako přicházejícího prudkého větru, a naplnil všecken dům, kdež byli sedíce. I ukázali se jim rozdělení jazykové jako oheň, a posadil se na každém z nich; a naplnění jsou všickni Duchem Svatým, a počali mluvití rozličnými jazyky, jakž Duch Svatý dával jim vymlouvati.**

12. Co učinili sv. apoštolové prve, než se rozešli do celého světa, hlásat evangelia Kristova všem národům?

Nejprve kázali svatou víru Ježíšovu v Palestině, ted', po seslání Ducha Svatého, již i Samaritánům, a založili zde první křesťanskou osadu v Jerusalemě samém, kde měli první katolický kostelíček na hoře Sionu, v témž domě, kde Pán Ježíš nejsv. Svátost' oltářní ustanovil; a druhý kostel měli u rybníka Bethesdy, pod Sionem. Potom si snesli souhrn učení Pána Ježíše ve vyznání apoštolském: "Věřím v Boha, Otce všemohoucího." Poněvadž dle podání každý z 12 apoštolů jeden článek přiložil, a všickni toto vyznání víry za své vyznání přijali, proto se jmenuje toto vyznání "Snesení apoštolské." To učinili proto, aby se snáze udržela víra stejná u všech národů po celém světě. Pak se rozešli do bližších a vzdálených krajin, jak celý svět losem mezi ně rozdělen byl.

13. Jak rozdělili si svatí apoštolé celý svět k pokřesťanění všech národů?

Na to odpovídá sv. Jan Zlatoústý (zemř. 407) takto: "Dvanáct zápasníků zvoleno bylo, a nižádný z nich nezůstal nekorunován . . Ó blahoslavený a výtečný sbore apoštolův! Vy všem vším učinění jste byli milostí Božskou. Nikoli udicí, ale slovem zkušeně lovili jste zastupy lidu. Vy jste nepodvratní sloupové pravé víry, skála Církve, žezla království, a největšího stádce bdělí obhájcové. . Jsouce takořka živými kovádkami, k poznání přivodili jste těch, kteří do vás bušili. Tuto **Petr** přijal **Řím** do kázně, tam pak **Pavel** světu hlásal evangelium. **Ondřej** napravoval mudrce **řecké**. **Šimon** učil divochy Boha znáti. **Tomáš** křestem bílil **mouřeniny**. **Jakobův** prestol etilo **Judsko**. **Markův** trůn objímala **Alexandrie** u Nilu. **Lukáš** a **Matouš** psali evangelia. **Jan** pečoval o **Efešany**. **Bartoloměj** vyučoval národ v **Lykaonii** mírnosti a střídmosti. **Filip** tvoře divy, působil v **Hierapoli**. Žádný z nich nepřestával všem všudy dobře činiti. (Čtení druhého nokturnu na slavnost' rozeslání svatých apoštolů.)

14. Kde působil kníže apoštolů, sv. Petr (zemř. 67) ?

Nejprve v Palestině až do roku 36. Od roku 36. až do 42. pracoval sv. Petr v Antiochii, kde ponejprv věřící nazváni byli "**křest'any**." Po sedmiletém působení sv. Petra v Antiochii vidíme jej horlivě pracovati o rozšíření svaté víry Kristovy v Římě 25 let.

15. Která biskupská sídla a dioecese založil sv. Petr mimo 1) v Antiochii a 2) v Římě?

Sv. Petr založil následující biskupská sídla a dioecese, a sám následující své učeníky na biskupy posvětil a do biskupských míst poslal:

3) V Raveně: sv. Apolináře.

4) V Neapoli: sv. Asprena.

5) V Katance na ostrově Sicilii: sv. Beryla.

- 6) V Cesarei, v Palestině: sv. Kornelia, setníka.
- 7) V Elvíře ve Španělich: sv. Cecilia.
- 8) V Vergiu ve Španělich: sv. Ktesifona.
- 9) V Andujaru (Illiturgis): sv. Eufrasia.
- 10) V Karteji, ve Španělich: sv. Hesychia.
- 11) V Murcii (Urci): sv. Indaletia.
- 12) V Avile, ve Španělich: sv. Sekunda.
- 13) V Quadixu, ve Španělich: sv. Torquata.
- 14) V Trieru, v Germanii: sv. Materna.
- 15) V Tongernu, v Germanii: sv. Eucharía.
- 16) V Kolíně, v Germanii: sv. Valeria.
- 17) V Terracině, v Italii: sv. Epafrodita.
- 18) V Periqueuxu ve Francii: sv. Fronto.
- 19) V Latale u Sevilly ve Španělich: sv. Geruntia.
- 20) V Aquilei nejprve sv. Marka, pak jeho nástupce, sv. Hermagora.
- 21) V Mansu ve Francii: sv. Juliana.
- 22) V Byblosu ve Fenicii: sv. Jana Marka.
- 23) V Marseilu ve Francii: sv. Lazara.
- 24) Ve Francii: sv. Luciana.
- 25) V Cyrene: sv. Lucia.
- 26) V Laodicei v Malé Asii: sv. Lucia.
- 27) V Syrakusách: sv. Marciana.
- 28) V Toulousu ve Francii: sv. Martiala.
- 29) V Aixu ve Francii: sv. Maximina.
- 30) V Chalons sur Marne: sv. Memmia.
- 31) V Taormine na Sicilii: sv. Pankratia.
- 32) V Luce v Italii: sv. Paulina.
- 33) V Capui v Italii: sv. Priska.
- 34) V Padui v Italii: sv. Prosdocima.
- 35) V Nepi v Italii: sv. Ptolemea.
- 36) V Fiesole v Italii: sv. Romula.
- 37) V Remeši ve Francii: sv. Xysta.
- 38) V Alexandrii v Africe: eváγγελistu sv. Marka.

39) Ve Vindonisse ve Švýcarech: sv. Beata.

16. Která biskupská sídla a diecese založil sv. Pavel (zemř. 67)?

1) Ve Smyrně; posvětil tam za biskupa sv. Appelesa.

Dále založil sv. Pavel následující biskupská sídla a diecese, v nichž ustanovil a posvětil za biskupy následující:

2) V Soluni (Thesalonica): sv. Kaja, později sv. Aristarcha. (Coloss. 4, 10)

3) V Britanii: sv. Aristobula. (Řím. 16, 11.)

4) V Hyrkanii: sv. Asynkrita.

5) V Troadě: sv. Karpa.

6) Ve Vienně ve Francii: sv. Krescenta.

7) V Egině u Athén: sv. Krispa.

8) V Athenách: sv. Dionysia Areopagitu.

9) V Kolosech: sv. Epafru. (Kolos. 1, 7.)

10) Ve Filipech: sv. Erasta (2. Tim. 4, 20).

11) V Nových Patrách, v Thesalii: Herodiana.

12) V Tarsu: sv. Jasona (Řím. 16, 21.)

13) Na Cypru: sv. Mnasona.

14) V Beroe, v Macedonii: sv. Onesima.

15) V Puteoli, v Italii: sv. Patroba.

16) V Narbonesu ve Francii: sv. Pavla.

17) V Sinope, v Malé Asii: sv. Filologa.

18) V Marathonu, v Řecku: sv. Flegona.

19) V Berythu, ve Fenicii: sv. Quarta.

20) V Thebách, v Řecku: sv. Rufa.

21) V Korintu: sv. Silu. (Silvana. Skut. ap. 15, 32.)

22) V Ikonii Achajské: sv. Socipatera. (Řím. 16, 21.)

23) V Kolofonu v Malé Asii: sv. Sothena. (1. Kor. 1, 1.)

24) V Efesu v Malé Asii: sv. Timothea.

25) Na ostrovu Kretě: sv. Tita.

26) V Arlesu ve Francii: sv. Trofima. (Skut. ap. 20, 4.)

17. Která sídla biskupská a dioecese založil sv. apoštol **Jan** (zemř. 101) ?

1) V Pergamu sv. Antipu biskupem ustanovil.

2) V Hierapoli, ve Frygii, sv. Papiu biskupem ustanovil. (Kolos. 4, 13.)

3) Ve Smyrně sv. Polykarpa biskupem ustanovil.

4) Ve Filadelfii sv. Demetria biskupem ustanovil.

18. Která sídla biskupská založil sv. **Barnabáš** (zemř. 61) ?

1) V Miláně, v Itálii, svatého Anatolona, jehož památka se tam světí 25. září.

2) V Bergomu svatého Narma.

19. Kde zvěstoval a rozšiřoval sv. **Ondřej** víru Kristovu (zemř. 62) ?

Nejprve v Řecku, potom v Ethiopii, kde sv. Matouši pomáhal, potom se vrátil přes Argos a Kolchis do Epiru a Achaje a tu ukončil apoštolskou činnost svou v městě Patrasu roku 62.

20. Kde šířil sv. Jakub Větší víru Kristovu ?

Nejprve v Judsku a Samářsku, potom ve Španělich. Přišel prý i do Francie a do Anglicka; ale brzy navrátil se zase do Jerusaléma, kde na rozkaz krále Herodesa Agripy I. st'at byl roku 43.

21. Kde kázal sv. víru Kristovu sv. apoštol Jan ?

V Efesu a Malé Asii, kde, jak svrchu udáno, 4 dioecese založil, evangelium čtvrté, 3 epištoly a Zjevení svá napsal a u vysokém stáří roku 101. klidně zemřel.

22. Kde a kterým národům zvěstoval sv. **Tomáš** učení Pána Ježíše (zemř. 90) ?

Dle svědectví sv. otců a spisovatelů církevních kázal přemnohým národům: v Egyptě, v Arabii, v Chaldei, v Baktrii, v Číně, Tibetu, Persii, Indii a Japonsku. Konečně v Kalamíně, v Indii, k rozkazu krále pohanského pro víru katolickou kopím proboden byv, koruny mučnické dosáhl roku 90.

23. Kde kázal a šířil sv. víru sv. Jakub Mladší (zemř. 62) ?

Byl prvním biskupem v Jerusalémě a všem věřícím ze židovstva vydal okružný list svůj, epištolu, a tak slovem i příkladem všem ctnostem křesťanským vždy vyučoval, a za to byl od nich v Jerusalémě s cimbuří chrámu střemhlav svržen a pak kamenován. Když sv. Jakub mezi tím poklekna se modlil: "Prosím, Pane Bože, odpust' jim, neb nevědí, co činí," uchytil valchář jakýs sochor, udeřil jej do hlavy a tak ho usmrtil, roku 62.

24. Kterým národům zvěstoval sv. Filip učení Pána Ježíše (zemř. 80) ?

V Malé Asii, pak ve Scythii 20 let; po té vrátil se do Hierapolis, kde zabil hada, jemuž se obyvatelé jako bůžku klaněli, vysvětil zde Heroa za biskupa a jiné za kněze a jahny, potlačil zde Ebionity, kacíře, kteří upírali Pánu Ježíši božství věčného, a odebral se do jiných krajín asijských, aby i tam blahodárně učení a náboženství Pána Ježíše zvěstoval. Po té přišel opět do Hierapolis a byl zde bičován a ukřižován roku 80.

25. Kde kázal sv. Bartoloměj (zemř. 71) ?

Když apoštolé losem se dělili o země celého světa kam každý jíti má, připadla mu losem Indie k pokřesťanění. Nejprve šel sv. Bartoloměj do Indie a mnoho jich tam na víru Krista Ježíše obrátil. Po té kázal v Japonsku, potom se vrátil do Arabie a do Abyssinie. Na svých apoštolských cestách měl evangelium sv. Ma-

touše s sebou, a dle něho zvěstoval pohanům Pána Ježíše. Dle výroku sv. Jana Zlatoústého působilo jeho kázání všude tak požehnaně, že i pohané se divili rychlé změně, kterou ve mravech křesťanů viděli; vidělit', jak se vyznamenávali čistotou, střídmostí a všemi ctnostmi křesťanskými. Konečně přišel sv. Bartoloměj i do Armenie, kde krále Polymia a jeho manželku a 12 měst na víru Kristovu obrátil, ale bratr krále Polymia, jménem Astyages, popuzen jsa od modlářských kněží, dal jej uvězniti v městě Albanu, pak ukrutně mučiti a kůži s těla jeho stáhnouti a hlavu stíti roku 71.

26. Kterým národům přinesl **sv. Matouš** blahou zvěst' neboli evangelium Pána Ježíše (zemř. 68)?

Nejprve kázal židům v Palestině, jimž i na jejich žádost' napsal první evangelium, než odešel od nich do Ethiopie a Nubie, kdež jak sv. Klement Alexandrijský (zemř. 215) o něm píše, tak tuhý život vedl, že se všech masitých pokrmů zdržoval a výhradně jen kořínky a divokým ovocem se živil. Proto žehnal Pán Bůh práci jeho mnohými divy a zázraky. Tak mezi jinými zázraky vzkřísil dceru krále Egipa; tím přijal král se svou rodinou i se svým dvorem a téměř všecken národ víru Kristovu. Když pak sv. Matouš kázal o veliké ceně a přednosti dobrovolného panenství, zvolila si nejstarší dcera králova, Ifigenia, stálé panenství, a ježto příklad její i mnohé jiné dcéry, na víru Kristovu obrácené, k tetěž hrdinské ctnosti povzbudil, utvořil se celý sbor Bohu zasvěcených panen v městě, kteréž do té doby bylo střediskem pohanské modloslužby. Avšak když král Egipus zemřel, stal se bratr jeho Hirtakus králem. Aby si vládu a trůn pojistil, chtěl si vzíti Ifigenii, právní dědičku trůnu, za manželku. Ifigenia však nepřijala nabídnutí jeho a pravila, že nechce jiného chotě mimo Ježíše Krista. Hirtakus domýšleje se, že nikdo spíše

mu nenakloní Ifigenii, než svatý apoštol Matouš, žádal ho, aby v přítomnosti jeho Ifigenii přemluvil, aby se stala manželkou krále svého Hirtaka. Když ale sv. Matouš naopak Ifigenii utvrdil v úmyslu spasitelném, rozhněval se Hirtak a kázal vojákům svým, aby jej zavraždili. Vojáci jdouce vykonat rozkazu králova, našli sv. Matouše u oltáře, an právě dokonával nejdražší obět' mše svaté. Tak byl sv. Matouš u oltáře zavražděn roku 68, když byl za 23 let v Ethiopii nesčetné množství pohanů pokřtil a mnoho osad křesťanských založil.

27. Kde kázal sv. **Šimon** (zemř. 80) ?

Sv. Šimon kázal nejprve u Černého moře, potom v Scythii, pak v Egyptě, a konečně v Persii, kde se sešel s bratrem svým Thadeášem. Avšak když tito dva apoštolé do Persie přišli, oněměli všickni bůžkové v celém království perském a nedávali žádné odpovědi. Tomu se lidé velice divili. Baradach, jeneral vojska krále babylonského táhl proti Indům do boje a žádal mnohými žertvami bůžků, aby mu pověděli, jaký výsledek boj jeho míti bude. Když ani jeden bůžek mu neodpověděl, prosil jich, aby aspoň mu pověděli, proč umlkli. Tu odpověděl jeden bůžek, že není jim dovoleno tak dlouho promluvit, pokud Šimon a Judas (Thadeáš), apoštolové Kristovi, v království tom budou. Baradach žádal si, viděti ty dva muže, kteří mají moc, bůžkům jeho poroučeti. Dal jich vyhledati. Apoštolé nyní dovolili bůžkům mluvit. Bůžkové tedy vzkázali jenerálu Baradochovi po svých kněžích modlářských: "Válka bude krvavá, bude dlouho trvati a mnoho lidí zahyne na obou stranách." Když to sv. apoštolé uslyšeli, odpověděli zkormoucenému jenerálu Baradochovi: "Zítří o třetí hodině přijdou poslanci z Indie, žádat pokoje; ano pokoří se před tebou a oddají se jako přemožení úplně vůli tvé."

Modlářští kněží ale posmívali se sv. apoštolům a uváděli je před Baradachem v podezření, jakoby byli v tajném spiknutí s nepřátely. Baradach dal i modlářské kněze i svaté apoštoly do žaláře uvrci, aby viděl, kdo mluvil pravdu. Když pak druhého dne o 3. hodině skutečně poslanci z Indie přišli a pokorně Baradacha za pokoj a mír prosili, vyvedl Baradach svaté apoštoly ze žaláře a chtěl modlářské kněze pobiti. Tomu však nepřipustili sv. apoštolé a prosili za ně, řkouce: Nepřišli jsme někomu života **vzít**, nýbrž **dat**. Tu jim jeneral nabízel mnoho zlata, stříbra, perel a drahých kamenů. Sv. Šimon a Thadeáš jich nepřijali. Jeneral je přivedl ke králi svému babylonskému, a nemohl dosti pochváliti jejich moudrosti, jejich lásky, pokory a tichosti. Nyní tedy nemajíce žádné překážky, kázali sv. Šimon a Thadeáš s velikou horlivostí učení a náboženství Krista Pána a obrátili tisíce pohanů na víru Kristovu, i krále a královnu, všechny královice a dvořany. Víra Kristova zavedena i v Babyloně i ve městech okolních a provinciích nejbližších; neboť sv. apoštolé činili veliké zázraky.

Když však sv. apoštolé přišli i do města Suamíru, rozzuřili se proti nim modlářští kněží tou měrou, že poštváli proti nim pány téhož města, že jsou záhubci bohů a chrámů jejich. Páni přivedli je k bůžkům svým slunci a měsíci, aby se jim klaněli. Přistoupivše apoštolé k modlám slunce a měsíce, vzývali nejsv. Trojici Boží. Ihned střítili se bůžkové s oltářů svých, a bylo viděti d'ábla z nich vyjítí v způsobě černého mouřenína, a slyšeli všickni přítomní i jejich bedování a žalostné řvaní. Neboť d'áblové v modlách pohanských uctívání byli, dle slov žalmisty Páně: **Všickni bohové národů (jsou) d'ábelství**. Žalm 95, 5.

Tím se i všecken lid rozhněval na sv. apoštoly, že sv. Šimona hned pilou rozpoltili a sv. Thadeáše kyji zabili a sekerou st'ali. To se stalo roku 80.—

28. Kterým národům kázal sv. Thadeáš víru katolickou (zemř. 80)?

V Mesopotamii, v krajině mezi Eufratem a Tigridem, a v Persii. Napsal také epištolu neboli list obecný, oběžný, okružný, aby napomenul křest'anů, aby se přidrželi evangelia, od apoštolů hlásaného a se vystříhali bludařův a tělesníkův.

29. Kterým pohanům hlásal sv. **Matěj** svatou víru Kristovu?

Nejprve v Kappadorii až k moři Kaspickému, potom v Kolchisu, východně od Černého moře. Zemřel smrtí mučnickou r. 64 (65).

Sv. Klement Alexandrijský (zemř. 215) zachoval nám některé výroky jeho: "Bojovati musíme s tělem, aniž ho šetřiti a ničehož mu v rozkoš nedovolovati; duši svou ale máme věrou a rozumným poznáváním vzdělávati."

30. Co z toho jde na jevo?

Že víra katolická od sv. apoštolů po všem světě hlásána byla, tedy podivně rychle již za dob apoštolských po všem světě rozšířena byla.

31. Jak naplněno tím proroctví Žalmisty Páně (18, 5): **Po vsí zemi vyšel zvuk jejich, a až do končin okršlku země slova jejich?**

Po vsí zemi, až do končin okršlku země, od východu až do západu, od Indie, Číny a Japonska až do Španěl, Gallie neboli Francie a Anglie zvěstováno bylo učení Pána Ježíše svatými apoštoly Jeho.

32. Jak naplnilo se tím proroctví Kristovo v Skut. ap. 1, 8?

Přijmete moc Ducha Svatého, přicházejícího na vás,

a budete Mi svědkové v Jerusalémě a ve všem Judsku i Samářsku a až do posledních končin země.

Sv. apoštolé Kristovo učení a náboženství katolické roznesli a rozhlásili po celém Judsku a Samářsku, a až do posledních končin země, tehdy od vzdělaných národů obývané.

33. Jak o tom svědčí sv. Pavel v epištole k Římanům (1, 8) ?

Víra vaše rozhlašuje se po všem světě.

34. Jak týž apoštol to dosvědčuje v epištole k Kolosenským (1, 5) ?

Slovo pravdy evangelium přišlo k vám, jakož i po všem světě jest a užitek nese a roste, jako mezi vámi.

35. Jak to stvrzuje Seneca (zemř. 65) ?

"Tak se zmocnil obyčej ohavného lidu (křesťanského, jež považoval za totožný lid se židy), že již po všech zemích přijat jest. (Usque eo consuetudo convalluit sceleratissimae gentis, ut per omnes iam terras recepta sit.)

36. Jak o tom mluví Plinius (zemř. 119) ?

Císaři Trajanu psal takto o křesťanské víře: "Nejen města, nýbrž i vesnice naplněny jsou morem křesťanské pověry, tak že chrámy (pohanské) již opuštěny jsou a bohoslužby již dávno zanedbávají. (Non civitates tantum, sed vicus etiam atque agros christianae superstitionis contagio pervagata est; prope iam desolata templa et solemnia diu intermissa.)

37. Co z toho plyne ?

Že víra katolická jediná musí býti pravá, poněvadž jen mimořádnou pomocí Boží mohla v tak krátké době od 12 apoštolů po celém světě, tehdy obývaném a známém, rozšířena býti.

B. Učení Kristovo odporovalo naruživostem lidským.

38. Proč odporovalo učení Kristovo naruživostem lidským?

a) Pro pýchu lidskou, b) pro bujnost' lidskou.

39. a) Proč odporovalo učení Kristovo pýše lidské?

Poněvadž ukládalo všem věřícím pokoru, pokorné podrobení svého rozumu nevýzkumným tajemstvím svaté víry Kristovy.

40. Jaké obtíže činila pýcha lidská víře Kristově?

Pokolení lidské bylo vesměs hříchem dědičným a nadvládou d'ábla tak dlouhou, 4000 let trvajícím, velice pokaženo a svedeno. Trojí ránu zasadil dědičný hřích srdci lidskému. 1) Vštípil mu velikou náklonnost' k přeceňování sebe, k nezřízenému povýšování sebe nad jiné, k etíždosti a panovačnosti nad jinými. 2) Náklonnost' k pozemským statkům a nemírnému jich užívání. 3) Náklonnost' k tělesným požitkům. Tak to cítí v sobě každý člověk, že jest často a silně pokoušen k pýše, k lakotě a k nečistotě. Nyní ale žádá a přísně poroučí Pán Ježíš v evangeliu Svém pokoru, pohrdání statky pozemskými a čistotu i srdce i těla, a volá všem věřícím bez rozdílu: **Chce-li kdo za Mnou přijíti (do nebe), zapřiž sebe sám, vezmi kříž svůj, a následuj Mne** (v pokoře, tichosti, čistotě a ostatních ctnostech). Mat. 16, 24. **Blahoslavení jsou chudí duchem, blahoslavení jsou čistého srdce...** Mat. 5, 3. 8. Toto učení měli apoštolé kázati, jak jim to Pán Ježíš výslovně nařídil těmi slovy: **Jdouce, učte vsecky národy, učte je zachovávatí vsecko, což jsem koli přikázal vám.** Mat. 28, 20. Pohané tedy měli odřici se pýchy a rozum svůj podrobiti a uvěřiti pravdám, které se jim zdály nemožnými, nepo-

chopitelnými věcmi. To byly nesmírné obtíže, na které apoštolé narazili, jak u židů, tak u pohanů.

41. Jak sv. apoštolé kázali učení Kristovo?

Takto a podobně: "Ó ubozí lidé! Jak můžete býti tak zaslepeni, že za bohy uznáváte a uctíváte bídné tvory, hříšníky, zvířata a rostliny! Ustaňte od pošetilého modlářství svého, a poznejte a uvěřte, že jest jen jeden Bůh, který stvořil, z ničehož učinil celý svět a všechny tvory na tomto světě, který jest všemohoucí, věčný, vševědoucí, neskonale moudrý a dobrotivý Otec váš nebeský. Tento Pán Bůh jest sice jen jeden, ale trojí v osobách: Otec, Syn a Duch Svatý. Druhá božská osoba, Ježíš Kristus, věčný Syn Boží, stal se z lásky k nám člověkem, vzal tělo lidské na Sebe, z nejčistší Panny Marie se narodil v chlévě v Betlemě, žil 33 let v největší chudobě a podstoupil ukrutnou smrt' pro vykoupení naše a byl ukřižován. Ale tentýž Pán Ježíš také třetího dne vstal z mrtvých, a my jsme Jej často vídali po Jeho z mrtvých vstání, my jsme s Ním i jedli. Když nás poučil, vstoupil opět na nebe 40. dne po Svém z mrtvých vstání a sedí nyní na pravici Boha Otce. Ale při skonání světa zase přijde, soudit všech lidí, a odplatí pak každému člověku podle toho, jak kdo žil; těm, kteří v Něho uvěřili, Jej milovali a Jeho přikázání zachovávali, dá v odměnu život věčný, život neskonale blažený. Těm pak, kteří v Něj neuvěřili a Jeho přikázání neplnili, Jej zavrhli a uráželi, dá a vyměří podle hříchů každého člověka tresty v pekle věčném. Duše naše jest nesmrtelná, a při skonání světa všickni opět z mrtvých vstaneme, a každý musí ukázati se před soudnou stolicí Kristovou, aby jeden každý přijal na těle vlastním, jakž činil, buďto dobré nebo zlé.

Ale tentýž Pán Ježíš nenechal nás zde na světě bez Své pomoci; dal nám Ducha Svatého, který každého

člověka, který za to prosí, osvěcuje a k dobrému a k všem ctnostem povzbuzuje a posiluje. Pán Ježíš nám zanechal sedmero svátostí jako sedmero studní milostí Božích. Kdo jich pokorně a důvěrně užívá, obdrží veškerou milost k spasení potřebnou. Křtem svatým vstupujeme do Církve Kristovy, a nabýváme odpuštění hříchu dědičného, hříchu onoho, který jsme všickni zdědili od praotce Adama, zároveň nabýváme tu i odpuštění všech osobních hříchů, jichž se každý sám osobně dopustil. Ve svátosti biřmování býváme posilněni Duchem Svatým, abychom víru svou svatou vždy a všudy vyznávali, hájili a dle ní živi byli. V nejsvětější Svátosti podává nám Pán Ježíš své vlastní tělo a svou krev za pokrm a nápoj duší našich, abychom živi byli tak svatě a čistě, jako Pán Ježíš sám žil, a abychom ho tím věrněji následovali. Ve svátosti pokání odpouští nám Pán Ježíš hříchy naše a posiluje nás, abychom se jich budoucně pečlivěji vystříhali. Ve svátosti posledního pomazání uděluje nám Pán Ježíš zvláštní síly proti pokušením ďábelským, zvláště před smrtí na nás dorážejícím, a milosti, abychom trpělivě bolesti své smrtelné snášeli. Ve dvou posledních svátostech svěcení kněžstva a stavu manželského uděluje nám Pán Ježíš, když něko ho z nás k tomu stavu povolá, milosti, abychom povinnosti toho stavu svědomitě plnili. Nad to nám i slíbil, že modlitby naše důvěrné a pokorné vždycky vyslyší, a nám dá, začkoli Jej prositi budeme." Tak a podobně přednášeli sv. apoštolové učení a náboženství Krista Pána.

42. Jak přijali židé a pohané toto nové učení Kristovo?

Mnozí židé a pohané nepřijali tohoto nového učení Pána Ježíše pro svou pýchu a pravili: "Jaké jsou to nesmysly: jeden Bůh a tři bohové! Bůh a člověk v je-

dné osobě! Ukřižovaného žida, od Piláta na smrt' kříže odsouzeného, máme za svého svrchovaného Boha uznati a věriti, ano Jemu se jako živému Bohu klaněti! Tento veliký Bůh prý jest v nejsvětější Svátosti oltářní, ve svaté hostii přítomen, celý Bůh a celý člověk! Totě nesmysl neslýchaný!" Židé ještě k tomu očekávali Mesiáše jako slavného a mocného krále, který je vymaní z jařma Římanů a povýší k panství nad ostatními národy; tito se ještě více horšili, že Kristus Pán tak chudíčký, tesař z Nazareta, chce býti jejich Mesiášem a králem.

43. Jak nám to sv. Pavel stvrzuje, že skutečně mnozí tak nepřijali a zavrhli učení a víru Pána Ježíše?

1 Kor. 1, 23: **My pak kážeme Krista ukřižovaného, Židům zajisté pohoršení, národům (pohanským) pak blaznovství.**

44. Jak přijala ale většina pohanů a mnozí židé učení a víru Pána Ježíše?

Vzdor nadzmníněným obtížem se strany rozumu lidského a pýchy lidské, přijali pokorně přemnozí pohané a mnozí židé nové učení Pána Ježíše a podrobili rozum svůj pravdám zjeveným o nejsvětější Trojici Boží, o vtělení Pána Ježíše, o Jeho vykoupení a smrti na kříži, o nejsvětější Svátosti oltářní, o dědičném hříchu, o budoucím vzkříšení a soudu všech lidí, o Církvi, založené od Pána Ježíše a milostech v ní uložených, přijali vůbec veškeré učení Pána Ježíše, dali se pokřtíti a zavázali se tím, že po celý život přikázání Boží a církevní zachovávají, Pána Ježíše milovati a v ctnostech Jeho následovati budou.

45. b) Proč odporovalo učení Kristovo bujnosti lidské?

Protože celý svět do všech nepravostí zabředl, celý svět hříchem dědičným pokažený a do osobních hříchů

tak všeobecně a náramně pohřížený byl, že jen radosti smyslné a světské za největší dobro lidské považoval, ano hříchy veliké, ku příkladu pomstu, samovraždu . . za chvalitebné skutky měli, ano hanebnostmi bůžky své uctívali. Tu ale přišli k nim svatí apoštolové a zvěštovali jim učení Pána Ježíše, že musí sebe a své vášně zapírat i přemáhati, i nepřátely své milovati, kříže své trpělivě snášeti, v čistotě těla i srdce žíti, a Pána Ježíše v ctnostech Jeho následovati, a za to po smrti věčné slávy a odplaty nebeské důvěrně očekávati. To byla zajisté veliká obtíž pro židy i pro pohany, aby přijali a plnili tak přísné zákony evangelické.

46. Jak nás poučuje prorok Oseáš (4, 1) o nepravostech národa židovského?

Není pravdy a není milosrdenství, a není umění Božího v zemi. Zlořečení, a lež, a vražda a krádež, a cizoložství rozvodnila se, a krev krve dotkla se (vražda na vraždu se páchá.) . . Hospodina opustili neostříháním. . Lid můj dřeva svého se dotazoval, a hůl zvěštovala mu (provozuje modlářství i všeliká hádání.) . . Na vrších hor obětovali a na pahrbcích zapalovali vonné věci.

47. Jak líčí sv. Pavel nepravosti pohanských národů v epištole k Římanům 2, 20?

Neviditelné vlastnosti Jeho (Boha) ze stvoření světa, skrze ty věci, které jsou učiněny, rozumem pochoopené spatřiny bývají, totiž Jeho věčná moc a božství, tak že nemohou míti výmluvy. Protože poznavše Boha, neoslavovali (Ho) jako Boha, ani (Mu) děkovali; ale marní učinění jsou v myšleních svých, zatmíno jest nemoudré srdce jejich; nebo pravíce se býti moudrými, učinění jsou bláznivá. A změnili slávu neporušitelného Boha v podobenství obrazu porušitelného člověka, i ptactva, i čtvernohých zvířat, i zeměplazů. Pročež vydal je Bůh v žádosti srdce jejich, v nečistotu. . v pře-

vrácený smysl, aby činili co nesluší, jsouce naplnění vši nepravostí, zlostí, smilstvem, lakomstvím, nešlechetností, plni závisti, vraždy, sváru, lsti, podvodu, (jsouce) nadymači, utrhači, Boha nenávidící, hanliví, pyšní, nadutí, nalezači zlých věcí, rodičů neposlušní, nemoudří, rozpustilí, bez přívětivosti, nedrželiví smluv, bez milosrdenství, kteřížto poznavše spravedlnost' boží, nerozuměli, že kdo takové věci činí, hodni jsou smrti.

A přece velmi mnoho židů i pohanů přijalo přísné sice, ale švaté a oblažující učení Pána Ježíše, svatými apoštoly Jeho jim zvěstované, a žili dle učení a víry Kristovy.

48. Jak nás sv. Lukáš poučuje, že mnozí židé víru Pána Ježíše ochotně přijali a dle ní život svůj zařídili?

Skut. ap. 2, 37 . . : **To pak** (kázání Petrovo) slyševše, zkroušeni jsou v srdci, a řekli k Petrovi a k jiným apoštolům: "Co učiníme, muži bratří?" Tedy Petr řekl jim: Čiňte pokání a pokřtěn bud' jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých, a přijmete dar Ducha Svatého. Zbavte se pokolení tohoto zlého. Tedy ti, kteří (ochotně) přijali řeč jeho, pokřtěni jsou, a připojilo se duší v ten den (letnic neb seslání Ducha Svatého) okolo tří tisíců. Trvali pak v učení apoštolském a v sdílnosti lámání chleba a na modlitbách. Všickni také, kteříž věřili, byli pospolu a měli všecky věci obecné (společné). Prodávali majetky a statky, a dělili je mezi všecky, jakž komu potřebí bylo. A na každý den trvajíce jednomyslně v chrámě, a lámajíce po domích chléb, přijímali Pokrm (duší, nejsvětější Svátost' Oltářní) s veselím a sprostností srdce, chválíce Boha, a majíce milost' (chválu) u všeho lidu. Pán pak rozmnožoval na každý den ty, kteří měli spase-
ni býti.

Když pak 4. den na to sv. Petr a Jan, do chrámu vstupující, člověka od narození chromého uzdravili, kázal opět sv. Petr židům v chrámě: **"Muži israelští, co se divíte tomuto, anebo co na nás hledíte, jakobychom svou silou neb mocí byli učinili, aby tento chodil?.. U víře ve jménu Ježíše utvrdilo tohoto, jehož vy vidíte a znáte jméno jeho; víra dala celé toto zdraví před obličejem všech vás.. Protož činite pokání, a obraťte se, aby shlazení byli hříchové vaši.. Mnozí pak z těch, kteří byli slyšeli slovo (kázání Petrovo), uvěřili; i učiněn jest počet mužů (věřících) 5000."** Skut. ap. 3. Tedy za 4 dni vzrostl počet věřících mužů na 8000. Tito byli poučeni a pokřtěni u rybníka Bethesda, kde měli apoštolé 1. kostel katolický, a tak i první osadu katolickou.

Skut. ap. 4, 32.. " (Všecko) pak množství věřících bylo jedno srdce, a jedna duše; aniž kdo něco z toho, co měl, pravil býti svým, ale všecky věci jim byly společné. Milost' veliká byla v nich všech. Aniž pak byl mezi nimi kdo nuzný. Nebo kolikkoli bylo těch, kteří měli pole nebo domy, prodávající, přinášeli peníze za ty věci, kteréž prodávali a kladli (je) k nohám apoštolů. I rozdělovalo se jednomu každému, jakž komu potřebí bylo. Tak Josef, kterýž měl od apoštolů příjmi Barnabáš, z pokolení levítského, rodem z Cypru, maje pole, prodal je, a přinesl peníze, a položil k nohám apoštolů."

Z tohoto líčení sv. Lukáše vidíme, jak velice se množil počet křesťanů katolických, obrácených ze židovstva, a jak jejich prvotní osada Jerusalemská velmi ctnostný a svatý život vedla vzdor všem překážkám, které se jim v cestu stavěly od těla, světa a ďábla.

49. Jak nám sv. Lukáš popisuje hromadné obrácení pohanů k víře katolické?

Skutky apoštolské, od sv. Lukáše sepsané, nám do podrobnosti líčí, jak přemnozí pohané svaté učení a náboženství Kristovo ochotně přijali a dle něho žili. Roku 45—50 konal sv. Pavel první svou cestu misijní k obrácení pohanů. Nejprve zehodili Pavel a Barnabáš veškeren ostrov Cyprus, obrátili zde vladaře Sergia Pavla a mnoho jiných, pak přišli do města Perge, a prošli Pamfylii, potom přišli do Antiochie, hlavního města, kde přemnoho pohanů obrátili. **I rozsívalo se slovo Páně po vší krajině. Učenici pak se naplňovali radostí a Duchem Svatým.** Po té přišli do Ikonium, hlavního města Lykaonie, kde též veliké množství židův i pohanův přijalo svatou víru. Odsud brali se sv. Pavel a Barnabáš do měst Lykaonských, Lystry, Derbe i do vší okolní krajiny a kázali tu evangelium. **Naučivše mnohé, navrátili se do Lystry a do Ikonium a do Antiochie (v Pisidii), potvrzující myslí učeníků a napomínající, aby trvali u víře, a že musíme skrze mnohá soužení vcházeti do království božího. A zřídivše jim starší (kněží) v jedné každé církvi, a pomodlivše se s postem, poručili se Pánu, v Něhož uvěřili. A prošedše Pisidii, přišli do Pamfylie, a mluvivše slovo Páně v Perge, sstoupili do (města) Attalie, a odtud se plavili do Antiochie (odkudž byli na cestu misijní se vydali).**

50. Co z toho poznáváme?

Z toho poznáváme, jak touto první misijní cestou sv. Pavel s Barnabášem obrátil k Pánu Ježíši mnoho židů i pohanů! Kolik církví (osad) katolických, tam v Malé Asii založil! Jak důkladně byli obráceni na víru Kristovu!

51. Jak nám tento příklad sv. Thekla ukazuje?

Když sv. Pavel v Ikonium kázal, mezi jinými pohany uvěřila i **Thekla**, dcera znamenitého měšťana tamějšího, která byla v pohanských vědách a ve filoso-

fii vzdělána a vzácnému a bohatému jinochu Thamirovi zasnoubena. Když sv. Pavel do Ikonium přibyl, ubytoval se právě naproti příbytku této 18leté vznešené panny Thekly, která stojíc u okna, poslouchala apoštolské kázání jeho. Milost' Boží tak působila v ní, že z lásky k Pánu Ježíši se zavázala slibem ustavičného panenství a odřekla se svého ženicha Thamira. Avšak i matka její i snoubenec Thamir protivili se úmyslu tomu a dotírali na Theklu, aby zrušila slib svůj, Kristu Pánu učiněný, a vstoupila v stav manželský. Thekla modlila se však k Pánu Ježíši za pomoc, a když sv. Pavel z Ikonium odešel, odešla i Thekla tajně z domu otcovského a šla za sv. apoštolem. Byla však dohoněna, polapena, nazpět přivedena a od vlastní matky a od ženicha Thamira v obžalobu dána. Soudce nadarmo přemlouval křesťanskou pannu, aby od víry v Krista Ježíše odpadla a se vdala. Konečně ji odsoudil na smrt'. Zmužile vstoupila Thekla na hranici; ale plamen byl náhlým deštěm uhašen a neublížil jí. Pustili tedy na ni hladové dravce; ale dle slov sv. Ambrože lev jako beránek lehl si k nohám jejím a lízal je. Uvrhli ji tedy do jámy k jedovatým hadům; ale hadové bleskem zhynuli, a sv. Thekla vystoupila bez úrazu z jámy nebezpečné.

Mnozí pohané, vidouce tak veliké zázraky, přijali víru v Pána Ježíše. Thekla však svatě žila v městě Selencii v Cilicii, dočkala se léta devadesátého, zesnula blaženě v Pánu a tam též pochována byla. Hrob její dosud poutníci navštěvují. Ostatky její jsou též v hlavním chrámě Milánském, kdež se uctívá a vzývá jako patronka.

52. Co z toho souditi musíme?

Že sv. víra Kristova jest božská, poněvadž tak rychle rozšířena byla po celém světě, ač odporovala a se

přičila i pýše lidské, přikazujíc věřiti tajemství rozumu lidskému nepřístupná a nepochopitelná,—ač odporovala a se přičila i bujnosti lidské, přikazujíc sebezapírání a umrtvování všech náruživostí a doporučujíc etnosti, zkaženému srdci lidskému těžké a odporné.

C. Nepřátelé Kristovi bránili víře katolické.

53. Kterí nepřátelé Kristovi bránili víře katolické?

a) Židé. b) Pohané. c) Kacíři.

54. a) Jak bránili **židé** rozšíření víry katolické?

Z nenávisti proti Pánu Ježíši zapovídali svatým apoštolům Jeho, kázati učení Pána Ježíše, trestati je za to, dělali jim všelijaké obtíže a překážky, ano i zabili hlasatele víry Kristovy.

55. Jak nám to dosvědčuje svatý Lukáš v Skutcích apoštolských v 3. a 4. kapitole?

Petr a Jan vstupovali do chrámu v hodinu modlitby devátou (dle našich hodin, 3. odpoledne; 4. den po seslání Ducha Svatého.) **Muž chromý z života matky své, kterého kladli na každý den u dveří chrámových, byl nesen, aby prosil za almužnu. Uzřev Petra a Jana, prosil, aby dostal almužnu. Tedy řekl Petr: Zlata a stříbra nemám; ale co mám, to tobě dám: Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod': A vyskočiv stál a chodil; i vešel s nimi do chrámu, chodě, poskakuje a chvále Boha. I viděl jej všecken lid, an chodí a chválí Boha... Když pak oni (Petr a Jan) k lidu mluvili, přišli kněží a ouředníci chrámu a Saduceové, těžce nesouce, že učili lid a zvěštovali v Ježíšovi vzkříšení z mrtvých. I vztáhli na ně ruce a vsadili je do žaláře na zítřa, neb byl již večer.**

Stalo pak se nazejtří, že se shromáždila knížata jejich a starší a zákonníci v Jerusalémě, a Annáš, kníže kněžské a Kaifáš, a Jan, a Alexander, a kolik-koli jich bylo z pokolení kněžského. I postavivše je u prostřed (spolu s tím zázračně uzdraveným chromým žebrákem), tázali se: Jakou mocí, aneb v kterém jménu učinili jste to vy? Tedy Petr, naplněn jsa Duchem Svatým, řekl k nim: "Knížata lidu a starší, slyšte! Poněvadž my dnes souzeni jsme pro dobrodiní na člověku nemocném, skrze koho tento zdráv učiněn jest: známo bud' všechněm vám i všemu lidu israelskému: Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského, kteréhož vy jste ukřižovali, jehož Bůh vzkřísil z mrtvých, skrze toho stojí tento před vámi zdráv. Tot' jest ten kámen, který zavržen jest od vás stavitelů, který učiněn jest v hlavu úhelní; a není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze které bychom měli spasení býti. Tedy vidouce stálost' Petrovu a Janovu, a shledavše, že jsou lidé neučení a sprostní, divili se a poznali je, že s Ježíšem bývali; vidouce také člověka, kterýž byl uzdraven, an stojí s nimi, nemohli nic odmlouvati. Tedy rozkázali jim ven z rady vyjítí, a rozmlouvali vespolek, řkouce: Co učiníme těmto lidem? Neb zajisté známý zázrak učiněn jest skrze ně všem přebývajícím v Jerusalémě; zjevné jest to, aniž můžeme zapřítí. Ale aby se to již nerozhlašovalo v lidu, s pohrůžkou přikážme jim, aby v tomto jménu (Pána Ježíše) žádnému z lidí již nemluvili. A povolavše jich, přikázali, aby nikoli nemluvili, ani učili ve jménu Ježíšovu. Tedy Petr a Jan odpovídajíce, řekli jim: "Zdali to spravedlivé jest před obličejem božím, abychom vás více než Boha poslouchali, sud'te; nebo nemůžeme nemluvití toho, co jsme viděli a slyšeli. A oni pohrozivše (jim), propustili je, nenaalezše, kterak

by je trestali, pro lid; nebo všickni velebili to, co se bylo stalo, v tom, co se přihodilo. Byl zajisté více než v 40 letech člověk ten, na kterémž se byl stal ten zázrak uzdravení.

56. Jak nám totéž osvědčuje sv. Lukáš v Skut. apošt. v 5. kapitole?

Sv. Lukáš nám tu vypravuje žalářování apoštolů Páně takto: **A více se rozmáhalo množství věřících v Pána, mužů i žen, tak že na ulice vynášeli nemocné, a kladli je na ložích a na nosidlách, aby, kdyžby šel Petr, aspoň stín jeho zastínil někoho z nich, a aby byli vysvobozeni od nemocí svých. Scházelo se pak do Jerusalema i množství z blízkých měst, přinášejíce nemocné a od duchů nečistých trápené; kteříž všickni uzdravováni byli. Tedy povstavši kníže kněžské, a všickni, kteří s ním (jenžto jest sekta saducejská), naplněni jsou horením, a vztáhli ruce na apoštoly a vsadili je do obecného žaláře. Ale anděl Páně otevřel v noci dvěře žaláře, a vyvedl je a řekl: Jděte a mluvte lidu v chrámě všechna slova života tohoto (to jest, svaté evangelium, které vede k životu věčnému). Kterí uslyševše to, vešli na úsvitě do chrámu a učili. Přišedši pak kníže kněžské a kteří sním byli, svolali radu i všechny starší synů israelských, a poslali do žaláře, aby byli přivedeni. A když přišli služebníci a otevřevše žalář, nenalezli jich, navrátivše se, vypravovali, řkouce: Žalář jsme sice našli se vši pilností zavřený a strážné stojící přede dveřmi: ale otevřevše (žalář) žádného jsme vnitř nenalezli. A když uslyšeli ty řeči úředník chrámu a knížata kněžská, nevěděli, co se to s nimi stalo. Přišed pak kdosi, pověděl jim: Aj, muži, kteréž jste vsadili do žaláře, jsou v chrámě stojíce a učíce lid. Tedy šel ouředník s služebníky a přivedl je bez násilí; neb se báli lidu, aby nebyli kamenováni. A přivedše je,**

postavili (je) v radě. I otázalo se jich kníže kněžské, řka: **Přikazujete** (přísně a bez výjimky), **přikázali** jsme vám, abyste neučili v tom jménu: a aj, naplnili jste Jerusalelem učením svým; a chcete na nás uvésti krev toho člověka (Ježíše Krista). **Odpověděv** pak Petr a apoštolé, řekli: **Více sluší poslouchati Boha, než lidí.** **Bůh otců našich** vzkřísil Ježíše, kteréhož vy jste usmrtili, pověsivše na dřevě. **Tohoto knížete a Spasitele** povýšil Bůh, aby bylo dáno lidu israelskému pokání a odpuštění hříchů. **A my jsme svědkové těchto slov, i Duch Svatý, kteréhož dal Bůh všem, kteří jsou poslušní jeho.**

Uslyševše to, pukali se hněvem, a myslili je zabíti. Tedy povstav v radě jeden fariseus, jmenem Gamaliel, zákona učitel, vzácný u všeho lidu, rozkázal, aby na malou chvíli ven vyvedli ty lidi (apoštoly). I řekl k nim: **Muži israelští, pilně se rozmyslete při těchto lidech, co máte činiti. Odstupte od těchto lidí a nechte jich; nebo jestližet' z lidí jest ta rada aneb dílo (apoštolů), rozpadnet' se: paklit' z Boha jest, nebudete moci ho zrušiti, abyste snad nebyli nalezeni i Bohu odporní. I přivolili jemu. A povolavše apoštolů, a zmrskavše je, přikázali, aby nikoli již nemluvili ve jménu Ježíše, a propustili je. Oni pak šli z toho shromáždění radující se, že hodni učinění jsou, trpěti pohanění pro jmeno Ježíše. A nepřestávali na každý den v chrámě i po domích učiti a zvěstovati Krista Ježíše.**

57. Čemu učí nás tato událost'?

I tato i předešlá událost' v 3. a 4. kapitole Skutků apoštolských učí nás, že vůdcové a učitelé lidu židovského, nejvyšší kněží a velerada židovská hrozně se prohřešila i proti Pánu Ježíši a Jeho apoštolům, je nevinně pronásledující, i proti lidu svému židovskému, zabraňující mu, slyšeti evangelium a obrátiti se k víře samo-

spasné, k náboženství křesťanskému. Sami na své oči viděli nepopíratelné zázraky, které činil Pán Ježíš, i Jeho apoštolé sami vyznali, že jich popírati nemohli. Tedy zjevně z pouhé zatvrzelosti srdce svého, z nenávisťi Krista Pána nepřijali učení Pána Ježíše, zavrhnli i Pána Ježíše i Jeho božské, tolika zázraky osvědčené učení, týrali sv. apoštolu a zabraňovali jim učití víře katolické. Proto tak hrozný trest stihl je, časná i věčná záhuba.

58. Jak nám sv. Lukáš ve Skutcích apoštolských v kapitole 6.—8. dále vypisuje, jak židé bránili víře katolické?

Slovo Páně rostlo, a rozmáhal se počet učeníků v Jerusalémě velmi; také veliké množství kněží poslouchalo víry (i kněží židovští přijímali víru katolickou). Štěpán pak, jsa pln milosti a síly, činil veliké divy a zázraky v lidu. I povstali někteří, hádající se s Štěpánem, ale nemohli odolati moudrosti a Duchu, který mluvil (z něho). Tedy nastrojili muže, kteří by řekli, že jej slyšeli mluvití rouhavá slova proti Mojžíšovi a proti Bohu. Zbouřili tedy lid a starší zákonníky, a sběhše se, chytili jej a přivedli do rady a postavili falešné svědky, kteří by řekli: Člověk tento nepřestává mluvití slov proti svatému místu a zákonu; nebo jsme ho slyšeli, an praví, že ten Ježíš Nazaretský zkaží místo toto a změní ustanovení, která nám vydal Mojžíš. Odpověděl Štěpán: "Tvrdé šíje a neobřezaných srdcí a uší, vy se vždycky Duchu Svatému protivíte; jakž otcové vaši, takž i vy. .Slyšíce pak to, pukali se v srdcích svých a skřipěli zuby na něho. Zkřikše hlasem velikým, zacpali uši své a obořili se jednomyslně na něj. A vyvrhše ho z města, kamenovali (jej), modlíciho se a řkoucího: Pane Ježíši, přijmi ducha mého. A poklek

na kolena, zvolal hlasem velikým: **Pane, nepokládej jim toho za hřích. A to pověděv, usnul v Pánu (roku 34.)**

I stalo se v ten čas veliké protivenství v Církvi, kteráž byla v Jerusalémě, a všickni se rozprchli po krajinách judských a samařských, kromě apoštolů.

59. Jak nám to sv. Lukáš popisuje, kterak židé i mimo Jerusaleem, po celém světě, svaté apoštoly pronásledovali?

Skut. apošt. 9, 20: **Pavel kázal ve školách (v Damašku) Ježíše, že On jest Syn Boží. I divili se náramně všickni, kteří (jej) slyšeli, a pravili: Zdaliž to není ten, který hubil v Jerusalémě ty, kteří vzývali to jméno (Ježíše), a sem proto přišel, aby je svázané vedl k knížatům kněžským? Šavel pak mnohem více se zmocňoval a zahanboval židy, kteří bydleli v Damašku, dovozuje, že ten jest Kristus, (že Ježíš jest ten od Boha zaslíbený, a od proroků předpověděný Mesiáš, Spasitel světa). Když pak se naplnilo mnoho dnů, učinili židé mezi sebou radu, aby jej zabili. Ale známi učinění jsou Šavlovi (sv. Pavlu) oukladové jejich. Ostříhali pak i bran ve dne v noci, aby jej zabili. Ale učenci vzavše jej v noci, vypustili jej přes zed', spustivše (ho) v koši. —Přišel pak (sv. Pavel) do Jerusaléma, mluvil také pohanům, a hádal se s Řeky (to jest, s řeckými židy). Oni pak jej hledali zabíti.**

Skut. apošt. 12, 1: **Téhož pak času (roku 4.) vztáhl Herodes (Agrippa I.) král ruce, aby sužoval některé z Církve. I zabil Jakoba, bratra Janova, mečem. Vida pak, že se líbilo židům, umínil jíti i Petra. A byli dnové přesnic. Kteréhož jav, vsadil do žaláře, vydav jej čtyřem čtverníkům vojáků k ostříhání, chtěje po velikonoci vyvésti jej lidu. A Petr zajisté ostříhán byl v žaláři. Modlitba pak se dala bez přestání od Církve k**

Bohu za něj. A když ho měl Herodes vyvésti, té noci spal Petr mezi dvěma vojáky, svázan jsa dvěma řetězy; a strážní před dveřmi ostríhali žaláře. A aj, anděl Páně postavil se, a světlo se zastkvělo v příbytku; a udeřiv Petra v bok, zbudil ho, řka: Vstaň rychle! A spadli řetězové z rukou jeho. .A Petr přišed k sobě, řekl: Nyní vím v pravdě, že poslal Pán anděla svého, a vytrhl mne z ruky Herodesovy a z všeho očekávání lidu židovského.

Skut. apošt. 13, 6: Když (sv. Pavel a Barnabáš) zchodili veškeren ostrov (Cyprus) až do Pafu, našli jednoho muže čarodějníka, falešného proroka, žida, jemuž jméno bylo Barjesu, který byl u vladaře (římského) Sergia Pavla, muže opatrného. Tento povolav Barnabáše a Šavla, žádal slyšeti slovo Boží. Ale protivil se jim čarodějník, chtěje vladaře odvrátiti od víry (katolické). Tedy Šavel, kterýž (slove) i Pavel, naplněn jsa Duchem Svatým, pohleděv na něj, řekl: Ó plný vši lsti a vši chytrosti, synu d'áblův, nepříteli vši spravedlnosti, nepřestáváš převraceti cest Páně. A hle nyní ruka Páně nad tebou a budeš slepý. A hned připadla na něho mrákota a tma a hledal kdoby mu podal ruky. Tedy uzřev vladař, co se stalo, uvěřil.

Skut. apošt. 13, 45: Židé (v Antiochi, v Pisidii) vidouce zástupy, naplněni jsou závistí, a odporovali tomu, co bylo praveno od Pavla, rouhajíce se. Tedy Pavel a Barnabáš stále pravili: Vámt' mělo slovo Boží nejprve mluveno býti; ale poněvadž je zamítáte, a sebe za nehodné soudíte života věčného, aj, obracíme se k pohanům. .Slyšíce pak to pohané, zradovali se a velebili slovo Páně a uvěřili. Židé pak zbouřili ženy nábožné a vzácné, a přední měšťany a vzbudili protivenství proti Pavlovi a Barnabášovi, i vyhnali je z končin svých.

Skut. ap. 14, 1: **I stalo se v Ikonii, že vešli spolu (sv. Pavel s Barnabášem) do školy židovské a mluvili, tak že uvěřilo židů a Řeků veliké množství. Ale kteří ze Židů nevěřící byli, ti zbouřili a popudili k hněvu myslí pohanů proti bratřím...Když pak se (na ně) obořili pohané i Židé s knížaty svými, aby je zhaněli a kamenovali, srozuměvše (tomu), utekli do měst Lykaonských, a kázali tu evangelium. Na to pak přišli z Antiochie a Ikonie někteří židé, a navedše zástupy, kamenovali Pavla, a vytáhli jej za město, domnívajíce se, že umřel. Když pak jej učeníci obstoupili, vstav, vešel do města, a druhého dne šel s Barnabášem do Derbe.**

60. Jak Židé pronásledovali sv. Pavla v Macedonii?

Skut. ap. 17, 1: **Když pak zchodili Amfipoli a Apolonii, přišli do Thesaloniky, kdež byla židovská škola. Tedy Pavel podle obyčeje vešel k nim a po tři soboty kázal jim z Písem, otvíraje a předkládaje, že Kristus (židům zaslíbený Mesiáš), měl trpěti a z mrtvých vstáti. A uvěřili někteří z nich, i z nábožných (těch pohanů, kteří od židů již obráceni byli k víře v jednoho Boha), a pohanů množství veliké, i žen znamenitých nemálo. Ale rozhorlivše se židé, a přivzavše (k sobě) z obecného lidu některé zlé muže, a shlukše se, zbouřili město; a stojíce u domu Jásonova, (kde Pavel se společníky byl), hledali, aby je vyvedli před lid. A nalezše jich, táhli Jásona a některé z bratří k knížatům města, křičíce: Tito (jsou to), kteří bouří město a přišli sem, a Jáson je přijal; a ti všichni činí proti ustanovením císařským, pravíce býti králem jiného, Ježíše. I zbouřili obec a knížata města, kteří to slyšeli. Ale (oni) přijavše rukojemství od Jásona i od jiných, propustili je. Bratří pak hned v noci vypustili Pavla a**

Sílu do Beree. . . A když židé v Thessalonice zvěděli, že by i v Berei kázáno bylo od Pavla slovo Boží, přišli také tam, pozdvihující a bouříce množství. Ale bratří hned vypustili Pavla, aby šel až k moři. . .

61. Jak pronásledovali Židé sv. Pavla v Řecku, v Korintu?

Skut. apošt. 18, 1: **Pavel vyšel z Athen, přišel do Korintu. . . I hádal se ve škole židovské každou sobotu, vkládaje mezi to jméno Pána Ježíše a přesvědčoval židy i Řeky. . . Když pak oni odporovali a se rouhali, vytrásaje roucho své, řekl k nim: Krev vaše (budiž) na hlavu vaši; já čist jsa (vší viny a odpovídání z vás) půjdu od této chvíle k pohanům. . . Byl pak tam (v Korintu) rok a šest měsíců, uče je slovu Božímu. Když pak byl Gallio vladařem v Acháji, povstali židé jednomyslně proti Pavlovi a přivedli jej před soudnou stolicí, řkouce: Tento navádí lidi, aby proti zákonu ctili Boha. A když Pavel počal otvírati ústa, řekl Gallio k židům: "Ó muži židé, kdyby něco bylo nepravého, nebo nějaký zločin, slušně bych vás vyslyšel; že ale jsou to hádky o slovu, a o jménech, a o zákonu vašem, vy sami vizte; já nechci toho soudcem býti. I odehnal je od soudné stolice.**

Skut. apošt. 20, 2: **Když prošel (sv. Pavel) ty krajiny a napomínal je mnohými řečmi, přišel do země řecké. Když pak tu pobyl tři měsíce, činili mu židé ouklady, když se měl plaviti do Syrie.**

62. Jak pronásledovali Židé sv. Pavla v Jerusalemě?

Skut. apošt. 21, 27: **Židé ti, kteří byli z Asie, uzřevše jej (sv. Pavla) v chrámě, zbouřili všecken lid, a vztáhli naň ruce, křičíce: Muži israelští, pomozte; tot' jest ten člověk, který proti lidu i zákonu i tomuto mí-**

stu všecky všady učí, nad to i pohany do chrámu uvedl a poskvrnil svatého místa tohoto. A zbouřilo se všecko město a sběhli se lidé. A uchopivše Pavla, táhli jej ven z chrámu, a když jej chtěli zabiti, povědino jest tisícníku vojska, že se bouří všecken Jerusalem. Kterýžto hned pojav vojáky a setníky, sběhl k nim. A oni uzřevše tisícníka a vojáky, přestali bítí Pavla. Tedy přistoupiv tisícník, uchopil jej, a rozkázal jej svázati dvěma řetězy, a ptal se, kdo jest a co učinil. V zástupu pak jedni tak jiní jinak křičeli. A nemoha nic jistého zvědětí pro hluk, rozkázal jej vésti do ležení. A když přišel k stupňům, přihodilo se, že nesen byl od vojáků pro násilí lidu; nebo šlo za ním množství lidu, křičíce: **Zahlad' jej.** Sebrali se někteří ze Židů a zapřísáhli se řkouce, že nebudou jísti, ani pítí, až zabijí Pavla. Tak byl nyní sv. Pavel v vězení v Cesarei 2 léta. Když pak se k císaři římskému odvolal, poslán byl jako vězeň do Říma. Tam dopuštěno jest Pavlovi, aby sám zůstával s vojákem, který ho ostříhal. Po třech dnech svolal přední ze židů. Když se sešli, řekl jim: **Muži bratří, já nic neučiniv proti lidu, ani proti obyčeji otcovskému, vydán jsem svázán z Jerusalema v ruce Římanů, kteřížto, když mne vyslechli, chtěli mne propustiti, protože žádné příčiny smrti na mně nebylo. Ale když židé odpírali, přinucen jsem, odvolati se k císaři. Po naději lidu israelského (Mesiáše) obklíčen jsem řetězem tímto. A oni řekli jemu: "Žádáme od tebe slyšeti, co smýšlíš, nebo známo jest nám o té sektě (Církví katolické), "že se jí všudy odpírá"...** Jimžto vykládal o království Božím, přiváděje jim důkazy o Ježíšovi z zákona Mojžíšova a z proroků od jitra až do večera. **A někteří věřili tomu, co bylo praveno, někteří pak nevěřili.** (Pavel) pak trval po dvě léta (62—64.)—Sv. Jakuba Menšího,

apoštola a biskupa v Jerusalémě odsoudil Annáš, nejvyšší kněz, k smrti ukamenováním. Byl však (zde) od fariseů s cimbuří chrámu shozen a od valcháře sochorem do hlavy udeřen a dobit roku 62.

63. Co jest nám z toho souditi?

Židé veliké překážky činili rozšíření svaté víry Kristovy; proto spravedlivý trest Boží je stihl roku 70 zkázou města Jerusaléma, a rozptýlením všech židů mezi všechny národy až po dnešní den.

64. b) Jak pohané bránili rozšíření svaté víry Kristovy?

1) Svou zaslepeností, 2) svodným příkladem svých učenců, 3) zákony a bezbožnostmi císařskými.

65. Proč byli mnozí pohané ohledně sv. víry zaslepeni?

1.) Pohané ve své pyše nechtěli podrobiti rozum svůj učení a tajemstvím svaté víry Kristovy, ve své bujnosti nechtěli podrobiti se zákonu Pána Ježíše o sebezapírání a umrtvování nešlechetných náklonností svých, a proto navyklí jsouce hověti bujnosti své, protivili se náboženství a učení Krista Pána, a pronásledovali vyznavače Kristova učení jako ohavné bludaře.—Mimo to pohanské modlářství jako náboženství považováno za základní soustavu státu; proto za nepřátely státu považováni byli všickni, kdož nechtěli bůžkům a modlám pohanským se klaněti.—Nad to i nepravé zločiny křesťanům připisovány na př. že v tajných schůzích lidské maso jedí. (Znetvořená nauka o sv. přijímání).

66. Jak byli svedeni pohané svodným příkladem svých učenců?

2) Největší učenci, filosofové a státníci, ač v svědomí svém uznávali, že jest jen jeden Bůh, že duše lidská nesmrtelná jest, že jest Bůh odplatitelem sprave-

dlivým i za hrobem, přec nikdy neodvážili se, Bohu veřejnou poctu vzdáti, tyto základy pravdy svaté víry veřejně hlásati, a modloslužbu odkliditi, naopak pověry a modlářství podporovali. Tak byl k. p. Cicero (zemř. 43 před Kr.) sám věstcem; konal a zastával úřad augura; předpovídal budoucnost' z krákorání a kdákání nebo z letu ptáků... a tím se i honosil. (De divinat. 2.) V pojednání jeho o zákonech ani zmínky nečteme, aby se tyto pověry a modloslužby odklidily; naopak chválí římskou republiku, že takými prostředky národy ovládá; ano tam též doporučuje a stanoví učení věštby, jak mají věstcové pozorovati létání a hlas ptáků, vnitřnosti žertev, blýskání a t. d., a káže, že na hrdle trestání býti mají, kdožby věstce neposlechli! Co zde o Ciceronu pověděno, platí o Senekovi (zemř. 65), o Tacitovi (zemř. 120), o Pliniovi Starším (zemř. 79) i Mladším (zemř. 110) a jiných učencích pohanských.

67. Jak odpírali pohané svaté víře **pro zákony a bezbožnosti svých císařů?**

Pohlédneme-li teď na nejpřednější hlavy, na císaře římské, nelze nám diviti se, že pronásledovali Církev Kristovu.

1) **Oktavian August** (30 před Kr.—14 po Kr.) panoval ještě nejlépe ze všech císařů římských; vláda jeho sahala od atlantického oceanu až k Eufratu, od Dunaje a Rýnu až k vodopádům Nilu, čítala 25 provincií a 120 milionů lidí a 4 miliony vojáků. August měl 3 manželky; první zapudil v den svatby. Druhou zapudil, aby si mohl vzíti třetí, kterou k tomu přinutil, aby opustila manžela svého. Dcera jeho Julie tak hanebně si vedla, že ji do vyhnanství poslal na ostrov, kde její manžel, císař Tiberius, ji hladem umořil. Zemřel, jsa otráven od své vlastní manželky Livie, poně-

vadž se nemohla dočkati času, kdy její syn Tiberius na trůn císařský dosedne!

2) **Tiberius** (14—37) pro své pití "Biberius" zvaný, pro svou nečistotu ošklivou nemocí potrestaný, zemřel od tělesné stráže své zardousen byv, na svém letohradu u Misenu.

3) **Kaligula** (37—41) měl rozkoš svou v tom, že lidi za živa přeříznouti a tělem jejich zvířata krmiti dal. V hýřivosti předčil Tiberia tou měrou, že 135 milionů dolarů za jeden rok probil. Každodenní lázeň jeho stála 4000 dolarů. Proto ukládal neslýchané daně. Jeho miláček byl kůň, "Incitatus" zvaný, který měl žlab a jesle ze zlata a své zvláštní služebnictvo, a často u tabule císařské pokrm dostal! Kaligula se dělal i bohem a vystupoval tu jako bůh Mars, jinde jako bůh Apollo, jinde jako bůh Jupiter neb i jako Venuše; dal si vystavěti chrám a koně svého učinil svým knězem, později i konsulem! Jeho hanebnosti nelze vypsati. Tělesná stráž jeho zavraždila jej, ač mu bylo jen 29 let.

4) **Klaudius** (41—54) oddal se hýření. Měl 6 manželek. První zapudil, druhou zavraždil, třetí a čtvrtou propustil, pátou (Messalinu) zavraždil; šestá jej otráвила, aby syna svého Nerona na trůn císařský posadila.

5) **Nero** (54—68) dal zabít bratra svého, matku svou, dvě manželky své, dvě tety své, dva učitele své a zapálil Řím se čtyř stran. Město Řím hořelo 6 dní a 7 nocí. Když se lidé proti němu bouřili, svedl to na křesťany a mučil je. Slyšme, jak nám to očitý svědek a dějepisec římský, Tacitus (zemř. 120) sám líčí: "Ani laskavá pomoc, ani mrhavá štědrost' císařova, ani náboženské oběti smírné nemohly zaplašiti podezření a pověsti, že císař sám nařídil vypáliti město. Aby tyto pověsti umlkly, nastrčil Nero lidi, kteří "pro své ha-

nebnosti" v nenávisti byli a obyčejně "křest'ané" se nazývají, a mučil je vyhledanými, nejostřejšími mukami. Tito měli jméno své od Krista, který byl za panování císaře Tiberia od vladaře Pontského Piláta smrtí potrestán. Ale tato zlořečená pověra (sv. víra katolická), na chvíli potlačená, vybujela znova v Judsku, kde byl pramen toho zla, a ukázala se i v Římě, kamž se všech stran všechny neřesti a všechny nestydatosti stékají a zde se oslavují. Z počátku zatýkali toliko ty, kteří se zjevně jako křest'ané vyznali, později ale při vyslychání jich nalezlo se nesmírné množství jiných, na nichž nebyl sice dokázán zločin paličství a žhářství, ale nenávisť lidské společnosti. Odpravení jejich sloužilo za divadlo pro lid; zahalili je v kože zvířat a dali je psům na pospas, k roztrhání; nebo je přibili na kříž; nebo je natřeli dehetem nebo kolomazí neb jinými hořlavými látkami, zapálili je a užívali jich jako pochodní k osvětlení noční tmy. Nero propůjčil zahrady své k těmto divadlům, zavedl hry na rejdišti, při nichž se přestrojil za vozataje aneb se mísil do lidu, stoje na voze svém. Proto, ač byli vinni a zaslouženou smrtí potrestáni, vzbudili přec v nás soustrast', poněvadž viděli jsme v nich ne oběti blaha státu, nýbrž ukrutnost' jednotlivce" (Nerona). Tacitus mluví zde o "**hanebnosti**" křest'anů. Jaké to byly hanebnosti? Že opustili pohan-ské chrámy a se neklaněli bůžkům a modlám pohan-ským. Proto byli u pohanů v nenávisti. To byla prý jejich "nenávisť lidské společnosti." Tak mám to vyložil Plinius mladší, když jako vladař Bithynie císaři Trajanu o křest'anech psal a rady jeho prosil, jak má s křest'any zacházeti.

Sueton (zemř. 121) vypravuje, že "Nero i později křest'any rozličnými mukami trestal jakožto přívržen-

ce nové, zavržení hodné pověry," to jest z pouhé nená-
visti proti svaté víře katolické, kterou Nero i jiní Říma-
né za novou pověru považovali.—Spisovatel knihy "O
smrti pronásledovníků" dí o tomto pronásledování Ne-
ronově: "Když Nero viděl, že veliké množství nejen v
Římě, nýbrž všude den co den modloslužbu opouští, sta-
rého náboženství si nevšímá a novému (katolickému)
se oddává, pojal ukrutník úmysl, že zničí tuto božskou
budovu (katolického náboženství) a vyhubí spravedl-
nost." Tedy Nero nepronásledoval křesťanů z jiné
příčiny, než z nenálosti k víře svaté, aby udržel starou
modloslužebnost', aby udusil novou víru. **Proto dal zá-
kon pro celou říši, že křesťané se musí se světa vyhla-
diti.**

Maje za to, že z celé říše vyhubí křesťanství, když
zabije přední apoštoly, proto kázal sv. Petra ukřižovati,
sv. Pavla stíti. To se stalo 29. června 67.

Roku 68. byli umučeni pro Kristovu víru sv. **Proces
a Martinian.** Byliť strážníky a žoldnéři téhož žaláře,
kde sv. Petr a Pavel věznění byli, na kapitolském vrchu
v Římě. Slyšíce řeči a vidouce zázraky jejich, obrá-
tili se na víru Kristovu, a když z nenadání pramen vody
ze skály se tam vyprýštil, dali se pokřtiti. Setník Pau-
lin, dovědév se o tom, snažil se, aby je odvrátil od víry
křesťanské. Vida, že s nimi maří čas, rozkázal, aby jim
kamenem zuby vytlučeny byly. Když nyní k soše Jovi-
šově přivedeni byli, aby jí obětovali, a oni se statečně
zdráhali, dal je na skřipci mučiti, žhavými kovovými
nástroji pálení a holí bítí. Za děsných muk nemluvili
leč tato slova: "Budiž jméno Páně pochváleno!" Po té
byli do žaláře odvedeni a 2. července za městem u sil-
nice Aureliovy st'ati.

Téhož roku 68., 28. července, umučeni byli svatí **Nazarius a Celsus**.

6) **Galba** císařoval jen půl roku a byl zabit od vojska svého.

7) **Otho** byl jen 3 měsíce a 3 dni císařem, a sám se probodl.

8) **Vitellius** panoval jen 7 měsíců a byl největší nenasyta, který kdy na trůnu seděl; každý den slavil veliké hody 3krát i 4krát, k nimž umělými prostředky chuti si dodával. Proto mu Římané přezdělili jméno Vitulus, tele. Byl mistrem vznešených pánů hltoňů. Když vojsko Vespasiana císařem zvolilo, utekl Vitell z města Říma; lůza jej dohonila, rozsekala a hodila do řeky Tibery.

9) **Vespasian** (69—79) a 10) **Titus** (79—81) dali Církvi sv. pokoj sice, ale neodvolali rozkazu Nerona, hubiti křesťany. Proto trvalo pronásledování křesťanů dále.

11) **Domician** (81—96) byl horším ukrutníkem, než Nero, byl labužníkem a dal se za boha uctívati; oběti mu musili přinášeti jako bohu. Choť jeho Domitia nalezši list odsouzení svého k smrti, dala jej v jeho pokoji zavraždit.

68. Proč ale dal Domician křesťany po celé říši stíhati, mučiti a usmrtiti?

Protože se obával nové říše Mesiašské, která dle tehdejšího obecného mínění nastati měla. Dal si namluvíti, že potomci z kmene Davidova se zmocní římské vlády. Proto je dal v Palestině vyhledati a do Říma před soud povolati. Když se pak sám jich vyptával na jejich rod a jmění, a oni mu vyznali, že mají pouze maličké jmění, a ukázali mu své ruce, od těžké práce mozolovité, a vyznali mu, že království Kristovo není

pozemské, že Pán Ježíš přijde k soudu všeobecnému až na konec světa, pozbyl Domician strachu, pohrdl jimi jako sprostými lidmi a propustil je do vlasti jejich.

69. Jak zuřil Domician dále proti křesťanům?

Pod záminkou, že nevěří v bohy a že nechtějí klaněti se bůžkům. Tot' jest to II. pronásledování.

Sv. Kletus byl papežem 76—88. Byl rodem Říman. K rozkazu sv. Petra rozdělil sv. Kletus město římské na 25 okresů, a pro každý okres ustaroval zvláštního kněze farářem. Další zprávy jsou velice temny za příčinou pronásledování a strastiplných časů tehdejších, a protože později ztraceny a zmateny byly.

Sv. Nikomedes byl knězem v Římě; protože pochoval tělo sv. panny a mučednice Feliky, byl sám jat a k sochám bůžků pohanských přiveden. Když mu kázali, aby jim obětoval, prohlásil, že smí obětovati jen jedinému pravému Bohu, v nebesích kralujícímu. Za to byl tak dlouho bit, až duši svou odevzdal Pánu Bohu 14. září 90.

12) Nerva (96—98) panoval klidně, ale neodvolal rozkazu Nerona a Domiciana, že křesťané mají býti vyhubeni. Proto byli křesťané dále pronásledováni.

70. Co z toho líčení protivenství pohanů proti víře Kristově jde na jevo?

1) Že pohané mnozí odpírali svaté víře Kristově a bránili jejímu rozšíření pro svou vlastní zaslepenost', nechtíce podrobiti rozum svůj tajemstvím svaté víry, ani opustiti vášní a náruživostí svých, ani přijati svaté učení Kristovo; nechtěli odřici se pohanské modloslužby, všem hříšným choutkám bránu dokořán otvírající. 2) Proto, že svedeni byli svodným příkladem svých předáků a učenců a filosofů, kteří právě tak

modloslužbě se oddávali, jako neučení a prostí lidé a nenáviděli svaté víry Kristovy a za pověru a bezbožnost' ji vydávali. 3) Proto, že císařové sami větším dílem hrozné pohoršení dávali a nejvyššími kněžími jsouce, modlářství svého chránili a hájili, a přísnými rozkazy proti křesťanům od víry křesťanské odvraceli, ano víru v Krista Pána a Jeho božské učení na hrdle trestali.

Vzdor všem těmto překážkám ale víra Kristova všude se šířila, všude tolik ovoce ctnostného a svatého života přinášela, všude tolika svatými mučeníky oslavěna byla! Z toho nám souditi jest, že víra Kristova božská a samospasná jest, že víru katolickou ctíti a milovati a dle ní žíti musíme.

71. c) Kterí **kacíři** hubili víru Kristovu za času svatých apoštolů?

1) Šimoniani od Šimona zvaní, v Samaří a v Palestině; upírali božství Pána Ježíše, Jeho vtělení z Panny, nejsv. Trojice Boží a jiných článků sv. víry.

2) Menandriani od Menandra, v Samaře a v Palestině; upírali božství Pána Ježíše, Jeho vtělení z Panny, nejsv. Trojice Boží a jiných článků sv. víry.

3) Cerinthiani od Cerintha zvaní, v Malé Asii; upírali božství Pána Ježíše, Jeho vtělení z Panny, nejsv. Trojice Boží a jiných článků sv. víry.

4) Ebionité od žida Ebiona zvaní, v Malé Asii, upírali božství Pána Ježíše, Jeho vtělení z Panny, nejsv. Trojice Boží a jiných článků sv. víry.

5) Nikolaisté od jahna Mikuláše zvaní, v Malé Asii a Syrii; upírali božství Pána Ježíše, Jeho vtělení z Panny, nejsv. Trojice Boží a jiných článků sv. víry.

6) Gnostikové od svého mudrování, gnosis tak nazvaní; upírali božství Pána Ježíše, Jeho vtělení z

Panny, nejsv. Trojice Boží, stvoření světa a jiných článků sv. víry.

72.- Jaký vedli život tito kacíři?

"Velmi nemravný. Výstřednost' a nemravnost' všech kacířů zakládá se na pýše a vysokomyslnosti. Učil' těmto zásadám nepravým a nemravným: "Samo v sobě nic není spravedlivé a nespravedlivé; žádný skutek lidský není sám o sobě ani dobrý, ani záslužný, ani k spasení potřebný." Tak jim bylo jednaké a lhostejné bůžkům pohanským obětovati a svaté víry zapřítí, nebo svatou víru katolickou veřejně vyznávatí a mučnickou smrt' pro ni podstoupiti. Umrtvování tělesných žádostí postem, život čistý a panický neb panenský vésti, to jim bylo bláznovstvím. Nejvyšší a celou dokonalostí bylo jim, povznésti se k poznání nejvyššího, nepoznaného božství. Dle této zásady bylo jim zbytečno, dobré skutky konati; měli to za marné, rozdíl činiti mezi ctností a nepravostí. To prý jsou předsudky, jichž se musíme zhostiti; tím prý dosáhneme pravé a dokonalé svobody!—Totě hrozné a zhoubné bludařství!

73. Co z toho poznáváme?

Že hned na počátku Církve svaté katolické brány pekelné začaly bojovati proti ní. Dáblové zaslepili nešťastné kacíře tak, že odvrátili se od blahodárného učení Pána Ježíše a Jeho svatých apoštolů, svou pýchou a nadutostí nad jiné se vynášeli, jakoby oni sami učeními a mudrci, "gnostiky" byli, a jiné do svých bludů a nemravností vlákali a zaváděli, a tím velice rozvoji a rozšíření svaté víry katolické překáželi.

74. Jak varoval sv. Pavel od těchto kacířů?

1 Timoth. 4, 1: **Duch pak zjevně praví, že v posledních časích odstoupí někteří od víry, poslouchajíce duchů bludných a učení d'ábelských, mluvících v po-**

krytství lež, a majících svědomí své (jako zločinci) znamenáné. .Ničemných pak a babských básní varuj se, ale cvič se v pobožnosti. 6, 20: Ostríhej, což tobě svěřeno, varuj se nepobožných novot slov a sporů falešně tak nazvané vědy (gnostiků), ku kteréz někteří se přiznávajíce, od víry odpadli.

2 Timoth. 2, 16: Nepobožných a marných řečí se varuj, nebot' velmi prospívají k bezbožnosti, a řeč jejich rozjídá se jako rak (rozšiřuje se dále a nakazuje i jiných), z nichžto jest Hymeneus a Filetus, kteříž od pravdy odpadli, pravíce, že se již stalo vzkříšení, a podvrátili víru některých.

3, 13: Zlí pak lidé a svůdcové půjdou v horší (dál a dál pořád horší a horší budou), bloudíce i (jiné) v blud uvádějíce. Ale ty zůstávej v tom, čemu jsi se naučil, a co ti svěřeno jest, věda, od kohos se naučil.

Tit. 3, 9: Bláznivých pak otázek, a vyčítání rodů (jak to činili gnostikové), a svárů, a hádání o zákon varuj se, nebt' jsou neužitečné a marné. Člověka kačíře po jednom a druhém napomenutí varuj se, že jest převrácený, kdož jest takový, a hřeší, svým vlastním soudem jsa odsouzen.

Skut. apošt. 20, 29: Já vím, že po mém odchodu vejdou mezi vás vlci hltaví, kteří nebudou šetřiti stáda. A z vás samých povstanou muži, kteří budou mluvit převrácené věci, aby obrátili učeníky po sobě. Protož bděte, majíce v paměti, že jsem po tři léta nepřestával dnem i nocí s pláčem napomínati jednoho každého z vás.

Galat. 1, 6: Divím se, že tak rychle se uchylujete od toho, který vás povolal v milost' Kristovu (ode mne a mého učení) k jinému evangelium, které není jiné; než jsou někteří, kteří vás nepokojí a chtějí převrátiti evangelium Kristovo. Ale bychom pak my, neb anděl

s nebe kázal vám (něco jiného) mimo to, co jsme vám kázali, proklat bud'! Jakož jsme již pověděli, i nyní opět pravíme: Jestliže by vám kdo (co jiného) kázal mimo to, což jste přijali, proklat bud'!

75. Jak varoval a vystříhal sv. Petr od kacířů?

V 2. epištole 2. a 3. kap. Byli pak i falešní proroci v lidu (israelském), jakož i mezi vámi budou učitelé lživí, kteří uvedou sekty v zatracení, a toho Pána, který je vykoupil, zapírají, uvozující na sebe rychlé zahynutí. A mnozí budou jejich prostopášností následovati, skrze něž cesta pravdy v porouhání dána bude; jichžto soud již dávno nemešká, a jejichž zahynutí nedříme. Umít' Pán pobožné z pokušení vytrhnouti, nepravých pak (kacířů) ke dni soudu dochovati k mučení, zvláště pak těch, kteří za tělem, (kam je tělo táhne) v žádosti nečistoty chodí, a vrchností pohrdají, smějí, sobě se líbící, nebojí se uváděti sekty, rouhající se. .Nebo pyšně marnosti mluvíce, žádostmi těla chlípnosti loudí ty, kteří maličko utíkají od těch, kteří v bludu obcují, svobodu jim slibující, ježto sami jsou otroci porušení. .Vy tedy, bratří, prve (to) věduce, střeďte se, abyste bludem nemoudrých svedeni nevypadli od své pevnosti (stálosti ve víře), ale rost'tež v milosti a v poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista.

76. Jak chránil sv. Jan věřících křest'anů od kacířů?

V 2. epištole: Nebo mnozí svůdcové vyšli na svět, kteříž nevyznávají, že Ježíš Kristus přišel v těle (že Syn Boží se skutečně vtělil); ten jest svůdce a antikrist (totiž ten, kdo tak učí). .Žádný, kdož odstupuje a nezůstává v učení Kristovu, nemá Boha. Přichází-li kdo k vám, a nepřináší-li toho učení, nepřijímejte ho

do domu, aniž ho pozdravujete (žádných řečí nepotřebných s ním nemějte, zdaleka se ho chraňte). **Nebo kdo ho pozdravuje, má spolek s jeho zlými skutky.**

77. Jak varoval sv. Thadeáš věřících křest'anů od kacírů?

Takto jim psal: **Nejmilejší, všecku péči vynakládaje, psáti vám o obecném vašem spasení, vidělo mi se potřebí psáti vám, prose, abyste statečně bojovali o víru, která jednou (a na vždycky křest'anům) svatým dána jest. Nebot' jsou podešli (vloudili se) někteří lidé bezbožní, kteří milost' Boha našeho přenášejí v prostopášnost'** (svaté náboženství katolické převracejí, jakoby dávalo i tělesnou svobodu a nevázanost'), **a samého Panovníka a Pána našeho, Ježíše Krista, zapírají. Tito pak, čehož neznají, tomu se rouhají. Běda jim, neb na cestu Kainovu odešli. Tit' jsou oblakové bez vody, ježto vítr sem i tam honí, stromové podzimní, neužiteční, dvakrát mrtví (bez listí a bez ovoce, zcela uschlí,) vykořenění; bouřlivé vlny mořské, vymítající jako pěnu své hanebnosti; hvězdy bludné, jimžto bouře temnosti (pekelné) zachována jest na věky. Tot' jsou ti, kteří sami se oddělují (odlučují se od ostatních věřících), (lidé) hovadní, nemající ducha (duchovního života). Ale vy, nejmilejší, vzdělávající se (jako na základě) na největší víře vaší, v Duchu Svatém se modlíce, sami sebe v milování Božím chovejte.**

78. Co z toho nám jest souditi?

Že kacíři hned od počátku Církvě katolické, již za časů svatých apoštolů víře svaté odporovali, jiné od víry svaté odváděli a tak veliké překážky činili rozšíření se svaté víry katolické po všem světě; zároveň ale vidíme, že vzdor těmto velikým překážkám víra svatá po všem tehdy známém světě se rozšířila a blahé

ovoce spásy přinášela. Z toho nám jest souditi, že tato svatá katolická víra jediné jest pravá, jediné jest samospasná, že tudíž všeliká jiná víra nepravá, lživá, bludná a záhubná jest. Pročež děkujeme Pánu Ježíši za svrchovanou milost', že nám dal zroditi se z katolických rodičů, a vděčnost' svou dokazujeme tím, že si obořeme zákony této svaté víry za pravidlo všeho smýšlení, mluvení, jednání a celého života svého, a že se horlivě modlíme za obrácení ubohých kacířů a všech nekatolíků, aby i oni bludy své poznali a jich se odřekli a do lůna svaté samospasné Církve katolické brzy se navrátili.

D. Svatí apoštolové byli k tomu slabí.

79. Proč byli svatí apoštolé k tomuto rozšíření svaté víry po celém světě slabí?

a) **Protože byli to muži chudí, bez vyššího vzdělání.**

b) **Protože neměli nikoho pro sebe, ale všechny proti sobě.**

c) **Protože cíl jejich převyšoval všechny síly lidské.**

80. a) **Jaké důkazy máme, že sv. Petr byl muž chudý a bez vyššího vzdělání?**

Jeho životopis na první pohled nás o tom přesvědčuje, že byl sv. Petr skutečně muž chudý a bez všeho vyššího vzdělání—tudíž k vykonání tak vznešeného povolání, k rozšíření Církve Kristovy po celém světě slabý a nedostatečný.

Sv. Petr byl rodem z Bethsaidy u moře galilejského. Otec jeho Jonáš a matka jeho Johanna byli chudí, živili se rybářstvím. Tak byl sv. Petr, Šimon od otce nazvaný, rybářem u svého otce v Bethsaidě; později přestěhoval

sv. Petr do Kafarnaum u moře genezaretského, oživil se tu a vedl rybářství své dále, až když jej povolal Ježíš za apoštola. Tedy nebylo tu řeči o vyšší vzdělanosti.

81. Jaké vzdělanosti nabyl **sv. Pavel**?

Sv. Pavel narodil se v Tarsu, znamenitém městě Cilicii, ale pocházel z židovské rodiny, kmene Benjaminského, která dle podání ústního z města galilejského Giskaly přestěhovala se do Tarsu. V Tarsu byly školy vysoké, v nichž se mládež učila ve všech naukách hebrejských, tak že školy ty měly pověst velmi dobrou a rovnaly se školám Athenským. Rodina Pavlova byla bohatá; starší sestra Pavlova byla v Jerusalémě prodána. Sem do Jerusalema poslán byl i sv. Pavel, aby u Gamaliele Písmu svatému se dobře vyučil. Proto přesvědčen jsa o Božském původu Starého Zákona, šel a hájil ho mezi svými krajany tím více, čím toužebněji právě toho času židé a on s nimi brzkého příštího slíbeného Mesiáše očekávali, a tím i oslavení a znovuzřízení říše israelské si přáli. Proto zahořel Šavel (sv. Pavel) prudkou nenávisť proti křesťanům, které považoval za novou sektu, poznávaje z řeči sv. Štěpána, kteréhož ukamenování pomáhal, že z křesťanství nastává již židovské největší nebezpečnost. Proto zamýšlel všemožně pracovati o úplné vyhubení víry katolické. Když se rozutíkali vyznavači Kristovy z Jerusalema do dalekých krajin a měst, vymohl si Šavel plnomocenství od velekněze židovského, aby i jinde směl hubiti křesťany. Ač Šavel tento vzdělaným fariseem byl, mohl být i též apoštolem a šířitelem svaté víry katolické, které nejvíce nenáviděl a pronásledoval? Tu tedy jasně vidíme, že jen milost Boží to byla, která jej k zvěstování v. evangelia způsobilým učinila.

82. Jaké vzdělanosti těšil se **sv. Ondřej**?

Sv. Ondřej byl bratrem sv. Petra; proto tolikéž chudým rybářem, bez všelikého vyššího vzdělání. Byl ženat, jako bratr jeho, sv. Petr.

83. Jaké vychování a vzdělání měl **sv. Jakub Větší** a bratr jeho **sv. Jan**?

Jejich otec Zebedeus a matka Marie Salome živili se rybářstvím u Kafarnaum; tedy byli jen chudí. Sv. Jakub Větší byl ženat, a tak do škol nechodil k vyššímu vzdělání, nýbrž živil se jako otec jeho rybářstvím. Tak i sv. Jan, jen že tento zůstal panicem až do smrti své.

84. Byl **sv. Tomáš** vzdělaným učencem?

Rodiče jeho žili v Afeke, jihovýchodně od Naimu. Městem Afeke vedla silnice zemská, po které obchodníci s velbloudy jezdívali. Otec Tomášův byl obchodníkem a měl též účast' na lodnictví u moře stredozemního. Sv. Tomáš byl dílem při obchodu otcově zaměstknán, dílem též rybařil na moři genesaretském, kde se seznámil se svými pozdějšími spoluapoštoly. Později se seznámil se sv. Jakubem Menším, který mu mnoho vypravoval o Pánu Ježíši, a tak přišel k Pánu Ježíši, jenž jej k apoštolům povolal. Tedy i sv. Tomáš před svým povoláním za apoštola vyznal se sice v obchodu, v psaní a rybářství, ale vzdělaným učencem nebyl.

85. Byli tři bratří apoštolové **Thadeáš, Šimon a Jakub Mladší** vzdělanými učenci?

Otec jejich Alfeus a matka jejich Marie Kleofášová byli jen skrovně, ale nábožně živi. Alfeus býval nadsluhou sv. Jachyma. Marie Kleofášova byla dcerou Kleofáše a Marie Heli, sestry blahoslavené Panny Marie. Poněvadž ale u židů zvykem bylo, příbuzné nazývati bratry a sestrami, proto čteme častěji v Písmě

svatém, že tito tři apoštolové Thadeáš, Šimon a Jakub Menší "bratřími Kristovými" se nazývají. Jejich nevlastní bratr, z tétož matky, ale jiného otce (Jonáše) byl Simeon, který se stal po smrti sv. Jakuba Menšího biskupem Jerusalemským. Z toho jde opět na jevo, že tři sv. apoštolové Thadeáš, Šimon Chananejský a Jakub Menší nebyli ani bohatými, ani vzdělanými učenici a filosofové.

86. Jakého vyššího vzdělání a vychování požívali ostatní apoštolové: **Filip, Bartoloměj a Matouš?**

Sv. Filip byl rodem z Bethsaidy, rodiště sv. Petra a Pavla, zeměstknával se rybářstvím, byl ženat a vychoval své 3 dcery Marianu, Filipinu a Hermionu v svaté bázni Boží. Rád čítal a rozjímal naučení Písma svatého, kdykoli po chvíli měl, a tak bohobojným životem hodným se stal, povolánu býti za apoštola Kristova.

Sv. Bartoloměj byl ze všech apoštolů nejspanilejším. Otec Jeho Tholmai pocházel od krále Thomaie z Gessur, jehož dceru sv. David za choť pojal, a živil se orbou a chováním dobytka. Poněvadž ale krajina Gessur nezdravá byla, a Tholmai postonával, prodal své zboží a odstěhoval se do údolí Zabulonského. Tu pak se dověděl sv. Bartoloměj o Pánu Ježíši, jak svatý život vede, a zažehel touhou po Pánu Ježíši. Když pak se Pán Ježíš k Dabbesethu na Svých cestách přiblížil, navštívili jej Nathanael, a Tomáš Šimon, a oznámili mu, jak blízko jest Pán Ježíš, aby šel a Jeho zázraky spatřil a Jeho učení poslouchal. Ochotně šel sv. Bartoloměj s nimi k Pánu Ježíši, a tak za nedlouho stal se apoštolem Jeho. Bartoloměj se proto jmenuje, poněvadž Pán Ježíš mu tak říkal: "Bar-Tholmai" t. j. Syn Tholmaje. Též u něho nevidíme žádného bohatství, ani žádného vyššího vzdělání.

Sv. Matouš byl před svým povoláním za apoštola celníkem východně od města Kafarnaum a jmenoval se Levi. Již toto jméno Levi ukazuje, že byl rodem žid, jakož i všickni ostatní apoštolové byli od Pána Ježíše vyvoleni ze židovstva. Celníci však byli u židů nenáviděni proto, že ve všem národě židovském clo vybírali, které Římané všem podrobeným národům ukládali, a židé se domnívali, že vyvolený židovský národ Boží cizím panovníkům pohanským nemá žádných daní platiti. Též proti nenáviděli židé celníků, že celníci nespravedlivým utiskováním poplatníkův se obohacovali. Levi, Matouš, měl celnici svou u jezera Genězaretského, kde Pán Ježíš často shromážděné zástupy učoval a mnoho zázraků konal. Odtud poznal božskou moc a lásku Pána Ježíše, a proto rád přijal od Něho povolání k apoštolskému úřadu.

87. Co z toho vyplývá?

Že všech 12 apoštolů nemělo přirozených vlastností a schopností k tak svatému a velikému dílu obrácení světa ku víře Krista Pána; že všickni, jsouce chudí a neučení, nemohli práci tak vznešenou vykonati bez nadpřirozené, božské pomoci. Poněvadž ale přec tak veliké dílo s tak dobrým úspěchem vykonali, a to v tak krátké době, že jen božskou silou se to státi mohlo, poznáváme z toho jasně, že svatá víra, tak slabými silami po celém světě rozšířená jest dílo Boží, že jest božská víra, že tudíž jen v této víře božské spasení býti můžeme.

88. b) **Jak svatí apoštolé neměli žádného pro sebe, ale všecky proti sobě?**

Svatí apoštolé nejen byli chudí a bez vyššího vzdělání, nýbrž též opuštěni od všech, nikdo jim nepomáhal, nikdo jich nepodporoval v tak důležitém a velikém

díle, nýbrž naopak všickni byli proti nim, i židé i pohané, ano i nevěrní, odpadlí křesťané, kacíři, jakž jsme to viděli zde v otázkách 38—78.

89. Jaké prostředky a pomůcky měli sv. apoštolé k rozšíření svaté víry po celém světě?

Pražádné lidské pomoci neměli k tomu; ani vážnosti světské ani peněz, ani průvodců, ani přímluvců, ani ochraneů a zastanců; ani knih, ani výmluvnosti, ani lidských vědomostí. Jen svého Pána Ježíše s sebou měli vždy a všude. Pán Ježíš byl jediná jejich pomoc a podpora, jejich síla a útěcha, jejich rada a vědomost.

Takto vizme sv. Petra, an se ubírá do Italie, do Říma. Jde tam sám, v bídém a chatrném rouchu, nemá peněz, nemá zbraně.—"Kam se ubíráš, Petře?"—"Do Říma!"—"Co tam chceš?"—"Chci Řím, jenž celému světu panuje, opanovati, oltáře pohaných bůžků zbořiti, bůžky všecky zničiti a pyšné modláře Pánu Ježíši získati, aby Pána Ježíše poznali a milovali, Jemu sloužili, Jeho jhu se podrobili, a tak má Pán Ježíš jim panovati."—"Ale kde máš nějaké vojsko? Kde máš pomocníky?"—"Nemám žádných; ano kdybych celý svět k pomoci své měl, tím méně bych pořídil."—"Ale není tvůj záměr holý nesmysl? Jak můžeš něco tak velikého podniknouti beze vší pomoci?"—"Jen to nazývej zpodilostí; šťastný výsledek ti to ukáže, že jsem se nezmýlil v Kristu Pánu, a dokáže ti, že Pán Ježíš jest pravý Bůh a Jeho učení božské jest."—Tak přišel sv. Petr do Říma modlářského, začal učiti a kázati víru Pána Ježíše; bůžkové pohanští se zarazili, oněměli a brzy rozbití a zničení leželi na zemi u nohou ukřižovaného světa Spasitele! Kristus Pán zvítězil nad bůžky pohanými, v nichž uctíván byl ďábel sám; Kristus Pán zvítězil nad ďáblem slabými nástroji Svých apo-

štolů! Řím, druhdy hlavní město modlářství, Řím, který prve 40.000 bůžků ničemných uctíval, Řím, který všechny modly přemožených národů za své bůžky přijal a jim se klaněl, Řím ten jest nyní hlavním městem křesťanstva, sídlem Svatého Petra, hlavy Církve katolické!

Jak se vedlo sv. Petru v Římě, tak a podobně vedlo se ostatním sv. apoštolům Kristovým v jiných městech a krajinách celého světa. Nemajíce žádné pomoci lidské, majíce ale všude všechny proti sobě, i židy, i pohany, i kacíře, zvítězili svatí apoštolové nad židovstvem, nad pohanstvem a nad kacířstvem,—ne sami, nýbrž jedině silou a velmoci božského Spasitele světa, ukřižovaného Pána Ježíše! Kdož tu nevidí patrný zážrak božské všemohoucnosti Kristovy? Kdož tu jasně nepoznává, že jedině víra Kristova jest pravá a samospasitelná? Kdož tu neuznává nezbytné povinnosti, hlásiti se k církvi Kristově a v lůně jejím spasení svého hledati?

90. Ale zde namítají nepřátelé Kristovy: Toto rychlé a všeobecné rozšíření víry Kristovy není důkazem pravdivosti její, nedokazuje, že jedině víra katolická jest božská, neboť i víra Mohamedova i víra Řekův i Luthrova brzy se rozšířila po celém světě!

Odpovídám se sv. Alfonsem: "Všecky tyto sekty měly původ svůj v nevázanosti a pýše. Zákon Muhamedův dovoluje tělu na tomto světě všecku svobodu a ještě větší svobodu takových radostí na onom světě. Rozkol Řekův měl původ svůj v pýše Aria, Nestoria, Macedonia a podobných náhončí d'ábových. Sekty Luthra, Kalvína a Zvinglia měly původ svůj v pýše, v svobodě mravní a v žádosti po církevních statečích; neboť tito rotníci, pozdvihše se proti Církvi římské, sna-

žili se zároveň vyhubiti v srdcích lidských úctu k čistotě, k poslušnosti a ostatním ctnostem křesťanským a otevřeli bránu všem bezbožnostem a pustili uzdu všem nešlechtnostem. Učilit', že hříchy naše nejsou překážkou žádnou, aby nás nespasilo milosrdenství Boží. Luther výslovně praví: "Čím nešlechtnější jsi, tím spíše Bůh vlije milost' Svou. (*Quanto sceleratior es, tanto citius Deus suam gratiam infundit.*) Kalvín učí: "Nemyslemež na zákon a skutky veškeré; jen Božského milosrdenství chápati se sluší." Proto tak veliké množství lidu šlo za těmito novými učiteli víry, kteří uzdu zákona zahodili a pravé víry se odřekli, aby mohli žít dle svých choutek. Když však tomu tak jest, jak mohou říci, že rozšíření těchto sekt od Boha přichází? Vždyť mají přirozenou příčinu svou v pýše, v smyslných rozkošech a lakotě po statcích časných, kdežto Bůh ve všem, co k slávě Své činí, nutně zamýšlí, všelikou nepravost' od nás odvrátiti, poněvadž se přiči Jeho cti a spasení našemu.

91. c) **Jak převyšoval cíl a záměr apoštolův všechny jejich lidské síly?**

Každý soudný rozum tuto větu za pravdu uznává; neboť slabé síly lidské nikdy nedovedou toho, co jest nadlidské, nadpřirozené. Počítá-li se vším právem za větší zázrak, hříšníka jednoho k pokání přivésti, než mrtvého z hrobu vzkřísiti: čím větší se nám tu jeví zázrak, tolik tisíc a milionů hříšníků a nevěrců a modlářů k svaté víře Kristově a k následování Pána Ježíše v ctnostech Jeho božských obrátiti a přivésti! A to vidíme po celém světě za dob apoštolských;—to se stalo skutečně, ovšem ne silami vlastními apoštolů, nýbrž milostí Boží.

92. Jak nám to stvrzuje pisatel listu pro Diogneta z prvního století?

Takto píše: "Křesťané nerozeznávají se od ostatních lidí ani vlastní svou, ani řečí svou, ani politickými řády a stanovami; neobývají v městech pro sebe, nemluví neznámou neb cizí řečí, nevedou života podivného. Žijí v městech Řeků a nevzdělanců, jak se jim to právě hodí; strany oděvu, pokrmu a zaměstnání života obyčejného nečiní nic jiného, než co činí jiní lidé. Ale při všem tom jsou přec společností ku podivu a k neuvěření. Přebývají v zemích svých, ale jako poutníci na cestě; berou podíl jak spoluobčané na všem, musí ale trpěti všecko, jako cizinci. Všeliká cizí země jest jim vlastní, ale každá vlast' jest jim cizí. Žení se jako jiní lidé a mají děti, jako jiní lidé; ale neopouštějí svých žen a dětí. Stůl jejich jest společný, ale ne lůžko manželské. Žijí v těle, ale ne dle těla. Jsou na zemi, žijí ale v nebi. Poslušni jsou zákonů, ale život jejich jest vyšší zákonů. Milují každého, ale každý je pronásleduje. Neznají jich, ale přec je zavrhují. Usmrcují je, ale oni nabývají života nového. Jsou chudí, ale obohacují nesčíslné. Mají ve všem nedostatek, a přec mají vše v hojnosti. Lidé je tupí, ale potupa jest jim ctí. Pomlouvají je, ale tím holdují ctnosti jejich. Urážejí je, ale oni dobrořečí tupičům svým a na potupy odpovídají prokazováním úcty. Činí dobré a bývají trestáni; oni však trest považují za dobrodiní jim prokázané. Židé pronásledují je jako cizí a Řekové jim činí úklady, ale nepřátelé jejich sami nevědí, proč jich nenávidí.—Co jest duše v těle, to jsou křesťané ve světě. Duše jest ve všech údech těla: křesťané jsou ve všech městech světa. Duše přebývá v těle, aniž jest tělesná: křesťané přebývají ve světě, ale nejsou ze

světa. Neviditelná duše obývá v těle viditelném jako v hradu: křesťany vidíme sice ve světě, ale nevidíme ducha náboženství, který je oživuje. Tělo nenávidí duše a bojuje proti ní, ač mu duše nic zlého neučinila, protože mu brání, oddati se zlým žádostem: svět nenávidí křesťanů, ne proto, že mu zlé učinili, nýbrž proto, že jsou nepřátely pozemských žádostí. Duše miluje tělo, jež jí nenávidí: křesťané milují ty, kteří jim nepřejí. Duše jest sice uzavřena v těle, ale ona tělo zachovává: tak křesťané jsou uzavřeni ve světě, ale oni svět zachovávají. Duše nesmrtelná obývá v smrtelném těle: křesťané prostřed pomíjejících věcí zde obývajíce, očekávají nepomíjejících statků nebeských. Čím více duše posty a nedostatky se cvičí, tím lepší a krásnější jest: tak křesťané tím více v počtu rostou, čím více je každodenně k mukám a na smrt vedou." (List tento, pochodící z prvního století, jest vřaděn ve spisy sv. Justina, který zemřel 166: Pisatel jeho byl žákem apoštolů, jak o sobě dí: "Byv žákem apoštolů, jsem nyní učitelem národů. Čemu oni mne učili, tomu učím ty, již se dokazují býti hodnými žáky pravdy." Byl psán ještě před zkázou Jerusaléma.)

93. Jak o tom soudí sv. Alfons (zemř. 1787) ?

"Známka pravdivosti naší svaté víry jest obrácení světa, které Ježíš Kristus a Jeho apoštolé vykonali. Abychom mohli oceniti zázračné obrácení světa, musíme uvážiti obtíže zachovávání nově ohlášeného zákona, odpor mocných proti novému zákonu a přirozenou slabost apoštolů, kteří byli povoláni, aby modloslužbu a tak mnoho neřestí se světa vyhladili. Bylo jich málo a byli to neučení rybáři, lidé bez vědomosti, bez vážnosti, bez bohatství a bez podpory odjinud. A tito chudí rybáři rozšířili víru vzdor všem nátiskům tak mnohých

knížat a císařů, kteří věřící ze země vypuzovali, statků jejich zbavili neb co nejukrutněji zabíjeli, a dožili se přec té útěchy, že za několik let křesťanská víra v celém světě zvěstována a všude přijata byla, a že viděli, jak pohané sami svými bůžky pohrdli a nohama je šlapali, jimž se dříve klaněli; dožili se toho, že s věrou tak mnoho nepochopitelných tajemství jako tolikéž pravdy přijali, že nepravosti od staletí zakořeněné vyplnili, radostmi pozemskými pohrdali, bohatství a světské cti výhost' dali, a na opak práci, potupu, chudobu, pronásledování a smrt' s radostí strpěli. To všecko dělo se zvláště v těch št'astných dobách první Církvě, kdy se zdálo, že lidé stali se anděly na zemi."

"Bylo to zajímavé a potěšné, když tehdy viděti bylo tak veliký počet poustevníků (v Egyptě, u Alexandrie), kteří opustili příbytky své, aby pouště očištnatili; tolik mučeníků, kteří, aby víry nezradili, život svůj v nejhroznějších mukách obětovali, které ukrutnost' lidská a zuřivost' pekelná vymyslila. Odřekli se rádi bohatství a největší cti světské, aby přijali muky, jedny bolestnější druhých. Tak velice byli rozníceni oblažující láskou k Ježíši Kristu, že toužili s větší žádostí po potupách, kříži a smrti, než synové světa po radostech pozemských a slávě pozemské toužívali.—Kdo tu nepoznává zřetelně, že toto dílo (apoštolů) nebylo dílo přirozenosti, nýbrž zcela jenom dílo milosti Boží?"

94. Jak to stvrzují **dějiny?**

Dějiny nám to výslovně vypravují, že již za času apoštolů mezi křesťany bylo viděti neobyčejnou svatost', odloučenost' od světa, pohrdání pozemskými statky, sílu a statečnost' v největších mukách. V Alexandrii ku př. žili noví křesťané, od sv. Marka na víru

obrácení, tak svatě a ctnostně, že Filo, na slovo vzatý dějepisec židovský, vypravuje o nich, co vypravuje sv. Lukáš o prvních křesťanech v Jerusalemě, že takovou láskou mezi sebou jati a rozdílení byli, že všecko měli společné. Jisto jest, dí Rohrbacher (zemř. 1857), že mnozí křesťané již za doby sv. Marka, puzeu touhou po větší dokonalosti, se na venek do zátíší odebrali a tu o samotě se modlili, Písmo svaté rozjímalí, rukama svýma pracovali a teprve po slunce západu pokrmu požívali.

95. Jak nám to dokazuje život sv. Apolináře (zemř. 71) ?

Apolinář přišel s knížetem apoštolův, sv. Petrem, z Antiochie do Říma. Byv od něho posvěcen na biskupství a poslán do Raveny, aby tam zvěstoval evangelium Kristovo, obrátil množství obyvatelův tamějších na víru křesťanskou. Za to byl od kněží modlářských pronásledován, jat a ukrutně zbičován. Tehdy žil v Ravenně vzácný muž, Bonifác, jenž delší nemocí pozbyl řeči, a jehož dcera rovněž duševně i tělesně churavěla, jsouc v moci zlého ducha. Manželka Bonifacova prosila sv. Apolináře, aby přišel a je uzdravil. Mocí Boží světec Bonifáce i dceru jeho uzdravil. Tento zázrak pohnul Bonifáce i celou rodinu jeho i mnoho pohanů, že modlářských bludů se zřekli a v Krista Pána uvěřili. Tím znova se pohané vzbouřili proti sv. Apolináři, zbičovali a donutili jej, aby bosýma nohama po řeřavém uhlí kráčel. Pohané vidouce, že mu oheň neuškodil, vyhnali jej z města Ravenny. Po nějaký čas skrýval se sv. Apolinář, odešel pak do Emilie, kde vzkřísil mrtvou dceru šlechtice Rufina, jenž proto s celou rodinou v Pána Ježíše uvěřil a sv. křest přijal. Tím však pohanský soudce byl popuzen, dal si předvolati sv. Apo-

lináře a přísně mu zakázal, aby se jim neopovažoval hlásati a rozšiřovati víru křesťanskou. Ježto sv. Apolinář zákazu toho šetřiti nemohl a nešetřil, dal jej soudce na skřipci mučiti, rány jeho vřelou vodou polévati, jej kamenem do tváře tlouci, okovy spoutati a do žaláře zavřiti. Čtvrtý den navštívil jej soudce, a vida, že jest ještě na živě, rozkázal ho vyvésti, na loď posaditi a do vyhnanství odvézti. Avšak loď cestou po moři se ztroskotala, ale sv. biskup zachrániv se pomocí Boží, přibyl do Mysie v Malé Asii, kde slovo Boží horlivě kázal. Odtud cestoval do Evropy k břehům Dunaje a potom do Thracie.

Zde měli pohané bůžka "Serapis" zvaného, o němž modlářští kněží lidu namlouvali, že věští budoucnost'. Když sv. Apolinář v této krajině víru katolickou zvěstoval a pověry modlářské rušil, přestal zlý duch tímto bůžkem Serapidem věštby vydávati a oznámil, že umlkne, pokud by tam prodléval učeník apoštola Petra. Proto dlouho hledali Apolináře, a nelezše jej, ztrýznili jej ukrutně a donutili ho, aby se přeplavil na lodi do jiné země. Tak se vrátil sv. biskup do Ravenny a horlivě tu zase pracoval na vinici Páně, až byl opět obžalován od pohanských kněží. Soudce jej polapil a odevzdal setníkovi, aby jej uvěznil. Setník ale, jsa již tajný ctitel Krista Pána, propustil vězně svého za tmavé noci na svobodu. Když se to vyzradilo, pronásledovali jej žoldnéři, dopadli jej na cestě a tloukli jej tak zuřivě, až padl na zemi jako mrtvý. Domnívajíce se, že jest mrtev, nechali jej na zemi ležeti a odešli. Po té odnesli křesťané polomrtvého biskupa do blízkého domu a ošetřovali ho. Ale ubitý Apolinář, sedmého dne na to, 23. července, napomenuv shromážděných křesťanův k stálosti u sv. víře, usnul v Pánu.

96. Jak nám totéž dovozuje život svatých Nerea a Achillea (zemř. 98) a Flavie Domitilly (zemř. 100)?

Sv. Nereus a Achilleus byli rodní bratři a komorníci vzácné a urozené panny Flavie Domitilly, neteře panujících císařů Tita a Domiciana, a byli všickni i s matkou Domitilly, Plautilou, od sv. Petra v Římě pokřtěni. Když se Aurelian, syn římského konsula o ruku Domitillinu ucházel, slíbila mu Domitilla sňatek v té naději, že se jí časem podaří, jej na víru křesťanskou obrátiti. Jednoho dne Domitilla, očekávajíc návštěvu jeho, strojila se velmi pečlivě, a tu jí její svatý komorník řekl: "Jak šťastná byla by velitelka naše, kdyby věnovala rovnou píli ozdobě své duše, aby zalíbila se nebeskému choti Kristu Pánu, jako strojí tělo své k vůli smrtelnému ženichu svému." Domitilla přemýšlela vážně o těchto slovech sluhy svého a s milostí Boží rozhodla se, že odstoupí od zamýšleného sňatku a že se zasvětili Kristu Pánu slibem ustavičného panenství. Oba komorníci měli z toho velikou radost a povolali sv. papeže Klementa, jenž přišel, řekl Domitille: "Milá dce-ro, předsevzetí tvé jest chvalitebné; avšak dobře uvaž, že nastane ti krutý boj, nedostojíš-li slivu, ježž jsi dala Aurelianu. Zkoumej se tedy bedlivě, jsi-li dosti statečná, abys dovedla snášeti a přemoci, co tě očekává. Domitilla odpověděla: "Spoléhám úplně na milost' nebeského Chotě svého, Jemuž se zasvětiti hodlám, a pevně doufám, že mne neopustí." I učinila slib doživotního panenství v ruce papežovy a přijala od něho posvátný závoj.

Odmítnutý Aurelian snažil se nejprv lichocením a prosbami zvrátiti Domitillu od jejího předsevzetí; když se mu to nepodařilo, udal ji i Nerea a Achillea jakožto křesťany. Oba svatí bratři byvše postaveni na soud,

vyznali radostně víru svou v Ježíše Krista. Proto byli vypovězeni na ostrov Pontinský, pak posláni do Terraciny, kde po nějaký čas byli v žaláři. Soudce Minucius pokoušel se, svésti je k odpadlictví. Když odpírali, kázal je natáhnouti na skřípec a páliť. Nereus a Achilles zůstali i v těchto mukách neoblomnými a řekli katanům: "Byli jsme pokřtěni od apoštola Petra; proto marně se pokoušíte, donutiti nás, abychom obětovali modlám vašim." Po té byli oba svatí bratří mečem st'ati.

Zatím byla i Domitilla dána do žaláře, aby si to rozmyslila. Sám císař Domician ji dal odvésti na ostrov Pontinský a v žaláři dlouho trápati. Potom dopravena byla do Terraciny, kamž k ní poslány byly její bývalé dvě družky pohanské, Eufrosina a Theodora, aby ji přemluvily a pohnuly k odpadnutí od Pána Ježíše a k vstoupení do stavu manželského s Aurelianem. Obě dívky se namáhaly o to, jak jen mohly; vychvalovaly sličnost, urozenost i bohatství ženicha Aureliana a posmívaly se stavu panenskému. Avšak Domitilla naopak přivedla tyto své pohanské panny soudružky ku Kristu Pánu, tak že uvěřily a pokřtiti se daly, ano se i rozhodly, jí následovati v Bohu libém ustavičném panenství. Uslyšev Aurelian o tom, učinil poslední pokus, aby získal Domitillu. Přišel do Terraciny, dal vystrojiti svatební hostinu, pozval k ní mnoho vznešených osob, a Domitilla byla násilně donucena, hostiny té se účastniti. Po ukončeném kvasu dal se Aurelian do tance, jakoby již byl dosáhl úmyslu svého. Tu odstoupila Domitilla do vedlejší komnaty, vrhla se na kolena a prosila vroucně: "Nyní, ó Pane, jest čas, abys mi přispěl v tomto největším nebezpečení, abych Ti věrnou zůstala." V tom se stal poplach ve večeřadle.

Aurelian klesl náhle mrtev na zemi. Po té vrátila se Domitilla ke svým družkám a děkovala s nimi Pánu Bohu. Avšak rozhněvaný bratr náhle zemřelého Aureliana obviňoval Domitillu z čarodějství, a vymohl rozkaz, aby stíhána byla. Přivedena byvši na soud, Domitilla vyznala neohroženě víru v Pána Ježíše, a pohrdala výhrůžkami, že bude umučena. Tedy kázal soudce zapáliti příbytek neboli komůrku, kdež všechny tři vězněny byly, a tak všechny tři panny, Domitilla, Eufrosina a Theodora dosáhly i koruny mučnické i palmy panenské. Mrtvá těla jejich shledána bez porušení a od jahna Cesaria po křesťanskou pohřbena.

97. Čemu se z toho všeho učíme?

A. Že svatí apoštolé zvěštovali víru Kristovu celému světu. B. Že učení Kristovo odporovalo a se přičilo náruživostem lidským a proto mnohé odstrašilo od přijetí svaté víry katolické. C. Že nepřátelé Kristovi: židé, pohané a kacíři všemožně bránili víře katolické a jejímu zvěstování a rozšíření, ji pronásledující a veliké překážky kladouce. D. Že svatí apoštolé byli k tomu úkolu vznešenému slabí a přece s tak požeňnaným výsledkem jemu dostáli a tolik tisíc a milionů duší pro Krista Pána a pro svatý, etnostný život získali. Z toho všeho jde na jevo, že tato víra Kristova je božská, samospasitelná, jediné pravá, že tudíž jen v této svaté katolické víře a v žádné jiné, spasení býti nemůžeme. Ó zamilujme si tedy tuto svatou víru a žijme dle její předpisů etnostně a svatě, a pomáhejme i ubohým nevěrcům a nekatolíkům, aby i oni ji ochotně přijali a v ní spasení své našli.

XIV. SEDMERO DŮKAZŮ HODNOVĚRNOSTI VÍRY KATOLICKÉ.

5. důkaz: Nepřetržité trvání víry katolické od Krista až podnes.

1. Proč jest nepřetržité trvání víry katolické od času Kristova až po dnes patrným důkazem hodnověrnosti její?

Protože tolik pronásledování a utiskování sv. víra Kristova utrpěla od židů a pohanů, od kacířů a odpadlíků a špatných křesťanů od počátku založení svého od Krista Pána až po naše dny, že naprosto nemožno by bylo, aby ještě dnes žila a v prvotním učení, jak byla od Krista Pána založena, neporušená se zachovala, kdyby nebyla božská, od samého Pána Boha pocházející víra, kdyby Pán Bůh sám jí nechránil a nezachovával.

2. Jest jen její nepřetržité trvání po 1900 let patrným důkazem hodnověrnosti víry katolické?

Nikoliv, sic by i židovská, pohanská, mohammedánská i kacířská víra mohla se tím honositi a za pravou vydávati, poněvadž též dlouhé věky trvá; nýbrž její nepřetržité trvání v svém původním učení Kristovu bez proměny—vzdor tak hroznému pronásledování od židů a pohanů, od kacířů a odpadlíků a špatných křesťanů.

3. Jak přislíbil a ubezpečil nás Kristus Pán, že Jeho svatá víra a Církev katolická žádnému pronásledování nepodlehne, nýbrž vítězně všecky nátisky a pronásledovníky překoná až do soudného dne?

Matouš 16, 18: **Ját' pravím tobě, (Šimone, synu Jonášův,) že ty jsi Petr (to jest skála); na té skále vzdělám Církev Svou, a brány pekelné jí nepřemohou. Těmi slovy učinil Pán Ježíš apoštola Petra základem**

domu Svého, totiž Církve Své katolické, a přislíbil a zaručil jí Svou pomoc a ochranu proti všem d'áblům, kteří se spojují s pohany, kacíři a odpadlíky, aby ji zhubili a zničili.

4. Co nám tedy jest zde uvážiti?

A **Pronásledování svaté víry katolické od pohanů.**

B **Pronásledování svaté víry katolické od kacířů.**

C **Pronásledování svaté víry katolické od odpadlíků a nevěrců.**

A Pronásledování sv. víry katolické od pohanů.

5. Jak pronásledovali pohané svatou víru katolickou?

Krutě,—od počátku až po dnes.

6. Kolik hlavních pronásledování čítá se v prvních stoletích, od roku 64.—312?

Desatero pronásledování.

7. **Kdo způsobil I. hlavní pronásledování křesťanů a proč?**

Nero začal první hlavní, veliké a kruté pronásledování; nejprve, aby ušel vzbouření lidu pro vypálení města Říma, svedl vlastní žhářství na křesťany; pak ale hlavně proto křesťany pronásledoval, že nechtěli klaněti se a obětovati pohanským bůžkům, tedy pro sv. víru katolickou. Důkaz toho jest v tom, že i mimo Řím, ve všech provinciích, svým místodržitelům rozkázal, vyhubiti křesťany. Heslo jeho bylo: "Bud' musí obětovati bůžkům, nebo umučeni a usmrceni býti. Kdo se neklaní a neobětuje bohům našim jest nepřitelem státu."

8. Jak hrozné bylo toto I. hlavní pronásledování svaté víry katolické?

Tak hrozné, že i sami pohané měli soustrast' s ubo-

hými svatými mučeníky Kristovými. Kázal' je zašiti do pytlů, koudelí vycpati, zevně smolou politi, v dlouhých řadách jako pochodně postaviti a zapáliti, aby v císařské zahradě jeho při nočních zábavách za svítilny sloužili.

Hrozné bylo toto pronásledování i v ostatních městech a krajinách římských a provinciích, Římu podrobených. Příklady toho máme na sv. Nazariu a Celsovi a mnohých jiných sv. mučenicích.

9. Kdo vzbudil II. hlavní pronásledování svaté víry katolické, a proč?

Domician; proto že sám se bohem čínil a žádal, aby všickni jej jako císaře—"boha" uctívali; kdo nechtěl zákonu tomu se podrobiti, byl nepřitelem státu. Tedy křesťany stíhal jako nepřátely státu, a dal je po celé říši své mučiti a usmrcovati. Sám o sobě říkal, že jest nástupce Neronův v boji proti křesťanům. Po nějaký čas se též bál o svůj trůn, protože se dověděl, že jsou ještě někteří potomci z kmene Davidova živi, kteří jsou příbuzní Krista Pána. Dal si tedy dva vnuky svatého apoštola Thadeáše do Říma přivésti. Zvěděl od nich, že jsou chudí, a že Kristus Pán jest jen duchovním králem srdcí našich, nikoli pozemským králem, propustil je domů.—Kázal mezi jinými roku 95. i sv. Jana evangelistu, apoštola Páně do kotle vařícího oleje uvrci, a když z těchto muk zdráv vyšel, na ostrov Patmos do vyhnanství poslati.

10. Kdo byl původcem III. hlavního pronásledování?

Císař Trajan (98—117). Ač jinak dobrým vládařem byl, přec jsa jako císař i veleknězem, nejvyšší hlavou římské modloslužby, stále klesající, a chtěje ji opět povznésti, vydal zákon proti tajným spolkům, kterýž

byl prvním trestním zákonem proti křesťanům a jejich tajným bohoslužbám. Křesťanská víra nebyla zákonitě uznané náboženství. Tento zákon platil pro celou říši římskou. Proto nastalo III. kruté pronásledování křesťanů.

11. Jak nám to prozradil Plinius Mladší (zemř. 110)?

Jsa místodržitelem neboli vladařem v Bithynii, trestal soudně křesťany pro jejich sv. víru. Když ale nesmírné množství křesťanů před soud jeho přivedeno bylo, byl v rozpacích, co tu činiti. Proto napsal list císaři Trajanu, v němž jej rady prosí, jak si v této příčině vésti má. Slyšme jej doslovně: "Proti takovým, kteří mně jako křesťané udáni byli, jednal jsem takto: Tázal jsem se jich, jsou-li křesťané. Když se přiznali, ptal jsem se ještě po druhé a po třetí, hroze jim smrtí. Když i nyní na tom trvali, rozkázal jsem je odpraviti.—Všecka vina a blud jejich záleží v tom, že mají obyčej, před svítáním se scházeti, a společně Kristu jako Bohu chválu pěti a sobě umíňovati, že ani krádeže, ani cizoložství se nedopustí a víry nezruší. Pravdu všech těchto výpovědí vyzvěděl jsem z 2 služek, které jahenkami nazývají, mukami na skřipci. Jiného více jsem nenalezl, než příliš nesmyslnou pověru, a proto odloživ vyšetřování a rozsudek, o radu k Tobě jsem se obrátil. Nebot' mnoho lidu každého věku a stavu i obojího pohlaví po městech i vesnicích jest, kteří k soudu povoláni jsou." Císař Trajan pochválil jeho jednání.

12. Které znamenitější oběti padly v III. tomto pronásledování?

Sv. Klement (zemř. 100) papež od císaře Trajana poslán byl do vyhnanství do Chersonesu u Černého mo-

ře, kde již as 2000 křesťanů pro víru svatou odsouzených, v kamených lomech pracovalo. Když tu křesťané mramoru dobývali, bylo chud'asům za palčivého vedra daleko choditi pro vodu. Způsobem zázračným dal a zjednal jim sv. Klement vody hojnost'. Když totiž jednoho dne nábožní křesťané, pro víru Kristovu k těmto lomům odsouzení, žízni umdlévali, modlil se sv. Klement, pak vstoupil na sousední pahrbek; na vrcholu spatřil beránka, pravou nohou ukazujícího na určité místo. Tam zarazil sv. Klement rýč; aj, hned vytrysklo ze skály zřídlo svěží vody, kterou všickni trpící křesťané se občerstvili. Tímto divem a horlivým kázáním slova Božího obrátil tam sv. Klement množství pohanů. Za to však Trajan dal jej s kotvou na hrdlo přivázanou do moře uvrci.

30. prosince 861 našel sv. Cyrill ostatky sv. Klementa, mával je při sobě na apoštolských cestách svých a přinesl je r. 868. do Říma. Sv. Klement byl první Světec, jež staří Čechové jako svého patrona ctíli a vzývali. Důkazem toho jsou nejstarší chrámy české, jeho památce posvěcené. V chrámě sv. Víta v Praze je čelist a 3 zuby sv. Klementa, a kus železného řetězu, kterým světec do moře hozen byl. Památku tu Karel IV. přinesl z Říma do Prahy.

13. Jak dobyl si **sv. Ignác** (zemř. 107) za Trajana mučnické koruny?

Sv. Ignác byl učedníkem sv. Jana, i sv. apoštolů Petra a Pavla, kteří jej tak si zamilovali, že po smrti sv. Evodia, biskupem jej učinili v slavném městě Antiochii Syrské. Od mladosti miloval sv. Ignác Pána Ježíše. Jméno Ježíš stále měl v čistém srdci svém, a bylo mu zřídlem všech ctností, jimiž se stkvěl. Z tohoto jména nejsv. čerpal sílu v boji proti nepřátelům Církve

katolické. Kromě Pána Ježíše nic mu na světě nebylo příjemné a vznešené; milovalť Pána Ježíše nade všechno. Touto horoucí láskou k Pánu Ježíši rovnal se sv. Ignac sv. Janu, apoštolu Páně. V důvěrném obcování s přátely i ve veřejných shromážděních, v radostech i žalostech nemyslíl sv. Ignac než jen na Pána Ježíše, nemluvil téměř o ničem jiném, než o Pánu Ježíši. Pán Ježíš byl jeho životem, jeho útěchou, jeho láskou. Proto nazýván byl Theoforus, Bohonosný. 40 let biskupoval v Antiochii a posvěcoval svých svěřenců modlitbou, hlášením slova Božího a krásným příkladem svým.

R. 107. zavítal císař Trajan na své výpravě do Arménie a k Parthům též do Antiochie Syrské. Sv. Ignac byl u něho obžalován, že mnoho lidí ku Kristově víře obrátil. Trajan se ho tázal: Kdo jsi ty, zlý duchu, že tak neunaveně přestupuješ rozkazy moje, a také jiné lidi svádíš, aby k své záhubě mne neposlouchali? Sv. Ignác odpověděl: "Nikdo nemůže nazvati Theofora zlým duchem, neboť zlí duchové se zajisté vystříhají služebníků Božích. Nazýváš-li mne ale proto zlým, že jsem obtížný ďáblům, vyznávám, že v tomto smyslu jsem zlý, neboť mařím úskoky jejich, maje Krista, krále nebeského, v sobě. Trajan: Kdo jest Theforem (Bohonosným)? Ignac vece: "Ten, kdo Krista v srdci svém nosí." Trajan: "Což myslíš, že my nenosíme v srdci bohů svých, které máme pomocníky proti nepřátelům?" Ignác: "Císaři! Bludně nazýváš zlé duchy bohy pohanskými. Neboť jen jeden jest Bůh, který učinil nebe i zemi, i moře se vším, co v nich jest. A jeden jest Kristus, jednorozený Syn Boží. Kéž dojdou království Jeho!" Trajan: "Myslíš toho, jenž pod Pontským Pilátem ukřižován byl?" Sv. biskup: "O tom mluvím, jenž hříchy moje i jejich původce ukřižoval a vše-

chnu zlobu d'áblů podrobil pod nohy těch, kteří Jej v srdci nosí." Trajan: "Nosíš tedy Ukřižovaného v sobě?" Sv. Ignac odvětil: "Ano; nosím Jej v sobě; neboť psáno jest: **Přebývati budu v nich a budu jejich Bohem, a oni budou Mým lidem.** 3 Mojž. 26, 11. **Vy jste chrám Boha živého.** 2 Korint. 6, 16.

Po tomto výslechu pronesl císař Trajan rozsudek: "Poroučím, aby Ignac, jenž praví, že Ukřižovaného v sobě nosí, spoutaný veden byl od vojáku do Říma a tam za pokrm dán byl dravé zvěři pro obveselení lidu." Sv. Ignac, uslyšev to, radostně zvolal: "Děkuji Ti, Pane, že jsi mne hodným učinil dokonalé lásky k Tobě, a že jsi mě poctil tím, abych s apoštolem Tvým Pavlem železné okovy nosil." To pověděv, radostně přijal pousta a pomodlil se za svou církev antiochenskou. Diví žoldnéři uchopili a vedli jej do Říma. Tam předhozen byl dravým zvířatům, tak že zůstaly jen některé hnáty z něho. To se stalo 20. prosince 107.

14. Jak se chovali následující císařové ku křesťanům, Hadrian (117—138) a Antonín Pius (138—161)?

Tito císaři nevydali sice nových zákonů proti křesťanům, ale neodvolali předešlých. Tak na mnohých místech stále pronásledování byli křesťané pro sv. víru: ku př. sv. Symforosa s 7 syny svými r. 137., sv. Felicitas s 7 syny svými r. 150.

15. **Proč způsobil císař Mark Aurel (161—180) IV. hlavní pronásledování křesťanů?**

Protože pokládal, ač byl filosof školy stoické, radostné umírání křesťanů za urputnost' a zarytou zaslepenost'; protože se snažil poctu bůžků pohanských, valně klesající, co nejvíce obnoviti; protože podněcovali jej k tomu filosofové cyničtí Krescent a Proteus,

Proto vydal nové zákony svým místodržitelům v provinciích: "Křesťané musí jako přestupníci zákonů našich jati býti; kdyby se zdráhali, bohům našim obětovati, necht' jsou mučeni a odpraveni."

16. Jak o této bouři proti křesťanům píše církevní dějepisec Eusebius (zemř. 340)?

"Bouře tohoto pronásledování vyžádala nesčíslného počtu mučedníků po všech krajinách, a zuřila zvláště v Galii, v městech Lyonu a Vienně, v kterých byly církve veliké a slavné. Protivenství vyšlo zde od lidu, který se na křesťany vrhal, je trápil, před úřad vlekl, do žaláře vrhal, pokud by nepřišel prokonsul, který je potom k trápení a na smrt' odsuzoval."

17. Kterí sv. mučéníci jsou nejznámější z tohoto IV. hlavního pronásledování?

Sv. Polykarp, poslední žák svatých apoštolů, biskup Smyrnenský, v němž dle sv. Jarolíma celá přední Menší Asie svého knížete ctíla, takže křesťané, kdekoli sv. stařečka spatřili, jako o závod jej líbali. 70 roků byl biskupem ve Smyrně, od sv. Jana, apoštola a evangelisty, zde ustanoveným. Když měl již býti upálen, napomínal ho prokonsul neboli místodržitel císaře římského: "Ušetři stáří svého, pohaň Krista a propustím tě." Sv. mučedník odvětil: "86 roků Jemu sloužím, a nikterak mi neublížil. Jak mi možno, abych se rouhal králi svému, jenž mne vykoupil?" Po té byl upálen r. 163.

Sv. Justin, filosof a učitel církevní, jehož velikou zásluhou bylo ústní i písemné hájení víry křesťanské proti pohanům, židům a bludařům, byl st'at v Římě r. 166.

18. Jak krásně podstoupili smrt' pro sv. víru ka-

tolickou sv. Pothin a spolumučedníci jeho v městě Lyonu r. 177?

Sv. Pothin, učeň sv. Polykarpa, stal se biskupem prvním v Lyoně, ve Francii. Sv. Sanktus byl jeho jahnem. Když Mark Aurel zákon vydal, že křesťané mají býti vyhlazeni, povstala pohanská luza proti křesťanům, spílala jim na potkání, vyháněla je z domů i z jiných veřejných míst, házela po nich kamením, smýkala je po ulicích, tloukla je a brala jim násilně statky jejich. Veliký počet křesťanů byl za nepřítomnosti císařského náměstka neb vladaře do žaláře uvržen. Když vladař opět přišel, zdálo se, že bude lidštěji zacházeti s křesťany, ale stal se opak. Vladař, povolav uvězněné vyznavače Kristovy k sobě, dal je hrcozně mučiti. Tu vystoupil ze zástupu přítomných diváků Epagah, horlivý křesťan, jenž neposkvrněným životem vzdělával souvěrce své, a plna láskou k Bohu i k bližnímu, milosrdné skutky prokazoval zejména uvězněným křesťanům; a žádal vladaře o dovolení, aby směl křesťanů hájiti a neúhonnost jejich dokázati, a tvrdil, že se nevinným křesťanům děje násilí. Ale pohané pokřikovali na něho zuřivě, a náměstek císařský tázal se ho, zdaž též není křesťanem. Proto hned byl uchopen a k ostatním vězňům přidružen. Od toho času opětovalo se zatýkání a mučení křesťanů v Lyoně každý den.

Ale zajatí křesťané neměli všickni tolik zmužilosti a vytrvalosti, aby pili kalich, jež Pán Ježíš jim podával. Asi deset z nich podlešlo hrůzám muk a zapřelo Krista Pána a odpadlo k modloslužbě. To působilo ostatním věřícím nevýslovný zármutek. Pro tu příčinu pozbyli mnozí křesťané v Lyonu důvěry v Boha a báli se, aby nebyli mučeni a neodpadli tolikéž. Všickni pak křesťané Lyonští i v žaláři, i na svobodě, povzbuzovali

se vespolek k stálosti u víře svaté a modlili se dnem i nocí horlivě za sebe i za odpadlé spolubratry své.

Když pak mnozí křesťané v Lyonu zajímání byli, došlo i na jejich služebníky. Byli do vazby dáni, aby svědčili proti pánům svým. Sluhové ti ale vypovídali ze strachu muk a smrti vše, čeho si jen pohané přáli. Svědčili lživě, že prý křesťané ve svých shromážděních bohoslužebných nemluvňátka vraždí, jejich krev a maso jedí a nečistoty a jiných ohavností se dopouštějí. Tyto křivé obžaloby rozdmychaly nenávist' obecného lidu a pobouřily i mírnější pohany, kteří dosud přátel-sky s křesťany obcovali, tou měrou, že každý se měl za oprávněna, aby křesťany tupil a stíhal a sužoval jakož-to nepřátely i bohů i lidí. Tak nastalo v městě Lyonu všeobecné zuření proti křesťanům bez rozdílu pohlaví a věku; žaláře byly přeplněny; katané pracovali až do únavy. Brány pekelné vrhly se na stádce Kristovo Lyonské, aby je udolaly. Tehdy se naplnilo na nich, co Kristus Pán předpověděl u Jana 16, 2: Přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil.

Nejvíce se hněv pohanův obrátil proti sv. biskupu Pothinu, jeho jahnu Sanktovi, Maturovi, Attalovi, Blandině a Pantikovi.

Listy chrámu Lyonského a Vienneského líčí tento boj mučnický takto: "Blahoslavený Pothin, jemuž svěřeno bylo biskupství v křesťanské obci Lyonské, přiveden byl od žoldněřů před soudnou stolicí. Maje nad 90 let věku svého, sotva dechu popadal; ale touha po koruně mučnické oživovala jej podivnou bodrostí ducha. Za ním jdoucí úředníci městští a veliký zástup lidu všelijak pokřikovali, jakoby Pothin byl sám Kristus." Hned biřicové chopili ho a nečítanými ranami

jej mučili, strkali, bili a kopali jej; vzdálenější házeli na něj, co po ruce měli. Sotva dýchaje, přišel do žaláře a tu po 2 dnech v Pánu zesnul.

Podobně s nadpřirozenou trpělivostí snášel **Sanktus**, jahen jeho, neslýchané muky. Pohané domnívali se, že trapným mučením ho donutí, aby se přiznal k domnělým nešlechtnostem, jež prý křesťané potají páchají, (nemluvnátka vraždí....); on však přetrpěl všecku zuřivost jejich s nebeskou tichostí, a odpovídal na všechny otázky jejich pouze "já jsem křesťan!" Ani rozpálenými měděnými deskami, jimiž katané boky jeho mučili, nedal se zviklati v svaté víře své. Již bylo tělo jeho ranami tak rozdrásáno, že tělu nebylo podobné. Toliko Pán Ježíš mohl v něm poznán býti, ježto trpělivostí svou zuřivost nepřátel přemáhal a ostatních křesťanů k vytrvalosti povzbuzoval.—Po několika dnech byl Sanktus novému mučení podroben, ježto pohané se domnívali, že ho takto buď přemohou, nebo když v mukách zemře, ostatním vyznavačům Krista Pána strachu naženou. Nestalo se však, jak bezbožníci očekávali. Nebot' nové muky působily na zužované a rozervané tělo jeho jako hojivý lék, a Sanktus všemohoucností Boží opět ozdravěl.

Matur, muž nedávno před tím pokřtěný, byl v mukách svých nad jiné stálý; a byl statečný bojovník Krista Ježíše.

Attal, rodem z Bergoma, města Lombardského, byl velikou podporou křesťanské obce Lyonské.

Blandina, služka, stkvěla se pevnou věrou a milostí Boží. Ježto pak byla útlého těla, obávali se křesťané, zvláště její paní, aby snad ukrutnými mukami nebyla přemóžena a ve svaté víře zviklána. Pán Bůh sílil její rekovnost způsobem podivuhodným. Od rána až

do noci užilo se mučidel rozličných při ní. Unavil-li se biřic jeden, vystřídal jej druhý s novou zuřivostí. Tělo této svaté panny bylo již hrozně rozsápáno. Mučitelové sami se již přiznali, že již nevědí, jakými mukami by podvrátili její statečnost, ač se prve domnívali, že osoba tak slabounká, ani prvního mučení nepřechká. Ve všech svých mukách prohlašovala: "Já jsem křesťanka; u nás se neděje nic zlého." Jiných slov soudce, tázaje se jí, nemohl dostati.—Později byla znova mučena, a jsouc již skoro polomrtvá, protrhla se náhle v mukách z omamující bolesti a připomínala si nebeskou slávu, která jí kyne, a pak promluvila k shromážděnému lidu, že křesťané nedopouštějí se těch hříchů, jež zlomyslní lidé o nich vypravují.—Pohané, vidouce, že těmito mukami nad mučedníky Kristovými nezvítězí, uvrhli je všechny znova do tmavého žaláře, kde je sevřeli do klad.

Bohužel asi 10 křesťanů zapřelo Krista Pána ze strachu muk a smrti. Pohané pokládajíce je za zločince, pohrdali jimi a šetřili jich méně, než věrných a stálých křesťanů. Ale veliký byl rozdíl mezi věrnými a nevěrnými křesťany, kteří tolikéž do žaláře úvržení byli, pokud by nepřišla odpověď císařova na dotaz vládařův, jak má s odpadlíky a občany římskými naložiti. Věrní křesťané těšili se v utrpení svém rozjímáním umučení Pána Ježíše, a že i oni pro Pána Ježíše trpí a posilovali se navzájem rozjímáním slávy nebeské, kdežto odpadlíci úpěli v žaláři beze vsí útěchy, trápeni jsouce výčitkami svědomí. Ježto pak věrní křesťané za odpadlíky vroucně a důvěrně se modlili a jich laskavě k pokání napomínali, litovali tito odpadlictví svého a milostí Boží posilněni jsouce, dali přednost koruně nebeské před smrtelným životem vezdejší. Mezi tě-

mito byla Biblisa, žena, která na skřipci muky vystála hrozné, aby vyznala smyšlené a křesťanům neprávě přičítané nepravosti.

Rozkaz císaře Marka Aurelia došel na dotaz vládařův, aby křesťané, kteří ve víře setrvají usmrceni byli; aby ti, kteří jsou občané římské, mečem st'ati byli, ostatní pak od dravé zvěře zahynuli; ti ale, kdož odpadli, aby na svobodu propuštěni byli. Rozkaz císařův tak i vykonán byl.

Všickni svatí mučedníci byli tedy ze žaláře přivedeni do divadla a u přítomnosti velikého zástupu lidu znova vyslýcháni a souzeni. **Sanktus** a **Maturus** byli zbičováni a dravé zvěři na pospas dáni; když jim dravci neublížili, byli posazeni na železnou trdlici, pod níž oheň hořel. Oba svatí mučedníci nepřestávali v těchto útrapách se modliti, až byli na konec mečem st'ati.

Sv. **Attal** byl voděn po divadle, maje na hrdle desku s nápisem: Tentot' jest křesťan. Jsa občanem římským, byl od katů st'at.

Sv. **Blandina** byla v divadle s rozpjatýma rukama v podobě kříže na kůl přivázána a vydána šelmám za kořist'. Svatá panna modlila se hlasitě a posilovala stálostí svou ostatních křesťanů v naději, že za svá utrpení pro Krista Ježíše budou účastníky slávy Kristovy v nebi. Když ani jí šelmy neublížily, byla zase do žaláře odvedena. Nebot' toto mučení a vraždění křesťanů trvalo několik dní. Takto každý den bývala rekyně panenská s **Pontikem**, 15letým mládencem do divadla voděna, aby pohlížením na hrozné muky křesťanův ve víře své zviklána a k odpadlictví svedena byla. Kdykoli mladičkový **Pontik**, vida děsné mučení vyznavačů Kristových hrůzou se zachvěl a omdléval, mluvila k němu **Blandina** sladká slova útěchy nebeské a posilnila ho

tak, že slavně vyznal svou víru v Pána Ježíše, a statečně snášel všeliké muky, ani úst neotvíraje, až nevinnou duši vypustil.

Když pak i **odpadlíci** k soudu přivedeni byli, aby ještě jednou před vladařem víry své veřejně zapřeli, ustrnul soudce, užasl i zástup pohanský nad jejich obráčením. Viděli všickni, jak hříchu svého litovali, Pána Ježíše rozhodně vyznávali a prohlásili, že rádi pro Pána Ježíše zemrou. Za divého pokřiku lidu byli tito kající ihned odsouzeni, mučeni a usmrceni.

Posléze zbývala jediná **Blandina**, která s dychtivostí očekávala blažené chvíle, kdy jí dáno bude, mučednickou smrtí s Pánem Ježíšem, nebeským chotěm svým spojenu býti v slávě věčné. Byla zbičována, na rozpálenou stolicí posazena, potom do sítě zavinuta a divokému býku předhozena, který ji do výšky vymrštil, smýkal, bodal a ušlapal. I pohané divili se statečnosti této hrdinské mučednice, uznávající, že žádná mučednice Kristova posud tolik a tak netrpěla, jako ona.

Mrtvá těla křesťanů mučených a v žaláři zemřelých byla dána psům na pospas; zbytky těl svatých mučedníků a ostatních, dílem od šelem udávených, dílem uškvařených, a od katů zohavených sneseny byly na hromadu, a zůstaly pod vojenskou stráží 6 dní na podívanou lidu. 7. dne byly spáleny a popel z nich hozen do řeky Rhony. Tu teprve pohané nasýtili krvelačnost' svou, když netoliko křesťany povraždili, nýbrž dle pošetilé domněnky své jim i naději na budoucí vzkříšení k životu věčnému zničili.

Dle zprávy sv. Řehoře Tourského bylo všech mučedníků, tehdejších r. 177 v Lyoně usmrcených 48 kromě těch, kteří umřeli v žaláři. Utrpení jejich známe z listu, který křesťanské obce Lyonská a Viennská věřícím do

Asie a Frygie o tom zaslaly, s kterýmiž ve styku byly, poněvadž sv. Pothin, biskup Lyonský, a sv. Ireneus, biskup Lyonský po smrti sv. Pothina, byli žáci svatého Polykarpa, jež sv. Jan apoštol a evangelista ve Smyrně biskupem učinil. List tento zachoval nám Eusebius (zemř. 340) ve svých dějinách církevních.

19. Jak se chovali ke křesťanům následující římscí císařové Komodus (180—192), Pertina (193) a Didius Julian (193)?

Nevydali sice nových zákonů proti křesťanům, ale zákonů od předešlých císařů proti křesťanům vydaných nevolali. Tak byli křesťané pronásledováni dále, tu více, tu méně. Komodus hleděl si více svých soubojů gladiatorských, ve kterých sám 735krát v divadle vystoupil jako gladiator; pokaždé svého soubojce zabil a za každé toto vítězství musil mu stát v odměnu zaplatiti přes 40.000 dolarů! Zabil svou manželku, svou sestru i své důvěrníky. Pertinax byl císařem jen 3 měsíce a byl zabit od svých vojáků. Didius Julianus, nejbohatší hejřil v Římě, slíbil každému vojínu ze 16.000 pretorianův, 6250 drachem, to jest 1300 dolarů, jest-li jej zvolí císařem. Byl zvolen; ale vojska v Panonii, nynějším Uhersku, zvolila jiného císařem, totiž Septimia Severa. Proto dal římský senát Didia Juliana odpraviti a přijat Septimia Severa za císaře.

20. Proč a jak způsobil V. hlavní pronásledování křesťanů císař Septimius Severus (193—211)?

Ač tento císař od křesťana Prokula z nemoci vyléčen byv, křesťanům po nějaký čas přízniv byl, přec r. 202. vydal rozkaz proti křesťanské víře pod ztrátou jmění a hrdla. Kdo nechtěl modlám obětovati, považován za nepřitele bohů a státu. Tím povstalo nové ukru-

tné pronásledování v Itálii, v Africe, v Gallii neboli Francii, tak že se zdálo, že již Antikrist přichází.

21. Jaké svědectví vydal sv. **Irenej** biskup Lyonský a jeho ovečky víře Kristově v tomto V. hlavním pronásledování?

Sv. Irenej dosáhl přes 100 roků věku svého, byl žákem sv. Polykarpa, biskupa ve Smyrně, byl nejznámější a nejdůležitější církevní spisovatel a šířil výtečnými spisy svými jasné světlo pravdy zjevené po celé Církvi Boží nejen pro své doby, nýbrž i pro věky budoucí, potíral neohroženě bludy a kacířstva prvních dvou století, hájil primatu papežova, ústního podání neb tradice, vznešené důstojnosti nejsv. Rodičky Boží, Panny Marie, a dal svatým životem všem příklad všech ctností i smrti mučnické. Když totiž nastalo r. 202. kruté pronásledování od císaře Septimia Severa, byli křesťané nelidsky v takovém množství zabíjeni a mučeni, že dle svědectví sv. Řehoře Tourského krev jejich proudila ulicemi. Památný nápis na kostele sv. Irenea v Lyonu svědčí, že tenkrát 19.000 křesťanů katolických pro sv. víru podstoupilo smrt' mučnickou. Staříčkový biskup musel se dívat na mučení a vraždění svých milovaných oveček, až pak sám ochotně položil šedivou hlavu svou pod ostrý meč katanův r. 202.

22. Jak osvědčili svou víru v tomto V. hlavním pronásledování sv. mučníci v Kartagu?

Prokonsul neboli vladař africký Minucius zajal sv. **Perpetuu a Felicitu, Saturnina, Sekundula a 5 mládenčů**, kteří se teprve ke křtu sv. připravovali. **Sv. Perpetua** měla 22 let, byla již vdaná a dostala od muže synáčka. Sv. Felicita byla mladší, již také vdaná. Otec Perpetuina, ještě pohan jsa, navštívil ji v žaláři a proudem slz ji přemlouval, aby zapřela své víry. Odpově-

děla mu rozhodně: Otče můj, já jsem křesťanka. Tu se otec rozlítl na ni zuřivě a trápil ji nemilosrdně. Za několik dní všickni přijali sv. křest a byli uvrženi do jiného žaláře, který byl hrozný pro tmu, zápach a horko a veliké množství uvězněných křesťanů. Otec pohanský i zde navštívil dceru svou Perpetuu, padl jí k nohám a úpěl: Dcero, měj soustrast' s ubohým starcem, otcem svým; slituj se nad synáčkem svým a neuváděj svou svéhlavostí rodinu naši do záhuby! Sv. Perpetua však zůstala neoblomena. Druhý den volána byla k soudu. K soudu auditora Hilariona, zástupce zemřelého prokonsula, dostavil se i její otec s jejím synáčkem v náručí. Soudce řekl jí: "Perpetuo, ustrni se nad otcem svým a nad synem svým a obětuj bohům." Sv. Perpetua odpověděla, že jest křesťanka a hotova pro víru umřít jako všickni ostatní. Soudce odsoudil je, aby litým šelmám předhozeni byli. S radostí přijali všickni rozsudek a byli zpět do žaláře odvedeni. Otec ještě jednou v žaláři navštívil svou dceru Perpetuu, trhal si vousy i vlasy, padl jí k nohám a bědoval, že se toho dne dožil.

Sv. Felicita přála si s ostatními umučena býti; byla však v pozeňnaném stavu, a tu zákon nedovoloval, aby mučena byla. Všickni modlili se za ni; a tak téhož dne přinesla děvčátko na svět. Toto si vzala jakás křesťanka, aby je vychovála.

Před samým bojem strojivali pohané veřejnou hostinu těm, kteří odsouzeni byli k dravým zvířatům. Tak stalo se i těmto svatým význavačům, kteří slavili **hostinu lásky** a mluvili k shromážděnému lidu dojemná slova o blaženosti svého utrpení, a o hrůzách posledního soudu. **Satur** mezi jiným pravil: Pamatujte si tváře naše, abyste nás poznali v den soudný. Tím

byli pohané pohnuti, a mnozí z nich uvěřili v Krista Pána.

Když nadešel určený den, vesele, s obličejem jasným kráčeli sv. mučéníci ze žaláře do divadla, jakoby do nebe se brali. U brány divadla měli svléci svá roucha, a mužové měli se obleci v roucho kněží Saturnových, ženy pak měly se obleci v roucho kněžek bohyně Živěny (Ceres-y). Ale Pán Bůh toho nedopustil. Svatí vyznavači se statečně opřeli proti tomu; a tak byli uvedeni na bojiště v oděvu svém. Sv. Perpetua vkročila do divadla, zpívajíc Pánu Ježíši. Již vypouštěli na ně dravé šelmy.

Na sv. **Saturnina** a **Revokáta** pustili levharda a medvěda, kteří se na ně vrhli a rozsápali je.

Svatého Satura vlekl medvěd kus cesty, ale vrátil se do klece své. Když pak sv. mučéníka přivázali, medvěd z jeskyně své nijak se nedal vylákat. Konečně levhard smrtelně kousl jej.

Obě sv. ženy Perpetua a Felicita přioděny byly rouchem mřížkovaným a tak předhozeny byly divoké krávkě. Sv. Perpetua stydlivě urovnala si šaty roztržené a vlasy, když ji kráva s místa na místo házela; pomohla spolumučénici své, svaté Felicitě, na zemi poražené, a povzbuzovala bratra svého a jiného, aby setrvali ve víře a lásce Boží. Pak byli uvedeni do prostředku divadla a tu od zápasníků a šermířů byli probodeni a usmrceni dne 7. března 203.

23. Jak oslavili sv. mučéníci svatou víru katolickou v městě Alexandrii?

Toto pronásledování Septimia Severa v Alexandrii trvalo několik roků s přestávkami. Tak oslavili zde samospasnou víru svou mučéníci sv. **Leonidas**, otec Origena, věhlasného učence, a byl st'at r. 192., **Seren** a

Plutarch, Heraklides a Heron, žáci Origena; Herais, kteráž za živa upálena byla, byla křtem ohně pokřtěna jako čekatelka svatého křtu. Zvláštní pozornosti zasluhuje **svatá Potamiena**, poněvadž krásný příklad služkám a všem mládencům a pannám dala. Sv. Potamiena měla křesťanskou matku Mercelu, otrokyni. byla však od matky nábožně vychována. Jako služebná otrokyně zamítla náruživé žádosti svého pohanského pána, který pro její neobyčejnou krásu ji k hříchu sváděl. Poněvadž mu nikdy po vůli nebyla, rozhněval se na ni pán její a udal ji u vladaře Akvily jako křesťanku, a podplatil je, aby mu ji naklonil. Vladař Akvilas ukázal jí přichystaná mučidla, neposlechne-li pána svého a nebude-li jemu po vůli. Než všecko přemlouvání Akvily marné bylo. Odpověděla: "Jak může soudce tak nespravedliv býti a mně k smrti odsouditi, protože nechci ukojiti nestydaté žádosti pána svého?" Rozhorčen jsa touto důtkou, kázal ji Akvilas do velikého kotle, plného vařící smoly, uvrci. Cudná panna děsila se obnažení více, než děsných muk; prosila tedy, aby jí šaty na těle nechány byly, a za to aby jen pomalu, pozvolna do kotle rozpuštěné smoly ponořena byla, aby se tak úd po údu upálil a aby tak tím více z lásky k ukřižovanému Spasiteli trpěla. Když tak trápena byla, řekla Akvilovi: "Vidíš, jak velikou trpělivost' Pán Ježíš, jehož ty neznáš, služebníkům Svým dává!" Mučitel její, voják Basilides, zahnal několik rozpustilých mladíků, kteří sv. pannu Potamienu sužovati chtěli. Světice slíbila mu, že za to se bude po smrti své za něho modliti. Když pak ponořena byla až ke krku v kotli, vypustila ducha r. 210. Třetí den po smrti své zjevila se onomu Basilidovi, právě: "Již se řaduji s Bohem svým v slávě; modlila jsem se za tebe; brzy budeš účasten slávy,

kteřé mi Bůh popřál." Tak se stalo. **Basilides** dal se pokřtiti, vyznal statečně víru katolickou a byl za to st'at na povel Akvily. Ještě mnoho jiných křest'anů oslavilo mučnickou smrtí svatou víru a to v tak velikém počtu, že sv. Klement Alexandrinský o tom napsal: "Každý den vidíme, jak mnozí mučníci bývají zde ukřižováni a upalováni a stínáni."

24. Jak se vedlo křest'anům za panování následujících římských císařů: Karakally (211—17), Makrina (218), Heliogabala (218—22) a Alexandra Severa (222—35)?

Trochu snáze, poněvadž tito nových zákonů proti křest'anům nevydali, ale poněvadž předešlých zákonů neodvolali, trvalo pronásledování dále, tu a tam silné, tu a tam slabší; zvláště za Alexandra Severa byl větší pokoj, tak že křest'ané si i kostely stavěli.

25. Jak začal zase císař **Maximin** (235—38) **VI. hlavní pronásledování?**

Pronásledoval křest'any, naveden jsa od pohanských kněží, kteří chtěli pohanské modloslužby zachovati, ježto již valně klesala; pronásledoval však nejvíce biskupy a kněze.

26. Jaké mučnictví vytrpěla **sv. Barbora** pro víru katolickou?

- Sv. Barbora byla dcera bohatého a vzácného kupce Dioskura v Nikomedii, v Malé Asii. Matka jí záhy zemřela; ale otec jí miloval velice a pečoval o její vychování a vzdělání, ale pohanským způsobem, poněvadž sám byl pohan a horlivý modloslužebník. Obávaje se o velice krásnou dceru svou, dal vystavěti na dvoře svém věž, do které Barboru zavřel, opatřiv ji všelikým pohodlím a spolehlivými služebnicemi a učiteli. Mladistvá panna však, majíc bystrý rozum a šlechetné srdce,

v této samotě poznávala vždy více ničemnost' bájek o pohanských bozích a jsoucnost' jediného Boha, stvořitele a řiditele světa. Origenés byl tajně u ní a vyučil ji křest'anské víře. Otec dal jí, než na dalekou cestu se vydal, zříditi lázně ve věži, sám místnost' lázeňskou nakreslil a staviteli k provedení dal a odjel. Svatá panna dala však místo dvou oken udělati tři okna a na stěně postavili svatý kříž, aby stále měla na očích tajemství nejsv. Trojice Boží a vykoupení Pána Ježíše. Přijala tu sv. křest a zavázala se Pánu Ježíši slibem ustavičného panenství. Otec vrátiv se domů, tázal se jí, míní-li již vstoupiti ve stav manželský. Barbora odpověděla, že chce zůstatí svobodna, aby byla jeho podporou ve stáří.

Brzy však zpozoroval otec Dioskur místo dvou oken tři okna, a na stěně svatý kříž. Tázal se jí: "Jaká jest toho příčina?" Barbora odvětila: "Třemi okny naznačena jest víra v Boha trojjediného, a kříž nám připomíná milost' vykoupení. Nadšeně dovodila, že modloslužba jest bludem. Otec touto řečí jako ohromený, rozpálil se hněvem, a chopil se meče, a byl by ji usmrtil, kdyby nebyla utekla. Otec běžel za Barborou, nalezl ji v křoví, ztrýznil a nazpět ji zavedl do věže. Sv. panna děkovala Pánu Bohu, že jí dal trpěti pro sv. víru. Otec sám ji svázal a odvedl k soudci Marcianovi; obžaloval ji a žádal, aby ji přivedl k modloslužbě, aby Krista Ježíše zapřela. Soudce se zhrozil ran, které jí otec dal, dal jí pouta rozvázati a přívětivě jí domlouval, aby pamatovala na svou mladost' a stkvělé naděje ve světě a vzácného rodu svého hanbou neposkvřnila. Svatá panna odpověděla mírně a vážně: "Všechna naděje má směřuje k neviditelným statkům a k dědictví v království nebeském u Krista Ježíše. Jestit' pošetiloští,

důvěruje-li kdo v mrtvé bohy, rukou lidskou zhotovené, kteří necítí, nemluví a žádnému pomoci nemohou." Soudce dal přinést mučidla, aby ji zastrašil.

Když domluvy soudcovy neprospěly, dal ji se šatů svléci a na celém těle zbičovati. Svata Barbora snášela ty rány rekovně. Po té ji odvedli do žaláře, kde radovala se z toho, že potupu a trýzeň snášejíc pro Krista Pána, též slávy Jeho účastnou se stane. Pán Ježíš se jí zjevil, vyhojil zraněné tělo její a dodal jí nové síly a zmužilosti. Druhý den soudce dal ji k sobě přivésti. Vida ji zdravu a krásnu, podivil se a pravil: "Bohové tě uzdravili, obětuj jim z vděčnosti!" Světice odvětila: "Nebud' slepým a nepřičítej uzdravení mé věcem mrtvým. Ježíš Kristus, pravý a živý Bůh, uzdravil mě." Hrdost' soudcova řečí tou přešla v zuřivost'. Dal ji tedy železnými nástroji rozsápati, boky pochodněmi páliť, hlavu tlouci a na potupu i prsy uřezati. Světice pozdvihla oči svých k nebi, modlíc se: Pane Ježíši Kriste, přispěj mi ku pomoci, a neopouštěj mne. Po té vlečena byla nahá ulicemi a vydána veřejnému týrání. Posléze odsoudil ji Marcian na smrt' mečem. Sv. Barbora statně kráčela na popraviště, aby přijala korunu vítězství. Dioskur, vlastní otec její, byl očitým svědkem všech těchto strašných muk, a nyní sám se chopil meče, by dvacetiletou dceru svou st'al. Roku 236. událo se toto mučení sv. Barbory. Této ukrutnosti zděsili se i pohané, a Pán Bůh sám brzy potom potrestal nelidského otce; bleskem usmrcen byl!

Sv. panna Barbora jest patronkou šťastné smrti, abychom nezemřeli nezaopatření svatými svátostmi umírajících, jest patronka dělostřelců a havířů a počítá se ke 14 Pomocníkům.

27. Jak se chovali ku křesťanům následující císařové: Gordian I. a II. (238), Gordian III. (244) a Filip (244—49)?

Popřáli Církvi katolické více míru a pokoje; ale neodvolali rozkazů proti křesťanům. Tak na mnohých místech byli křesťané dále pronásledováni.

28. Proč a jak vydal Decius (249—51) křesťany novému VII. hlavnímu pronásledování?

Protože chtěl povznést bývalou slávu říše římské a bohoslužby pohanské, proto umínil si, netrpěti žádného náboženství než pohanské a proto vydal rozkaz tak ukrutný, že to bylo takřka první všeobecné pronásledování křesťanů, převyšující všecka předešlá. Rozkázal úředníkům, aby odložili všechny jiné práce, a jen o vyhubení křesťanů pracovali; rozkázal, aby biskupy, jakožto vůdce, hned smrtí vyhladili, aby chrámy se zbořily, aby písmena svatá se pobrala, aby zámožnější křesťané statků svých zbaveni a ze země vyhnáni byli. Rozkázal, aby ocháblejší se nezabíjeli hned, nýbrž aby raději strašným a zdlouhavým trápením hladem, žízní a žalářem a i jinými lákavými prostředky k odpadlivosti od sv. víry (katolické přivedeni byli, a teprve, když nic neprospívá, aby smrtí potrestáni byli. Úředníkům celé říše hrozil přísnými tresty, kdyby byli nečinnými neb shovívavými. Tak se měli křesťané voditi a sháněti na veřejná místa, kde měli zlořečiti Kristu Pánu a klekati před postavenými modlami a sypati kadidlo do připravených pánví. Pohotově stála tu všude mučidla, připravovala se popraviště a předváděla se divá zvěř k roztrhání křesťanů. Tu tedy bylo viděti, jak křesťané násilím byli chytáni a v celých houfech do žaláře voděni, a když žalářů se již nedostávalo, zámožnější byli posláni do vyhnanství. Biskupové bý-

vali mučení a usmrcování veřejně před lidem, ostatní křesťané bývali k hrůze a odstrašení jiných veřejně z mučidla na mučidlo podáváni a konečně dobíjeni. Někteří bohužel odpadli od Pána Ježíše a odevzdali Písma svatá pohanům, jiní si dali zhotoviti lživé listy, a podplatili úředníky, aby se vysvobodili od hrozných muk. Než i tito považováni byli za odpadlíky. Veliké množství křesťanů zahynulo na pouštích a horách, kam se před ukrutným pronásledováním utekli, hladem, žízní, zimou, od neduhů, od lotrů, od divoké zvěře. Někteří tu začali v odloučenosti od světa vésti život bohumilý, dadouce počátek k poustevnickému životu. Tak sv. Antonín (zemř. 356), tak sv. Pavel (zemř. 340).

Kteří pro Krista Pána život v mukách ztratili, sluli mučeníci. Kteří jen trápeni a mučení byli, ale smrti nepodstoupili, nazývali se "vyznavači Páně." Odpadlíci činili pokání, vrátili se do Církve katolické a pro zásluhy sv. mučovníků odpuštění časných trestů dosáhli; tím dávali základ a počátek k "odpustkům" svatým. Avšak přemnoho statečných křesťanů všelikého stáří, stavu a pohlaví opustilo v tomto VII. hlavním pronásledování pro Krista Pána jmění své, rodinu svou, vlast' svou a podstoupili z lásky k Pánu Ježíši smrt' mučenieckou: ku př. sv. Fabian papež, poněvadž císař Decius nechtěl, aby nový papež nastoupil; v Sicilii sv. Háta (zemř. 251), v Alexandrii egyptské sv. Apollonie (zemř. 249) ... V Pontu a Kappadocii byly žaláře přeplněny.

29. Jak pronásledovali křesťany císařové Gallus (251—253) a Emilian (253)?

Byli mírnější ku křesťanům.

30. Proč a jak pronásledoval křesťany Valerian (253—259) v VIII. hlavním pronásledování?

Jeho miláček Makrian, císařský důchodní, zabýval se rád egyptským čarodějnictvím, a namluvil císaři Valerianu, že prý mu křesťané svou přítomností, hlasem, pohledem a dechem svým překážejí v šťastném provádění jeho čarodějství. Císař pak, jenž radou jeho i malé dítky zabíjel, aby s ním z jejich vnitřností budoucí věci zkoumal, uposlechl i v tom rady Makrianovy a pronásledoval křesťany. Makrian namlouval mu, že příčina, proč často proroctví neuhodne a proč se to nevyplní, jest tato, že prý se římscí bohové hněvají na křesťany. Proto chtěl vyhubiti křesťany, zapověděl všechny schůze náboženské a bohoslužebné, nařídil, aby biskupové vedle křesťanského Boha také pohanské bohy etili; jinak že budou do vyhnanství posláni.

31. Jak trápeni byli sv. biskupové, kněží a jahnové od císaře Valeriana?

Sv. Cyprian, biskup v městě Karthago, v Africe, předvolán byl před prokonsula, aby obětoval bohům. Odpověděl: "Neznám jen jediného Pána Boha." "Udej mi ostatní kněze," poroučel prokonsul Paternus. Sv. Cyprian odpověděl: "Vaše občanské zákony samy zapovídají někoho udávati neb vyzraditi." "Tedy jdi do vyhnanství, do Kurubis, pustého to místa u moře." Tak zv. Cyprian odveden byl do vyhnanství.—Po té 9 jiných biskupů bylo zatknuto s kněžími, jahny a mnohými křesťany, a to: ssv. **Nemesian, Felix, Lucius, Felix, Litteus, Polian, Viktor, Jader a Dativ**. Byli nejprve holemi trýzněni a pak do Mauritanie a Numidie posláni, aby tam ve třech mědných horách mědi dobývali. Tam měli řetězy na nohách, dostávali jen něco chleba, oděvu neměli, lůžka neměli, leželi v noci na holé zemi, byli prací přetížení, ve špíně a neřádu. Sv. Cyprian nám to po-

l, a poslal jim almužnu. Církev sv. světí památku to sv. vyznavačů 10. září.

Podobně předvolán před místodržitele egyptského **nys**, biskup města Alexandrie s 1 knězem a 3 jáhny pravil: "Nezměním víry své, aniž křesťanem býti stanu; a vedle jediného Boha vašich bohů nikterak i nemohu." Prokonsul: "Jděte tedy do vyhnanství, od ztrátou hrdla zůstaňte v něm!" I odešli na vyká-á sobě místa.

32. Proč a jak zostřil císař Valerian r. 258. rozkaz j o pronásledování křesťanů?

Poněvadž viděl Valerian, že to vše ještě nevede íli, že posavadním pronásledováním křesťanů nevy-íl, zostřil rozkaz svůj tím, že poručil, aby biskupo-kněží a jahnové bez prodlení odpraveni byli; sena-ové, rytíři a vzácné osoby, aby důstojnosti, úřadu a éní svého oloupeni byli, a kdyby ještě tu neodřekli víry křesťanské, aby st'ati byli; římské matrony oli paní aby jmění a statků svých zbaveny a do vy-nství poslány byly; úředníci a sluhové císařovi aby ézy spoutáni a na statky zeměpanské neboli knížecí lání byli a tam jako otroci pracovali.

33. Kteří svatí byli umučeni v tomto ukrutném následování císaře Valeriana?

Sv. papež **Štěpán krvácel** mezi prvními mučeníky; y po něm **sv. Sixtus II.**, a jeho jaheň **sv. Vavřinec**, rý byl upálen na rošti. Ve Španělich byl sv. biskup **iktuosus** s 2 jahny upálen. V Karthagu st'at byl **Cyprian** biskup, a s ním mnoho jiných křesťanů; Itice dal místodržitel najednou 150 svatých křesťa-do vápených dolů uvrci; v Cesarei Palestinské před-eni byli 3 muži pro sv. víru dravým šelmám; v ppadocii maloasiatské v městě Cesarei dal svatý

chlapeček **Cyrril** všem bázlivým a dospělým neobyčejný příklad statečnosti hrdinské pro sv. víru katolickou. Ani otec pohanský, který jej z domu svého vyhnal, ani soudce, který ho strašil spoutáním a výhrůžkami, že ho upálí, ani pláč útrpných diváků neobměkčily srdce dítěte, které zvolalo: "Nebojím se ani ohně, ani meče; toužím po domu, mnohem krásnějším, než jest dům otce mého, a poklady naplněn jest, které mnohem déle trvají, než poklady otce mého. Bůh mě tam přijme. Chvátej, odpraviti mne, abych Otce svého v nebi brzy našel." S radostí utrpěl smrt' 29. března 259.

34. Jak se chovali ke křesťanům následující císaři: Gallienus (259—268) a Klaudius (268—270) ?

Gallienus, vída marnost' ustavičného pronásledování křesťanů, prohlásil křesťanskou víru za dovolené náboženství, a nařídil, aby se vrátily kostely a hřbitovy, křesťanům odňaté, a aby se křesťanům již žádné protivenství nečinilo.

35. Proč způsobil císař Aurelian (270—75) křesťanům **IX. hlavní pronásledování** ?

Ač z počátku Aurelian nakloněn byl křesťanům, přec později, sveden jsa špatnými rádci, aby hubil Církev katolickou, že tím říši svou povznese a u lidu pohanského oblíby dojde, vydal rozkaz, aby křesťané opět byli pronásledováni. Než se ale rozkaz po celé říši rozhlásil, byl císař zavražděn od svého písaře. Avšak přece tekla krev křesťanů v bližších krajinách, zvláště ve Francii **svaté Kolumby** v městě Sensu. Tato sličná panna narodila se ve Španělech z pohanských rodičů. Ale již z mládí poznala Pána Ježíše a nedala se nikterak k modloslužbě nakloniti. Aby víru křesťanskou zachovala, přehla s několika spoludružkami do města Vienny v Galii, kde důkladně vyučena byla v svaté

víře katolické, a pak odebrala se do Sensu, kde byla všem vzorem života nábožného a ctnostného. Poněvadž císař Aurelian sám osobně s katany křesťanů hledal, je soudil a mučil, spatřiv svatou Kolumbu mezi křesťany, řekl k ní: "Kolumbo, holubičko krásná, buď pamětliva mladosti a krásy své a obětuj bohům! Odstup od Nazaret'ana, jenž přikazuje chudobu a zapírání sebe. Budeš-li se klaněti Joviši, ozdobím tě zlatem a drahokamy; budeš šťastnou chotí vlastního syna mého!" Sv. Kolumba odpověděla: "Již dávno jsem si zvolila Chotě, vzácnějšího i nad syna, tvého. Ó císaři! nemohu přistoupiti k návrhu tvému a nebudu modlám obětovati." Císař: "Kdož pak jest ten vyvolený ženich tvůj? Kolumba: "Ten, jež jsi nazval Nazaret'anem. Ježíš, můj Spasitel, pro Něhož jsem hotova vytrpěti všeliké muky." Aurelian rozhněvaný: "Dám tě zavésti do domu, kde zhyne sličnost' tváří tvých a čistota duše tvé, aby ženich tvůj neměl žádného zalíbení v tobě. Když zavedli svatou pannu do hampejsu, zarděla se studem sv. Kolumba, a padnouc na kolena, modlila se k Pánu Ježíši za pomoc a ochranu. Aj, sotva pohanský mladík Baruch se přiblížil, prolomil medvěd klec svou ve zvěřinci, kde k zápasům v divadle s jinými šelmami chován byl, a vyřítil se řízením Božím na Barucha, aby svatou pannu vysvobodil z nebezpečení. Císař, uslyšev o tom, nepřišel tímto zázrakem k poznání, nýbrž přičítal to jejímu čarodějnictví a dal ji upáliti. Baruch ale kál se z hříchů svých a chtěl z plamenů vysvoboditi svatou Kolumbu a zachránil ji z ohně. Po té dal Aurelian mečem stíti i svatou Kolumbu i kajcníka Barucha.

36. Jak chovali se k Církyvi katolické následující císařové: Tacitus (275—76), Probus (276—282), Karus

se svými syny Numerianem a Karinem (282—284) ?

Podobně jako Gordian I, II., III. a Filip (238—249).

37. Proč a jak vydal císař Dioklecian (284—305) rozkazy k **X. a poslednímu hlavnímu pronásledování?**

Poněvadž Dioklecian pokořil zpupné Peršany a vzbouřený Egypt, pak i Gothy a Sarmathy, zpyšněl tím; chtěje zvláštní slávy dodati říši své římské, pomýšlel na zvelebení pohanské modloslužby. Čítaje v pamětech císařů římských, jak si někteří předchůdcové jeho božské úcty a slávy a titulů vyžadovali, počal se též bohem a pánem světa nazývati, a proto obnovil hned nevídanou nádheru a lesk na císařském dvoře svém v Nikomedii. Proto vydal roku 293. rozkaz proti křesťanům, kterým všechny kostely měly býti zničeny, a Písma svatá měla vydána býti. Roku 296. vydal **1. rozkaz**, aby nikdo se neopovážil, starou (pohanskou) víru haněti. . . Tak nastaly opět slavné staré modloslužby, oběti a hádání.—Kněží modlářští byli povoláni, aby ze střev budoucí osudy říše předpovídali. Tito však nemožouce nic jistého pověděti, vymlouvali se a sváděli to na nenáviděné křesťany, že prý svou přítomností bohy hněvají a proroctví ruší. Proto poslal Dioklecian k věšt-cům bůžka Apollóna do Miletu, tázaje se jeho kněží modlářských o radu k povznesení bývalé slávy říše. Ti ale radili mu, aby dal co nejdříve vyhubiti křesťany; ano nahnali mu strachu, že neuposlechne-li rady jejich, uražení bohové nové bouře a nehody na říši sešlou, a tak ji v zkázu uvedou. Nejvíce pak donutil ho k pronásledování křesťanů zet' jeho Galerius, jež přijal za spoluvladaře, a jemuž odevzdal Thracii a země u Dunaje. Galerius dráždil Diokleciana proti křesťanům, že prý v obětech pohanských neberou podílu, a tím

bohy urážejí a slávu říše zeslabují. Tím Dioklecian rozdrážděn jsa, nařídil dvořanům i s násilím, aby bohům obětovali; vojáky, tomu se zpěčující, poručil z vojska propustiti. Tito ale zůstali Pánu Ježíši věrni, všeliké hodnosti vojenské opouštějice.

Vida to, rozhodl se Dioklecian k tomu, že všechny křesťany krutě a zřejmě pronásledovati bude. Proto vydal roku 303. **druhý rozkaz proti křesťanům, aby** kostely jejich zbořeny byly, aby Písma sv. spálena byla, aby křesťané s úřadů svých potupně svrženi a všickni křesťané všech práv občanských zbaveni a muškami donuceni byli k obětování bůžkům; aby kněží a biskupové do žaláře vsazeni a všemi způsoby k obětem pohanickým donucováni byli.

Roku 304. vydal Dioklecian **třetí rozkaz**, aby všickni křesťané k obětem modlářským donuceni byli; hrozil místodržitelům sesazením s úřadu, ano i smrtí, kdyby křesťanů krutě nepronásledovali.

38. Jak byli křesťané vůbec za Diokleciana mučeni?

Když v paláci císařském ne náhodou, nýbrž působením Galeria, oheň dvakrát vyšel, obvinění byli z toho křesťané a hromadně mečem byli zabíjeni na hranicích pálení, svázani a do moře z člunků házeni z pomsty pro sv. víru. Pro sv. víru katolickou byli křesťané ve Fenicii a Tyru šelmám předhazováni, když šelmy se jich dotknouti nechtěly, byly k tomu od pohanů železnými ostny drážděny; ano i sv. mučeníci sami musili je proti sobě drážditi. Ve Frygii byl celý kostel s křesťany zapálen. V Mesopotamii byli křesťané nad dýmem a kouřem pověšeni a udušeni. V Pontu jim vráželi trny pod nehty a polévali je rozpuštěným olovem. V Syrii dal si rolník Barlam raději ruku nad

ohněm spáliti, než aby otevřel ruku, do níž kladli kadidlo před pohanským oltářem, aby se nezdálo, že obětoval modlám. V Egyptě trápili sv. mučovníky rozpálenými kleštěmi, v Thebaidě zavěsili je na dva stromy a tak je roztrhli. V celé říši římské soudcové a místodržitelové jako o závod vymýšleli nové kruté muky na křesťany.

39. Jak oslavili sv. víru katolickou svatí **Petr, Dorotheus a Gorgon?**

Když Galerius po druhé zapálil palác císařský v Nikomedii a Dioklecianovi namluvil, že jeho vlastní sluhové v paláci, křesťané, to učinili, aby oba císaře Diokleciana i Galeria ohněm tím zohubili, rozzuřil se Dioklecian, dal si zavolati svého komorníka **Petra**, a kázal mu, aby buď hned bůzkům obětoval, nebo zemřel. Sv. Petr odpověděl: "Víře své nikdy nezpronevěřím se. Jak můžeš žádati, abych obětoval d'áblům, kteří jsou naši nepřátelé?" Za tuto odpověď dal Dioklecian komorníka svého pověsiti a zbičovati, pak sejmouti a na rány jeho ocet a sůl dáti; po té dal veliký oheň připraviti a Petra na rošti v tom ohni upáliti. Tak zemřel sv. komorník jeho Petr.

Dioklecian dobře věděl, že nadkomorný jeho **Dorotheus** a vzácný dvorník jeho **Gorgon** též křesťané jsou, ale pro jejich věrné služby a jejich nevinnost' nechtěl jich zabíti. Když jednoho dne Dorotheus a Gorgon Diokleciana samotného našli, pravili k němu: "Pane, co učinil Petr, že zasloužil tak ukrutné smrti? Ovšem byl křesťanem, ale kde na celém světě nalezneš věrnější služebníky, než křesťany? I my jsme křesťané; jest-li to zločinem, hle; i my jsme hotovi, pro svatou víru svou umřít; neb povinností naší jest, abychom se klaněli jedinému, pravému Bohu." Tu nevěděl císař,

má-li je milovati, jak až posud je měl rád, nebo se na ně hněvati. Než v tom přistoupil Galerius, zapřisáhlý nepřítel křest'anův; ten jej k tomu přiměl, aby buď opustili víru svou, aneb zemřeli. Byli tedy Dorotheus a Gorgon tak ukrutně zbiti, že proudem tekla krev, a Dioklecian, vida to, zakázal, dále je tlouci, aby v těchto mukách nezemřeli. Vida však, že jsou posud na živě a neohroženi, kázal oba na rošti pozvolna páliť a pak zardousiti—roku 303.

40. Jak oslavila sv. víru katolickou sv. **Filomena?**

Otec její, kníže v Řecku, jda s chotí svou do Říma, aby odvrátil Diokleciana od války, jemu vyhrožované, vzal s sebou třináctiletou dceru svou Filomenu, kterou spatřiv Dioklecian, pojati chtěl za paní svou. Sv. Filomena ale se bránila živou mocí a pravila, že před dvěma roky slib panenské čistoty Pánu Ježíši učinila, a že nikterak od víry Kristovy neodstoupí. Dioklecian jí sliboval, pak hrozil, a vida vše marné, kázal ji uvrhnouti do žaláře, který byl pod zbrojnicí jeho paláce; tam ji řetězy dal obtížiti a železnými kruhy ruce i nohy spoutati. Tam ji sám osobně každý den po 37 dní navštěvoval, k hříchu sváděl a vábil; a když mu nebyla po vůli, trýznil, řetězy bil, nohama šlapal a se na ní mstil. Jen vroucí a stálá modlitba sílila sv. Filomenu v jejích mukách a pokušeních. Vida, že ji k hříchu nesvede, dal ji vyvésti ze žaláře, ukrutně zbičovati a zase do žaláře temného uzavřítí. 39. den pak kázal ji s kotvou na krku do řeky Tibery uvrci, aby již ve vlnách na vždy pohřbena zůstala. Ale dva andělé jí odvázáli kotvu a přenesli na protější břeh Tibery. Tímto zázrakem mnozí se obrátili na křest'anskou víru. Ukrutník Dioklecian zuřil, že prý se to stalo mocí kouzelnou; dal ji přivázati nohama divokým ořům na ohony a po uli-

cích smýkati a krví zalitou opět do žaláře zavléci. 40. dne pak ji kázal k sloupu přivázati a šípy, ve výhni rozpálené, do ní metati. Když ale střely se navrátily a 6 lučníků hned zabily, kázal ji stíti—roku 305.

41. Co z toho jde na jevo?

Že císařové, všecku moc a vládu mající, v tak velikém počtu Církev pronásledující, všemi mukami křesťany sužující, svaté víry Kristovy nezničili. 48 císařů bojovalo proti bezbranným křesťanům a přec jich nepřemohli. Tato trpělivost' a srdnatost', tato obětavost' křesťanů, tato jejich radost', pro víru sv. zemřítí, není a nemůže býti lidská, od lidí, nýbrž jen od Pána Boha. Tudíž i tato sv. víra katolická není dílo lidské, nýbrž božské, od Boha pocházející, tedy božská, tedy i samospasitelná. Kdo tedy nemá víry katolické, bloudí,—zahyne!

B. Pronásledování svaté víry katolické od kacířů.

42. Kterí kacíři hubili svatou víru katolickou v I. století?

1) **Simoniani** od původce svého Šimona, Kouzelníka, o němž Skutky apošt. 8, 10 vypravují. Učili, že andělé stvořili svět.

2) **Menandriani** od učitele svého Menandra nazvaní, který jako Šimon z Samaří pocházel a učil, že křest v jeho jménu jest pravé vzkříšení.

3) **Cerinthiani**, od Cerintha svedeni r. 73, učili, že Ježíš nebyl Bohem, že pozemské království Kristovo začne v Jerusalemě po všeobecném vzkříšení a 1000 let trvati bude.

4) **Ebionisté**, od Ebiona v blud uvedeni byli, že

Ježíš byl pouhý člověk z Josefa a Marie Panny tak narozený, jako jiní lidé. Proti nim napsal sv. Jan své evangelium.

5) **Nikolaité**, Nikulášovci, jichž vůdcem prý byl Mikuláš od apoštolů zvolený jáhen. Měli manželky společné, žili tedy v cizoložství veřejném.

6) **Gnostikové**, ku př. Saturnin, Basilides . . ; učili, že 7 andělů svět stvořilo, že Kristus těla lidského neměl, že manželství jest od d'ábla.

43. Kteří kacíři žili v II. století?

7) **Karpokratiani**: bloudili v tom, že prý andělé stvořili svět; že prý Pán Ježíš byl synem svatého Josefa.

8) **Valentiniani** od Valentina svedení učili, že Pán Ježíš nepřijal těla Svého z blah. Panny Marie, nýbrž že je přinesl z nebe.

9) **Sethité**; ctili Setha, syna Adamova, že prý Pána Ježíše zplodil, nebo sám Ježíš byl. Proto se nazývají Sethité.

10) **Kainité**; uctívali jako svaté ty, jež Písmo svaté zavrhuje: Kaina, Korea, Sodomské a zvlášt' Jidáše Iskariotského.

11) **Ofité**; klaněli se Pánu Ježíši ve způsobě hada a líbali hada.

12) **Herakleonisté**; vzývali jakési anděly za zemřelé, kteréž pokropili vodou a olejem.

13) **Kolarbasisté**; učili, že prý všecka pravda obsažena jest v řecké abecedě; proto prý se Ježíš nazývá Alfa a Omega.

14) **Arkontikové**; zavrhovali svaté svátosti.

15) **Florinisté**; učili rouhání, že prý Bůh jest původcem hříchu.

16) **Epifanisté**; zavrhovali zákon Mojžíšův, a zvláště 9. a 10. přikázání Boží: Nepožádáš manželky bližního svého. Nepožádáš statku bližního svého.

17) **Prodikisté**; učili, že dovoleno jest, zapříti svaté víry; klaněli se slunci a měsíci a čtyřem prvotním živlům nazí. Sv. Epifan praví, že jejich kostely byly hampejzy.

18) **Tatianisté**, též **Enkratité** zvaní, učili, že prý Bůh stvořil svět nižším eonem (andělem neb duchem); že prý Pán Ježíš neměl lidského těla, že člověk nemá svobodné vůle, že nebude z mrtvých vstání, že požívání masa jest hříchem, že užívání manželství jest hříchem; že zákon Mojžíšův není od Boha.

19) **Severiani** bloudili jako Tatianisté, poněvadž Severus, původce Severianů, byl žákem Tatiana; jen že přijímali zákon Mojžíšův, proroky a evangelia, jež Tatian zavrhoval.

20) **Doketové**; bloudili v tom, že prý Pán Ježíš přijal a na se vzal jen zdánlivé tělo, a že prý Pán Ježíš zavrhl manželský stav.

21) **Cerdoniani**; bloudili, že prý jsou dva bohové, jeden dobrý a jeden zlý; že prý bude z mrtvých vstání duší, ale ne těl lidských.

22) **Marcionisté** bloudili jako Cerdoniani. Mimo to upírali, že Pán Ježíš se stal člověkem, že z předpekli nevysvobodil spravedlivé Starého zákona, nýbrž Kaina, Sodomské a Egypt'any.

23) **Apelesiani**; zavrhovali proroctví Písma svatého; učili, že prý Kristus Pán nevzal na Sebe tělo lidské, nýbrž tělo ze vzduchu.

24) **Montanisté** od Montana nazvaní, který z prvu mnoho dobrých skutků vykonal, ale potom pýchou nadutý jsa, vyvyšoval se nad apoštoly a tvrdil, že teprve

on přijal zaslíbeného Ducha Svatého úplně, zavrhoval stav manželský pro vdovce a vdovy, nařídil trojí půst čtyřicetidenní. Posléze se oběsil.

25) **Katafrygové**; připravovali hostie z mouky a krve; krev k tomu z maličkého dítěte brávali. Když při tom píchání dítě zemřelo, považováno bylo za mučeníka.

26) **"Artotyrité"**; tak nazváni byli, protože obětovali hostie z chleba a sýra.

27) **"Pepuziáni,"** od vsi Pepuza ve Frygii nazvaní, světili na biskupy a na kněze ženské osoby.

28) **Askodrogité**, zuřili; mívali u sebe měchy jako nádoby, které u oltáře naplňovali novým vínem, odvolávajíce se na slovo Pána Ježíše: "Vino nové lijí do nádob nových, a obé bývá zachováno." Mat. 9, 17.

29) **"Pasalorinchité"**; tak zvaní byli, protože si zámek na ústa dávali, aby prý pečlivěji mlčení zachovali.

30) **Bardesanisté**; upírali vzkříšení z mrtvých.

31) **Theodotiani**; upírali božství Pána Ježíše; jiní učili, že prý Melchisedech byl více než Pán Ježíš. Proto sluli též **"Melchisedechiani."**

32) **Hermogenisté**; blouznili, že hmota jest nestvořená, věčná, že tělo Pána Ježíše jest ve slunci.

44. Kterí učenci potírali tyto nesmyslné bludy kacířské?

Hegesippus; Filip, biskup Gortýnský na ostrově Kreta; Modestus; Musanus; Rhodon; sv. Dionys, biskup Korintský; sv. Apollinar, biskup Hierapolský; sv. Melito, biskup Sardenský; Athenagoras, filosof v Athenách; sv. Irenej, biskup Lyonský; sv. Theofil, biskup v Antiochii.

45. **Kterí kacíři hubili Církev sv. v III. století?**

33) **Patriciani**, od Praxeas ve Frygii svedení; učili, že jest jen jedna božská osoba, Otec; ten prý pro nás trpěl. Odtud jejich jméno.

34) **Sabelliani**, od Sabellia r. 257 svedeni byli. Bloudili jako Patriciani.

35) **Paulisté**, od Pavla Samosatenského zvaní, že Pán Ježíš není Bohem, že v NĚm jsou dvě osoby a dva synové boží . . .

36) **Manichejové**: Původcem bludařství jejich byl Manes; učil, že prý jsou 2 bohové, jeden dobrý a jeden zlý; že člověk má dvě duše, jednu dobrou a druhou zlou; že křtu není k spasení třeba; že člověk nemá svobodné vůle . . .

37) **Tertullianisté**, od Tertulliana nazvaní. Tento byl spisovatelem, zprvu dobrým, ale později se přidal k Montanistům.

38) **Origenisté**, od Origena svedení, jenž byl velkým učencem, i zbožným; ale později pobloudil a učil, že nebe a peklo není věčné, to jest, že odměna Svatých není věčná, že muky pekelné nebudou trvati věčně, že Kristus na konec světa zase ukřižován bude.

39) **Novatiané**, od Nováta a Novatiana pochodící, učili, že prý Církev nemá moci, odpustiti hříchy odpadlictví k modlářství; že kdo zhřešil po křtu svatém, odpuštění dosíci nemůže; že biřmování není svátost'; že vdovec nebo vdova již se oženiti neb vdáti nesmí.

40) **Nipotesiani**, r. 284 od Nipotesa svedení, učili, že Kristus Pán 1000 let na zemi panovati bude.

41) **Andělikové**;—prokazovali andělům božskou počtu; tvrdili, že andělé stvořili svět a že oni sami andělský život vedou.

42) **Apoštolíkové**; učili, že křesťané žádným po-

zemským majetkem vládnouti nesmějí, že boháči žádné naděje na nebe nemají..

46. **Kterí kacíři hubili svatou víru v IV. století?**

43) **Donatisté**, svedení od Donata. učili, že Církev katolická zahynula, že jenom oni jsou pravá, čistá Církev, ježto u nich jsou všickni čistí a svatí, že prý jen jejich křest platný jest; proto křtili po druhé ty, kteří nebyli od nich křtěni; bořili oltáře, polámali svaté nádoby, vylili svaté křížmo na zemi, a předhazovali psům svaté Hostie; vykopali zemřelé katolíky z hrobů a pustošili je, aby reformovali a opravili spravedlnost; osvobodili všecky dlužníky od povinných platů, pobíhali ozbrojení sem tam a zavraždili každého, kdo jejich bludařství přijati nechtěl. Donatisté zuřili i proti sobě samým, vrhali se s vysokých skal do propastí, jiní do vody neb do ohně, aby prý tak mučnickou smrtí zemřeli. Ovšem byli mučeníci, ale ne Kristovi, nýbrž d'áblovi!

44) **Ariani**, od Ariana svedení; učili, že prý Kristus Pán není pravým Bohem.

45) **Macedoniani**, od Macedonia v blud uvedení, učili, že prý Duch Svatý není pravým Bohem, nýbrž jen vyšším tvorem, andělům podobným. Šířili se v Konstantinopoli neboli v Cařihradě, v Thracii, v Bithynii, v Hellespontu a v městě Cyzica zvaném.

46) **Apollinaristé**, od Apollinera svedení, vyznávali, že Ježíš neměl lidské duše, že Jeho tělo, od nejbl. Panny Marie zrozené, bylo stejné bytosti s božstvím, tudíž, že božství Ježíšovo trpělo muky a smrt; že Pán Ježíš nevzal tělo z Panny Marie, nýbrž že si je s nebe přinesl; že v božské Trojici jsou stupně důstojnosti, že tedy Duch Svatý veliký jest, Syn Boží větší, Otec nejvyšší.

47) **Antinico-Marianité**; bloudili o nejsv. Panně Marii, že nezůstala vždy Pannou, že po narození Pána Ježíše ještě více dítek dostala od sv. Josefa. Šířili tento blud v Arabii.

48) **Kollyridiani** klaněli se blahoslavené Panně Marii jako bohyni, obětovali jí v Thracii, Scythii i Arabii koláčky, nazvané řecky kollyridy. Odtud jejich jméno.

49) **Aeriani** začali r. 370 v Antiochii kacířství toto: že není rozdílu mezi biskupy a kněžími; že zbytečno, za zemřelé se modliti; že není třeba posty a svátky zachovávat.

50) **Massaliani**, toulaví mniši, učili, že všecko náboženství záleží jenom v modlitbě; štítili se práce a postu. Hlavou jejich byl Adelf z Mesopotamie; proto i **Adelfiani** sluli.

51) **Priscilliani**, pocházející od Marka z Memfis v Egyptě. Tento šel do Španěl; tu svedl bohatého řečníka Priscilliana, od něhož sekta své jméno má. Učili, že Otec, Syn a Duch svatý jest jen jedna osoba, že tělo naše od d'ábla jest, a že vlivu hvězd, zvlášt' 12 znamením na nebi podrobena jest.

52) **Bosáci**, o nichž vypravuje sv. Augustin, že vždy chodili bosí a učili, že všickni křesťané mají bosí choditi.

53) **Audiani**, svedení od Audia z Mesopotamie, učili, že podobenství naše s Bohem v podobnosti těla záleží, připisující Bohu údy tělesné.

54) **Helvidiani**, jichž původcem byl Helvidius. Rouhali se nejsv. Panně Marii, že prý po narození Pána Ježíše nezůstala Pannou, že prý potom se sv. Josefem ještě jiné dítky měla.

47. Jak potírala Církev sv. tato kacířstva?

Častými sněmy, na nichž kacířové bývali odsouzeni, a když se nepoddali, z Církve sv. vyobcováni. Svátí Otcové a učitelé církevní poučovali je a napomínali jich.

48. **Kteří kacíři pustošili Církev a víru katolickou v V. století?**

55) **Joviniani**, jichž hlavou byl Jovinian, jenž prve v Miláně v klášteře ctnostně žil, ale potom z kláštera utekl a v Římě světácky žil a učil, že pokřtění již hřešiti nemohou, že v nebi všickni stejnou odměnu obdrží, že všecky hříchy stejné jsou, že nejsv. Panna Maria po porodu Pannou nezůstala.

56) **Vigilantisté**, od Vigilantia, dříve hostiňského, potom arcikacíře svedeni byvše, učili, že nemáme uctívati ostatků Svatých, ve dne že máme k uctění Svatých světla rozsvítiti, že věřící se za sebe vespolek po smrti modliti nemohou; zavrhovali vigilie a život řeholní.

57) **Pelagiani**, jichž svůdcem byl Pelagius, laik, mnich z Britanie; v Římě od Rufína sveden jsa, učil, že Adam a Eva od Boha smrtelní stvoření byli, a že jejich hřích jen jim uškodil, že tedy není hříchu dědičného, že člověk přirozenými silami vůle svobodné může všecka přikázání Boží naplniti, všecka pokušení přemoci i k dokonalosti dospěti—bez pomoci milosti Boží.

58) **Polo-pelagiani**, jichž učitelem byl Jan Kasian, který se ve Scythii narodil, v Betlémě v klášteře žil, potom do Říma, odtud do Marseillu šel a tam kláštery založil, ale učil, že sice milosti Boží potřebujeme, ale že počínáme spasení své bez milosti Boží, že setrvati a vyvoleni býti můžeme k slávě přirozenými silami a vlastními zásluhami svými.

59) **Predestinatisté**, od Lucia svedení, bloudili o

vyvolení Božím a učili: že po pádu Adama a Evy svobodná vůle člověka úplně zničena jest, že Kristus Pán neumřel za spásu všech lidí, že někteří jsou předem vyvoleni od Boha k věčnému spasení a jiní že prý jsou předem ustanoveni od Boha k zavržení věčnému!

60) **Nestoriani**, od Nestora z Konstantinopole svedení, bloudili, že prý blahoslavená Panna Maria nebyla Matkou Boží, nýbrž jen Matkou Krista Pána. Toto rouhání bylo hned 22. června 431 v Efesu od všeobecného sněmu zavrženo.

61) **Eutychniani**, od Eutycha v Cařihradě svedení, učili, že Pán Ježíš, narodiv se z Marie Panny, měl jen jednu přirozenost'. Bludařství to bylo zavrženo na sněmu Chalcedonském r. 451.

49. Jak jim čelila Církev svatá?

Všeobecnými sněmy, diocezními synodami, napomínáním papežů a biskupů, poučlivými a varovnými spisy svatých otců a učitelů církevních.

50. **Kteří kacíři pronásledovali a tupili svatou víru katolickou v VI. století?**

62) **Akefalové**, jichž původcem byl Sever z Pisi-die; bloudili, učíce, že Pán Ježíš měl jen jednu přirozenost', narodiv se z Marie Panny.

63) **Jakobité**; od Jakuba ze Syrie v blud uvedeni byli, že božství Kristovo trpělo, že Kristus nevzal těla Svého z Marie Panny.

64) **Agnoeti**, t. j. Nevědomí, od Themistia z Alexandrie svedeni byli v blud, že Pán Ježíš mnohé věci nevěděl ani jako člověk, ani jako Bůh.

65) **Tritheisté**, t. j. Trojbožci, od Jana Filopona z Alexandrie v blud uvedeni byli, že prý jsou tři bohové Otec, Syn a Duch Svatý.

66) **Porušitelníci**, jichž učitelem bludným byl Theodos, který připisoval Pánu Ježíši porušitelné tělo tak, že musil Kristus trpěti vše, jako my, i kdyby nebyl chtěl.

67) **Neporušitelníci, Fantasiasté**, od Julia z Hali-karnasu v kacířství uvedeni byli opačné, že totiž Kristus Pán nic netrpěl.

68) **Niobité**, od Štěpána Nioba, filosofa v Alexandrii, k bludařství svedení, učili, že v Kristu Pánu není rozdíl mezi božstvím a člověčenstvím.

51. Kterí kacíři sužovali Církev svatou v VII. století?

69) **Monotheleti**; byli od Sergia a Cyra v blud uvedeni, že prý v Kristu Pánu jest jen jedna vůle. 6. všeobecný sněm v Cařihradě r. 680 je vyobcoval.

70) **Pauliciani**, od Pavla jakéhos v bludařství str-žení byli, že prý jest jeden bůh dobrý a jeden bůh zlý, že blah. Panna Maria Matkou Boží nebyla.

52. Kterí kacíři hubili svatou víru katolickou v VIII. století?

Adoptiani, jichž hlavou byli Elipand a Felix ve Španělich; učili, že Pán Ježíš jest jen adoptivný, za Syna přijatý, ne přirozený Syn Boží.

71) **Obrázoborci (Ikonoklasté)**, jichž původcem byl Konstantin z Frygie, jenž císaře Leona III. k tomu svedl. Císař tento a jeho syn Konstantin Kopronymus krutě pronásledovali křesťany pro uctívání obrazů.

53. Kterí kacíři rušili pokoj v Církví katolické v IX. století?

72) **Řekové**, pod vůdcem svým Fotiem, který učil, že člověk má dvě duše, a že Duch Svatý nevychází též ze Syna.

54. Kterí kacíři povstali v X. století?—

Žádní noví arcikacíři nepovstali v X. století.

55. Kterí kacíři vznikli v XI. století?

73) **Lisoisté**, kteří s vůdci svými Lisojem a Štěpánem v Orleansu učili, že nebe a země byly od věčnosti, že Kristus Pán se nevtělil a netrpěl, že manželství není svátostí, a že skutky naše dobré nedojdou odplaty a skutky naše zlé nebudou trestány.

74) **Noví Nikolaité**, kteří tvrdili, že duchovním vyššího svěcení dovoleno jest, se ženiti a že manželství mezi příbuznými ve 4. stupni není zakázáno.

75) **Berengaristé**, kteří s arcikacířem Berengarem upírali opravdové přítomnosti Pána Ježíše v nejsv. Svátosti Oltářní; avšak Berengar pokání čině r. 1080. byl přijat zpět do lůna katolické Církve.

56. Kterí kacíři kazili svatou víru v XII. století?

76) **Petrobrusiani**, od Petra Bruisa svedení byvše, učili, že se dítky před užíváním rozumu křtíti nemají; že se kostely a oltáře mají zbořiti, že se svatý kříž uctívati, mše svatá sloužiti a nejsv. Svátost' oltářní přijímati nemá; že za zemřelé modliti se nemáme.

77) **Jindřichiani** zavrhovali ve Francii v Mansu, Poitiersu, Bordeauxu a Toulousu všecko svaté, svaté svátosti, kostely, kněze, svátky, tak že lidé umírali bez sv. svátostí. Jindřich, svůdník jejich, trávil celé noci v hampejzu.

78) **Arnold**, od Abelarda v bludy uvedený, povstal proti mnichům, kněžím, biskupům i proti samému papeži, bouřil lid v Brescii, v Curichu, v Římě a jinde.

79) **Gilbert** z Porée bludařil v Poitiers ohledně nejsv. Trojice Boží a vtělení Pána Ježíše, odvolal však kacířství své na sněmu v Remeši r. 1146.

80) **Folkmar** z Triefensteinu učil, že v nejsv. Svátosti ve způsobě vína není i tělo Pána Ježíše přítomno,

a ve způsobě chleba jen tělo Jeho, bez kostí a oudů přítomno jest. Odvolal a obrátil se.

81) **Tanchelmisté**, od Tanchelma v Antorfě svedení, učili, že sv. přijímání neprospívá k spasení, že kněžský a biskupský úřad od Krista Pána ustanoven není.

82) **Apoštolikové** zavrhovali stav manželský, ale v nečistotě žili.

83) **Bogomilové**, od Basilia v blud uvedení, učili, že modlitba jest pravá nejsv. Svátost', že se musíme k d'áblu modliti, aby přestal nám škoditi; že se nemáme v kostele modliti dle slov Kristových: "Ale ty, když se budeš modliti, vejdi do pokojíka svého, zavři dvěře a modli se Otcí svému v skrytě. Mat. 6, 6. Upírali nejsv. Trojice Boží a patera knih Mojžíšových. Vůbec dokazovali, že ani rozumu neměli.

84) **Eudonisté** od Eudona de Stella svedení byvše, učili, že Eudo jest Syn Boží a Zakladatel velikého království, že jest soudcem živých i mrtvých.

85) **Valdenští**, svedení od Petra Valda, rozvětvili se v mnohé sekty: **Chudé Lyonské**,—**Pikardisty**, **Lombardy**, **Čechy**, **Bulhary**, **Josefisty**, **Lollardy**, **Kathary**, (to znamená Čisté poněvadž se chlubil čistotou srdce svého), **Dobré lidi**, **Sobotníky** a **Nesobotníky**. Učili, že Církev katolická od času Silvestra, papeže, přestala býti pravou Církví, protože Silvestr prý časné statky pro Církev přijal, a že jen u nich jest pravá Církev; že prý papež jest hlavou všech bludů, biskupové že jsou zákonníci a řeholníci že jsou fariseové, že smíme jen Boha poslouchati, nikoliv biskupů, že jsou jen 2 svátosti: křest a nejsv. Svátost' Oltářní, že křest dítkám nic neprospívá, že kněží v hříchu ztrácejí moc konsekrovati a hříchy odpouštěti, že nábožní světší lidé také mohou od hříchů rozhřešiti; zavrhovali odpustky a

dispense církevní, předepsané posty a obřady církevní, svaté obrazy a znamení sv. kříže: učili, že jsou jen těžcí hříchové a žádní všední hříchové, že není dovoleno, ani před soudem přísahati.

86) **Passagirové** v severní Itálii, křížáckými válkami s židovskými zákony a obřady spojili křesťanské a obřezovali se.

57. Kteří kacíři hubili a hyzdili svatou víru katolickou v XIII. století?

87) **Albigenci**, tak nazvaní od města Albi, kde poprvé se objevili, byli směsice všech kacířství, neuznávali Starého Zákona, ani učitelů církevních, ani křtu dítek, ani ostatních svatých svátostí, tvrdíce, že se můžeme vyzpovídati komukoli, a že vůbec žádného pokání třeba není, že stav manželský jest stavem nečistoty, v němž prý žádný spasen býti nemůže, ač sami v ohavnostech nečistých až po krk pohříženi byli; tvrdili, že jest jeden bůh zlý, původce Starého Zákona, stvořitel lidí a všech přirozených věcí, a jeden bůh dobrý, původce Nového Zákona a stvořitel neviditelných věcí; že patriarchové Starého Zákona všickni zavrženi jsou, že sv. Jan Křtitel byl ďábel, že sv. římská Církev jest prý nevěstkou Zjevení sv. Jana, že nejblahoslavenější Panna Maria nebyla čistou Pannou, že žádného vzkříšení z mrtvých není, že žádného očistce nestává... Život Albigenců byl tak pohoršlivý, že byli oddáni vraždám, podvodům, lichvám, krvesmilství, rouhání a všem nestydatostem... Vyvolili si i jakéhosi Bartholoměje za papeže, který si vyvolil jiného Bartoloměje náměstkem svým, a tento světil na biskupy... V této nesnázi Pán Bůh pomohl Své drahé, katolické Církvi tím, že předčasnou smrtí povolal tohoto vzdoropapeže před Svou božskou soudnou stolicí, a vzbudil muže, svatého Domi-

nika, sv. Františka z Assisi, kteří zvláštní řády založili, sv. Antonína Padovanského, a mnohé jiné, kteří zázraky a ctnostmi a kázanými svými mnohé kacíře obrátili, vzbudil hrdinské muže, hraběte Montfortského, který v křížácké válce 100.000 Albigenců porazil a krále Aragonského přemohl, ač sám měl jen 1200 bojovníků katolických. Církev sv. konala sněmy diecesní mnohé, a všeobecný sněm v Římě r. 1215, kde potřela rouhavé bludy Albigenců.

88) **Amalrichiani**, od Amalricha kacířstvím naplnění, blouznili, že Nový Zákon trvá jen do r. 1200, a tu prý počal Zákon Ducha Svatého, v němž přestaly všechny svátosti a ostatní prostředky k spasení, tu že prý budeme spaseni pouze milostí Ducha Svatého, bez velikého jiného prostředku k spasení; učili, že Pán Ježíš jest v nejsv. Svátosti v chlebě přítomen tak, jako v každém jiném chlebě; upírali vzkříšení z mrtvých, nebe i pekla.

89) **Vilém z Saint Amor** bludařil o řeholích.

90) **Mrskáči** mrskali se v průvodech kráčejíce, muži i ženy, za odvrácení trestů Božích. Někdy jich bylo i 12,000 v průvodu, majícè v čele kříž a prapory, ano i kněze. Z počátku dobře působili na ostatní, tak že mnozí, vidouce jejich kajicnost, také se káli. Ale poněvadž to činili o své újmě, bez dovolení papeže a biskupů, převrátili se v bludaře a učili: nikdo nemůže od hříchů svých rozhřešen býti, kdo aspoň měsíc s nimi nekoná těchto kajících skutků; jejich kajicnosti že prospívají i zavrženým v pekle; zpovídali se jeden druhému, bez kněze, a dávali si, ač jen laikové byli, vzájemně rozhřešení od hříchů. Papež Klement VI. nařídil biskupům v Němcích, v Polsku, v Švédsku, v Anglii a ve Francii, aby je vyhubili, a prosil knížat křesťan-

ských, aby tyto pokrytce rozehnali, a náčelníky jejich do žaláře vsadili.

91) **Fraticelové**, svedeni byvše od Petra z Mare-raty a Petra z Fosombrone, učili, že jest dvojí církev: hříšná, kterou řídí římský papež, a duchovní, ctnostná, v které oni sami panovati mají a žě evangelium Kristo-vo, posud zneužnané a vyhaslé, v těchto jejich dnech "mezi nimi toliko" dokonalosti své nabylo!

58. **Kterí kacíři pustošili Církev a víru katolickou v XIV. století?**

92) **Begardové a Beginové** učili, že člověk již v tomto životě k takové dokonalosti se vyšínouti může, že již hřešiti a v milosti prospívati nemůže; takový ale již nemá se modliti, ani postiti, poněvadž smyslnost' je-ho již dokonale rozumu podrobena jest; proto takový dokonalý člověk nemusí žádného představeného, ani církevního, ani světského poslouchati; smilství a vše-liká nečistota již není žádný hřích, zvlášt' když člověk k tomu pokoušen bývá!! Každý rozumný tvor jest sám v sobě blažen, a nepotřebuje patření v tvář Boží! Aj. tu jasně vidíme, jak si kacíři umějí cestu do pekla raziti! Pýcha a smilství jsou 2 hlavní příčiny všech bludů!

93) **Marsil z Menandrino a Jan Janduno** bludařili: že prý Kristus Pán před Svým nanebevstoupením žádné hlavy viditelné Církvě Svě nedal, žádného apoštola ná-městkem Svým neučinil, a sv. Petr prý neměl větší moci, než ostatní apoštolé. Císař prý má právo, pape-že dosaditi na stolec sv. Petra, a i sesaditi s něho; a když papež umřel, může prý císař sám řídit Církev svatou. Všickni kněží, biskupové a papežové mají prý stejnou moc a vládu, leda by císař jinak ustanovil. Žá-dný papež prý nemůže biskupa vyobcovati, ani žádný

biskup nemůže vyobcovati bez dovolení světského knížete. V překážkách manželských, od lidí ustanovených, může kníže, král sám dispensovati.

94) **Viklefité**, od Jana Viklefa v Anglii v bludy následující svedeni byli: 1) Pán Ježíš není v nejsv. Svátosti přítomen, nýbrž podstata chleba a vína tam zůstává. 2) Způsoby zde nejsou bez podstaty. 3) Kristus není v této Svátosti totožně a tělesně přítomen. 4) Je-li biskup neb kněz v hříchu těžkém, nesvětí na kněze, nekonskruje, neobětuje, nekřtí. 5) Není odůvodněno v Písmě svatém, že Kristus založil mši svatou. 6) Bůh musí poslouchati d'ábla. 7) Opravdu zkroušený hříšník se nepotřebuje zpovídati. 8) Hříšný papež jest úd d'ábla, a nemá žádné moci nad věřícími. 9) Po Urbanovi VI. (zemř. 1389) již nemáme žádného za papeže uznávati, nýbrž máme jako Řekové žíti dle svých vlastních zákonů. 10) Jest to proti Písmu sv., že služebníci Církve majetek mají. 11) Žádný představený Církve nesmí někoho vyobcovati, když neví, že Bůh již jej vyobcoval. 12) Když prelát duchovního vyobcuje, který se odvolává na krále neb na říši, stává se tím velezrádce a zemězrádce. 13) Kteří pro lidské vyobcování (z Církve katolické od papeže neb biskupa) opomenou slyšeti slovo Boží, jsou vyobcováni a Bůh má je za zrádce Kristovy. 14) Jahen neb kněz může bez dovolení apoštolské Stolicé neb katolického biskupa kázati slovo Boží. 15) Nikdo nemůže zastávati úřad občanský a duchovní, nikdo nemůže býti biskupem, pokud žije v hříchu smrtelném. 16) Světští páni mohou dle libosti časné statky Církvi vzíti, když majitelé jsou hříšníci ze zvyku a netoliko jednou pochybili. 17) Poddaní mohou dle libosti pokárati představené své, když chybují. 18) Desátky jsou pouhá almužna, a farníci

mohou dle libosti přestati, svým farářům pro chyby jejich je odváděti. 19) Zvláštní modlitby pro určitou osobu od představených církevních neb řeholníků vykonané, neprospívají té osobě v stejných okolnostech nic více, než všeliká obecná modlitba. 20) Kdo řeholníkům almužnu dá, jest tím vyobcován (z Církve vyloučen). 21) Kdo vstoupí do kteréhokoli řádu duchovního, stává se tím nespůsobilejším a neschopnějším k zachovávání přikázání Božích. 22) Svatí hřešili takovýmto zakládáním řádů. 23) Členové takových duchovních spolků soukromých nejsou v křesťanském náboženství. 24) Řeholníci si mají dobývati výživy své ruční prací, nikoliv žebrotou. 25) Všickni dopouštějí se svatokupectví, kteří se zavazují, modliti se za jiné, od nichž časnou podporu dostávají. 26) Modlitba hříšnickova neprospívá nic. 27) Všecko děje se z bezvýmínečné nutnosti. 28) Biřmování, svěcení kněžstva, posvěcení určitých míst se pozůstávají papeži a biskupům jen pro jejich ziskuchtivost' a ctižádost'. 29) University, studie, koleje, doktorství a učitelství jsou marné věci a prospívají Církvi tolik, jako d'ábel. 30) Nemusíme se báti vyobcování papeže neb biskupa, poněvadž jest to trest antikristův. 31) Zakladatelé klášterů hřeší; a kdo vstoupí do kláštera, jest d'ábelský člověk. 32) Duchovním dary dáti jest proti nařízení Kristovu. 33) Papež Silvester a císař Konstantin bloudili, Církvi dary věnujíce. 34) Všickni žebraví mniši jsou kacíři, a kdo jim almužnu dá, jest vyobcován z Církve. 35) Kdo vstoupí do řádu, stává se tím neschopným k zachovávání přikázání Božích a tudíž i do nebe přijíti, nevystoupí-li z řádu. 36) Papež a všickni duchovní, kteří mají jmění, jsou kacíři, právě proto, že jmění mají, a tak i ti, kdož s nimi souhlasí, totiž světští páni

a ostatní laikové (nekněží). 37) Římská Církev jest synagoga satanova; papež není nejbližší a bezprostřední náměstek Kristův. 38) Zákonní listy jsou podvržené, odvádějí nás od víry Kristovy, a ti duchovní jsou zpozdilí, kteří se jim učí. 39) Císař a světští páni byli od d'ábla svedeni, aby darovali časné statky. 40) Volbu papežů od kardinálů zavedl d'ábel. 41) Není třeba k spasení věřiti, že Církev římská jest první mezi ostatními církvemi. 42) Jest zpozdilé, věřiti v odpustky papeže a biskupů. 43) Přísahy ty jsou nedovolené, jež se konají k potvrzení úmluv a v občanském obcování. 44) Augustin, Benedikt a Bernard jsou zatraceni, protože toho nelitovali, že jmění měli, řády založili a do nich vstoupili; a tak jsou všickni od papeže až do posledního řeholníka kacíři. 45) Všecky řády bez rozdílu jsou od d'ábla založeny.

59. Co tu sluší pozorovati?

Zarytou nenávisť proti Církvi svaté, proti papeži a jeho primátu, proti biskupům, kněžím a řeholníkům.

60. **Kteří kacíři hubili Církev a víru katolickou v XV. století?**

95) **Husité**, od Jana Husa, náčelníka svého, tak pojmenovaní. Hus narodil se v Husinci, r. 1369 neb dle jiných 1370. Rodiče jeho byli nezámožní, proto býval Jan Hus "žáčkem lačným." Učil se v Prachaticích, potom v Praze. Živil se zpíváním po kostelích, i jinými službami kostelními. V září 1393 stal se bakalářem, v lednu 1396 mistrem svobodných umění. Jeho učitelé byli Mikuláš z Litomyšle, Jan Štěkna, Petr ze Stupna a Stanislav ze Znojma. R. 1398 již přednášel jako profesor. Od sv. Havla 1401 byl děkanem fakulty až do sv. Jiří 1402, ačkoli 1400 byl vysvěcen na kněze. Ano od sv. Havla až do sv. Jiří 1403 byl i rektorem university

pražské. Až posud byl Hus katolíkem; ale tu se pokazil četbou zapovězených knih Viklifových, které Jeronym do Prahy přinesl. To bylo jeho záhubou časnou i věčnou. Ač byl Jan Hus 14. března 1402 za správce a kazatele v kapli betlemské ustanoven, a roku 1404 ustanoven kazatelem při synodách církevních, a 1405 poslán od arcibiskupa Zbyňka jako komisař do Braniborska k vyšetřování různých podvodů, přec zneužil důvěry, kterou arcibiskup k němu měl, a již r. 1404 přilnul k naukám bludným, již 1382 Londýnskou synodou zavrženým Jana Viklefa a počal v Betlemské kapli veřejně chváliti Viklefa. Ale ještě se těšil přízni svého nejd. arcibiskupa Zbyňka; ano ještě r. 1407 stal se královským kaplanem.

Ale téhož roku 1407 to vyšlo na jevo, že není dobrým katolíkem, že si libuje v knihách a spisech Viklefa, již i v Praze synodou r. 1406 zapovězených, a proto přestal býti synodálním kazatelem. Na domluvu papeže Řehoře XII. žádal arcibiskup Zbyněk, aby mu universita pražská nové dobrozdání podala o příčině 45 článků Viklifových. Odpověděla universita: "Nemají hlásány býti!" Na synodě 1408 opakoval arcibiskup Zbyněk záповěď bludného učení Viklefova a jeho spisů. Tu ukázal Jan Hus, že byl četbou revolučních spisů Viklifových pokážen, ukázal svou neposlušnost' a vzdorovitost' proti svému nejd. arcibiskupu Zbyňkovi tím, že nepřestával bludy Viklifovy v Betlemské kapli přednáseti a při tom i proti kněžstvu kázati. Tuto neposlušnost', pýchů a vzdorovitost' Husovu potrestal arcibiskup Zbyněk tím, že mu r. 1408 zakázal vůbec kázati. I tu opět Hus neposlechl arcipastýře svého a kázal proti záповědi dále. Že Hus i do nemilosti císaře a krále svého Václava svou pýchou a tvrdošíjností

upadl, vidíme z toho, že když se sešli zástupci university pražské s Janem Husem v Kutné Hoře, král Václav, obávaje se nových rozdmýšek, hrozil Janu Husovi ohněm, že jej totiž upáliti dá, neustane-li od tvrdošíjnosti své. Ovšem vydán výnos Kutnohorských schůzí 18. ledna 1408, který národu českému pojistil právo tří hlasů proti jednomu hlasu ostatních národů na universitě pražské, ale tím utrpěl král Václav zuřivého odporu u německých mistrů, utrpěla i Praha, poněvadž veliká síla německých i polských studujících opustila Prahu 16. května 1409.

Avšak Hus na dráze odbojnosti proti nejdůst. arcibiskupu Zbyňku Zajíci z Hasenburka neustal. Když totiž universita pražská na novo zapověděla články Viklefovy, ujímal se jich Hus veřejně. Když arcibiskup Zbyněk některé kazatele pro podobná kázání Viklifská trestal, vytýkal mu to Hus. Když arcibiskup Zbyněk nařídil, aby všechny knihy Viklifovy jemu k prohledání odevzdány byly, již se jich majitelé odvolali proto k papeži a veřejně hanlivými spisy svého nejdůst. p. arcibiskupa Zbyňka tupili, a Hus v kapli Betlemské kázal, že si přeje, aby duše jeho někdy tam se octla, kde jest duše Viklifova, schvaloval spisy jeho a zlehčoval papeže. Ač mu arcibiskup Zbyněk opětně zakázal v Betlemské kapli kázati, a vůbec mu zapověděl všeliké výkony kněžské—přece neposlechl,—a tak ubohý Jan Hus stal se veřejným odbojníkem, revolucionářem, kacířem, druhým Viklefem!

Nejdůst. p. arcibiskup Zbyněk nevěda si rady s Husem, neposlušným a odbojným, psal to papeži. Papež nařídil arcibiskupovi, aby pod trestem klatby v Čechách všeliké učení Viklefovo zapověděl, a knihy jeho věřícím odňal. Když arcibiskup tak učinil, odvolal se Jan Hus

na budoucí rozsudek papežův, až prý papež věrnější zprávy z Čech dostane, a zase neposlechl svého arcibiskupa. Druzí odevzdali Viklefovy knihy arcibiskupovi, ale Hus neodevzdal jich.

Proto arcibiskup Zbyněk pohnal Jana Husa k soudu, a rozkázal mu, aby se před inkvisitorem Mořicem Rvačkou zodpovídal z obžaloby faráře Jana Protivy, že se drží bludů Viklefových, že tropí nesváry, aby se zodpovídal, proč a jakým právem posud káže a mši svatou slouží, když již 2krát přísně mu to zapověděl. Proč ještě v Betlemské kapli kázal, že knihy Viklefovy nejsou kacířské a nemají býti páleny, když to již papež i arcibiskup přísně zapověděli? Tu se Jan Hus 25. června 1410 odvolal na Krista Pána! Ó jak hrozná to pýcha, neposlušnost, odbojnost a zaslepenost! Proto jej arcibiskup dle nařízení papežova vyobcoval z Církve katolické i jeho přívržence,—Husity, 18. července 1410. Tím přestal býti Jan Hus křesťanem a katolíkem a všickni jeho nohsledové, Husité, tolikéž.

Avšak Hus ve své zaslepenosti a pýše neuznal klatby arcibiskupovy a **protestoval** proti odsouzení učení Viklifova, a kázal přece ještě dále a psal též proti tomu. Když mu papež nařídil, aby se dostavil do Říma před soud papežský, též neposlechl. Papež mu dal novou lhůtu, aby do února 1411 do Říma k soudu přišel. Po druhé papeže neposlechl a do Říma k soudu se nedostavil. Proto Jan Hus nyní i od papeže dán byl do klatby. 15. března 1411 byla klatba arcibiskupa Zbyňka v kostelích vyhlášena.

Jan Hus dokázal svou lživost a podvodnost tím, že v listu k papeži se ohražoval proti větám Viklifovým, a brzy na to, 13. září 1411 hájil učení Viklifova proti Janu Stokovi a ve spisech svých,

Poněvadž papež pro nedostavení se Jana Husa před římský soud a rostoucí odbojnost' jeho vyhlásil **interdikt**, to jest zastavení služeb Božích na všech místech, kde Hus se zdržuje, proto nemohl v Praze déle žíti. Jan z Ústí pozval Husa na svůj dvůr, a tak Jan Hus 11. listopadu 1411 odebral se z Prahy k němu "na Kozí Hrádek." Ale již po vánocích 1412 se vrátil do Prahy a psal všude knihy bludné. Ale přec byl v Praze jen na zapřenou, a vrátil se zase na Kozí Hrádek. Po smrti Jana z Ústí šel Jan Hus do Ústí, a na vyzvání Jindřicha Lefla z Lažan, šel 15. července r. 1414 na jeho hrad Krakovec, a zde zůstal až do 11. října 1414. Po té šel Jan Hus do Kostnice v průvodu Jana z Chlumu, Václava z Dubé a Jindřicha Lucemburka a přibyl tam 3. listopadu 1414 a ubytoval se v ulici sv. Pavla u vdovy Fídy.

Papež sňal s něho klatbu, aby se mohly služby Boží tu konati, dovolil mu kostely navštěvovati, zapověděl mu však kázati. Ježto ale Hus nepřestával Viklefa velebiti a bezbožné, odbojné učení jeho rozšiřovati, dán byl do domu kanovníka, později do kláštera při jezeře Bodamském. Když se roznesla pověst', že Hus chce uprchnouti, přivedli jej dva biskupové, tridentský a augsburský, před kardinály k předběžnému vyšetřování. Biskupská trojčlenná komise, od papeže ustanovená, zkoumala spisy Husovy a sbírala všechna svědectví od svědků, pod přísahu vzatých, že pravdu mluví budou, a vytkla těchto 30 článků kacířských z knih a spisů Husových :

1. 2. 3. 5. 6: Církev Kristova sestává jen z předzřízených (kteří totiž jistě do nebe přijdou).

4. Dvě přirozenosti, božství a člověčenství, jsou jeden Kristus.

7. 10. 11: Sv. Petr nikdy nebyl hlavou Církve katolické.

9. Papežská důstojnost' pochází z moci císařovy (císaře Konstantina Velikého).

13. Představení světští i duchovní ku př. biskupové, preláti a t. d. přestávají býti těmito představenými, jakmile padnou do smrtelného hříchu.

15. Poslušnost' duchovní není nic jiného, než vynález kněží.

16. Všecko jest hřích, co člověk nešlechetný činí; naopak všecko jest ctnost', co člověk ctnostný činí.

17. 18. Jen dobří kněží smějí kázati, i když jsou vyobcováni.

19. Duchovní tresty (censury) se mají zavrhnouti.

20. 22. 24. 26: Když papež padne do smrtelného hříchu, přestal býti papežem.

25. Zavržení 45 článků Viklefových bylo bezbožné.

27. 28. 29. Církev nepotřebuje žádné hlavy (papeže), poněvadž apoštolové a po nich následující kněží velmi dobře řídili Církev, prve než papežství se zavedlo.

V 1. výslechu 5. června 1415 uznal Hus předložené rukopisy své za pravé,—ale nechtěl bludů svých v nich obsažených odvolati.

V 2. veřejném výslechu před císařem Zikmundem 7. června 1415 přiznal se Hus, že ctí Viklefa jako pobožného, a že si přál, aby duše jeho jednou tam se ocitla, kde Viklefova duše jest. Když ho císař Zikmund sám napomínal, aby odvolal bludy své, aby se poddal Církvi svaté, odpověděl: "Nemožu."

V 3. veřejném výslechu 8. června 1415 bylo zavrženo 30 článků kacířských Jana Husa. Císař Zikmund kázal: "Neodvolá-li bludů svých, upalte jej!" 18. června 1415 byly všechny spisy Husovy upáleny. **Hus o**

tom psal do Čech a nazval svatý sněm Kostnický školou anti Kristovou, plnou hříchů a ohavností a upíral mu jeho moci zákonodárné ve věcech víry.

Sněm Kostnický předložil Janu Husovi určitou formuli, kterou odvolati a napraviti měl bludy své; ale Hus nechtěl odvolati bludů svých, nechtěl vyznati katolickou víru. Nejdůst. páni ze sněmu Kostnického vysílali k němu do žaláře deputace, i nejvzácnější členy své, naléhající naň dobrotou i přísností, laskavým přemlouváním i hrozbou, aby odvolal. Také jeho dřívější přátelé Jan z Ohlumu a Štěpán Páleč všemožně se o to zasazovali. Hus vždy odpovídal zatvrzelým a nekajícím srdcem: "Odvolám, budu-li Písmem svatým lépe poučen." Kardinál z Cambrai dal si na tom velice záležeti a namáhal se, aby odvolal, a sliboval mu, že s ním naloží s největší šetrností. Hus byl zatvrzelý a zůstal zatvrzelým kacířem. Císař Zikmund ještě jednou ho napomínal, aby ustal od bludů svých. Ale již bylo všecko marno. Hus hříchů svých těžkých a pohoršení hrozných nezanechal a nenapravit. Na to tedy přikročili nejdůst. otcové sněmovní dle zákonů církevních k jeho odsouzení a ustanovili den 6. července 1415 k ukončení tohoto duchovního soudu.

Před rozsudkem ještě jednou poslali nejdůst. Otcové sněmovní 4 biskupy a 4 české šlechtice k Husovi, aby jej k tomu přiměli, aby šel do sebe, hříchů a pohoršení svých litoval a bludů svých se odřekl. Ale i tohoto posledního, otcovského, lásky plného napomenutí Hus neuposlechl a setrval v nekajivosti a zatvrzelosti své.

6. července, 1415, v sobotu, přivedli tedy Jana Husa do biskupského kostela, kde nejdůst. páni kardinálové a biskupové sněmovní spolu s císařem Zikmundem shromážděni byli. Když články Viklefovy přečteny

byly, tázali se sněmovní Otcové Husa: "Zavrhuješ tyto bludné články Viklefovy?" Hus odpověděl: "Svědomé mé mi toho nedovoluje." Po té přečetli 30 jeho bludných článků i jiné žaloby, přísežnými svědectvími dotvrzené; i celá právní rozepře proti Husovi přečtena. Když ani ted', v poslední chvíli bludů svých odvolati a zanechati nechtěl, byl prohlášen za zjevného kacíře, který se napraviti nedá. Proto má býti sesazen z kněžství, zbaven svěcení a odevzdán světské vládě k potrestání. Ale ještě jednou naléhali, aby odvolal. Hus odvětil: "Nemohu toho učiniti proti svému přesvědčení." Tedy byl degradován, kněžského roucha zbaven, a jako arcikacíř světské vládě odevzdán s doložením, že Církev svatá již nemá s ním nic činiti.

Jan Hus byl tedy falckraběti Ludvíkovi odevzdán, jenž jej dal katanům, aby jej dle stávajících zákonů upálili. Když již Hus přivázan byl na hranici, kde měl upálen býti, než zapálili hranici, ještě jednou falckrabě Ludvík, přistoupiv k němu, napomenul Husa, varoval ho, aby nezahynul časně i věčně; ale Hus odpověděl mu: "Písmo svaté učí, že máme Boha více poslouchati, než lidí."—V posledním okamžení přišel ještě od krále říšský maršálek Haupt z Pappenheimu a vyzval Husa před falckrabětem Ludvíkem, aby odvolal kacířství svá a tím zachoval života svého a duše své. Hus odpověděl, že se cítí v duši své nevinna. Tu páni oba tleskše rukama, odešli. Dán rozkaz, a kat zapálil hranici. Brzy obklíčen byl Hus plápozem, odevšad vyrážejícím; vítr se zdvihl, šlehl mu jej do tváře, tak že v několika okamženích, ani nehlesna, zalknul se. Pozůstalý popel do mimotekoucího Rýna vmetán.

61. "Ale to byla veliká ukrutnost' Církev svatá!" Tak namítají zde mnozí.

Odpovídám: Církev svatá nekázala Husa upáliti, nýbrž prohlásila jej toliko za nekajícího hříšníka a nenapravitelného arcikacíře. Když totiž od svatého sněmu Kostnického nařzeno arcibiskupu Milanskému a šesti jiným biskupům, aby Husa nenapravitelného odsvětli, neboli degradovali, dali mu roucha kněžská a do rukou kalich—a tu ještě žádali, aby odvolal bludy své, aby se kál z hříchů svých hrozných. Když Hus nechtěl, odjali mu kalich a roucha kněžská a pronesli nad ním tato poslední slova: "Církev, nemajíc již s tebou nic činiti, odevzdává tě moci světské." Na rozkaz krále Zikmunda vzal falckrabě Ludvík Heidelberský Husa v moc svou a odevzdal jej konšelům města Kostnice s těmi slovy: "Vezměte Jana Husa, jenž dle nálezu krále, nejmilostivějšího pána našeho, a z rozkazu našeho má jako kacíř upálen býti." Tehdejší zákony státní na hrdle trestaly kacíře. Tedy nebyl Hus upálen od Církve, nýbrž od světské vlády dle stávajících zákonů, které Hus dobře znal, a tudíž dobře věděl, jaký trest ho čeká, neodvolá-li bludů svých.

62. "Ale Hus byl ctnostný člověk, svatý mučeník Boží!" Namítají jiní.

Odpovídám: Hus zajisté měl dobré vychování od rodičů svých, a byl dobrým katolíkem a dobrým knězem; pokud nedostal do rukou Viklefových bludů. Čítáním zavržených a zapovězených spisů Viklefových zavedl duši svou do hříchů a bludů hrozných a dával veliké pohoršení celé vlasti české, ano celé Církvi svaté. Hus četbou zapovězenou knih Viklefových oblíbil si zásady Jana Viklefa a jeho bludy tou měrou, že jim uvěřil a je veřejně kázal v kapli betlemské a kázal je tisícům v Praze i tenkrát, když mu to nejdůst. arcibiskup přísně zakázal, a tím svedl k bludařství Viklef-

skému posluchače své. Jak hrozná jsou to hříchy! Jak hrozná to bylo pohoršení! I sama královna, choť Václava IV. chodila na jeho kázání a stala se husitkou! Třeba jen čísti svrchu udaných 45 zavržených bludů Viklefových (zde v čísle 58.) a tu snadno každý pozná, jak podvratné, anarchistické, bezbožné a záhubné učení Jan Hus, druhý Viklef, kázal a kázati nepřestal, i když mu přísně kázání to zapovězeno bylo. Mši svatou dále sloužil, ač mu to od jeho nejdůst. arcibiskupa přísně zapovězeno bylo. Jaké to byly mše svaté?!.. Každý z těch 45 kusů Viklefových a 30 zavržených článků Husových jest hrozný blud proti svaté katolické víře, jest hrozná urážka P. Boha, hrozná potupa Církve katolické. Papežům, biskupům, císařům, králům, knížatům a vůbec všem představeným a rodičům velmi zhoubné a podvratné jest učení Husovo, v 13. článku: "Představení světští i duchovní, ku př. biskupové, preláti a t. d. přestávají býti těmito představenými, jakmile padnou do smrtelného hříchu." Tedy když král jakýkoli těžký hřích spáchá, poddaní jeho již nejsou povinni, ho poslouchati. Když otec v pátek maso jedl, manželka a děti jeho již nejsou povinny, ho poslouchati. Není toto bláznivé učení anarchistické, podvratné, pohoršlivé a zhoubné? Tak smýšlel, tak kázal Hus, tak psal a vykládal Hus náboženství křesťanské v 20. 22. 24. 26. článku zavrženém: "Když papež padne do smrtelného hříchu, přestal býti papežem." Není to učiněný odboj, hotová revoluce proti Církvi katolické i proti státu a všem korunovaným hlavám? Ano upíráti papežství vůbec, že Pán Ježíš ani žádného papeže místo Sebe neustanovil: není to záhubný odboj? Nezasadil tu Hus tímto bludem smrtelnou ránu Církvi svaté? Nedokázal se Jan Hus tímto podvratným kacírstvím skutečným odbojníkem,

revolucionářem? Nedokázalo se to hned po jeho zaslouženém utracení ve válkách husitských? Nebyly války ty samá revoluce i proti Církvi katolické i proti císaři Zikmundu? Ano již za pobytu Husova v Praze ukazovala se revoluční hnutí dosti zračně, a sám Hus to přičítal svému pohoršlivému svůdnictví. Když totiž Hus kázáním bludným proti odpustkům tou měrou rozvášnil lid proti katolickým kněžím, že tři mládenci odporující katolickým kazatelům, na radnici staroměstskou odvedeni byli, aby tam podle rozkazu králova stáli, Hus táhl v průvodu 2000 žákův k radnici městské a žádal za ušetření těchto tří mladíkův, dokládaje: "Já sám jsem původcem jejich viny a tudíž chci za ně také trpěti." Konšelé vidouce, že nastalo v Praze veliké jitření, žádali Husa, aby uchlácholil lid; když pak Hus se svými podrážděnými studenty odtáhl, dali dočtené tři mladíky odpraviti. Tak viděl Hus na své oči krvavé ovoce svého bludařství. A to má býti ctností? Za to má býti Hus ctnostným člověkem, svatým mučedníkem božím? Proto správně dí o jeho smrti sv. Alfons, biskup a učitel církevní, takto: "Tak skončil nešťastný Jan Hus. Jeroným Pražský ale chtěl míti podíl jak v jeho bludech, tak i v jeho způsobu smrti a jeho věčném zahynutí."

63. "Ale Hus to tak zle nemyslí, Hus ani nevěděl, že jeho jednání tak zlý konec vezme!" Tak namítají jiní.

Odpovídám: "To není pravda. Hus byl neupřímný k své vlastní duši a k svému spasení věčnému, Hus byl neupřímný i k lidu českému, zakrýval pravdu a lhal do očí svých představených, lhal do očí svých posluchačů, lhal až do posledního okamžení svého."—Co jest lež? "Řeč nepravá proti svému přesvědčení k oklamání jiných."—

Důkazy! 1) Již r. 1400, tedy v 30. roce svém, začal Hus hlásati bludné učení Viklefovo a tím pobuřoval lid k odboji proti Církvi sv., proti papeži, proti biskupům a proti kněžím katolickým celých 14 let, v Praze, na Kozím Hrádku, v Ústí a v Krakovci, i v Kostnici: pak ale papeži lhal do očí a psal mu své ohražení proti bludům Viklefovým! Tím klamal papeže samého!—2) Hus věděl dobře, že synoda Londýnská zapověděla r. 1382, pak r. 1396 bludy Viklifovy a je zatratila, že synoda Oxfortská již dříve 260 bludů Viklefových zatratila, a věděl, že mimo 24 vět Viklifových, již r. 1382 od synody londýnské zavržených 21 vět Jan Huebner z knih Viklefových vyňal, a dobře znal spisy Viklefovy, všechny tyto bludy obsahující, a přece lhal a tvrdil, že prý těch 45 kusů jest ze spisů Viklefových **křivě** sebráno, že to nejsou bludy Viklifovy, nýbrž Huebnerovy! Jaká to lež drzá!—3) Jak veliké neupřímnosti a podvodnosti dopustil se Hus proti svému biskupu, králi Václavu i lidu českému, jde na jevo z jeho odporu proti zavržení a zapovězení 45 vět bludařských Jana Viklefa r. 1408. Poněvadž již i za hranicemi českými škaredá pověst' o bludařství v království českém se rozmáhala a politickým plánům Václava IV., státi se císařem, překážela, chtěl Václav IV., aby království české od příhany kacířství očistěno bylo. Na rozkaz jeho svolána byla schůze národa českého 20. května 1408; a sešlo se v Praze veliké množství členů university pražské, aby dle výslovného rozkazu krále universita odsoudila a zatratila 45 kusů bludařství Viklefova.. Bylo na místě 74 mistrů, 120 bakalařů a 1000 studujících. Vůdcem sboru byl Hus, a hlas jeho byl rozhodující. Nejprve byly čteny tyto články bludné, již 1403 od university pražské zavržené a zapovězené. Hus ale zase odporoval

že prý v dobrém smyslu nejsou křivé a tak vyřčena jest záповěď těch 45 bludných vět Viklifových jen těmito slovy: "aby žádný úd národa českého neopovážil se, držeti, učiti neb hájiti některý z oněch článků ve smyslu jejich kacírském anebo pohoršlivém." Sám Frant. Palacký tvrdí, že tímto "přídavkem stala se záповěď sama arci jalovou," censura bludů Viklefových z roku 1403 na dobro odklizena, záповěď jejich úskočná a neupřímná; neboť Hus nikdy lidu českému neohlásil, který smysl dotčených 45 bludů Viklefových jest dobrý, a který kacírský a pohoršlivý. Bohužel ani Václav IV. nepoznal, jak nehodnou hru tropil si tím Hus i s ním i s národem českým a s dobrou pověstí jeho mezi národy křest'anskými! Jaká to faleš Husova! Král Václav IV. svolává schůzi university k tomu účelu, aby členové národa českého dokázali, že zamítají kacírstvo viklifské a s nimi že je zavrhuje i národ český, za hranicemi již potupený: a hle, Jan Hus odpovážil se proti vůli králově, proti vůli nejdůst. p. arcibiskupa právě opak toho učiniti, co král a biskup zamýšleli! Tím dal Jan Hus hrozné pohoršení a svedl národ ku kacírství; neboť i potom jako před tím nedal si Hus nikterak brániti a hájil napořád bludů Viklifových. Kdo zde může Husa vymlouvati, že to tak dobře nevěděl, že to tak zle nemyslíl?—A kdo tu může smysl dobrý viděti v těchto a podobných větách Viklifových: 1) Pán Ježíš není přítomen v nejsv. Svátosti... 6) Bůh musí poslouchati d'ábla... 37) Římská Církev jest synagoga satanova... a t. d. Žádná z těch 45 bludných vět Viklefových nemůže se v dobrém smyslu vykládati: jinak by nebyly zavrženy. Kdo tu tedy nevidí úskočnost, prolhanost, a zlý úmysl Husův, když tolikrát

zavržené a odsouzené a zapovězené bludy Viklefovy omlouvá, hlásá, vštěpuje do srdcí národa svého?

Jan Hus však lhal a nepoctivě se hájil i v Kostnici na sněmu před soudem duchovním. Když proti němu pronesena žaloba, že učil a tvrdošijně zastával a hájil článků Viklefových ve školách a v kázáních, odpověděl: "Non est verum,"—To není pravda! Celá universita, celá Praha a celý český venkov mohl dosvědčiti, všecky jeho spisy dokazovaly, že Viklefovy bludy hlásal a jich hájil.—Když byl vyslýchán a obžalován, že byl přívržencem a obhájcem Viklefovým, zase lhal a odpověděl: "Není pravda." Všickni ale věděli, že je pravdou nepopíratelnou, že byl všečen Viklifův. Když byl vyslýchán z obžaloby, že učil, že kněz v hříchu smrtelném neposvěcuje těla Páně (4. článek Viklifův), odpověděl Hus: "To není pravda." Když při výslechu obžalován byl, že s Viklifem učil, že odpustky od papeže neb biskupa obdržené nic neprospívají (článek 42.), odpověděl: "Není pravda." Když byl obžalován, že učil, že Církev římská jest synagoga satanášova, odpověděl: "Není pravda." Přec bylo známo, že papeže nazýval antikristem a náměstkem ďáblovým, že jeho pravomoc odvozoval ze satanáše. Když byl obžalován, že učil, aby světští páni zabrali zboží kněžší a církevní, a že tento lup jest skutek záslužný, odpověděl Hus: "Není pravda." Ze lži zde viní jej farář u sv. Vojtěcha v Praze, Michal de Causis, v právech nad jiné sběhlý, prokurator duchovenstva pražského ve sporech proti Husovi; ten poslal již v roce 1412 do Říma žalobu na Husa, že učí bludně: "Světští páni mohou zabratí zboží církevní, a to jest záslužné." R. 1414 opět týž Michal de Causis žaloval na Husa pro bludné učení: "Církev nemá míti

zboží časného; velmožové mohou je zabrati beztretně. Podle toho učení jsou také mnohé kostely v Praze a na venkově oloupeny." Že tato žaloba opodstatněna jest, jsou svědkem vlastní spisy Husovy. Stůjtež zde jeho vlastní slova: "Kdo se slibem zaváže ku kněžství, také se zaváže i k těm věcem, jež k tomu úřadu slušejí; a že kázání, nesmilnost, sloužení mše a dobrovolná chudoba slušejí na kněžstvo, protož také k nim se zaslibuje." Tak mluví Hus ve výkladě "Desatera" a uvádí příčinu, proč církevní zboží má býti zabránno; protože kněží dobrovolně chudobní býti mají. V postille sarkasticky táže se prelátů: "Čertoví páni, kdet' jsou od Krista k světskému panování povoláni? Snad onde: Chceš-li býti dokonalým, jdi a prodej všecky věci, dej chudým a pojď za Mnou." Zvláště drasticky vyzýval Hus knížata světská k zabrání statků duchovenských pod záminkou, že z loupeže této vzejde náprava duchovenstva: "Druhá pomoc jest, aby světská knížata a páni nedopustili toho kupectví a neřádného nestatečných prelátů na lid sázení;—když by ujali přílišné almužny a dali skrovnou potřebu knězi... Třetí pomoc by byla, aby obec takovým nedala požitků..." Ano Hus sám pronásledoval a olupoval kněze, zabíral jejich statky, vyháněl je z far, a usazoval na ně lhavým učením, že kněžstvo nemá míti statků pozemských, ale žítí má v evangelické chudobě, že je hřích, držeti zboží, ježto kněží mají žítí podle příkladu Páně. Toto lhavé učení Husovo zavdalo zvlášt' po smrti Husově příčinu, že husité katolické faráře vyháněli, olupovali, některé zabili a do Vltavy uvrhli a na jejich fary husity usazovali; že dvůr arcibiskupův v Praze na Malé Straně byl od husitův obležen, tak že arcibiskup sám z těží vyvázl. Před sněmem

na soudu však stoje, všeho toho upírá Hus! Jaká to lež!

Když vyslýchán byl z žaloby, že bludy svými v Praze vzpouru a hroznou bouři způsobil, tak že mnozí vážní mužové byli přinuceni, opustiti Prahu, odpověděl Hus opět: "To není pravda." Že tu opět lhal, svědkem byla celá Praha, vědouc, že Hus byl příčinou loupení zboží kněžského, vyhánění katolických farářů a usazování husitských na jejich místo; neb to již mu bylo v Čechách vytýkáno.

64. "Ale Hus má veliké zásluhy o českou řeč a vědy."

Tyto zásluhy Husovy záležejí v tom, že zavedl a užíval diakritických pravidel a známek v pravopisu českém; ale těch sám původcem nebyl; nýbrž as 13 let před ním vynalezl je jiný kněz, řeholník.

Jiní pak přičítají Husovi velikých zásluh o vědy a universitu pražskou tím, že vymohl od krále Václava IV., aby přiřkl národu českému tři hlasy na universitě a ostatním národům jen jeden hlas, kdežto prve měli cizí národové (Bavoři, Sasi a Slezané) tři hlasy a Čechové jen jeden hlas ve všech záležitostech správy universitní a jmění a osazování úřadův akademických. Se stanoviska národního, českého, byl to jakýsi morální úspěch, ale tím popuzeni byvše Němci, vystěhovali se v počtu as 4000 mistrův a studujících z Prahy, a založili si za nedlouho novou universitu v Lipsku. Tím ublíženo městu Pražskému i na cti, i hmotně. **Universita pražská tím klesla v ohledu vědeckém, ježto na půl druhého sta let stala se jednostranným rejdištěm vášnivých disputací husitských.** Církev sv. jí odňala výsady, které jí prve dala.

65. "Ale Hus byl přec velikánem a slávou Čechů!"

Podívejme se nejprve na Čechy, na zemi českou před Husem, a potom se podívejme na zemi českou v době po Husovi a porovnejme je spolu. Tak se nám jasně ukáže, jakým velikánem byl Hus, jakou slávou Čechů, jaké má zásluhy o Čechy. Pohlédneme-li do historie naší vlasti české před vystoupením Jana Husa, aj, jak utěšeně vzkvétala naše rodná země, jakou slávou všude slyňula! Císař Karel IV., panovník to opravdu zbožný, Církvi a víře katolické, římské stolici a duchovenstvu upřímně a z přesvědčení oddaný, znal cenu katolické víry a věrně zákony jejími se v životě svém řídil a byl katolíkem věrným a neměl za dnů svých panovníka sobě rovného. A tak i arcibiskup Arnošt z Pardubic tou dobou neměl velepastýře sobě v životě bohumilém rovného. Oba se snažili, aby Čechové křesťanský, ctnostný život vedli. Snaha jejich nebyla marna. Jednota katolické víry byla národu českému zachována, kacířství všelike bylo tuhými tresty zakázáno, kázeň kněží i lidu byla příkladná tak že kněží čeští tou dobou vynikali netoliko mravností a ctností, ale i vzdělaností svou nad kněžími jiných národů. Svědek toho jest sám Hus, jenž silou pravdy dojat jsa, vyznal, že znal mnoho farářův, jimž nebyl hoden rozvázati řeménky u obuvi, jichž nohy by velmi rád zulíbal pro svaté obcování jejich. (*Nosco multos plebanos, quorum non sum dignus calceamenta deducere, et quorum plantas propter eorum sanctam conversationem vellem libentissime deosculari.*) Též lidu a národu českému Hus vydal svědectví, že je dobrý svatý. Tehdáž měl kostel pražský 300, vyšehradský 100 duchovních. Universita pražská, r. 1348 založená z peněz Karla IV. a Arnošta z Pardubic, I. arcibiskupa pražského a duchovenstva jeho, byla katolická, svojí osvětou proslulá,

světová, z níž vážila celá střední Evropa svoji vzdělanost' a osvětou.

Netoliko literatura vzkvétala, nýbrž i krásné umění bujelo ještě u větší míře. Jako podporoval Karel IV. dějepisce a spisovatele, tak držel při svém dvoře nejvýtečnější malíře, jmenoval je mezi své dvořany jako Dětricha pražského, Mikuláše Wurmsera strasburského a obdařil je i statky zemskými. Od Dětricha pochází větší počet obrazů na Karlově Týně zachovaných. O umění tehdejších v Čechách svědčí kovolitecká a kamenická díla s architekturou, jejíž dráhocenné památky se nám zachovaly.

K rozvoji umění malířského, řezbářského, kamenického a stavitelského napomáhal Karel IV. stavbou chrámů a hradů. Sem náleží kostel sv. Víta, kostel Karmelitanský, nyní u Panny Marie Sněžné, klášter na Slovanech, klášter v Tachově, a t. d.

V tom šlechetném horlení o nové chrámy následovali císaře i biskupové, preláti a šlechta česká, tak že po celých Čechách, v městech i vesnicích tolik nádherných kostelův nastaveno bylo, že Aeneas Sylvius právem říci mohl, že nenašel po celé Evropě země, v které by tolik krásných kostelů a klášterů bylo, jako v Čechách. Jeho slova jsou: "Chrámy až k nebi vztýčené, nad míru dlouhé a široké, břidlicí pokryté; oltáře v nich vysoko stavěné, zlatem a stříbrem pokrytými ostátky Svatých ozdobené; úprava vesměs bohatá; nádoby nejvzácnější ceny; okny vysokými a širokými průhledného skla světlo pronikalo. Tomu bylo se diviti nejen v městech, ale i na vsích."

Snaživosti Karla IV., arcibiskupa Arnošta z Pardubic a četných prelátů a pánů jest děkovati, že český národ náš vynikal tehdy velikou vzdělaností a zbožno-

stí. K tomu napomáhaly četné školy farní, klášterní, kollegiatní a kathedrální, a zvláště universita, jejížto bakaláři po tři léta na školách farních učiti musili. Proto panovala tehdy v národu českém kázeň a čistota manželská, věrnost' a poctivost' v obcování pospolitém a ctnosti rodinné vůbec. Tyto všecky ctnosti měly však svůj základ v katolické víře, v upřímné lásce k Pánu Ježíši a k blahoslavené Panně Marii. Jelikož byl národ český pro svoji osvětu a vzdělanost', a pro svou známou šlechetnost' všude vážen, mohl každý člen národa našeho všude s chloubou vyznati: "Já jsem Čech!" Proto nabýval i jazyk český vždy větší úcty a obliby nejen v království českém, ale i za hranicemi. Karel IV. zákonem sněmovním ustanovil, aby úřady zemské obsazovány byly lidmi, jazyka slovanského znalými, aby v městech s německými osadníky se dle potřeby také česky úřadovalo, aby Němci dali děti své učiti jazyku českému. Císař Karel IV. ustanovil též, aby synové říšských knížat, kteří měli právo voliti císaře, se jazyku českému přiučili. Stkvělého lesku nabyl jazyk náš český i tím, že byla řeč česká v Polsku, v Krakově řečí dvorskou, a že převládala v jednání sněmovním.

Národ český před Husem vynikal i blahobytem v míře nevídané. K tomu přispívaly dlouholetý mír, rozvoj obchodu, řemesel a umění. Bylat' zajisté země česká před Husem středem celé Evropy slavným a Praha sídlem císařovým, kdež se neustále shromažďovala knížata a též obchodníci z celé Evropy.

Proto byla vlast' naše česká a pověst' její po celé Evropě slavná, tak že byl Čech všude s úctou jmenován. I papež Klement VI. byl zvláštním ctitelem národa českého, a rád slyšel, když byl jmenován "Otcem Čechů," (Pater Bohemorum).

Než teď se podívejme, jak smutný převrat vzala tato sláva Čechů Janem Husem a jeho bludařstvím.

Jan Hus byl dobrého srdce, ale bludné spisy Jana Viklefa tak jej převrátily a zkazily, že stal se velikým neštěstím pro celou drahou vlast' naši a náš drahý národ český. Vsál do srdce svého jed kacířství Viklefova a pak je hlásal na universitě pražské, v betlemské kapli, a všude, kamkoli přišel. Všimněme si zde dobře a uvažme těch 45 článků Viklefových a 30 článků Husových, a poznáme hned, jaký to jed nevěry a bezbožnosti, anarchie a záhuby i časné i věčné. Jedem Viklefovým otrávený Jan Hus podvracel v kázáních svých autoritu a vážnost' duchovenstva, jež nazýval psi koušavými a předstíral lidu, že šálí a klamou lid, že lež prodávají za pravdu, že duchovenstvo není Kristovo, nýbrž antikristovo, rota d'ábelská—podvracel autoritu nejdůstp. arcibiskupa, jež jen knězem jmenoval a učil, že mezi biskupy a kněžími není žádného rozdílu, podkopal autoritu a pravomoc i papeže samého, a učil, že sv. Petr nikdy nebyl hlavou Církve, že Církev nepotřebuje žádné hlavy, že papež jest antikrist, že Církev jest synagoga satanášova, že Václav IV. jest sám nejvyšším prelátem kněží v království českém. Podvracel lid uče, že princip a základ i podmínka držení darů Božích jest milost' Boží; kdo se tedy dopustil hříchu těžkého, ztratil milost' Boží, ztratil tím i veškeré právo na svůj majetek, panovník na své panování, král na své kralování, světští páni a velmožové tohoto světa ztrácejí právo spravedlivé državy a vlády nad lidem. Každý soudný člověk poznává, že toto učení bludařské jest bořivé, revoluční, anarchistické. Ne méně revoluční jest i toto Husovo učení, že naopak člověk spravedlivý, v milosti Boží posvětné stojící, má právo na všechny

statky a na všechna království. (Eo ipso, quo quis peccat mortaliter, est de jure privandus quicumque dominio statim! Omnis existens in charitate praedestinationis, eo ipso habet jus ad regnum integrum et per consequens ad quam libet ejus partem. Ergo omnis justus dominatur toti mundo!) Účinek těchto revolučních zásad Husových vidíme v hrozných válkách husitských. Pán Ježíš učil naopak, když řekl Pilátovi: **Neměl bys žádné moci nade Mnou, kdyby tobě nebylo dáno s hůry; protož kdo Mne tobě vydal, větší hřích má.** Jan 19, 11. Opak nauky Husovy jest učení i sv. Pavla k Řím. 13, 1: **Každá duše mocnostem vyšším poddána bud'; nebot' není mocnosti (představených, knížat, králů . . .) leč od Boha, a kteréž jsou, (ty) od Boha zřízeny jsou. Protož, kdo se mocnosti (představeným, knížeti, králi, císaři svému) protiví, zřízení Božímu se protiví a odsouzení sobě dobývají.**

Nad to i sebe samého stavěl lidu za příklad neposlušnosti, vzdorovitosti a odboje roku 1411. takto: "Tisknou papež a arcibiskup a nuzí (v nouzi uvádějí) knížata, pány, rytíře, panoše i chudou obec a pohánějí je ven z jejich země: a to je proti zákonu Božímu, proti ustanovení práv duchovních i proti císařským právům. Protož, milí páni a dědicové království českého, přičiňte se k tomu, at' takové nehody přestanou a slovo Boží at' má svobodu mezi lidem božím . . . A já to znám, že ani papeže, ani biskupa nechci poslouchati, abych nekázal; nebot' to jest proti Bohu, a proti mému spasení. Víím to, že kázal papež, aby nikde kázáno nebylo slovo Boží v kaplách; neb víím, že mnozí z vás máte kaply, v nichž vám káží a druhdy i v domech." Tak štvál Hus v betlemské kapli a všude jinde proti duchovenstvu, proti nejdůstp. biskupu svému, proti papeži,

proti Církví katolické, a takto nepřestal štváti ani před smrtí svou v Kostnici. Tu ještě štvál proti sněmu církevnímu, tu ještě psal do Prahy 27. června 1415: Vězte, že ani jednoho článku (učení svého) jsem neodvolal a neodpřisáhl. Tu ještě napsal pojednání, že máme nejsv. Svátost' přijímati pod obojí způsobou a poslal je svým husitům do Prahy. Odtud se stal kalich jejich odznakem.

O veliké bídě, patnáctiletou domácí válkou v Čechách Husem zaviněnou, způsobené píše očitý svědek Petr Chelčický (zemř. 1440): "A trvala válka ukrutná s záhubami přílišnými, s velikými strachy. Mnozí ze sedláků a lidí robotných pro chudobu a pro hlad nemohli na dědinách zůstat. Nebo někteří troje neb čtveře platy na hrady a na města museli platiti; a vojska polní ostatek jim pobrala."

Nejen lid na venkově zchudl a byv ožebračen, ze statků utíkal, ale i města byla o svůj blahobyť oloupena, nebo vydrancována, obyvatelstvo porubáno nebo upáleno. I královské hlavní město Praha na svém blahobytu velice utrpělo domácími spory a bouřemi uvnitř města, a drancováním a konfiskacemi zvláště občanů katolických. Praha utrpěla váznutím všeho obchodu a tím, že se okolní obyvatelstvo katolické vyhýbalo městu v bludech tonoucímu a kacírskému, že rádi vyhýbali se národu, který pronásledoval katolickou Církev, vraždil kněze a mnichy a olupoval o zboží církevní a duchovenské.

Za příkladem Viklifa a Husa nazývali Husité kláštery brlohami lotrovskými, a tak prý se musí vyvrátiti a zbořiti všecky kláštery. Viklif ale zavrhoval i nádherné chrámy, nádherné bohoslužby a náčiní, umělé sochy a obrazy, úctu Svatých a světic Božích, úctu sva-

tých obrazů a ostatků Svatých, zamítal všecky obřady při udělování Svátostí, a i při oběti mše svaté a přičítal všecky ty obřady k vynálezům z d'ábla pocházejícím. To byly zásady i Husitů. Proto zuřili Husité proti kostelům a klášterům, neboť tu shledali všecko, co Viklef z původu d'ábelského odvozoval: nádheru v chrámech, v bohoslužbě, v zlatých a stříbrných náčiních; tam našli umělé obrazy a sochy a prokazovanou úctu Svatým a svatým ostatkům. Proto přitrhše ku kostelu a klášteru, a majíce na mysli, že v nich jsou vtělení d'áblové, a co všecko v kostele a v klášteře jest, že jest z d'ábla, zahořeli hroznou vzteklostí a divokostí, a ztekli klášter, a mnichy porubavše neb upálivše, kostel a klášter zapálili, oltáře roztloukli, obrazy a sochy roztrískali, obrazy na stěnách a v oknech zničili, řádíce ne jinak, než jak z pekla vyšli d'áblové. V tomto vandalském pustošení uměleckých památek a knihoven nešetřili ani nejkrásnějších obrazů na plátně, na skle, na stěnách, a ani nejumělečtějších děl sochařských a stavitelských. Obrazy nazývali modlami, a proto je hanebně tupili, pálili, sekali, kopími a kordy s posměchem bodali.—"Roucha mešní, jakkoli drahá, loupežně roztrhali a pobrali a kabátův z nich sobě nadělali, a ženy z nich čepcův a obojkův si nastrojily; z alb sobě košil našili, i koně mešním rouchem odívali. Oltáře všude ztroskotali a nejsv. Svátost' z nich vyhazovali. Z kostelů chlévy nadělali, koně a dobytek do nich uváděli, zvony všude rozchytali a zbili a zvonovinu do jiných zemí prodávali. Svícny kostelní zkazili, archy to jest svatostánky, kde přebýval Pán Ježíš v nejsv. Svátosti oltářní, vybíjeli, Tělo Boží rozsypali a rukama tlačili a jedli, v ústa s rouháním si cpali; z Monstrancí Tělo

Boží vyvrhovali a pobírali. Missály kazili a pálili." Tak nám to líčí Jan z Příbrami.

Důkazů dějinných hrozně zuřivosti Husitů a zvláště vůdce jejich, rytíře Jana Žižky z Trocnova, (zemř. 1424) máme mnoho. Vidíme až po dnes v Čechách a na Moravě a jinde na východu, i na západu, na jihu i na severu zpustošené hrady a kláštery. Podívejme se jen sem a tam, a z toho posoudíme, jak Husité zle řádili jinde. V Praze ku př. zničili husité 10 klášterů s připojenými k nim dobročinnými ústavami. Vavřinec z Březové čítá 20 klášterů nadáními opatřených, 18 žebravých a 6 ženských klášterů, které tito zdivočilí Husité za krátkou dobu v prach a popel obrátili. Kronika pražské university uvádí za rok 1419., že Husité zničili mnoho klášterů a 100 kostelů vyvrátili. 8. května 1420 zapálili Husité strahovský klášter i knihovnu, 23. května 1420 zapálili klášter postoloprtský, Benediktinům náležející, velice nádherný, zbořili jej, a zničili i knihovnu i archiv naprosto. 25. května 1420 obořily se husitky jako divoké na klášter sv. Kateřiny, zbořily jej a zahnaly jeptišky. 10. srpna 1420 vedl husita Koranda své husity proti klášteru zbraslavskému, nádherně vystavenému. Ačkoliv zuřivému útoku jejich zde nikdo neodporoval, potřískali všecky ozdoby umělecké, zloupili všecko, co mělo cenu a neušetřili ani hrobů královských. 1. listopadu 1420 vedrala se husit-ská chasa pražská násilím na Vyšehrad a počala hned s hřmotem tepati v kostelích obrazy, oltáře, varhany, a ostatní ozdoby. Druhý den hrnuli se tam husité pražští a bořili zdi hradní, kostely i domy kanovníkův, i palác královský. Od té chvíle ztratil tento staroslavný hrad všecku svou nádheru a slávu. 7. června 1421 potřískali Husité s rouháním všecky krasoumné ozdo-

by chrámu sv. Víta v Praze a spálili je, zvláště mistrovské oltářní obrazy. Začali již i chrám sv. Víta i hradby bořiti; ale tomu přec zabráněno.

Toto stůj zde jen na ukázkou, jak se to dělo po celých Čechách—i v sousedních zemích. Kdo dovede vyličiti všecky ty ukrutnosti, které páchány byly při dobytí klášterů, kostelů, hradů a měst; všecky ty vraždy, jichž se dopouštěli rodáci naši proti rodákům svým; kolik vzácných uměleckých ozdob, knihoven a archivů obrátili fanatičtí husité v prach a popel k veliké škodě a hanbě českého národa! Sám František Palacký, ač nekatolík, vyznává, že nejvíce litovati jest zúmyslného boření kostelů a klášterů a posvátných věcí v nich a uměleckých pokladů; neboť to byli pokladové, jimž co do velikosti, skvostnosti a bohatství jejich Čechy tehdy nad jiné krajiny vynikaly. Věru je málo příkladů v dějinách, aby byl který národ proti sobě sám tak zuřil, jak se to stalo za bratravražedných válek husitských. Ondřej Broda nám dává zprávu, kteraký lid to byl, který tak ukrutně s katolíky zacházel. Byli prý to sedláci, krejčí, ševci, zloději, paličové, lotrové, smilníci, zkrátka nešlechtníci všeho druhu, a ti táhli se svými ženami proti hradům, městům, proti lidem zbožným a dobrým, a když se nepřidali k jejich sektě, vydrancovali je. Krutostí vynikaly ženy nad muže, páchající vraždy do nesmírna.—Počítá se, že v husitských válkách porubáno bylo 300.000 katolíků, mužů, žen i dětí. Proto praví katoličtí spisovatelé, že jest země česká prosycena krví mučnickou, že bez milosti, bez výslechu, bez přelíčení katolíky, zvláště kněze a mnichy zabíjeli a upalovali. Petr Chelčický popisuje jako očitý svědek vzpoury Husovy i průběh válek husitských a vyličuje hroznou pokleslost mravů českého národa.

Za takové převraty přesmurné a žalostné nazývají Husa, který svým štváním a pohoršováním a svůdnictvím všecko to zavinil, velikánem a slávou Čechů!! Vzpouira Husova uvalila hroznou záhubu na Čechy, na Moravu a okolní krajiny. Katolíci byli ve své vlasti české tupeni a posmíváni, i z měst vypuzováni, nebyla jim dopřána ani městská práva, byli o své statky olupováni, jejich katolická universita od Husitů obsazena, a tak všecko vyučování mládeže jim urváno. Katolíci, zvláště kněži a řeholníci, byli vydáni na smrt husitům, kališníkům, Orebitům a Táboritům. Bývalá sláva ustoupila nastalému, všeobecnému opovržení všech národů, zámožnost' a bohatství ustoupilo děsnému ožebračení národa, až konečně Husité přemoženi byli v bitvě u Lipan r. 1434.

96) **Kališníci** neboli **Utrakvisté** pod návodem Jakoubka a později Rokycany, kteří nauku Husovu částečně opustili a přijímání velebné Svátosti Oltářní za nezbytně potřebné k spasení věčnému hlásali a Církev bojující za sbor "pouze předzřizovaných" vydávali. Když Rokycana marně usiloval, aby v Římě za arcibiskupa potvrzen byl, začal zuřiti proti Církví katolické, ji Sodomou, Babylonem a synagogou satanášovou a papeže Antikristem nazývati, a aby dokázal, že mu na míru s katolickou Církví pranic nezáleží, začal vyjednávati s patriarchou konstantinopolitanským.

97) **Táborové**, kteří se dělili v chiliastické Táborské pod hlavou svou Prokopem Holým a **Orebity**, kteří se po smrti Jana Žižky (zemř. 1424) jmenovali "**Sirotky**," pod náčelníkem svým Rokycanou. Táborští svedeni byli na hoře Tábor, zaváděli zde na hoře Tábor a i na jiných horách komunismus spravedlivých synů a dcer Božích, a při tom páchali nejhorší nepravosti, jež

nám líčí Jan Příbram. Kněží táborští hlásali sedlákům na horách, že mohou dovoleným způsobem všechny statky nepřátel zabírat i je také vraždit, že jest jim naproti nepřátelům božím (katolíkům) všecko dovoleno, a že takové zločiny jim i záslužné jsou. Tak nám je líčí i Ondřej Broda ("Omnia diabolica opera promptissime perpetrare, sanctum, bonum atque licitum reputabant.) Nevěřili v skutečnou přítomnost' Pána Ježíše ve velebné Svátosti Oltářní; ale přece kněží táborští lid šálili a podávali Nejsv. Svátost' Oltářní vražedníkům, loupežníkům, zlodějům a zlosynům.

98) **Adamité** neboli **Naháci** pod vůdcem svým Martínkem a Kanišem, později pak pod Mikulášem, proto i **Mikulašenci** se nazývali. Martínek tvrdil, že jest Pán Ježíš jako člověk jediný v nebi, a v nejsv. Svátosti že jest jen pouhé znamení Jeho přítomnosti, tedy že ne podstatně, nýbrž jen duchovně v nejsv. Svátosti přítomen jest. Přívrženci Martínkovi byli v kruté zimě z Příbenic vyhnáni a ukrývali se delší čas v dražických lesích. Tu se vmyslili již do nového království Kristova a do stavu rajske nevinnosti; někteří chodili nahí, příkládajíce sobě rajske nevinnost'. Jan Žižka z Trocnova přichvátal na ně na Tábor 1. dubna 1421 a překonal je. Kteří byli zjímáni, byli přivedeni do Klokot u Tábora. Když se tu nechtěli odřici blouznění svého, dal je Žižka upáliti, 59 osob obojího pohlaví. S nimi upálen byl i Kaniš. Šli prý vesele na smrt, pravíce, že ještě téhož dne budou s Kristem královati. Po odchodu Žižkově bylo jich ještě 25 schytáno a upáleno. Poslední sídlo své měli na ostrově řeky Nežárky u vsi Valu, mezi Stráží a Veselím. Tam se ohradili, trýznili okolní obyvatelstvo loupením, pleněním a vražděním.— Odřekli se úplně Písma svatého, a i náboženství veške-

rého, tvrdíce, že není ani Boha, ani d'ábla, leč v dobrých a zlých lidech, měli se za syny boží a ducha svého měli za Ducha Svatého a Krista Pána za bratra! Manželství považovali za hřích, smilství pak považovali za povinnost'!!

99) **Čeští Bratři** a Moravští Bratři, jichž hlavou byl Petr Chelčický (zemř. 1440), proto i **Bratři Chelčičtí sluli**. Chelčický přijal jen 4 svátosti, zamítal úctu bl. Panny Marie a Svatých vůbec jako modlářství, tvrdil, že Kristus Pán smrtí Svou vykoupil člověčenstvo od všeho poddanství a od všech daní, a že Bůh jest původcem moci a vlády světské jen u pohanů; vláda nad křesťany náleží prý jen Kristu Pánu; proto mají císařové a králové koruny své složiti; nikdo nesmí nad křesťany vládnouti!

To všechno zavinił Jan Hus svým štvaním proti Církvi katolické, proti papeži, proti biskupu, proti kněžím katolickým; svou pýchou odtrhl se od Církve katolické, učil posluchače své neposlouchati ani papeže, ani biskupa, ani kněží, dal jim do rukou Písmo sv. jako jediný pramen víry, z něhož si může každý vykládati víru, jak chce sám svobodně, a nezávisle od Církve katolické, vedl je k náboženskému nihilismu učením o výsadách předzřízených, že jim předzřízeným žádná nenravost' neškodí v ohledu na život věčný. Tak jednali jeho přívrženci. Jak by tedy mohl Jan Hus omluven býti, když takovým učitelem a svědцем národa českého byl celých 14 let, od r. 1400 až do r. 1414?

66. **Kterí kacíři hubili Církev svatou v XVI. století?**

100) **Lutherané**, tak nazvaní od Martina Luthera. Tento narodil se r. 1483 v Eislebenu, v Sasku, studoval 1498 v Eisenachu, potom v Erfurtu, kde se stal 1502

bakalařem a 1505 magistrem. Téhož roku šel 17. čer-
 vence s přítelem přes pole a tu náhle přítel jeho ble-
 skem zabit byl. To ho dojalo tak, že učinil slib, že se
 stane mnichem a vstoupil hned r. 1503 do kláštera mni-
 chů sv. Augustina, učinil slavné sliby řeholní a byl
 2. května 1507 na kněze vysvěcen. R. 1508 byl Luther
 od knížete saského Bedřicha povolán za profesora filo-
 sofie na universitu Wittenbergskou. Rok na to byl
 Luther též tam profesorem theologie. 1511 šel do Ří-
 ma, aby tam vykonal jenerální neboli celoživotní zpo-
 věď, poněvadž byl pln vrotochů svědomí. 1512 stal se
 Luther doktorem theologie. Tu ale vrhl se Luther na
četbu zapovězenou, čítal mnoho kacířské spisy, a proto
 již 1514 věřil, bludařskými knihami otráven jsa, že
 prý člověk hříchem dědičným celý a celý zkažen jest,
 tak že ani svobodné vůle nemá, a tak jenom věrou v
 Krista spasen býti může. Proto již 1515 o něm mluvili,
 že jest kacířem. 1516 již tomu učil na universitě, že
 člověk ve všem hřeší a svobodné vůle nemá a r. **1517**
 již to i v postních kázáních veřejně kázal, a tak jako
 kacíř vystoupil, neboť říci a napomenouti se nedal v
 pýše své. K tomuto zjevnému kacířství dala příležitost
 náhoda, že papež Lev X. vyhlásil, aby věřící na stavbu
 kostela sv. Petra v Římě přispívali, a těm, kdož přijali
 nábožně a zkroušeně sv. svátosti a nějakým příspěv-
 kem k dostavení onoho chrámu nápomocni byli, odpust-
 ky jako odměnu uděloval, a arcibiskup mohučský vyvo-
 lil Tecla z řádu sv. Dominika k rozhlašování sv. od-
 pustků, a při tom proti vůli papeže a arcibiskupa i ka-
 zatele Tecla nějaké nesprávnosti se udály. Jan Staupic,
 představený řádu sv. Augustina, vybídl Luthera, aby
 kázal proti těmto nesprávnostem u vybírání příspěvků

za odpustky. Zde však začalo kacířství Luthrovo plným proudem se všude šířiti.

Martin Luther kázal nejen proti nesprávnostem u vybírání příspěvků a udělování odpustků, nýbrž proti svatým odpustkům samým, napsal 95 vět nepravých o sv. odpustcích a ohlásil je na dveřích chrámových ve Wittembergu, odpověděl Teclovi, který je za kacířské prohlásil, urážlivě; a tak se vzňal oheň vzpoury a bludařství a šířil se po celém Německu, i za hranicemi jeho. Všecko laskavé napomínání a varování sv. Otce a biskupů a představených ostatních, všecko vyjednávání a prostřednictví kardinala Kajetána s Luthrem, později Karla z Miltic neprospívalo nic; 18. prosince 1518 Luther již zjevným odbojníkem proti Církvi katolické se dokázal, když Spalatinovi napsal: "Římský dvůr bojuje s tolika nestvůrami proti Kristu a Jeho Církvi, že převyšuje tyranství všech Turků." Již tehdy učil, že on jest poslán od Boha, aby pravou víru křesťanskou, od dob sv. apoštolů pokaženou, napravil a kázal: "Kdo nepřijme učení mého, nemůže spasen býti. Papež jest antikrist, Církev úpí v babylonském zajetí."

Vida papež Lev X. že všecko napomínání a lásky plné varování jeho i jeho paslanců marné jest, že i upřímné poučení Jana Eka v Lipsku r. 1519 nic neprospělo, a že Luther nechce do Říma přijíti, ale ustavičně zatvrzelejším a zpupnějším se stává, zavrhl r. 1520 těchto hlavních 41 bludů a kacířských vět Luthrových.

1) Kacířská jest věta, že svátosti nového zákona milost' udělují těm, kteří nekladou překážky.

2) Tvrditi, že u dítek po křtu žádného hříchu již není, jest ústy sv. Pavla jej samého a Krista zároveň nohama šlapati.

3) Podnět hříchu zdržuje duši, když vyjde z těla, od vstoupení do nebe, i když nemá žádného skutečného hříchu.

4) Nedokonalou lásku umírajícího nutně provází veliká bázeň, která již sama o sobě přivádí do očištee a zdržuje od vstoupení do nebe.

5) Že lítost', zpověď' a dostiučinění tři části pokání jsou, není odůvodněno ani v Písmě svatém, ani u starých svatých učitelů křesťanských.

6) Lítost', které dobýváme zpytováním svědomí, sebráním a ošklivostí nad hříchy, uvažující v hořkosti duše své svá léta, tíži, množství a ohavnost' hříchů svých, ztrátu věčné blaženosti a zasloužení věčného ztracení, činí člověka pokrytcem a ještě větším hříšníkem.

7) Zeela pravdivé jest slovo a výbornější než všechno učení o nutných podmínkách: Nikdy již nehřešiti; tot' jest nejlepší náprava. Nejlepší pokání jest nový život.

8) Nechtěj zpovídati se ze všech hříchů všedních, ano ani ze všech hříchů těžkých; neboť' není možná, abys poznal všechny těžké hříchy. Proto se zpovíдали v první Církvi jen z těch těžkých hříchů, které byly zřejmé.

9) Chceme-li ze všeho zcela náležitě se zpovídati, nechceme božskému milosrdenství nic ponechati k odpuštění.

10) Žádnému se hříchové jeho neodpouštějí, leč tomu, kdo věří, že se mu odpouštějí, když mu kněz dává rozhřešení; ano hřích by tu zůstal, kdyby nevěřil, že jest mu odpuštěn; neboť' odpuštění hříchu a dar milosti nepostačují, nýbrž věriti též musíme, že jsou hříchy odpuštěny.

11) Nedomnívej se, že jsi pro svou lítost' odpuštění dosáhl, nýbrž proto, že Kristus řekl: **Cokoli svážete na zemi...** Důvěřuj tedy a pevně věř, že když jsi od kněze rozhřešení dostal, že ti hříchy odpuštěny jsou; tak budeš vskutku rozhřešen, at' si to s lítostí dopadá jak chce.

12) Kdyby se stalo, (což nemožné jest), že kajicník žádné lítosti nemá, nebo že kněz rozhřešení udělí ne opravdově, nýbrž jen v žertu, přece jsou mu opravdu hříchy jeho odpuštěny, jen když věří, že jsou shlazeny.

13) Ve svátosti pokání a v odpuštění viny nemůže ani papež, ani biskup více, než nejprostější kněz; ano kde žádného kněze není, může každý křesťan právě tolik (učiniti), i kdyby to byla ženská nebo dítě.

14) Žádný nepotřebuje knězi říci, že jest zkroušený; nýbrž kněz se musí tázati.

15) Ti se velice mýlí, kteří sv. večeri Páně přijímají, protože se zpovídali, protože si nejsou povědomi hříchu těžkého, protože se pomodlili a připravili; všickni tito jedí a pijí sobě odsouzení; když ale naopak věří a doufají, že tam milost' naleznou, očišťuje je tato víra a činí je hodnými.

16) Zdá se radno, aby Církev na všeobecném sněmu rozkázala, aby laikové (nekněží) přijímali pod obojí způsobou. Čechové též, přijímajíce pod obojí způsobou, nejsou kacíři, nýbrž odštěpenci.

17) Poklad církevní, z něhož papež odpustků uděluje, nezáleží v zásluhách Krista a Svatých.

18) Odpustky jsou zbožný podvod věřících, a prominutí dobrých skutků; nemají se čítati mezi užitečné, nýbrž mezi dovolené věci.

19) Odpustky neprospívají těm, kteří jich získají

k odpuštění trestů, jichž skutečné hříchy zasloužily od božské spravedlnosti.

20) Ti jsou na omylu, kteří myslí, že odpustky jsou spasitelné a užitečné k duchovnímu prospěchu.

21) Odpustky jsou nutné jen pro veřejné zločiny a udělují se jen zatvrzelým a hodně netrpělivým.

22) Pro šestero lidí nejsou odpustky ani potřebné, ani spasitelné: pro mrtvé nebo umírající, pro nemocné, právně překážky mající; pro ty, kteří se žádného zločinu nedopustili; pro takové, kteří se zločinů sice dopustili, ale ne veřejných, a kteří činí lepší věci.

23) Vyobcování z církve jsou jen zevnější pokuty a neodjímají člověku účastenství na všeobecných duchovních modlitbách církevních.

24) Křesťany musíme poučiti, že mají vyobcování více milovati, než se ho báti.

25) Římský papež a nástupce Petrův není náměstkem Kristovým, a není od Krista samého v osobě svatého Petra made všechny církve celého světa ustanoven jako takový (náměstek Kristův).

26) Slova, která Kristus Petrovi řekl: "Cokoliv svážeš..." máme rozuměti jen o tom, co Petr sám svázal.

27) Jisto jest, že Církev neb papež nemá moci, ustanoviti články víry, ani předpisy mravů neb dobrých skutků.

28) Kdyby papež s velikou částí Církve tak a tak smýšlel a při tom se i nemýlil, není to hřích, ani kacířství, když si opak toho myslíme, (zvláště když ta věc není k spasení potřebná), pokud všeobecný sněm toho neodsoudí nebo neschválí.

29) Jest nám volno, vážnost' sněmu oslabiti i zničiti, jejich rozhodnutím bez ostychu odporovati, o je-

jich výnosech souditi a zmužile vyznati, co se nám pravým býti zdá, at' to jakýkoli sněm schválil neb zavrhl.

30) Některé články Jana Husa, které sněm v Kostnici zavrhl, jsou naskrz křesťanské, pravdivé a podle evangelia, tak že ani katolická Církev jich zavrhnouti nemůže.

31) Spravedlivý hřeší při každém dobrém skutku.

32) Nejlepší dobrý skutek jest všední hřích.

33) Kacíře upáliti jest proti vůli Ducha Svatého.

34) Proti Turkům bojovati jest odporovati Bohu, který skrze ně nepravosti naše navštěvuje.

35) Nikdo není jist, nepáchá-li ustavičně hříchy těžké pro velice skrytou nepravost' pýchy.

36) Svobodná vůle jest po zpáchaném hříchu jen dle jména svobodna; a když činí, co na ní jest, hřeší těžce.

37) Očistec nemůže se dokázati z kanonických knih Písma sv.

38) Duše v očistci jisty nejsou svou blažeností, aspoň ne všecky; ale ani rozumovými důvody, ani Písmem svatým nemůže se dokázati, že duše v očistci již nemohou si zásluhy neb větší lásky získati.

39) Duše v očistci hřeší ustavičně, pokud hledají odpočinku a muk se bojí.

40) Duše na přímluvu živých z očistce vysvobozené požívají menšího stupně blaženosti, než kdyby samy osobně byly zadost' učinily.

41) Představení Círky a světská knížata nejednali by zle, kdyby všecky žebrácké mošny zničili.

67. Jakým bludům učil Lutr kromě těchto 41 článků?

Následujících 36 článků bludných vyňali Natalis

a Gotti (zemř. 1742) z různých spisů Luthrových a s Alfons Liguori uvádí je takto:

1) Kněz křtí a rozhřešuje skutečně, i když činí lehkomyšlně a ze žertu.

2) Jest to ošklivý blud, když věříme, že můžeme za hříchy své zadost učiniti, ježto je Bůh zdarma o pouští.

3) Křest nesnímá celého hříchu.

4) Bezbožnými učiteli svedeni jsouce, máme s křtem nebo lítostí za hříchu prosté. Tak i myslíme, že dobré skutky mohou zásluhy naše rozmnožiti a za hříchy zadosti učiniti.

5) Ti hřeší těžce, kteří pod hříchem těžkým o v likonoci k přijetí svátosti nutí.

6) Zpověď soukromou před knězem neporuč Bůh, nýbrž papež. Kdo Svátost' Oltářní přijmouti má, že, má ji přijati úplně, to jest pod obojí způsobou, nek se má zcela zdržeti.

7) Laikové (nekněží) mají totéž právo, vykláda Písmo svaté, jako učenci.

8) Církev římská nebyla za časů Řehořových na jiné církve povznesena.

9) Bůh poroučí člověku nemožné věci.

10) Bůh žádá od každého křesťana nejvyšší dokonalosti.

11) Není rad evangelických, nýbrž jsou jen př kázání.

12) Laiku, jenž má výrok písma svatého pro seb musíme věriti více, než papeži, sněmu, ano Církvi.

13) Petr nebyl knížetem apoštolů.

14) Papež jest místodržitelem Kristovým jen lid ským právem (zákonem).

15) Všední hřích není všedním hříchem dle přirozenosti své, nýbrž jen z milosrdenství božího.

16) Věřím, že sněm a Církev u věcech víry nikdy se nemýlí, a že v jiných věcech neomylnosti třeba není.

17) Přednost' římského papeže není božským zákonem ustanovena.

18) Není 7 svátostí, nýbrž prozatím pouze 3 se mají za svátosti stanoviti: křest, pokání a chléb.

19) Můžeme věriti bez kacířství, že jest na oltáři opravdový chléb.

20) Evangelium toto nepřipouští, aby mše pravou obětí byla.

21) Mše není nic než slova Kristova: "Vezměte a jezte" nebo zaslíbení Kristovo.

22) Jest to nebezpečný blud, pokání za druhé prkno po stroskotání lodi míti a vyhlašovati.

23) Jest to bezbožné, tvrditi, že svátosti jsou znamení, která milost' působí, když neřekneme, že milost' udělují, jakmile zcela nepochybná víra tu jest.

24) Musíme všechny sliby zrušiti, i slib řeholního stavu, i slib jiných dobrých skutků.

25) Postačí, když se bratr bratru zpovídá; všem křesťanům řečeno bylo: "Cožkoli svážete..."

26) Papežové nemají práva, si zadržovati rozhřešení od některých hříchů.

27) Nový život jest pravé dostiučinění.

28) Není příčiny, čítati biřmování mezi svátosti.

29) Manželství není žádná svátost'.

30) Překážky manželství pro duchovní příbuzenství, zločin a svěcení jsou lidské vynálezy.

31) Svátost' svěcení kněžstva jest vynalezena od papežské církve.

32) Sněm Kostnický bloudil. Mnohá věc se na darmo rozhodla, jako ku př. že 'bytosť' božská nezplozuje a zplozena není, že duše jest podstatným tvarem těla lidského.

33) Všickni křesťané jsou kněží a mají tutéž moc v zvěstování slova Božího a svátostech.

34) Poslední pomazání není žádná svátosť. Jsou jen dvě svátosti, křest a chléb.

35) Svátosť pokání není nic jiného, než cesta a návrat ke křtu.

36) Předcházející milosť není nic jiného, než pohyb, které vznikne v nás bez nás, ne tak bez nás, jako bychom při tom byli neživí a nečinní jako kámen, jenž se k hmotnému pohybování svému úplně trpně má, nýbrž tak, že nejednáme svobodně. Milosť činí vůli násilí, ne proto že nutí; neboť vůle jedná svobodně, ač z nutnosti. Hříchem pozbyla vůle svobody voliti, ne svobody násilí, nýbrž svobody nutnosti.

68. Které důvody dokazují nám jasně, že učení Lutrovo a víra luteranská do záhuby věčné uvádí?

- a) Jeho hříšný život.
- b) Jeho hříšné učení.
- c) Jeho hříšné prostředky.

a) Jeho **hříšný život** bije nám do očí, když jen poněkud jeho jednání pozorujeme a pak s příkázáními božími a církevními porovnáme.

Když papež Lev X. r. 1520 svrchu uvedených 41 článků jako zřejmé bludy odsoudil a zavrhl, nepodrobil se Lutr papeži, neposlechl ho, nýbrž spálil papežův list spolu s církevními zákony veřejně v městě Wittenberku a vyhlásil jej za antikrista, napsal r. 1521 odmluvu proti papežskému vyobcování, odepřel pánovitě na sněmu Wormském odvolání, jemu uloženého, psal ve

vyhnanství na Wartburku proti sv. zpovědi, proti mši svaté, proti slibům řeholním, proti bezženství kněží, přeložil tam Písmo sv. Nového Zákona s mnohými kacířskými výklady a vysvětlivkami. R. 1522 vzbudil bouři proti sv. obrazům. R. 1523 zavedl nový řád kacířských služeb božích. R. 1524 psal proti mši svaté jako ohavnosti a odložil roucho svého řádu augustinského. R. 1525 dne 13. června zrušil sliby řeholní i kněžské a oženil se s bývalou jeptiškou Kateřinou Borovou. R. 1526 zařídil novou církev svou kacířskou v Sasích a německou mši a nové služby boží. R. 1529 napsal nový kacířský katechismus. 29. dubna 1529 protestovali a vzpírali se luteranská knížata na říšském sněmu v Speieru proti návrhu katolických knížat, aby nezavrhovali nejsv. Svátosti Oltářní a mše svaté. Odtud pochází jejich jméno "**Protestanté.**" R. 1530 předložili protestantská knížata vyznání víry své v 28 člancích na sněmu Augsburském navedem Luthrovým. Odtud pochází jejich název "protestanté augsburského vyznání" na rozdíl od protestantů helvetského vyznání"; to jest aby se rozeznali luteráni od Kalvínců, poněvadž téhož času Kalvín šířil bludy své ve Švýcarech, v Helvetii. R. 1539 dovolil Lutr lankraběti hessenskému Filipu veřejné cizoložství, aby si totiž mohl přibrati ještě jednu manželku, a tak veřejně s dvěma manželkami zároveň žíti a hrozné pohoršení dávat, a radil mu r. 1540 hodně a silně lháti. R. 1545 psal Lutr proti papeži, že prý jest papežství od d'ábla založeno. R. 1546 zemřel Lutr náhle v noci 18. února, zanechav dceru Marketu a tři syny Jana, Martina a Pavla.

Jak zachovával Lutr I. přikázání Boží?

První pramen **svaté víry**, Písmo svaté porušil tak, že mu katolický theolog Emser (zemř. 1527) 1400 chyb

a 300 značných porušení Písma sv. dokázal. Některé knihy Písma sv. a i ústní podání úplně zavrhl. Tot' jsou očividné těžké hříchy proti sv. víře. Že pak Luthr sám ničemu nevěřil, vyznal sám ve svých "řečech za stolem" takto: "Nemohu věřiti, čemu učím; ale lidé se domnívají, že jsem o učení svém v srdci přesvědčen. Kdybych byl mladším, ani bych nekázal, a vyvólil bych si jiné zaměstnání. Kdybych byl předvídal, že podnik můj tak daleko dospěje, zajisté bych byl hubu držel. Stále si přeji, abych toto nové učení nikdy nebyl začal. Tohoto přání nemohu se zbaviti. V této úzkosti často se pohřizuji až do pekla. Těžce trápí mne tyto myšlenky: "Máš ty sám a sám neporušené a čisté slovo Boží? Všickni ostatní lidé ho nemají? Co Církev Kristova rozhodně přednášela a tolik let již učila, to ty zavrhuješ jako blud? Toho ty upíráš? Nerušíš tím učením svým pokoje politického i církevního?"—

Když si mu jednoho dne pastor Jan Musa stěžoval, že sám věřiti nemůže, co jiným káže, zvolal Luthr: "Pochválen buď Bůh, že se jiným právě tak vede, jako mně. Dosud jsem myslel, že jen mně se tak vede."

Tak nám to vypravuje jeho chvalořečník Jan Mathes.

Jindy pravil Luthr o sobě: "Často v srdci na to pomýšlím, že skoro ani nevím, učím-li pravdě nebo nikoliv."

2. srpna 1527 psal Luthr Melanchtonu: "Již jsem skoro celého Krista ztratil, a byl jsem v bouřích a přívalech zoufalství a rouhání se Bohu. Již se mi to samému přihodilo, že jsem ztratil Krista a spolu všecko!"

Protestant Hagen vypravuje o Luthrovi: "Luthr byl velmi silnými pochybnostmi zmítán; pochybnosti tyto se vždy opakovaly a hrozily jej tělesně i duševně

vysíliti. To jsou ty mnohé útoky, o kterých Luthr sám vypravuje. To jest ten satan, s kterým bojovati má, je muž na Vartburku kalamář na hlavu hodil, a který by jej byl v létě r. 1527 skoro o život připravil. Tanulo mu na mysli, že učení jeho dokonce není pravé a křesťanské, nýbrž že protivníci jeho pravé učení mají."

Vzdor tomu přece Luther ve své pýše a domýšlivosti nehrozil se těchto slov: "Já, Martin Luther, jsem vaším apoštolem a vaším evandelistou! Nezdá se, že Lutr jest znamenitým mužem? Myslím, že on jest bohem. Nebot' jak by jinak mohly jeho listy a jeho jméno tak mocné býti, aby učinily ze žebráků pány, z oslů doktory, z padouchů svaté, z bláta perly?"

Jak těžce hřešil Lutr proti **naději**, která se nám též v 1. přikázání božím poroučí a od nás žádá, abychom od dobrotivého a milosrdného Boha pro zásluhy Pána Ježíše odpuštění hříchů svých, pomoc milosti Boží v pokušeních a nesnázích a život věčný doufali, a neodporovali hlasu Božímu, nás k pokání vedoucímu,—vysvítá z toho, že na milosrdenství Boží zhřešil a zhřešiti učil slovy: "Bud' hříšníkem a hřeš silně; důvěřuj však silněji a raduj se v Kristu. Hřešiti musíme, pokud' jsme zde. Postačí, když uznáváme Beránka, který snímá hříchy světa; od Toho neodtrhne nás hřích, i kdybychom 1000krát za jeden den smilnili neb zavraždili." (Esto peccator et pecca fortiter, sed fortius fide et gaude in Christo. Peccandum est, quamdiu hic sumus. Sufficit, quod agnovimus agnum, qui tollit peccatum mundi. Ab hoc non avellet nos peccatum, etiamsi milles, millies uno die fornicemur aut occidamus.) Že Lutr žádné důvěry v dosažení království nebeského neměl, osvědčuje nám pastor Stub takto: "Když Luthr s Kateřinou jednou, když byl krásný večer, v zahradě

dlel a k nebi, na němž hvězdy se třpytily, pohlížel, řekla mu: "Aj, jak krásné jest to nebe!" Luthr smutně odpověděl jí: "Ano, ale bojím se, že nebe není pro nás." "Není pro nás? Tedy opust' me scestí!" Luthr odvětil: "Již jest pozdě!" I odešel s těžkým srdcem do pokojíka svého.

Jak Luthr **miloval Pána Boha a bližního svého**, vydává život jeho svědectví. Život jeho byl plný hříchů proti Pánu Bohu a proti bližním, plný svatokrádeží a rouhání, plný pohoršení a svůdnictví. Když se ho jednou Kateřina Borová, jeho domnělá manželka, tázala: "Pane doktore, odkud to, že jsme v papežství (v katolické Církvi) tak často a horlivě se modlívali, a teď se jen zřídka a bez vší horlivosti modlíme?" odpověděl Lutr: "Já se nemohu modliti; musím při tom klíti. Mám-li říci: "Posvět' se jméno Tvé," musím při tom říci: Zatraceno, prokláto, tupeno būdiž jméno papeženců (katolíkův)! Jak se mohl Lutr modliti, když učil, že dobré skutky jsou hřích, že uctívání a vzývání Svátých jest hrozná zaslepenost' a kacířství?

Jak Lutr **II. přikázání Boží** zachovával, ukazují nám jeho hrozná rouhání proti nejsvětější Svátosti Oltářní, proti mši svaté, proti Svatým, proti papeži a proti Církvi svaté; dokazuje nám jeho zrušení a tupení slibů kněžských a slibů řeholních.

Jak Lutr **III. přikázání Boží** plnil, vidíme z toho, že odklidil nejsv. obět' mše svaté jakožto ohavnou moudloslužbu; tudíž od r. 1521 žádné mše sv. již nesloužil a tisíce tisíců luteránů k tomu svedl, že nesvětí neděle a svátky zasvěcené slyšením mše svaté,—že odložil o své újmě svátky zasvěcené na neděle, a kázal veřejně: "Kdo nechce neděl a svátků světiti, může ovšem i služebné práce konati."

Jak plnil **Lutr IV. přikázání Boží**, které nám ukládá uctivost, lásku a poslušnost k představeným našim duchovním i světským? Papeže nazýval potvorným zvířetem, medvědem, vlkem, proti němuž vyřítiti se mají lidé ze všech vesnic se zbraní. Říhal: "Až posud jsme musili věřiti, že papež jest hlavou Církve: nyní ale vidíme, že se svými římskými kardinály nic jiného není, než zoufalý lotr, nepřítel Boha i lidí, rušitel pokoje, příbytek satanášův." Arcibiskupa z Mohuče, Albrechta, tupil jako kněžoura, do něhož mnoho d'áblů vjelo. Císaře Karla V. jmenoval chrobalivým pytlem, bídným, zaslepeným knížetem, proti němuž Turek 10krát moudřejší a nábožnějši jest, pokrytcem, Jidášem, sluhou služebníků d'áblových. Jiřího, vévodu saského, nazval slaměným, papírovým mužem, který pyšným životem (břichem) nebi vzdoruje, Jindřicha vévodu brunšvického tituloval hrubým tulpou, jenž se tak všecek d'ábly najedl, že jen d'ábly vrhne . . .

Jak Lutr zachovával **V. přikázání Boží**, jež nám ukládá povinnost, bližnímu lásku prokazovati, sebe zapíratí a své smyslné chtíče umrtvovati, střídmostí a tichostí Pánu Bohu sloužiti a bližnímu dobrým příkladem předcházeti, můžeme posouditi z výpovědí jeho vlastních a jeho přátel a společníků. Lutr sám se nazýval opilcem (Homo sum expositus et involutus crapulae; crapulosus: Wette 2, 6). Melancton si trpce stěžoval na pohoršlivý život Luthrův. Lemmius, přítel Melanctonův, píše o Lutru: Nemírné požívání vína a piva způsobilo mu někdy takové bolesti, že myslel, že zemře. Lutr to však omlouval, říká: "Bůh musí mítí v tom radost, že jsem pil ke cti Boží." Kleis vypravuje, že Lutr v dubnu 1523 při hostině křestní tolik snědl, že vrhnouti musil. Justus Jonáš vida, že nový sluha se opilství

Lutrova zhrozil a do postele opilého Lutra sám uložit nemohl, pravil mu: "Toho nedbej; to dělá doktor (Martin Lutr) tak každý den." Ambrož Katarin napsal r. 1548 o Lutrovi: "Velmi hodnověrní mužové vypravovali mi o Lutrovi, že často navštěvoval hostiny svatební, na tancích děvčat podíl bral a z kvasu tak opilý a vysílený odcházel, že několik lidí opilého a kolísajícího člověka domů přivésti musilo. Lutr byl proto i vždy výčitkami svědomí trýzněn, plný zoufalosti a samovraždných myšlenek. Proto hleděli přátelé jeho, aby nikdy nebyl sám, aby takového neštěstí nepřipustili. O smutném konci Lutrově píše věhlasný Kornel a Lapide (zemř. 1637) u výkladu 2. Petr. 2, 12: "Sane Lutherum, cum vespere laute caenasset, noctu desperatione et furiis daemonis actum, sibi injecto laqueo necem intulisse, asseruit ejus famulus, postea ad orthodoxam fidem conversus, uti refert Thomas Bozius "de Signis Ecclesiae" lib. 23 cap. 3:" "Lutherus quum vespere laute caenasset, ea nocte suffocatus est. Audivi haud ita pridem compertum testimonio sui familiaris, qui tum puer illi serviebat et superioribus annis ad nostros se recepit, Lutherum sibimetipsi laqueo injecto necem miserrimam attulisse; sed datum protinus cunctis domesticis, rei consciis, jusjurandum, ne factum divulgarent, ob honorem, adjecere, evangelii."

Jak ostríhal Lutr **VI. přikázání Boží**, ví celý svět, ví, že jako řeholník slavné sliby učinil v řádu sv. Augustina, roku 1505, a tak slavným slibem se zavázal, že po celý život dle řehole sv. Augustina chudobu, čistotu a poslušnost zachovávat bude; celý svět ví, že Martin Lutr 2. května 1507 na kněze vysvěcen byv, se novým slibem zavázal, do smrti v panické čistotě žíti; celý svět to ví, že tentýž Martin Lutr 14. června 1525 s ve-

likou okázalostí s Kateřinou Borovou, kterou z klášte-
ra Nimptského chytře vylákal, se svatokrádežně oženil,
—ovšem i neplatně. K takovému neplatnému a svato-
krádežnému sňatku manželskému Lutr svedl a přemlu-
vil i velmistra německého rytířského řádu a mnoho ji-
ných duchovních osob. Lutr sám vyznal své nečisté ne-
řesti v listu, který 6. dubna 1525 Burkhardovi, příteli
svému takto napsal: Jest se diviti, že já, jenž tak mno-
ho se ženskými zacházím (sic misceor feminis) ještě
se nestal ženskou. Nebot' jsem měl 3 ženy (nevěstky)
zároveň (Schoenfeldovou, Alemanovou a Borovou). Ti
jsou blázni, kteří modlitbou, posty a umrtvováním zlé
žádosti přemáhají." "Nebot' nevěstka se vši svou ne-
stydatostí jest lépe na tom, než Světec, který dobré
skutky koná." J. Kleis str. 42. 27. ledna 1524 psal
Lutr kancléři Brukovi takto: "Přiznávám se, že toho
nemohu žádnému zapovídati, když si chce vzíti více
manželek. To ani není proti Písmům svatým." J. Kleis
dále nám líčí nečistý život Lutruv a osvědčuje, že jeho
domnělé choti Kateřině Borové 14 dní po svatbě se sy-
náček Lutruv narodil, že Lutr ze samé tělesnosti a smil-
nosti onemocněl, že měl v domě svém mimo Kateřinu
Borovou i jinou Růženu Truchsesovou, která mu též dí-
tě povila. Jeho tak zvané stolní řeči, od Kordata se-
psané, nelze čísti pro ohavnosti, kterými přeplývají.

Jak zachovával a ctil Lutr **VII. přikázání Boží?**
Veškeré jmění Církve svaté katolické, kostely a jejich
posvátné skvosty a nádoby, fary a jejich obročí přenesl
Lutr o své újmě v moc a majetek knížat a luteránů.
Kdo vypočítá tak veliký obnos loupeže a krádeže!

Jak zachoval a šetřil Lutr **VIII. přikázání Boží,**
které nám káže cti a dobrého jména bližních svých há-
jiti a sebe nad jiné nevyvyšovati? Jeho spisy dokazují,

že lháti, podváděti, tupiti a pomlouvati bylo Lutrovi takřka druhou přirozeností. Tak se nad jiné vyvyšoval, že se nazýval sám Světcem, nábožným mnichem, který jest učenější, než všickni mudrci a papeženci, vzorem učitelů a říkal: "Doktor Martin jest veliký doktor, jest nad biskupy, kněze a mnichy. Já mám evangelium přímo s nebe od Pána našeho Ježíše Krista. Modlitba má a prorocství mé nikdy nesklame. Já jsem v takové cti a v takové pověsti, že od času apoštolů žádný učitel neb spisovatel, žádný theolog neb právník tak jasně a slavně svědomí stavů světských neupevnil, nepoučil a nepotěšil, jako já. Svatý Augustin a Ambrož nemožou se v tom se mnou měřiti. Já nepodrobím učení svého ani papeži, ani císaři, ano ani andělům v nebi. V tom budu soudcem lidí a andělů, že ten jistě zavržen bude, kdo učení mého nepřijme." "Ústa má jsou ústa Kristova!" Ano prorokoval, že lidé budou jemu se klaněti: "Adorabunt stercora nostra."

69. Co z toho hříšného života Lutrova musíme poznati?

Že Lutr nebyl žádný svatý člověk, jeho život nebyla svatosť a ctnost, nýbrž mrzkost a nešlechtnost, že tudíž Lutr žádnými zázraky, ani ctnostným životem nepotvrdil poslání svého od Boha k napravení národů, že nebyl reformator, napravitel, nýbrž deformator, hanobitel, pustošitel a kazitel Církve svaté. Poslání od Boha k nápravě lidu může býti dvojí: **řádné**, od papeže nebo biskupa; a **mimořádné od Boha**, když se dokáže zázraky a svatým životem. Lutr však neměl ani řádného poslání od papeže, ani od biskupa, nýbrž byl od nich vyloučen z Církve a tak největším trestem stíhán; a neměl mimořádného poslání od Boha, ježto ani jednoho zázraku neučinil, ani svatého života nevedl. Proto tedy

Lutr lhal a sváděl lidi do propasti hříchů a do propasti pekelné. Protož mohou a mají poznati jasně všickni luteráni, že jsou svedeni od Lutra, že jsou na špatné, zkázonosné cestě do pekla, že musí tedy hned a úplně odřici se luteranské víry jako lživé a podvodné, od Cír-kve katolické tolikrát zavržené, že musí vstoupiti do Cír-kve katolické samospasitelné, chtějí-li ujíti věčnému zavržení.

70. b) Že Lutrovo učení bylo a jest dosud hříšné, poznáváme ze svrchu uvedených 41 článků jeho, od papeže Lva X. r. 1520 zavržených a z 36 článků, z jeho spisů vyňatých, tolikéž nahoře naznačených. Každý článek sám o sobě jest blud a kacířství, tedy veliký hřích proti svaté, katolické víře. Zvláště pak hříšné a pohoršlivé jsou tyto základní věty Lutrovy:

I. Každý může Písmo svaté vykládati podle svého rozumu a víru z Písma sv. sám si z něho čerpati, 'byť' to bylo i proti učení Cír-kve všeobecné.

II. Víry toliko třeba k spasení, nikoliv dobrých skutků. Dobré skutky jsou hřích. Jen víra ospravedl-ňuje nás.

III. Hřichem dědičným pozbyli lidé svobodné vů-le; proto nutně činí i dobré i zlé skutky; proto zlé skutky křest'anu neuškodí, jen když víru v zásluhy Kristovy má.

Tyto základní bludy, Lutrovy jsou nejhorší bludy, poněvadž otvírají bránu všem ostatním kacířstvím a všem nepravostem a vedou přímo k holé nevěře a lho-stejnosti náboženské, vedou ubohé luterany přímo do pekla. Dějiny dosvědčují, že z luteranství ostatní sekty a bezbožnosti se prýštily a posud v něm i holá nevěra bují.

71. c) Jakých **prostředků** užíval Lutr k rozšíření kacířství svého?

Těchto tři hříšných prostředků:

1) **Přiřkl každému člověku právo, svou víru si sám dle rozumu svého z Písma svatého upravit.** Odtud vzešlo tolik sekt z Luthrova kacířstva; odtud pochází to, že až po dnes mezi luterany žádné jednoty a svornosti není, poněvadž každý si může sám utvořit víru jakou chce, jak si sám Písmo svaté vykládá; dle Lutrovy zásady bludné žádný mu v tom překážeti nemůže.

2) Tím se rozšířilo kacířství Lutrovo nejvíce, že Lutr **pustil uzdu všem nezřízeným žádostem, odklidil všechny obtíže zapírání a přemáhání svých hříšných žádostí,** a učil, že není možno zachovávatí přikázání Boží, a že dobrých skutků vůbec není třeba k věčnému spasení, ježto víra sama již postačí k spasení věčnému; učil, že hříchy i největší křesťanu, který jen víru má, nic neškodí a žádnou překážkou nejsou, do nebe přijíti; učil, že člověk hříchem dědičným tak jest zkažen, že nemůže přikázání Boží zachovávatí, že nemá k tomu ani svobodné vůle. Jeho slova v kázání byla: "To ti má býti jistým pravidlem a zákonem; když Písmo poroučí, že máme dobré skutky konati, máš tomu tak rozuměti, že zapovídá, abys nekonal žádného dobrého skutku, poněvadž to činiti nemůžeš. Všecky dobré skutky naše nejsou nic jiného, než samé vši v nečistém, starém kožichu; z toho se nedá nic čistého udělati, ježto ani kůže, ani chlupy dobré nejsou."

Tu pak se nesmí nikdo diviti, že kacířské učení Lutrovo tak rychle se rozšířilo, dávajíc úplnou svobodu hříšným žádostem. Každý rozumný křesťan zde poznává, jak toto Lutrovo učení i zjevení Božímu i učení Církve katolické i zdravému rozumu odporuje.

Jestliže Pán Ježíš dle Mat. 25. pěti bláznivým pannám zavřel dvěře království nebeského, protože neměly oleje dobrých skutků, a neužitečného služebníka kázal uvrci do temnosti zevnitřní, kde bude pláč a skřípění zubů, a při soudu všeobecném na konci světa těm, kteří lačných nekrmili, žíznivých nenapojili, nahých neodívali, nemocných nenavštívili, řekne: **Odejděte ode Mne, zlořečení, do ohně věčného, který připraven jest d'áblu a andělům** (služebníkům) jeho: do jakého pekla odsoudí Pán Ježíš teprve ty, kteří dobré skutky za nepotřebné, ano, za hříchy považují, od dobrých skutků odvádějí a zlé skutky za neškodné vydávají a k nim jiné svádějí? Skoro na každé stránce poráží a odsuzuje Písmo svaté zhoubné učení Lutrovo a jeho luteranů.

3) Třetí prostředek k rozšíření kacířství Lutrova bylo **jeho hříšné dovolení, aby světská knížata všecko jmění církevní pobrala** a práva papežského užívala. Tot' se velice líbilo králům, knížatům, hrabatům, městům, když jim Lutr kázal pobrati jmění církevní a řádit jako svrchovaní páni v nové církvi Lutrově.

- Kdyby neslíbil Lutr této trojí svobody: svobody víry, svobody hříchu, svobody panství nad majetkem církevním, nikdy by se bylo jeho učení bludné tak nerozšířilo.

72. Co z toho plyne?

Že učení Lutrovo a víra luteranská do záhuby věčné uvádí, jak jsme se o tom přesvědčili z jeho hříšného života,—z jeho hříšného učení a z jeho hříšných prostředků k rozšíření bludů jeho. Poznáváme z toho, že pravdu má sv. Alfons Liguori, když shrnul toto všecko v následující slova: "Lutr obnovil všecka stará kacířství a pošpinil všecko svaté; nebot' vynáší Krista

tak, že svátosti nohama šlape; vynáší milost' boží tak, že ničí svobodu vůle lidské; vychvaluje víru tak, že upírá nutnost' dobrých skutků a dovoluje hřešiti; vynáší milosrdenství Boží tak, že ničí spravedlnost' Boží a Boha činí příčinou všeho zlého; zkrátka Lutr zrušil všecken zákon, odňal vrchnosti její moc a vládu, podpíchoval laiky proti kněžím, bezbožné proti papeži a národ proti knížatům. Nešťastník umřel, aby přijal odplatu za tak mnohá rouhání proti svaté víře a vydal počet za tolik tisíc duší, které **svrhl s sebou do věčného zatracení.**" Z toho plyne dále, že luteráni, chtějí-li spasení býti, nechtějí-li s Lutrem svým do pekla přijíti, musí odřici se luteranského kacířství svého a bez meškání do Církve katolické vstoupiti a jako dobří katolíci živi býti. My pak katolíci modleme se za ubohé zaslepené luterány se vší láskou bratrskou a vděčnou vroucností, aby i oni opustili nešťastné, bludné náboženství své a stali se našimi souvěrci, našimi milými a drahými bratry a sestrami v pravé víře Kristově, v pravé Církvi Jeho katolické. Přitáhněme je, zbloudilé ovečky, modlitbou, laskavým slovem a poučením a zvláště ctnostným životem a příkladem svým do blahonosného lůna Církve svaté křesťanské.

111) **Zvingliani**, od Ulricha Zvingliho svedeni, učili, že jsou jen 2 svátosti; křest a večeře; že křest není potřebný k spasení, že žádného přímluvce v nebi mimo Krista Pána nepotřebujeme, že očistce nestává, že zpověď není prostředek k odpuštění hříchů, nýbrž pouhá porada, že Pán Ježíš není přítomen ve velebné Svátosti oltářní, že papežové a biskupové nemají moci, kterou jim katolíci připisují, že mše sv. není žádná obět', nýbrž jen památka Kristovy smrti, a mnoho ji-

ných bludů, které Zvingli 1524 v 67 článcích hlásati začal. Zvingli zemř. 1532.

112) **Kalvínci**, od Jana Kalvína (zemř. 1564) v bludech vyučení, hlásali tyto bludy: Bůh chce hříchy! Bůh některé lidi předem ustanovil, že musí přijíti do pekla. Křest není nutný k spasení dítek. Kristus ne-umřel pro všechny lidi. Očistec není. Církev není viditelná a nemá práva vykládati Písmo sv. ani moci, stanoviti překážky manželské. Dobrých skutků není třeba k spasení... Jsou jen tři svátosti: křest, večeře Páně a svěcení kněžstva. Dítky zemřelé bez křtu spasy budou. Zpovědi není třeba, poněvadž hříchy, po křtu spáchané, odpouštějí se nám pouhou upomínkou na křest! Kněz neodpouští hříchů, nýbrž jen ohlašuje, že Bůh hříchy odpustil pro zaslíbení, která dal nám Kristus. Zpověď není ustanovena od Krista, nýbrž zákonem lidským, Inocencem III. poprvé na sněmu lateranském zařízena. Pán Ježíš není přítomen v nej-sv. Svátosti Oltářní; proto se nesmí uschovávat na oltáři. Svátostí se stane jen, když chléb přijímáme. Mše svatá není obětí od Krista ustanovenou, ano protivuje se přímo nařízení Kristovu. Církev není neomylná ani na všeobecném sněmu, ani rozhodující u víře, ani vykládající Písmo sv. 40denní půst, pouti, sliby řeholní jsou pověry. "Za tyto a mnohé bludy a tak mnohá rouhání, která Kalvín učil, v zoufalosti proklínal Kalvín, umíraje; vším právem i svůj život, i své spisy," dí sv. Alfons Liguori.

113) **Adiaforisté** neboli **Konfessionisté** byli sekta Melanctonova (zemř. 1560) tak nazvaná pro jeho snášelivost' a lhostejnost' u víře a pro jeho sepsanou konfessí neb vyznání víry na sněmu Augsburském r. 1530. Též vyznávali svobodu vůle lidské.

114) **Substancialové.** Sekta od Matěje Flacia (zemř. 1575) utvořená, bloudící v tom, že prý celá podstata, "substantia" člověka hříchem dědičným pokazena byla, takže člověka svobodné vůle zbavila a jej k zlému **nutí.**

115) **Antinomisté,** od Jana Agrikoly (zemř. 1566) svedení, učili, že není ani Boha, ani d'ábla, že nemusíme žádného zákona zachovávat. Odtud jejich jméno Antinomisté, t. j. Protizákonníci.

116) **Osiandristé,** od Ondřeje Osiandra (zemř. 1522) v ten blud uvedeni, že Pán Ježíš nás vykoupil ne jako člověk, ale jen jako Bůh.

117) **Muskulisté,** od Ondřeje Muskula přilákáni byli k bludu, že na kříži obě přirozenosti Kristovy, i božská i lidská, zemřely.

118) **Ubikvisté,** od Jana Brenza (zemř. 1570) utvořená sekta; učili, že tělo Kristovo všude, t. j. "ubique" přítomno jest, tedy i v hostii před posvěcením jejím.

119) **Švenkfeldiani,** jichž hlavou byl Kašpar Švenkfeld (zemř. 1561) zavrhovali přítomnost' Pána Ježíše v nejsv. Svátosti oltářní, kázání a čtení slova Božího.

120) **Chemniciani,** jichž učitelem byl Martin Chemnic (zemř. 1586), zavrhovali většinu výnosů sněmu Tridentského.

121) **Anabaptisté,** Novokřtění, jichž vůdcem byl Mikuláš Storch, učili, že děti před užíváním rozumu křtí se nemohou; proto křtili dospělé křesťany znova; učili, že všechny statky vezdejší mezi lidmi stejně se rozdělití mají.

122) **Bokoldiani,** od Jana Bokolda (zemř. 1536) svedeni, uznávali mnohoženství za dovolené.

123) **Mennonité** od Šimona Menna (zemř. 1559) v bludy novokřtěnců reformovaných neboli opravených uvedeni.

124) **Hermanovci**, kteří vydávali kacíře Hermana za Mesiáše.

125) **Knipperdollinkovci**, od Bernarda Knipperdollinka (zemř. 1536) tak nazvaní, srazili vrchole všech věží, aby splnili slova Luk. 3, 5, a stříleli na nepřátely své.

126) **Hutité**, od Jana Huta kacířskými bludy v Augsburku svedeni.

127) **Augustiniani**, od Augustina Boehma pokazení jsouce, hlásali, že nebe se otevře až po všeobecném soudu.

128) **Melchiorité**, byli od Melchiora Hofmana v nové bludařství uvedeni, že Pán Ježíš není Synem Panny Marie.

129) **Davidiani**; tak nazváni byli nášlapníci Geor-ga, jenž se za třetího Davida a pravého Mesiáše vydával.

130) **Silentiáři** neboli Klankoláři, kteří místo do kostela, chodili do zahrady se modlit; tam kázali.

131) **Ďábelští** neb **Posedlí**. Učili, že d'ábové při skonání světa z pekla vysvobození budou.

132) **Adamité**, od Adama Pastoria svedeni byvše, chodili nazí, a říkali, že jsou nevinní jako Adam.

133)) **Servetiani**, od Michala Serveta (zemř. 1553) tak nazváni byli, bloudili v tajemství nejsv. Trojice, že Pán Ježíš není Bůh, že Duch Svatý není Bůh.

134) **Kondormienti** neb **Souložníci** projevovali "evangelickou lásku" cizoložstvím.

135) **Plačící** hlásali, že žádná pobožnost' není Bo-hu tak milá, jako ustavičný pláč.

136) **Sakramentáři** od Ondřeje Bodensteina, přímím "Karlstadt" (zemř. 1541) svedeni byvše, šlapali nohama nejsv. Svátost' Oltářní, bořili oltáře, ničili obrazy Svatých...

137) **Episkopalové**, od krále Jindřicha VIII. 1534 v bludy zavedení, učili, že král anglický jest papežem, že ospravedlnění se děje pouhou věrou, že Písmo sv. postačí k spasení, které každý vykládati si může sám, že v nejsv. Svátosti Pán Ježíš přítomen není, že očištec žádný není, že Svaté uctívati nesluší. "Episkopalové" se zovou, poněvadž řád biskupský podrželi. Jindřich VIII. dal stíti a zabiti 2 kardinály, 3 arcibiskupy, 18 biskupů, 500 kněží, 60 představených řeholních, 29 baronů neb svobodných pánů, 366 rytířů a mnoho jiných katolíků, protože nechtěli uznati jej za papeže. Zemřel v zoufalství 1. února 1547.

138) **Epinisté** neboli **Infernalisté**, od Jana Epina (zemř. 1553) v blud uvedeni byli, že Pán Ježíš po smrti Své v pekle trpěl.

139) **Kongregationalisté** neb **Unitaři** od Celaria r. 1540 v rozmanité bludy uvedeni byli.

140) **Ochinisté**, r. 1542 byli od Bernarda Ochina (zemř. 1564) svedeni v bludy proti nejsv. Trojici Boží, proti božství Pána Ježíše, proti odpustkům a proti očištcí.

141) **Blandratisté**, r. 1533 od Jiřího Blandraty (zemř. 1571) v kacířství v Sedmihradsku uvedeni byli a nevěřili, že Pán Ježíš pravým Bohem jest.

142) **Hugenoti**, r. 1557 od Viléma Farelá (zemř. 1565). Ač byli na schůzi náboženské v Poissy r. 1561 od katolíků ze lži a bludu usvědčeni, přece kalvínci 36 kněží katolických zavlekli do žaláře, zbořili oltáře a šlapali nohama po sv. Hostiích.

143) **Valentiniani**, r. 1558 od Gentilia (zemř. 1566) svedeni, učili, že není Bůh jeden ve 3 osobách, že Otec jest větší Bůh, než Syn a Duch Svatý.

144) **Puritani**, v Anglii r. 1559 rozšíření, zavrhli svěcení biskupské a všecku katolickou bohoslužbu a modlili se jen Otčenáš.

145) **Presbyteriani**, r. 1560 od Jana Knoxa (zemř. 1572), který kalvínské bludy v Skotsku rozséval.

146) **Presbyteriani**, r. 1560 pod názvem "**Staré Školy**" ve Skotsku. Proto se jmenují Presbyteriani, že učí, že církev starší laikové řídití mají, a že biskupové nemají větší moci než tito starší, totiž presbyterové.

147) **Bajáni**, r. 1560 od Michala Baja (zemř. 1590) v bludy svedení, které papež Pius V. 1567 v 79 článcích zavrhl. Ač Bajus své bludy odvolal, šířily se přec dále.

148) **Postelité**, r. 1565 od Viléma Postela (zemř. 1581) z Normandska založení, vyznávali, že všechny sekty spaseny budou, že Spasitel a Prostředník znova se narodí...

149) **Kongregationalisté**, roku 1583 od Roberta Browne (zemř. 1633).

150) **Sociniani**, od Lelia Socina (zemř. 1562) a zvláště od Fausta Socina (zemř. 1604) v bludy proti nejsv. Trojici Boží a mnohé jiné uvedení: že Kristus nebyl před blah. Pannou Marií, a že jen proto Vykupitelem naším slove, že nám cestu do nebe ukázal...

73. Kterí kacíři pustošili Církev katolickou v XVII. století?

151) **Opravení Presbyteriani** r. 1603.

152) **Arminiani** r. 1609 od Jakuba Arminia (Harmensa) svedení, učili v Holandsku bludy kalvínské.

153) **Gomaristé**, 1610 od Gomara, profesora na universitě Leydenské.

154) **Angličtí Baptisté** r. 1611 od Smitha svedení.

155) **Febroniani**, od Jana Hontheima, (Febronia) v Trevíru 1611 pocházející, učili, že papež není neomylný a že všeobecný sněm je nad papežem.

156) **Doministé**, od Marka z Dominis (zemř. 1624) založení, učili, že se může z Církve katolické, z kalvínistva, lutheranstva a Novokřtěnců jediná pravá Církev utvořiti, že papež není neomylný.

157) **Mennonité** Amiš.

158) **Janšenisté** od Kornela Jansena (zemř. 1638) v bludy svedeni byli, že některá přikázání Boží i spravedlivým dobré vůle nemožná jsou, aby zachována byla, a že nemají milosti k tomu, aby je zachovali.

159) **Kongregationalisté Koltonští**.

160) **Baptisté Američtí** od Viléma Rogera 1639.

161) **Guakerové**, od ševce Jiřího Foxa 1650 zavedení, který učil, že již zde nejvyšší dokonalosti dosahují, modlitby nepotřebují ani žádných svátostí. Upírají nejsv. Trojice a vtělení Syna Božího. Fox zemřel 1690.

162) **Předadamité**, od Isaka Pereyra 1655 v blud svedeni byli, že Bůh lidi stvořil již před Adamem, a že neměli podílu na dědičném hříchu Adamově.

163) **Atheisté, Bezbožci**, od Benedikta Spinozy (zemř. 1677) v bludy svedeni byli, že Boha není, svět že jest dílo pouhé přírody, která všecky tvory od věčnosti zplodila . . .

164) **Mennonité "Old—Amish"** r. 1665.

165) **Molinisté**, 1665 od Michala Molin (zemř. 1697) pokažení, který učil, že pokud duše s Bohem spojena jest, není hříchem tělesným žádostem hověti.

166) **Latitudinarové** od Jana Launoia (zemř. 1678) v Paříži založeni.

167) **Guakerové američtí** od Vil. Penna 1681 zavedeni.

168) **Mennomité Baptisté**, r. 1692 počátek svůj vzali.

74. **Kterí kacíři hubili svatou víru katolickou v XVIII. století?**

169) **Presbyteriani severo-američtí**, 1704 býti a žiti začali.

170) **Baptisté Dunkerští** r. 1719.

171) **Methodisté episkopální**, 1727 od Jana Wesleyho (zemř. 1791) v život kacířský vešli.

172) **Baptisté Efratští** r. 1730 původ svůj vzali.

173) **Presbyteriani spolčení** r. 1733 se spolčili.

174) **Holandští kalvínci** r. 1737 bludy své kalvínské šířiti počali s mistrem svým Livingstonem.

175) **Methodisté kalvínští** r. 1740 blouditi začali.

176) **Methodisté Moravští** r. 1740 bludy své učiti začali.

177) **Lutherané evangeličtí**, 1742 od Jindr. Muehlenberga (zemř. 1781) v bludy protestantské uvedeni byli.

178) **Presbyteriani Valesští** r. 1743 vznikli.

179) **Unitaři**, 1756 od Mayhewa v kacířství zavedeni byli.

180) **Helvetiani**, kteří se drželi Helvetia, jehož knihu o duchu Klement XIII. zavrhl 1759. Helvetius učil, že není rozdílu mezi duší lidskou a zvířecí duší. že cit a užitek osobní jsou základem ctnosti. Hugo Grotius a Puffendorf šířili tyto záhubné bludy.

181) **Spojení bratří**, 1760 od N. Leviho zavedeni byli.

182) **Universalisté**, 1770 od Benneville-ho pochodící.

183) **Třesavci** 1774 od Anny Lee-ové v Anglii zavedeni a do New Yorku přivedeni a v Americe rozšíření pod názvem: "Věřící v Kristovo druhé zjevení."

184) **Baptisté Randellští**, 1780 zavedení, učili, že nic není nedovolené, po čem přirozenost' baží.

185) **Spojení helveti** r. 1782 se vyskytli.

186) **Švedenborgiani Glenští** r. 1784 se zrodili v Londýně pod názvem "Nová církev Jerusalemská."

187) **Methodisté episkopální** r. 1784 od Tomáše Koka původ svůj vzali.

188) **Protestanté episkopální** r. 1790 od Segbury-ho v kacířství svedeni byli.

189) **Methodisté republikanští** r. 1792 se objevili.

190) **Traditionalisté**, 1792 od Ludv. Bonalda (zemř. 1840) původ měli.

191) **Baptisté svobodného přijímání**, 1799 od Ben. Corpa v New Yorku začátek svůj vzali.

75. Kteří kacíři uchylovali se od katolické víry v XIX. století?

192) **Společná synoda opravená** r. 1803 pro jih vznikla.

193) **Methodisté němečtí** r. 1804 povstali.

194) **Methodisté opravení** r. 1804 bludařství své začali.

195) **Presbyteriani Kumberlandští** r. 1810 se vyskytli.

196) **Methodisté křest'anského spojení** r. 1810 se zrodili.

197) **Němečtí Opravení** r. 1810 od J. Dechanta původ svůj vzali.

198) **Mennonité opravení** r. 1812 bludy své začali.

199) **Methodisté afričtí** 1816 se objevili.

200) **Methodisté původní** r. 1818 začali.

201) **Baptisté sedmého dne** r. 1818 původ svůj měli. Slují též **Sobotníci**, poněvadž sedmý den, sobotu světí, místo neděle.

202) **Baptisté prvního dne** as 1819 se odtrhli a světí první den, totiž neděli.

203) **Lutherané jeneralní synody** r. 1820 se vyskytli.

204) **Methodisté afričtí ze Sionu** r. 1820 žítí začali.

205) **Hegelianí, od Jiřího Hegela** (zemř. 1821) v bludy své zavedeni byli, že všecko jest Bůh.

206) **Kampbellité (Methodisté křest'anští)** r. 1823 blouditi počali.

207) **Mormoni**, 1830 od Josefa Smitha (zemř. 1840) v blud svésti se dali a hlásali, že mnohoženství dovoleno jest. Brali si tedy více žen, až jim to vláda zakázala.

208) **Methodičtí protestanté** r. 1830 v Baltimore bludy své začali.

209) **Hermesianí, od Jiřího Hermesa** (zemř. 1831) svedení, učili, že lidský rozum všecka tajemství božského zjevení pochopiti a dokázati může, že prý Bůh nutně stvořil tvory a hlavně pro ně prý, ne pro Sebe, pro Svou čest' a slávu stvořil svět.

210) **Irvingiani**, 1831 od Eduarda Irvinga (zemř. 1834) v kacírství uvedeni byli.

211) **Mennonité apoštoličtí** r. 1840 vznikli.

212) **Mennonité konferenčního spolku** r. 1840 původ svůj vzali.

213) **Presbyterianská církev Kanadská** byla okolo téhož času založena pro Kanadu.

- 214) **Presbyteriani nové školy** r. 1840 ve Filadelfii založeni byli.
- 215) **Methodisté Vesleyští** r. 1843. v New Yorku vznikli.
- 216) **Methodisté severní** r. 1844. povstali.
- 217) **Methodisté jižní** r. 1844 bludy své šířiti počali.
- 218) **Lutherani synodální** r. 1847 vznikli.
- 219) **Spiritualisté.** 1848 počali **Spiritisté** obcování se zlými duchy, v protestantské rodině Foxově v městě Hydesville v státu New Yorském. Allan Kardek, vlastně Léon Hippolit Denizart Rivail šířil spiritismus.
- 220) **Mennonité jeneralní konference** r. 1848 počátek svůj měli.
- 221) **Presbyteriani spojení v Severní Americe** r. 1858 povstali.
- 222) **Darvinisté,** od Karla Darvína (zemř. 1882) roku 1858 svedení, učili, že člověk není přímo stvořen od Boha, nýbrž že pochází z opice.
- 223) **"Církev boží v Kristu"** r. 1859 se zrodila.
- 224) **Lutheráni spojené synody jižní** r. 1860 bludy své učiti začali.
- 225) **Methodisté svobodní** r. 1860 vznikli.
- 226) **Presbyterianská církev Spojených Států** r. 1861 povstala.
- 227) **Guentheriani** od Antonína Guenthera (zemř. 1863) v bludy uvedeni byli, že náš rozum všecka tajemství svaté víry pochopiti a dokázati může, že prý Bůh ne dobrovolně, nýbrž nuceně stvořil tvory, a že stvořil svět ne hlavně pro Sebe, nýbrž pro štěstí lidí.
- 228) **Angličtí Třesavci** od Marie Girlingové v Londýně založeni.

229) **Vojsko spásy**, 1865 od V. Boothy (zemř. 1880) pochází.

230) **Křesťanští vědci**, 1866 od paní M. Eddyové původ svůj mají.

231) **Ritualisté (obřadníci) angličtí** r. 1866 vznikli.

232) **Mennonité staří**, 1870 od Vislera založeni byli.

233) **Methodisté černí** r. 1870 své bludy počali.

234) **Bez obrany** r. 1870 vznikli pod názvem "The Defenseless."

235) **Starokatolíci**, 1873 od Dollingra (zemř. 1891) a Reinkensa pocházející, učili, že papež není neomylný.

236) **Mennonité, Bratři v Kristu** r. 1880 vzešli.

237) **Puseysté od Puseyho** (zemř. 1882) vznikli.

238) **Methodisté neodvislí** r. 1900 povstali.

239) **Dowisté**, od Jana Dowie (zemř. 1906) rozšíření, učili mezi jinými bludy i to, že Jan Dowie jest prý "třetím Eliášem."

76. Jaké poučení plyne z toho pro nás?

1. Že hlavně **pýcha a smilnost'** byly příčinou, že tolik křesťanů odpadlo od jediné, samospasitelné, pravé Církve katolické. To vidíme u všech kacířů, zejména u Husy, Luthra a Kalvína. Hus byl tak pyšným, že ač nerozumným věcem učil, přec se tak za neomylného učitele považoval, že žádnému nevěřil a žádného neposlechl, ani přátel svých, svých spoluprofesorů na universitě pražské, ani svého arcibiskupa, ani papeže, ani sněmu Kostnického ani svého krále Václava IV., ani svého císaře Zikmunda. Luthr pak a Kalvín byli tak pyšní a smilní, že žádný s nimi neobstál, a že veřejné, hnusné pohoršení dávali; ano Luthr samým smilstvím onemocněl. O Kalvínu svědčí sv. Alfons Liguori: "Kal-

yín byl pyšný a odvážlivý a v obcování tak prudký a zuřivý, že se velmi snadno s přátely svými rozkmořil. Poněvadž mnoho si na sobě zakládal, pitvořil se velmi přísně a vážně. Byl všemi nepravostmi zohaven, zvlášt' zlostí, pomstou a nenávistí, tak že jej přítel jeho Bucer "zuřivým, vzteklým psem" nazýval. Pro svou nečistotu byl Kalvín v Noyonu na smrt' odsouzen, a jen prostřednictvím biskupa Noyonského proměnili mu tento trest smrti ve vypálení známky žhavým železem. Berthelier, tajemník města Ženevy, byl poslán do Noyona, aby tu obžalobu a pokutu vyšetřil, a viděl tam na své oči úřední listiny a spisy, které tomu zločinu smilného Kalvína svědectví vydávají. Že do nebe volající hanebnosti se dopustil i v Angouleme, vysvědčuje Raymond: (Ajunt quidam et a multis scriptum invenio Calvinum magni et destestabilis flagitii a primario Boncurrēnsis Collegii sodali fuisse accusatum, et ad puerorum querelas contumaciae damnatum). Že pýcha a smilstvo byla příčinou kacířstva a odpadlictví od pravé Církvě katolické i u jiných kacířů, podám jen příklad na Jindřichu VIII., který jen proto od Církvě svaté odstoupil a sám papežem se učinil, aby pravou manželku Kateřinu zapuditi a Annu Bolejnovou, pro smilství v špatné pověsti stojící, za choť si vzíti mohl. Podobně to vidíme i u Theodora Bezy. Když místodržitel Montargeský Des-Hayes se ho v důvěrné rozmluvě v Ženevě otázal, co je hlavní příčinou, že se přidal k sektě kalvínské, zavolal Beza mladou ženštinu, kterou u sebe v domě míval, a pravil: "Tot' jest příčina, proč setrvám v svém (bludném) náboženství."

2. Jiná hlavní příčina byla u mnohých kacířů **špatná četba**, proč odstoupili od Církvě sv. Tak to vidíme na Chiliastech, kteří se rozšířili po polovici Asie,

protože bludné spisy Nepotovy čítali a tak v bludy chiliastické upadli. Tak se stal Eutyches arcikacířem, poněvadž spisy kacířské čítal; tak i Hus četbou Viklifových knih do časné i věčné záhuby sebe i mnohé jiné svrhl. — — Bud'mež tedy pokornými dle příkladu Pána Ježíše a Svatých, krot'me nezřízené žádosti své, podmaňujíce je rozumu a vůli Boží, a varujme se přede vším špatných knih, časopisů a novin a špatných společností s nevěrci a kacíři. Všecka záhuba kacířů vzešla jen ze zkaženého srdce. Kdyby se nebyli oddali hříchům a špatným příležitostem, nikdy by nebyli tak nešťastnými se stali. Děkujme tedy Pánu Bohu za vzácný a skvostný dar svaté víry katolické, žijme dle předpisů této sv. víry, a modleme se důvěrně a vroucně za obrácení pobloudilých a zaslepených kacířů a nekatolíků.

C

77. Kterí nevěrní odpadlíci pronásledovali svatou víru Kristovu?

- a) Císařové a králové.
- b) Filosofové.
- c) Politikové.

78. Jak pronásledovali svatou víru a) **císařové a králové nevěrní?**

Ač již Konstantin Veliký velice ublížil svaté víře katolické, že proti zákonům církevním, na sněmu všeobecném, v Nicei r. 325 konaném, se do záležitostí církevních vplétal, Aria jako arcikacíře do vyhnanství poslaného a jeho příznivce Eusebia Nikomedijského a Theognisa nicejského, tolikéž pro kacířství arianské vy-

hnané, zpět povolal a tím mnoho soužení a pronásledování katolíků od kacířů arianských způsobil, přec ho neuvádím zde mezi nepřátely svaté víry, poněvadž k tomu zločinu byl sveden od své umírající sestry a podváděn byl od lstivých a úskočných Arianů samých. Konstantia, sestra císaře Konstantina I., podvedena byla od arianského duchovního, který jí v poslední memoci její namluvil, že Ariáni od všeobecného sněmu nicejského r. 325 nespravedlivě odsouzeni a zavrženi byli. Proto bratru svému, téměř umírajíc, řekla: "Již brzy se z tohoto světa odeberu; mám o tebe starost, a bojím se, a by utrpení nevinně vyhnaných Arianů nepřivedlo říši tvou v záhubu." Konstantin, císař dobromyslný, nepochyboval o lásce a dobrém úmyslu umírající sestry své, zavolal si onoho arianského duchovníka, který byl ovládán od Eusebia Nikomedijského; a tento císaře tolikéž svedl a namluvil i jemu, že Ariáni nevinně odsouzeni byli, že mají tutéž víru, jako ostatní katolíci. Tak císař Konstantin Veliký podveden a obelhán byv, divil se a pravil: Podpíše-li Arius ustanovení sněmu nicejského a věří-li témuž, čemu sněm nicejský učil, rád jej přijmu a se ctí pošlu jej zpět do Alexandrie. Tak se navrátil Arius i jeho spoluvinníci kacíři, a trápili katolíky, zejména sv. Athanáše, patriarchu alexandrijského, a jiné svaté biskupy a kněze a pronásledovali katolíky, převrátili skoro celý východní svět na arianské bludařství, a mnozí v těchto útrapách zahynuli a utonuli v kacířství arianském!

79. Jak mnohem hůře si vedl jeho syn, císař Konstancius?

Zlým příkladem otce svého sveden byl a vplétal se do záležitostí ryze církevních, a tím trpěla svatá víra katolická hrozně. Vizme příklad na doklad toho. Cí-

sař Konstancius podporoval kacíře Ariány, kteří pronásledovali katolíky. Ariáni pronásledovali svatého Athanáše, patriarchu alexádrinského na smrt'. Obžalovali ho, že prý zabil biskupa Arsenia z Hypsele, a ukazovali useknutou ruku v krabici a roztrušovali všude, že prý jest to ruka Arseniova. Sv. Athanáš ale Arsenia již po 6 let ani neviděl. Když se tedy později Arsenius v Tyru před lživými žalobníky na sněmu celý zdravý objevil, poznali všickni, jak prolhaní jsou Ariani, jak jen sv. Athanáše zabítí chtějí, protože potíral jejich kacířství, že prý Pán Ježíš není pravým Bohem.

V témž sněmu v Tyru obžalovali Ariani sv. Athanáše ze zpáchané necudnosti. Nastrojili zvrhlou ženštinu, aby ve sněmu žalovala na sv. Athanáše, že ji porušil. Sv. Athanáš ale dokázal svou nevinnost' tím, že požádal svého kněze Timothea, aby místo něho se proti lstivé obžalobě ženštiny, k tomu navedené od Arianů, hájil. Timotheus tedy se jí otázal: "Tak já jsem to, který přebýval u tebe a tebe zneuctil?" Hanebnice, od Arianů k tomu navedená, neznala ani sv. Athanáše, ani Timothea, a pravila: "Ano, ty jsi mi učinil tu nečest'!" I udala čas i místo i okolnosti hříchu, nevědouc, že jinou osobu před sebou má. Na to všickni poznali lež a úskočnost' Arianů a dali se do hlasitého smíchu, že tak špatně pochodili se svou lží.

Ač tyto a mnohé jiné lživé obžaloby Arianů proti sv. Athanáši, patriarchu a biskupu alexandrinskému, všem známy byly, přec císař Konstancius držel s Ariány, a poslal r. 341. arianského biskupa Řehoře z Kappadocie do Alexandrie, aby odsud vytiskl sv. Athanáše, a sám byl biskupem alexandrinským. Jaká to nešlechtnost'!

Ale vizme, jakého člověka císař Konstancius do Alexandrie poslal za biskupa, ano i za patriarchu! Sotva kacírský Řehoř pod ochranou císařského místo-
držitele, odpadlíka nemravného, jménem Filagria, do Alexandrie přišel a od Filagria za nového, od císaře poslaného jim biskupa prohlášen byl, dal se všecken lid do pláče a nářku, a reptal a nechtěl ho přijati. Řehoř ale s vojáky císařskými se vedral do chrámu. Všemi zbraněmi klestili mu cestu i židé i pohané. Bohu zasvěcené panny byly ztrýzněny, mniši nohama šlapáni a povražděni, svaté věci potupeny, kostel vyloupen a zapálen. Někteří katolíci byli mečem povražděni, jiní zajati a za otroky prodáni. Takové ohavnosti spáchal kacír Řehoř i v jiném kostele alexandrinském. Sv. Athanáš utekl v čas; neboť Filagrius dostal od císaře Konstancia rozkaz, aby sv. Athanáše vyhledal a jemu hlavu st'al. Tehdy všechny kostely v Alexandrii musely Arianům se odevzdati!

Když r. 343. svolán byl od papeže Julia sněm do Sardiky k urovnání sporů Arianských, Ariáni předví-
dajíce, že přítomností sv. patriarchy alexandrinského Athanáše ze svých lstí a podvodných žalob obvinění a poráženi budou, ani do sněmovny nevstoupili, ale hanebně utekli do Filipopolis, ač jim předseda sněmu, biskup Hosius, dvakrát sliboval, že bude-li ve sněmu sv. Athanáš vinným uznán, jistě od všech zavržen bude. Ale Ariani dobře si povědomi byli, že všecko nalhali proti sv. Athanáši, a že by proto veřejně zahanbeni byli pro své očividné křivé pomluvy; proto utekli ze sněmu do Thracie, do města Filipopolis, kde znova lhali a bouřili proti sv. Athanáši a sv. biskupu Marcellovi z Ancyry, sv. biskupu Asklepovi a jiným, a je se sv. Athanášem z církve vyobcovali; ano opovážili se i papeže sa-

mého, sv. Julia, z církve vyobcovati. Za to nechtěli kněží v Hadrianopoli, když tam přišli, žádného obcování s nimi míti, jakožto s kacíři. Ariani si na to stěžovali u císaře Konstancia. Císař kázal 10 katolíků, dělníků z továrny Hadrianopolské, zabíti a biskupa Hadrianopolského, svatého Lucia, který kázal, že Ariani jsou kacíři, řetězy svázati a do vyhnanství poslati, kde utrápen jsa, brzy zemřel. Tak hubil císař Konstancius katolickou víru a podporoval kacíře Ariany, kteří se náramně množili. Těchto 10 katolických dělníků, pro víru sv. st'atých, uctívali potom katolíci jako sv. mučedníky.

Avšak nelze již obšírněji vyličovati utiskování svaté víry katolické od císaře Konstancia; postačíž, když jen hlavní pronásledování Konstancia, s Ariany spojeného, podle času uvedeme.

Ačkoli Konstancius se vícekráte o nevinnosti sv. Athanáše a podloudnosti Arianů přesvědčil, a povolav sv. Athanáše k sobě do Antiochie, jemu s přísahou slíbil, že již arianských žalob proti němu nepřijme a přesvědčen byl, že Ariané jsou kacíři, upírajíce božství Pána Ježíše, přec hned na to dal kacíři Leontiu místo svrženého Štěpána, sídlo biskupské v Antiochii samé, kde Ariani všecky kostely katolíkům pobrali, a nedal jim jejich svatého biskupa Eustathia, a nedal katolíkům v Antiochii ani jednoho kostela, ač ho sv. Athanáš za to prosil. Proto bylo katolíkům v Antiochii jen v soukromých domech k službám božím se scházeti. To se stalo r. 345.

Ač Ursacius a Valens, hlavní vůdcové Arianů r. 345. arianismu se odřekli a papeže Julia I. za své bludy arianské odprosili, přec to bylo neupřímné a trvalo to jen krátký čas; neboť již r. 351. zase císaře Konstancia

proti katolíkům a proti sv. Athanáši ponoukali a dráždili, že prý sv. Athanáš nový kostel v Alexandrii vysvětil, aniž by císaři o tom zprávy podal. Proto jej císař zase z Alexandrie vyhnal, a všem biskupům vyhnanstvím hrozil, kdyby sv. Athanáše neodsoudili a nezavrhli. Ano r. 353 na sněmu v Arlesu císař Konstancius nutil všechny biskupy k tomu. Ač mu papež Liberius vážně domlouval, že se tu nejedná o sv. Athanáše, nýbrž o svatou víru v božství Pána Ježíše, přec císař Konstancius svolal r. 355 novou synodu do Milána a nutil zde biskupy Lucifera z Cagliari, Eusebia z Vercelli, Dionysia z Milána, aby odsoudili sv. Athanáše a se spojili s Ariany. Když se toho zdráhali a řekli: "Tot jest proti zákonu církevnímu," odvětil císař: "Vůle má platí za zákon církevní. Poslechněte, sic vás pošlu do vyhnanství." Biskupové pozdvihli rukou svých k nebi a pravili: "Boj se Boha, který ti vládu dal, aby ti ji neodjal. Boj se soudného dne, nesměšuj světské vlády s církevními zákony, a neuváděj bludařství arianského do Církve!" Císař Konstancius jich neposlechl, nedal jim více mluvit, napřáhl meč proti nim, hrozil jim smrtí a poslal je řetězy spoutané do vyhnanství. Že nešlo pouze o sv. Athanáše, jde na jevo z toho, že i když biskup milenský Dionysius podepsal zavržení sv. Athanáše, ale bludu arianského přijati nechtěl, přec za to trestán byl vyhnanstvím. Při tom dal císař poslat papeže Liberiana Hilaria bičovati. Po té si poslal pro papeže Liberiana, jenž ho v Miláně varoval a důtklivě napomínal, aby ustal od bludů svých, aby přestal pronásledovati katolickou víru. Za to poslal císař papeže Liberiana do vyhnanství, a postavil do Říma protipapeže Felixa. Na místo katolických biskupů vyhnaných postavil císař Konstancius ariany za biskupy. Takto šíř

řilo se všude bludařství arianské. Kde věřící nechtěli přijati bludařů za své biskupy, přikázal císař svým světským úředníkům, aby kacíře za biskupy násilně dosadili a do kostelů katolických pomocí vojska uvedli. Kdo nechtěl býti kacířem arianským a věřiti, že Pán Ježíš není Bohem, byl trestán jako nepřítel císařův vyhnanstvím do ciziny, zabráním majetku a jinými pokutami. Více než 60 biskupů dáno do vazby a do bídy a útrap vyhnanství. Tak pronásledoval císař Konstancius Církev a víru katolickou 24 let po celém světě, sesazoval katolické biskupy a nahražoval je arianskými, až jej Pán Bůh smrtí nepředvídanou, v boji proti Julianu, r. 361 před soudnou stolicí Svou povolal.

80. Jak pronásledoval a hubil císař Julian, odpadlík, katolickou víru?

Až do 20. roku svého byl Julian katolíkem. Ale vida, jak císař Konstancius katolickou víru pronásledoval a jako nejvyšší hlava Církve si počínal, biskupy katolické dle libovůle sám sesazoval a arianskými kacíři biskupská sídla osazoval, a stále nové formule vyznání víry s eunuchy a ariany svými zdělával: pohrdl svatou věrou, a vyučen byv od Maxima v zaklínání zlých duchův a v obcování s nimi, odřekl se tajně svaté víry katolické a sloužil pohanským bohům. Když pak se r. 361 císařem a nástupcem Konstancia stal, začal veřejně pohanské modloslužby po celé říši své rozšiřovati a víru katolickou všemi silami a prostředky hubiti. S čarodějníkem Maximem a jinými nevěrci radil se, jak by nejjistěji víru katolickou co nejdříve se světa vyhladil. Proto jako filosof a nejvyšší kněz pohanských bohů kázal všem kněžím pohanským, aby dobrý příklad dávali, na venek a okázale dobré skutky konali, aby nebyli zahánbeni od křesťanů; nenazýval křesťanů jinak než

bezbožnými Galilejčany, zapověděl křesťanům vyšší studie, nařídil jim z vlastních peněz zbořené chrámy židovské znovu postaviti, nepřipustil jich k státním úřadům, dovolil a netrestal jejich útrapy od pohanů, uváděl křesťany na všecken způsob v pohanu a potupu, kázal městu Bostra, aby biskupa svého Tita z města svého vyhnali, a křivě ho všemu lidu za udavače představoval, ač Titus lid křesťanský v Bostře chválil; přikázal křesťanům Alexandrinským, aby biskupa svého, sv. Athanáše, z Alexandrie vyhnali, a když prosili, aby jim sv. Athanáše nechal, přikázal Ekdiciovi, místodržiteli egyptskému, aby sv. Athanáše pomocí vojska svého hned zabil, jinak že vojsko zaplatí pokutu 100 liber zlata, a psal mu takto: "Jsem velice rozhněván, že lidé všemi bohy pohrdají. Nic milejšího mně učiniti nemůžeš, než když Athanáše z celého Egypta vyženeš. Toho zločince! On se pod vládou mou opovážil, řecké ženy z vysokého rodu pokřtíti!" Aby křesťany v Antiochii k modloslužbě přinutil, kázal jim do studní nalíti vodu, bůžkům obětovanou, a jí politi všecky potraviny, které se na trhu prodávaly: chléb, maso, ovoce, zeleniny atd. Když si Juventin a Maximin, nejpřednější z tělesné stráže jeho, na to stěžovali, dal je trápiti a umučiti r. 363. Tak dal i v Ancyře, hlavním městě Galatie, křesťanského kněze Basilia, jehož nemohl k odpadlictví svésti, mučiti, každý den 7 řemenů s kůže jeho odřezati, pokud by neumřel; dal v Dafne u Antiochie bývalý chrám boha Apollona znovu zříditi, mladého křesťana Theodora na skřipci tak dlouho mučiti, až zemřel; dal v Antiochii svaté kněze Eugenia a Makaria a potom i sv. Artemia, místodržitele egyptského, a potom i syrského, trápiti na skřipci, bičovati a stíti.

Aby dokázal nepravdivost' proroctví sv. Daniele,

že spustošení chrámu jerusalemského do skonání světa trvati má, a proroctví Pána Ježíše, že z chrámu jerusalemského nezůstane kámen na kameni, povolal Julian k sobě židy jerusalemské a kázal jim, nový chrám postavit na místě starého, bývalého chrámu, a dal jim ze státních důchodů veliké sumy peněz na zbudování nového chrámu v Jerusalemě vydati. Když židé s jáso-tem se všech stran do Jerusaléma chvátali, nesmírné množství staviva nahromadili, a někteří židé samou radostí si k této práci motyky, lopaty a koše ze stříbra udělali dali, a nejvzácnější paní v oděvu nejdražším sut' a šterk odvážely, a již se počalo s postavením základů pro nový chrám, aj, tu vyřítily se plameny ohně a spálily dělníky. Ježto pak kdykoli znova začali stavěti nové základy, vždycky oheň se objevil a k místu stavebnímu žádného nepřipustil, nezbývalo jiného, než upustiti od stavby chrámové. Ano silné zemětřesení pobořilo i domy, které na blízku stály, a vítr náramný rozmetal jim všecko stavivo nahromaděné, písek, vápno, a oheň strávil jim i kladiva, pily, dláta a ostatní nástroje stavební. A když i světlý kříž na nebi se jim objevil, šli mnozí židé i pohané do sebe, a tímto zázrakem dojati jsouce, uznali božství Pána Ježíše a žádali pokřtěnu býti.

A tak ubohý, zaslepený Julian, nedada se ani těmi- to zázraky, ani napomínáním varovným sv. mučovníků k poznání svých neřestí a své modloslužby ohavné a k navrácení se k pravé víře katolické přivésti, doplnil míru milostí, jichž mu Bůh k spasení jeho podával, doplnil míru i hříchů, jež mu Pán Bůh snášel, a přiblížil se k nešťastné smrti své. Vedl válku s perským králem Saporem, v které raněn jsa nezhojitelně, a naplniv ruku svou krví, hodil ji, jak Theodoret vypravuje, do

vzduchu vzhůru, řka: "Ty jsi zvítězil, Galilejský" (Kri-ste)!

81. Jak pronásledovali mnozí jiní císařové, králové a vládcové svatou víru katolickou?

Nelze již obšírně vykládati, jak sv. víra katolická i na dále pronásledována byla od různých vladařů; postačí, když to jen připomeneme stručně, abychom z toho jasně poznali, že jen sv. katolická víra jest pravá víra, ježto by nebylo nikterak možno, aby se tak dlouho zachovala, kdyby nebyla od Boha samého zjevena, kdyby nebyla pravá víra.

Již druhý nástupce Julianův, **císař Valens** (zemř. 378) pronásledoval sv. víru, a to ještě hůře, než císař Konstancius; ač všem kacířům, židům a pohanům úplnou svobodu náboženskou dal, přec katolíky pronásledoval a i mnichy a poustevníky na pouštích a v pustých lesích vraždil, a biskupy Eleusia, Vetrantion a t. d. ke kacířství arianskému nutil.

Genserich král Vandalů pronásledoval víru katolickou v Africe, vyháněl biskupy katolické, olupoval kostely aneb je spálil a nutil všechny k bludům arianským 429—475 v Karthagu, jinde pak až do smrti své 477. Ještě hůře si vedl **král Hunerich**, syn jeho, jenž katolíky násilně nutil k bludařství arianskému, a katolíky ze země vyháněl, olupoval, mučil a vraždil až do smrti své 484. R. 484 svolal katolické biskupy do Karthaga, aby prý Arianům předložili své katolické učení, vlastně ale aby je k arianismu přinutil. Když k tomu nepřivoli-
lili, poslal jich 466 do krutého vyhnanství.

Císař Theodos II. velice ublížil katolické víře podporováním kacířů Eutycha, Dioskora a pronásledováním katolických biskupů. Tak i **císař Zeno** (zemř. 491) a **Basiliskus** (zemř. 477).

Císař Anastas pronásledoval sv. víru katolickou, spálil spisy a vyznání víry katolické, na sněmu Chalcedonském r. 451. učiněné, poslal patriarchy cařihradské, 495 Eufemia a as 503 i Macedonia, do vyhnanství, a postavil na jeho místo nešlechtného kacíře Timothea, plodil roztržky v církvi východní i západní, tupil papeže Symacha jako manichea, kacíře a nezákonného papeže, začal r. 511 opravovati svatá evangelia a bohoslužby kostelní, při čemž jeho úředníci Platon a Marin, i jeho vojáci bouřící se lid v kostele vraždili a některé do žaláře vsadili a tam je hladem a bídou umořili. R. 512 poslal císař Anastas patriarchu antiochenského Flaviana do vyhnanství a postavil na jeho místo kacíře Severa; při tom se udála vzpoura, v níž mnoho lidí zabito a do řeky Oronty uvrženo bylo. Císař Anastas chtěl i sv. Eliáše, patriarchu jerusalemského, do vyhnanství poslati, a vzbudil i tu vzpouru svými úředníky a vojáky. Když jeho úředníci i arabského knížete Almondara k odpadnutí od víry katolické přemlouvali, odpověděl jim Almondar: Právě teď jsem dostal zprávu, že prý archanděl Michael umřel! Kacíři odpověděli: "To není možné!" Almondar odvětil: "Jak tedy mohl Ježíš Kristus, který dle vaší víry jen Bohem byl a lidské přirozenosti neměl, umřítí a pro nás ukřižován býti, když ani anděl umřítí nemůže?" Touto řečí arabského knížete zahanbeni jsouce, odešli. Císař Anastas poslal své náhončí také do Syrie, aby tam katolíky ke kacířství Eutychovu přinutili; ti nemožouce po dobrém je ke kacířství svést, zavraždili úkladně na cestě 350 katolíků, mnohé poranili, mnohé oloupili a domy jejich zapálili. Když si na to u císaře v Cařihradě stěžovali, zahnal je potupně. Obrátili se tedy k papeži o pomoc. Papež Hormisdas těšil je listem ze dne 15. února 518.

Císař Anastas poslal svého úředníka Olympia i do Jerusaléma, aby tam sv. patriarchu Eliáše sesadil a do vyhnanství poslal a kacíře na stolec patriarchův dosadil. Tak se stalo, ale ne bez rozbroje. Tak i když umřel vetřelec Timotheus, patriarcha cařihradský, postavil císař Anastas jiného, od něhož kacířství žádal, Jana z Kapadocie, na jeho místo. Tak učinil i v Alexandrii r. 517, a způsobil tím velikou vzpouru.

R. 526 pronásledoval **král Theoderich** svatou víru tím, že dal papeže Jana v Raveně do žaláře vsaditi, kdež i 18. května zemřel. Již před tím hrozil, že všechny katolíky v Itálii vyhubí. Dal též rozkaz 26. srpna 526, že Ariani kacířští 30. srpna všechny kostely katolické za své jmění přijati mají.

Také **císař Justinian I.**, ač to dobře myslil, přec ubližoval Církvi svaté katolické, trýzniv papeže Vigilia a katolické biskupy, posýlal je do vyhnanství, protože nechtěli jeho císařským, kacířským rozkazům se podrobiti; pronásledoval i sv. patriarchu Eutychia, jenž 12 let ve vyhnanství strávil. Sváděl i svatého patriarchu antiochenského Anastasia ku kacířství tak zvaných Neporušitelníků, kteří učili, že tělo Pána Ježíše netrpné a neporušitelné bylo jak po Jeho vzkříšení, tak i před Jeho umučením a vzkříšením.

Králové Gothů Eurych (zemř. 484) a **Leovigild** (zemř. 586) pronásledovali též katolickou víru. Leovigild zabil syna svého, krále sv. Hermenegilda, jen pro víru katolickou r. 586. Druhá manželka Leovigildova, Gosvintha sváděla a nutila choť sv. krále Hermenegilda k víře kacířské násilně, tahala ji za vlasy, porazila ji na zemi, šlapala po ní nohama, dala ji s roucha svléci a do rybníka uvrci, aby ji tak násilně znova pokřtila.

Ale Ingunda, královská choť Hermenegildova, zůstala věrna víře katolické.

82. Jak pronásledoval sv. víru císař Konstans II. (641—68) ?

Císař Konstans II. poslal komorníka svého Olympia jako Exarcha, místodržitele svého, do Italie, aby tam všechny biskupy a velkostatkáře přinutil k přijetí svého "Typu," vyznání kacírské víry, které papež jako bezbožné zavrhl v synodě lateranské r. 649. Olympius chtěl sv. papeže Martina v chrámu římském právě v okamžiku, kde mu podával svaté přijímání, dáti zabít od zbrojnoše svého. Ale Pán Bůh nedopustil toho svatokrádežného zločinu v chrámu bl. Panny Marie "Větší," učiniv zbrojnoše slepým. Olympius vida zázračnou ochranu boží na papeži, prozradil mu své pikle a rozkazy císaře Konstansa II., jenž ho chtěl zabít, protože papež Martin nechtěl kacírské vyznání víry císařovy přijati, alebrž je odsoudil a zavrhl. Poněvadž tento záměr císařův se nepovedl, poslal Konstans II. Theodora Kaliopu do Říma r. 653, aby zajal a do Cařihradu odvedl papeže Martina. Když sv. papeže po mnohých útrapách nemocného do Cařihradu dostali, uvrhli jej do žaláře prvního, kde trpěl sv. Martin 93 dní mnoho bídy a hladu. Po té byl sv. papež před soud pohnán a nespravedlivě odsouzen jako nepřítel císaře a říše, jedině však proto, že nechtěl se podrobiti kacírskému učení císaře Konstansa II. Císař kázal papeže svatého hned na kusy rozsekati, a žádal, aby všickni biskupové a soudcové jej zavrhli a z církve katolické vyobcovali. Ale přec byl svatý Martin jen obnažen, železnými řetězy spoután a do jiného žaláře uvržen, kde trpěl 85 dní bídu, nahořtu a hlad. Tak ukrutně s ním nakládali, že cesty do žaláře krví svou posvětil a vícekráté upadl a mnoho po-

tup snášel. 17. března 654 byl sv. papež Martin poslán do vyhnanství, do Chersonu, kde v největší bídě a opuštěnosti 16. září 655 jako sv. mučeník pro víru Kristovu život svůj dokonal. Tak utrápil císař Konstans II. i svatého opata Maxima r. 662 a sv. Anastasia, jeho učníka a papežského vyslance neb nuntia r. 662, jimž dal jazyk vyříznouti, a ruku pravou uříznouti a jež poslal do žaláře a do vyhnanství. Pán Bůh však oslavil jejich mučenictví pro sv. víru zázraky velikými: Tak ku př. sv. Anastas, papežský vyslanec mluvil zřetelně a jasně, ač mu byl jazyk až ku kořenu vyříznut. I jiní křesťané byli pro katolickou víru od císaře Konstansa II. pronásledováni; ku př. Theodor a Euprep z Cařihradu byli z statků svých oloupeni a do vyhnanství posláni, totiž do Chersonu, kdež až do své smrti v bídě a nouzi žili.

83. Jak hubil sv. víru Lev III. (716—741) ?

Císař Lev III. začal r. 726 bořiti a kaziti svaté obrazy, ač mu to sv. patriarcha cařihradský, sv. German, a papež Řehoř II., sv. Jan Damašský, sv. Ondřej, kretenský arcibiskup a mnozí jiní učitelové zapovídali a ho od toho zrazovali. Proto rozkázal papeže zabíti a na jeho místo jiného za papeže zvoliti, sesadil sv. Germana z prestolu arcibiskupského v Cařihradě, mstil se na sv. Janu Damašském, jenž byl ministrem Kalifa a místodržícím města Damašku, poslav Kalifovi padělaný list, kterým prý Jan Damašek císaři Lvu III. nabízí, aby císař přitáhl s vojskem a Damašku dobyl. Kalif se dal svésti a dal sv. Janu utíti ruku. Ale sv. Jan vzýval nejsvětější Rodičku Boží za pomoc a tak zázračnou pomocí blahoslavené Panny Marie byla mu ruka opět uzdravena. Mahomedán uznal zde zázrak, uznal i nevinost sv. Jana Damašského, ale zaslepený císař Lev

III. toho neuznal, ale brž dále bořil sv. obrazy a pronásledoval katolíky, kteří nechtěli s ním pustošiti sv. obrazy, a dal mnohé biskupy, kněze, mnichy a jiné proto umučiti. Tak dal tento bezbožný císař metropolitu Hypatia a kněze jeho Ondřeje z Efesu do Cařihradu přivésti, do žaláře vsaditi, jim dřevěné obrazy Svatých na hlavu upevniti a zapáliti, a při tom i vousy jejich smolou natřítí a zapáliti, a tak po městě cařihradském smýkati a zabítí a mrtvoly jejich psům za pokrm dáti. Podobně týral císař Lev III. i jiné biskupy, kteří mu odporovali, když je nutil a sváděl k obrazoborství: Emiliana z Kyziku, Eudémona z Lampsaku, Basilia z Paria, Mikuláše z Apolonie v Lydii, metropolitu Michala ze Synady, a Theofylakta z Nikomedie, jež dal do žaláře uvrci, trýzniti a do vyhnanství poslati, kde útrapami zemřeli. Tak trpěli pro víru katolickou i poustevník Theofylakt, šlechtic Niketas, Řehoř, měšťan nikopolský v Isauru, Řehoř Limnota a jiní. -

84. Jak pronásledoval a hubil sv. víru císař Konstantin Kopronym (741—775)?

Císař Konstantin Kopronym, syn císaře Lva III., pronásledoval 34 let sv. víru katolickou bořením a pálením svatých obrazů Pána Ježíše, blahoslavené Panny Marie a jiných Svatých, a to ještě hůře než otec jeho; neboť zapovídal i ostatky Svatých uctívati a Svaté vůbec za pomoc vzývati, ačkoliv na hrdle trestán byl, kdo potupil obraz císařův na mincích otlačený neb vtisknutý. Roku 760 dal si císař Kopronym před branou města Cařihradu postaviti soudnou stolicí, a posadiv se na trůnu svém, kázal si přivésti zajaté a žalářované katolíky, kteří nechtěli obrazy Svatých hanobiti, a odsoudil je k mukám a na smrt'. S chutí hanebnou díval se pak, jak jedni byli pro uctívání Svatých obrazů bi-

čováni, druzí zmrzačeni, jak jedněm vyřízli jazyk, druhým vyloupali oči, opět jiným ruce i nohy uřízli.—Roku 761 vydal císař Kopronym rozkaz, aby žádný se nepovážil uctívati sv. obrazů, a hrozil tresty hroznými. Katolíci utíkali z měst, žaláře se po celé říši naplňovaly ne zločinci, ale katolickými křesťany, kteří nechtěli ničiti a bořiti svatých obrazů. Tak rozkázal císař bezbožný sv. mnichu Petru, jenž ho chtěl od obrazoborství odvrátiti, ústa a čelist' rozbíti, do žaláře ho vsaditi, a po několika dnech zbičovati a za nohy spoutaného po městě vléci a na popraviště zavleci. Ale sv. mučeníku byla na cestě noha uříznuta a tak skončil, než se dostal na popravu, 16. května 761.—R. 763 rozkázal obrazoborný císař Kopronym mnoho tisíc katolíků stíti, protože nechtěli tupiti sv. obrazů. R. 766 nařídil Kopronym, aby na potupu řeholního stavu mnichům vousy smolou natřeli a je zapálili, aby jim sv. obrazy dřevěné na hlavy položili a je tak na hlavě mnichů rozbili, aby jim za uctívání Svatých oči vyloupali aneb údy uřezali. Všichni poddaní musili učiniti slib a přísahu před svými představenými městskými, že nikdy obrazů svatých ctíti nebudou! 24. srpna 766 rozkázal císař, aby mniši z celého okolí do Cařihradu se shromáždili, pak jim nařídil, aby přišli do velikého rejdiště. Tam jim kázal každému z nich dáti veřejnou nevěstku po boku, a takto je v rejdišti voditi před očima shromážděného lidu, aby uplvání a potupeni byli od všech diváků. Toto divadlo se ukrutnému císaři tak líbilo, že po 4 dnech je dal opakovati, a teď musilo 19 nejvzácnějších důstojníků říše, kteří zůstali věrnými katolíky, na potupu se špatnými nevěstkami v témž rejdišti se dáti voditi před shromážděným davem lidu. Lidé na ně plvali. Po té dva nejvzácnější úředníci byli hned st'ati; totiž dva

bratří Konstantin, jenž prve byl jenerálním kontrolorem poštovním, a Strateg, důstojník tělesné stráže císařské; ostatní byli oslepeni a na ostrov do vyhnanství posláni, kde jim císař každý rok, pokud žil, katany storan dáti kázal býkovcem.

Tak vedli si i místodržitelé císařští v svých provinciích ku př. Míchal Meliský, bratr císařovny Eudokie, ve Frygii, Lachanodrakon v Asii, Manes v Galatii... Tito pronásledovali mnichy, znesvěcovali kostely, vybrali sv. ostatky z kostelů a házeli je do řek, do stok a kanálů aneb spalovali je po příkladu a vůli císaře svého, který ostatky sv. mučnice Eufemie v Chalcedonu do moře hodil a chrám její dílem v arsenal, dílem v nečisté místo proměnil, kam se smeti z města vyvážely. Místodržitel Theofanes Lardotyr zatkl opata Pavla a kázal mu, aby buď na obraz Pána Ježíše nohama šlapal, neb na skřípec vstoupil. Pavel odpověděl: "Bůh mne uchovej. Ó Pane Ježíši, na Tvůj obraz nešlápnu!" Sklonil se k obrazu Pána Ježíše, na zemi ležícímu, a políbil jej nábožně. Za to byl od rozhněvaného místodržitele na skřípec natažen; katané mu na skřípci rozsápali boky železnými hřebeny; po té pověsili ho hlavou dolů a zapálili veliký oheň pod ním a okolo něj, a tak jej upálili.—16. dubna 767 přišel asijský místodržitel Lachanodrakon na povel císařův s množstvím vojáků do kostela řeholního, přerušil služby boží na—zelený čtvrtek, vybral si 38 mnichů, jež dal na krku a na ruce k dřevu přivázati, a kázal ostatním buď nos uříznouti, nebo vousy jejich smolou natřít a zapáliti. Po té dal kostel zapáliti a oněch 38 mnichů do jakés staré koupelny zavřít a přístup k nim zameziti, a tak na ně kus

vrchu, na jehož úpatí koupelna stála; podmoliti a na ně sesypati. Tím je živé pohřbil.

Voják Štěpán v Thracii byl na půl těla ochrnutím nemocen. Slyšel o velikých zázracích, jež sv. Štěpán, opat kláštera svatého Auxentia, ve vyhnanství svém na ostrovu Prokoneském činil. Přišel tam tedy k sv. Štěpánu, prose ho za uzdravení. Sv. Štěpán žádal, aby uctil obraz Pána Ježíše a blah. Panny Marie a tím jej uzdravil a poslal domů. Voják to doma vypravoval, jak byl od sv. Štěpána uctěním sv. obrazů zázračně uzdraven. Společníci, kterým to vypravoval, udali jej u místodržitele v Thracii, že uctil sv. obrazy. Místodržitel poslal tohoto vojína Štěpána k císaři samému. Císař Kopronym tázal se ho, zdali chce setrvati v moudloslužbě své. Voják se omlouval, že byl sveden k uctění svatých obrazů a odřekl se sv. obrazů a odsoudil uctívání sv. obrazů. Za to jej císař povýšil za hejtmana, ale Pán Bůh ho hned za to potrestal; neb jakmile domů se vrátil, svrhl jej kuň s sebe a tak jej nohama pošlapal, že zemřel. Když císař se o tom dověděl, poslal pro sv. opata Štěpána, vrhl jej do žaláře a kázal jej řetězy na ruku svázati a nohy do klády dáti. Sv. Štěpán viděl v žaláři svém 342 mnichů z rozličných krajin, jimž pro sv. obrazy byly buď oči vyloupány nebo nos uříznut, nebo ruce uřezány. Jiní měli uši uřezané, jiní měli vous smolou napuštěný a upálený; jiní byli zraněni a zmrskáni a zmrzačeni proto, že nechtěli svatých obrazů ničiti a tupiti. 39 dní strávil sv. Štěpán v žaláři; pak jej vyvedli, povalili na zemi, uvázali provazy na řetězy, které měl na nohách, a vláčeli jej takto po ulicích šlapající a kopající jej nohama, házející kamení na něj, a bijíce jej holemi do hlavy a na celém těle. Když sv. Štěpán v těchto mukách k nebi pohlížel a se

modlil, zkřikl Filomathes, jeden z trýznitelů jeho: "Hled'te na ohavného, on chce umřít jako mučeník!" a sochorem jej do hlavy udeřiv, rázem ho hned zabil. V témž okamžiku ale Filomathes sám byl d'áblém posedlý, byl na zem povalen a zabit. Tělo pak sv. Štěpána tahali a smýkali po ulicích tak krutě, že žebra se polámala, prsty upadly, a dlažba krví polita byla. Uvázali pak kámen těžký na jeho život tak, že tímto smýkáním vnitřnosti se vykydly a po ulici se smýkaly. Ač již mrtev byl, přec do něho prali a bili; i ženské se k tomu trýznění přidaly; a císař kázal dítky ze školy propustiti, aby jej kamenovali. Kdo potkal mrtvolu sv. Štěpána a nepomáhal ji trýzniti, byl obžalován jako nepřítel císařův. Když přivlekli svatou mrtvolu Štěpánovu na náměstí, hostinský jakýs přiběhl, a domnívaje se, že ještě na živě jest, dal mu ránu polenem do hlavy, že mozek z hlavy vypadl. Konečně jej hodili do příkopu a šli vypravovat císaři, jak hrdinský skutek vyvedli. Císař z toho měl velikou radost, posadil se s nimi za stůl a nemohl se při vypravování o tomto umučení sv. Štěpána hlasitého smíchu a jáсотu udržeti. To se stalo v Cařihradě 28. listopadu 767. Tento den světí Církev sv. památku tohoto sv. mučedníka Štěpána.

85. Jak pronásledovali sv. víru císař **Lev IV.** (775—780) a císař **Konstantin VI.** (780—796)?

Ač se zprvu zdálo, že Lev IV. chce nepravosti otce svého, císaře Konstantina V. Kopronyma napravit, přece brzy ukázal, že vstupoval v šlépěje jeho. Žádal od biskupů při zvolení jejich, aby bořili a odklízeli svaté obrazy, žádal téhož i od své manželky, císařovny Ireny; dal ctitele svatých obrazů mrskat, jako zločince po městě Cařihradě voditi a do žaláře vsaditi. Mezi

těmito byl i jeho komorník Theofanes, jenž v žaláři umučen byl. Na štěstí nežil dlouho.—

Císař Konstantin VI. pojal za manželku ctnostnou Marii z Armenie, ale oblíbil si její služebnou Theodatu, propustil pravou manželku svou Marii proti přísnému zákazu sv. patriarchy cařihradského Tarasia a vešel v neplatné manželství s Theodatou 4. září 795. Tím dal hrozné pohoršení všem poddaným, zvláště dvořanům a místodržitelům svým, kteří ho v tom následovali. Poněvadž ale sv. opat Platon toto manželství za neplatné a pohoršlivé pokládal, kázal ho císař Konstantin do vazby dáti a celý rok trápati. Též tak trápil císař Konstantin VI. i svatého opata Theodora; dal jej i jeho mnichy bičovati; dal je na rukou a nohou svázati a do vyhnanství poslati. Podobně byli biskupové chersonský, bosporský a biskupové z okolí cařihradského i s mnichy mnohými bičováni a ze země do bídy vyhnáni, protože nechtěli neplatné manželství císařovo za platné uznati. Konečně byl císař sám zajat a na rozkaz Ireny, matky jeho, byly mu oči tak ukrutně vyloupnuty, že brzy na to zemřel r. 796.

86. Jak pronásledoval sv. víru císař Nicefor (802—811)?

Chtěje prohlásiti neplatné manželství císaře Konstantina VI. s Theodatou za platné, poručil císař Nicefor r. 806. patriarchovi cařihradskému, aby kněze Josefa, který tento sňatek neplatný proti zákonům církevním požehnal, a proto od sv. patriarchy Tarasia vyobcován byl, zase bez dalšího přijal. K témuž účelu svolal sněm neb synodu r. 809. v Cařihradě a prosadil to, že synoda tento neplatný sňatek za platný prohlásila a spolu řekla, že onen kněz Josef nezhřešil tím, že onen neplatný sňatek císaře Konstantina VI. požehnal; dále

prosádl, že tato synoda ustanovila, že biskupové od zákonů církevních dispensovati mohou a že císařové jsou nad zákony Božími, že tudíž zákony Boží císařů nezavazují, jako jiné lidi. Kterí by tomu odporovali, necht' jsou považováni za kacíře a necht' jsou vyobcováni z církve! Císař Nicefor poslal tato usnesení nepravého sněmu sv. Platonovi a sv. Theodoru a arcibiskupu thesalonickému Josefu, aby je schválili, a hrozil vyobcováním a sesazením z úřadů jejich, kdyby se jim protivili. Ti si ale uši zacpali, aby bezbožných usnesení těchto neslyšeli. Proto je císař vyhnal ze země a vsadil do vazby. Podobně sváděl císař i mnichy ze Studia, a když se protivili bezbožným usnesením nepravé synody, kázal je ukrutně mučiti.

Tento nemravný císař dokázal, že přikázání Boží prý pro císaře nejsou závazná, tím že dal synu svému Staurakiovi Theofanii z Athen za manželku, ačkoli tato již byla v sňatek vešla s jiným mužem. Tedy dal nové pohoršení zjevným cizoložstvím tímto, a to jen proto, že Theofanie byla velice hezká a Staurak si jí přál. Dále podporoval kacíře manichejské a dovolil jim v říši své žíti a lehkomyšlné katolíky k bludům svým sváděti. Císař káral patriarchu cařihradského pro uctívání svatých obrazů a rozkázal vojákům svým, aby zacházeli s biskupy a duchovními jako s otroky a si násilím přisvojili jejich příbytky a přinutili r. 811 i mnichy i preláty k službě vojenské.

87. Jak hubil sv. víru katolickou císař **Lev V.** (813—820) ?

Vstupuje v šlépěje obrázoborných císařů Lva III., Konstantina Kopronyma, Lva IV. a Konstantina VI. a Nicefora, počal hned r. 814. pronásledovati uctívání svatých obrazů, povolal si svatého patriarchu Nice-

fora, a žádal od něho, aby neuctíval svatých obrazů. Když mu Světec proto domlouval a ho napomínal, aby si hleděl své světské vlády a církevní řízení a svaté věci Církvě svaté ponechal, zanevřel proti němu a pronásledoval ho, kázal synodu vykonati od kacířů, kteří zavrhli svatý sněm sedmý, r. 787 proti obrazoborcům shromážděný, zapověděl sv. patriarchovi kázati pravé učení sv. víry, ano nařídil, aby vojáci jeho v noci jej zabili. Ale vojáci vynesli slabého stařečka Nicefora k moři a ráno dopravili jej do Chrysopole do vyhnanství. Hned na to vyvolil si císař Theodota Kasiteru za nového patriarchu a arcibiskupa cařihradského, jenž byl ženatý úředník státní, vojenskému a světáckému životu navyklý, který nikdy písma svatého ani nečetl, ani v duchovních věcech, nýbrž raději v hostinách, zábavách a hrách si liboval. To se stalo o velikonočních svátcích r. 815. Nyní tedy měl císař poslušného a kacířství poddaného patriarchu, a tak počalo se nyní zneuctívání a tupení a rozbíjení a spalování svatých obrazů Pána Ježíše, blahoslavené Panny Marie a Svatých. Házel na ně bláto a špínu, trhali svaté roucho kostelní, rozbíjeli a lámali posvátné nádoby tou měrou, že by muhamedáni toho hůře nedovedli.

Císař pronásledoval i biskupy a mnichy, kteří se mu v tom stavěli na odpor; na příklad Míchala, biskupa synnadského, Theofilakta, biskupa nikomedského, sv. Euthymia, metropolitu sardeského, Emiliana, biskupa cyzičského, sv. Jiří, biskupa mytilenského, sv. opata Theodora Studitu, opaty Niketa z Midizionu, Theofana ze Singriane, Kakaria z Pelecita, Jana k Katharu a mnohé jiné, i světské osoby a poslal je do vyhnanství a do žalářů, kde jim na zemi ležeti bylo; tam

dostávali kousek plesnivého chleba a trochu zapáchavé vody:

Sv. Theodor napsal o tomto pronásledování Kristofovi, patriarchu Alexandrinskému: "Oltáře jsou převráceny, kostely o okrasy svých obrazů oloupeny; ani klášterů se nešetřilo. Snad by se styděl Arab, váš utiskovatel, tak málo úcty k Ježíši Kristu ukázati. Biskupové, kněží, mniši, a světští duchovní jsou bez vlivu a bez vážnosti. Jedni pozbyli víry úplně, druzí spolčují se s kacíři. Skrovný počet zbývá těch, kteří před Bállem neklekají; a tito jsou dílem potupeni a zmrskáni, dílem vyhnáni ze země, dílem žijí v žaláři, kde mají jen trochu vody a chleba, dílem žijí v pustinách, horách a slujích. Někteří skonali při bičování jako mučeníci, jiní byli do pytlů zašiti a v noci do moře uvrženi. Dítkám ve škole hledí vštípati ošklivost' před domnělou modloslužbou (uctíváním svatých obrazů) a dávají jim kacířské knihy do rukou. Lidé se neodvažují, promluvíti o svatém učení. Muž nedůvěřuje manželce své. Všecko jest plno tajných vyzvědačů, kteří všude obrazů a jejich ctitelů vyhledávají a císaři zprávy podávají, když někdo s kacíři společnosti nemá, vypovězeného přijímá neb vězňům služby prokazuje. Když takového vyslídí, hned bývá zajat, zbičován a ze země vypovězen."—Kristof, alexandrinský patriarcha, poslal do Cařihradu dva mnichy Theodora a Theofana, aby pomohli pronásledovaným. Císař však, když nechtěli sv. obrazů tupiti, dal je zbičovati a vypověděl je na ústí Černého Moře s rozkazem, že jim žádný nesmí dáti ani pokrmu, ani oděvu.

88. Jak pronásledoval sv. víru císař Michael II. (820—829) ?

Císař Míchál II. zapověděl svaté obrazy v Cařihradě, neposlechl poučení a napomenutí papeže Paschala I. ani svého sv. patriarchy Nicefora, ani jiných biskupů, nýbrž jsa vychován v městě Amoriu od židovky, zavrhoval svaté evangelium Kristovo, svaté proroky, učení o budoucím životě věčném; chtěl, aby křesťané světli sobotu místo neděli, aby slavili velikonoc dle způsobu židovského; postavil Jidáše do počtu Svatých; neznal ani abecedy, neuměl ani své jméno slabikovati, prohlašoval školy za zbytečné a neprospěšné a tupil mnichy a vědu. Když Method v Cařihradě katol. víru hlásal, prohlásil to za vzpouřu a pohoršení a kázal mu za to dáti 700 ran, takže po bičování svém skoro mrtev na zemi ležel; po té odsoudil jej do žaláře a do vyhnanství, kdež s dvěma zločinci v úzké a tmavé jámě ležel. Když jeden z těchto dvou zločinců v této jámě zemřel, nechali tam mrtvolu jeho, aby mu vězení nesnesitelným bylo. Slibovali mu, že jej vysvobodí z této jámy, z tohoto hrozného hrobu, potupí-li svaté obrazy. Ale Method odvětil, že raději tam zemře, než aby tupil svaté obrazy. Tak zůstal v tomto žaláři až do smrti císařovy 829.

Císař Míchál vypověděl ze země i arcibiskupa sardeského Euthymia, protože nechtěl odřici se uctívání svatých obrazů; a syn císařův, Theofil, ježž Míchál za spolucísaře prohlásil, kázal mu dáti 100 ran na rozkaz císaře Míchála. Arcibiskup zemřel v tomto bičování.

89. Jak pronásledoval sv. víru císař Theofil (830—849) ?

Ač jej patriarchové antiochenský, alexandrinský a jerusalemský varovali a prosili, aby nenásledoval zhoubného příkladu obrazoborných císařů, přec hned vystoupil jako zuřivý protivník svatých obrazů, zapovídaje nejen je uctívati, nýbrž i je malovati a v domě

svém chovati. Proto svaté obrazy na zdích kostelních byly opětně zničeny a obrazy ptáků a zvířat nahrazeny. Všeříký odpor proti nespravedlivým rozkazům jeho v církevních věcech považoval za hrozný zločin proti jeho veličenstvu, a tak se stalo, že se žaláře naplňovaly mnichy, duchovními, biskupy a laiky všech stavů, protože kacírským a bezbožným jeho nařízením podrobiti se zpěchovali. Císař Theofil pronásledoval přede vším mnichy, a zapověděl jim do měst přijíti, ano ani na venkově nesměli se ukázati. Proto mnozí mniši zahynuli v bídě a v hladu. Jiní odložili roucho mnišské. Tak staly se kláštery hřbitovy mnichů a obydlím světských lidí. Zároveň nařídil císař veliké daně katolíkům, kteří uctívali sv. obrazy. Mnichy, kteří dokázali, že Pán Ježíš sám Svůj obraz sv. Veronice v potní roucho vtiskl, a že sv. Lukáš sám obraz nejsvětější Panny Marie maloval, a že uctíváním sv. obrazů mnohé zázraky se již udály, kázal zbičovati a z Cařihradu vyhnati na Černé Moře, kde z utrpení a z bičování zemřeli. Císař kázal mnicha Lazara, výborného malíře svatých obrazů, tak ukrutně zbičovati, že kusy masa s těla padaly. Později kázal jeho dlaně žhavými železnými plošinami páliť, až polomrtev zůstal. Obraz sv. Jana, který vymaloval, byl jako zázračný dlouhé doby uctíván.

Patriarcha jerusalemský poslal dva svaté bratry Theodora a Theofana do Cařihradu, aby tam šířili pravou víru katolickou. Císař Míchal dal je mučiti a vypověděl je ze země. Ukrutný císař Theofil dal však sv. Theodora co nejkrutěji zmrskati a vypověděl jej spolu s bratrem Theofanem na ostrov Afusia řečený. Po 2 letech dal je do Cařihradu přivésti, aby je svedl ku kacírství. Necht' nám to sv. Theodor sám vypravuje, jak to byl napsal Janu, biskup cyzijskému: "Když jsme o

4 hodinách odpoledne, dne 14. června 836 do zlaté síně před císaře předstoupili, a mnoho lidí tu stálo, a tito nás napomínali, abychom se císaři bez odporu podrobili, pohlédl císař zuřivě na nás a řekl: "Proč jste sem přišli?" A nečekaje odpovědi, hned kázal nás bít v obličej tak hrozně, že jsme omámeni na zemi padli. Po té tázal se nás opět, proč jsme přišli do Cařihradu. Když jsme mlčeli a zraky své k zemi sklopili, řekl hněvivě k blízko stojícímu důstojníku: "Vezmi je a dej jim tyto verše do tváře napsati a pošli je zpět do země jejich." Jakýs Christodul byl původcem těchto veršů, jež v ruce třímal, a jichž smysl byl: Tito muži bezbožní a kacířští z Jerusaléma vyhnáni byvše, utekli do Cařihradu; neodřekše se zde bezbožnosti své, byli odsud tolikéž vypovězeni a jako zločinci v tváři své poznačeni." Potom nás rozkázal svléci a zbičovati. Když císař ponoukal bičovníky, aby ještě více nás mrskali, volal jsem: "My jsme nic nezavinili proti Tvému veličenství! Měj útrpnost' s námi! Svatá Panno Maria, přispěj nám!" Na to zavedli nás do vazby, kde maličko jsme pobyli. Nebot' po 4 dnech poslal císař prefekta k nám, žádaje, abychom poslechli, sic že velké muky nás očekávají. My jsme zamítli návrh jeho a pravili jsme, že raději 1000krát smrt' utrpíme, než abychom s kacíři se spojili. Tu řekl prefekt lichotivě: "Ale jděte jen jednou s protivníky obrazů do chrámu, a potom si jděte kam se vám líbí." Odpověděl jsem jemu: "Pane, to by bylo zrovna tak, jakobyste řekl k člověku: Žádám od tebe, abys si uřízl hlavu jen jednou, a potom si jdi kam chceš. Tudíž nás položili na lavice, a vypíchali nám v tváři ony verše. Muky tyto trvaly dlouho. Odcházejíce s krvavými tvářemi, řekli jsme: "Vězte, že tento nápis nám otevře bránu nebeskou. Až posud ni-

kdy nic podobného mučedníkům se nestalo, a všickni pronásledovníci jsou u přirovnání s vámi mírní." Pak byli do žaláře vsazeni a později do vyhnanství, do Bithynie posláni.

— Císař Theofil dal si zavolat sv. Methoděje, o němž slyšel, že svou znalostí Písma sv. a svou tichostí mnohé kacíře obrátil, a pravil jemu: "Ač jsi již mnoho přetrpěl, přec nepřestáváš zpozdilými řečmi o tak nepatrném předmětu, jako jsou obrazy, nepokoj dělati." Sv. Methoděj odpověděl: "Když jsou obrazy tak opovržení hodné, proč to nečiníš se svými obrazy, jako s obrazy Kristovými, které ničíš? Avšak své vlastní obrazy množíš a vystavuješ den ode dne." Touto tak rozumnou odpovědí se císař Theofil tak rozlítil, že mu kázal šaty strhnouti a 600 ran jemu bičem dáti na prsa a záda a jej polomrtvého na zemi ležeti nechal a jej zkrváceného do tmavého žaláře v paláci vsaditi dal. Poněvadž ale nábožní lidé v noci k němu přišli, jeho rány obvázáli a jej do domu svého ukryli, proto jim císař tento dům vzal k fisku a určil pro státní pokladnu.

90. **Jak hubil sv. víru císař Míchal III. (842—867)?**

Ač měl matku zbožnou, svatou Theodoru, přec od mladosti své hověl jen náruživostem, a chlípností svou a opilstvím svým ustavičně dával veliké pohoršení všem svým křesťanským poddaným. 23. listopadu 857 vyhnal svatého Ignáce, patriarchu cařihradského, pro ničemné pomluvy nepřátel jeho z prestolu arcibiskupského a povýšil na tento prestol zlopověstného **Fotia**, který tehdáž byl jen světským člověkem a cizoložníkem a v 6 dnech již byl od sesazeného biskupa Řehoře Asbesta ze Syrakus na biskupství posvěcen. To se stalo 25. prosince 857 proti všem církevním zákonům k nevý-

slovné škodě a záhubě církve řecké; neboť tento Fotius hubil Církev svatou 30 let a byl hlavní příčinou, proč církev řecká do kacířství a rozkolu přivedena byla, v němž až podnes vězí a úpí. Ubohý pravý patriarcha sv. Ignác byl ze země vyhnán na ostrov Terebinth, potom na ostrov Hieria zvaný, kde byl do chléva uzavřen; potom do předměstí cařihradského přiveden, kde jej setník Balakon tak poličkoval, že mu dva zuby vyrazil; po té byl dán do žaláře a tam trýzněn. Tak byli žalářováni a trýzněni i biskupové, kteří se drželi sv. Ignáce, jakožto pravého a zákonitého patriarchy svého a nechtěli s kacířem a vetřelcem Fotiem se spolčiti. Mnozí věrní biskupové byli statků svých zbaveni, bičováni, na skřípec nataženi a trápeni, nebo k službám otrockým odsouzeni. Knězi Blažejovi, archiváři sv. Ignáce, byl jayk vyříznut, protože hájil sv. Ignáce. Sv. Ignác pak byl nespravedlivě a tudíž neplatně s úřadu svého sesazen, do žaláře uvržen, tam poličkován a zášijkován, v zimě až do košile svlečen a na studené zemi ve způsobu kříže, tváří k zemi položen, a tak 14 dní trýzněn. Celý týden nedostal nic jísti, a nesměl spáti, nýbrž byl nucen rovně státi. Po té byl na rakev mramorovou, v níž mrtvola císaře Kopronyma odpočívala, položen, a posmíván; zavěsili mu nad to i těžké kameny na nohy a tak byl celou noc trýzněn. Pak byl naveden Eustrat, aby podstrčený list sv. Ignáce k soudu přinesl, v němž prý sv. Ignác tupil císaře Míchala III. Ale podvod byl hned odkryt a nevinnost sv. Ignáce prokázána. I ženská jakás byla nastrčena, aby před soudem svědčila, že sv. Ignác s ní zhřešil. Sv. Ignác ale zjevně dokázal, že to ani nikterak možné nebylo.

18. března 862. vytýkal sv. papež Mikuláš I. císaři Míchalu, že vyslance jeho 100 dní držel ve vazbě a je

pohrůžkami svými sváděl k straně Fotiově, a napomínal ho k spravedlnosti, avšak nadarmo. Císař Míchal III. si říci nedal, posmíval se svatému náboženství, dával veliké pohoršení, až v opilství svém zavražděn byl 23. září 867.

Co však zde nejvíce svaté víře katolické ublížilo, jest **odtržení církve řecké od Církve latinské neb západní** rozkolem u víře, nevěří, že Duch Svatý vychází "i ze **Syna**" a že **papež jest jediná, nejvyšší hlava Církve Kristovy**. Proto jsou Řekové od roku 858 i bludaři, i rozkolníci, nevyznávající článek svaté víry, že Duch Svatý vychází i od Otce, i od Syna, a neuznávají římského papeže za svou nejvyšší hlavu. Tento rozkol se rozšířil a utvrdil ještě více r. 1054 za císaře Konstantina IX. hrdým patriarchou Míchalem Cerularem. Za trest tohoto zločinu ztratili Řekové vládu svou r. 1453 právě na slavnost' Seslání Ducha Svatého, 29. května, a upadli pod vládu Turků. Téhož dne zabit byl poslední císař řecký Konstantin XI., a Muhamed II. dobyv Cařihradu, začal panovati nad křesťanskými, nevěrnými Řeky!

Měli bychom zde i mnohé jiné vladaře uváděti, kteří tolikéž víru svatou hubili, biskupy a papeže pronásledovali; avšak protože by nás to daleko vedlo, upustíme od dalšího líčení tohoto pronásledování sv. víry a přejdeme k druhému odstavci:

91. b) Jak hubili sv. víru katolickou tak zvaní **filosofové?**

Tak zvaní filosofové, to jest muži, kteří odvrátivše se od Pána Boha a božského zjevení Jeho, od učení Pána Ježíše a Jeho sv. Církve, v rozličné nesmyslné a zhoubné bludy upadli a jiné těmto bludům učili.

92. Kterí jsou tito bludní filosofové?

Nelze všech zde uvésti. Jen známější a čelnější bud'těž zde uvedeni.

Eduard Cherbury, jenž se 1581 ve Walesu narodil, v Oxfordu studoval, k pohanské pověře přilnul a 1648 zemřel jako deista neb božník.

Benedikt Spinoza. Narodiv se 1632 v Amsterdamu z rodičů židovských, židem vychován byl. Pro svou pochybovačnost a své bludařství byl 1656 ze synagogy vyvržen. Nepřiznával se k žádnému náboženství. Byl původcem soustavy pantheistů neb světobožství. Zemř. 1677.

Petr Bayle. Narodil se 1647 v Carlatu ve Francii. Studoval v koleji Jesuitské v Toulousu, stal se zde katolíkem. 1677 byl professorem filosofie v Sedanu, 1693 byl z tohoto úřadu propuštěn pro své pohoršlivé spisy skeptické (pochybovačné) a zemřel v Rotterdamu 1706.

Jan Toland, narodiv se 1670 v Redcastlu v Irsku, byl od rodičů katolicky vychován; studoval v Edinburgu, a tu stal se protestantem, svobodomyšlníkem a úplným nevěrcem. Jeho nevěrecké spisy byly v Dublině veřejně spáleny. Zemřel v Putney u Londýna 1722.

Jindřich Bolingbroke narodil se 1672 v Battersea na Temži, studoval v Oxfordu a vedl velmi prostopášný život. 1704 stal se vojenským tajemníkem, 1712 viscountem a po té místodržitelem hrabství Essexského. Po nějakém čase byl sesazen, z velezrady obžalován a statků svých oloupen. Utekl se do Francie. Úpíral Pána Boha a Jeho božské prozřetelnosti, nesmrtelnosti duše a rozdílu mezi dobrými a zlými skutky. Rouhal se Písmu svatému, tupil Nový Zákon z té příčiny, že zapovídá mnohoženství. Psal mnoho zlého a to s takovou nafouklostí a chvástavostí, že přemnohé lidi od svaté víry odvrátil, ač o nějaké učenosti, o zásadách a zákla-

dech vědy nic u něho nenalezáme. Zemřel ve své nevázanosti r. 1751.

Christian Volf narodil se ve Vratislavi r. 1679, studoval v Jeně, byl profesorem filosofie a počtovědy, v Lipsku a 1706 v Halle; byl však 1723 s úřadu svého sesazen a ze země vyhnán pro svou nevěru. Zemřel 1754.

František Voltaire narodil se 1694 v Paříži. Svou pýchou sám se učinil šlechticem a nazýval se Monsieur de Voltaire, ač jeho otec se nazýval Arouet. Vynikal ovšem pronikavým rozumem, šťastnou pamětí a nadáním básnickým a řečnickým, a studoval v koleji jesuitské. Avšak spolčiv se s nemravnými básníky, stal se hotovým nevěrcem, ač nevěru a nemravnost' svou z počátku ukrýval. Pro své rouhání a tupení svatého náboženství a kněží a jiné hanebnosti své byl žalářován a třikrát tělesně trestán. Chtěje se vyhnouti novým trestům, utekl 1723 do Holandska, odkud 1727 do Anglie a četl zde spisy nevěrců **Hobbes-a, Collins-a a Shaftesburyho**, a tím se dorazil tak, že se zapřisáhl proti svaté víře a Církvi katolické, že je zničící. Jeho spisy filosofické proti svaté víře byly od parlamentu (sněmu) spáleny, a on sám měl býti zatknut; ale pomocí hraběnky Chasteletové utekl do Francie, odkudž brzy opět vyhnán byl, a utekl do Brueselu r. 1738. Odsud se odebral 1741 do Berlína. Tu se s Bedřichem II. posmíval svatému náboženství, jemuž odcházeje básně jeho ukradl, a za to byl v Frankfurtě od praporníka holí zbit a tak dlouho ve vazbě držán, pokud ukradené básně z Lipska, kde jich nechal, nedošly. Pak si koupil stateček Ferney u Ženevy, a tu celých 26 let bojoval proti Pánu Ježíši a Jeho svaté víře. Zednáři si to za čest' pokládali, že Voltaire podepsal jejich stanovy a k nim se přivtělil. R. 1758 sjednotil se Voltaire s D'Alembertem

a Diderotem na záhubu sv. víry; nazvali se "bratry v Belsebubu," a předpovídali, že za 20 let nebude křesťanské víry na světě. K uskutečnění pekelného záměru svého zřídili v Paříži tajnou společnost, která spisovala a rozesílala všelijaké, veliké i malé knihy k zničení svaté víry katolické. Rozesílali je zdarma učitelům, knihářům, jarmarečnickům a vetešníkům u velikých zásobách, aby je mezi lidmi rozdělovali. Vláda si toho nevěšmala, a tak knihy filosofů bezbožných nalézaly hojný odbyt a mnoho čtenářů, poněvadž se jim taková četba líbila, ježto zuřily i proti králům a knížatům a ze všech států republiky udělati chtěly. Aby Krista Pána z nepravého proroctví obviniti mohli, chtěli nový chrám židovský v Jerusalemě vystavěti; proto se obrátili na Bedřicha II. a potom na Kateřinu II. o podporu; ale ti jim nešli na lep. Voltaire se již chvástal, že celá Evropa již jest plna nevěrců, že knihy filosofů nevěřících jest všeobecným katechismem všech národů, a že mezi Bernem a Ženevou již ani jednoho křesťana není. Voltaire chtěl všemi silami vyvrátiti Pána Ježíše a Jeho svatou víru: ale Pán Ježíš vyvrátil jej. Právě za 20 let, kde již nemělo býti na zemi žádného křesťana, zemřel Voltaire v zoufalství, r. 1778.

D'Alembert, narodil se 1717, byl od rodičů svých pohozen, ale od kněží Oratorianů přijat a Jenem pokřtěn, ale nevděkem se jim odsloužil; stal se hrozným odpůrcem kněží a víry svaté a tak v pronásledování Kristovy víry zemřel roku 1783.

Diviš Diderot narodil se 1712 v Langresu, studoval u Jesuitů a vzal si katoličku za manželku; nicméně špatnou četbou a zlou společností odpadl od svaté víry a pronásledoval ji i řečmi a přednáškami i spisy svými až do své smrti 1784.

Jan Rousseau, syn hodináře v Ženevě, narodil se 1712. Hodinářství se sice naučil, ale záhy se oddal čítání románů a tak stal se zhejralcem a tulákem. Utekl do Francie, přijal tu víru katolickou, brzy ale zase ji opustil, svedl svou krádež v domě hraběnky Vercellské na kuchařku její, dostal se do rodiny Maiblské za vychovatele dítek, kde svedl paní k cizoložství, a žil pak mnohá léta s paní Varenskou v divokém manželství, posýlal dítky své do domu nalezinců anebo je hned po narození pohodil. Sněm pařížský a rada městská v Ženevě odsoudily spisy jeho "o vychování" a "o hoře" k spálení rukou katovou. Vyhnán jsa z Paříže, i ze Švýcar, potuloval se sem tam, až mu hraběnka Girardina klidného odpočinku dopřála v domě svém Ermenonville u Paříže, kde 1768 zemřel.

93. Jak podkopali tito filosofové všecky základy svaté víry katolické?

Tito filosofové, lépe řečeno nevěrci, nešlechtný a pohoršlivý život vedoucí, nesmírně hubili svatou víru katolickou, v posměch a potupu ji uvádějíce slovem, příkladem a zvláště zhoubnými spisy svými, jež nazývali encyklopedii. Odtud se nazývali encyklopedisty. Jejich úsilím, zahubití víru svatou, došlo k revoluci francouzské a k všeobecné vlažnosti a netečnosti náboženské po celé Evropě. Že svedli lid k bezbožnosti a nevěře a odboji proti dobrému králi Ludvíku XVI., že lid sám je považoval za své náčelníky a učitele nevěry a bezbožnosti, vidíme z toho, že již v dubnu 1791 mrtvoly Voltaira a Rousseau-a z hrobů jejich vykopali a slavně do Paříže přenesli a s velikou nádherou v kostele svaté Genovefy pochovali. Tu pochovali i nešlechtného hraběte Mirabeaua, tělesně i duševně ohavně-

ho člověka, který často žalářován byl; a toho nazývali svatým, ano "prvním bohem Francie." Jak byli lidé svedeni a zkaženi od encyklopedistů svých, vidíme z hrozných událostí v této revoluci: začali 17. června 1789 revoluci, povraždili 14. července strážné žalářů, které srovnali se zemí, loupili a pálili domy ulic pařížských, vraždili všecky, kteří se jim na odpor stavili, odklidili 4. srpna všeliký rozdíl stavů, všecky zákony a veškerý pořádek a přivlastnili si nejvyšší moc zákonodárnou, věšeli odpůrce své na lucernicích; volali: "Svoboda! Rovnoprávnost!" Obcházeli zemi, boříce kláštery a vraždíce mnichy; dobyli radnice, zmocnili se zbraní a děl; táhli počtem 14.000 mužů za ženské oblečení, opili do Versailles, zabili tam 6. října tělesné strážníky královny, přinutili krále Ludvíka XVI., aby jel do Paříže, a nesli před vozem jeho na tyčkách hlavy povražděných služebníků jeho, ukradli 4. listopadu Církvi svaté všecky její statky a prohlásili je za majetek národní, zrušili 52 dioecesi církevních a ustanovili, že biskupové a kněží nemají příště od papeže potvrzení, nýbrž od jejich sněmovníků jmenování býti, a že musí všickni občanskou přísahu učiniti. Poněvadž tato přísaha byla nedovolená a hříšná, proto mnoho, ano větší část kněží utekla ze země. Odpor a stížnost biskupů neprospěly nic.

Roku 1790 dne 13. dubna zavrhl papež Pius VI. povinnost přísahy občanské a jmenování biskupů od sněmovníků revolučních a sesadil jimi jmenované biskupy jako vetřelce. Za to zabrali papeži jeho území Avignon a Venaissin, proměnili kostel sv. Genovefy ve všebožiště a odňali 3. září duchovenstvu jeho statky, znesvětili svátost stavu manželského a snížili jej na pouhou smlouvu občanskou. Ač oblehli již 10. srpna královský zámek

a povraždili v něm 900 švýcarských strážníků a vydrancovali celý zámek a při tom zabito bylo 4000 lidí, přec krále Ludvíka XVI. a jeho rodinu vsadili do věže, do žaláře teprve 13. srpna 1792. Příkladem i slovem povzbuzovali všech národů k podobné vzpouře: Od 2. září až do 8. září 1792 padlo 7000 nevinných a 300 kněží! Tak se vraždilo i v jiných městech nešťastné Francie. 22. září 1792 prohlášena Francie za republiku, katolické náboženství odklizeno, neděle zrušeny, každý 10. den měsíce byl dnem odpočinku. V kalendáři novém nebyla jména Svatých, nýbrž jména zvířat, rostlin a nerostů. Místo vánočního hodů Božího byl den vepře! — —

R. 1793., dne 22. ledna, zabili svého hodného krále Ludvíka XVI., pak vyzvali všecky státy a vlády k boji, naplnili kláštery a klášterní kostely jako žaláře všemi přátely královské vlády a dali je pak povraždit. Najatá lůza a zákeřníci chodili po ulicích pařížských s obnaženými a krvavými rukama, řvouce jako lité šelmy, z kláštera do kláštera, dali si vězně jednoho po druhém vyvésti a sesekali a porubali je. Když byli hotovi s jedním klášterem neboli žalářem, šli do druhého, na cestě sem tam ve vinárně se posilující. Tak se stalo v opatství sv. Antonína. Před opatstvím sv. Germana sedělo již 180 kněží na vozech, aby ze země vyhnáni byli. Přitoupivše k nim, hned je zapíchli a usmrtili. 6 dní trvalo toto vraždění lidí, a 7000 lidských životů utraceno. Ženské nosily údy zavražděných po ulicích a kousaly do masa lidského! Koncem června již zase sedělo 10.000 lidí v žalářích, a každý den jich bylo 40 státo padací sekerou, stínadlem, jež nazývali gilotinou. Byla od lékaře Guillota doporučena, aby odsouzeným okamžitě a nepohybně hlavu utála. Příbuzní odsouzených na smrt byli přinuceni, dívat se na odpravení jejich; kdo si

při tom povzdechl, byl jako nespokojený ihned též st'at. Mladí lidé udávali své rodiče a příbuzné, kteří revoluci neměli rádi. Nikdo tedy nebyl jist svým životem, ani svým jměním. Kdo byl bohatým, slul aristokratem, byl zatknut a do žaláře vsazen, a tam musil platiti veliké sumy za jídlo. 14. června 1793 byly všechny jeptišky z kláštera Montmartreského gilotinou st'aty; zpívaly při tom nábožné písně. Podobali-li se všickni tito ukrutníci dravcům, podobal se zvláště Mirabeau lvu, Danton tigru, Marat hyeně, nešťastný lékař Neufchatelský přímo vychrtlému lvu, který svými listy "Ami du peuple" rozněcoval vášně lidu. Po celé Francii stínala gilotina hlavy lidu. V městě Nantes uvrhli podezřelé do vody, v Lyonu postavili je do řad a tak je postříleli kartáčovými koulemi. 6. října 1793 byla i královna Marie Antoinette gilotinou st'ata. 7. listopadu 1793 prohlásil národní konvent revolucionářů, že žádného Boha není a zapověděl křesťanské náboženství pod trestem smrti. Všickni křesťané a zvláště kněží byli ukrutně pronásledováni. Modloslužba byla zákonitě zavedena ve Francii, rozum lidský za boha uznán, kostel blahoslavené P. Marie byl proměněn v chrám rozumu; svaté hostie byly volu předhozeny a po zemi vysypány! V 10. den, den to odpočinku, šli do chrámu, předčítali práva lidská, zpívali o svobodě a obětovali kadidlo bohu rozumu. Gobel šlapal na svatý kříž. 10. listopadu 1793 nesli náčelníci jejich hanebnou nevěstku jako bohyni rozumu na nosítkách do chrámu, postavili ji na oltář; ona musila na svatý kříž šlápnouti; pak jí vykuřovali jako bohyni a klaněli se jí. Po té jí uctivě nesli do schůze své, kde jí líbali a před ní na kolena padali!!

Měli bychom ještě uvésti jiné filozofy, kteří tolikéž podrývali svatou víru, jako ku př. **Lessing** (zemř. 1781).

Emanuel Kant (zemř. 1804), **Jan Fichte** (zemř. 1814), **Jiří Hegel** (zemř. 1821), **Jiří Hermes** (zemř. 1831), **Julius Wegscheider** (1849), **Bedřich Schelling** (zemř. 1854), **Karel Darvin** (zemř. 1882) a mnozí jiní; ale daleko by to překročilo meze tohoto článku. Postačí, když ukážeme jen zhoubné ovoce jejich působení.

94. Do jakých bludů zavedli tito filosofové?

Do **naturalismu**, přírodnictví, učíce, že mimo přírodu nic není nadsmyslného, duchovního.

Do **positivismu**, všeho upírajíce, co není hmota, upírajíce tedy Boha, duše, věčnosti, vědy...

Do **pantheismu**, všebožství, učíce, že všechno jest Bůh.

Do **skepticismu**, pochybovnosti, bludu takového, kde žádné, ani nejjistější zásady se nepřijímá, ale o všech pravdách se pochybuje.

Do **atheismu**, bezbožectví, nauky rouhavé, že není vůbec žádného Boha.

Do **deismu**, bohověrství, nauky to, dle níž se věří, že Bůh jest, ale všeliké zjevení a náboženství se upírá a za zbytečné považuje.

Do **rationalismu**, rozumovnosti, soustavy, dle níž není žádného zjevení Božího, leč rozumem vzdělaným.

Do **materialismu**, všehmotenství, bludu hrozného, že mimo hmotu nic duchovního není, že tedy po smrti nic není, ani nebe, ani pekla, ani Boha.

Do **solidarismu**, závaznosti společnou a nerozdílnou rukou proti Pánu Ježíši a Církvi Jeho, že nepřijmou svátostí před smrtí svou. Tak r. 1844 Eugen Sue.

Do **liberalismu**, svobodomyslnosti, svobodářství, dle něhož vědy nepotřebují a nemají ohled bráti na zjevení Boží a Církve svaté.

Do **socialismu**, společenství; cíl jeho jest, buď částečné nebo i úplné zrušení všeho vlastnictví a všeho náboženství.

Do **komunismu**, společnictví. Jest to protikřesťanská soustava, že povolání člověka jest jen hmotný blahobyť. Budoucí život za hrobem jest prý pouhý nesmysl: Cabet (zemř. 1856). Owen (zemř. 1858).

Do **massonismu**, svobodného zednářství, jehož účelem jest, oltáře a trůny porazit a víru a náboženství katolické vyhubiti.

Do **satanismu**, satanství, jehož záměrem jest, satana uctívati a jemu sloužiti. První organisator byl Albert Pike v Charlestownu.

Do **regalismu**, zeměpanství, učení bludného, že světskému vladaři, zeměpánu, přináleží právo, Církev sv. řídit.

Do **réformismu**, opravařství, bludu, že zřízení učení a náboženství Kristova opravovati se má dle časových potřeb a pokroků.

Do **idealismu**, vidinnosti, bludu to, dle něhož vše, co vidíme, slyšíme a makáme, nic není než vidina, bez skutečnosti (Schopenhauer).

Do **doktrinalismu**, zásadnictví, že totiž bez násilí, cestou učení a zásad vláda oprávněna jest, od Církve sv. se odděliti.

Do **indiferentismu**, netečnosti a nerozličnosti náboženské, v níž se každá víra za pravou a dobrou pokládá.

Do **darwinismu**, nauky Darwinovy, že pokolení lidské není přímo od Boha stvořeno, nýbrž že z opice se vyvinulo.

Do **modernismu**, nauky té, že učení a zřízení Církve

svaté se má přizpůsobiti novodobým (nekřesťanským) zásadám.

95. Jak zavrhla a odsoudila Církev svatá tyto a jim podobné bludy?

Často je odsoudila a zapověděla; zejména tak učinil papež Pius IX. r. 1864 dne 8. prosince, a na sněmu Vatikánském dne 24. dubna 1870.

96. c) Jak hubili sv. víru **politikové**?

Politikové, to jest lidé, kteří připravují neb rozšiřují politické strany, pro svatou víru zhoubné, a novináři, kteří v novinách a různých časopisech neb knihách proti svaté víře katolické píšou.

Tuto záhubu není třeba dokazovati a vyličovati, poněvadž to všickni na své oči vidíme, a na své uši slyšíme ve všech krajinách.

Tisk nevěrecký obrací stále ostří ničemného a podvodného tupení svaté víry v tisícerych hanopisech proti svaté víře, proti papeži, proti biskupům a kněžím katolickým, ano i proti svatým svátostem, a to s takovou drzostí a prolhaností, že ač již tolikrát ze lži odsouzeni byli redaktoři nebo zpravodajové, přec na novo proti sv. víře a proti katolíkům píší dle rady a zásady Voltairovy: "Lež jest velmi příhodná věc; musíme lháti, ne bojácně, ne jen někdy, nýbrž směle a vždycky. Lžete, přátelé moji, jen lžete!"

Tak ku př. mám důkazy takových lží novinářských před rukama: proti řádu Tovaryšstva Ježíšova, proti kanovníku Salvatore Lippi-ho v Lucera, proti faráři Delrienu v Bretenouxu, proti kardinalu Serafinu Vanutellimu, proti faráři z Elgershausenu, který ani katolíkem nebyl, proti svaté Fortissimě, jejíž ostatky prý odpočívají v chrámu sv. Marka v Benátkách a t. d. Viz vídeňské kat. noviny "Vaterland" 45. ročník, ze dne 29.

března 1904 pod záhlavím "Gegen liberale Pressluegen."

Neblahé a žalostné následky tohoto ustavičného štvaní politických, nekřesťanských stran a novin jeví se velikým odpadáváním od očerňované a tupené a pronásledované svaté víry katolické,—a pak vlažností a netečností u katolických křesťanů, a vzrůstem nevěrců a odpadlíků.

97. Jak to dokazuje stavopis protestantský a zednářský?

Stavopis protestantský udává, že za půl roku od 1. ledna do 30. června 1902 přestoupilo 2339 katolíků (988 mužů, 916 žen a 435 dítek) k protestantské sektě, poněvadž přes 70 protestantských kazatelů v celé říši rakouské z města do města, z jedné krajiny do druhé pobíhá a volá: "Pryč od Říma!"

Stavopis zednářský udal 9. listopadu 1905 počet zednářů tento: Anglie čítá 2553 loží neb sborů s 300.000 členy; Irsko 450 sborů s 22.000; Skotsko 700 sborů s 75.000 členy; Francie 386 sborů s 24.000 členy; Nizozemí 51 sborů s 4500 členy; Belgie 19 sborů, Itálie 193 sbory, Řecko 7, Španělsko 64, Portugalsko 70, Německo 50 sborů s 780 členy; Uhry 59 sborů s 4000 členy; Dánsko 27 sborů s 43.000 členy; Švédsko 12.000 členů; Norsko 12 sborů s 3500 členy; Švýcarsko 33 sborů s 3300 členy; Spojené Státy 13.000 sborů s 1,050.000 členy; Kanada 383 sborů s 33.000 členy. Tedy všech dohromady přes 1,575.000!

98. Co z toho poznáváme?

A. Že pronásledování svaté víry katolické od pohanů nepřekonalo nepřetržitě trvání její.

B. Že i pronásledování svaté víry katolické od kacířů nezdolalo a nepřemohlo skalopevné trvání víry této.

C. Že i pronásledování svaté víry katol. od odpadlíků a nevěrců, vladařů, bludných filosofů a zuřivých politiků jí nezničilo a nezrušilo, ač vší mocí do ní prali. Z toho jde na jevo, že svatá víra naše katolická od samého Pána Boha založena a chráněna jest, že tudíž jen v této svaté víře spasení býti můžeme, a že Pánu Bohu za to vřele děkovati musíme, že nám dal zroditi se z křesťanských rodičů, v lůně Církve katolické, a že každý nekatolík nezbytně do Církve katolické se navrátiti musí, a to bez odkladu, poněvadž nikdo v jiné víře spasen býti nemůže; neboť s lží a podvodným náboženstvím nikdo se do nebe nedostal a nedostane, když totiž poznal, že jeho víra není pravá, není víra Kristova, nýbrž Husova, Luthrova neb vůbec kacírská. Pán Ježíš nebyl ani Arian, ani Husita, ani Lutheran, ani nejsv. Panna Maria, ani žádný ze Svatých, nýbrž byli katolíci.

99. Ale proč dopustil Pán Bůh a dopouští posud na sv. víru Svou tak hrozné a ustavičné pronásledování?

Příčin toho jest mnoho; hlavní jsou tyto: 1) Abychom v sv. víře katolické se tak upevnili, abychom i my hotovi byli, pro víru svou život svůj dáti. Neboť tu jasně vidíme, že víru naši založil a učil Syn Boží, který pravil: **Dána jest Mi všeliká moc na nebi i na zemi.** Mat. 28. Tentýž Pán Ježíš pravil k sv. Petru: **Ty jsi Petr, to jest skála, a na té skále vzdělám Církev Svou,**—a brány pekelné jí nepřemohou. Mat. 16, 18 Tedy Církev a víra katolická jest dílo všemohoucího Pána a Boha samého. Odtud její pevnost' a nezvratnost'. Brány pekelné, d'ábové pekelní přemáhali ji v císařech pohanských, v oněch 10. velikých pronásledováních za prvních 300 let; přemáhali v císařech křesťanských cařihradských a ostatních vladařech až posud; přemáhali ji v kacířech, bludných filosofech a politi-

ckých stranách a úkladných časopisech až po dnes,— ale nepřemohli jí a nepřemohou jí až do skonání světa, poněvadž všemohoucí Pán Bůh, Pán Ježíš, bdí nad ní, chrání jí, a zachovává ji. Kdyby víra naše byla pouhé dílo lidské, již dávno by zmizela ze světa. Že jiné sekty, muhamedánská a protestantská víra bludná se více století udržela, jest příčina ta, že jí nikdo nepronásledoval, že jako pes na domácí neštěká, nýbrž jen na cizí lidi, tak i d'ábel nechává muhamedánů a bludařů na pokoji, těch nepronásleduje; ti již jsou jeho; ti už mu neujdou. Kdyby muhamedánská, protestantská lživíra byla tak hrozně a stále pronásledována, jako katolická, již by jí na světě nebylo.

2) Dopouští Pán Ježíš tak hrozné a stálé pronásledování na Svou katolickou víru proto, aby nám dal příležitost víru, důvěru a lásku k Němu v krásném světle ukázati, a v mnohých ctnostech prospívati. Nikdy bychom neměli tak krásných příkladů ctnosti a svatosti, kdyby nebylo pronásledování svaté víry. Pán Ježíš chce, aby Jeho katolická Církev život vedla zde na světě Jeho životu podobný, tedy pronásledovaný, v utrpení, jako celý život Jeho byl pronásledovaný a v utrpení. Jako Církev sv. po 1900 let žila v utrpení a pronásledování, tak ved'mež i my život svůj v pronásledování a utrpení. Pak se i v nás zastkvějí veškery ctnosti v plné záři.

XV. SEDMERO DŮKAZŮ HODNOVĚRNOSTI VÍRY KATOLICKÉ.

6. důkaz: **Obrácení a posvěcení duší našich.**

1. Proč jest obrácení a posvěcení duší lidských věrou katolickou nezvratný důkaz její hodnověrnosti?

1) Protože porovnání mravů lidských před Kristem Pánem neb mravů nekatolíků s mravy Svatých z víry katolické každému přímo do očí bije.

2) Protože příčiny nemravnosti mají kořeny své v zaslepenosti rozumu a pokaženosti srdce lidského, jež jest dědičným hříchem porušené a více k zlému nakloněné, než k dobrému; tudíž jen nadpřirozenými prostředky, věrou a učením Pána Ježíše a Jeho milostí a pomocí můžeme hříchů se vystříhati a ctnosti provozovati.

2. Jak nás tomu učí Písmo svaté?

Písmo sv. líčí nám jednak velikou zhoubu nemravnosti před Kristem, jednak libé a krásné ctnosti po Kristu, u víře Kristově.

Moudr. 13, 1... : **Marní zajisté jsou všickni lidé, v nichžto není známosti Boha, .. ale měli buďto oheň, neb vítr, neb prudké povětrí, neb okolek hvězd, neb velikou vodu, neb slunce a měsíc za bohy správce světa. V jejichžto kráse jestliže kochají se, za bohy je měli: necht' vědí, že mnohem nad ně krásnější jest Pán jejich...** Jestližet' tak mnoho mohli věděti, že uměli svět posouditi: **Kterakž jeho Pána snáze nenalezli? Ale nešťastni jsou! Řím. 1, 19...** Co známého jest o Bohu, zjevné jest jim (pohanům); **Bůh zajisté jim to zjevil** (dosti důkazů Své všemohoucnosti jim poskytl ve stvořených

věcech). **Nebo neviditelné vlastnosti Jeho ze stvoření světa, skrze ty věci, které jsou učiněny, rozumem pochopené spatřiny bývají, totiž Jeho věčná moc a božství, tak že nemohou míti výmluvy. Pročež poznávše Boha, neoslavovali (Ho) jako Boha. .Pročež vydal je Bůh v žádosti srdce jejich, v nečistotu. .jsou naplněni vši nepravostí, zlostí, smilstvem, lakomstvím, nešlechetností, plni závisti, vraždy, sváru, lsti, šibalství, (jsou) nadýmači, utrhači, Boha nenávidící, hanliví, pyšní, nadutí, nalézači zlých věcí, rodičů neposlušní, nemoudří, rozpustilí, bez přívětivosti, nadrželiví smluv, bez milosrdenství.**

Obrácení od těchto nemřavů k čtnostnému a svatému životu v Novém Zákoně, v evangeliu P. Ježíše předpověděl Isaiáš 41, 18 takto: **Obrátím poušť v jezera vod a zemi bezcestnou v potoky vod. Dám na poušti cedr, a trn, a myrt a dřevo olivové; postavím na poušti jedli, jilm i zelenec spolu, aby viděli a poznali, že ruka Hospodinova to učinila. Sv. Jarolím a Řehoř Veliký to vykládají takto: Ruka Hospodinova učiní, aby poušť nečtností a nešlechetností pohanských obrátila se v proudy čtností kázáním evangelia Kristova. V srdcích jejich, druhdy pustých, vzroste **cedr**, obraz to vznešené a trvanlivé čtnosti, **trn**, obraz to skroušenosti a lítosti nad hříchy spáchanými, **myrt** soustrastné lásky k bližním trpícím, **dřevo olivové**, milosrdenství k bližním nuzným.**

Isaiáš 11, 6 předpověděl obrácení a posvěcení duší našich svatým evangeliem a věrou Kristovou i těmito slovy: **Bydliti bude vlk s beránkem, a rys s kozlátkem bude ležeti; tele a ovce spolu přebývati budou a malé pacholátko poháněti je bude. Tele a medvěd (spolu) pásti se budou, a lev jako vůl jísti bude plevy. . . , pro-**

tože naplněna jest země známostí Hospodina. Těmito slovy vyobrazil tu sv. prorok Isaiáš št'astný věk království Pána Ježíše nad národy, že totiž známostí a láskou boží a zachováváním svaté víry Jeho i ti nejlítější a nejsurovější hříšníci skrotnou, hrubé nepravosti páchati přestanou a všemi ctnostmi se stkvíti budou, tak že **vlk s beránkem**, zlostný a kousavý bude tichým jako beránek, rys pořestý, divoký skrotne a neublíží kozlátku, člověk vadivý a spurný jako lev bude v sladkém pokoji přebývati s telátkem a ovečkou, a nepohltí jich, neublíží jim. **Malé pacholátko poháněti je bude;** tím předpověděl sv. prorok Isaiáš, že křesťané budou ve víře a náboženství Kristově tak pokornými a poslušnými, že i neučeného a nedokonalého představeného rádi poslouchati budou. Tak to vidíme na sv. Františku Serafínském, jenž o sobě pravil, že tak rád a ochotně poslušen bude posledního novice, jako nejstaršího a nejmoudřejšího představeného, protože duchem víry svaté proniknut byl a v každém představeném samého Pána Ježíše ctil a poslouchal.—**Lev jako vůl jísti bude plevy,** to jest, pyšný, ukrutný a nelidský člověk odřekne se u víře v Krista Ježíše pýchy a krutosti své a bude tak pokorný a tichý, že s ostatními pokornými a prostými a neučenými u jednoho stolu jísti, jedno a totéž kázání poslouchati a slova Písma svatého, i když tajného smyslu nezná, rád čítati a zachovávatí bude. Tak to vykládá sv. Jarolím.

3. Jak učí nás sv. Otcové a učitelé církevní, že obrácení a posvěcení duší našich věrou Kristovou jest neomylným důkazem hodnověrnosti její?

Sv. Alfons učí: "Mezi všemi křesťanskými společnostmi na zemi nenalezáme žádné, která by tak zjevné známky pravé Církve měla," jako římsko-katolická Cír-

kev . . . Jenom v této naší svaté Církvi nalezáme pravou lásku k Bohu a k bližním, . . . jenom zde dosahujeme vítězství nad útoky d'ábovými; zde se koná v pravdě svatá modlitba, zde smíme doufat blaženou smrt' . . . Všickni tedy, kteří se nalézají mimo tuto archu spásy, zahynou na věky."

Laktancius (zemř. 330) líčí tutéž pravdu těmito slovy: "Co filosofové za potřebné poznali, ale sami nečinili, aniž činiti mohli, to činí jedině toto nebeské učení (katolické víry). Jak mohli oni jiného přesvědčiti a poučiti, kteří ani sebe nepřesvědčili? Jak mohli oni žádosti potlačovati, hněv přemáhati, nečisté žádosti skrotiti, když sami jim hověli a vyznávali, že přirozenost větší vládu má? Avšak každodenní zkušenosti dokazují, jak mnoho zmůže zákon Boží (v katolické víře). Dej mi člověka, který jest zlobivý, zlořečivý, neskročený a vášnivý: jen málo slovy Božími učiním jej tak klidného, jako ovečku. Dej mi žádostivého, lakomého a skrblika: dám ti jej dobročinného a plným rukama peníze rozdáujícího."

4. Proč však nic lépe nás o hodnověrnosti svaté víry katolické nepřesvědčí a nic nám obrácení a posvěcení duší našich svatou věrou katolickou lépe a zračněji neukáže, než když uvážíme, jak svatá víra naše po celém světě mnoho Svatých učinila?

Protože dějiny nám zde ukazují, že kamkoli vnikla sv. víra katolická a srdce lidské pronikla, je svatým učinila, a kdekoli zanikla, všecka svatost' se ihned vystěhovala. Tak to vidíme u odpadlíků řecké církve, u protestantů a vůbec všech kacířů; pokud měli pravou víru katolickou, měli mnoho Svatých; jakmile odpadli od sv. víry katolické, hned přestali míti Svaté ze středu svého. Z toho jde na jevo nepopíratelný důkaz, že jen

víra katolická jest svatá, pravá, od Boha pocházející víra, a každá jiná víra že jest lež, blud, podvod a záhuba, že tudíž všickni, kteří spaseni býti chtějí, bez odkladu všeliké jiné víry zanechati a pravou, katolickou víru přijati musí.

5. **Jaké obrácení a posvěcení duší působila sv. víra katolická po všem světě?**

To poznáme nejlépe, když si celý svět projdeme a tu u všech národů Svaté a Světice v nepřehledných řadách v Církvi katol. uzříme, ale mimo Církev katol. ani jediného Svatého, ani jediné Světice nenalezneme. To bije každému rozumnému tak do očí, že jasně uznati musí, že jen víra katolická jest pravá, od Boha zjevená víra, a každá jiná víra jen holá lež a podvod a rouhání jest; že tudíž každý nekatolík katolickou víru přijati a dle ní spravovati se musí, chce-li spasen býti.

6. **Jaké obrácení a posvěcení věrou katolickou vidíme na apoštolech Pána Ježíše?**

Všickni apoštolé učením Pána Ježíše došli veliké svatosti, jak jsme to již pozorovali v článku XIII. (otázky 3—34.)

7. **Jaké obrácení a posvěcení věrou katolickou vidíme na učednících Pána Ježíše?**

7 svatých jahnů posvěcovalo sebe i jiných: Štěpán, prvomučedník, Filip, Prochor, od sv. Petra biskupem ustanovený v Nikomedii v Bithynii, Nikanor, Timon a Parmen.

Z 72 učedníků Páně známí jsou nám:

Sv. Andronik všude bořil chrámy modlářské a stavěl kostely křesťanské, hlásaje víru Kristovu; byl po-

zději biskupem v Panonii dle Nestora. Svátek jeho jest 17. května.

Sv. Apelles, který se stal biskupem ve Smyrně. Svátek jeho 22. dubna.

Sv. Ariston v Salamis na ostrově Cypru. Svátek svatého Ariston jest 22. února.

Sv. Barnabáš, průvodce sv. apoštola Pavla na cestách jeho. Svátek jeho 11. června.

Sv. Josef Arimatejský, kterýž složil s kříže a pohřbil Pána Ježíše. Svátek jeho světí se dne 17. března.

Sv. Josef Spravedlivý, Barsabáš zvaný, byl spolu s Matějem představen k losování a zvolení za apoštola. Svátek 20. července.

Sv. Kleofáš, jenž spolu s Lukášem na cestě do Emaus s Pánem Ježíšem mluvil a Jej při lámání chleba poznal. Svátek jeho jest 25. září.

Sv. Lazar, jež Pán Ježíš vzkřísil z mrtvých. Svátek jeho 17. prosince.

Sv. Lucius, jenž se později stal biskupem v Laodicei. Světí se 22. dubna.

Sv. Maximín, který spolu s Lazarem, Martou a Magdalenou, od židů pronásledován jsa, do Francie přišel a biskupem v Aixu se stal. Svátek 8. června.

Sv. Mnason stal se později biskupem na Cypru. Jmenuje se též Jason, a světí se 12. července.

Sv. Priscus provázel sv. Petra do Říma a učiněn byl od něho biskupem v Capue. Svátek jeho jest 1. září.

Sv. Silas, též Silvan zvaný, průvodce sv. Pavla na apoštolských cestách jeho. Skut. ap. 15, 40. Svátek jeho 13. července.

Sv. Josef a sv. Viktor podstoupili pro víru Ježíšovu i s matkou svou sv. Fotinou smrt' mučnickou. Svátek jejich jest 20. března.

8. Jaké obrácení a posvěcení věrou katolickou vidíme u **učeníků svatých apoštolů?**

V článku XIII. na str. 314—317 viděli jsme, jak sv. Petr **39 učeníků**, sv. Pavel **26 učeníků**, sv. Jan **4 učeníky**, sv. Barnabáš **dva učeníky** za biskupy vysvětili, a tito učeníci byli vesměs svatými biskupy.

9. Jaké obrácení a posvěcení způsobila víra katolická u **prvokřest'anů, jichž jména Písmo svaté uvádí?**

1) **Sv. Agabus** ve Skutc. apošt. 11, 28 byl svatě živ a prorokoval v Antiochii. (Svátek jeho světí se v Církvi katolické 13. února.)

2) **Sv. Ampliát** (Řím. 16, 8) byl svatý, sv. Pavlu nejmilejší. (Svátek jeho světí se 31. října.)

3) **Sv. Ananiáš** (Skutc. ap. 9, 10) byl pro neohrožené hlášení sv. víry od Licinia, soudce v Damašku, zbičován a ukamenován. (25. ledna.)

4) **Svatá Anastasia** a 5) **Basilisa** byly rodilé Římanky, šlechtičny, od sv. Petra a Pavla na víru katol. obráceny a od Nerona pro sv. víru rozličně mučeny a mečem odpraveny. (Svátek jejich slaví se 15. dubna).

6) **Sv. Anian** byl učeníkem a nástupcem sv. Marka a biskupoval v Alexandrii 22 let, ctnostmi ozdobený. (25. dubna.)

7) **Sv. Apolinář**, byl biskupem v Raveně. (Svátek jeho 23. července.)

8) **Svatá Apia**, manželka sv. Filémona, jak čteme v listu sv. Pavla k Filémonovi. Upravili dům svůj pro služby Boží. Na povel císařského náměstka Artokla byli polapeni, bičováni a v jámě kamením zaházeni. Na hrobě jejich stalo se mnoho divů. (Svátek jejich se světí 22. listopadu.)

9) **Sv. Apulej**, který byl učeníkem sv. Petra a po jeho smrti k rozkazu římského konsula Aureliana pro víru Pána Ježíše r. 68. usmrčen byl. (Jeho svátek koná se 7. října.)

10) **Sv. Akvila**, rodem z Pontu v Malé Asii, usadil se s manželkou svou **sv. Priskou** v Římě a vedl obchod ve stanech. Když císař Klaudius vypověděl židy z Říma, odešli do Korintu, kde obchod svůj dále provozovali a svatého apoštola Pavla k sobě přijali a půl druhého roku (53. a 54.) u sebe drželi a od něho na víru křesťanskou obráceni byli. Později se plavili s ním do Efesu, kde zůstali. Sv. Pavel vyřizoval v epištole 1. ke Korintským 6, 19 pozdravení korint'anům i od nich. Později odebrali se svatí manželé opět do Říma. Sv. Pavel z Korintu posílaje epištolu svou Římanům roku 58., pozdravoval jich a chválil jejich zásluhy těmito slovy: **Pozdravte Prisky a Akvily, pomocníků mých v Kristu Ježíši, kteříž pro můj život svých hrdel nastavili, jimž ne já sám děkuji, ale i všechny církve národů, i domácího jejich shromáždění, to jest pozdravte i ostatních křesťanů, kteří v jejich domě k službám Božím se scházejí.** Sv. Akvila s manželkou svou pomáhali sv. apoštolu Pavlu šířiti svaté evangelium Kristovo. Za povstalého vzbouření, pro které sv. Pavel z Korintu a pak z Efesu přehnouti musil, vydali svůj vlastní život v nebezpečnosti, aby svatého Pavla Církvi zachránili. Když vypuklo pronásledování od císaře Nerona v Římě, utekli se svatí manželé z Říma do Efesu, kamž jim sv. Pavel v 2. epištole k Timotheovi 4, 19 vzkázal pozdravení. V Římě jim ke cti vystavěn byl kostel, jak vypravují Bollandisté na den 18. ledna. Svátek jejich světi se 8. července; zemřelit' jako mučéníci pro Krista Pána.

11) **Sv. Archip** jest znám toliko z epištol sv. Pa-

vla k Filémonovi a Kolosenským 4, 17. Byl syn sv. Filémona a svaté Apie. Sv. apoštol Pavel připsal list svůj netoliko k Filémonovi, nýbrž i Apii a Archipovi takto: **Pavel, vězeň Krista Ježíše, . . . Filémonovi milému a pomocníku našemu, a Apii, nejmilejší sestře, a Archipovi, spolubojovníku našemu, i Církvě, kteráž jest v domě tvém, pozdravení. Milost' vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíše Krista. . . Svátek svatého Archipa koná se 20. března.**

12) **Sv. Aristarch** byl rodem Macedoňan, připutoval se svatým Pavlem do Efesu, kdež pohané pro svou bohyni Dianu se vzbouřili a učeníky sv. apoštola Pavla, Aristarcha a Gaju odvedli do divadla, ohraženého to místa, kde se nejen veřejné hry, ale i obecní schůzky odbyvaly. **Když pak chtěl Pavel, (apoštol Páně), jíti mezi lid, nedopustili učenníci. Ano i někteří z knížat Asie, kteříž byli přátelé jeho, poslali k němu, prosíce, aby se nevydával do divadla. A jedni křičeli tak, jiní jinak, nebo byla obec zbouřena. Skut. ap. 19, 30. Kdyby nebyl městský písař lid upokojil a rozpustil, byli by sv. Aristarch a Gájus snad i života zbaveni.—Dále vidíme sv. Aristarcha i v jiných nebezpečnostech se sv. Pavlem, a jak věrně mistru svému vytrval po boku. Tak čteme ve Skut. ap. 27, 1: **A když bylo usouzeno, aby se Pavel plavil do Vlach a vydán byl s jinými vězni setníku, jménem Juliovi, vstoupivše na lodi adrumetskou, počavše se plaviti okolo míst Asie, pustili jsme se (na moře), a byl s námi Aristarchus, Macedonský z Thessaloniky. Ve svém listu ke Kološanům 4, 10 uvádí nám jej sv. Pavel jako spoluvězně svého v Římě, řka: **Pozdravuje vás Aristarch, spoluvězeň můj. Po smrti sv. Pavla navrátil se sv. Aristarch do Solunu, kde jako biskup strastný život svůj dokonil klidnou smrtí. Pa-******

mátku jeho světi Církev sv. dne 4. srpna.

13) **Sv. Kandida**, kterou sv. Petr v Neapoli uzdravil a pokřtil (zemř. 78). Její svátek jest 4. září.

14) **Sv. Gamaliel**, prvokřesťan jerusalemský, byl učeným zákonníkem školy farizejské, byl i učitelem sv. Pavla, jakž svědčí sám sv. apoštol v Skut. ap. 22, 3: **Ját' jsem muž žid, narozen v Tarsu cilickém, ale vychován jsem v tomto městě (Jerusalemě) u noh Gamalielových.** Když židé chtěli svaté apoštolu zabít, a je do žaláře vsadili, a radu svolali, **povstav v radě jeden fariseus, jménem Gamaliel, zákona učitel, vzácný u všeho lidu, řekl: Muži israelští, pilně se rozmyslete při těchto lidech (apoštolech), co máte činiti. Nebo před těmito dny byl Theodas, pravě se býti něčím, jehož se přidržel počet mužů okolo čtyr set; kterýžto zabit jest, a všickni, kteří mu věřili, byli rozptýleni a v nic obráceni. Po něm byl Jůdas Galilejský, za dnů přiznávání (popsání lidu země a přiznávání se k dani od vlády římské nařízené, proti které Jůdas lid bouřil), a obrátil lid po sobě: i ten zahynul, a všickni, kteřížkoli mu přivolili, byli rozptýleni. A protož nyní pravím vám, odstupte od těchto lidí (apoštolů) a nechte jich: nebo jestližet' lidí jest ta rada aneb to dílo (křesťanského náboženství), rozpadnet' se; paklit' z Boha jest, nebudete ho moci zrušiti, abyste snad nebyli nalezeni i Bohu odporní."** I přivolili jemu. A povolavše apoštolů, a zmrskavše je, přikázali, aby nikoli více nemluvili ve jménu Ježíše, a propustili je. Sv. učenec Gamaliel přijal spolu s Nikodemem víru křesťanskou a zemřel smrtí blaženou. Jeho svátek se světi 19. prosince.

16) **Sv. Hermas** byl vynikajícím členem křesťanské osady římské; byl učeníkem sv. Pavla. Sv. apoštol Pavel pozdravuje ho ve svém listu k Římanům 16, 14,

těmito slovy: **Pozdravte Asynkrita, Flegonta, "Herma," Patroby, Hermesa i bratří, kteří jsou s nimi.** Origenes, Eusebius a sv. Jeronym píší, že tento sv. Hermas sepsal knihu "Pastýř," která byla u veliké vážnosti u křesťanů a dochovala se až na naše časy. Památka svatého Hermy světí se v Římě 9. května.

17—20) **Flavia Domitilla**, její sv. matka **Plautila** a její dva komorníci, rodní bratří **Nereus** a **Achilleus**, byli od sv. Petra pokřtěni. Jejich život svatý a utrpení viz na str. 368—370. Jejich svátek se světí 12. května.

21) **Sv. Eutychiej**, jenž byl učedníkem sv. Jana, horlivě evangelium Pána Ježíše rozhlašoval a mnoho pro Pána Ježíše utrpěl. Jeho svátek 24. srpna.

22) **Sv. Hierothej**, který byl žákem sv. Pavla v Athenách. Jeho svátek se koná 4. října v Církvi svaté.

23) **Sv. Ignác**, jehož život a utrpení se zde líčí na str. 375—377. Svátek jeho jest 1. února.

24) **Sv. Joanna**, učenice Páně, o níž sv. Lukáš 8, 1 vypravuje: Pán Ježíš chodil po městech a po městečkách, a kázal a zvěstoval království Boží a dvanácte s Ním; i některé ženy, které byly uzdraveny od zlých duchů, a od nemocí; Maria, jenž slove Magdalena, a **Joanna, manželka Chusova, úředníka Herodesova** a Lusanna, a mnohé jiné, kteréž Mu posluhovaly ze statků svých. Sv. Joanna tedy provázela Pána Ježíše, chodíc za Ním neb před Ním, a připravovala Jemu a Jeho apoštolům potřeby časné a věrně setrvala u Něho se svatými ženami i pod křížem, na němž zemřel. Svátek její slaví se 24. května.

25) **Filémon**, byl učedník sv. Pavla, kterýž mu z Říma za 1. zajetí svého léta 64. krásný list napsal. Filémon byl zámožný, dobročinný a horlivý křesťan. V jeho domě scházivali se křesťané Koloští k službám Bo-

žím. Sv. Filémon měl otroka Onésima, který mu utekl a do Říma přišel, když tam sv. Pavel právě uvězněn byl. Sv. Pavel získal ho víře Kristově. Ale takový odběhlec musil býti pánu svému navrácen, a mohl od něho velmi těžce, i na hrdle trestán býti. Sv. Pavel tedy, odesílaje Onésima zpět k sv. Filémonu, přimlouval se za něho, aby jej dobrotivě, ne jako sluhu, alebrž jako bratra svého přijal, a poučil nás, jak se máme laskavě k podřízeným svým chovati, a s nimi, když chybili, mírně a laskavě nakládati.—Později stal se sv. Filémon, odpustiv Onesimovi a propustiv jej na svobodu, v městě Kolose biskupem a utrpěl spolu s manželkou svou, svatou Apíí, smrt' mučnickou. Když totiž v svátek bohyně Diany pohané se vedrali do domu sv. Filémona, kde se služby Boží konaly, rozutíkali se křesťané. Manželé sv. Filémona a svatá Apie byli polapeni a na povel náměstka císařského Artokla bičováni a v jámě kamením zaházeni. Na hrobě jejich stalo se mnoho zázraků. Svátek jejich koná se 22. listopadu.

26) **Sv. Féba** byla jahenka Kenchrejská. Sv. Pavel píše o ní v listu k Římanům 16, 1: Poroučím pak vám Febu, sestru naši, kteráž jest ve službě naší při církvi Kenchrejské, abyste ji přijali v Pánu, jakož sluší na svaté, a abyste jí pomoci byli, v čemkoli by potřebovala vás; neb ona též posluhovala mnohým i mně samému. Sv. Féba donesla tuto epištolu sv. Pavla k Římanům, a slove zde sestra ve smyslu duchovním a byla jahenkou neb diakonkou neb i diakonisou při církvi Kenchrejské; to jest v Kenchreách. Kenchry byly přístavem města korintského na straně východní. Tuto osadu Kenchrejskou založil sv. Pavel sám roku 53 a 54. Jahenky se tehdaž volívaly z nábožných vdov, aby přísluhovaly ženským, když byly křtěny, aby čekatelky

křtu svatého po domech vyučovaly, aby jim v nemoci sloužily, v žaláři pomáhaly, sirotky vychovávaly a almužny mezi ženskými rozdávaly. Z veliké chvály svatého Pavla vidíme, že svatá Féba pravým vzorem nábožných žen byla. Svátek její koná se 3. září.

27, 28) **Sv. Filonila a sv. Zenaida** byly rodné sestry a příbuzny svatému apoštolu Pavlu, který je obě tak ve svaté víře křesťanské vyučil, že obě v Tarsu, městě cilicijském, svatě žily. Výroční památka jejich koná se 11. října.

29) **Svatá Fotina** narodila se z pohanského otce a židovské matky u Damašku, pozbyla brzy rodičů svých a přišla do rukou náruživé chůvy, která ji v nečisté žádosti přivedla. Odtud stalo se, že měla 5 mužů po sobě. Měla 3 dcery a dva syny, kteří zůstali u příbuzných svého otce, když ona z Damašku odešla a s pátým domnělým mužem se v městě Sichar usadila. Bydlila tu blízko "brány studniční" a přijala víra samaritánskou neboli kacírskou. Lidé ji považovali za manželku, neznajíce tajných hříchů jejích. Jak ji láskyplný Spasitel v 31. roku svém u studně Jakobovy obrátil a k pokání přivedl, čteme v evangeliu sv. Jana ve 4. epištole. Tato samaritánka slula též Dína. Její synové Josef a Viktor byli od Pána Ježíše za učeníky přijati, a podstoupili s matkou svou smrt' mučnickou pro víru Kristovu. Svátek jejich jest v martyrologiu římském 20. března.

30) **Sv. Fortunat** byl arcijáhnem sv. Hermagora, jež sv. apoštol Petr za biskupa akvilejského a nástupce svatého Marka vysvětil a ustanovil. Když sv. Hermagoras do žaláře vsazen a mučen byl, pravil svým duchovním: Zvolte sobě po smrti mé Fortunáta, mého arcijahna, za biskupa. Fortunat pokřtil Alexandrii, paní akvilejskou, která u nohou sv. Hermagory zázračně svě-

tla očí svých nabyla. Když vladař Sebast o tom uslyšel, kázal i Fortunata v žaláři tomto uvězniti. Oba nyní každý den tolik zázraků konali, že vladař, boje se velikého počtu křesťanův, v noci poslal do žaláře kata, aby tajně st' al i svatého Hermagoru i svatého Fortunata. To se stalo 12. července; proto tento den jest jejich svátek.

31) **Sv. Jiří** byl učeníkem sv. apoštola Petra, který vysvětiv svatého Fronta na biskupa a poslav jej do Francie, přidělil mu za průvodce a pomocníka svatého kněze Jiřího. Veliké množství pohanů tam na víru Kristovu obrátili. Svátek obou se koná 25. října.

32) **Sv. Juventius** byl žákem svatého Hermagory, jenž jej poslal k rozšiřování sv. víry do města Pavia. Po té biskupoval v Ticině.

33) **Sv. Kájus** byl učeníkem sv. apoštola Barnabáše, a mnoho utrpěl pro sv. víru katolickou. Jeho svátek se světí v Miláně, kde byl biskupem, 27. září.

34) **Sv. Kájus** byl od sv. apoštola Pavla v Korintu pokřtěn, jak čteme v epištole ke Korintským (1, 14): **Žádného z vás jsem nekřtil, než Krispa a Kája.** Svátek jeho se světí 4. října.

35) **Sv. Longin** jest tentýž vojín, který Pánu Ježíši po Jeho smrti bok kopím probodl a tím v Ježíše Krista a Jeho božství uvěřil. Pro víru tuto v Cesarei Kapadocké podstoupil smrt' mučnickou. Svátek jeho připadá na 15. března.

36) **Sv. Lydia**, šarlatnice, stala se hostitelkou sv. apoštola Pavla ve Filipech, a tím i horlivou a svatou křesťankou. Sv. Lukáš nám to v Skutcích apoštolských 16, 12 takto vypravuje: "Byli jsme v městě Filippi několik dní, rozmlouvající. V den pak sobotní vyšli jsme ven za bránu k řece, kdež se zdálo býti modlení; a se-

díce mluvili jsme ženám, které se byly sešly. A jedna žena, jménem **Lydia**, prodavačka šarlatu z města Thyatirských, ctitelkyně Boží, poslouchala; jejížto srdce otevřel Pán, že pozorna byla na to, co se od Pavla pravilo. Když pak pokřtěna byla, i dům její, prosila, řkouc: Poněvadž jste mne dnes soudili věrnou býti Pánu, vejdětež do domu mého, a zůstávejte tu. I přinutila nás." Lydia se přestěhovala z Thyatiry, města to v Lydii, do Filip, aby tu obchodovala v purpuru neboli nachu; z toho jde na jevo, že byla bohatá, poněvadž k takovému obchodu bylo třeba mnoho peněz. Byla rodem pohanka, ale přešla na víru židovskou. Ale majíc upřímné srdce, dávala pilně pozor na kázání sv. apoštola Pavla, a tak přijala s celou rodinou svou sv. víru katolickou a sv. křesť, a žila potom ctnostně a svatě. Památka její koná se 3. srpna.

37) **Sv. Manahen** byl jeden z proroků novozákonných, jak čteme v Skutcích apoštolských 13, 1: Byli pak v Církvi, kteráž byla v Antiochii, proroci a učitelé, mezi nimiž byl Barnabáš a Šimon, který sloul Černý, a Lucius Cýrenský, a **Manahen**, kterýž byl spolu vychován s Herodesem tetrarchou a Šavlem. Tedy byl ctnostně a svatě živ, poněvadž byl od Pána Boha obdařen mimořádným darem proroctví. Svátek jeho připadá 24. května.

38) **Sv. Marcel** byl nejprve přívrženec čarodějníka Šimona, o němž sv. Lukáš v Skutcích apoštolských v 8. kapitole vypravuje, ale poznav nepravost' a podvodnost' jeho, odřekl se ho, a přidržel se sv. apoštola Petra, který ho v Římě k víře křesťanské přivedl a pokřtil. Po smrti sv. knížete apoštolů byl k rozkazu římského konsula Aureliana pro víru v Boha Krista usmrcen. Jeho památka se koná 7. října.

39) **Sv. Maria Magdalena** byla sestra sv. Lazara, od Pána Ježíše vzkříšeného, a svaté Marty. Měla statek v Magdale na západním břehu jezera Tiberiadského, a od tohoto místa pojmenovala se Magdalenou. Za mladých let svých oddala se světu a pro svůj hříšný život upadla pod vládu zlého ducha. Z této nadvlády ďábelské vysvobodil ji Pán Ježíš koncem roku Svého 31., když u nedalekého Azanotu kázal, a Lazar a Marta se za její obrácení modlili. Lítost' nad hříchy svými projevila upřímně a veřejně tím, že do domu Farisea, který Pána Ježíše k stolu pozval, alabastrovou nádobu masti přinesla, a stojíc v zadu u nohou Jeho, smáčela nohy Ježíšovy slzami a utírala je vlasy hlavy své, a líbala nohy Jeho a mastí mazala. Dle tehdejšího obyčeje neseděli u stolu při jídle, jako my sedíme, nýbrž podepření na levý loket leželi na lehátkách, majíce nohy k zadu obrácené. I řekl jí Ježíš přesladká slova: **Odpouštějí se tobě hříchové tvoji. Víra tvá tebe spasenu učinila. Jdiž v pokoji!** Luk. 7, 37.

Nyní s celým srdcem Magdalena přilnula k Pánu Ježíši, a libovala si ve věcech nebeských a v poslouchání slova Božího. To vidíme z příběhu následujícího: Když v polovici 32. roku Svého Pán Ježíš do Bethanie u Jerusalema zavítal a sv. Martu a Magdalenu navštívil, sedla si Magdalena u noh Páně a naslouchala slovům Jeho. Ale Marta byla pečlivá při mnohé službě, aby Pánu Ježíši dobře posloužila. I zastavila se a řekla: Pane, nemáš-li péče o to, že sestra má nechala mne samu sloužiti? Protož rei jí, at' mi pomůže. A odpověděv, řekl jí Pán: **Marto, Marto, pečлива jsi, a rmoutíš se při mnohých věcech; ale jednohot' jest potřebí, to jest jednoho musíme nejvíce dbáti, abychom totiž spasili duši svou. Maria, sestra tvá, tím, že poslouchá a plní slova Má, a dle víry**

svaté, dle učení Mého spravuje život svůj, **nejlepší stránku vyvolila, kterážto nebude odjata od ní.** Luk. 10, 38. Nevytýkal Pán Ježíš zde Martě službu, Jemu prokázanou, ale učil, že přednost' dáti musíme duši své a bedlivému posvěcování sebe, jehož Magdalena pečlivě vyhledávala.

Svou oddanost' a lásku k Pánu Ježíši dala sv. Magdalena překrásně na jevo i tím, že ve středu před umučením Pána Ježíše v Bethanii v domě Šimona Jemu opět nohy alabastrovou mastí pomazala, slzami svými smáčela a vlasy svými utřela, pak ale ze zadu k Pánu Ježíši přistoupivši, vylila drahou mast' na hlavu Jeho na důkaz uctivosti a lásky k předraženému Spasiteli svému. Jidáš pak, když Magdalena závojem zastřena jsouc, odcházela, rukou před ní mávaje, činil jí výtky, řka: K čemu jest ztráta tato? Mohla ta mast' prodána býti za mnoho, a dáno býti chudým. Ale Pán Ježíš se jí ujal, řka: Proč jste obtížni této ženě? Dobrý zajisté skutek učinila na de Mnou; nebo chudé vždycky máte s sebou, ale Mne nevždycky máte. Vylivši tato zajisté mast' na tělo Mé, ku pohřbu Mému to učinila. Tělo Mé vonnou mastí pomazavši, za živa ku pohřbu je připravila. Amen pravím vám, kdežkoli kázáno bude toto evangelium po všem světě, i o tom, co ona učinila, bude na památku její praveno. Mat. 26, 6.

Svou lásku a věrnost' dokázala sv. Magdalena k milovanému Spasiteli svému zvláště tenkrát, když pro nás křížovou cestu konal a na kříži umřel. Ačkoli apoštolé opustili Pána Ježíše, neopustila Ho sv. Magdalena ani v utrpení Jeho, ani při smrti Jeho na Kalvarii. O tom svědčí sv. evangelium Matoušovo 27, 55: **Byly pak tu ženy mnohé zdaleka, kteréž byly přišly za Ježíšem z Galilee, posluhující Jemu; mezi nimiž byla Maria Magda-**

lena. . . . A byla tu Maria Magdalena a druhá Maria, sedíce proti hrobu (Ježíšovu).

Sv. Magdalena dokázala svou věrnost' a lásku k Pánu Ježíši, i když ležel v hrobě; i tu chtěla Jemu ještě poslední lásku osvědčiti pomazáním Těla Jeho vonnými mastmi. Proto ji odměnil Pán Ježíš tím, že se jí před ostatními apoštoly a učeníky zjevil. Slyšme, jak nám to sv. Jan v 20. kapitole krásně líčí: První pak den po sobotě přišla Maria Magdalena k hrobu, když ještě tma bylo, a uzřela kámen od hrobu odvalený. I běžela, a přišla k Šimonovi Petrovi, a k jinému učenníku, jež miloval Ježíš (sv. Janu) i dí jim: Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kde Ho položili. Sv. Petr a Jan hned šli k hrobu Páně, v němž toliko prostěradla našli; ale těla Páně již tam nebylo; tedy se vrátili do síně své na hoře Sionské. Maria pak stála venku u hrobu, plačíc. A když (Magdalena) plakala, naklonila se a nahlédla do hrobu; i uzřela dva anděly v bílém rouchu, jednoho u hlavy a druhého u nohou, kdež bylo položeno tělo Ježíšovo. Ti jí řekli: Ženo, co pláčeš? Dí jim: Vzali Pána mého, a nevím, kde Ho položili. To když řekla, obrátila se zpátkem, a uzřela Ježíše, an stojí, ale nevěděla, že to byl Ježíš. Dí jí Ježíš: Ženo, koho hledáš? Ona domnívající se, že by to byl zahradník, řekla Jemu: Pane, vzal-lis ty jej, pověz mi, kdes ho položil, a já jej vezmu. Dí jí Ježíš: "Maria!" Obrátivši se ona, řekla jemu: Rabboni, jenž se vykládá, mistře! Dí jí Ježíš, (když Jeho nohy obejmouti a políbiti chtěla): Nedotýkej se Mne; neb jsem ještě nevstoupil k Otcí Svému; ale jdi k bratrím Mým, a pověz jim: Vstupuji k Otcí Svému a k Otcí vašemu, k Bohu Svému a k Bohu vašemu. Přišla Maria Magdalena, zvěstujíc učenníkům: Viděla jsem Pána, a toto mi pověděl.

Avšak nejkrásnější důkaz své upřímné a kající lásky Maria Magdalena podala Pánu Ježíši po Jeho nabevstoupení, odřeknuvši se úplně celého světa. Když totiž židé r. 38. znova se proti křesťanům vzbouřili a je pronásledovali, vyvedli sv. Lazara, sv. Martu, sv. Magdalenu a učeníka Páně sv. Maximina na loď bez vesla, aby tak jistě na širém moři zahynuli. Ale Pán Bůh je zázračně zachoval a přivedl na této lodi do Italie, nynější Francie. Tu sv. Lazar biskupoval v městě Marsilii; sv. Maximin v Aixu byl biskupem od sv. apoštola Petra ustanoven; sv. Marta žila v společnosti zbožných, na víru křesťanskou obrácených žen jako v klášteře; ale sv. Maria Magdalena nejlepší stránku si zvolila; odešla na poušť a tam ve skrýši jedné hory jen svému Spasiteli žila, odloučena jsouc od všeho obcování se světem. Andělé ji každý den po 30 let pozdvihovali k slyšení nebeských zpěvů. Jak veliká to svatost a dokonalost! (Zemř. 80. r. po Kr.) Svátek její slaví se 22. července.

40) **Sv. Maria Kleofášova** byla dcera Kleofáše a manželka Alfea, a matka tří sv. apoštolů Thadeáše, Šimona Kananejského a Jakuba Mladšího. Provádala se však po smrti Kleofášově se Sábou, a obdržela syna, svatého Josefa Barsabáše neb Spravedlivého. Po smrti Sáblově šla za třetího muže Jonáše, a s tím měla syna, svatého Simeona, který se stal po smrti apoštola Jakuba Mladšího, roku 62 nástupcem jeho, biskupem jerusalemským a zemřel 106. Z toho již vidno, jak svatě žila sv. Maria Kleofášova, ježto 5 synů tak svatě pro Boha vychovala. S celou rodinou záhy uvěřila v Syna Božího, horlivě Jeho kázání poslouchala, a celým srdcem svým k Němu přilnula. Proto ji vidíme nejen v zástupech lidu, Krista Pána následujících, nýbrž i v utrpení a smrti

Jeho na hoře Kalvarii. Svědectví o tom podává nám sv. evangelista Jan 19, 25: **"Stály pak blízko kříže Ježíšova Matka Jeho, a sestra Matky Jeho, Maria Kleofášová a Marie Magdaléna.** Proto odměnil Pán Ježíš její lásku, zjeviv se jí po Svém z mrtvých vstání, jak nám to vypravuje sv. Marek 16, 1: **A když pominula sobota, Maria Magdaléna a Maria (matka) Jakobova a Salome nakoupily vonných mastí, aby přijdouce pomazaly Ježíše. A velmi ráno první den po sobotě přišly k hrobu, an již slunce vzešlo. I pravily vespolek: Kdo nám odvalí kámen od dveří hrobových? A pohlédše, uzřely kámen odvalený; byl zajisté veliký velmi. A všedše do hrobu (jeskyně, v níž byl hrob vytesán od sv. Josefa Arimatejského), uzřely mládence, an sedí na pravici, oděného rouchem bílým, i ulekly se. Kterýžto řekl jim: Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného; vstalt' jest, není Ho tuto. Aj místo, kde Jej byli položili. Ale jděte, povězte učeníkům Jeho i Petrovi, že vás předejde do Galilee; tam Jej uzříte, jakož pověděl vám. A ony vyšedše, utekly od hrobu; nebo přišel na ně strach a hrůza; a žádnému ničehož nepravily, nebo se bály. Matouš 28, 9: A hle, Ježíš potkal se s nimi, řka: Zdrávy buďte! A ony přistoupivše, chopily se noh Jeho a klaněly se Jemu. Tedy dí jim Ježíš: Nebojte se! Jděte, zvěstujte bratřím Mým, at' jdou do Galilee; tamt' Mne uzří."** Z toho vidno, že Maria Kleofášova byla Pánu Ježíši velmi milá, ježto se jí zjevil a jí poslal, aby Jeho vzkříšení apoštolům zvěstovala.—Svátek její se světí 9. dubna.

41) **Sv. Maria Marková** byla matka sv. Jana, příjímím Marka. Záhy uvěřila v Pána Ježíše, a častěji Jej pohostila v domě svém v Jerúsalémě, blízko rybníka

bravného Betsajdy. Jan 5, 2. Svátek její světí se 29. června.

42) **Sv. Maria Salome** byla manželkou Zebedeovou a matkou dvou svatých apoštolů, Jakuba Většího a Jana evangelisty. Sv. Matouš 27, 55 mluví o ní takto: Byly pak tu ženy mnohé zdaleka, kteréž byly přišly za Ježíšem z Galilee, posluhující Jemu; mezi nimiž byla Maria Magdalena, a Maria, matka Jakobova a Josefova, a **matka synů Zebedeových**. Svátek její koná se 22. října.

43) **Sv. Marta** žila jako panna a učence Pána Ježíše v Bethanii u Jerusaléma spolu s bratrem svým sv. Lazarem a sestrou svou Máří Magdalenou. Byla domácí paní a hospodyní a vedla dům. Přijala Pána Ježíše pohostinu, jak čteme u sv. Lukáše 10, 38. Když se rozstonal bratr Lazar, poslaly obě sestry Magdaléna i Marta posla, řkouce: "**Pane, aj, kterého miluješ, nemocen jest. Pán Ježíš odpověděl: Nemoc ta není k smrti, ale k slávě Boží, aby oslaven byl Syn Boží skrze ni. Miloval pak Ježíš Martu, i sestru její Marii, i Lazara. Jakž tedy uslyšel, že by nemocen byl, zůstal tehdáž (ještě) dva dni na témž místě. Potom pak řekl učenníkům svým: Pod' me zase do Judska. Dí Jemu učenníci: Mistře, nyní Tě hledali židé kamenovati, a zase tam jdeš? Odpověděl Ježíš: Lazar, přítel náš spí; ale jdu, abych jej ze sna probudil. Tedy řekli učenníci Jeho: Pane, spí-li, zdráv bude. Ale Ježíš to řekl o smrti jeho; oni pak domnívali se, že by o spaní sna mluvil. Tedy řekl jim Ježíš zjevně: Lazar umřel. . Tedy přišel Ježíš a našel ho již čtyři dny v hrobě pochovaného. I řekla Marta k Ježíšovi: Pane, kdybys byl Ty zde byl, bratr můj nebyl by umřel; ale i nyní vím, že cožkoli požádáš od Boha, dá Tobě Bůh. Dí jí Ježíš: Vstanet' zase bratr**

tvůj. Řekla Jemu Marta: Vím, že vstane při vzkříšení v den nejposlednější. Řekl jí Ježíš: "Já jsem vzkříšení i život (původ vzkříšení i života). Kdo věří ve Mne, byť také umřel, živ bude; a každý, kdo jest živ a věří ve Mne, neumře na věky. Věříš-li tomu? Řekla Jemu: Ovšem, Pane, já jsem uvěřila, že jsi Ty Kristus, Syn Boha živého, kterýž jsi na tento svět přišel. A když to pověděla, odešla, a zavolala Marii, sestru svou, tiše, řkouc: Mistr jest zde, a volá tebe. Ona, jakž to uslyšela, vstala rychle, a šla k Němu; neb byl Ježíš ještě nepřišel do městečka, ale byl potud na tom místě, kdež byla Marta proti Němu vyšla. Tedy židé, kteří s ní byli v domě a ji těšili, když uzřeli Marii, že rychle vstala a vyšla, šli za ní, řkouce: Jde k hrobu, aby tam plakala. Maria pak když přišla, kdež byl Ježíš, uzřevši Jej, padla k nohám Jeho, a řekla Jemu: Pane, kdybys byl Ty zde byl, bratr můj nebyl by zemřel. Tedy Ježíš když uzřel, ana pláče, i židy, kteří byli s ní přišli, ani pláčí, pohnul se v duchu, a zkormoutil sebe samého a řekl: Kde jste jej položili? Řkou Jemu: Pane, pojd' a pohled'. I zaplakal Ježíš. Tedy řekli židé: Hle, kterak ho miloval. Tedy Ježíš přišel k hrobu. Byla pak to jeskyně, a kámen byl svrchu položen na ní. Dí Ježíš: Zdvihněte kámen. Řekla Jemu Marta, sestra toho, kterýž byl umřel: Pane, jižt' zapáchá, nebo čtyři dni jest v hrobě. Dí jí Ježíš: Zdaliž jsem tobě neřekl, že budeš-li věriti, uzříš slávu Boží. Tedy (apoštolé) zdvihli kámen. Ježíš pak pozdvihi očí vzhůru, řekl: Otče, děkuji Tobě, že jsi Mne vyslyšel. Jáť jsem věděl, že Mne vždycky slyšíš; ale pro zástup, kterýž okolo stojí, jsem to řekl, aby uvěřili, žeš Ty Mne poslal. To pověděv, zvolal hlasem velikým: **Lazare, pojd' ven! A hned vyšel, kterýž byl umřel, maje ruce a nohy svázané rouchy,**

a tvář jeho byla obvázána šatem. Řekl jim Ježíš: Rozvažte jej, a nechte, at' odejde.

Tedy mnozí z židů, kteří byli přišli k Marii a Martě, viděvše, co učinil Ježíš, uvěřili v Něho. Někteří pak z nich odešli k Fariseům, a pověděli jim, co učinil Ježíš. Tedy sešli se nejvyšší kněží a Fariseové v radu, a pravili: Co učiníme, neb tento člověk činí mnohé divy? Necháme-li Ho tak, všickni uvěří v Něho... Protož od toho dne myslili, aby Jej zabili.

Jak i sv. Marta s Lazarem a Magdalénou pro sv. víru Kristovu pronásledována byla, a jak až do smrti (r. 84.) svatě žila, viz zde u sv. Marie Magdaleny.

44) **Sv. Martin** byl učeníkem svatých apoštolů a stal se později biskupem v Galii, v městě Vieně. Svátek jeho koná se 1. července.

45) **Sv. Martinian** byl v Římě pokřtěn od sv. Petra, když jako strážce žaláře na kapitolském vrchu, u skály tarpejské věznění byli sv. apoštolové Petr a Pavel. Spolu s druhým strážníkem Procesem a jinými 40 pohanů poslouchali, když sv. Petr a Pavel jim v žaláři kázali. Slyšíce řeči jejich a vidouce zázraky, jež sv. apoštolé činili, obrátili se na víru Kristovu a byli pokřtěni. Ale setník Paulin, dovědév se o tom, odvracel je od víry Kristovy; vida však, že jeho práce marna jest, rozkázal jim kamenem zuby vytlouci. Dal je přivésti k soše bůžka Joviše, aby jí obětovali. Když se toho zdráhali, byli na skřípci mučeni, žhavými kovovými deskami pálení a holí biti. V děsných mukách volali jen tato slova: "Budiž jméno Páně pochváleno!" Konečně byli z žaláře za město Řím odvedeni a tam u silnice Aureliovy st'ati 2. července 68. Proto i jejich svátek se slaví 2. července.

46) **Sv. Lucina** byla učence sv. apoštolů Petra a Pavla v Římě a hojně podporovala je i ostatní křesťany v žalářích statky a penězi svými a pochovávala svaté mučedníky Boží. Svátek její připadá na 30. června.

47) **Sv. Narcis** byl vynikajícím křesťanem v Římě. Sv. Pavel vzkázal mu z Korintu pozdravení v epištole k Římanům 16, 11 takto: "Pozdravte těch, kteří jsou z domu Narcisova, kteříž jsou v Pánu" (ve víře a církvi Páně). Byl pro evangelium Kristovo od židů a pohanů usmrcen. Jeho svátek jest 31. října.

48) **Sv. Nikodem** byl vážený a bohatý farisej, člen synedria neboli velerady jerusalemské; přicházel tajně v noci k Pánu Ježíši a poslouchal učení Jeho, jak čteme v 3. kap. sv. Jana: "Byl pak člověk z fariseů, jménem Nikodem, kníže židovské. Ten přišel k Ježíšovi v noci, a řekl Jemu: Mistře, víme, že jsi od Boha přišel (jako) učitel; nebo žádný nemůže těch divů činiti, které Ty činíš, leč by Bůh byl s ním." Po smrti Pána Ježíše Nikodem přinesl smíšeninu myrhy a aloe, okolo sta liber, a pohřbil spolu s Josefem Arimathejským Pána Ježíše na veliký pátek. Ústní podání nám vypravuje, že Nikodem pokřtěn byl od sv. Petra a za to z velerady propuštěn a o všechny statky své oloupen byl. Brzo na to v Pánu zesnul a pochován byl vedle sv. Štěpána, prvomučedníka. Jan, biskup Jerusalemský, vyzdvihl r. 415. slavně těla obou těchto Světců k uctění křesťanů.

49) **Sv. Novat** byl dle zpráv Martyrologia římského, syn sv. Pudensa, státního rady římského, Jeho bratr byl sv. Timothej, a jeho sestry byly svatá Pudenciana a svatá Praxeda. Byli u svaté víře vycvičeni od svatých apoštolů, a tak i dle svaté víry žijíce, svatými se stali. Svátek sv. Nováta jest 20. června.

50) **Sv. Nymfa** byl žákem sv. Pavla v Laodicei, a

měl veliké zásluhy o spolukřesťany ladicejské, kteří v jeho domě se scházeli k službám Božím. Proto ho pozdravil sv. Pavel v listu ke Kološanům 4, 15 takto: "Pozdravte bratří, kteří jsou v Laodicei, i Nymfa, i církve, kteráž jest v domu jeho."

51) **Sv. Onesifor** byl učeník sv. apoštola Pavla. Narodil se v hlavním městě lykaonském, v Ikoniu, kamž sv. Pavel na své 1. misionářské cestě (45—50 po Kr.) zavítal. Přijav sv. víru, Onesifor žil dle svaté víry, podporoval horlivě své rodáky a nesl se zvláštní úctou a vděčností k sv. apoštolu Pavlu. Z lásky k němu putoval za ním až do Říma, pilně ho tam hledal, až jej v žaláři našel. V žaláři navštěvoval a podporoval okovy spoutaného apoštola, opatřil a občerstvil ho věcmi potřebnými. Když sv. Pavel druhou epištolu r. 66 z Říma svatému Timotheu do Efesu psal, nebylo již sv. Onesifora na živě. Již byl pro sv. víru a horlivost svou v podporování chudobných křesťanů zasloužené koruny mučednické účasten. V Parionu, městě maloasijském na Hellespontu byl pro víru katolickou vyšetřován, mnohonásobně mučen, k divokým koňům přivázán a do smrti usmýkán. Svatý Pavel takto o něm napsal v listu 2. k Timotheovi v druhém uvěznění svém v Římě: "Dejž milosrdenství Pán domu Onesiforovu; nebo často mne občerstvoval, a za okovy mé se nestyděl; nýbrž přišed do Říma (velmi) pilně mne hledal, i našel. Dejž jemu Pán nalézt milosrdenství u Pána v onen den. A jak mnoho mi posluhoval v Efesu, ty nejlépe víš... Pozdrav Prisky a Akvily i Onesiforova domu." V těchto slovech jest důkaz, že toho času, totiž r. 66, kdy sv. Pavel tuto epištolu psal, sv. Onesifor byl mrtev. Svátek jeho koná se 6. září.

52) **Sv. Perpetua** byla od sv. Petra v Římě Kristu

získána a pokřtěna. Přivedla k poznání pravého Boha a k sv. víře katolické i svého muže Afrikána, i svého syna Nazaria, a pochovala mnoho svatých mučedníků. Pán Bůh vyznamenal tuto rekovnou služebnici Svou darem zázraků. Svátek její jest 4. srpna.

53—55) **Sv. Petronila a Felikula**, panny římské, od sv. Petra vychované, prosluly panenskou čistotou. Sv. Petronila, ač krásou a sličností slynila, přec ještě více vyznamenala se čistotou panenskou a láskou vroucí k Pánu Ježíši. Pán Bůh dopustil na ni dlouhou nemoc a silné bolesti; ona však statečně snášela všechny bolesti a děkovala Pánu Bohu za utrpení seslané.—Když pak po letech Pán Bůh ji uzdravil, sloužila Pánu Bohu tím horlivěji, pomáhala trpícím a uzdravovala nemocné modlitbou svou. Sličnost její obrátila k sobě pozornost mnohých mláďenců. Mezi těmi byl šlechtic Flakus, bohatý a vzácný pán. Ten přišel s ozbrojenci, aby ji násilně odvedl do paláce svého, kdyby nechtěla po dobrém jíti. Svatá panna mu to však vytýkala, řkouc: "Proč pak přicházíš se zbraní na děvku bezbrannou? Panen nedobývá se mečem a hrozbami, nýbrž dary a láskou. Žádáš-li mne míti za choť, dej mi lhůtu tří dnů, abych se připravila na svatbu. Po třech dnech pošli ke mně vzácné panny a paní, aby mne slavně uvedly do paláce tvého, jakž sluší se na vznešený rod tvůj." Odpověď ta líbila se Flakovi; proto přivolil a odešel domů. Zatím však se sv. Petronila modlila k nebeskému Choti svému, Pánu Ježíši, Jemuž se byla ustavičným panenstvím zaslíbila, aby ji neporušenou povolal do života věčného. Modlitby své podporovala tuhým postem. Když lhůta vyžádaná vypršela, odevzdala se sv. Petronila do vůle Boží, obcovala mši svaté, kterou konal **sv. kněz Nikomed**, a přijala nábožně nejsv. Svátost Oltář-

ní. Po modlitbě vroucí po sv. přijímání položila se sv. Petronila na lůžko a klidně a blaženě odevzdala duši svou v ruce Boží. Sotva ale skonala, přišly panny, věnci okrášlené, aby přivedly Flakovi nevěstu jeho. Spatřivše však, že jest mrtva, donesly spěšně smutnou zprávu ženichu Flakovi, který zarmoutiv se, místo svatby vystrojil jí slavný pohřeb.

Ale po pohřbu rozpomenul se Flakus na sličnou **Felikulu**, kterou byl viděl u Petronily jako její soukojenku. Proto přišed k ní, řekl rázně: "Vol sobě jedno nebo druhé: buď budeš mou manželkou, anebo obětuj našim bohům." Felikula odpověděla: "Ani manželkou tvou nebudu, jsouc Kristu zasvěcena, ani obětovati bohům tvým nebudu, poněvadž jsem křesťanka. Na to ji dal Flakus do tmavé komůrky zamknouti, a po 7 dní bez jídla vězniti. I žalárník jí domlouval: "Proč volíš zlou smrtí zahynouti? Provdej se raději za bohatého šlechtice a přítele císařova." Světice odvětila: "Jsem panna Kristova, a mimo Krista nechci nikoho. Když neodstoupila od sv. úmyslu svého byla vytažena na skřípec, a tu zvolala: "Nyní počínám spatřovati milého Pána Krista, v Němž zakotven jest duch můj." Mučitelové volali: "Zapři Krista, a propustíme tě!" Felikula: "Nezapru Pána, kterýž k vůli mně žlučí napájen, trním korunován a ukřižován byl." Tak skonala na skřipci 13. června. Tak osvědčily tyto dvě společnice svou sv. víru katolickou svatým a čistým životem svým. Svátek svaté Petronily jest 31. května. Svátek sv. Felikuly jest 13. června.—Svátek pak **sv. Nikomeda**, kněze, který jim sloužil mši svatou a sv. svátosti uděloval, a k lásce Pána Ježíše a k sv. životu přiváděl, jest 15. září. Neboť za to, že sv. Nikomed obě panny přiváděl k sv. panenství a tělo Felikuly pochoval, dal velmož a soudce Flakus i sv.

Nikomeda k sochám bůžků pohanských přivésti, a když jim obětovati nechtěl, dal ho tak dlouho bít, až duši svou odevzdal Pánu Bohu.

56) **Svatá Polyxena** byla dle Martyrologia římského učenicí svatých apoštolů. Slaví se ve Španělich 23. září.

57) **Sv. Porfyr** byl věrný služebník svatého Onésifora, od sv. Pavla na víru křesťanskou obráceného, a spolu s ním byl pro víru křesťanskou mnohonásobně mučen a k divokým koňům přivázán a do smrti usmýkán na Hellespontu. Svátek jeho jest 6. září.

58) **Sv. Priscila** byla manželka svatého Akvily a získala si velikých zásluh o církev prvotní vůbec a o sv. Pavla zvlášt'. Pohostila sv. Pavla v Korintu, živíc se tímtež řemeslem stanařským, jako sv. Pavel. Od sv. apoštola Pavla byla i s mužem svým na víru Kristovu obrácena. Později se přestěhovala s mužem svým do Efesu, kdež opět sv. Pavla podporovala. Konečně se vrátila do Říma, kdež mučnickou smrt' pro Krista Pána podstoupila. V epištole své k Římanům pozdravoval jich sv. Pavel z Korintu r. 58. takto: "Pozdravte Prisky t. j. Priscily a Akvily, pomocníků mých v Kristu Ježíši, kteří pro můj život svých hrdel nasadili, jimž ne já sám děkuji, ale i všechny církve národů, i domácího jejich shromáždění," to jest křesťanů pozdravte, kteří se scházejí v domě jejich k službám Božím. V Římě jim byl ke cti vystavěn kostel. Svátek jejich jest 8. července.

59) **Sv. Proces** byl strážníkem žoldneřským žaláře "u skály tarpejské" na kapitolském vrchu v Římě, když sv. apoštolé Petr a Pavel tam uvězněni byli. Slyšíce pohané kázání těchto knížat apoštolských a vidouce jejich zázraky, obrátili se na víru Kristovu, a když i pra-

hoden tohoto vznešeného úřadu, a zastával jej vzorně 45 40 ihned pokřtiti. Tak učinil i strážník žaláře sv. Proces. Vida ale setník Paulín, co se stalo, chtěl Procesa od sv. víry odvrátiti, dal mu kamenem zuby vytlouci; a když se statečně zdráhal, soše bůžka pohanského Joviše obětovati, kázal ho žhavými kovovými plechy páliť a holí bít. V děsných mukách volal Světec stále krásná slova: "Budiž jméno Páně pochváleno!" Posléze byl do žaláře odveden a po té za městem římským st'at. Svátek jeho jest 2. července.

60) **Sv. Publius** obrátil se na víru Kristovu kázáním a zázraky svatého Pavla, jak to čteme v Skutcích apoštolských 28, 3.. takto: "Když sebral Pavel (na ostrově Melitě, nyní Maltě, r. 61) nějaké množství roždí, a vložil na oheň, had jedovatý, utíkaje před horkem, připjal se k jeho ruce. A když uzřeli lidé toho ostrova, an had visí u ruky jeho, řekli jedni druhým: Jistě člověk tento jest vražedník; neb ač z moře vyšel, však pomsta (Boží) nedá jemu živu býti. A on vyrazil hada do ohně, nic zlého neutrpěl. Ale oni se domnívali, že oteče a padna, najednou umře. Když pak dlouho čekali, a viděli, že se mu nic zlého nestalo, změnivše se, pravili, že jest bůh. Na těch pak místech byly statky knížete ostrova, jménem **Publia**, kterýžto přijav nás, po tři dni přátelsky (nás) choval. I přihodilo se, že otec (toho) Publia ležel, trápen zimnicí a úplavicí. K němuž všel Pavel, a pomodliv se, a vloživ na něj ruce, uzdravil jej. Což když se stalo, přistupovali všickni, kteříž na ostrově nemoci měli, a byli uzdravováni; kteříž také mnohou čest' nám prokázali.

61—66) **Sv. Pudens** byl slavným a vzácným mužem v Římě, byl senátorem neboli státním radou, byl manželem Sabinely, synem **sv. Priscily** a otcem **svaté Praxe-**

dy a **svaté Pudenciany**. Z druhé manželky Klaudie obdržel 2 syny, **sv. Novata** a **sv. Timothea**. Pudens byl od sv. apoštolů u víře křesťanské vyučen a pokřtěn, a horlivě svatou věrou se ve svém celém životě řídil, a přeměnil dům svůj v kostel, kdež se shromažďovali novokřesťané ke službám Božím. Také vychoval ctnostně a svatě obě dcery své, svatou Praxedu a sv. Pudencianu a oba syny. Proto velikým sluhou Božím byl v očích sv. Pavla, jenž o něm píše v 2. epištole k Timotheovi: **Pozdravují tebe Eubulus a Pudens**. Svátek jeho koná se 19. května, sv. Praxedy 21. července a sv. Pudenciany 19. května, sv. Priscily 16. června, sv. Novata 20. června, sv. Timothea 20. června, jinde 21. května.

67) **Sv. Kvadrát** (Kvadrát) byl učeníkem sv. apoštolů, stal se později i biskupem v Athenách, psal obranu víry katolické, která byla valně rozšířena mezi křesťany, jejíž zlomky, posud zachované o důležitosti její svědčí, a zemřel r. 120. Svátek jeho se koná 26. května.

68) **Sv. Quartus** byl žákem sv. apoštola Pavla a žil v Korintu, jak čteme o něm v epištole sv. Pavla k Římanům 16, 23: **Pozdravuje vás Erastus, úředník nad důchody města, a Kvartus bratr**. Svátek jeho připadá 3. listopadu.

69—71) **Sv. Rufus** byl synem sv. **Simona Cyrenského**, který pomohl Pánu Ježíši kříž donést na hořu Kalvarii, jak čteme u sv. Marka 15, 21: **I přinutili nějakého mimo jdoucího Šimona Cyrénského, přicházejícího ze vsi, otce Alexandra a Rufa, aby nesl kříž Jeho**. Sv. Rufa pozdravoval sv. Pavel v epištole k Římanům (16, 13) roku 58. z Korintu těmito slovy: **Pozdravte Rufa, vyvoleného v Pánu, a matky jeho i mé**, (to jest, pozdravte matky jeho tělesné, kterou i já jako matku svou ctím.) Svátek sv. Rufa světí se 2. (12.) listopadu, jin-

de 22. března; sv. Alexandra, mučeníka Páně, 11. března.

72) **Sv. Rufus** byl šlechtic, vojevůdce a konsul raveneský. Vida zázrak, jímž sv. biskup Apolinář vzkřísil jeho mrtvou dceru Rufinu pouhou modlitbou, obrátil se s manželkou a celou rodinou svou na víru křesťanskou. Dcera Rufina zasvětila panenství své Pánu Ježíši, a otec Rufus byl později zvolen biskupem v Kapue, v staroslavném městě v dolejší Italii. Když pak sv. Rufus pro víru katolickou pronásledován a k pohanskému soudci Messalinovi v Kapui přiveden byl, a pohanským bůžkům živou mocí obětovati nechtěl, byl na smrt' odsouzen a st'at dne 27. srpna. Svátek jeho jest též 27. srpna.

73) **Sv. Rufus**, byl žákem sv. Pavla v městě Filippech v Macedonii. Horlivostí jeho u víře katolické vzráhal se značně počet křesťanů v tomto městě. Sv. Polykarp chvalně o něm píše a popisuje boj jeho poslední před smrtí jeho r. 116. Svátek jeho připadá 18. prosince.

74) **Sv. Sagaris** byl učeníkem sv. Pavla, a stal se později biskupem laodicejským. Jeho svátek jest 6. října.

75—76.) **Sv. Salome** byla jedna ze svatých žen galilejských, které záhy Pána Ježíše poznaly a Jeho božského učení poslouchaly a následovaly a Pánu Ježíši věrnými zůstaly až do smrti a pohřbu Jeho. Tak čteme u sv. Marka 15, 40: **Byly pak tu i ženy, z daleka se dívající, mezi nimiž byla Maria Magdalena a Maria, máti Jakoba menšího a Josefa a Salome; kteréž když byl v Galilei, chodily za Ním a posluhovaly Jemu. 16, 1: A když pominula sobota, Maria Magdaléna a Maria Jakobova a Salome nakoupily vonných mastí, aby příjdouce pomazaly Ježíše (v hrobě).**

a jim ze svého žaláře v Římě laskavý a lahodný list na-
 Sv. Salome byla manželkou rybáře, sv. **Zebedea** a
 matkou dvou svatých apoštolů, Jakuba Většího a Jana,
 evangelisty Páně.—Když Kristus Pán jda do Jerusalé-
 ma, umučení Své a smrt' Svou předpověděl, prosila Ho
 Salome: **"Rci, aby tito dva synové moji seděli jeden na
 pravici Tvé a druhý na levici v království Tvém,** (to
 jest, aby měli první místa a nejvyšší důstojnost' v říši
 Tvé.) Odpovídaje pak Ježíš, řekl: Nevíte, oč prosíte.
 Můžete-li píti kalich, který Já píti budu? (Můžete-li
 se Mnou trpěti?) Řekli Jemu: Můžeme. **Dí jim: Ka-
 lich zajisté Můj píti budete; ale seděti na pravici Mé
 aneb na levici, není Mé, dáti vám, ale kterýmž připrave-
 no jest od Otce Mého.** Nedivme se, že Salome jménem
 synů svých takovou prosbu Pánu Ježíši přednesla;
 vždyt' tehdáž ještě apoštolé nebyli osvíceni Duchem
 Svatým, a hledali slávy světské. Proto Pán Ježíš hned
 učil je pokoře, řka: **Víte, že knížata národů panují nad
 nimi; ne tak bude mezi vámi; ale kdožby chtěl býti
 mezi vámi větším, budiž služebník váš; a kdo by chtěl
 býti mezi vámi prvním, bude váš služebník.** Mat. 20,
 21... Svátek sv. Salome slaví se 29. června, svátek její-
 ho manžela, sv. Zebedea 15. března.

77—78) **Sv. Simeon** byl synem Marie Kleofášové,
 ale z třetího muže jejího Jonáše; byl tedy polobratr
 svatých apoštolů Judy Thadeáše a Jakoba Mladšího,
 které měla Marie Kleofášová s prvním mužem **sv. Al-
 feem.** Sv. Simeon požíval u křesťanů jerusalemských
 veliké vážnosti pro svou horlivost' v šíření svaté víry
 Kristovy; ano i židé měli jej v úctě pro jeho stkvělou
 rozšafnost' a spravedlnost'. Proto byl po smrti sv. apo-
 štola Jakuba Mladšího r. 62. za jeho nástupce, za bi-
 skupa jerusalemského jednomyslně zvolen. Bylt' zajisté

meň vody ze skály z nenadání se vyprýštil, dalo se jich let. Svěřencům svým byl ochráncem, pomocníkem a těšitelem, zvláště za obléhání a zboření města Jerusaléma r. 70. Poněvadž Pán Ježíš věřícím Svým velel, aby za včas vystěhovali se z Jerusalema a pravil: "Když uzříte ohavnost' spuštění, .. tehdáž ti, kteří jsou v Judsku, necht' utekou na hořy (Mat. 24, 15), proto sv. Simeon odešel se svými katolíky z města Jerusaléma, dříve než sevřeno bylo vojskem římským, do městečka Pelly za Jordánem. Po zničení Jerusaléma a obce židovské vrátil se sv. Simeon s lidem křesťanským, a na troskách obce židovské zkvétala utěšeně církev křesťanská. Sv. Simeon potíral důrazně nauky bludné a udusil v zárodku koukol bludů Theobutia. Proto jej židé udali u náměstka císařského Attika, který jej pohnal před soudnou stolicí a několik dní po sobě jej bolestně mučiti dal, aby jej od Krista Pána k modloslužbě přivedl. Vida pak marné namáhání své, odsoudil jej Attikus na smrt' kříže, kterou r. 107. podstoupil, stár jsa 120 let. Svátek sv. Simeona se koná 18. února, svátek sv. **Alfea**, o němž Mat. 10, 3 mluví, světí se 26. května.

79) **Sv. Stachys** byl žákem sv. Pavla, o němž píše v epištole k Římanům 16, 9: Pozdravte Urbana, pomocníka našeho v Kristu Ježíši, a **Stachysa**, mého milého. Později sv. Stachys kázal evangelium pohanům se sv. Ondřejem, apoštolem Páně, obrátil mnoho pohanů na víru Kristovu, a stal se pak prvním biskupem v Cařihradě. Svátek jeho jest 31. října.

80), 81) **Sv. Syntycha a sv. Evodia** byly žákyně sv. apoštola Pavla v městě Filipech, a vyznamenaly se při rozšiřování náboženství křesťanského tou měrou, že se tam sv. Pavel nejraději zdržoval, s novokřesťany filipenskými v přátelském poměru žil, často se k nim vracel

psal. Tyto 2 svaté ženy zjednaly si o víru křesťanskou veliké zásluhy; proto byly vyvoleny jahenkami, kostelními služebnicemi a stály u veliké vážnosti. Ale vznikla mezi nimi nějaká nesvornost', jakési nedorozumění ve službách úředných. Sv. Pavel, zvěděv o tom, prosil jich, aby pustily mimo sebe všelikou nesvornost', a prosil i biskupa jejich, aby to nedorozumění urovnal: "**Bra-
tří moji nejmilejší a přežádoucí, radosti má a koruno
má; tak stůjte v Pánu, nejmilejší. Evodie prosím i
Syntychy prosím, aby jednotejně smýšlely v Pánu.** Takét' i tebe prosím, tovaryši věrný, pomáhej jim, kte-
réž se mnou pracovaly v evangelium s Klementem, a s ji-
nými pomocníky mými, jejichžto jména jsou v knize
života. Filip. 4, 1. Prosebné napomenutí sv. Pavla do-
bře působilo. Nastala zase svornost' a vzájemná láska.
Obě světice sloužily Pánu Ježíši a Církvi Jeho katolické
věrně až do smrti své. Obě světice byly od prvopočátku
ve Filipech jako svaté ctěny a vzývány. Jejich ostatky
sv. se tam uctívají až podnes. Svátek jejich se světí
22. července.

82) **Sv. Thekla** přijala sv. víru a trpěla pro ni. Svátek její připadá 23. září. Viz o ní na str. 331.

83)—84) **Sv. Tryfána a Tryfósa** byly od sv. Pavla na víru Kristovu obráceny a pro tuto sv. víru v Ikoniu laodicejském umučeny. Sv. Pavel pozdravoval v listu k Římanům Tryfány a Tryfósy těmito slovy: "Pozdrav-
te Tryfány a Tryfósy, kteréž pracují v Pánu." Svátek
jejich jest 10. listopadu.

85) **Sv. Tychik a sv. Trofim** byli žáci sv. Pavla. Sv. Lukáš vypravuje o nich ve Skutc. apošt. 20, 3: "Když se měl (sv. Pavel) plaviti do Syrie, umínil navrá-
titi se skrze Macedonii; šel pak s ním Sópator, (syn)
Pyrha Beréenského, a z Thesalonických Aristarchus a

Sekundus a Gajus Derbenský a Timotheus; z Asijských pak **Tychikus a Trofimus**. V epištole k Efesským 6, 21 nazval sv. Pavel Tychika nejmilejším bratrem a věrným služebníkem v Pánu. Sv. Tychikus byl později po sv. Sosthenovi biskupem v Kolofonu na pobřeží maloasijském. Svátek jeho připadá 29. dubna. O sv. Trofimu viz na str. 317.

86) **Sv. Urban** byl vynikající křesťan obce římské, ježto sv. Pavel v listu k Římanům 16, 9 výslovně ho z Korintu r. 58. pozdravoval: "**Pozdravte Urbana, pomocníka našeho v Kristu Ježíši.**"

Martyrologium neboli římský seznam sv. mučovníků nám připomíná, že pro evangelium Kristovo usmrcen byl od židů a pohanů. Svátek jeho světí se 31. října.

Mimo tyto Svaté apoštol Pavel uvádí v epištole k Římanům v 16. kapitole a v ostatních epištolách ještě tato jména svatých prvokřesťanů:

87) **Sv. Epenet**, jeho milý učeník, prvotiny Asie v Kristu, to jest, že byl první, jehož on Kristu získal v Asii. Svátek jeho 21. listopadu.

88), 89) **Sv. Andronik a sv. Junius**, o kterých dí sv. Pavel, že jsou jeho příbuzní, (totiž podle národnosti, z rodu Benjaminova), a spoluvězněvé jeho, znamenití mezi apoštolý a kteří před ním byli v Kristu. Hlásáním sv. evangelia byli znamenití mezi apoštolý těmi, kteří jako vyslancové Církvě po světě chodili, hlásat evangelia Kristova, a proto slovou apoštolý v širším smyslu. Oba přijali víru a křest dříve, než sv. Pavel. Oba společně kázali a přivedli mnoho pohanů k poznání svaté katolické víry a pokřtili je; bořili chrámy modlářské a stavěli kostely katolické. Dle Nestora (zemř. 1146), nejstaršího slovanského dějepisce, přišel prý sv. Andronik až do Moravy a byl učitelem národa slovan-

ského, a že sv. Pavel jej ustanovil biskupem národu slovanskému. Také sv. Dorotheus, biskup a mučovník Páně, tvrdí ve svém popisu apoštolů a učeníků Páně, že sv. Andronik učiněn byl biskupem v Panonii; avšak Panonie obsahovala za 1. věku křesťanského nejen nynější Uhry, nýbrž i některé kraje, obydlené od Slovanů, a hraničila s nynější Moravou. Dále udává svatý Dorotheus, že sv. Junius byl biskupem v Apamii syrské. Svátek jejich připadá 17. května.

90) **Sv. Julie**, choť žáka sv. Pavla, jenž stal se biskupem v Sinope v Malé Asii a Filolog slul a též svatým se stal. Svátek jeho koná se 4. listopadu.

91)—96) **Sv. Nereus** a **Achilleus** byli bratří a služebníci svaté **Flavie Domitily** a byli pokřtěni spolu s paní svou a se svatou matkou její **Plautilou** od sv. apoštola Petra. Život a utrpení jejich a dvou soudružek Domitilových, **svaté Eufrosiny** a **svaté Theodory** viz zde na str. 368—370. Svátek sv. Nerea, Achillea, sv. Domitily, sv. Theodory a Eufrosiny koná se 12. května, svátek sv. Plautily 20. května.

97) **Sv. Tercius** byl žákem sv. Pavla a napsal jeho epištolu k Římanům 16, 22. Byl prý jedním z 72 učeníků Pána Ježíše a stal se prý později biskupem v Ikoniu. Svátek jeho světí se 21. června, jinde 2. listopadu.

98)—100) **Sv. Štěpán**, **svatý Fortunat** a **sv. Achaik** byli učeníci sv. apoštola Pavla, o nichž píše takto v epištole své 1. ke Korintským 16, 15: **Prosím pak vás, bratří, znáte čeled' Štěpánovu a Fortunatovu, a Achaikovu, že jsou prvotiny Acháje, a v službu svatých sami se zasvětili.** Raduji se z přítomnosti Štěpána, a Fortunáta a Achaika; neboť čehož se vámi nedostávalo, to oni doplnili; občerstviliť zajisté i mého ducha i vašeho. Sv. Štěpán umřel klidnou smrtí, sv. Fortunat byl pro víru

Kristovu st'at, a sv. Achaik byl hladem a žízní umořen. Svátek jejich světí se 15. června.

101)—103) **Sv. Justus** byl učeníkem sv. apoštola Pavla, jenž o něm píše ke Kolossenským 4, 11: **Jesus, který slove Justus, a Aristarchus a Marek: ti toliko jsou pomocníci moji v království Božím, kteříž mi byli ku potěšení.** Justus obrátil na víru Kristovu sv. **Oron-tia** a sv. **Fortunata** a s nimi pro Pána Ježíše mučnickou smrt' podstoupil. Svátek jejich se koná 26. srpna, a to zvláště slavně v městě Leči, (Lycium, Aletium, mezi Otrantem a Brindisí, v Italii.

104) **Sv. Demas** byl od sv. Pavla na víru katoličskou obrácen, byl jeho učeníkem a byl v Římě pro tuto sv. víru umučen. Sv. Pavel o něm psal v Římě r. 63 ke Kolosenským: Pozdravuje vás Lukáš, lékař nejmi-lejší, a **Demas**.

105) **Sv. Klaudia** byla manželkou svatého Pudensa, a matkou svatého Nováta, svatého Timothea, svaté Pra-xedy a svaté Pudenciany. Její svátek jest 7. srpna, jin-de 21. července. Sv. Pavel píše o ní v 2. listu k Timo-theovi 4, 21: Pozdravují tebe Eubulus, a Pudens, a **Linus a Klaudia**, i všickni bratří.

106) **Sv. Linus** byl od sv. Petra v Římě na víru ka-tolickou obrácen, a pro svou statečnost' u víře a pro vý-tečnou výmluvnost' od něho za biskupa vysvěcen a za náměstka jeho na stolicí apoštolské vyvolen. Byl tedy sv. Linus prvním papežem po sv. Petru v Římě. Zastá-val úřad svůj horlivě, přikázal ženským, aby bez závoje nepřicházely na služby Boží, vymítal zloduchy z pose-dlých, vyprostil dceru velmože Saturnina z moci zlého ducha a křísil mrtvé. 23. září 76. byl pro sv. víru st'at. Svátek jeho 23. září.

107) **Sv. Kletus** byl tolikéž učeníkem sv. Petra a

vysvětil na rozkaz sv. Petra 25 kněží a rozdělil Řím na 25 okresů a ustanovil pro každý okres zvláštního kněze farářem. Roku 88. byl pro sv. víru katolickou umučen. Svátek se světí 26. dubna.

108) **Sv. Klement** byl učeníkem a pak i spolupracovníkem sv. apoštolů Petra a Pavla, jak svědčí sv. Pavel v listu k Filipánům 4, 3: "Prosím tebe, pomáhej jim, kteří se mnou pracovali v evangelium s **Klementem** a s jinými pomocníky mými, jejichžto jména jsou v knize života." Jako papež ustanovil po sedmi okresích města 7 notářů neboli zapisovatelů, aby skutky a utrpení svatých mučedníků vyšetřovali a bedlivě zapisovali. Z toho vidno, jak Církev svatá od počátku příběhy svých světců a světic sbírala a jich si vážila. Škoda, že nejedny z těch zápisův za bouřlivých časů zničeny byly! Poněvadž sv. Klement horlivě pohany na víru Kristovu obracel, poslal jej císař Trajan do vyhnanství do taurického Chersonesu, nynější Krym, kde 2000 křesťanů pro sv. víru odsouzeno bylo k lámání mramoru. Když sv. Klement z veliké nouze o vodu zázrakem pomohl, a proto mnoho pohanů svatý křest přijalo, rozhněval se císař Trajan a rozkázal, aby sv. Klement s kotvicí o krk uvázanou do moře uvržen byl. Křesťané našli sv. tělo jeho a pochovali je uctivě. 30. ledna 861 našel sv. Cyrill tyto sv. ostatky Klementovy a nosil je s sebou na všech svých cestách apoštolských, a přinesl je do Říma 868. Svátek sv. Klementa se slaví 23. listopadu.

109) **Sv. Eubul** vynikal mezi křesťany římskými; proto jej sv. Pavel v listě Timotheovi 4, 21 uvádí i před sv. Linem, řka: Pozdravují tebe Eubulus a Pudens, a Linus a Klaudia, i všickni bratří. Svátek jeho jest 28. února.

110)—111) **Sv. Evelius a sv. Torpes** byli dvořané

z čeledi Neronovy, jakž vykládá sv. Jan Zlatouústý slova sv. Pavla v listu k Filipánům 4, 22: Pozdravují vás všickni svatí (křest'ané), zvláště pak kteří jsou z domu císařova. Oba podstoupili smrt' mučnickou. Sv. Torpes byl na rozkaz soudce Latelika poličkován a mrskán, pak dravým šelmám předhozen. Když však dravá zvířata jemu neublížila, veleno biřicům, aby jej st'ali. Tak se stalo 27. dubna v městě Pise. Výroční však svátek sv. Torpeta slaví se 27. května, poněvadž tohoto dne tělo jeho přeneseno bylo. Svátek sv. Evelia neb i Evilia jest 11. května.

112) **Svatá Xantipa** byla od sv. Pavla obrácena a pokřtěna. Svátek její jest 23. září.

Ve Skutcích apoštolských nalézáme ještě tyto svaté:

113) **Sv. Tabitha** neb **Dorkas** v Joppe byla plná dobrých skutků a almužen, kteréž činila. Když umřela, vzkřísil ji sv. Petr. Skut. ap. 9, 36. Svátek její jest 25. října.

114) **Sv. Rhode**, děvečka v domě Marie Markové. Act. 12, 13: Když (sv. Petr) tloukl na dvěře, vyšla děvečka, jménem Róde, aby poslechla...

115) **Sv. Lucius Cyrenský**, který se stal biskupem prvním v Cyrene. Skut. ap. 13, 1. Svátek jeho jest 6. května.

116) **Sv. Šimon Černý**, učitel a prorok v Antiochii. Byl prý též jeden z 72 učeníků Pána Ježíše. Skut. ap. 13, 1.

117) **Sv. Manahen** byl učitelem a prorokem v Antiochii. Skut. ap. 13, 1. Svátek jeho se koná 24. května.

118) **Sv. Apollo** byl rodem z Alexandrie; muž výmluvný a učený v Písmě. Skut. ap. 18, 24. Svátek jeho jest 9. prosince.

10. Čemu se učíme z tak velikého počtu prvních učeníků svaté víry katolické?

Jelikož hned ti, kteří přijali svatou víru katolickou z úst Pána Ježíše, hned tak krásné ovoce svatosti veliké přinesli, jak to vidíme na sv. apoštolech a učenících Krista Pána, a jelikož i učeníci a žáci svatých apoštolů a učeníků jejich, přijavše učení katolické víry s upřímností a vděčností, hned i sami život začali nábožný a ctnostný, tak že nám je Církev sv. za vzor a příklad k následování představuje: musíme z toho nutně souditi, že toto učení Pána Ježíše a sv. Jeho apoštolů jest svaté, jest pravé a spasitelné, a sice jediné pravé učení a jediné samospasitelné učení, jediná pravá a samospasitelná víra; nebot' v žádné jiné víře nenalezáme ani jednoho svatého. Tak veliký počet Svatých apoštolů a učeníků Páně—, tak veliký počet švatých učeníků apoštolů: 39 biskupů od sv. Petra posvěcených, 26 biskupů od sv. Pavla posvěcených, 6 biskupů od sv. Jana a Barnabáše posvěcených (viz str. 314—316), a těchto nyní uvedených 118 učeníků apoštolských, jichž jména v Písmě sv. nalozáme, tedy přes 200 Svatých v 1. století, tak veliký počet Svatých v tak krátké době na vrchol svatosti a dokonalosti křest'anské uvedených mluví jasně a přesvědčuje nás neklamně, že tato sv. víra katolická, které oni následovali, jest od Pána Boha, pramene vši svatosti, že jest jediná pravá víra—že tudíž i my všickni bez rozdílu této víry svaté se uchopiti a dle ní žiti musíme, chceme-li do nebe přijíti a spaseni býti.

11. Jak přicházíme k témuž úsudku, když zraky své obrátíme na Svaté a Světice Boží v ostatních stolecích až na naše doby?

Když pohlédneme na ostatní Svaté, kteří žili po smrti sv. apoštolů až po naše dny, spatříme tu nepře-

hledné zástupy Svatých a Světic Božích ze všech stavů a rodů; uvidíme tu svaté papeže, biskupy, kněze, jahny a nižší duchovníky, opaty a mnichy, abatyše a jeptišky, kajicníky a poustevníky; uvidíme tu svaté císaře a císařovny, svaté krále a královny, svatá knížata a hrabata a svaté kněžny a hraběnky, svaté prince a princezny, svaté šlechtice a vojevůdce, svaté úředníky, právníky, učence, básníky a umělce; uvidíme tu svaté rolníky, řemeslníky, kupce a obchodníky, svaté dělníky, služebníky a služebnice; uvidíme tu svaté manžely a rodiče, svaté matky a vdovy, svaté mládence a panny, ano i svaté dítky. Tu nezbytně musíme zvolati a neklamně přesvědčiti se, že jen katolická víra je svatá, od Pána Boha zjevená, tedy pravá a samospasitelná víra, která všecky činí svatými a blaženými časně i věčně, kdož ji upřímně přijmou a jí se řídí a spravují. Zajisté vzplane pak i v srdci našem upřímná touha, též svatými se státi zásadou sv. Augustina: Mohli jiní, mohli jiné; proč ty ne, Augustine?

12. Co z toho následuje?

Že jediná víra katolická jest pravá víra, od Boha pocházející a k Bohu vedoucí, jelikož jen tato víra svatými nás činí. To dokazuje ten nesmírný počet Svatých a Světic Božích, kteří jen věrou katolickou a spravováním života dle víry katolické svatými se stali; kdežto naopak bez víry katolické ani jednoho svatého neznáme, co svět stojí. Žádná jiná víra nemůže nám ukázati ani jednoho svatého. Z toho následuje dále, že Pánu Bohu věčnými díky zavázáni jsme, že nám v katolické víře zroditi se dal, kde máme tolik prostředků, svatými se státi. Svátí všickni neměli jiných prostředků k posvěcení svému, než ty, které my máme. Užívejmež tedy horlivě těchto prostředků k posvěcení svému, zejména

svatých svátostí, a následujme příkladů tak vznešených, jaké vidíme na Svatých, a vstupujme horlivě v jejich slépěje: tak se jistě k nim do nebe dostaneme.

XVI. SEDMERO DŮKAZŮ HODNOVĚRNOSTI VÍRY KATOLICKÉ.

7. důkaz: **Statečnost' nesčíslných sv. mučedníků.**

1. Proč jest statečnost' nesčíslných sv. mučedníků patrným důkazem že jen katolická víra pravá víra jest?

Protože mučedníků svatých jest počet nesčíslný;—protože podstoupili pro sv. víru muky hrozné;—protože v mukách svých jevíli překrásné a hrdinské etnosti;—protože Bůh sám při mukách jejich často činil zázraky veliké.

2. Co jest nám tedy zde uvážiti, abychom se přesvědčili, že statečnost' nesčíslných mučedníků jest stkvělým důkazem hodnověrnosti víry katolické?

- A. Nesčíslný počet sv. mučedníků.
- B. Hrozné muky sv. mučedníků.
- C. Hrdinské etnosti sv. mučedníků.
- D. Zázraky v mukách sv. mučedníků.

A. **Nesčíslný počet sv. mučedníků.**

3. Proč jest nesčíslný počet sv. mučedníků jasným důkazem hodnověrnosti víry katolické?

a) Protože tak nesmírný počet sv. mučedníků pro sv. víru katolickou život svůj nasadil, že jich ani spočítati a jich zejména uváděti nemůžeme,—b) protože tito

mučedníci byli mužové všech stavů, vznešení i prostí, boháči i chud'asové, učení i neučení, staří i mladí, muži i ženy, mládenci i panny, ano i dívky; e) protože je nalézáme nejen v prvních třech stoletích, nýbrž i ve všech následujících stoletích, nejen v té a oné zemi, nýbrž ve všech zemích a krajinách. To však se jinak vysvětliti nedá, než nadpřirozenou pomocí Boží. Pán Bůh ale nemůže pomáhati milostí Svou svědkům lži, podvodu a nevěry a kacířství, nýbrž jen svědkům pravdy a ctnosti, poněvadž miluje na výsost pravdu a ctnost, a nenávidí lži, podvodu a nešlechtnosti všeliké. V touto tedy spočívá nezdolný důkaz pravdivosti svaté víry katolické, že tak nesčíslný počet svatých a tak různých mučedníků tak hrozná mučeníctví podstoupil, z nichž by ani jeden sám a sám, bez nadpřirozené pomoci, bez zvláštní milosti Boží mučnické smrti se podrobiti nemohl. Takové muky sv. mučedníků Božích převyšují veškeré síly lidské a veškeru chuť a sílu přirozenou.

4. Jak učí sama sv. Církev, že mučedníků svatých byl nesčíslný počet?

Církev sv. sama učí nás v martyrologiu neboli seznamu sv. mučedníků, že skoro **nesčíslní** mučedníci v pronásledování císaře Diokleciana v Trevíru pro víru Kristovu rozmanitým způsobem umučeni byli, a koná jejich památku dne 6. října. Dále praví Církev svatá, že **nesčíslní** mučedníci svatí v Saragosse ve Španělsku za Daciaana, vládce španělského, podivně pro Krista smrt podstoupili, a koná památku těchto sv. mučedníků dne 3. listopadu. Opět připomíná nám Církev sv. na den 25. prosince, jak **mnoho tisíc** sv. mučedníků na den 25. prosince k oslavení Narození Pána Ježíše pro téhož Ježíše upáleno bylo. Císař Dioklecian dal křesťany v Nikomedii v kostele k službám Božím shromážděné uzavřít

a kázal oheň se všech stran kostela připraviti a před kostelem oltář pohanského bůžka Joviše neb Jupitera postaviti s kadidlem; pak dal vyvolávati sluhou svým: "Kdo chce ohni a upálení ujíti, ať obětuje kadidlo Joviši." Na to všickni křesťané odpověděli: "Raději zemřeme pro Krista!" A tak všickni v onom velikém kostele upálení byli pro víru Pána Ježíše, jenž se pro ně téhož dne byl narodil. —

Podobně uvádí Církev sv. 10.000 sv. mučedníků, kteří pro Krista Pána v Nikomedii státi byli a oslavuje památku jejich 18. března; uvádí 10.000 sv. mučedníků, kteří pro Pána Ježíše na hoře Araratu ukřižováni byli; a slaví památku jejich dne 22. června; uvádí 4966 svatých mučedníků a vyznavačů, kteří trpěli muky své v Africe za Humericha, krále arianského, který je svádel ke kacířství arianskému; uvádí 1525 sv. mučedníků, kteří v Umbrii mučednickou smrt' podstoupili.—

Mimo to vyznává Církev sv. sama velmi často v martyrologiu, že nelze sčítati všech svatých mučedníků, kteří pro víru sv. katolickou život nasadili a udává jejich počet slovem "plurimi Martyres," to jest "**velmi mnoho mučedníků.**" Tak praví ku př., že jich **velmi mnoho** umučeno bylo:

2. ledna v Římě za Diokleciana; 5. ledna v Thebaidě, v Egyptě za Diokleciana; 6. ledna v Africe, za Severa.—5. února v Pontu za Maximiana, 7. února ve Frygii celé město Antandro s úředníky, muži, ženami i dítkami r. 303 upáleno; 8. února v Persii za krále Kaba-da; 11. února v Numidii za Diokleciana; 20. února v Tyru, ve Fenicii za Diokleciana; 22. února v Arabii za Maximiana; 28. února v Alexandrii za Theodosia; 17. a 21. března v Alexandrii za Valeriana a Theodosia; 30. března v Cařihradě za Konstantia; 5. dubna v Africe za

Gensericha; 10. dubna v Římě za Aureliana prefekta; 22. dubna v Persii za Sabora; 13. května v Alexandrii za Valeriana; 23. května v Kapadocii a Mesopotamii za Maximiana; 23. června v Nikomedii za Diokletiana; 24. června v Římě za Nerona; 23. července v Bulharsku za Konstancia; 27. července v Arabii za Dunaána; 28. července v Egyptě za Decia; 9. srpna v Alexandrii v Egyptě za Valeriana; 10. srpna v Alexandrii za Valeriana a t. d.

5. Jak soudí jiní dějepiscové o nesmírném počtu sv. mučedníků?

Všickni, kteří dějiny svaté Církve a sv. mučedníků zkoumali, doznávají, že počet sv. mučedníků jest nesčíslný a nesmírný. Jménem všech ať se ozve sv. Alfons Liguori, jenž zvláštní knihu napsal o sv. mučednících. Jeho slova jsou: "Již za času Konstantina vešlo do nebe mnoho milionů mučedníků. Učenci vypočítali, že počet těch, kteří život v mukách obětovali, as jedenácte milionů obnáší, tak že by na každý rok 50.000 mučedníků přišlo, kdybychom tento počet rozdělití chtěli"—to jest, kdybychom vzali 220 let pronásledování; neboť množíme-li 220 let padesáti tisíci, objeví se součin 11.000.000.

6. b) Proč jeví se tento důkaz hodnověrnosti naší sv. víry katolické tím zřejměji, když uvážíme zde okolnost nesčíslného počtu sv. mučedníků všeho stavu, stáří a pohlaví? Poněvadž tu ještě zračněji moc Boží a moc svaté víry katolické vidíme, která nejen moudré a učené muže, nýbrž i prosté, neučené, nejen chudé, nýbrž i boháče, nejen křesťany v mužné síle, nýbrž i slabé pohlaví ženské, ano i starce a dítky k takové oběti přivedla, že i život svůj, a všecko bohatství své a vše, co měli, pro víru katolickou obětovali, a přehrozné muky i smrt' podstoupili.

7. Jak o tom svědčí sv. Alfons, učitel církevní?

Jeho výrok zní: "Pravdivost víry potvrzena byla statečností vyznavačů všeho pohlaví a pokolení, stáří a stavu. Viděli jsme, jak muži i ženy, starci i děti, urození i prostí, boháči i chudí, učené i neučené, ženatí i mládenci, vdané i panny výhost dali vlasti své, příbuzným svým, cti a důstojnosti své, všemu statku a jmění svému, aby vyznali pravou víru bičí a ostny, pochodněmi a nejstrašnějšími způsoby smrti a to nejen s znužilostí, nýbrž i s radostí a vděčností k Bohu, jenž jim sílu dal, aby z lásky k Němu trpěli a umřeli. Tak vyznal svatý mučedník Justin, že tato statečnost mučedníků jej přivedla k přijetí křesťanské víry." A tento Justin byl velice učený mudrý.

8. Jak to dosvědčují příklady umučených **starců**?

Sv. Simeon, nástupce sv. apoštola Jakuba Mladšího, byl biskupem v Jerusalémě, a měl již 120 let stáří svého. Tu byl pohnán před soudce Attika pro víru katolickou. Attikus dal jej několik dní po sobě bolestně mučiti, chtěje jej tím od víry Kristovy odvrátiti a k modlošlužbě přivesti. Vida však, že sv. biskup Šimon, 120letý kmet, žádnými mukami od víry Kristovy odvrátiti se nedá, odsoudil jej na smrt' kříže, kterouž podstoupil r. 107 po Kristu.

Jiný krásný příklad statečnosti u vysokém stáří máme na **sv. Filipu, biskupu heraklejském**. Roku 304. začalo nové pronásledování křesťanů. Sv. biskup napomínal oveček svých v městě Heraklei, též Perinthos zvaném, v nynější turecké Asii, aby pro Krista Pána a jeho svatou víru neohroženě bojovali a životy své nasadili, a sliboval jim pomoc Pána Ježíše, aby mohli snést vše-liké nátisky a pronásledování i smrt' samu. V tom vešel vojevůdce Aristemach do kostela; vyhnal křesťany z

kostela a zavřel kostel. Druhý den přistoupil vladař Basus sám a pravil: "Zákon císařský zapovídá vám všeliké schůze. Vydejte mi nádoby zlaté i stříbrné a knihy svaté dobrovolně, abych vás k tomu donutiti nemusil mukami." Sv. Filip odpověděl: "Nádoby drahocenné můžeš sobě vzíti, ale knih svatých ti vydati nesmím." Za to dal jej Basus ukrutně a dlouho mučiti. Na rozkaz Basův byl kostel spustošen, posvátné nádoby a knihy byly vypátrány a odjaty a spáleny, a svatý biskup Filip na náměstí přiveden k oltáři pohanského bůžka Herkulea a bohyně Fortuny, aby jim obětoval. Když sv. Filip se toho zdráhal, byl vsazen do žaláře.—Zatím odešel Basus, a jiný vladař, jménem Justin, přišel a předvolal si sv. Filipa, a kázal mu obětovati bůžkům. Za to, že nechtěl bůžkům pohanským obětovati, byl sv. kmet Filip svázán a městem tak ukrutně vlečen a smýkán, že dlažba byla krví jeho zbrocena. Po té byl sv. Filip do žaláře donesen, a tam 7 měsíců vězněn. Potom kázal Justin sv. Filipa do Adrianopole k novému soudu odvésti; a když ani tu nechtěl se Krista Pána a Jeho svaté víry odříci a modlám pohanským obětovati, byl odsouzen k upálení. Sv. Filip již nemohl na popraviště sám jíti; musili jej tam donést. Když tedy katané sv. Filipa donesli na místo, kdež měl býti upálen, uvázali jej ke sloupu spolu s jeho jahnem, sv. Hermem, postavili kolem hranici dříví, zapálili ji, a tak sv. biskup, staříčkový Filip, modlil se, vroucně s jahnem svým Pánu Bohu děkuje za milost' mučennictví, a skončil v ohni. Poslední slovo jejich bylo Amen. Svátek jejich se koná 22. října.

9. Jak nám to dokazují příklady umučených **mládců a panen?**

Svatý Vít byl syn bohatého šlechtice Hylasa; naro-

dil se v Mazaře, v západní Sicilii. Štěstí jeho bylo, že měl v sv. Modestu křesťanského vychovatele. Otec však jeho Hylas, vida, že Vít jest křesťanem, snažil se, jej nečistými tanci o čistotu a tak i o svatou víru připraviti. Ač proto od Pána Boha oslepnutím náhle potrestán byl, přec syn sv. Vít ho uzdravil, vzývaje nejsv. jméno Ježíšovo. Ale tím otec nešel do sebe, a neotevřel oči ducha svého svaté víře, nýbrž naopak dotíral na syna napřed laskavými slovy, potom i hrozbami, aby se odřekl Pána Ježíše. Vida však, že marné jest jeho domlouvání a vyhrožování, spojil se s Valerianem, zemským sudím, aby společně naléhali na mladistvého Víta. Sv. Vít ale setrval statečně v katolické víře, nedada se ani bitím, ani pronásledováním ostatním od Pána Ježíše a Jeho sv. víry odvrátiti. Proto poslal jej soudce Valerian zase do otcovského domu. Mezi tím, co pohanský, nevděčný otec Hylas synu svému ještě větší tresty strojí, utekl syn Vít vnuknutím anděla svého strážného do Lukanie, krajiny to v jižní Itálii, spolu s pěstouny svými Modestem a Krescencií, jimž arcit' též bylo se báti hněvu Hylasova.

Brzy se roznesla chvalná pověst' o sv. Vítu po celém okolí lukánském; ano i císař Dioklecian dověděl se o něm. Císař tento, maje syna zlým duchem posedlého, dal k sobě sv. Víta a jeho pěstouny přivésti, aby mu syna uzdravil. Sv. Vít uzdravil císařského syna. Za to však nevděčný Dioklecian přemlouval sv. Víta, aby obětoval modlám. Když pak sv. Vít, a sv. Modest s manželkou svou Krescencií, ani lákavými sliby, ani velikými dary k tomu se pohnouti nedali, dal je všecky tři spoutati a do žaláře odvésti. Když pak ani útrapami v žaláři nedali se zviklati u svaté víře své, byli uvrženi do kotle, naplněného vřelou smolou a roztaveným olovem; **avšak**

Bůh zachránil jich zázračně, jako druhdy zachránil v Babyloně tři mláďata v peci ohnivé, tak že zůstali neporušenými. Vidouce to přítomní pohané, žasli a velebili Boha křesťanů. Potom byli v divadle předhozeni lvům hladovým; avšak lvové krotce položili se jim k nohám a lízali je. Tímto novým divem byli diváci ještě více dojati. Aby zamezen byl rozbroj v lidu, byli odvedeni sv. mučníci do žaláře. Tu rozkázal Dioklecian svatého Víta a jeho pěstouny na skřípce natáhnouti a údy těla jejich roztrhati. V ukrutných mukách těchto skonali sv. mučenníci r. 303. V té chvíli nastalo děsné hřmění, blýskání a zemětřesení tak, že se chrámy pohan-ské bořily a mnoho pohanů zahynulo.

Sv. Panna Potamiena byla od matky své otrokyně sice, ale dobré křesťanky, v Egyptě pečlivě vychována. Poněvadž byla velmi slična, sváděl ji pán, u něhož ve službě byla, k hříchům nemravným. Avšak ani lichocení a slibování, ani prosby a hrozby nepodvrátily statečné ctnosti svaté Potamieny. Proto odevzdal ji pán vladaři a přidal mu mnoho peněz, aby buď strachem ji donutil k povolnosti a k hříchu, anebo aby ji jako křesťanku umučil. Vladař dal svatou Potamienu všelijak trýzniti, aby svému pánu k hříchu povolna byla. Sv. Potamiena ale rázně se hříchu hájila a nespravedlivému soudci odpověděla: "Jak může soudce tak nespravedlivě jednati a mne proto k smrti odsouditi, že nechci hříšným choutkám nestydatého pána vyhověti?" Tím se vladař Akvilas rozhořčil, a kázal ji hrozně mučiti. Dal zapáliti kotel veliký, smolou naplněný, a když smola vřela, svatou pannu do toho kotle uvrci. Sv. Potamiena však, chtějíc z lásky k ukřižovanému Spasiteli ještě více trpěti, prosila, aby ji jen pozvolna do kotle vsadili, aby ne najednou zemřela, nýbrž aby úd za údem upálen a

umučen byl. V mukách děsných pravila sv. Potamiena k ukrutníku: "Vidíš, jak Ježíš Kristus, jehož neznáš, sluhům Svým velikou trpělivost' a statečnost' dává!" Tak byla sv. Potamiena jen pomalu vpuštěna do kotle, plného smoly vřící; napřed nohy se trápily, potom ostatní údy až po krk. Tu zemřela sv. Potamiena, a její krásná duše vznesla se k Bohu, aby s Ním na věky spojena zůstala, pro Něhož tak ukrutnou smrt' utrpěla. To se stalo r. 210. v Alexandrii egyptské.

10. Jak nám dosvědčuje hodnověrnost' katolické víry **statečnost' svatých umučených dítek?**

Docela pádně a nápadně; nebot' když vidíme i slabé dítky pro víru Pána Ježíše hrozné muky snášeti a umírati, nemůžeme jinak souditi, než že jen milost' Boží jich k tomu posilnila. Jinak se to nedá vysvětliti. Tudíž musí býti táto víra božská, pro kterou ty dítky umučeny byly.

Tak vidíme to u **sv. Cyrilla**, který se v Cesarei kapadocké narodil a pro svou svatou katolickou víru od pohanského otce svého trýzněn, ano i z domu otcovského vyhnán byl. Když se soudce o tom dověděl, poslal si pro něj. Vida, že jest jen malé dítě, sliboval mu, že jej zpět přivede k otcí, přestane-li vyslovovati jméno Ježíš. Ale svaté dítě odpovědělo: "Jsem s tím docela spokojen, že mne otec z domu svého vyhnal, poněvadž mám jiný, mnohem větší dům otcovský tam nahoře v nebi; smrti se nebojím, poněvadž tím lepšího života dosáhnu." Po té kázal soudce svaté dítě svázati, a jako na popravu vésti; potají ale rozkázal katanům, aby mu neublížili. Přivedli tedy sv. hochu k velikému ohni a hrozili mu, že jej hodí do ohně. Sv. Cyrill ale jevil radost', že jako mučedník zemře. Potom kázal soudce k sobě přivésti Cyrilla a pravil jemu: "Dítka mé, vidělo

jsi ten oheň? Přestaň býti křesťanem, chceš-li se domů vrátiti a statků otcovských požívati." Dítě odpovědělo: "Nebojím se ani ohně, ani meče, a toužím po tom domu, který jest mnohem krásnější, než dům mého otce, a poklady naplněn jest déle trvajícimi, než jsou v domě otcovském. Bůh mne tam přijme. Odsud' mne tedy spěšně na smrt', abych tohoto Otce svého brzy tam spatřil." Když při tom přítomní plakali, řekl sv. Cyrill: "Nemáte plakati, nýbrž se radovati a mne k utrpení povzbuzovati, abych se tak do domu toho, po němž dychtím, dostal." S radostí utrpěl smrt' as r. 251.

Za císaře Licinia (307—324) bylo **40 žákyň** se svým sv. učitelem, jahnem Amonem z Adrianopole pro víru katolickou umučeno. Císař kázal je k sobě přivésti do Heraklei a přemlouval je k modloslužbě. Vida ale, že všecky řeči a hrozby jeho marny jsou, odsoudil je k různým mukám: 8 jich bylo se sv. učitelem Amonem státo; 10 jich bylo upáleno; deseti byly tváře dýkami rozervány; 6 jich bylo na kusy rozsekáno; ostatním nalili do úst žhavého železa. Tak všecky mučenickou smrt' podstoupily s učitelem svým, sv. Amonem. Svátek jejich jest 1. září.

Roku 304. sloužil sv. Saturnin mši sv. v neděli v Abitině, v Africe, v domě Oktavia Felixa. Mši svaté obcovalo 48 křesťanů, kteří za to byli od vojáků polapeni a před soud přivedeni. Soudce poslal je k vladaři Anulinovi do Karthaga. Anulin dal je mučiti, na skřípec natáhnouti a trápiti a pak do žaláře odvésti. Mezi těmito bylo i dítě sv. Saturnina. Vladař chtěl **dítě to**, jménem **Hilariana**, od sv. víry odvrátiti a hrozil mu mukami. Dítě odpovědělo mu: "Já jsem křesťan; obcoval jsem mši svaté s otcem a bratřími svými a to docela dobrovolně, bez nejmenšího přinucení." Vladař odvě-

til: "Dám ti uříznouti nos a uši." Hilarian odpověděl: "Čiň, co chceš, já jsem křest'an." Vladař je kázal všechny do žaláře odvésti a tam umučiti. Svátek všech těchto mučeníků jest 11. února.

Roku 269 byli Melasip a Karina, rodiče svatého Antonína, v Ancyře pro sv. víru mučeni. Matce Karině uřízli prsa, otci uřízli nohy a pak je pomalu upálili. Malý ale syn jejich, **dítě Antonín**, tak neohroženě hájil svaté víry katolické, že obrátil i **40 jiných chlapců** k Kristově víře, a že spolu s ním usmrceni byli pro Krista Ježíše.

11. c) Jak nám dokazuje hodnověrnost' sv. víry katolické statečnost' sv. mučedníků ve všech zemích a krajinách celého světa?

I tato okolnost', že vidíme sv. mučedníky pro víru Kristovu ve všech zemích a krajinách celého světa životy své v největších mukách nasazovati, mocně nás k tomu přesvědčení přivádí, že taková víra, kterou vyznavači všude po celém světě, vždycky ve všech stoletích životem a mučeničskou smrtí zpečetili, musí býti od Pána Boha zjevena, musí pravá býti.

Rozhlédneme-li se po širém světě, zkoumáme-li dějiny církevní a světské zevrubně, na první pohled vidíme víru sv. katolickou zpečetěnou a oslavenou svatými mučedníky ve všech zemích a po všech krajinách celého světa, tudíž i ve všech stoletích trvání Církve katolické.

Tak máme přemnoho sv. mučedníků v Asii, v Syrii, Arabii, v Persku, Babylonsku, v Mesopotamii, Armenii, v Tibetu, v Číně, v Indii, v Japonsku a t. d. Tak čítáme i přemnoho mučedníků v Evropě, v Itálii, ve Španělech, v Portugalech, ve Francii, v Belgii, v Nizozemsku, v Británii, Anglii, Škotsku, Irsku, v Skandinávii, v Dán-

sku, v Německu, v Polsce, na Rusi, v Rakousku, v Thracii, v Macedonii, v Řecku a t. d.

Podobně nalezáme mnoho sv. mučedníků v Africe, v Egyptě; tak i v Americe a ostatních dílech a krajích celého světa.

Máme seznamy těchto sv. mučedníků celého světa před rukama, ale nemůžeme jich teď uváděti pro obmezenost místa. Uvedeme je při jiné příležitosti, bude-li to vůle Boží.

B. Hrozné muky sv. mučedníků při jejich mučení.

12. Proč dokazují hrozné muky svatých mučedníků v jejich mučení hodnověrnost sv. víry katolické?

Protože tyto muky byly často tak hrozné a ukrutné, že síly lidské úplně a naprosto nedostatečné jsou k snášení a vytrpení jich.

13. Z čeho to poznáme?

a) Z nástrojů mučednických.

b) Z trýzní mučednických.

14. Jakých nástrojů a mučidel užívali katané při mučení svatých mučedníků?

1) **Kříže.** Někteří byli ukřižováni upřímo a rovně, jako náš milý Pán Ježíš; jiní byli ukřižováni hlavou dolů, jako sv. Petr. Jiní byli ukřižováni a přibiti pokosně neb na trámech šikmo na sobě upevněných, jako sv. apoštol Ondřej. Některé mučeníky připevnili na kříž tak, že jim ruce pod ramena podstrčili, vzadu ohnuli a na příčný trám přibili a tím bolesti velice rozmnožili.

Někteří mučedníci byli za jednu nohu pověšeni hlavou dolů. Jiným uvázali, když již dlouho na kříži viseli, provaz na krk; na provaze tom však zavěsili veli-

ký kámen. Jiným upevnili veliký kámen na nohy, když byli již na kříž přibiti.

Jiné mučeníky místo na kříž, pověsili na stromy, ruce nazad upevniše, a pak jim zavěsili břemeno na nohy. Některé ženy pověsili za vlasy; to působilo bolesti veliké.

2) **Biče.** Biče připravovali různým způsobem, brzy z kůže, brzy metly neb pruty, brzy to byly žíly neb býkovce, jindy zase to byly hole; tu to byly železné řetízky, jinde měli ostnaté metly, strupany zvané. Přivázali svaté mučedníky k sloupu aneb i ke čtyřem kůlům a pak je bičovali a mrskali až do úmoru. Někdy je dali do klády. Kláda měla dvě dřeva, mezi něž dali nohy svatého mučedníka, a tak upevněného trýznili. Jiné mučedníky položili zády na lavici, velikými hřeby pobitou; takto na hřeby položené tloukli holemi na prsa, tak že s obou stran byli sv. mučeníci trýznění.

3) **Jiná železná mučidla** byly háky, drápy neb spáry, na nichž sv. mučedníci pověšeni, neb jimiž rozsápáni byli, tak že i vnitřnosti se objevily. Jiným vylámali zuby kleštěmi. Jiným rozedrali tělo ostrými hřebeny železnými. Jiným kůži s těla stáhli. Jiné uvázali na zemi a sekerami je rozsekali. Jiným uřízli úd za údem, od prstů nohou až k stehnu, od prstů rukou až k prsům, tak že jen trup zbýval. Mnozí byli zády na kolo uvázáni, a s kolem vláčení a točení po zemi, na níž ostrá železa upevněna byla. Jiné mučedníky položili na lavici, rozřezali jim život noži a vyňali z nich všecka střeva. Mnozí zemřeli na této lavici, jiní v trýzni, jiní na skřípci.

4) **Ohněm** byli přemnozí sv. mučedníci umučeni. Jedny položili na rošt, pod nímž zapálili oheň neb udržovali řeřavý uhel. Jiné položili hlavou do kotle, napl-

něného vřícím olejem neb smolou. Jiné pověsili za nohy, zapálili jim před hlavou hromadu slámy, aby kouřem se zadušili. Jiné oděli oděvem, napuštěným smolou neb podobnou látkou a pověsili je na sloup a zapálili oděv, aby uhořeli. Jiné hodili do ohnivé peci. Jiné postavili na loď, odvezli je na hlubinu mořskou a tam je spálili. Jiné mučedníky upekli v rozpálených železných býcích, jiné umučili hořícími pochodněmi neb v žhavých železných deskách neb i žhavých pancířech. Jiné poválili na zemi svázané a polili je hořícím olejem neb olovem. Konečně i probodli mnohé rožníkem a upekli.

5) **Rozmanitým způsobem** umučeni bývali sv. mučedníci Páně: jedni byli ukamenováni, druzí st'ati, jiní zardouseni, jiní utopeni a t. d. Jiné uvázali na dva nahnuté stromy, a tak mrštností stromů roztrhli těla jejich na polovice. Některé vložili do pytle a hodili je do moře, aby se utopili, neb hodili je psům a šelmám za pokrm. Některé utrápili pod lisem, jiné hladem.

Tak nám to vyličují sv. Justin, který sám se stal mučedníkem, Athenagoras, Origenes, Tertulian, Eusebius cesarejský, sv. Klement alexandrinský a jiní jako očití svědkové.

6) V Japonsku mučili pohané svaté mučedníky **jamou a vodou**.

Naplnili **jámu**, 15 stop hlubokou, blátem a zapáchavými věcmi, připevnili svatého mučedníka na sloup, pustili mu žilou, ale podvázali silně jeho hlavní žíly, prořízli kůži na hlavě jeho křížem, a pověsili jej na tom sloupu hlavou dolů a nohama vzhůru nad tou hlubokou, zapáchavou jamou. Takto kapala mu krev z ran, na hlavě učiněných a i z úst. Ošklivé, jedovaté výpary z jámy vystupující, působily ubohému trpiteli křečovitě bolesti a horečnou palčivost'. Když již svatý mučedník byl

na tom, udusiti se, vytáhli jej z jámy, dali mu léků a když se zotavil, opakovali předešlou trýzeň a pustili jej na sloupu upevněného znova do trapné jámy. Někdy tak trápen byl sv. mučedník 14 dní a nocí, než skončil.

Ještě hroznější byla trýzeň vodou. Položili svatého mučedníka na zemi, upevnili jeho ruce a nohy k zemi, dali nalevák do úst a lili mu vody do úst tak dlouho, až život jeho strašně naběhl a se dul. Po té vložili mu silné prkno na život, a několik silných katanů skákalo na tom prkně tak dlouho, až z mučedníka voda s proudem krve se vylévala. Potom mu naplnili život novou vodou a opakovali trýzeň tutéž. Obyčejně skončil sv. mučedník při čtvrtém opakování této nelidské trýzně. Křesťané snášeli i tyto muky statečně a pohané nemohli žádného křesťana k zapření sv. víry katolické přivésti. I slabí kmeti, i útlé dítky, desítileté, hoši i dívky, citlivé paní šli s radostí těmto mukám a mučednické smrti vstříc.

15. b) Proč poznáváme z trýzní mučednických hodnověrnost' svaté víry katolické?

Protože trýzně tyto byly tak hrozné, že jich lidé bez zvláštní a mimořádné pomoci a milosti Boží naprosto snést nemohli, poněvadž trýzně mučedníků svatých všechny síly lidské převyšují; z toho každý rozumný člověk souditi musí, že jen Bůh jim pomoci mohl a pomáhal, aby ty muky trpělivě a statečně snesli. Avšak Pán Bůh nemůže podporovati mimořádnými milostmi lež a podvod, kacířství a nevěru, nýbrž jen pravdu a ctnost'. Tak to vidíme na všech sv. mučednících, ku př. na sv. Jakubu Komolém a na blah. Janu Perboýru.

Sv. Jakub Komolý narodil se v Beth—Lapetě, v Persii, z rodičů urozených a bohatých. Byl velice nadaný a požíval veliké přízně u krále perského Jezdeger-

da I. Když pak Jezdegerd křesťany pronásledovati začal a žádal, aby všickni poddaní jeho jen perské náboženství vyznávali, uposlechl Jakub krále a opustil sv. víru katolickou. Avšak matka a manželka jeho s velkým hořem oplakávaly odpadnutí jeho od sv. víry, a psaly mu po smrti krále Jezdegerda, aby napravil hřích svůj, chce-li ujíti trestu Božímu. To naň tak působilo, že se vzdal úřadu u dvora krále perského, počal v Písmě sv. čísti a dal se na pokání. Varanes, nový král perský, syn Jezdegerdův, (420—440) dověděl se o tom, předvolal si Jakuba, domlouval mu proč opustil bohy perské, a hrozil mu smrtí ukrutnou, nebude-li jim obětovati. Ale sv. Jakub mu odpověděl: "Já jsem křesťan; již jsem oželel hříchu svého, že jsem se zpronevěřil svaté víře své a již nechci Pána Boha svého uraziti." Tím se král rozhněval a kázal ho co nejukrutněji umučiti.

Nejprve mu uřízli palec pravice. Na to řekl mu katan: Poslechněš-li krále, nic se ti více nestane. Ale sv. Jakub chtěl obětovati život svůj pro Ježíše Krista, aby napravil potupu, Jemu odpadlictvím svým učiněnou; proto podával katanům prstů svých rukou, i nohou bez všelikého nářku, ano děkoval Pánu Bohu, kdykoliv prst mu uříznut byl, že smí trpěti pro Jeho čest' a oslavu. Když mu všechny prsty rukou i nohou uřezány byly, uřízli mu ruku pravou i levou, pak nohu pravou i levou, jeden úd po druhém, až zůstala mu jen hlava s trupem. Tu řekl sv. Jakub katanům klidně: "Když jste uřezali větve, rozsekejte i kmen." Po té ut'ali mu i hlavu. Proto slove "Intercisus, Rozsekaný neb Komolý," to jest kusý, peň bez větví. To se stalo 27. listopadu 421.

Jiný důkaz hrozných muk a trýzní máme na bl. **Janu Perboyrovi.**

Bl. Jan Gabriel Perboyr narodil se 6. ledna 1802

v Puechu ve farnosti Mongestyské ve Francii z rodičů zbožných a vydával vůni líbezných ctností od nejútlejšího mládí svého. Již jako pětileté pachole nedal se dotknouti ani objímati i od nejbližších příbuzných svých, ježto jej chtěl každý v náručí objímati a celovati jako krásného andělíčka; jen s tíží nechal se políbiti od vlastní matky své. Sliby řeholní učinil u Lazaristů 1820, a obral si prvomučeníka čínského, misionáře Františka Kleta za vzor. Nezdolnou touhou po mučnické koruně naplněn jsa, vyzbrojil se náležitě na práce misionářské důkladnou bohoslovnou vzdělaností, byl 1825 v Paříži na kněze vysvěcen a snažil se znázorniti na sobě živý obraz Pána Ježíše. Na to poslán byl do Saint Flouru, aby tam v semináři vyučoval jako profesor svaté věrouce. Tam po 2 léta předcházal všem příkladem křesťanských ctností, tak že všickni říkávali, že v něm vidí samého Pána Ježíše. V Saint Flouru byl pak představeným vychovávacím konviktu 1827—1831. Potom se stal podřiditelem noviciatu Lazaristů až do r. 1835. Po té poslán byl do Číny za misionáře. 17. měsíců cestoval z Paříže do Číny na svou stanici Yang-Fou, blíže města Lao-Ho-Kheon, v kraji Hon-Pé. V Ho-Nan pracoval o spáse duší as půl druhého roku.

V lednu 1838 poslán byl bl. Jan Perboyr jako misionář do Hon-Pé. R. 1839 byl však 15. září pronásledován od mandarinů a utíkal před nimi; blíže městyse Kouan in Tam byl v lese od Číňana za 30 stříbrných prozrazen, a od žoldnérů jako bezbranná holubice od dravců jat. Když se otázali, kde se skrývají ostatní kněží a když jim odpověděl, že neví, ztloukli ho tak ukrutně, že celé téměř tělo jeho byla jako jedna modřina. Svlékli ho s šatů, spoutali mu obě ruce nazad, a vlekli jej k mandarinu, který ho v Tcha-Yuen-Keon očekával. Když ho

k němu přivedli, tázal se ho mandarin: "Jsi ty evropanem? Jsi ty kazatelem křesťanského náboženství?" Perboyr přitakoval a prosil, aby mu vrátili šaty. Když se oblekl, pověsili ho za ruce na sloup tak, že se z jeho přílišné slabosti souditi dalo, že těchto muk přes celou noc nepřechká. Proto posadili jej na lavici, na které mu nohy těsně připoutali, aby nemohl utéci. Bl. Perboyr vzdával po celou noc Pánu Bohu díky, že trpí pro sv. víru jako Pán Ježíš.

2. dne byl bl. Perboyr jako zločinec spoután a přivezen do města Con-Tching, pod které slušelo městečko, v němž byl působil. Pohan Lieu, starosta blízkého městečka, dojat byv přívětivostí a svatostí, zářící se v jeho tváři, a hrzným utrpením jeho, dal s povolením jej donésti až do Con-Tching, a zaplatil nosičům 600 sapeků za to. Bl. Perboyr byl nyní v Con-Tching před vojenský soud postaven a vyslýchán. Na otázku: "Jste knězem náboženství křesťanského?" odpověděl: "Ano!" Na otázku: "Chcete se odřici svého náboženství?" odpověděl: "Nikdy!" Za to byl opět řetězy spoután a vlečen před občanský soud; tu byl dán do vězení a 30 dní vězněn.

Po 30 dnech byl bl. Perboyr veden do většího města Siang-Yang-Fou, jemuž Con-Tching podřízeno bylo a přivezen byv před soud, byl otázan: "Když se náboženství křesťanské vyznává v Evropě, proč jsi přišel do Číny, abys je tu kázal? Perboyr odpověděl: "Nám jest dovoleno, kázati náboženství naše po celém světě; proto jsem přišel do Číny, abych je tu rozšiřoval." Opět se ho tázal soudce: "Jakých prostředků užíváte k jeho rozšíření?" Odpověděl: "Navádím lidi, aby konali dobré skutky, aby sloužili Bohu, který nás živí a zachovává, a který jest pramenem všeho dobrého, a který

nám po smrti dá za odměnu věčnou slávu v nebi." Tu vydal jej mandarin bolestným mukám, ano tisíckrát bolestnějším, než kdyby byl dal na něm rozedrati a škubati maso a lámati mu kosti; vše, co stydlivost' o tom pověděti dovoluje, a všecko vyšetřování, které si soudcové dovolili, bylo stkvělým vítězstvím pro víru křesťanskou, tak že soudcové sami ustrnuli, nabyvše přesvědčení, že blahoslaveného mučedníka Perboyra zdobí koruna neporušeného panictví. Na to dal jej soudce nazpět odvésti do žaláře.

Druhého dne dal mu soudce kleknouti obnaženýma kolenoma na železné řetězy po 4 hodiny a pak zpět do žaláře odvésti. Po 15 dnech přivedli ho k vyššímu soudu v městě. Soudce tento snažil se jej přemluvit k odpadnutí od víry katolické; avšak sliby i vyhrůžky a veškeré námahy jeho rozbily se o Perboyrovu neohroženost' a statečnost'. Pravil: "Za celý svět nezpronevřím se své svaté víře." Soudce takovouto nepřekonatelnou stálostí roztrpčen jsa, kázal mu opět na holých kolenách klečeti na železném řetězu a pověsiti jej na mučnickém stroji "kangse," který visí nad hlavou mučedníka, k němuž jsou mučnickovy palce obou rukou rulíkem z vlasů jeho připevněny. V tomto postavení působí sebe menší pohnutí kruté bolesti. Bl. Perboyr visel takto 4 hodiny. Aby zvýšil jeho utrpení, rozkázal žoldněř, jej za vlasy tahati a násilně hlavou jeho potrásati. Mezi tímto mučením posmíval se mu zdivočilý mandarin, a tázal se pohrdavě přítomných křesťanů, jak se jim toto postavení duchovního vůdce jejich líbí? "Vězte, doložil, že takového pekla a nebe, o jakém vám kázal, ani nestává. O pekle i nebi máte obrazy zde před očima. Vidíte peklo v stavu, v němž jest tento misionář; vidíte peklo i ve svém vlastním postavení, neboť jste odsouzeni do ža-

láře, jste spoutáni řetězy a ještě hroznější muky čekají vás. Nebe, však záleží v tom postavení, v jakém jsem já, totiž býti postavenu v důstojenství, odívati se vznešeně, hověti si na měkkounkých, krásných poduškách, pochutnávati si na vybraných pokrmech a lahodných nápojích. Vše, co se povídá o životu budoucím, nezaslужuje víry, jsou to báchorky, vymyšlené od kněží. Lidé trpí pouze pokud žijí na zemi, nikoliv ale po smrti." Po takovémto 4hodinném trápení, tupení a rouhání byl bl. Perboyr zase odveden do žaláře na 10 dní.

Po desíti dnech podrobil mandarin bl. Perboyra nové zkoušce, a snažil se jej přemluvit k odřeknutí se svaté víry katolické. Ale jako dřívější, tak i toto namáhání se mu nepodařilo. Tím rozzuřen jsa, kázal mu dáti v tvář 40 ran nástrojem, složeným ze 4 silných, kožených listů v podobě dlouhé a široké podešve. Drábové mlátili světce našeho touto hrubou podešvicí tak nelidsky, že tváře jeho opuchly, a z očí a z úst krev se mu proudila; čelist' jeho byla tím tak rozervána, že nemohl ani jísti, ani mluvit, ano v tváři člověku již podoben nebyl. Pak jej dal mandarin zase připevniti ke stroji "kangse" na půl dne. Bl. Perboyr osvědčil se zde hodným a věrným učeníkem Krista Pána; nebot' nevypustil z úst ani jednoho výkřiku bolestného, ano ani nepovzdechl žalostně, tak že všickni přítomní se nad takovouto statečností divili, i sám mandarin užasl nad ní. Na večer zase zavedli jej do vězení, kde velebil Pána Boha, že jej za hodna uznal, pro Něj trpěti.

Potom převeden byl bl. Perboyr do Ou-Tchang-Fou, hlavního města této provincie, vzdáleného asi 140 mil. S ním vedeno bylo 10 křesťanů, kteří se též osvědčili býti stálými křesťany. Všickni byli na krku, na rukách a nohách železnými okovy spoutáni. Mimo to při-

pevnili jim železnou tyč, tři pídě dlouhou, k oku železného obojku a tak vznášela se nad' prsoma jejich. K této tyči byly ruce ubohých zajatců kolmo připevněny. Snadno každý pochopí, jak krutá byla tato cesta do Ou-Tchang-Fou.

Přišedše do Ou-Tchang-Fou, dáni byli do ohyždného žaláře, kde s nimi nejzvrhlejší zlosynové žalářování byli. Tam bylo sloučeno vše, co bylo s to, unaviti sebe hrdinnější trpělivost': nenasytná zisťnost' žalářníků, kteří měli obyčej, kdykoliv jim byl přikázán některý vězeň, trýzniti ho způsobem nejjízlivějším, aby ho přiměli k nějakému úplatku, nebo aby k tomu přinutili jeho známé a příbuzné. Sevřeli vězňům ramena provazem s takovým úsilím, že se z nich i krev vyproudila. Jelikož uvězněným nebylo dovoleno, vyjítí ven, bylo jim dnem i nocí hníti v špinavé nečistotě a vdýchati do sebe výpary nesnesitelné. Ze zastaralých výkalů vyrojilo se množství červů a hmyzů, zažírajících se v údy ubohých vězňů a lyzdících šaty jejich. Vzduch tudíž byl naplněn v žaláři zápachavými výpary. Pokrm byl nedostatečný k zapuzení hladu a přešpatný. Pro bl. Perboýra bylo přebývání mezi tak mnohými nejspustlejšími zločinci, kteří v řečech i skutecích svých oplzlí a rouhaví byli, velmi traplivé. Nad to mučili katané svaté vězně zvláštním způsobem: sevřeli každému jednu nohu dřevěným, ve zdi připevněným svěrákem tak těsně, že se nemohl pohybovati. Tak jim bylo trpěti zde i zimou, kterouž tato sevřená noha zdřevěněla. Druhou nohou si nemohli polehčiti. Pro bl. Perboýra mělo toto týrání ten následek, že mu část' této nohy počala hníti, a jeden prst docela zmrtvěl. Tyto muky snášel bl. Perboýr po 9 měsíců s takovou trpělivostí, že i nelidští mučitelové tím zkroce- ni a k útrpnosti pohnuti byli. Když mu ulevili a druží

vězňové to viděli, že mu nohu nesvírají, reptali proti této shovívavosti. Slyše to, žádal bl. Perboyr, aby s ním nakládali jako s ostatními uvězněnými, a pravil, že to chce snášeti z lásky k Pánu Bohu. Snášel tedy tyto muky až do smrti své.

Prvnímu výslechu byl bl. Perboyr v Ou-Tchang-Fou podroben před soudcem, vyšetřujícím zločiny. Nejvyšší mandarin tázal se ho: "Jelikož jste Evropan, proč jste opustil svou vlast' a nač jste přišel do Číny?" Bl. Perboyr odpověděl: "Podnikl jsem tuto cestu, abych v této zemi rozšířil náboženství křesťanské."—"To jste měl učiniti v Evropě, a nebylo vám třeba, vydati se do Číny, kamž vstoupiti jest císařem zakázáno; neboť tu jest poddaný lid vyučen v posvátném a vznešeném náboženství, a nesmí přijmouti náboženství křesťanského. Zřekněte se tedy tohoto náboženství svého!" Když bl. Perboyr to neohroženě odmítal, kázal jej mandarin mučiti a sv. mučéník musil kleknouti na železné řetízky a ostré třepiny z rozličných nádob po několik hodin. Dvakrát byl bl. Perboyr u soudu trestního vyslýchán a učinil před ním slavné vyznání sv. víry katolické. Po té odkázán byl na soud civilní a podobně vyslýchán.

Předseda civilního soudu chtěje bl. Perboyra k přiznání jiných kněží a křesťanů a k vyzrazení jejich obydlí přinutiti, kázal jemu klečeti o holých kolenech na železných řetězech s rukama nad hlavu povýšenýma a obtíženýma dlouhým, těžkým řetězem. Tento řetěz musil bl. Perboyr takto držeti od 9. hodiny ranní až do večera. Žoldnérům nařízeno, aby jej nemilosrdně stloukli vždy, kdykoli by námahou a bolestí vysílen jsa, řetěz upustil; oni sami musili jeho rámě podpírati. Blahosl. Perboyr snášel i toto kruté a neustálé trápení s toutéž

hrdinností a klidností, jako všechny předešlé muky, až jej konečně zase do vězení odvedli.

Při následujícím výslechu vyčítal mu mandarin vztekle, že zavinil všechny útrapy křesťanů čínských, nyní odevzdaných k soudu; těmto pak kázal, aby mu plivali v tvář, aby mu zlořečili a jej tloukli. Jednoho z nich naváděl, aby mu vyškubal vlasy. Pět z nich odpadlo od svaté víry a mučili jej. Jiný pak křesťan přiblížil se k němu a prosil ho uctivě, aby mu na památku několik ze svých vlasů dal. Bl. Perboyr učinil tak, a druzí odpadlíci se zastyděli a ustali od dalšího tupení a trýznění. Vraceje se bl. Perboyr do žaláře, děkoval Pánu Bohu za udělenou mu statečnost, a prosil za stálost a vytrvalost až do konce a za katany své.

Z ustavičného rozjímání o umučení Pána Ježíše těžil bl. Perboyr potřebné síly; a když se mučitelům jeho zdálo, že ho přemohli a zničili, on v modlitbě dosáhl nové síly, jako se uvadlá květina oživujícím vlivem raní rosy k novému životu probuzuje. Blahoslavená Panna Maria, kterouž stále a důvěrně vzýval, byla mu hvězdou útěchy; tak i andělé a Svatí Boží, svědkové jeho utrpení, jež za přímluvu prosil, byli mu nápomocni.

Posud stál bl. Perboyr jen před mandariny. Nyní ale byl postaven před soud místokrále, který měl sídlo své v Ou-Tchang-Fou, a ukrutností svou po celém císařství pověstným byl. Tento se zapřisáhl proti křesťanům, že v pronásledování jich neustane, pokud jich z celé provincie nevypudí. Když bl. Perboyr před ním stál, přinesen byl obraz blahoslavené Panny Marie, který žoldnéři zabrali při předešlém přepadnutí v domě misionářském. Mezi jinými žalobami na křesťany byla také ta, že prý nemocným vylupují oči, aby z nich vyráběli rozličné barvy k malování obrazů. Místokrál obvinil tedy

bl. Perboyra, že se tohoto zločinu vícekrát dopustil. Když bl. Perboyr odpověděl, že takové ukrutnosti nikdy se nedopustil, dal jej místokrál pověsiti za vlasy po několik hodin.—Kdybychom chtěli všechny ukrutnosti tohoto místokrále na bl. Perboyru vypsati, musili bychom objemnou knihu sepsati. Proto jen některé muky předvedeme.—

Bl. Perboyr byl ke kříži připoután od 9. hodiny ránní až do večera. Na potupu křesťanské víry byla mu rozžhavenou tyčinkou na čele tato slova napsána: "Zlořečené kacířství"! Několikrát byl k velikému stroji přivázán, provazy vzhůru na kolečkách vytažen a násilně k zemi spuštěn, čímž se mu kosti v těle vymknuly. Potom musil kleknouti na železné řetízky a tak dlouho klečeti. Po té byl za vlasy k sloupu připoután. Potom ho posadili na sedadlo tak, aby se nohy jeho země dotknouti nemohly, přivázali jej za hořejší stehno těsně k tomuto sedadlu a zavěsili mu na nohy těžké kameny, až se kolena z kloubů vymkla. Potom jej posadili zase na nízké sedadlo, vyzdvihli těsně spoutaná hořejší stehna k rozmnožení ukrutných bolestí a připevnili k nohám jeho těžké kameny. Ke konci každého takového mučení rozervali jej na celém těle tak, že sebou ani vládnouti, ani hnouti nemohl; proto jej mučitelé sami musili na ramenách do žaláře donésti. Ani při takovém trýznění nepozbyl bl. Perboyr hrdinské trpělivosti, ani křesťanské vlídnosti a přívětivosti; v tváři jeho jevila se radost z toho, že směl trpěti pro Pána Ježíše. Po těchto mukách dopřáno mu oddechu za 1 měsíc, až by zase nabyl něco síly, aby si mohl místokrál krvelačnou zdivočilost shladiti.

Na to se musil bl. Perboyr trestnímu soudu představit. Soudce se ho tázal: "V kterých domech jsi se

zdržoval? Jmenuj nám ty osoby, které ti při vkročení do Číny byly nápomocny." Bl. Perboyr věda, že není povinen na takové dotazy dáti odpověď, a že by tím i misionáře i křesťany novému pronásledování vydal, nedal odpovědi. Za to soudce kázal dáti mu 15 ran v tvář koženým nástrojem. Dále tázal se ho soudce: "Jakým nápojem okouzlit jsi křesťany, že se nedají pohnouti k zapření víry?" Bl. Perboyr odpověděl: "Žádným!" Za to mu dáno opět 15 ran bičíkem v tvář. Soudce tázal se ho dále: "Nebyla Anna Kao, (neohrožená panna a mučnice Kristova,) tvou posluhovačkou?" Perboyr odpověděl: "Nebyla!" Za to klečeti musil na železných řetězech, s rukama připoutanýma k sloupu za vlasy vyzdvižen, a pak po celou hodinu od žoldnéřů mrskán býti. Po té ukázal mu místokrál nádobu svatých olejů a pravil: "Snad jest to ten kouzelný nápoj, kterým křesťané opojeni bývají, aby vytrvali u víře?" Odpověděl: "Nikoliv!" Za tuto odpověď dáno mu 30 ran na stehna. Když se pak soudce otázal bl. Perboyra, jak se jmenují katechisté, kněží a křesťané, kteří s ním byli, a on jich prozraditi nechtěl, poličkovali jej a nadávali mu; ale vše bylo nadarmo. Potom ukázal mu mandarin svatý kříž a pravil mu: Budeš-li hotov, pošlapati tohoto Boha, jemuž se klaníš, propustím tě na svobodu. Na to odpověděl bl. Perboyr se slzami v očích: "Kterak bych se mohl dopustiti tak veliké urážky proti svému Bohu, Stvořiteli a Vykupiteli?" Tu přitiskl sv. kříž k srdci, líbal jej s blaživým pocitem a svažil jej hojnými slzami. To vida jeden ze žoldnéřů, vyrval mu kříž z ruky a nutil jej, dotknouti se hříšných předmětů. To vynutilo mu tak mocný výkřik, že se zděsili; za to mu dali 100 ran bambusovou holí. Jiný mandarin chtěl ho přinutiti, aby pošlapal sv. kříž, na zemi vyložený. Když odpově-

děl, že toho učiniti nemůže, zmocnili se ho dva žoldnéři a vodili jej násilně po tomto sv. kříži. Ale bl. Perboyr volal: "Jsem křesťanem; nejsem to já, nýbrž vy, kteří znesvěcujete toto znamení našeho vykoupení." Potom přinesli modlu a soudce řekl bl. Perboyrovi: "Budeš propuštěn na svobodu, budeš-li se jí klaněti." Bl. Perboyr odpověděl: "Usmrtiti mne můžete, ale nikdy mne nepřinutíte, abych se té modle klaněl."

Tu mu mandarin doplouval, řka: Kdybys byl neklamal křesťanů nadějí života věčného, nebyl bys nikdy se dostal do Číny, a křesťané nikdy by si nebyli nechali tebou vydrapati oči (při posledním pomazání). Nepřiznáš-li se k těmto zločinům, naložím s tebou, jak zasluhuješ. Perboyr odvětil: "Nikdy jsem se nedopustil tak nelidského ukrutenství." Za to jej dal předsedící mandarin 30 ranami až do krve stlouci, tak, že pod těmito ranami omdlel, nemoha se ani na kolena povznésti, ani sebou pohnouti. Ale ukrutní katané popadše jej za vlasy, vyzdvihli ho a pokaždé nechali jej na zemi padnouti. Otevřeli mu oči a nutili jej, aby hleděl na místokrále, který se znova tázal, kolika křesťanům vyloupil oči. Bl. Perboyr odpověděl: "Takového zločinu na svědomí nemám." Za to mu přidáno 10 ran holí. Místokrál však domnívaje se, že se to děje učarováním, že po takových mukách ještě se může pohybovati, kázal mu ještě jednou 10 ran holí dáti. Však ani touto krutostí nepřekonal klidnosti Perboyrovy. Když dále na rozličné věci se tázal a bl. Perboyr neodpovídal, poněvadž otázky marné byly a jemu síly se nedostávalo, rozsoptil se mandarin, dal mu vysázeti jiných 15 ran a řekl: "Co pak ani na tyto rány neodpovíš?" Tím podezřívá blahoslaveného Perboyra, že prý ještě mu učarováno, dal jej svleci a prohlédnouti. Pro jakýs neduh

nosil bl. Perboyr na těle obvazek. Ukrutník spatřiv jej, domníval se, že tomu tajemství přišel na stopu. Mar- ně blahoslavenec vyvracel toto směšné domnění, marně ukazoval viditelný neduh, pro který obvazek nosil. Mí- stokrál stál na svém; aby tomu kouzlu odjal čarovnou moc, dal zabít psa a nutil jej, aby se napil krve jeho a tou psí krví si i hlavu umyl. Na to dal mu na nohy kapati rozpuštěný pečetní vosk a přitisknouti naň svůj mandarinský prsten. Po tomto ukrutném výsledku dal sv. mučeníka, v němž nezbývalo již než nitka života, odnésti do žaláře.

Druhého dne dovlekli sv. mučeníka Perboyra ještě k hroznějšímu výsledku. Drábové svlékli jej na poky- nutí mandarinovo, položili jej tváří na zemi a dali mu 10 ran holí na záda. Následovalo tupení a nadávání a nové, lstivé vyslychání, a zase 10 ran. Potom pohrozil mu mandarin, řka: "Vidím, že bys již rád umřel a ušel dalšímu trápení, avšak mýlíš se. Dám tě po dlouhý čas, ale vždy jen po jednom doušku nejjízlivější muky sná- šeti, dám ti každý den nové tresty, a buď jist, že ne- okusíš smrti, po které tak toužíš, pokud na tobě nebudou vykonány všechny možné, nejbolestnější tresty a po- kuty."

Po té kázal posaditi jej na dřevěného, vysokého koně. Poněvadž ale na smrt' vysílený mučeník Boží sebou ani hnouti nemohl, vyzdvihli jej katané, posadili jej na toho koně dřevěného, přivázali jej za vlasy a no- hy k tomuto stroji. Tak jej semotamo tahajíce, mučili jej celou hodinu. Spustivše jej polomrtvého dolů, po- ložili jej k nohám místokrále, otevřeli mu násilně oči, nutíce jej, aby se podíval na něj, který, tygra ukrutněj- ší, z něho si žerty tropil a pravil: "Jak se máš?" Místo- král, chtěje stůj co stůj zvítěziti nad trpělivostí sv. mu-

čeníka, počal jej jako dříve vyslýchati a z těchže zločinů obviňovati. Když mu bl. Perboyr neodpovídal, dal jej několikráte holí tlouci a bičem mrskati. Věrný trpitel snášel vše s klidnou mlčelivostí.

. Zdálo se pak místokráli, že katané do sv. mučeníka Páně slabě buší; proto vyskočil jako zběsilý, popadl bič a počal jej tak nemírně a spěšně šlehati, že se zdálo, že tentokráte z jeho rukou živý nevyjde. I sami pohané děsili se nad tímto ukrutenstvím; ano i žoldnéři a mandarini, vidouce toto nevýslovné trýznění člověka, na němž nic trestuhodného neshledávali, jehož klidnosti, trpělivosti a stálosti se velice divili, vážili si ho, a z útrpnosti horšili se na tak ukrutného místokrále. Teprve když ukrutník ten svůj vztek nasýtil a násilným mrskáním sám se vysílil, dal svatého mučeníka, téměř již umírajícího, do žaláře odnésti. Toho dne dostal přes 200 ran! Žalářníci vidouce jej tak ztrýzněného, byli sami nad ním bolestně dojati. Aby jeho krví prosáklý šat na těle mu nepřischl, svlekli jej z útrpnosti a vymyli rány jeho zkrvavělé. Když jej svlekali, viděli celé tělo jeho napuchlé; tu a tam visely kusy masa s těla. Jiné kusy těla museli sejmouti s holí a s bičůvků. Všecky údy jeho byly jako jediná rána. Již nebyl ani člověku podoben, byl připodobněn Pánu Ježíši, o němž předpověděl, sv. Isaiáš 1, 6: **Od zpodu nohy až do vrchu hlavy není na něm zdraví, ale vše rána a zsinalost' a oteklina.** Všecky tyto strasti snášel blah. Perboyr z lásky k Pánu Ježíši s takovou klidností, že se patrně zrcadlila v tváři jeho, ač zohavené, a svědčila, jak jej to blažilo, že mohl trpěti Pro Pána Boha. V tom nadlidském utrpení nebylo jej skoro ani slyšeti, že by si byl povzdechl a naříkal. Když jej katechista, (na víru obrácený pohan, který se připravoval k přijetí svatého křtu), jménem Jong v

temné noci ve vězení navštívil, viděl a slyšel jej, an se vroucně modlil.

Tyto muky, jimž byl blah. Perboyr jako na pospas dán, přesvědčily místokrále a ostatní krvežíznivce, že ho nepřemohou v trpělivosti; nebot' již 4 měsíce trvalo toto kruté trýznění. Po 4 měsíce již vymýšlela nelidská krvelačnost' jejich nová muka. Jen v městě Ou-Tchang-Fou byl Perboyr více než 20 výslechům podroben, a po každém výslechu byl trýzněn, tak že se nedá ani přibližně pověděti, jak mnoho trpěl.

15. ledna 1840. odsoudil jej místokrál k uškrcení. Ježto pak rozsudek neměl býti vykonán bez předcházejícího potvrzení císařova, bylo svatému mučeníku ještě 8 měsíců v žaláři meškati. Tak jej vidíme ležeti v žaláři nečistém, pokrytého ranami rozjizvenými, s kostmi přelámanými; vidíme jej ležeti na holé zemi skrčeného, všeho občerstvení zbaveného, a tak nemocného, že pro nesmírné bolesti nemohl ani na nohy se postavit, ani mluvit. Po celý čas, co byl vydán mandarinům, nesměl žádný křesťan k němu se přiblížiti. Domnívali se katané, že jej snáze překonají, nedostane-li se mu s žádné strany pomoci neb útěchy.

Po posledním výslechu se poněkud v ukrutnosti ulevilo. Mezi prvními, jimž k němu do žaláře vstoupiti se dovolilo, byl kněz misionář Yang, z téhož řádu Lazarištů. Jaký to srdce rozrývající obraz se tu objevil před očima jeho! Blahoslavený Perboyr ležel tu jako Job na hnojišti s tělem zkrvavělým. Yang se dal do usedavého pláče. Perboyr hned se vyzpovídal a byl by rád přijal i nejsv. Svátost' Oltářní, kdyby to bylo možné. Tomu ale překázelo nařízení, že žaláři musili dříve sami z každého pokrmu okusiti, co mu bylo přineseno od přátel, aby se tím předešlo možnému otrávení se mučeníka Pá-

nati a katolíky ke kacířství arianskému sváděti chtěli. Někteří katolíci však, nemajíce peněz na cestu přes moře, zůstali v Typase. Když Ariani tyto chudé katolíky ke kacířství sliby i hrozbami sváděli a nic nepořídili, kázal je arianský král Hunerich všecky přivésti na veřejné místo a tam jim jazyk vyříznouti a pravou ruku utíti. Avšak mučeníci tito i bez jazyku mluvili tak, jako prve.

Svědectví o tomto velikém zázraku máme tak důležité a mnohé, že se o tom naprosto nedá pochybovati. Tak o tom zázraku svědčí očitý svědek, biskup Viktor Vita, jenž o tom psal obšírně r. 488, a doložil, že kdo o tom zázraku pochybuje, aby šel do Cařihradu, tam že jednoho z těchto mučedníků s uříznutým jazykem mluvíti uslyší, totiž jahna Reparata, který bez obtíže, plyně káže bez jazyka. (*Linguas eis et manus dexterarum radicitus abscidit. Quod cum factum fuisset, Spiritu Sancto praestante ita loquuti sunt et loquuntur, quomodo antea loquebantur.*) Proto si císař Zeno i císařovna tohoto mučeníka božího velice vážili.

Jiné svědectví máme od filosofa Eneáše z Gazy, jenž tehdáž v Cařihradě bydlil a některé z těchto mučedníků sám viděl a je zřetelně mluvíti slyšel. Nedůvěřuje uším svým, prosil, aby mu otevřeli svá ústa a ukázali, jak jejich jazyk až ke kořenu vyříznut byl. Vida to, divil se nejen tomu zázraku, že mluvili, nýbrž že velikým bolestem při vyříznutí jazyka nepodlehli.

Jiného svědka očího máme filosofa Prokopa, který tolikéž některé z těchto mučedníků božích v Cařihradě vídal a je mluvíti slyšel, a vypravuje, že dva z nich se prohřešili a tím hned řeči úplně pozbyli.

Svědkem tohoto velikého zázraku jest vznešený úředník císařský Marcelín a pak císař Justinian, kteří

ve své konstituci pro Afriku vysvědčují, že tento zázrak viděli.

Marcelín též ve své kronice o tom vypravuje a zprávy nám podává, že jeden mladík z těchto mučovníků od narození hluchoněmým byl, a začal mluvit v tom okamžiku, kde mu jazyk vyříznut byl.

Jiné svědectví velikého zázraku máme u Evagria, polemika v Cařihradě (zemř. 594).

Svědkiem zázraku toho jest i svatý papež Řehoř Veliký, jemuž to jeden starý biskup v Cařihradě vypravoval, že viděl některé z těch afrických biskupů, kteří bez jazyka mluvili:

Svědectví tato a mnohá jiná jsou tak jasná a přesvědčivá, že nikdo se neopovažuje, v pochybnost' bráti tak veliký zázrak.

24. Co nám z toho všeho souditi jest?

Z toho, co posud v tomto článku řečeno, souditi musíme správně a rozumně, že svatá víra katolická jediná pravá, od Boha zjevená víra; samospasitelná víra jest, poněvadž takové nesčíslné množství svatých mučovníků Páně, všech stavů, všeho stáří, všech věků a všech zemí a krajin pro tuto sv. víru život dalo,—protože tito svatí mučovníci tak neslýchané muky vystáli, že hrůza nás pojímá, když to slyšíme neb čteme,—a při těch mukách tak krásnými ctnostmi se stkvěli, že se jim právem obdivovati musíme;—a zvláště když tak veliké zázraky uvažujeme, jež Pán Bůh činil při mukách Svých služebníků na oslavu a potvrzení zjevení Svého, svaté víry naší katolické, musíme doznati, že tyto zázraky opravdu božské svědectví jsou, jimiž Bůh křesťanské náboženství jako Své božské učení označil a potvrdil. Z toho poznáváme i povinnost', Pánu Bohu vděčnými se prokazovati za tak velikou milost', že nás k víře katoli-

cké povolati ráčil, zvláště tím, že život svůj, celé smýšlení, mluvení a jednání své dle pravidel této sv. víry, dle učení příkladů Pána Ježíše a Jeho Svatých zařídíme a spravujeme, a pro tuto sv. víru i hotovi jsme, život svůj dáti, kdyby toho Pán Bůh od nás žádal, a když této oběti Pán Bůh od nás nežádá, aspoň se vynasnažujeme, šířiti svatou víru katolickou vzornými příklady, modlitbami za obrácení nevěrců a hříšníků, jakož i rozšiřováním dobrých knih a podporováním katolických novin a časopisů.

XVIII. VLASTNOSTI VÍRY.

1. Jaké vlastnosti musí víra naše míti, aby nás k spasení věčnému přivedla?

A. **Víra naše musí býti všeobecná.**

B. **Víra naše musí býti pevná a stálá.**

C. **Víra naše musí býti živá.**

2. a) **Proč musí víra naše býti všeobecná** neboli celá neb jedna s věrou Církve katolické? Proč nesmíme ani jednoho článku učení Kristova a Církve katolické v pochybnost' bráti?

Protože 1) **zákon Boží** nám všeobecnou víru ukládá. 2) Protože jen všeobecná, celá víra nás spasí.

3. **Jak zákon Boží** ukládá nám, abychom celé zjevení Boží přijali a o žádném článku svaté víry nepochybovali?

Pán Ježíš, Bůh náš, všem křesťanům to ukládá jako zákon Svůj božský, abychom všemu učení Jeho uvěřili, když k apoštolům Svým praví: **Dána jest Mi všeliká moc na nebi i na zemi; protož jdouce, učte všechny ná-**

rody, křtíce je ve jménu Otce, i Syna i Ducha Svatého, učíte je zachovávat **všecko**, což jsem koli přikázal vám. **A aj, Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.** Jestliže tedy apoštolové Jeho a jejich nástupcové v apoštolském úřadě až do skonání světa všechny národy učiti měli **všecko**, cožkoli byl jim přikázal, zajisté musili věřící nejen **všecko** činiti a plniti, nýbrž i **všemu** věřiti, co Pán Ježíš byl kázal. Z toho jde jasně na jevo, že tedy i my povinni jsme tímto zákonem Božím věřiti všemu a celému učení Pána Ježíše, a ani jednoho článku svaté víry zamítnouti nesmíme.

4. Jak tomu učí svatí apoštolové Kristovi?

Svatí apoštolové úsilovně a rozhodně učili národy, že všickni musí přijati všechny články, všechny pravdy učení Kristova, že ani jednoho článku svaté víry katolické zavrhnouti nesmějí.

Tak učí sv. apoštol Jan v druhé epištole své v 1. kap., 9. verši: **Žádný, kdož odstupuje a nezůstává v učení Kristovu, nemá Boha.** To jest, žádný křesťan nebude míti podílu na Bohu, na milostech z vykoupení Kristova plynoucích, na slávě nebeské, kdo se od učení Kristova uchyluje, třeba jen v jediném článku, třeba jen v jedné věci, kdo chce tedy k spasení přijíti, musí míti víru všeobecnou, celou, jednu víru s Kristovým učním a náboženstvím.

Tak tomu učí i sv. Pavel v epištole ke Galatským 5, 2: **Aj, já Pavel pravím vám, že budete-li se obřezovati, Kristus vám nic neprospěje. A opět osvědčuji všelikému člověku, kterýž se obřezuje, že jest povinen v š e c k e n zákon naplniti. Prázdní jste Krista, kteřížkoli hledáte skrze zákon (starý) ospravedlnění býti; vypadli jste z milosti (vykoupení Kristova). Nebo v Kristu Ježíši ani obřízka nic neplatí, ani neobřízka, ale víra, kte-**

rá skrze lásku působí. .Maličko kvasu všechno těsto porušuje.

Domnívali bychom se snad, že by na tom mnoho nezáleželo, kdyby Galatští křesťané obřízku ze Starého zákona byli podrželi, jak je kacíři k tomu naváděli, jen kdyby všechny ostatní články svaté víry katolické přijali a vyznávali; ale sv. apoštol se vyjádřil zde se vši přísností, že ani v jedné věci se nesmějí odchýliti od učení Pána Ježíše, že by jinak vypadli z milosti výkupného díla Kristova, že by neměli žádné účasti na Jeho smrti, že by nepřišli k spasení věčnému, a doložil, že maličko kvasu celé těsto porušuje, že odstoupení od víry Kristovy jenom v jediném článku celou víru Kristovu ruší a kazí.

5. Jak tomu učí svatí otcové a učitelé církevní?

Sv. Athanáš (zemř. 373) dí: "Kdožkoli spasen býti žádá, musí přede vším míti víru všeobecnou." Sv. Lev Veliký (zemř. 461) učí: "Velikou ochranou jest víra celá, víra **pravá**, k níž nemůže nikým ani co přidáno býti, ani co odejmuto býti, poněvadž **jednou-li** není věrou, věrou není, dle výroku apoštolova (Efes. 4, 5): **Jeden jest Pán, je d n a víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech**, kterýž jest nade všechno povýšený a skrze všechno a ve všech nás. Této jednoty se, nejmilejší, přidržujte s myslí nezvratnou; v ní všeliké svatosti dosáhnouti hleďte, v ní příkazům Páně služte, nebť bez víry nelze líbiti se Bohu; bez ní není nic svatého, nic čistého, nic živého, nebť spravedlivý z víry živ jest."

6. Jak nám to objasňují podobenství?

Všecky pravdy svaté víry katolické jsou v takovém souladném spojení, že jen jediná odchylka od učení katolického působí zmatek, jako jen **jediný zlozvuk** celou harmonii pokazí, jediná omylka ve zpěvu celou sou-

hlasnost' zpěvu pokazí.

Jako **jediná puklina zvon** zkazí: tak jediná odchylka od víry všeobecné svatou víru ničí.

Jako **jediná štěrbina v lodi** způsobí utonutí celé lodi: tak jediné uchýlení se od víry katolické způsobí utonutí duše naší v nevěře a záhubě pekelné.

7. Jak nám to Svatí ukazují příklady svými, že víra naše musí býti všeobecná, celá, katolická?

Císař Valens stal se kacířem arianským. K tomuto bludu chtěl svést i **sv. biskupa Basila** a poslal k němu do Cesareje v Kapadocii Modesta, náčelníka tělesné stráže císařské. Ten povolal sv. Basila k sobě, a domlouval mu, aby císaře uposlechl, i sliboval mu s největší laskavostí přízeň císařskou, a zase mu hrozil zabráním statků, vyhnanstvím, ba i smrtí. Sv. Basil usmál se i slibům i pohrůžkám Modestovým a odpověděl klidně: "Čemu Církev svatá učí, to přijala od Boha; jmění i krev dám za toto učení katolické. **Ani jednoho slova, ani jedné slabiky nedám vzítí z tohoto učení.** Zůstanu věrným strážcem svaté víry a budu hájiti tohoto pokladu, mně svěřeného, proti všem bludům i svým životem i svou smrtí." Tak mluvil sv. otec církevní, poněvadž mu Modest namítal, že se tu jedná jen o jedno slovo, anó jen o jedno písmeno "i." Katolíci vyznávají, že **Kristus Pán** jest stejné podstaty a přirozenosti jako **Bůh Otec**; Ariani však učili, že Pán Ježíš jest jen podobný Bohu Otci. Katolíci rovnou a stejnou podstatu Syna Božího s Otcem nazývali řecky homousios, kacíři Ariani nazývali podobnou podstatu Pána Ježíše s Otcem homoiusios. Touto statečnou řečí svatého Basila byl Modestus tak popuzen, že mu hrozil vypovězením ze země a dal mu na rozmyšlenou lhůtu do druhého dne. Světec odpověděl: Lhůty této není třeba; neboť zítra

budu mluviti jako dues." Tato neohroženost' zarazila Modesta, proto s nepořízenou vrátiv se domů, pravil k císaři: "Jsme poraženi! Muž tento nedbá ani slibů, ani pohrůžek!"

Nezlomná statečnost', vážná důstojnost' a hluboká učenost' svatého Basila dojaly císaře Valensa tak, že se neodvážil provésti rozkazu, na vyhnání jeho ze země, jenž již podepsán. Ano císař zakázal znepokojovati svatého biskupa Basila, poslal mu mnoho darův na rozdání chudým, přišel sám o vánočních svátcích do Cesareje v Kappadocii do stoličného chrámu sv. Basila na služby Boží. Tu jsa očitým svědkem vroucí nábožnosti katolického lidu, jímž svatyně přeplněna byla, a slyše velebné církevní zpěvy, a hledě na svatého arcipastýře, an vážně služby Boží kořal, zachvěl se císař Valens a div neomdlel. Šel též k oltáři s obětnými dary, ale nikdo jich nepřijal z rukou toho zjevného kacíře.—Později přiměli Ariané císaře Valensa k vydání rozkazu, aby sv. Basilej byl poslán do vyhnanství. V noci před dnem, kdy sv. Basilej měl býti vyhnán z dioecese své cesarejské, roznemohl se šestiletý syn císařův, a císařovna trápila se velikým zármutkem. Císař vida v tom trest Boží, povolal sv. Basila k sobě na rychlo. Jakmile sv. biskup k císaři přišel, ulehčilo se nemocnému pacholíku. Sv. Basil řekl z vnuknutí Božího, že syn zůstane na živě, bude-li katolicky pokřtěn. Ale císař dal syna svého pokřtiti po ariansku; aj hošík roznemohl se opět a zemřel. Potom chtěl císař podepsati rozkaz, aby sv. Basil odveden byl do vyhnanství; když se však posadil, třásla se mu ruka, péro se mu zlomilo, a tak císař Valens, roztrhl listinu a upustil od dalšího pronásledování svatého biskupa, jenž úsilovně svaté víry katolické hájil až do své smrti r. 379.

8. 2) Proč jen všeobecná, celá víra nás spasí?

Protože jen všeobecnou věrou Pána Boha ctíme, protože Pán Bůh jest učitelem nejen těch a oněch tajemství svaté víry, nýbrž všech tajemství, a zasluhuje tedy pro Svou neomylnost' a moudrost' a pravdomluvnost', abychom Jemu věřili nejen v těch a oněch článcích, nýbrž abychom Jemu věřili ve všech věcech, které nám zjevuje, a protože neúplná víra vlastně žádná víra není. Bůh se nemůže mýliti v žádné věci, Bůh nemůže nás mýliti v žádné věci. Proto musíme stejnou měrou věřiti všem pravdám, nám od Boha zjeveným, poněvadž všechny zjevené pravdy spočívají na jednom a témž základě, na neomylnosti, moudrosti a pravdomluvnosti Boží. Kdyby se mohl Pán Bůh klamati neb mýliti jen v jedné věci, mohl by se klamati a mýliti i v jiných věcech, a my bychom již neměli žádného rukojemství pro neomylnost' u víře. Víra by zanikla a přestala by na vždy. Kdo však některým článkům víry sv. věří, a jiným nevěří, ten nemá vlastně žádné víry, poněvadž věří ne Bohu, ne Církvi svaté, nýbrž jen sobě. Víra u něho vzala za své.

9. Jak tomu učí sv. Jakub v epištole své 2, 10?

Kdoby pak koli celý zákon zachoval, ale přestoupil by v jediném (příkázání), učiněn jest všemi vinen. Tak právě i ten, který přijímá celé zjevení Boží, ale jen v jediném článku pochybuje neb nevěří, spasen býti nemůže.

10. Jak o tom mluví sv. Ambrož (zemř. 397) ?

"Odejmeš-li jen jeden článek víry, odejmeš si své spasení." Chce tím říci: Nevěříš-li jen jedinému článku sv. víry, spasen býti nemůžeš.

11. Jak o tom soudí sv. Augustin (zemř. 430) ?

"Věříte-li v evangeliu jen tomu, co chcete, a tomu

nevěříte, co nechcete, věříte vlastně ne Bohu, nýbrž sami sobě, neboť smí-li vlastní rozum v Písmě svatém to přijímati a zavrhnouti, co chce, nepodrobuje se vážnosti Písma, nýbrž podrobuje Písmo své vůli.”

12. Co z toho plyne?

Že víra naše musí býti všeobecná, že musíme věřiti všem věcem, od Pána Boha nám zjeveným, a ani jednoho článku zjevení Božího a učení Církve katolické nesmíme zavrci, ani o jednom článku sv. víry pochybovati; neboť Bůh nám velí, abychom všem pravdám svaté víry věřili, a velí nám to pod ztrátou království nebeského.

13. b) Kterí prohřešují se těžce proti této všeobecné víře?

1) Ti a tací, kteří se mají za osvícené a vzdělané, a proto **jen těm článkům víry věří, které chápou** rozumem svým, a zavrhují takové pravdy, které převyšují rozum jejich.

Jak mnoho jest věcí ve světě, kterých svým rozumem nechápeme a přec je za pravdivé máme. Kdo nám vysvětlí přírodní tajemství a vyloží: Co jest slunce? Co jest měsíc? Co jsou hvězdy? Z čeho jsou? Jak povstává blesk a hrom? Jak se tvoří sníh a krupobití? Jak vanou větry? Co jest světlo? Z čeho sestává vzduch a nadvzduší? Proč přitahuje magnet železo?—Co jest duše naše? Jak působí duše na tělo naše? Jak působí tělo na duši naši? Jak promění se skýva chleba, které požijeme, v krev naši a v naše tělo? Odkud to, že některé dítě jest chytré a chápavé,—jiné jest nejapné?—Kdo učil pavouka umělé pavučiny dělati? Kdo učil včely sladký med připravovati? Jak se rodí z vejce páv, bažant s tak krásným peřím a mnohé druhy ptáků, kteří

tak líbezně zpívají? Jak roste ze semene stéblo a klas s mnohonásobným zrnem?

Jestliže tedy tak mnohé věci v přírodě Boží jsou rozumů našemu nepochopitelné, jaká to opovážlivost' a pýcha, nechtíti věřiti tajemstvím, od Boha vševědoucího a nejvyš pravdomluvného zjeveným! Nevěříme zajisté článkům svaté víry proto, že jsou nám pochopitelné a proto, že zdají se nám jasné a rozumné, nýbrž jen proto, že Pán Bůh je zjevil, jenž jest věčná Pravda a Moudrost' sama.

Kdyby člověk, od narození slepý, proto nechtěl věřiti, že na nebi svítí slunce, měsíc a hvězdy, že nikdy jich sám neviděl: nebyl by proto nerozumným, a svéhlavcem zpozdilým? Mnohem hůře si vedou ti, kteří mnohým článkům svaté víry upírají pravdivosti proto, že jich sami rozumem svým pochopiti nemohou.

Zdaž není předmět svatého náboženství svrchovaný Bůh sám, jehož božské dokonalosti nikdy nám dostihnouti nebude lze. Kdyby svatá víra obsahovala v sobě jen tajemství, našemu rozumu přístupná, nebyla by již věrou, nýbrž vědou.—Za toto podrobení rozumu našeho svatým pravdám, nám od Boha zjeveným, slibuje a dá nám Pán Bůh nevystihlé a věčné radosti nebeské; tam nad blankytem nebeským uzříme Pána Boha tváří v tvář, tam v nebi uzříme a pochopíme všechna tajemství i přírody i svaté víry. Jak vznešená a slavná to odměna za naši víru všeobecnou! 1 Kor. 13, 17. **Nyní vidíme skrze zrcadlo v podobenství, ale tehdaž tváří v tvář.**

2) Hřeší těžce proti sv. víře i ti, kteří věří a přijímají **jen hlavní a důležité články svaté víry**; méně důležitým prý netřeba věřiti.

Avšak Kristus Pán nečiní žádného rozdílu mezi

hlavními a vedlejšími, mezi důležitými a méně důležitými věcmi Svého náboženství; naopak Pán Ježíš žádá ode všech, kteří spasení býti chtějí, aby všechny pravdy učení Jeho věrně přijali a je vyznávali slovem i životem: **Učte je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám.** Mat. 28. Pán Ježíš nepraví, že budou zavrženi jen ti, kteří hlavní a důležité pravdy Jeho božského učení zavrhnou, nýbrž ohlašuje věčné zatracení vůbec všem, kteří nevěří: **Kdo pak neuvěří, bude zatracen.** Mar. 16, 16.

Ale kdo nám určí, které jsou hlavní a podstatné články svaté víry? Kdo nám poví, které pravdy svatého náboženství jsou vedlejší a nepodstatné? Mnohý člověk má to za důležité a podstatné, co se zdá jinému nedůležité a nepodstatné. Kdybychom touto zásadou se řídili, přišli bychom konečně tak daleko, že bychom nechtěli nic věřiti, jak to činí odpadlíci.

Kdo může ostatně nazývati ty věci, které Pán Bůh nám zjevil, nedůležitými? Není to urážlivé pro Pána Boha, když říkají, že nám Pán Bůh takové věci zjevil, které jsou nedůležité maličkosti?

3) Těžce hřeší proti všeobecné víře i ti, kteří věrně přijímají skumné pravdy svaté víry, ale **při tom zavrhuji cvičné a výkonné pravdy její.** Tací věří rádi, že jest jeden Bůh ve třech Osobách, že jest spravedlivý a milosrdný, že Pán Ježíš nám zemřel, z mrtvých vstal a na nebe vstoupil—atd.; ale nechtějí věřiti a nevěří, že se musíme stále modliti, zejména v pokušení a nebezpečnostech k hříchu, že se musíme v kříži a soužení trpělivě do vůle Boží odevzdati, že se musíme zapíratí a přemáhati, že musíme svým žádostem hříšným odpíratí a je přemáhati, že musíme Pána Ježíše ve všech čnostech následovati, že musíme poslouchati svých představených, že musíme bližnímu křivdy mile odpouštěti.

Tací křest'ané podobají se **jelenu**, o němž se bájí, že když jest od myslivců pronásledován a útekem již se zachrániti nemůže, hlavu svou do křoví skrývá a oči zavírá a tím se za bezpečna považuje. Ale tu padá rána a jelen v krvi své hyne. Aj, tomuto jelenu se podobají křest'ané tak mnozí, kteří mocný hlas svědomí svého utlumují, proti svému přesvědčení si pravdy a zákony svaté víry jinak vykládají, k sv. zpovědi dlouhá léta nejdou, v pátek masitých pokrmů požívají, v neděle a svátky zasvěcené službám Božím neobcují, na kázání nechodí, a při tom a v podobných nepravostech se vymlouvají, že žádného hříchu nemají, že nevědí, z čeho by se zpovídali, že těžké práce jim brání, půst v pátky a jiné postní dny zachovati, že zákon Boží dobře znají a žádného kázání již nepotřebují atd. Ach takovíto nešťastní křest'ané otevrou oči až již pozdě bude, na smrtelném lůžku; a tehdáž poznají, že se zmýlili, a že již toho bludu napravití nemohou; proto v zoufalství volají na smrtelném loži a volati nepřestanou v mukách pekelných: **Zbloudili jsme z cesty pravdy** (ctnostného života) **a světlo spravedlnosti** (svaté víry katolické) **ne-svítilo nám; a slunce rozumnosti nevzešlo nám. Ustali jsme na cestě nepravosti a zahynutí, cesty pak Páně** (života ctnostného, opravdu křest'anského) **neznali jsme. Což nám prospěla pýcha? Aneb což nám spomohla chloubá s bohatstvím? Pominulo to všecko jako stín. Nemůžeme žádného znamení ctnosti ukázati, ale v zlosti své strávili jsme se. Tak mluvili v pekle ti, kteříž zhřešili.** Moudr. 5, 6.

14. Čemu učí nás tento článek, že víra naše musí býti všeobecná?

Z toho, co řečeno bylo o všeobecné neboli celé a

úplné víře, poznali jsme se vši předsvědčeností, že musíme všechny pravdy, Bohem zjevené, a Církví katolickou nám předložené, s úplnou a dokonalou věrou přijati a vyznávat. Přec však máme výslovně věřiti v nejpřednější neboli základní pravdy katolické víry: 1) že jest jeden Bůh. 2) Že jest Bůh spravedlivý, jenž dobré a spravedlivé v nebi věčně odměňuje, a hříšníky v pekle tresce. 3) Že jest jeden Bůh ve třech osobách: Otec, Syn a Duch Svatý. 4) Že druhá božská osoba se vtělila a svou smrtí na kříži nás vykoupila. 5) Že duše lidská nesmrtelná jest. 6) Že milosti Boží k spasení nám nevyhnutelně třeba jest, takže člověk bez milosti Boží nic prospěšného k životu věčnému činiti nemůže. První 4 pravdy základní jsou tak nutny věděti a věřiti, že neplatná jest zpověď toho, kdo jich nezná, jak papež Inocenc XI. v 64. větě zavržené oznámil.

Z toho dále plyne, že máme se zdokonalovati u svaté víře horlivým posloucháním kázání a čítáním a rozjímáním častým o pravdách svaté víry. Proto má každý dobrý křesťan pilně na kázání choditi a nábožné knihy horlivě čítati, aby se řádně vyučil ve svaté víře, dle svaté víry žil a jí hájiti uměl proti útokům nevěrců a odpadlíkův. Tak to činili Svátí; tím se stali svatými. Tak činněž to i my a tím posvětime se i my.

B. Víra naše musí býti pevná a stálá.

15. a) Kdy jest víra naše **pevná**?

Pevná jest víra naše, když o pravdách, Bohem nám zjevených, nic nepochybujeme, když jako dobré dítky pravdy božské pokorně přijímáme, o nich všetečně nehlobáme, nýbrž spoléháme jen na pravdomluvnost Boží. Je rádi za pravdu věčnou a nemýlnou máme.

16. Co nás k této víře pevné vede?, a proč musí býti naše víra pevná?

1) Neomylný Bůh. 2) Neomylná Církev Jeho toho žádá a zasluguje.

1) Svrchovaná moudrost', vševědoucnost', svatost' a pravdomluvnost' Boží, kteráž ani Sebe, ani nás oklamati nemůže, toho žádá a zasluguje. Co Pán Bůh nám řekl a zjevil, to nemůže nikdy býti lež neb podvod, poněvadž Pán Bůh jest nejvyšší moudrý a vševědoucí, a tudíž nemůže se nikdy mýliti; jest i neskonale svatý a pravdomluvný; tedy nemůže ani nás šáliti neb oklamati. Proto se nazývá víra naše božská ctnost', poněvadž předmět víry naší jest slovo, zjevení Boží, a příčina, proč věříme, jest Bůh sám, jeho neomylnost'. Věříme tedy jen tomu, co Bůh nám řekl, a zjevil, a jen proto věříme, protože to Pán Bůh sám nám řekl a zjevil.

17. Jak tomu učí Písmo svaté?

Písmo sv. často nás napomíná a zavazuje, abychom spoléhajíce na neskonalou pravdomluvnost' Boží, Jeho slovu a Jeho zjevení pevně, bez vší pochybnosti věřili.

4. kniha Mojž. 23, 19: **Není Bůh jako člověk, aby klamal, ani jako syn člověka, aby se měnil.**

Žalm 118, 160: **Počátek (základ, nejpřednější věc) slov Tvých jest pravda.**

Luk. 21, 33: **Nebe a země pomínou: ale slova Má nepomínou.**

Jan 8, 12: **Ját' jsem světlo světa; kdo Mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude míti světlo života.**

Jan 14, 6: **Dí Jemu (Tomáši) Ježíš: Já jsem cesta a pravda i život. Žádný nepřichází k Otci, než skrze Mne.**

Těmito slovy ujišťuje nás milý Pán Ježíš, že Jeho božské učení nepomine na věky, pravdivost' Jeho zaslí-

stovali i králi, svatému Ludvíku IX. (zemř. 1270) a zvali ho, aby se na ten zázrak podívat šel, odpověděl: "At' tam jde ten, kdož nevěří, že Pán Ježíš jest přítomen ve velebné Svátosti Oltářní; já tomu tajemství víry pevněji věřím, než kdybych Pána Ježíše na své vlastní oči ve velebné Svátosti Oltářní přítomného viděl. Jeho slovu více věřím, než svým vlastním očím."

20. 2) Jak nás vede k pevné víře **neomylná Církev Boží?**

Církev katolická neučí nás jinému, než tomu, co Pán Bůh zjevil; Pán Ježíš jí přislíbil pomoc Ducha Svatého, aby ji učil a jí chránil všeho bludu až do skonání světa; učinil ji neomylnou. Proto nemůže Církev svatá katolická nikdy do bludu upadnouti. Jakmile tedy zvíme, že to a ono jest učení Církve svaté katolické, musí všeliká pochybnost' přestati, a my musíme článkům víry, od Církve svaté nám k víře předloženým, s nejpevnější a nejradostnější věrou se podrobiti a jim věřiti, poněvadž Pán Ježíš nám co nejprísněji povinnost' uložil, v učení víry a mravů Jeho Církvi se podrobiti a Jí poslouchati. Kdybychom do bludu uvedeni byli, padla by pak vina na samotného Pána Ježíše, poněvadž nám pod ztrátou blaženosti věčné velel, Církve Jeho katolické poslouchati.

21. Jak tomu učí Písmo svaté?

Mat. 18, 17: **Jestliže pak ani Církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.** To jest, považujte takového člověka, který Církve Mé neuposlechne, nikoliv za křesťana, nýbrž za pohana a veřejného hříšníka, který žádné naděje na spasení věčné nemá a mít nemůže.

Jan 14, 16: **Já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy, jehož svět nemůže přijíti (přijmouti); ale vy Jej poznáte,**

nebot' u vás zůstane a v vás bude. Nenechám vás siro-
tků. . . Utěšitel pak Duch Svatý, kteréhož pošle Otec ve
jménu Mém, tent' vás naučí všem věcem, a připomene
vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám.

Jan 16, 13: **Když pak přijde ten Duch pravdy, na-
učít' vás všeliké pravdě.**

1 Timoth. 3, 15: **Abys věděl, kterak máš v domu
Božím obcovati, kterýž jest Církev Boha živého, sloup a
utvrzení pravdy.**

22. Jak o tom přesvědčují nás svatí otcové a učite-
lové církevní?

Sv. Augustin dí: Já bych ani evangeliu nevěřil,
kdyby mne k tomu nepohnula vážnost' Církvě katolické.
(Ego Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiae catho-
licae commoveret auctoritas.)

Sv. Alfons Liguori (zemř. 1787) vece: "Děkujeme
neustále Pánu Bohu, že nám dal naroditi se z katoli-
ckých rodičů a připomínejme si stále slova žalmistova
(147, 20:) **Neučinilt' tak žádnému národu a soudů Svých**
(tajemství katolické víry) **nezjevil jim** (všem národům).
Ale Pán Bůh chce, abychom užívali rozumu svého k to-
mu, abychom jistě poznali, že On to jest, který nám to
zjevil, ne k tomu, abychom pochopili, co nám zjevil. Jak-
mile jsme se přesvědčili, že to a ono jest učení Církvě
svaté, musíme rozum svůj podrobiti a na slovo Pána Bo-
ha všecko za pravé míti, co nám Církev svatá k věření
představuje, i kdybychom z toho nic nepochopili. To
jest ona pokorná sprostnost' dětinná, o které mluví sv.
1. Petr 2, 2: **Jako nyní zrozená nemluvnátka rozumné-
ho, beze lsti mléka žádejte, abyste jím rostli k spasení.**
Tajemství víry neodporují rozumu našemu, ale převy-
šují chápavost' jeho. Proto nesmíme o nich hloubati,
abychom je vystihli a pochopili; jinak bychom upadli

do mnohých obtíží, z nichž bychom se sotva vypletli. Proto praví sv. Augustin: "Víra není věc pyšných, nýbrž pokorných." Kdo opravdu pokorný jest, nemá obtíží, uvěřiti."

23. Jak tomu učí příklady Svatých?

Sv. Terezie (zemř. 1582) říkala: "Dáblu se nikdy nepodařilo, pokoušeti mne proti svaté víře. Zdá mi se, že tím ochotněji naučení svaté víry přijímám, čím méně jsou pochopitelná."

Sv. Ludvík (zemř. 1270) král francouzský, vypravuje o jakémsi theologu, který byl velice pokoušen o tajemství nejsv. Svátosti oltářní. Odebral se k biskupu pařížskému, odhalil mu své úzkosti a prosil ho o pomoc s pláčem. Biskup tázal se ho: "Nezapřel byste o živý svět víry své?" Theolog odpověděl: "Toho nikdy neučím." Biskup ho upokojil, ukázal mu, jak mnohý užitek jemu přinese toto trpělivé snášení pokušení proti sv. víře, a poučil ho, že nemáme hloubati o tajemstvích svaté víry, ani odpovídati na obtíže, které d'ábel nám představuje, ani se jimi obírat, nýbrž že máme Pánu Bohu slíbiti, že jsme hotovi pro víru svaté Církve katolické, neomylné, i život svůj dáti.

Sv. František Saleský (zemř. 1622) byl v nemoci své těžce pokoušen proti svaté víře, zejména o nejsv. Svátosti oltářní. Avšak nepouštěl se do vyjednávání s d'áblem, nýbrž přemohl ho pouhým vzýváním nejsv. jména Pána Ježíše. Při těchto pokušeních podrobil pokorně rozum svůj učení neomylné Církve svaté a pravil: "Za tuto sv. víru Církve katolické jsem hotov, tisíckrát život svůj obětovati." Touto pokorou a modlitbou zvítězil nad d'áblem, a osvědčil pevnou víru svou.

24. Čemu se z toho učíme?

Že víra naše musí býti pevná, založena jsouc na neomylnosti Pána Boha vševědoucího a pravdomluvného a Církve Jeho neomylné, kterouž nám dal Pán Ježíš za učitelku naši ve věcech víry a mravů, abychom se mohli do nebe dostat;—že musíme tajemství víry, našemu rozumu nepřístupná, a nevýzkumná, pokorně jako dítky tak přijati a jim věřiti, jako jiným, jasným pravdám svaté víry, a o nich nehlobati, nýbrž rozum svůj ochotně jim podrobiti, jak Pán Ježíš nám to výslovně a hrozivě přikazuje u Marka 10, 15: **Amen pravím vám: Kdož by koli nepřijal království Božího jako dítě, nevejde do něho.** To jest: Kdo nepřijme všech článků a pravd od Boha zjevených a Církví katolickou mu předložených tak pokorně a sprostně, bez všetečného hloubání, jako dítě dobré nehlobá o slovu otcově, nevejde do království nebeského, nemůže býti spasen.

25. b) Co jest víra stálá?

Víra stálá jest statečné vyznávání katolické víry vzdor všem překážkám a pronásledováním.

26. Proč musíme míti víru stálou?

Protože Bůh nám stálou víru za svatou povinnost ukládá a protože jen stálá víra nás k spasení přivádí.

27. Jak tomu učí Písmo svaté?

Mat. 10, 22: **Budete v nenávisti všechněm pro jméno Mé** (pro učení Mé, pro víru Mou katolickou); **ale kdož setrvá až do konce** (až do smrti vyznávati bude víru Mou), **ten spasen bude.** **Kdožkoli tedy vyzná Mne před lidmi, toho i Já vyznám před Otcem Svým, jenž jest v nebesích; kdožby pak zapřel Mne před lidmi, zapřímť i Já ho před Otcem Svým, kterýž jest v nebesích.** **Nedomnívejte se, že jsem přišel pokoj poslat na zem: nepřišelť jsem poslat pokoje, ale meč** (budete pro víru Mou a pro náboženství Mé trpěti mnoho od tvrdo-

šijných nevěrců, dojde až k zjevnému pronásledování a krveprolití.).. **Kdo neběře (na sebe) kříže svého, a ne-následuje Mne, není Mne hoden. Kdo nalezne život svůj (nechce trpěti a umřítí pro víru Mou), ztratí jej (na věčnosti); a kdo ztratí život svůj pro Mne (mučeni-ckou smrtí), nalezne jej (na věčnosti).**

Mat. 11, 12: **Království nebeské trpí násilí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.** To jest, do nebe žádný přijíti nemůže bez násilí a namáhání a velikých obětí. Kdo nechce pro víru Mou sebe přemáhati a zapírati a pronásledování, i smrt' samu trpěti, když toho žádá vy-znání víry Mé katolické, nepřijde do nebe.

1 Korint. 16, 13: **Bděte, stůjte u víře, zmužile sobě počínejte a posilněte se.**

28. Jak témuž učí sv. Otcové a učitelé církevní?

Sv. Augustin vece: "Vyznávej víru svou! Kristus nebývá zapírán jen od toho, kdož praví, že není Krista. nýbrž i od toho, jenž křest'an jsa, zapírá, že není kře-st'anem. Zdaž ti, kteří nevyznali ústy (víru svou), neza-hynuli? Zdaž Petr ústy pronesenou lež nesmyl horkými slzami? Proč se tak těžce kál' ze svého zapření? Proto-že věděl, jak hrozný to hřích, srdcem věřiti k sprave-dlnosti a přece nevyznávati ústy k spasení.

Sv. Cyrill dí: Nenít' pravým křest'anem, kdož se bojí pro pravdu (svaté víry) umřítí.

Sv. Jan Zlatoústý tvrdí: "Jako had sebe celého vy-dává a nic nedbá, byt' i samo tělo bylo zraněno, jen když hlavu svou uchová neporušenou: rovněž i ty ne-dbej o nic kromě o víru, byt' i tobě bylo bud' peníze ztratiti, nebo tělo i samý život obětovati. Nebot' víra jest hlava a kořen; tu-li zachováš, byt' bys i všecko jiné ztratil, všecko opět s větší slávou obdržíš."

Sv. Bernard dí: Musíme se méně báti smrti těla,

než svaté víry. (Minus horreamus carnis mortem, quam fidei.)

Sv. Alfons Liguori učí nás takto: "Víra naše musí býti pevná a stálá. My si ale zamilujeme svatou víru vždy více a více, když uvažujeme stálost' mučeníků, kterou jim Bůh dal, aby přemohli s takovou srdnatostí a radostí muky smrtelné. Jak by byli mohli tak mnozí mučeníci, útlé panny a dítky a slabí kmeti takové bolesti snášeti, kdyby jim nebyl Bůh přispěl? Jak by byli snést mohli žhavé roště, žhavé desky železné, žhavé pancíře, metly, biče, železné háky a hřebeny, jimiž těla jejich rozedrali? Když uvážíme, jak sv. mučeníci všemi statky vezdejšími pohrdali a všeho bohatství a důstojenství se odřekli, jež jim nabízeli, kdyby se svaté víry odřekli; jak se z toho radovali, že časné statky jim zabrali, jak se dali páliťi hořícími pochodněmi a potupnou smrtí zemřeli, aby neztratili milosti Boží a věčných statků, jež Bůh služebníkům Svým slibuje;—a když to porovnáme s tím, co nám trpěti jest, naučíme se i my stálou víru míti a pro víru příkoří všeliké snášeti. Ale ne muky samy učinily je svatými mučeníky, nýbrž příčina, účel, proč mučnickou smrt' podstoupili. Z toho plyne, že nejen ten má zásluhu mučeníka, kdo život dá za sv. víru, nýbrž i ten, kdo trpělivě smrt' přijímá, aby vůli Boží vyplnil a Jemu se zalíbil. Kdykoli se opravdově takto Bohu obětujeme a odevzdáme, že chceme rádi umřít, kdy Pánu Bohu se zalíbí, získáme si podobné zásluhy, které dosáhli svatí mučeníci obětováním života svého."

29. Jak se tomu učíme z příkladů Svatých?

Stálost' svatých mučeníků u víře katolické byla tak veliká, že ji vyznávali křesťané obého pohlaví, všeho stáří, všeho stavu, muži, ženy, kmeti, dítky, vznešení a

urození i prostí, bohatí i chudí, učení i neučení, ženatí i svobodní, raději se odříkajíce vlasti své, příbuzných svých, čestných úřadů a důstojenství svých, majetků a statků svých, než aby zapřeli svaté víry křesťanské; že se podrobili raději bičům a hřebenům, hořícím pochodním i nejhroznějším mukám smrti, než aby zapřeli svaté katolické víry své, a to činili s takovou radostí a vděčností k Bohu, že mnozí pohané touto stálostí jejich přivábeni byli k přijetí svaté víry katolické; a to činili i s takovou láskou k Pánu Ježíši, Králi všech svatých mučovníků, jak Jej sv. Augustin nazývá, že nejsouce spokojeni s mukami, jež jim katané přichystali, i katanů prosili, aby muky jejich rozmnožili, aby tím více pro Ježíše Krista trpěli, jenž za ně umřel, aby Jemu tím stkvěleji vděčnost svou dokázali.

Tak vyznali křesťané dle svědectví Tertulianova před uplynutím druhého století mezi všemi národy víru katolickou se stálostí a vytrvalostí obětavou, již se sluší velice podiviti. Bylit' to Partové, Medové, Elamité, Frygové, Kapodočtí, Pontští, Maloasiaté, Pamfylové, Egyptané, Palestiňtí, Getulové, sousedi Maurů, Španělové, Galové, Britané, Sarmati, Dacijští, Skytové a mnohé jiné odlehlé provincie a ostrovy. Sto let po Tertulianu uváděl Arnobius mezi stálými vyznavači víry katolické již i Indy, Peršany, Araby, Syry, Macedoňany, Epirské národy a všecky ostrovy a provincie od východu slunce až na západ. Dle sv. Justina, mučovníka Páně, byla v prvních 3 stoletích země naplněna svatými mučovníky. Plinius již Trajanovi napsal, že víra křesťanská tak rozšířena jest, že pohanské chrámy jsou opuštěny, a oběti modlám se již nepřinášejí. Témuž císaři psal i Tiberian, že nelze pokutovati všech křesťanů smrtí, poněvadž nesmírný jest počet těch, kteří chtěli pro

Krista Pána umřítí. Ač krutovládci nové muky a trýzně vymýšleli a křesťany jimi strašili, aby tak víru katolickou vyhubili, přec tím více rostl počet věřících, kteří se k mučeníctví pro víru katolickou hlásili. Když jednou Arrius, vladař asijský, na soudné stoličce seděl, představilo se mu takové množství křesťanů k mučnické smrti, že ho již omrzelo, všecky tyto křesťany pobíjeti. Zavraždil jich tedy jen něco málo, a řekl k ostatním: "Když máte chut' zemřítí, skákejte sami se skály a zabíjejte se! Jděte tedy!" Tím je propustil. Ač císařové a tak mnozí králové všecku moc svou na to vynaložili, aby svatou víru katolickou vyhubili, přec jen rostl počet křesťanů, jak napsal Tertulian (zemř. 245): "Když nás zabíjejí, roste počet náš, křesťanská krev jest símě nových vyznavačů Kristových."

Ach, jak veliké bude zahanbení a zoufání tak mnohých křesťanů v den soudný, když uzří nepřehledné řady svatých mučnicků, kteří raději všecko ztratili, a všecky muky ukrutníků snášeli, než aby zapřeli svaté víry katolické a tím Boha ztratili,—kdežto oni sami svaté víry katolické si nevšímali, jí se vzdali pro malé výhody, pro časný zisk, pro marnou čest' a slávu světskou, nebo pro nečisté rozkoše, aby se jich nemusili odřici, a tak milostí Boží pohrdali, v hříchu žili a zemřeli a proto na věky zahynuli!

Sv. Barlaam, rolník z vesnice blíže Antiochie. neměl žádného vyššího vzdělání ve vědomostech učených pánů; za to ale dobře znal svaté evangelium Pána Ježíše a řídil se jím. Pro svou víru křesťanskou byl zajat a před vladaře postaven, aby se odřekl víry své. Ježto však Barlaam pevně a stále vyznával víru svou katolickou, byl tak dlouho bičován od katanů, až tito zemdleli. Byl proto mnohými jinými mukami trápen; ale Bar-

Na provádění nespravedlivých těchto zákonů byla ustanovena zvláštní vyšetřovací komise protestantská, před níž nikdo bezpečen nebyl ani v domě svém. Návštěva katolických služeb Božích byla pod těžkými peněžitými pokutami zapověděna, a návštěva protestantských služeb božích byla pod těžkými tresty nařízena. Tak bylo mnoho kněží, misionářů a jejich podporovatelů oběšeno a na kusy rozsekáno. Přes 200 katolíků, 120 kněží a šlechticů vykrvácelo pro víru katolickou.

Krásný příklad dal zde jeden bohatý šlechtic. Když ustanoveno bylo, že každý katolík, který se opováží nejsvětější Svátost' Oltářní přijmouti, peněžitou pokutu 400 skůdů (asi 1000 zlatých) zaplatiti musí, prodal hned dva nejlepší statky své, aby měl pohotově peníze na zaplacení těchto pokut, a pravil radostně: "Pro peníze neopomenu Pána Boha svého dle dřívějšího zvyku svého přijímati." Přijímal tedy nejsv. Svátost' Oltářní tajně, kdykoliv jen mohl. Ježto však slídičové po katolících všude pátraři, byl častěji přepaden a po každé k zaplacení veliké pokuty peněžitě přinucen. Nedal se však tím od častějšího sv. přijímání odvrátiti, nýbrž ujišťoval, že nemůže peněz svých užitečněji vynaložiti, než zaplacením pokuty za to, že přijal svého Pána a Boha. Ó jak krásný to příklad pevné a stálé víry katolické. Kéž by ho následovali ti vlažní křesťané, kteří málokdy nejsv. Svátost' přijímají, ač nemusí za každé sv. přijímání 1000 zl. zaplatiti!

Když jednou císař Konstancius Chlorus, otec Konstantina Velikého, své dvorní sluhy křesťanské zkoušeti chtěl, stavěl se na oko, že chce bůžkům pohanským obětovati, a hrozil všem, kteří by nesúčastnili se této modloslužby, ztrátou statků a důstojenství. Práví křesťané, kteří měli pevnou a stálou víru, rozhodně proti mo-

dloslužbě té se opřeli, kdežto sluhové, u víře slabí, se k tomu odhodlali. Císař, ač ještě pohan, přec již vyznával a jevil se katolíkem. Co učinil nyní sluhům svým? Stálé katolické sluhy své podržel v úřadech a hodnostech jejich; vrtkavé a nestálé křesťany propustil ze služby své, maje za to, že kdo jest nevěrným služebníkem Božím, nutně i nevěrným a nespolehlivým služebníkem bude pozemského pána svého. Dobré poučení pro ty vlažné a nestálé křesťany, kteří když je někdo k hříchu nevěry neb k jinému hříchu svádí, bázní lidskou marnou dávají se svést, ku př. v pátek maso jedí, že by se jim prý někdo smál, nebo na služby Boží obecné nejdou, aby se jim někdo nesmál, jdouce kolem kostela neb svatého kříže, nesmeknou a t. d. a tím ukazují, že nemají stálé víry.

30. Co z toho plyne?

Že musíme míti víru pevnou, nehlobati o tajemstvích svaté víry všetečně a pyšně, nepochybovati o zjevení a slovu Božím, nýbrž pokorně je za pravdu míti; dále že musíme míti víru stálou a ji neohroženě vyznávati, zvláště tam, kde toho třeba jest a kde nám pro víru trpěti jest.

C. **Víra naše musí býti živá.**

31. Kdy jest víra naše živá?

Víra naše jest živá, když dle sv. víry žijeme, když dle pravidla svaté víry smýšlíme, mluvíme, jednáme a trpíme.

32. Proč musíme míti víru živou?

Proto, že nám Pán Bůh víru živou za přísnou povinnost ukládá, a že mrtvá víra nás nespasí.

33. Jak nás o tom přesvědčuje **Písmo svaté**?

Sirach 32, 28: **Kdož věří Bohu, pilen jest příkázání.**

Matouš 7, 21: **Ne každý, kdož Mi říká: "Pane, Pane," vejde do království nebeského, ale kdo činí vůli Otce Mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského... Odejďte ode Mne všickni, kteříž činíte nepravost'. Protož každý, kdo slyší slova Má tato, a plní je, připodobněn bude muži moudrému, který ustavěl dům svůj na skále, (nepohnutedlně jako skála státi bude ve víře a trvanlivě pojistí spasení své.). I spadl příval a přišly řeky, a váli větrové a obořili se na ten dům a nepadl, nebo založen byl na skále. A každý, kdož slyší slova Má tato a nečiní jich, podobný bude muži, bláznu, kterýž ustavěl dům svůj na písku: i spadl příval a přišly řeky a váli větrové, a obořili se na ten dům; i padl, a pád jeho byl veliký (strašlivý; tím hroznější bude konec jeho, čím více měl sice poznání svaté víry, ale neměl skutků pravé víry, nebyl živ podle víry.**

Luk. 12, 47: **Služebník zajisté ten, který poznal vůli pána svého, a nepřipravoval se a nečinil podle vůle jeho, bude bit mnohými (ranami). Kdo měl pravou víru a nežil dle ní, větší muky bude míti než pohané.**

1 Korint. 13, 2. **Kdybych měl všecku víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem. I kdybych víru pravou zázraky dokazoval, ale sám podle víry nežil, nic mi to nepomůže k spasení.**

Řím. 2, 13: **Ne posluchači zákona spravedliví jsou u Boha, ale činitelé zákona spravedliví (nalezení) budou, (budou na soudu bez viny).**

Galat. 5, 6: **V Kristu Ježíši ani obřízka nic neplatí, ani neobřízka, ale víra, kteráž skrze lásku působí.**

Jakob 2, 14: **Co prospěje, bratří moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdalíž jej bude**

moci víra spasiti? A kdyby bratr a sestra nazí byli a potřebovali by vezdejší živnosti, řekl by pak jim někdo z vás: Jděte v pokoji, ohřejte se a najezte se, avšak nedali byste jim, čeho tělo potřebuje, což to bude platno? Tak i víra, nemá-li skutků, mrtvá jest sama v sobě. Ale dí někdo: Ty máš víru, a já mám skutky; ukaž mi víru svou bez skutků, a já tobě ukáži ze skutků víru svou. Ty věříš, že jeden jest Bůh: dobře činíš; i zlí duchové věří a třesou se. Ale chceš-li věděti, ó marný člověče, že víra bez skutků jest mrtvá? Abraham, otec náš, zdali ne ze skutků ospravedlněn jest, obětováv syna svého Isaka na oltář? A naplněno jest Písmo, řkoucí: Uvěřil Abraham Bohu, a počteno jest jemu k spravedlnosti, a přítelem Božím nazván jest. Vidíte-liž, že ze skutků ospravedlněn bývá člověk a ne z víry toliko? Nebo jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak jest i víra bez skutků mrtvá.

2. Petr 1, 10: **Protož, bratří, více se snažte, abyste skrze dobré skutky jisté učinili své povolání a vyvolení; nebo to činíce, nezhřešíte nikdy. Takt' zajisté hojně (snadno, bez vší překážky) vám bude dáno vjíti do věčného království Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista.** (Snažte se, abyste k víře své připojili ctnostné skutky, neb pak jistě přijdete do nebe. Víra bez skutků dobrých a ctnostných vás nespasí.)

34. Jak nás témuž učí i svatí otcové a učitelové církevní?

Sv. Jan Zlatoústý (zemř. 407) dí: "I když věříš v Otce, Syna a Ducha Svatého, ale nežiješ dobře, nic ti to neprospěje k spasení věčnému."

Sv. Augustin (zemř. 430) učí: "Když uschne ruka na živém těle, jest to sice pravý úd, ale bez krve, tedy mrtvý: právě tak i víra, i když jest pravá víra, jest bez

skutků mrtvá.”—”S pravou věrou musíte spojití svatý život, abyste vyznávali Krista slovy svými, pravé věci věříce, a skutky svými, poctivě a ctnostně žijíce.”—”Taž se sám, zdali věříš. Odpovíš-li si: ”Ano, já věřím!” jednej tak, jak mluvíš; pak máš víru.”

Sv. Řehoř Veliký (zemř. 604) učí: ”Jako ten, který chce na určité místo se dostatí, k dosažení cíle svého dvou věcí potřebuje, totiž nohou a očí: tak potřebuje i ten, kdo chce do nebe se dostatí, oka víry a nohy skutku.” — ”Pravá víra jest ta, která neodporuje skutky tomu, čemu věří slovy. Proto praví sv. Pavel o některých nepravých věřících: **Vyznávají, že Boha znají, ale skutky zapírají.** (Tit. 1, 16). Proto praví sv. I. Jan 1, 24: **Kdo praví, že Boha zná a přikázání Jeho nezachová, lhář jest.** Když tomu tak jest, musíme pravou víru svou dle mravů svých posouditi; neboť jen tehďáž jsme praví věřící, když skutky to činíme, co slovy slibujeme.”

Sv. Isidor (zemř. 636) vece: ”Všickni, kteří nezdobí víru svou ctnostmi, nadarmo říkají, že mají víru.”

Sv. Bernard (zemř. 1153) učí podobně, že křest’an musí ctnostným životem dokázati víru svou a praví: ”Ukažte skutkem, že věříte. Co jest víra bez skutků jiného, než mrtvé tělo?”—”Kdo Boha ústy vyznává, skutky ale Ho zapírá, věnuje jazyk svůj Ježíši Kristu, ale duši svou d’áblu.”

Sv. Alfons (zemř. 1787) učí nás témuž takto: ”Abychom spasení byli, nepostačí, když vše za pravé máme, čemu víra učí; musíme i život svůj dle předpisů víry zařídití. Proto tvrdí Pík Mirandula: ”Zajisté jest to veliká zpozdilost’, nechtíti věřiti evangelíu; ale ještě větší zpozdilost’ to jest, věřiti evangelíu a přec žítí tak, jakobychom mu nevěřili.” Nevěřci jednají zajisté vel-

mi nerozumně, zavírajíce oči své, aby neviděli propasti, do níž spějí; avšak mnohem větší jest zpozdilost' těch věřících, kteří vidí propast' a otevřenýma očima do ní padají. Přemnozí křesťané věří sice, že jest spravedlivý Bůh, který je souditi bude; žijí ale přec tak, jakoby nebylo žádného Boha, žádného soudu, žádného nebe a žádného pekla. Přemnozí věří sice, že božský Spasitel se jim narodil v chlévě, 30 let v bídém domku žil, prací rukou Svých se živil a konečně bolestmi utrápen jsa, na dřevě kříže zemřel; a přece Ho nemilují, ano urážejí Ho mnohými hříchy svými. Hříšníci, kteří znají pravdy víry, ale nežijí dle předpisů svaté víry, mají na nejvyš jen velmi slabou víru; neboť kdyby pevně věřili, že milost' Boží jest největší dobro, a hřích těžký největší zlo, jistě by napravili života svého. Když tedy Pánu Bohu bídé statky tohoto světa představují a jim přednost' dávají, dokazují tím, že nemají pražádné víry aneb jen velmi slabou víru."

"Jest mnoho křesťanů, kteří rádi přijímají naučení víry pokud se týkají **rozumu**, ale neukazují, že věří i pravdám, které se týkají **vůle**. A přec jsou jedny i druhé pravdy svaté víry stejně jisté a nepochybné; vždyt' nám je přednáší jedno a totéž evangelium. Jako tedy věříme naučení o svaté Trojici, o vtělení Syna Božího, a jiným tajemstvím: tak právě musíme věriti i zásadám, jež Kristus Pán pro naše jednání a obcování ustanovil. Proto napsal sv. Pavel 2 Korintským 13, 5: **Sami sebe zkušujte, jste-li u víře**,—zdali vaše skutky neodporují vaší víře. Tak na příklad pravil Pán Ježíš: "**Blahoslavení jsou chudí duchem**, (kteří milují chudobu); **neboť jejich jest království nebeské**. Kdo tedy nespokojen jest s chudobou svou a reptá proti řízení Božímu, nemůže opravdu věřícím nazván býti; neboť kdo v

srdci věří, nehledá bohatství a štěstí svého v bídných statečích této země, nýbrž jediné v milosti Boží a v životě věčném. Božský Spasitel pravil dále: "**Blahoslavení jsou pokojní! Blahoslavení jsou lkající. Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost': nebot' jejich jest království nebeské.** (Mat. 5. 10) To znamená: Blahoslavení, kteří odpouštějí urážky, jež trpěli. Blahoslavení, kteří trpí pronásledování proto, že se hříchu chrání neb čest' Boží rozšiřují. Kdo se tedy za zneuctěna má, kdy odpouští; kdo jen o to péči má, aby vedl pohodlný život a si nic neodpírá; kdo útrpnost' má s těmi, již se odříkají pozemských radostí a tělo své křížují; kdo pro lidské ohledy nábožná cvičení vynechává a jich zanedbává, svatých Svátostí nedbá, a se navštěvováním divadel a plesů kochá a tak se roztržitým činí, takový nemůže nároky činiti na jméno opravdu věřícího."

35. Jak nás tomu učí příklady Svatých?

Na ukázkou, jak máme víru živou míti a dle předpisů svaté víry se spravovati, stůj zde aspoň jeden příklad.

Sv. Eleázar narodil se v Robiansu, v dioecesi Aptské ve Francii, z rodičů zbožných. Otec byl hrabětem a matka Lauduna hned po jeho narození obětovala jej Pánu Bohu, prosíc, aby si jej Pán Bůh raději hned po křtu sv. k Sobě vzal, kdyby předvídal, že opustí cestu etnosti a oddá se nepravosti. Dítě tedy rostlo v nevinosti a zbožnosti. Když dospěl v mládence, zasnoubili jej rodiče na žádost' krále sicilského Karla II. s Delfinou, dcerou bohatého Sinhasa z Pui-Michelu. Oba novomanžely naplňovala svatá touha, Pána Boha vždy více milovati. Slíbili sobě a Pánu Bohu, že budou spolu žíti do smrti v panické a panenské čistotě. Tak žili 7 let spolu na zámku Ansoisu, toužíce po dokonalosti kře-

st'anské a v ní se cvičíce. Pak se odebrali na zámek Pui-Michelský. Po smrti rodičů svých převzal Eleázar správu otcovských statků, při tom se maje jen za správce domu Božího a užíval statků svých jen dle vůle Boží, k větší cti a chvále Boží a k podpoře chudých. S ustavičnou modlitbou spojoval nábožné čtení a rozjímání o pravdách svaté víry, o smrti, o soudu, o nebi, o pekle, o věčnosti, o umučení Pána Ježíše, o životě Svatých a Světic Božích, a přijímal velmi často a velmi nábožně svaté svátosti pokání a Oltářní a postil se přísně. Při tom nikdy nebyl mrzut a nespokojen, nýbrž vždy vesel a dobrého rozmaru. Ostatních povinností svých jako hospodář, statkář, rytíř, hrabě a man neb lenník králův nikdy nezanedbával. Statky své spravoval i moudře i pečlivě. Na vojně byl udatným a věrným králi svému; v pokojných dobách byl činným, moudrým, poctivým, ke všem vlídným a laskavým a k službám ochotným.

Jak dle svaté víry spravoval život svůj se svatou chotí svou, hraběnkou Deifinou, uzmáme nejlépe z tohoto jeho **domáciho pořádku**, jehož se vždy věrně a přísně držel:

- 1) Moji domácí mají každý den slyšeti mši svatou, at' mají práce jakékoliv. Když budou v domě mém P. Bohu dobře sloužiti, nebudou míti žádného nedostatku.
- 2) Kdyby některý z sluhů mých se rouhal neb klel, bude přísně potrestán a s hanbou propuštěn. Mohu doufati, že P. Bůh vyleje požehnání Své na dům můj, když jsou v něm lidé, kteří se pekelnému nepříteli oddávají? Měl bych trpěti vedle sebe jazyky, jež duše otravují?
- 3) Všickni ctěte stydlivost; nejmenší nečistota v slovu neb v skutku v domě mém nezůstane bez trestu.
- 4) Muži i ženy zpovídejtež se každý týden; nikdo neopomíň svatého přijímání na hlavní slavnosti celého roku.
- 5)

OBSAH

I. knihy "Encyklopaedie katechismové."

DÍL I. NAUČENÍ VÍRY.

Článek I. — Víra svatá.

	strana
A. Podstata svaté víry:	
a) Význam svaté víry.....	5
b) Původ svaté víry.....	7
c) Příčina svaté víry.....	12
B. Předmět svaté víry:	
a) Písmo svaté	21
b) Tradice (ústní podání).....	30

Článek II. — Tradice.

A. Nutnost' tradice	33
B. Námítky proti tradici.....	39
C. Znamky pravé tradice.....	40

Článek III. — Písmo svaté.

A. Rozdíl Písma svatého.....	41
B. Zachování Písma svatého.....	42

Článek IV. — Původnost' a neporušenost' Písma sv.

A. Původnost' a neporušenost' Písma sv. dokazuje neomylné učení Církve svaté.....	44
B. Původnost' a neporušenost' Písma sv. dokazují zázraky	51
C. Původnost' a neporušenost' Písma sv. dokazují proroctví	59

Článek V. — Výklad Písma svatého.

A.	Písmo potřebuje vykladače nejvyššího.....	72
B.	Tento vykladač nejvyšší jest neomylná Církev katolická	85
C.	Jak se má Písmo svaté vykládati.....	94

Článek VI. — Čtení Písma svatého.

A.	Smí každý čísti Písmo svaté?.....	101
B.	Musí každý čísti Písmo svaté?.....	111
C.	Jak se má čísti Písmo svaté?.....	117

Článek VII. — Nutnost' svaté víry.

A.	Víra jest nám všem nutna jako rozkaz Boží... 139	
B.	Víra jest nám všem nutna jako prostředek k spasení	143

Článek VIII. — Nutnost' víry katolické.

A.	Pravá víra jest jen jedna; a tato jest jen katolická víra	154
B.	Pravá víra jest jen ta, kterou Kristus a apoštolé kázali; a tato jest jen katolická víra	158
C.	Pravá víra má všecky prostředky k spasení našemu a tyto má jen katolická víra.....	167

Článek IX. — Námitky proti svaté víře.

A.	Námitky proti svaté víře vůbec.....	170
B.	Námitky proti Písmu svatému.....	178
C.	Námitky proti katolické víře.....	183

Článek X. — Sedmero důkazů hodnověrnosti katolické víry.

I. důkaz: ZÁZRÁKY.

A.	Význam, rozdíl, možnost' a nutnost' zázraků... 193

- B. Jaké zázraky činili: Pán Ježíš, Jeho apoštolé
a svatí..... 208
- C. Námitky proti zázrakům se vyvracejí..... 231

Článek XI.

2. důkaz: PROROCTVÍ.

- A. Význam a známky, možnost' a nutnost' pro-
roctví 235
- B. Jak Pán Ježíš prorokován byl, sám prorokoval
a jak Svatí prorokovali..... 240
- C. Námitky proti proroctví jsou liché..... 253

Článek XII.

3. důkaz: SVATOST' ŽIVOTA A UČENÍ PÁNA JEŽÍŠE.

- A. Svatost' života Pána Ježíše..... 261
- B. Svatost' učení Pána Ježíše..... 273

Článek XIII.

4. důkaz: RYCHLÉ ROZŠÍŘENÍ VÍRY KRI- STOVY PO CELÉM SVĚTĚ.

- A. Jak svatí apoštolové zvěštovali víru Kristovu
celému světu..... 310
- B. Učení Kristovo odporovalo naruživostem lid-
ským 324
- C. Nepřátelé Kristovi bránili víře katolické..... 333
- D. Svatí apoštolové byli k tomu slabí..... 355

Článek XIV.

5. důkaz: NEPŘETRŽITÉ TRVÁNÍ JEJÍ OD KRISTA AŽ PODNES.

- A. Pronásledování svaté víry katolické od pohanů 372
- B. Pronásledování sv. víry katolické od kacířů... 403

C.	Pronásledování sv. víry katolické od odpadlíků a nevěrců	481
----	--	-----

Článek XV.

6. důkaz: OBRÁCENÍ A POSVĚCENÍ DUŠÍ NAŠICH.

A.	Jaké obrácení a posvěcení duší působila sv. víra katol. po všem světě, vidíme na apoštolech a učednících Pána Ježíše a apoštolů... 527	527
B.	Jaké obrácení a posvěcení duší působila sv. víra katol. po všem světě, vidíme na prvokřesťanech, jichž jména Písmo sv. uvádí..... 529	529

Článek XVI.

7. důkaz: STATEČNOSTĚ NESČÍSLNÝCH SV. MUČEDNÍKŮ.

A.	Nesčíslný počet svatých mučedníků..... 564	564
B.	Hrozné muky svatých mučedníků..... 575	575
C.	Hrdinské ctnosti svatých mučedníků..... 593	593
D.	Zázraky v mukách svatých mučedníků..... 602	602

Článek XVII. — Vlastnosti víry.

A.	Víra naše musí býti všeobecná..... 611	611
B.	Víra naše musí býti pevná a stálá..... 621	621
C.	Víra naše musí býti živá..... 636	636